

ΑΠΑΝΤΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ
ΘΕΟΛΟΓΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ "ΩΦΕΛΙΜΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ"

ΑΠΟΛΥΤΙΚΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

Ἦχος γ' «Θείας πίστεως...»

«Θείαν ἔλλαμψεν, Συμεὼν πάτερ, εἰσδεχόμενος ἐν τῇ
ψυχῇ σου, φωστὴρ ἐν κόσμῳ εἰδείχθης λαμπρότατος, δια-
σκεδάζων αὐτοῦ τὴν σκοτάμειναν καὶ πάντας πείθων ζητεῖν,
ἣν ἀπώλεσαν, χάριν Πνεύματος· αὐτῷ ἐκτενῶς ἱκέτευε
δωρῆσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος».

(Ἦκ. τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας, ποιεῖσθαις ὑπὸ τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ
Ἀγιορείτου).

Ο ΑΓΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ Ο ΝΕΟΣ ΘΕΟΛΟΓΟΣ
(Δέποις Δ.Μ.Α.)

Συμπέρασμα: ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ —
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥ

**ΑΠΑΝΤΑ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ**

Ὑπεύθυνος ἐκδόσεως
Ἱερεὺς **ΙΩΑΝΝΗΣ Κ. ΔΙΩΤΗΣ**
Ἐφ. **Γ. Ν. Ἀγ. Παντελεήμονος Ἀχαρνῶν**

**ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ**

Τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου Σιμεὼν μεταφράζουν θεολόγοι Μοναχοὶ
τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος Μετεώρων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	13
ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΣΥΜΕΩΝ	17
ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΝ ἜΡΓΟΝ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ	23
ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ	29 (161)*
Κατήχησις Α'	37 (166)
Κατήχησις Β'	45 (170)
Κατήχησις Γ'	63 (181)
Κατήχησις Δ'	77 (190)
Κατήχησις Ε'	102 (208)
Κατήχησις ΣΤ'	141 (234)
ΚΕΙΜΕΝΟΝ	161

* Οἱ ἐντὸς παρενθέσεων ἀριθμοὶ παραπέμπουν εἰς τὰς ἀντιστοίχους σελίδας τοῦ κειμένου.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ σχολαστική θεολογία, πού ἔχει φιλοσοφικήν καί δυτικήν προέλευσιν, κατ'ὀρθωσεν νά πείσῃ τήν Δύσιν πρῶτον καί τήν Ἀνατολήν ὑπερον, ὅτι ὁ κύκλος τῶν μεγάλων Πατέρων καί διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας ἐκλείσῃ τόν Ε' αἰῶνα. Ἐκοιμή μόνον ὑποχώρησιν (1) καί περιέλαβεν εἰς τοὺς Πατέρας τόν ἅγιον Ἰωάννην τόν Δαμασκηνόν.

Ἀλλά ἡ σχολαστική αὐτῇ θεολογίᾳ καί τὰ συμπεράσματά της πρέπει νά θεωροῦνται ξένα πρὸς τήν ζωὴν καί τήν πραγματικότητα τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας μας. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶχε καί θά ἔχῃ Πατέρας καί διδασκάλους εἰς κάθε ἐποχὴν, ὅταν αὐτῇ θά ἔχῃ ἀνάγκην τῆς παρουσίας καί τῆς δράσεως ἑνὸς Πατρός. Τοῦτο ἀποδεικνύει ἡ θαθεῖα μελέτη τῆς ζωῆς, τῆς δομῆς καί τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνατολικοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅπως καταννοεῖται διὰ τῶν κατωτέρω:

Ἡ Μία ἁγία, καθολικὴ καί ἀποστολικὴ Ἐκκλησία ἀποτελεῖ πορείαν εἰς τὴν ἱστορίαν, πορείαν ζῶντος καί ἀξιοπομένου ὀργανισμοῦ. Ἡ πορεία δὲ αὐτῇ οὐδέποτε σταματᾷ, εἰς αὐτὴν οὐδὲν τελειώνει. Ὅλοι οἱ πιστοί, πού, ἐπειδὴ ἠνώθημεν μὲ τὸν Χριστόν, εἴμεθα Ἐκκλησία, ὁφειλομένη νά «αὐξήσωμεν εἰς αὐτόν τὰ πάντα» (Ἐφ. 4, 15). Μὲ τὴν αὐξήσιν δὲ «ἐνὸς ἐκάστου» ἐπιτυγχάνεται ἡ «αὐξήσις τοῦ σώματος» (Ἐφ. 4, 16) τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ Ἐκκλησία λοιπὸν γνωρίζει κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον τὴν ἱερὰν διαδικασίαν τῆς αὐξήσεως, ἀφοῦ κεφαλὴ της εἶναι ὁ Κύριος καί ἀφοῦ δέχεται τὴν χορηγίαν τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Ἐδῶ ἀκριβῶς πρέπει νά ἀναζητήσωμεν τοὺς μεγάλους Πατέρας. Ἐδῶ ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει μεγάλους καί εὐτυχεῖς στιγμὰς μετὰ ἀπὸ κρίσεις καί δυσχερείας. Οἱ μεγάλοι Πατέρες καί διδάσκαλοι δηλοῦν ὑπῆρξαν τὸ συγκεκριμένον πρόσωπον τῆς κατὰ καιροὺς ἐξαιρετικῆς αὐξήσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ὑπῆρξαν οἱ πιστοί, διὰ τῶν ὁποίων ὁ Θεὸς ἐφάνερωσε περαιτέρω τὸ θέλημά του, ὑπῆρξαν τὰ ἱερὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα ἠξιώθησαν νά γνωρίσουν τὴν αὐτὴν πάντοτε θεῖαν πραγματικότητα «πλεόν» καί «πλε-

ον» τῶν ἄλλων κατὰ τὸν ἅγιον Εἰρηναῖον καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον.

Ἡ αὐξήσις τῆς Ἐκκλησίας κατὰ ἐποχὰς συνδέεται πάντοτε μὲ κρίσιν τῆς Ἐκκλησίας ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ. Ἡ κρίσις ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἀμφιταλάντευσις περὶ τὴν διδασκαλίαν, εἶναι ἡ ἀμφιβολία καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν πιστῶν νὰ δεχθῶν καὶ νὰ ζήσουν αὐτὴν ἢ ἐκείνην ἀπὸ τὰς προτεινομένας λύσεις ἐπὶ σκουδαίου καὶ θεμελιώδους προβλήματος. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν χώρον τῆς Ἐκκλησίας τὰ πάντα ἔχουν πρακτικὸν χαρακτήρα, δηλ. τὰ πάντα ἀφοροῦν εἰς τὴν σωτηρίαν, κρίσις εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σημαίνει καὶ ἀμφιβολίαν διὰ τὴν σωτηρίαν. Ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ μέχρις αὐτοθυσίας καὶ μαρτυρίου προσπάθεια τῶν Πατέρων νὰ φανερώσουν, νὰ διατυπώσουν καὶ ἐπιβάλλουν τὴν ἐκάστοτε θεολογικὴν λύσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὡδηγήθησαν μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἁγ. Πνεύματος. Ὁ Μ. Ἀθανάσιος φερ' εἰπεῖν ἠγωνίσθη νὰ φανερῶσιν τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ Υἱὸς εἶναι Θεός, ὁμοούσιος τῷ Πατρί, διότι ἐάν ὁ Υἱὸς ἦτο κτίσμα δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ σώσῃ, νὰ προσλάβῃ τὸ κτίσμα δηλ. τὸν ἄνθρωπον. Ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἠγωνίσθη νὰ δείξῃ τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὸ ἅγιον Πνεῦμα εἶναι Θεός, διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἔλεγε πρὸς τὸ ἅγιον Πνεῦμα: «εἰ μὴ Θεὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον θεοτῆτι πρῶτον καὶ αὐτῷ θεοῦτω με»¹. Ἀνάλογον συνέβη καὶ μὲ τοὺς ἁγίους Μάξιμον τὸν Ὁμολογητὴν, Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνὸν καὶ Φώτιον τὸν Μέγαν. Καὶ αὐτὰ μὲν ἰσχυρὸν μέχρι καὶ τοῦ Θ' αἰῶνος (Μ. Φώτιος). Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν τὰ αὐτὰ καὶ διὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐξῆσε καὶ ἔδρασεν ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος:

Ἡ ἀπάντησις δὲν δύναται νὰ εἶναι παρὰ μόνον καταφατικὴ. Ἡ Ἐκκλησία ἀντιμετώπιζεν ἓνα βαθύ καὶ δεξιὸν πρόβλημα. Τὸ πρόβλημα τοῦ ἐσωτερικοῦ πνευματικοῦ θείου. Τὸ θέμα τῆς ἐνώσεως μετὰ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν προσευχὴν καὶ διὰ τῆς προσευχῆς. Βεβαίως, ἡ Ἐκκλησία πάντοτε προσέφερε σωτηρίαν καὶ οἱ πρὸ τοῦ Συμεὼν Πατέρες ὡμίλησαν διὰ τὰ θέματα αὐτά. Τὸ μεγαλειώδες ἐν τούτοις τῆς θεολογίας τοῦ ἁγίου Πατρός ἡμῶν Συμεὼν ἔγκειται εἰς τὸ ὅτι ἐνεβάθυνεν ἀκόμη περισσότερο. Μὲ τὸν φωτισμὸν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐ-

γνώρισε — λαβὼν πείραν προσωπικὴν — εὐρύτερον καὶ πληρέστερον τὴν θείαν ἀλήθειαν τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ. Ἐδείξε περισσότερον συγκεκριμένα τὴν ὁδὸν τῆς θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐφανερώσε μὲ πρωτόγνωρον αὐθεντικότητά τὰς ἀγίας θεοπτικὰς ἐμπειρίας του.

Οἱ Χριστιανοὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Πατρὸς καὶ διδασκάλου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου ἀμφέβαλλον διὰ τὴν ἐνότητα μετὰ τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ὁποῖαν φθάνει ὁ ἄνθρωπος. Τὸ πρόβλημα εἶναι πρωταρχικῆς σημασίας διὰ τοὺς πιστοὺς, οἱ ὅποιοι, ἀφοῦ ἀμφέβαλλον, σημαίνει ἀκριβῶς, ὅτι ἡ Ἐκκλησία διήρχετο κρίσιν.

Καὶ ἐπειδὴ ζῇ ὁ Θεὸς καὶ ἐπειδὴ ἀγαπᾷ τὴν Ἐκκλησίαν Του ἐφώτισε κατ' ἐξοχὴν τὸν Συμεὼν διὰ τὴν φανερώσει εὐκρινέστερα εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ εἰς ὅλους ἡμᾶς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἐνώσεως τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ.

Παραλλήλως πρὸς τὸ θέμα τοῦτο ἐθεολόγησε καὶ περὶ τῆς ἐνότητος καὶ τῆς διακρίσεως εἰς τὴν ἁγίαν Τριάδα, τόσον ἐπιτυχῶς καὶ αὐθεντικῶς, ὥστε ἡ Ἐκκλησία νὰ τὸν τιμῇ μὲ τὸν τίτλον τοῦ «Θεολόγου». Πόσον μεγάλην δὲ σημασίαν ἔχει αὐτὸ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν θεολογίαν ἀντιλαμβάνεται κανεὶς, ὅταν ἀναλογισθῇ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας ἐτίμησε μόνον τρεῖς ἱερούς ἀνδρας μὲ τὸ προσωνύμιον «Θεολόγος»: Τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, τὸν Μαζιανζηνὸν Γρηγόριον καὶ Συμεὼν τὸν Νέον Θεολόγον.

Τὸ θεολογικὸν ὅμως μεγαλεῖον τοῦ Συμεὼν θά διαπιστώσῃ ὁ ἀναγνώστης μόνος, διὰ τῶν μεταφράσεων, αἱ ὁποῖαι ἀκολουθοῦν, καὶ διὰ τῶν πρωτοτύπων κειμένων του.

Αἰσθανόμεθα δὲ ἰδιαίτερος εὐτυχεῖς, διότι παραδίδομεν ἐν μεταφράσει καὶ ἔργα τοῦ Συμεὼν, τὰ ὁποῖα ἐγνώσθησαν μόλις προσφάτως καὶ τὰ ὁποῖα διὰ πρώτην φοράν θά κυκλοφορήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Καθηγητὴς τῆς Πατρολογίας
τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΒΙΟΣ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Παρί της ζωής του αγ. Συμεών, του Νέου Θεολόγου (949 - 1022), πληροφορούμεθα εκ του έργου του ίδιου και εκ της ματο τοῦ μαθητοῦ του Νικήτα Σιτηβάτου συνταχθείσης βιογραφίας (Νικήτα Σιτηβάτου, *Vie de Symeon le Nouveau Theologien*, "Εκδ. ὑπὸ I. Hausherr, in *Orientalia Christiana*, τ. XII, No 45, Roma, 1928).

Ὁ ἅγιος Συμεών ἐγεννήθη τὸ 949 μ.Χ. εἰς τὴν Γαλάτην τῆς Παφλαγονίας¹. Ὁ θεὸς του Βασίλεος, ὁ ὁποῖος κατεῖχεν ὑψηλὴν θέσιν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, προσέλαβεν ἐνωρὶς τὸν ἀναρίθμ παῖσιν του, ὅπου ὡς ἦτο φυσικόν ὁ νέος θα ἀπελάμβανε καλῆς παιδείας (Ὦτος ὅμως δὲν ἴδιδε προσοχὴν καὶ δὲν ἐδουλοῦντο ἐνδιαφέρον πρὸς μάθησιν. Ὁ βιογράφος λέγει χαρακτηριστικῶς «ἐκ παιδὸς ὁ ἀνὴρ πολὺς τὴν συνέσιν ὦν καὶ τὸν μῦθον ἐκφεύγων, εἰ καὶ μὴ καθόλου ὁμοῖς σὺχ εἴλετο, ἀκροῖς δὲ ψαύσας δακτύλοις τῆς ἐκείθεν ὠφελείας καὶ μόνην μεμαθητῶς τὴν οὖτω λεγομένην γραμματικὴν, τὰ λοιπὸν ἢ καὶ τὸ πᾶν ὡς εἶπεν τῆς ἐξωθεν ἀποσεισαστο παιδείας καὶ τὴν ἐκ τῶν συμμοιτητῶν βλάβην ἐξεφυγεν» (Βίος 2, 22 - 28).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ὁ Συμεών ἐγνωρίσθη μεθ' ἑνὸς μοναχοῦ τῆς γνωστῆς μονῆς τοῦ Στουδίου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Ἰπσιον, Συμεών. Ὁ μοναχὸς οὗτος ἐξ ἀρχῆς ἐγένεν ὁ πνευματικὸς τοῦ πατὴρ. Ὅταν κατὰ τὸ 963 ἀπὸθανεν αἰφνιδίως ὁ θεὸς, ὁ Συμεών ἐπετρέλθη τῆς εὐκαιρίας, νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἀνάκτορα καὶ νὰ εἰσελθῇ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου. ὅπου «ζητεῖ τὸν ἐκ νεότητος αὐτοῦ χρηματίζοντα πατέρα πνευματικόν καὶ διδάσκαλον» (Βίος 4, 2 - 3). Ὁ Συμεών παρομοιάζει τὸν θεὸν του μετὰ τὸν Φαραῶ. τὴν διαμονὴν του εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον μετὰ τὴν εἰς Αἴγυπτον αἰχμαλωσίαν τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τὸν πνευματικὸν του πατέρα μετὰ τὸν Μωυσῆν.

Ἀλλ' ὁ πνευματικὸς πατὴρ «ἀναχατέλλει» τοῦτον ἐν νίον ὄντα καὶ τὸν πεσπαρτοκιδέοντα ἐν χρόνῳ τῆς ἡλικίας ἀνύοντα τῆς τοιαύτης ὁρμῆς (Βίος 4, 9 - 11). Ἐπιστρέφας εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ θεοῦ του «ἐπεμέλειτο προσπυχῆς παιδικίως ἔγχευ καὶ ἀναγνώσεως» Βαθυτάτην ἐντύπωσιν ἀπεκόμισεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως ἔργων

1 Μετὰ τὸ χρονολογικὸν πρόβλημα τοῦ Συμεών ἀποχλήθη προσέτις ὁ Π. Χρήστου, ὅστις καταλήγει ε, τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ Συμεών πρέπει νὰ γεννηθῇ τὸ 957 μ.Χ. καὶ νὰ ἀπέθανε τὸ 1035 μ.Χ. (Βλ. ἐν *Θρησκευτικῇ καὶ ἱστορικῇ Ἐγκυκλοπαίδειᾳ* 11, σελ. 537 - 538).

Μάρκου τοῦ Ἐρημίτου καὶ Ἀποδόχου τοῦ Φωτικῆς, τὰ ὅποια ἔλαβεν ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατρὸς. Ὁ βιογράφος ἀναφέρει, ὅτι ἐντυπωπίασεν ἐξ ἀρχῆς, τὸν Σιμεὼν ἢ ἐξῆς φράσις: «ζητῶν ὠφέλειαν ἐπιμέλησα, τῇ συνειδήσει καὶ ὅσα λέγει, ποιήσον καὶ εὐρήσεις ὠφέλειαν» (Βίος 4, 16 - 17).

Κατὰ τὸ 970 ὁ Σιμεὼν ἐκτελέρησε τοὺς γονεῖς του, οἱ ὅποιοι μάταιως προσπαθοῦσαν νὰ μεταβάλουν τὴν ἀπόφασιν τοῦ μόνου τέκνου των. Ὁ πατὴρ του «λαμβάνει κατ' ὅμιλον αὐτὸν καὶ οὕτω μετὰ θαυμάτων παρακαλεῖν ἔρχετο μὴ ἀπέχῃς με τέκνον παρακαλῶ, ἐν τῷ γήρε, μου. Ἴδου γάρ, ὡς ὅρα,, τὸ τέλος τῶν ἡμερῶν μου ἐγγύς καὶ ὁ καρὸς οὗ μακρὰ, τῆς ἡμῆς ἀναλόγειας. Ταῦτα καὶ τούτων πλείονα ἔλεγεν ὁ πατήρ λιθαδίᾳ· καταφέρων θαύματα» (Βίος 8, 5 - 14). Μολταῦτα ἡ ἀπόφασις τοῦ Σιμεὼν ἦτο σταθερά. Πρὸς τὸν πατέρα του ἐν τέλει εἶπε: «τὸ τοῦ προσημνησθαι, ἄλλο τι τῇ τοῦ Κυρίου βουλαῖας σφαλάρων ἔμοιγε οὐκ καὶ ἐπικίνδυνον». Ἐν συνεχείᾳ ἠρτήθη ἡγγραφεὺς τὴν εἰς αὐτὸν ἀνέγκουσαν πατρικὴν περὶ αὐτοῦ καὶ ἐπὶ δὲ ἑκκλῆς «ἔγραψεν ἀκρατῶς, μὴ ἐπιστραφεῖς ὁλως εἰς τὰ ἡπίσω πρὸς τοὺς θρήνους τῶν συγγενῶν».

Κατόπιν ὁ Σιμεὼν ἐκίστραφεν εἰς Κωνσταντινουπόλιν «πρὸς τὸν θεὸν ἐκείνον γέροντα. Ὁ δὲ φιλοστοργύτατος ἐκεῖνος ἐφ' ὄντι πατήρ τὴν εἰς ὁδοὺς ταπεινώσκειν καὶ πιστὴν αὐτοῦ θαυμάμενος μεθ' ἑαυτοῦ δὲ τούτων λαβὼν εἰς τὸ μοναστήριον ἀπεδύσατο πρὸς τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ πειρασμούς» (Βίος, 10, 3 - 9).

Ἡ ἀπόλυτος ὑπακοὴ πρὸς τὸν πνευματικὸν Γέροντά του ἦτο κατὰ τὸ ὅποιον ἀντιβαίνειν εἰς τὸ κοινοβιακὸν σύστημα τῆς μονῆς. Ἐπόμενον ἦτο νὰ παρερμηνευθῇ ἡ σχέση· αὕτη καὶ νὰ δημιουργήσῃ ποικίλας ἀντιδράσεις. Ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Στουδίου Πέτρος εὐρέθη πρὸ τῆς ἐκλογῆς «ὅτι τῆς προθέσεως αὐτὸν μεταστῆσαι καὶ τῆς πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα πιστεύας ἀκουσάσαι ἢ τέλειον ἐξῆσαι τῆς μονῆς» (Βίος 16, 23 - 24).

Ἐνώπιον τῆς ἀφορήτου καταστάσεως αὐτῆς εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ὁ Γέροντας τοῦ Σιμεὼν τὸν συνέστησε εἰς τὸν ἐπὶ ἀρετῇ περιδότηον ἡγούμενον· Ἀντωνίου τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μάμαντος τοῦ Ἐρηοκέρκου (ἢ Ἀηλοκέρκου), ἡ ὅποια εὐρίσκατο κλησίαν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου.

Μετὰ βίαιαν ἐκάρη ἀνταῖθα μοναχός, «ἵνα φαίνη πᾶσι τοῖς [πιστοῖς] ὅ ἑαυτὸν ἐφύκει πρὸς γνώσεως» (Βίος 39, 9 - 10). Ὁταν δὲ μετ' ὀλίγον ἐξεδήμησεν ὁ προσκῶς τῆς μονῆς, ὁ Σιμεὼν ἐχεροτονήθη πρεσβύτερος καὶ, τῇ ἐγκρίσει τοῦ πατριάρχου Νικαλαίου τοῦ Χρυσοβέργη καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἁγίου Μάμαντος, ἐγένετο ἡγούμενος τῆς μονῆς.

Ὡς ἡγούμενος ὁ Σιμεὼν ἔπραξε νὰ ἀντημετωπίσῃ πολλὰς

[illegible]

Τούτο ήτο αρκετόν νά άρξωι σι τελευταίους τούς τριάκοντα έσά-
νους μοναχούς, οί οποίοι ταύτησιν ασκήσιν, κραιναί, σι καί διασφρη-
μαίσι κωνίαν λαλασκόντων μανίαν καί άναδιν έπεδιδου, έκα-
λόντος μιν άνωθεν τής ανόρου χείρας έπ' αλεον κτήρι. (Βίος 39,
1 - 3) 'Ο πατριάρχης Σύσινος, προς τόν οποίον εφθί άμεσως
κατέφυγον, δίδ νά δεικνύσθαι, προφανώς έπ' αυτού (!), εξέπληγή
προς αύτα και γινώσκ τόν φόδο, αγών και την μανίαν των άστυ-
νέτων, θημού δικασου πληθους, έξορ αν πασιων κα αύτηζέσι.
(Βίος 39, 20 - 22) 'Ο άγιος πατήρ άμος παρεκάλεσε θερμώς
τόν πατριάρχη νά τους συγχωρήσθαι

Μετά τὸ γεγονός, οὗτος ὁ Σίμων παρέμεινεν ἐπὶ 25ετίας ὡς ἡγούμενος ἀποσυνθελὲς τὸ 1006 εἰς ἡλιχοστῆριον. Εἰς τὴν ἡγουμένην τὴν δευτέραν ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀρσένιος Παρὰ εἰς πολλὰς δικηκῆτικὰς καὶ καθοδηγητικὰς ὑποχρεώσεις τῶν εἰς τὴν μονὴν

νοποιημένος και εἶπε· κατὰ τὸν καρὸν τῆς τοῦ πατρὸς μνήμης, ἔσθην καὶ αὐτὸς κηρύξας καὶ μύρα παρέχῃ καὶ ἀποσιώται τὴν τιμὴν τῷ ἁγίῳ» (Βίος 73, 10 - 11)

Δυσάρεστα ζητήματα ἐνεκτὸν τοῦ Συμεὼν ἰδὼν· αὐργήσαν ὁ Σύγκλητος τοῦ πατριάρχου μητροπολίτης Νικομηδείας Στέφανος. Ἀφορμὴ πρὸς τοῦτο ἦτο ἡ ἀγαθὴ φήμη τοῦ Συμεὼν ὁ διογράφος σημειῶναι σχετ. πρὸς τὰ ἐξῆς (Βίος 74, 12 ἐξ). Ὁ μακάριος Συμεὼν τὴν ἀληθινὴν γνῶσιν ἔχων τοῦ πνεύματος, παρὰ πᾶσι τῷ τότε καιρῷ ἐπεκτατός ἦν καὶ ἔβλετο ὅτε πάντων ἡ τούτου γνῶσις καὶ ἰσορροπίατο, καὶ οὐ μόνον ὡς πρὸς τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ὡς ἅγιος παρὰ παντός ἐτιμάτο ἐνθρώπου. Ἐπεβῆ ὁμιλῶς ὁ Συγγελοῦς, δὲν ἠδύνατο νὰ εἵρῃ εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Συμεὼν κάποιαν κατηγορίαν, ἐστράφη εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ κοιμηθέντος ἁγίου Γερμανίου τοῦ Ἡ κατηγορία τοῦ Συγγελοῦ τὴν ὥρην ἦτο ἡ ἐξῆς· «ὡς ἀμαρτυρῶντες ὅτι τὸν αὐτοῦ πνευματικὸν πατέρα μετὰ τῶν ἁγίων ὁσίων ἁγίων ἀνήμεν» (Βίος 81, 13 - 14). Τελικῶς ἔπεισε τὴν σύνοδον πρὸς μίαν δικαστικὴν διερεύνησιν τοῦ ζητήματος. Καὶ μετὰ τὴν διαδ.κασίαν αὐτὴν ὅλοι, ἐκτὸς τοῦ Συγγελοῦ, ἀνεγνώρισαν τὸ δικαίον τοῦ Συμεὼν Ὁ Σύγκλητος τότε, συνιργασθεὶς μὲ ἱεροσυνεμένους τὸν Συμεὼν μοναχοῦς, ἐκλεψε ἐκ τῆς μνήμης τὴν εἰκόνα, ἐπὶ τῆς ὁποίας παριστάνετο ὁ πνευματικὸς πατὴρ τοῦ Συμεὼν, μαζί με τὸν Χριστὸν καὶ ἄλλους ἁγίους, καὶ προσέκλυσαν αὐτὴν εἰς τὸ πατριαρχεῖον Ὁ Συμεὼν διετάχθη νὰ προσέλθῃ πάλιν πρὸς τὴν σύνοδον, πρὸς μίαν ἀπολογία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς εἰκόνας Ἡ ἀπολογία τοῦ Συμεὼν ἔχει ὡς ἐξῆς (Βίος 88, 5 - 20): «Ἔγω μὲν, ὡς γε λελογισμένους ἑμαυτὸν ἐξετάζω, οὐδὲν ἀσυνήθως ἢ ἕνῳ τῇ παραδόσει, τῶν πατέρων καὶ ἀποστόλων πεποίηκα, ἀλλὰ καθὼς παρέβησαν ἡμῖν ἐξ ἀρχῆς οἱ κατὰ διεδοχὴν τὴν ἰθίαν καὶ τοὺς τύπους παραλαβόντες τῆς τῶν πατέρων ἐκκλησίας πατέρες ἡμῶν, ἵνα τῶν πατέρων ἡμῶν τῶν ἁγίων ἱστορήσιν τοὺς χαρακτῆρας καὶ τιμῶμεν καὶ ἀποκαζόμεθα, ὡς πρὸς τὸ πρεσβύτερον τῆς τιμῆς διαδοχῆς, αὐτὸν τὸν Χριστὸν καὶ καὶ τὴν εἰκόνα φοροῦμεν, εἰ καὶ τὴν ἡμετέραν αὐτὸς οὐκ ἀπεχθίσεν ἀναδέεσθαι, γίγραφα ταύτην τὴν εἰκόνα ὡς θούλου Χριστοῦ καὶ τὰ μὲν φοροῦντος αὐτοῦ καὶ γεγονότες περιόρου τῆς εἰκόνας αὐτοῦ, ἦν καὶ πεδόμενος ἀσπάζομαι, προσκυνῶν τὸν Χριστὸν ἐν τῷ στίγμῳ τούτῳ καὶ αὐτὸν ἐν τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ ἀπεδοῖ αὐτὸς ἐν τῷ Χριστῷ διὰ Πνεύματος καὶ ὁ Χριστὸς ἐν τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν τῷ Χριστῷ καὶ Θεῷ κατὰ τὸ δοκίον λόγιον ἐν ἐκείνῳ, φησί, τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε ὅμοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ μου καὶ ὅμοι ἐν ἐμοὶ καθὼς ἐν ὅμοι».

Καὶ πάλιν ὁ Συμεὼν ἐδρέθη ἀέθως. Ἡ εἰκὼν τοῦ ἐπιστρέφοντος,

ἄλλ' ὁ δούκης τοῦ δὲν ἤσυχασεν Ἀργότερον ἐξησφάλισε τὴν ὑποστήριξιν τῆς συνοδοῦ καὶ μετὰ πολλὰς δικὰς ἐπέσπε τὸν πατριάρχην καὶ ἐξορίσθη τὸν Συμεὼν εἰς τὴν Χρυσούπολιν (1009). Ἄν καὶ μετ' ἐλίγον ὁ πατριάρχης εἶδεν ὡς ἐσφαλμένην τὴν ἀπόφασίν του καὶ τὴν ἀνεκάλεσεν, ὁ Συμεὼν δὲν ἐπιστρέφεν, ἀλλ' ἐμένεν ἐκεῖ εἰς τὴν μονὴν τῆς αγίας Μαρίνης, ὅπου ἀπέθανε τὴν 12 Μαΐου τοῦ 1022. Περὶ τοῦ τέλους τοῦ Συμεων ὁ βιογράφος τοῦ γράφει. τὰ ἐξῆς (Βίος 128, 1 - 24). Ἐκεῖ δὲ τρεῖς πρὸς τοὺς δέκα ἐν τῇ ὑπερριχῇ πεκοιμήθη χρόνους καὶ πολλοὺς ἐν αὐτῇ τοὺς περασμοὺς, πολλοὺς τοὺς πόρους καὶ τὰς θλίψεις ὁ γενναῖος τὴν ὑπομονὴν καθυπέστη, ἐζητεῖ δὲ τὴν λύσιν ἢ φύσιν ἤθη πρὸς διὰ γῆρας ἐλάσασα, νόσῳ καὶ ἀρρωστίᾳ κάτοχος γίνεται. Ἐκτίξασα δὲ καὶ κατεργασμένη τοῦτον εἰς τέλος, ἡ μὲν φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς ἐπασχεν, εἰκὸς γάρ ἦν ἡ δὲ ψυχὴ ἑκκεῖνου δι' ὅλου κακαλλημένη, θεῷ ὑπῆρχεν, ὥ καὶ πρὸ τῆς λύσεως ἔζη καὶ ἐθολόγη, καὶ συνεγίνετο διὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος λύσιν ἰδεῖτο ταχεῖαν γινέσθαι, ἵνα πρὸς οὐρανὸς κουφισθῇ τῷ ἀρετῶν ἄρματι, καὶ εἰς δικηράτους σκηνώσῃς ἐπαναπαύσῃται. Ὅθεν αὐτὸς ἐαυτὸν καὶ τοὺς ἰδίους στηρίζων μαθητὰς τῇ παρακλήσει τοῦ λόγου παρεμβέιτο, ὁμοῦ τε τὴν ὄραν καὶ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ σώματος ἐκδημίας προλέγων αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸ καιροῦ καὶ μετὰ καιρὸν ἀφιλοσόφους ὥσπερ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα ὅτι καὶ κόπτεσθαι καὶ θρηνεῖν ἐπισκήπτων, καὶ ἅμα προφητεῖα φρικτὴ τὸ τέλος ἐπιστρανίζων τοῦ θείου αὐτοῦ. Ὡς γὰρ πρὸς τοὺς θρηνούντας τὴν ὁρφανίαν ἐμβλέψας εἶδε· τί μὲ λείπονται δούρεσθαι εἶπε, πέμπτην ἰδικτιῶνα τάφῳ με καλύπτετε θνήσκοντα, εἰς πέμπτην με πάλιν θάψετε ὡς κτείνοντα καὶ ἐκιδόντα τοῦ τάφου καὶ ἡμῖν συνησόμενον τοῖς παθοῦσι. Ταῦτ' εἰπὼν, ἐπεὶ καὶ ἡ ὠρισμένη κατὰ τὴν δωδεκάτην τοῦ μαρτυρίου ἡμερστῆ καὶ, ἐν μεθέξει τῶν ἀχράντων τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ὥσπερ Ἰθὺς αὐτῷ καθ' ἐκάστην ὁ ἀοίδιμος γαγῶνος καὶ τὸ ἅμῃν εἰπόν, ἄδωιν τὰ ἐπιτάφια τοῖς ἐαυτοῦ προτερέσκετο μαθηταῖς.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

Ἑφημέτης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΤΟ ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Παρα τα βαρύτατα καθήκοντά του ὡς ἡγουμένου καὶ πνευματικοῦ Γέροντος ἐπεβόη ὁ ἅγιος Συμεὼν καὶ εἰς τὴν σύνταξιν σπουδαιωτάτων νηπτικῶν ἔργων. Ταῦτα ἐκφράζουν βαθειάς καὶ γλυκείας θεοπτικές του ἐμπειρίας, ὁδὸν ἀσκητικοῦ βίου, ἀγάπην καὶ ἐνδιαφέρον δια τοὺς ὑπ' αὐτὸν μοναχοὺς, ἀρσίσωπν εἰς τὸν πνευματικόν του Γέροντα Συμεὼν τὸν Ἐλλαδῆ, ἐξοχὸν καὶ θαυμαστὸν φωτισμὸν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος — ὥστε νὰ γνωρίζῃ καὶ νὰ διατυπώσῃ τὴν θείαν πραγματικότητα —, λογοτεχνικὸν τάλαντον ἀξίολογον, τόλμην πρὸς χρῆσιν τῶν γλωσσικῶν (ποιητικῶν) μορφῶν τῆς ἐποχῆς του καὶ βαθειὰν γνώσιν τῶν πρὸ αὐτοῦ Πατέρων καὶ διδασκάλων τῆς Ἐκκλησίας. Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ παρουσία καὶ τὸ ἔργον τοῦ Νέου τούτου Θεολόγου ἀπετέλειτν ὀργανικὴν συνέχειαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς θεολογικῆς Παραδόσεως καὶ σπμαντικὸν σταθμὸν καὶ ὄχημα εἰς τὴν πορείαν αὐτῆς, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θὰ καταδειχθῇ ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν καὶ ἐκτίμησιν τῆς θεολογικῆς του προσφορᾶς, ἡ ὅποια θα γίνῃ εἰς τὸν τελευταῖον Τόμον τῶν «ἀπαντων» αὐτοῦ, ἐὰν θελήσῃ ὁ Θεός.

Κατωτέρω παραθέτομεν κατάλογον τῶν ἔργων τοῦ Συμεὼν, σημειοῦντες καὶ τὰς ἐκδόσεις αὐτῶν:

- Α. «Κεφάλαια» εἰς τρεῖς σειράς:
- α. «Κεφάλαια πρακτικὰ καὶ θεολογικὰ ρ'».
 - β. «Κεφάλαια γνωστικὰ τε καὶ θεολογικὰ κε'».
 - γ. «Κεφάλαια θεολογικὰ καὶ πρακτικὰ ρ'».

Τὸ κείμενον τῶν «Κεφαλαίων» τούτων εἶδε καλαιότερον τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος ἀτελῶς διὰ τοῦ J Pontanus (Symeonis Iunioris opuscula, Ingolstadt 1613), διὰ τῶν Νικοδήμου Ἀγιορείτου καὶ Μακκαρίου Κορίνθου (Φιλοκαλία τῶν ὑμῶν Νηπτικῶν, γ' ἐκδ., Ἀθήναι 1960, Γ', σελ. 237 -

270), δια τοῦ J. P. Migne (PG 120, 604 - 688) καὶ τοῦ Διονυσίου Ζαγοραίου (Τοῦ ὁσίου... Σημεῶν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ εὑρισκόμενα, Βενετία 1790, πλ. 527 - 564). Ἐσχάτως αἱ τρεῖς σειραὶ τῶν «Κεφαλαίων» ἐξεδόθησαν κριτικῶς ὑπὸ τοῦ J. Darroutzès, Syméon le Nouveau Théologien: Chapitres Théologiques, gnostiques et pratiques. Introduction, texte critique, traduction (γαλλικῇ) et notes (Sources chrétiennes No 51), Paris 1957.

- B. «Κατηχήσεις». Αὗται εἶναι 34 τὸν ἀριθμὸν καὶ ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ρώσου ἀρχιεπισκόπου Βρυξελλῶν Βασιλείου Κρινοchéine, Syméon le Nouveau Théologien. Catéchèses, I (1 - 5) (Sources chrétiennes No 96), Paris 1963· II (6 - 22) (Sources chrét., No 104), Paris 1964· III (23 - 34) (Sources chrét., No 113), Paris 1965.
- Ba. Μὲ τὰς «Κατηχήσεις» συνδέονται καὶ δυο μικρὰ κείμενα τοῦ Σημεῶν ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὐχαριστία», ἐκδοθέντα ὡπαύτως ὑπὸ τοῦ B. Kriouchéine μετὰ τὰς «Κατηχήσεις» (ἐνθ' ἄνωγ, III, πλ. 304 - 356).
- Γ. «Θεολογικοὶ» λόγοι τρεῖς ὑπὸ τὸν τίτλον: «Βίβλος τῶν θεολογικῶν». Καὶ τὸ ἔργον τοῦτο ἐξεδόθη μόλις πρὸ τινων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ J. Darroutzès, Syméon le Nouveau Théologien. Traités théologiques et éthiques, I (Sources chrétiennes No 122), Paris 1966, σελ. 96 - 169.
- Δ. «Ἠθικοὶ» λόγοι δέκα πέντε τὸν ἀριθμὸν ὑπὸ τὸν τίτλον «Βίβλος τῶν θεολογικῶν». Καὶ αὗται ἐξεδόθησαν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ J. Darroutzès, Syméon le Nouveau Theologien. Traités theologiques et éthiques, τ. I (Sources chrétiennes No 122), Paris 1966, σελ. 96 - 440. καὶ τ. II (Sources chrét., No 129), Paris 1967. Ἐκ τῶν «Ἠθικῶν» λόγων ὁ Irénée Hausherr

1 Ἡ 25ῃ Κατήχησις μόνη εἶχε ἐκδοθῇ ὑπὸ τοῦ P. Foussines, S. F. N. NHI Epistolae. studio Petri Foussini, Parisiens 1667, σελ. 347 - 360.

εἶχεν ἐκδόσει τὸν πέμπτον (*Méthode d' oraison et d' attention*, ἐν *Orientalia Christiana* 9[1927] 150 - 209).

- Ε. "Ὑμνοίς, δεκαπεντασύλλαβοι, δωδεκασύλλαβοι καὶ ὀκτασύλλαβοι, πενήτηκοντα καὶ ὀκτὼ τὸν ἀριθμὸν (κατὰ τὰς συλλαβὰς) ὑπὸ τὸν τίτλον «Τῶν θείων ὕμνων οἱ ἑρῶτες». Ἀπὸ τριῶν ἐτῶν ἤρχισεν ἡ κριτικὴ ἐκδόσις τῶν Ὑμνων τοῦ ἁγίου Συμεὼν ὑπὸ τοῦ Johannes Koder, *Syméon le Nouveau Theologien - Hymnes* 1 15, τ. I (*Sources chrétiennes* No 156), Paris 1969, καὶ *Hymnes* 16 - 40, τ. II (*Source, chréti* No 174), Paris 1971. Θὰ ἀκολουθήσῃ εἰς ἀκόμῃ τόμος. Οἱ Ὑμνοι ἦσαν καὶ παλαιότερον γνωστοί, ἀλλ' ἀτελῶς ἐκ τῆς ἐκδόσεως κυρίως τοῦ Διονυσίου Ζαγοραίου. Τοῦ ὁτίου Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ εὐρισκόμενα... Τὸ δὲ δεύτερον μέρος περιέχει ἑτέρους λόγους αὐτοῦ διὰ στίχων πολιτικῶν πᾶν ἀφελήμους.. Βενετία 1790, Σποραδικῶς Ὑμνοὺς τοῦ Συμεὼν εἶχον ἐκδόσι, καὶ ἄλλοι Ὑμνοὶ 5 καὶ 28 ὑπὸ Σίμων Φυστρατιᾶδου, Κατάλογος τῶν ἐν τῇ μηνῇ τῶν Βλατέων ἀποκειμένων κωδίκων, Θεσσαλονίκην 1918, σελ. 118 - 124. Ὑμνοὶ 4, 5, 10 καὶ 15 ὑπὸ P. Maas, *Aus der Poesie des Mystikers Symeon*, ἐν *Festgabe A. Ehrhard*, Bonn - Leipzig 1922, σελ. 328-341 Ὑμνος 17 ὑπὸ G. Soyter, *Byzantinische Dichtung*, Heidelberg 1930, σελ. 28-31. Μέρος τοῦ Ὑμνου 21 ὑπὸ τοῦ I. Hausherr, *Un grand mystique byzantin Vie de Syméon le Nouveau Théologien par Nicéas Stéthartos*, Rome 1928 (*Orientalia Christiana* 12) σελ. LXIII-LXV. Περὶ τῶν εἰς λατινικὴν καὶ εἰς συγχρόνους εὐρωπαϊκὰς γλώσσας μεταφράσεων τῶν Ὑμνων βλ. τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Johannes Koder, ἐνθ' ἀνωτ., τ. 1, σελ. 22.

- ΣΤ. Ἐπιστολαί. Σώζονται πέντε, ἐξ ὧν δύο ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ I. Hausherr, ἀνήκουσαι εἰς τὸ κείμενον τοῦ Βίου τοῦ Συμεὼν, συγγραφέντος ὑπὸ τοῦ Νικητᾶ Στή-

θάτου (No 96, 99) (βλ. ἀνωτέρω μνημονευθὲν ἔργον) καὶ μία ὑπὸ τοῦ Karl Holl, *Enthusiasmus und Busgewalt beim griechischen Mönchtum. Eine studie zu Symeon dem Neuen Theologen*, Leipzig [1898, σελ. 110-127. Ἡ ἐπιστολή αὕτη εἶχε παλαιότερον ἐκδοθῇ ὀσφαλμένως (κατὰ τὸν Holl) ὡς ἔργον τοῦ Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ.

Ἐπ' ὀνόματι τοῦ Συμεῶν φέρονται καὶ ἄλλα ἔργα, ἀμφιβόλου γνησιότητος, ὅπως Ἰόγοι Κατηχητικοί, γνωστὴι εἰς δύο συλλογὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη ὑπὸ τὸν τίτλον «Λόγοι ἐκ τῆς Συγγραφῆς» (33 Λόγοι) καὶ ἡ δεύτερα ὑπὸ τὸν τίτλον «Λόγοι ἐν Κεφαλαίοις ἐκ τῆς Συγγραφῆς» (24 Λόγοι). Ὁ μνημονευθεὶς Basil Krinochéime φρονεῖ ὅτι πρόκειται περὶ μεταγενεστέρων συμπληρωμάτων ἐπὶ τῇ θάσει ὁμῶς τῶν Κατηχήσεων τοῦ Συμεῶν, ἐνῷ ὁ Παναγιώτης Χρήστου ὑποθέτει ὅτι αἱ ὁμοιότητες τῶν Κατηχητικῶν τούτων Λόγων πρὸς τὰς «Κατηχήσεις» θὰ ἐξηγουντο καλῶτερον, εἰάν ἔδεχάμεθα ὅτι ὁ Συμεῶν μετὰ τὴν ἀναχωρησιν ἐκ τῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Μαρμαντος προσεβῇ εἰς ἀναπύναξιν τοῦ ὕλικου τῶν διδασκῶν του, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπέρρευσαν οἱ Λόγοι οὗτοι (Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαιδεῖα, 11, σελ. 542).

Ἡ γνωστὴ εὐχή «ἀπὸ ρυπαρίων χειλέων» τῆς ἀκολουθίας τῆς Θείας Εὐχαριστίας δὲν ἀναφέρεται ὡς ἔργον τοῦ Συμεῶν εἰς οὐδένα τῶν παλαιῶν παδικῶν.

Ἐπίσης καὶ ἡ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Συμεῶν φεραμένη, «Μέθοδος περὶ τῆς ἱερᾶς προσευχῆς» εἶναι ἔργον τοῦ II' ἢ των ἀρχῶν τοῦ ΙΔ' αἰῶνος (βλ. J. Hausherr, *La méthode d'oraison hésychaste*, in *Orientalia Christiana* 9 [1927] 173-209).

ΠΙΣΤΟΛΟΓΡΑΦΙΑ. Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀσχοληθῶν εἰδικώτερον μὲ τὸ πρόσωπον καὶ τὸ ἔργον τοῦ ἁγίου Συμεῶν δύνανται νὰ εὑρουν τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν εἰς τὸ ἀρ-

θρον του Παν. Χρήστου («Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἑγκυκλοπαίδεια», II, σελ. 537-545), εἰς τὸν πρῶτον τόμον τῆς ἐκδόσεως τῶν Ὑμνων τοῦ Συμεὼν ὑπὸ τοῦ J. Kodet (Sources Chrétiennes No 156 Paris 1969, σελ. 94-99) καὶ εἰς Archevêque Basile (Krivoschéine), «Essence créée» et «essence divine» dans la théologie spirituelle de S. Syméon le Nouveau Théologien, ἐν Messenger de l' Exarchat du Patriarche Russe en Europe Occidentale 19(1971) 151-170.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Ἔκτ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΜΕΩΝ

1 ΑΙ Κατηχήσεις τοῦ Ἁγίου Συμεών τοῦ Νέου Θεολόγου εἶναι διδασκαί, τὰς ὁποίας συνετάξε κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἡγουμανίας του εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος καὶ τὰς ἀπὸ τούτου πρὸς τοὺς μοναχοὺς του. Ἀκολουθῶν τὴν μοναστικὴν γενικῶς παράδοσιν καὶ μάλιστα τὴν συνήθειαν τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου, ἐκατέχει ὁ Συμεὼν τοὺς μοναχοὺς του, εἰς ὁρισμέναις ἡμέραις ἡ καὶ εἰς ἑσπέραις Ὁ Ἅγιος Θεοδώρος ὁ Στουδίτης εἰς τὰς Κατηχήσεις του καὶ εἰς τὴν Διαιτήτην, οὐ μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ κατηχήσις ἐγένετο εἰς τὴν μονὴν διὰ τῆς ἐδδομάδος καὶ μάλιστα καθ' ἑσπέραν. Αἱ Κατηχήσεις τοῦ Συμεὼν ἀνήκουν εἰς τὰς ἀρχαιότερας συλλογὰς τῶν κηρυγμάτων του. ἐγράφησαν κατὰ τὰ ἐτῆ 990 - 1006 καὶ σώζοντα, μετὰ τὴν ἀρχικὴν τῶν σχεδόν μορφήν Ὀλίγα μέρη τῶν Κατηχήσεων ἵσως νὰ μὴ ὑπάρχον ἐξ ὑπαρχῆς εἰς τὴν σημερινὴν σύνθεσιν τῆς συλλογῆς Ὁμοῶς οὖν συχνὰ περισσώτερον μὲν ἐπιστολὰς ποὺ ἐγράφησαν πρὸς τοὺς μαθητὰς του παρὰ μὲν Κατηχήσεις ποὺ ἀπὸ τούτου ἐκδόθησαν πρὸς τοὺς μοναχοὺς.

Σώζονται ἐν συνόλῳ 34 Κατηχήσεις, τὰς ὁποίας ἀκολουθεῖν ὁσὸ «εὐχαριστία» ἐκ τῶν ὁποίων, ἡ μὲν πρώτη συνίσταται μὲν τὰς Κατηχήσεις ἡ δὲ δευτέρα προσπαρεῖται εἶτε εἰς τοὺς Ἠθικοὺς Λόγους εἶτε εἰς τοὺς Γνωστοὺς Ἐντονα καὶ φανερά εἰς αὐτὰς εἶναι τὰ προσωπικὰ στοιχεῖα Χρισματισμοῦ καὶ κεχρησμένος ὁ Ἅγιος Συμεὼν, μὲ κυριαρχικὸν βίωμα ἐκ πάθος καὶ τὴν ἀδιέλαιπτον ἐπιθυμίαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῶν εὐχαριστιῶν τρόπον τινὰ ἱκανεῖται καὶ δοξολογεῖ τὸν Θεόν.

Αἱ Κατηχήσεις εἶναι ἀπαύγαγμα μὲς ἐντόνου καὶ βαθύτης ἱσχυερῆς ἐμπειρίας, καρπὸς μιᾶς, ἐμπόρου καὶ ἐνωδίνου πνευματικῆς ἀναζητήσεως, ἑκφραξ τῶν ἀδιέλαιπτων ἐκείνων καὶ μυστικῶν συνομιλιῶν μὲ τὸ «ἀεὶ ὁρμώμενον»¹, γάμψις τῆς τοῦ Θεοῦ δυνάμεως καὶ ἀπόρροια τῆς τοῦ παντοκράτορος δόξης εὐελκρινῆς.² Ἐκφράζουσιν ὅτι, περὶ αὐτοῦ ἔγραψεν ὁ Νικητὰς ὁ Στυγιάτης, προλογίζον τὴν ἔκδοσιν τῶν θεϊκῶν ὕμνων τοῦ Συμεὼν «ὅτι ὁ θεὸς, ᾗ ζῶνται καὶ μεγάλων ἀποκαλύψεων καὶ θεωριῶν ἀπορρήτων καὶ μυστικῆς ὁμιλίας καὶ ῥημάτων θεῶν ἀνωθεν ἀντὶ ἑξέως ἐνηχηθέντων καὶ συλλεβδῶν εἶπαι χάριτος ἀποστολικῆς, ὅλος πυρπο-

1 Ἰωάννου τοῦ Συναῖτου, Κλίμαξ, Σ' 2' Ἐκδόσεις «Ἀστέρως», Ἀθῆναι, σελ. 62

2 J KODER Symeon le Nouveau Théologien HYMNES, I, (Sources Chrét. No 156) Paris 1969 σελ. 116 119 - 120.

ληθείς ὅπο τοῦ Θεοῦ κυρὸς³.

Αἱ Κατηχησεις δὲν εἶναι πλούσιαι εἰς ἱστορικὰς πληροφορίες καὶ ἐξωτερικὰ γεγονότα, ἀλλ' εἶναι πλούσιαι εἰς πνευματικὰς ἐμπειρίας. Δίδουν πλήρη εἰκόνα τῆς μορφῆς τοῦ Ἁγίου Συμεών, τοῦ ὁποίου ἡ ἀπέραντος πατρικὴ ἀγάπη πρὸς τοὺς μοναχοὺς του καὶ πρὸς τὸν λαὸν ἦτο ἐκδηλός. Ἀλλωστε ἡ ἀγάπη του αὐτὴ ἐγένετο καὶ ἡ ἀφοριτὴ τῆς ἀποκαυψέως τῶν πνευματικῶν του βιωμάτων. Ὡς ἐπαινετούμενος «πιστὸς φίλος ἀδελφός», «ἐν τῷ τῷ φῶς τῇ ἀληθείᾳ ἡ πνοὴ αὐτοῦ, ὁ δίκην λυχνοῦ ἔχων ἐν διανοίᾳ, ὃ ἐώραν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ νοερῶς ἔλαττε καὶ ἀροδηλότατα μετὰ γνώσεως ἔγραφε»⁴. Παρέθετε, ὑπεδείκνυε, μετέδιδε τὰ θεῖα θεάματα εἰς τοὺς πιστοὺς ἀφθόνως, «ὡς ἅγια τοῖς ἁγίοις»⁵. Διὰ τοῦτο ἔγραψαν ὁ διογράφος του ὅτι τοὺς θαυλομένους «ἐγκύπτειν εἰς θεολόγων ἀνδρῶν γραφάς, πρῶτον μὲν, χρητὴ φυγεῖν καὶ τα ἐν κόσμῳ καθόλου τῆ σῶματι καὶ τῷ πνεύματι καὶ αὐτῷ ὅλα δὴ τηλαυγεῖς τὴν διάνοιαν... ἐγκύπτειν»⁶.

3. "Ενθ' ἀνωτ., σελ. 116, 117 - 118.

4. "Ενθ' ἀνωτ., σελ. 118, 151 κ. εἰς.

5. Λειτουργία Ἁγίου Χριστοστόμου.

6. J. KODER, HYMNES, I, σελ. 108, 19 κ. εἰς.

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ 1 ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ ΤΗΣ ΣΗΡΟΔΕΡΚΟΥ

Περὶ ἀγάτης καὶ περὶ τοῦ ποῖος εἶναι οἱ δρόμοι καὶ αἱ πράξεις τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων. Μακαρισμός εἰς ἐκείνους ποὺ ἔχουν τὴν ἀγάπην ἐνὶ ὁδοῖν. Λόγος πρῶτος.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἀποστρεφώμεθα τοὺς ὀλιθρίους καὶ φθοροποιούς ἀνθρώπους νὰ ἀποστρεφώμεθα τοὺς λόγους τῶν καὶ νὰ ἀναλάβωμεν ἀγῶνα διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς. Ἀκόμη δὲ καὶ περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν, ἂν εἶναι ἐνὶ ὁδοῖς μας ὅσα εἶπεν ὁ Χριστὸς εἰς τοὺς μακαρισμούς. Καὶ περὶ θαυμάτων καὶ κατατόξεως. Λόγος δεύτερος.

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει καλῶς νὰ ὑποτασσώμεθα καὶ νὰ μὴ λησμονώμεν τὰς ὑποσχέσεις ποὺ ἐδώσαμεν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀγανακτῶμεν κατὰ τὰς ἀλογικότητας ἀγρυπνίας τῶν ὁρθῶν. Λόγος τρίτος.

Περὶ μετανοίας καὶ καταθέσεως καὶ διὰ ποίων ἔργων εἶναι δυνατόν νὰ τὰς ἀποκτήσῃ κανεὶς. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ φθάσῃ κανεὶς εἰς καθαρότητα καὶ ἀπόθεσιν χωρὶς θάνατον. Λόγος τέταρτος.

Περὶ μετανοίας καὶ περὶ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν κάθαρσιν τῆς ψυχῆς μας ἡ διὰδοσις μόνον τῶν ὑπαρχόντων εἰς τοὺς πτωχοὺς καὶ ἡ ἀπογύμνωσις ἀπ' αὐτά, ἂν ἴσως δὲν ἀποκτήσωμεν καὶ τὸ πένθος. Περὶ τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀδάμ καὶ περὶ τοῦ ὅτι, ἂν μετὰ τὴν παράβασιν μετάνοι, δὲν θὰ ἐξωρίζετο ἀπὸ τὸν παράδεισον. Καὶ περὶ τοῦ ποῖον καρπὸν ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἡ μετάνοια ποὺ ἔδειξε μετὰ τὴν ἐξορίαν. Περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ Κυρίου καὶ τῆς καταδικῆς τῶν ἁμαρτωλῶν. Καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ λόγου, ἔλεγχος ἐκείνων ποὺ ζοῦν μὲ κακίαν καὶ ἀπὸκρισιν. Λόγος πέμπτος.

Περὶ πνευματικῆς ἐργασίας καὶ περὶ τοῦ ποῖα ἦτο ἡ ἐργασία τῶν παλαιῶν ἀγίων. Πῶς δὲ ἡμποροῦμεν νὰ τὴν κατορθώσωμεν καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ γίνωμεν, ὅπως ἐκεῖνοι, μέτοχοι τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Λόγος ἕκτος.

Περὶ προσκολλησέως εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ περὶ τοῦ ποῖα εἶναι ἡ ἀπὸ τῆς αὐτῆς καὶ εἰς ποῖον λάκκον καὶ ποῖα δεσμὰ παρασίρει ἐκείνους, ποὺ κυριεύονται ἀπ' αὐτῆς. Περὶ ἀπογνώσεως καὶ τῶν μορφῶν τῆς. Καὶ τί σημαίνει τὸ ε'Εκεῖνος ποὺ θὰ πιστεύσῃ καὶ θὰ βαπτισθῇ, θὰ σωθῇ ἐκεῖνος δὲ ποὺ δὲν θὰ πιστεύσῃ, θὰ κατακριθῇ. Λόγος ἑβδομος.

Περὶ τελείας ἀγάπης καὶ ποία ἡ ἐνέργειά της. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι δὲν ἤμποροῦμεν νὰ εἰμεθα ὅτε πιστοὶ καὶ χριστ' ἀγαπᾷ ὅτε νῦν καὶ τέκνα Θεοῦ, ἐὰν δὲν φροντίσωμεν νὰ γίνωμεν ἀπὸ τῆς παρούσης ζωῆς συμμέτοχοι εἰς τὴν ζωὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Λόγος ὄγδος.

Περὶ ἐλευθεροσύνης καὶ περὶ τοῦ ποίως εἶναι αὐτὸς πὺν τρέφει τὸν Θεόν, ὅταν πεινᾷ, καὶ τὸν ποιῶν ὅταν διψᾷ, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ πῶς τοῖτο θὰ κατεκθῶνθῃ εἰς κάποιον. Καὶ ὅτι, ἐὰν κάποιος δὲν τὰ κάμῃ καὶ εἰς τὸν αὐτὸν τοῖ ὅλα αὐτὰ καὶ δὲν θρέψῃ καὶ δὲν ποτίσῃ καὶ δὲν ἐνδύσῃ τὸν Χριστόν, καθόλου δὲν θὰ ὠφεληθῇ ἐκ τοῦ ὅτι κάμει αὐτὰ μόνον εἰς τοὺς πτωχοὺς, τὴν σιγὴν πὺν παραμελεῖ καὶ ἀφήνι τὸν αὐτὸν τοῖ νηστικὸν καὶ γυμνὸν ἀπὸ τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ Λόγος, ἑκατὸς.

Περὶ μετοχής τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, περὶ ἀγνότητος καὶ τελείας ἀπαθείας. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος πὺν ἀγαπᾷ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, δὲν ὠφελεῖται καθόλου ἀπὸ τὰς ἄλλας ἀρετὰς του, καὶ ὡς ἀκόμη τὰς ἀπέκτησεν ὅλος. Λόγος δέκατος.

Περὶ νηστείας καὶ περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ τηρῶμεν μὲ ζῆλον καὶ νὰ δεχόμεθα τὴν ὠφέλειαν τῆς νηστείας κατὰ τὴν πρώτην μὸνον ἐβδομάδα τῶν νηστειῶν, ἀλλὰ πράττει οἱ ἀγωνισταὶ νὰ διατηροῦν τὴν αὐτὴν προθυμίαν καθ' ὅλας τὰς ἐβδομάδας τῶν νηστειῶν. Λόγος ἐνδέκατος.

Περὶ ἐγκρατείας καὶ ὑπομονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετῶν κατὰ τὴν περιόδον τῆς νηστείας καὶ περὶ σιωπῆς. Καὶ πῶς πρέπει νὰ ζοῦν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς νηστείας ὅσοι ἀγωνίζονται ἀληθινά. Λόγος δωδέκατος.

Περὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Καὶ εἰς τί συνίσταται αὕτη, πῶς δηλαδὴ γίνεται μέσα μας ἡ ἀπίστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ πῶς μαζὶ μὲ αὐτὴν ἡ ἀπαστᾶσις τῆς ψυχῆς. Ποῖον εἶναι τὸ μυστήριον πύτης τῆς ἀναστάσεως. Λόγος δέκατος τρίτος.

Περὶ μετανοίας καὶ ἀρχῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου. Καὶ περὶ τοῦ πῶς κατεῖς, ἀκολουθῶν μὲ μέτρον καὶ γὰρ τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἀρετὴν, φθάνει εἰς τὴν τελειότητα διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν. Λόγος δέκατος τέταρτος.

Περὶ ἱμπαθοῦς, ἀπίστον καὶ πανηρᾶς διαθήσεως. Καὶ ποία εἶναι ἡ ἐνωσις τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς νῦν τοῦ φωτός καὶ μὲ ποῖον τρόπον γίνεται μέσα τοῦς. Καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ λόγου, ἀφορρὰ κατηγορία ἐναντίον ἐκείνων πὺν ἀπυτολμοῦν ἀναξίως τὴν ἀρχιερασίην. Λόγος ἑκατὸς πέμπτος.

Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ περὶ τοῦ ποία εἶναι ἡ θεωρία τῶν μυστηρίων αὐτοῦ. Με ποῖον τρόπον ἀποκαλύπτονται αὐτὰ εἰς ἐκεῖνους πὺν ἔχουν καθαρὰν τὴν καρδίαν. Καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ λόγου ἀφ' ἑλμος διηγήσεις περὶ ἐνός

ύποτακτικῶς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ πνευματικοῦ τοῦ πατρὸς ἔλαβε Πνεῦμα Ἅγιον Λόγος δεκάτος ἕκτος.

Περὶ θεωρίας καὶ ἀποκαλύψεως καὶ φωτισμένης προσευχῆς. Καὶ πῶς φέρεται ἀπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐκείνος πρὸς ἐκκυριεύει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καὶ ἐφθασεν εἰς βάθος ταπεινοφροσύνης. Λόγος δεκάτος ἑβδόμος.

Περὶ τῶν μεθόδων τοῦ διαβόλου τὰς ἀποίας ὑποβάλλει, δταν ἀποθάνῃ ἡ κοίμησις, εἰς τοὺς ἀδελφούς ἐκείνους ποὶ εἶναι φιλόδοξοι καὶ πενέδοξοι. Καὶ περὶ τοῦ διὰ τί πρέπει, ἀπ' ἐνὸς μὲν, νὰ ἐμποδίζωμεν μὴ καθεὶν τρόπον ἐκείνους καὶ ἀναξίως προσπαθεῖν νὰ καταλάβουν τὴν ἐξουσίαν, ἀπ' ἑτέρου δέ, νὰ συνεργάσωμεν καὶ νὰ προωθῶμεν εἰς αὐτὴν τοὺς πνευματικοὺς καὶ ἁγίους. Καὶ πρὸς τὸ τέλος, Λόγος πρὸς τὸν κοίμητον Λόγος δεκάτος ὄγδοος.

Περὶ τοῦ διὰ τί πρέπει νὰ ἔχωμεν ἐμπιστοσύνην μόνον εἰς τοὺς λόγους καὶ τὰς ἐπαγγελίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπισκυνώσωμεν τὴν ἀξιοπιστίαν τῶν λόγων ἀπὸ τὰ ἔργα τους. Καὶ τί εἶδους εἶναι ἡ διήθησις καὶ ἡ ἀγάπη ποὺ ἔχουν οἱ ἀληθινοὶ διδάσκαλοι πρὸς τοὺς μαθητὰς των, ποία ἡ εὐσπλαγχνος ἀγάπη καὶ φροντίς των, καὶ πῶς μεσιτεύουν εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν. Λόγος δεκάτος ἑνατός.

Περὶ ἀποταγῆς καὶ ἐκκοπῆς τοῦ ἰδίου θελήματος πρὸς ἐκαίτους, καὶ ἐζητήσαν νὰ τοὺς γραφῇ, πῶς πρέπει νὰ ζῇ κατεῖς τὸν βίαν τῆς ἀσκήσεως. Καὶ περὶ τοῦ διὰ τί εἶναι κληρὸν καὶ ὑφέλιμον διὰ τὴν ζωὴν αὐτὴν νὰ ἔχη κατεῖς ἕκ πνευματικῶν πατέρων, ἐμπειροτέρων, διὰ τὸ νὰ τοὺς μαθῇ καὶ τῇ ἀρετῇ καὶ τὴν δυσκολοκατόρθωτον ἐργασίαν τῆς ἀσκητικῆς τέχνης.

100

Περὶ τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τοὺς πνευματικοὺς πατέρας καὶ περὶ τῆς θείας τοῦ Θεοῦ φωτὸς, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον κάθε ψυχὴ πρὸς φωτίζεται, προκόπτει εἰς ἀγάπην Θεοῦ Λόγος εἰκοστός.

Περὶ μνήμης θανάτου καὶ περὶ τοῦ ποῖον ἀγαθὸν τέλος εἶχεν ὁ μακαρίος, ἀδελφὸς αὐτοῦ Ἀντώνιος. Καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ λόγου, ἐπιτάξις πρὸς αὐτόν. Λόγος εἰκοστός πρῶτος.

Περὶ πίστεως καὶ διδασκαλίας, ἡ ὁποία ἀποστέλλεται εἰς ἐκείνους ποὺ λίσουν διὰ τί εἶναι θανάτον, μέσα εἰς τὰς βιωτικὰς μερίμνας, νὰ φθάσουν εἰς τὴν τελειότητα τῶν ἀρετῶν. Καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐπισημειὰς διήγησις. Λόγος εἰκοστός δεύτερος.

Περὶ μετανοίας καὶ φόβου Θεοῦ. Καὶ περὶ τοῦ ποῖον ἀγαθὸν καὶ πόσον πόσον καρδίας ἔχει ἐκείνος πρὸς μετανοεῖ μὴ συντριμμένον τὸ πνεῦμα. Ποία εἶναι αὐτὰ τὰ ὁποία λέγει καὶ προσέχεται εἰς τὸν φιλόθεον Θεόν. Λόγος εἰκοστός τρίτος.

Περὶ γνώσεως πνευματικῆς καὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ θνηταὺς τοῦ πνεύματος, πρὸς εἶναι κρυμμένος κάτω ἀπὸ τὸ γράμμα τῆς θείας Γραφῆς, δὲν εἶναι εἰς ἄλλους φανερός, ἀνόμῃ καὶ εἰς ἐκείνους πρὸς

τὸν ἐπιθυμοῦν, ἀλλὰ μόνον εἰς ὅσους ἀπέκτησαν ἐκεῖνον ποῦ δια-
τοίγει τὸν τοῦν, διὰ τὰ κατανοήσουν τὰς Γραφάς. Λόγος εἰκο-
στός τέταρτος.

Περὶ τῶν ἀλλοιώσεων καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ποῦ
συμβαίνει εἰς ἡμᾶς ἐξ αἰτίας τοῦ ἀέρος, τῶν φυσικῶν στοιχεί-
ων, τῶν φαγητῶν καὶ τῶν δαιμόνων. Λόγος εἰκοστός πέμπτος.

Περὶ ἀρχῆς βίου λίαν ὠφελίμου καὶ σωτηρίου, ἡ ὁποία ἀρ-
μοῖζει εἰς ἐκεῖνον· ποῦ μόλις πρὸ ὀλίγου ἐγκατέλειψαν τὸν κό-
σμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου καὶ ἀκολούθησαν τὸν μοταχικὸν βίον.
Καὶ ἐπὶ πλέον διδασκαλία καὶ πολὺ ὠφίλιμος διὰ τοὺς ἀρχα-
ρίους. Λόγος εἰκοστός ἕκτος.

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ δεικνύωμεν ἀμέλειαν διὰ τὴν
ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ὥστε νὰ καταφρονῶμεν, ἔστω
καὶ μίαν μόνον ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀγωνιζώμεθα νὰ τὰς
τηρῶμεν ὅλας, διὰ νὰ μὴ μεύωμεν ἐξω τοῦ νικηφώνος, ὡς κατα-
φρονηταὶ τῶν ἐντολῶν του, καὶ περὶ τοῦ ὅτι πρέπει νὰ υπομένω-
μεν γενναίως τοὺς πειρασμούς. Λόγος εἰκοστός ἑβδομος.

Περὶ τῆς ζωοποιοῦ νεκρώσεως, ἡ ὁποία γεννᾷται ἐκ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ἐντος ἐκείνων ποῦ ἀγα-
νίζονται. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνοι ποῦ διὰ τῆς χάριτος ἡλυνθε-
ρῶθησαν ἀπὸ τὸν Νόμον, λαμβάνουν ἐκτενικῶς μέσα τοῦ, τὴν
χάριν τοῦ Θεοῦ φωτός. Διοτι ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔλαβον ἀκόμη εἰς
αὐτὴν τὴν ζωὴν αὐτὸ το φῶς καὶ δὲν βλέπουν αὐτό, εὐρίσκονται
ἀκόμη ὑπὸ τὴν σκίαν τοῦ νόμου καὶ θά κριθοῦν ἀπ' αὐτοῦ. Περὶ
τοῦ πῶς καὶ τί πρέπει νὰ εἶναι ὁ ἡγοῦμενος καὶ ὁ ἱερεὺς, ποῦ
ἔλαβε τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ νὰ δέη καὶ νὰ λύη τὰ ἁ-
μαρτήματα τῶν ἀνθρώπων. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι εἰς ἐκεῖνον ποῦ ἐ-
ργουρεῖ ἀληθινὰ καὶ καταλάμπεται ὅλο το θεῖον φῶς ὅλοι οἱ
ἄνθρωποι εἶναι ὁλοφάνεροι ἐνώπιόν του, καὶ αὐτοὶ ποῦ περιπα-
τοῦν σύμφωνα μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκεῖνοι ποῦ δὲν ἔχουν
ἀκόμη ἀποβάλει ἀπὸ ἐπάσω τοὺς τὸν χαϊκὸν ἄνθρωπον. Λόγος
εἰκοστός ὄγδοος.

Περὶ τοῦ ὅτι δὲν πρέπει νὰ λέγη κανεὶς ὅτι σήμερον εἶναι
ἀδύνατον εἰς ἐκεῖνον, ποῦ θέλει, νὰ φθάσῃ εἰς τὴν κορυφὴν τῆς
150 ἀρετῆς καὶ νὰ μιμηθῇ τοὺς παλαιούς ἁγίους. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι
κάθε ἄνθρωπος ποῦ διδάσκει ἀπὸθετα πρὸς τὰς θείας Γραφάς, διδα-
σκει νέων ἀρεσῶν εἰς ἐκεῖνους ποῦ τὸν πιστεύουν. Περὶ δακρύων,
ὅτι ὁληθῇ αὐτὰ ὑπάρχουν ἐκ φύσεως εἰς ἡμᾶς. Λόγος εἰκοστός
ἐνατος.

Περὶ μεταβολῆς καὶ ἀρχῆς ἐναρέτου ζωῆς, ἥτοι τί πρέπει νὰ
κάνῃ καθημερινῶς ἐκεῖνος, ποῦ μετανοεῖ. Περὶ δακρύων, ἀκόμη
καὶ κατανύξεως. Λόγος τριακοστός.

Περὶ τοῦ πῶς πρέπει νὰ προσέχη κανεὶς τὸν ἑαυτὸν του κα-

νά ἐρευνᾷ τὰ τοῦ ἑαυτοῦ του με πολλὴν ἐπιμέλειαν. Καὶ πῶς πρέπει νὰ ἀντιπαραβάλλῃ τὴν ζωὴν του πρὸς τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. Λόγος, τριακοστὸς πρῶτος.

Περὶ βλασφημίας καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐκεῖνος ποὺ λέγει ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσῃ κανεὶς εἰς τὴν ἐποχὴν μας τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκεῖνος ποὺ ἀπορρίπτει τὰς ἐτεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀποδίδει αὐτὰς εἰς τὸν διάβολον, εἰσάγει νέαν αἵρεσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ. Λόγος, τριακοστὸς δεύτερος.

Περὶ μετοχῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ στερεωθοῦν τα ἔργα τῆς ἀρετῆς δι' ἄλλου τρόπου, παρὰ μόνον διὰ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἅνεν τοῦ ὁποίου κανεὶς δὲν ἤμπορεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς οὔτε ἤμπορεῖ νὰ ἀφελήσῃ ἄλλοι· καὶ νὰ ἀκούῃ τους λογισμοὺς των. Καὶ περὶ τοῦ ὅτι τα τρία πρόσωπα τῆς Θεότητος εἶναι ἴσα κατὰ πάντα καὶ ὁμοούσια. Λόγος, τριακοστὸς τρίτος.

Περὶ τοῦ ὅτι εἶναι ἐπικινδυνὸν πρᾶγμα νὰ κηρύττωμεν μέσα εἰς τὴν γῆν τὸ τάλαντον ποὺ μᾶς ἔδωκεν ὁ Θεός. Διότι πρέπει νὰ κήρνωμεν αὐτὸ φανερόν καὶ γνωστὸν εἰς ὅλους καὶ νὰ κηρύττωμεν μὲ εὐγνωμοσύνην τῆς ἐτεργείας τοῦ Θεοῦ πρὸς ὠφέλειαν ἐκείνων ποὺ μᾶς ἀκούουν. Ἐστὶ καὶ ἂν ἀκόμη μερικοὶ δυσαρεστοῦνται. Λόγος, τριακοστὸς τέταρτος.

Τοῦ αὐτοῦ, εὐχαριστία πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὰς δωρεὰς ποὺ ἔχει ἀξιωθῆ ἡ λάβη. Καὶ διδασκαλία περὶ τοῦ πῶς φανερώνεται πάντοτε ὁ Θεὸς εἰς ἐκείτους ποὺ ἔχοντ καθαράν τὴν καρδίαν καὶ μὴ ποῖα πράγματα καὶ γνωρίσματα γίνεται φανερὸς εἰς αὐτούς. Λόγος, τριακοστὸς πέμπτος.

Γ'.

Περὶ ἀγάπης² καὶ περὶ τοῦ ποῦ εἶναι οἱ δρόμοι καὶ αἱ πρά-
ξεις τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων. Μακαρισμός εἰς ἐκείνους, ποὺ
ἔχουν τὴν ἀγάπην ἀγκάρδιον.

Α Ο Γ Ο Σ Δ'

Ἀδελφοί καὶ Ποιέρες, θέλω νὰ σᾶς εἰπῶ αὐτὰ ποὺ
συντελοῦν εἰς τὴν ὠφέλειαν τῆς ψυχῆς. ὧλλ' ἐντρέπομαι
τὴν ἀγάπην σας — μάριος μου ὁ Χριστός, ἡ ἀλήθεια —
ἐπεὶδὴ γνωρίζω τὴν ἀναξιοτήτά μου. Διὰ τοῦτο πάντοτε
ἠθέλον νὰ σιωπῶ, ὅπως γνωρίζε, ὁ Κύριος. Καὶ δὲν ἠ-
θέλον οὔτε τὸ κεφάλι μου νὰ σηκωνῶ διὰ νὰ βλέπω ἀν-
θρώπινον πρόσωπον, ἐπεὶδὴ μὲ ἐλέγχει ἡ συνειδήσίς
μου, ὅτι τελείως ἀναξίως ἔχω ὀρισθῆ νὰ εἶμαι ὁδηγός
σας. Καὶ ἐγένετο αὐτό ὥσάν νὰ ἐγνωρίζον τὸν δρόμον,
ἐγὼ ποὺ δὲν γνωρίζω οὔτε αὐτὰ που εἶναι εἰς τὰ πόδια
μου καὶ οὔτε κἀν ἐπιησάσασα τὸν δρόμον ποὺ ὁδηγεῖ
εἰς τὸν Θεόν. Μὲ διακατέχει, λοιπόν, ὄχι μικρὰ καὶ σινη-
θῆς λυπη, διὰ τὸ ὅτι προεκρίθην ὁ μηδαμινός ἐγὼ νὰ
καθοδηγῶ τοὺς τιμιωτάτους ἐσᾶς, τοὺς ὁποίους θὰ ἔ-

1 Ὁ Ἅγιος Συμεὼν ὁ Νεὸς Θεολόγος εἰς ἡλικίαν 31 ἐτῶν, τὸ 980 μ. Χ.,
μὲ τὴν ψῆφον τοῦ Πατρ.άρχου Νικολάου Χρυσόβιστη καὶ τῶν μοναχῶν τοῦ
μοναστηρίου τοῦ Ἀγίου Μάμαντος ἐχειροτονήθη ἱερεὺς καὶ ἐγένετο ἡγού-
μενος τῆς μονῆς τρία μόνον ἔτη μετὰ τὴν κοινοβίαιον τῶν εἰς αὐτὴν

2 Τὸ μὲν μόνον μοναστήριον τοῦ Ἀγ. Μάμαντος, ἰδρύθη αἰ τὴν ἐποχὴν
τοῦ Βασιλείου, Μωυρ. κίου κατὰ τὰ εἶλη τοῦ ἔκτου αἰῶνος. Εὑρίσκειτο εἰς τὸ
δυτικὸν μέρος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πλησίον τῆς πόλεως τῆς Σουλκέρου
ἢ Σηροκέρου (τὸ σημερινόν Μπελγρὰδ Μπεῶς).

Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀγ. Συμεὼν εὐρίσκειτο εἰς πολλὰ θύλια κατὰ-
σκευα. Τὰ κτίρια τοῦ ἁγίου κατὰ τὸ μεγαλύτερον μέρος αὐτῶν ἐρεισμέ-
να καὶ ὅπως λέγει ὁ διογρῆφος τοῦ Ἀγ. Συμεὼν Νικήτας Σιγητός, τὸ
μοναστήριον δὲν ἀπετάλει καλὸν μόναστῶν κατεργάσιον ἢ ποιήμιον, ἀλλὰ
κατάλυμα κοσμικῶν ἐχρημάτων. Βλ. κατ. 34 2 41

3 Τὸν κατηχητικὸν αὐτῶν λόγον «Περὶ ἀγάπης» ὁ Ἅγιος Συμεὼν ἀ-
κηθύνει πρὸς τοὺς μοναχούς του μετὰ τὴν ἐκλογὴν του εἰς ἡγούμενον. Δό-
ναι νὰ θεωρηθῇ ὡς ἡ καλύτερα ἐμφανέστατος τοῦ πνευματικοῦ του προγράμ-
ματος, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐν Χριστῷ ἀνακαινίσαν καὶ τὴν πνευ-
ματικὴν καθοδήγησιν.

πρεπεν εγω ε' ο'δ'ος να εγω οδηγους, ωστι τελειωσας
 που η'κεισιν απ' δλους σας ε'χ'εσ' τον χριστην της μοναχ
 κης ζωης και εις την ηλικιαν. Δει διαθετω λεγει εμ
 πρακτικον και μαρτυρημενον απο τ'ου ζωην δια να σας
 προτρεπω και να ε'σ'τε, ο'τε θηνη και δυα αφοροι εις τον
 νομον και το θελημα του θεου. Ακουη ε'χ'ον την ο'τι
 κι απ' αυτα και ε'σ'θ'ημεν εις σας, ε'πω παρανω οτι
 ποτε δεν ε'τ'ε, ε'σ'α τ'ποτε Γιωδωω δε τωλ, και αμ' ο'τ' ο
 Κυριος και θεος μας δε μιν ε'σ'α τ'ποτε π'ε'σ'ει μ'ο
 ν'ω αλα εκ'ε'ν τ'ω τ'ρ'ιν' ε'σ'ε'τ'ε κατ' το ε'χει π'ε'σ'ει
 Δ'ο'τι λε'γε ε'σ'ει μ'ο'καμ' και ε'σ'ει κα' π'ε'σ'ει ε'σ'ει και
 διδασκει (τας ενιλικ). Α'ς να ονομασθη με'γαλ'ος
 εις την θ'εω'αν σ'ι τ'ων ο'ρατων. Ι'οι ε'σ'ει κα' τον
 και η' μαθητα. Α'φ'ου α'κειν' προθ'ημεν τα να τον
 μνησθ'ην. Κα' δια ωφελου'ντα τους απο ους λε'γ'ον ε'
 και να δ'ουν εκ' του ο'τ' τ'ε'ρ'η' και τα απο τα' καλ'ας
 τοι πρα'ξ'ει και α'ν'αγκ'α'σ'ται να π'ρατ'τοι τα ιδ'ια με'
 ε'κ'ωνον. Τ'ε'το ο' πρα'γμα δ'ωκε εις τον ε'σ'τον μοι δεν
 γνωριζω ε'φ' ο'σον και η' π'ε'δ'ωκε του μαρτυρε'ι ο'τι
 καιν' τ' και ο'ν δε ε'χω. Ο'μως ε'σ'ει μου α'ν'αγκ'ητοι
 σας (κετενω και σας παρακαλω) δε'σ'ε' να ιη προπ'
 χετε τον ακατασ'τατον θ'ε'ο'ν μοι α'λλα τα προπ'σ'γματα
 του Κυριου και τας δ'ε'σ'ε'σ'καιας των α'ων. Π'α'ρ'η'μ'η
 μας. Δ'ο'τι πο'ποτε δεν ε'σ'εισ'ται ο'ι φω'ε' ο'ι ε'κειν'οι, α'σ'ε'
 ρες, τ'ρ'ιν' να το πρα'ξ'ει και δεν το ε'πέ'τ'ε'χ'ον α'φ'ου το
 ε'καμ'οι.

Λοιπον, α'ς γ'ιν'η εις και κο'νος ο' δ'ρο'μος δι' δλους
 μας. η' τη'ρη'σ'ει δηλαδ'η των ε'πι'το'λων του Χ'ρ'στου που
 μας ε'πα'σ'φ'ε'ρου'ν εις ε'ν χω'ριον και τον θ'ε'ο'. Δ'ο'τι,
 θ'η και η' λ'ο'γ'ος α'ι'τος ι'σ'ον'ε' διαφ'ο'ρους δ'ρο'μους εν
 τ'ου'τοις ο' χω'ρι'σ'μος δε α'ναφ'ε'ρε'τα εις την κ'η'ριαν α'λλ'
 ε'ξ'αρ'τ'ω'ν'α απο την δ'ω'ν'η και την προθ'ε'σ'ι του κα'θε
 ν'ος. Α'σ'τι ο' κα'θε'νας απο ε'μ'ας ε'νω ε'ρχ'ε'σ'με'ν απο πολ
 λα και διαφ'ο'ρε'τικα ε'ρ'ε'τα και π'ε'σ'ει, α'σ'αν να α'ν'αγκ'ω
 ρου'με'ν κα'τα κ'α'πο'ιον τρο'πον απο διαφ'ο'ρους το'πους και
 πολλ'ας πολιτειας, ο'μως α'γ'ων'ιζ'ο'με'θα να φ'θ'ασ'ω'με'ν εις

4. Τ'ρ'ε'ν' ε'π'η, με'τα την ε'σ'ε'σ'η του ε'ν' τη' μα'κ'ην του Αγ'ιου Μ'ε'λ'ι'ου, ο' Σ'ι'μ'ε'ων ε' Ν'ε'ρ', α'ν'ε'σ'τα'τος ε'ξ'ε'σ'ε'τ'η' η'σ'ο'ν'η'μ'ος αυ'της εις ηλικ'ιαν 31 ε'των 5 Μ'ε'ν' 4 5 18

6. Π'ρ'ο'κ'ε'τα κε'ρ' του γ'ω'ριου του Α'ν'του Ι'ν'α'ν'ου του Μ'ε'λ'ι'ου του Μ'ε'ν' ε'ν' ε'ν'ο'ν'ι δε'σ' τον α'ρε'την με'α γ'α'ρ, ε'κ'ν ε'ς πο'λλ'α σ'χ'ι'ζ'η'ται (Π'ρ'η' Α'πο'σ'τ'ο'λ'η' θ'ε'ο'σ'ο'γ'α'ς Α'Ρ')

Δώσατε μου λοιπόν την ευκαιρία να τυνομηθώ
 όλιγον με αὐτήν την αγαπή εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην, ὥστε
 να τὴν χάρις σου καὶ ἐκ τῆς δεξιᾶς σου τεθῇ ποι τρε-
 φώ προς αὐτήν. Μάλιστα ἀγαπήτη μὲν Ποιτὴρ καὶ αἱ
 δούλοι ἐφάρμοζον τὴν ἀγάπην μου τὸ πᾶν τῆς ἀγά-
 μῆτος ἀγαπῆς ἐξ ὧν καὶ ἐκ τῆς καρδίας μου το
 φως τῆς καὶ ἐβίβησεν ἀπὸ τὴν ἀποκρίσει τῆς καὶ ἔ-
 χαστο τὰς σωματικὰς μου ἐκδηλώσεις, ἐπεὶ δὴ ὁ νοῦς μου
 ἐκρεβή ἐξ ὧν ἀπὸ τὴν ζωῇ πνεύματος ἐλπίσας πᾶσι καὶ αἰ-
 τὰ ποι εἶχα εἰς τὰ χεῖρά μου. Οὐκ δὲ ἐβίβω τὴν νύ-
 τος καὶ ἐφάρμοζον τὴν ἀγάπην μου καὶ με ἀφῆκε να κλῆται
 τὴν ἀβυσσότητα μου. Ὡ ἀγάπη πάλιν πνεύματι μετὰ τῆς
 ἐκείνου ποι σε ἡσυχασθὴ διὰ τὸ τότε πλεονεξία καὶ ἐπ-
 θυμῆται να ἀσπασθῇ με ἐμπροσθεν καὶ ἁλὴ ἀντιπῶν
 Μακάριος ἐκεῖνος τὸν ἐπὶ τῆς ἀγάπης σου ἀπὸ τῆς ἐ-
 ρωτῆς διότι θὰ ἀρνηθῇ διὰ τὸ κόσμον καὶ καθέστησεν
 θὰ μολυνθῇ συναινεστρεφόμενος με ἀποκρίσει ἀνθρώ-
 πον Μακάριος τὸς ποι ἡσυχασθὴ με πᾶσι τῶν ἰδικίων
 καὶ ἁλὴ καὶ ἀσπασθῇ ἀπὸ τῆς πᾶσι ἀντιπῶν διότι
 θὰ ἀρνηθῇ ἡ ψυχὴ του ἀπὸ τοῦ καθαρὸν αἷμα καὶ ἰδῶν
 ποῦ σταίγει ἀπὸ σέ Μακάριος ἐκεῖνος ποι με σφοδρὸν
 πᾶσι σέ ἐνυγκάλῃ, διότι ἐξ αἰτίας σου θὰ ἀλλοιω-
 θῇ τὴν καλὴν ἀλλοιωσὴν κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ θὰ εὐ-
 φρανθῇ ἡ ψυχὴ του ἐπειδὴ συ εἶπα ἡ χάρις ἡ ἀνέκφορος
 Μικρὸν ἐκεῖνος ποι σε ἀπεκτίσῃ διότι ὅλους
 τοὺς θησαυροὺς τοῦ κόσμου θὰ λογαριασθῇ ὡς τὸ τί-
 ποτε ἐπεὶ δὴ συ εἶσαι ἀληθὴς ὁ πλοῖτος ὁ ἀκένωτος
 Εὐτυχισμένος δὲ καὶ τρῖσευτυχισμένος εἶναι καὶ ἐκεῖ-
 νος τὸν ὁποῖον ἀνελάβες ἐπὶ τὴν προστασίαν σου διότι
 ἐνῶ θὰ φαίνεται χωρὶς δόξης, εἰς τὴν πραγματικότητα
 θὰ εἶναι ὁ πῶ ἐνδοξος ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐνδοξους καὶ ὁ
 πῶ σεμνὸς καὶ τιμὸς ἀπὸ ὅλους τοὺς τιμῶν. Ἀξέπαι-
 νος ἐκεῖνος ποι σε ἀναζητῇ πῶ ἀξέπαινος ἐκεῖνος ποι
 σε εὖρε τρῖσεμναριστος αὐτὸς ποι ἔχε ἀγαπηθῇ δε-
 ξιωθῇ καὶ διδασθῇ ἀπὸ σέ ποι ἐκατοικῇ ἐντός σου
 καὶ ἔλαθεν ἀπὸ σέ ὡς τροφὴν τὸν ἀθανάτον Χριστὸν, τὸν
 Θεόν μου.

Ὡ ἀγάπη Θεϊκή, φανέρωσέ μου τοῦ περικλείεις τὸν

10 Ἡ ἐκείνη ἐνίσταται προσηγορεύεται ἀπὸ τὸν Ἅγ. Συμεὼν καὶ ὁ
 ἱερογλύφος τὸν παύεται εἰς πᾶσι προσηγορεύεται χαρακτηριστικὸν ἀπνευσμένον
 ὄνομα.

11. Ἰωάν. 19, 34.

Χριστὸν ποῦ τοὺς φιλόπτερες κρυμμένοι Διὰ ἀπὸκρυφῶς
 τοῦ Σατῆρα τοῦ ἁγίου καὶ ἱερῆς μαρτυρίας τοῦ "Α-
 νοῦξαι καὶ καὶ ἡμῶς τοὺς ἀγαπῶντες καὶ ἀκτῶν τοῦ θυ-
 ρῶν ἡσυχία ὑμῶν τοῦ ἁγίου τοῦ ἐπαγγέλλομαι πρὸς χάριν
 μας καὶ καὶ πρὸς τὸν ἁγίον τοῦ ἐπαγγέλλομαι πρὸς χάριν
 τοῦ "δωμῶν δὲ τοῦ ἁγίου καὶ πρὸς τὸν ἁγίον "Ανοῦξαι
 μας καὶ τοῦ ἁγίου ἡσυχία ἀπὸ τοῦ καὶ λαοῦ Χρι-
 στοῦ ἐκ τῶν ἁγίων δια καὶ ὑμῶν "Εἶπεν ἡ ἀποκρυφῶς
 σὺς τὰ ὀφειλόμενα καὶ παρῶντες ἀπὸ τοῦ ἁγίου τοῦ
 κοῦ μας Δεσποτικῶς ὅσα καὶ ὑμῶν τῶν ἀπὸ τοῦ καὶ
 τὰς ἀσθενείας ὁλως τῶν ἀπὸ τοῦ καὶ μὴ μας καταφρο-
 νήσης με τὸ καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ καὶ σὺς ὑμῶν καὶ
 μαζί μας, δια καὶ μας γνωρίζω διότι εἴμεθα ἀγνωστοί
 εἰς σὲ ἡσυχία κίρως μέσθι μας ὅσα ἀπὸ τοῦ καὶ
 μὴς τοὺς τῶν πρὸς χάριν σὺς ἡ Δεσποτικῶς τοῦ ὁ
 ποῖον σὺ θα κρυπταίνῃς - διότι ἡμεῖς εἴμεθα καὶ
 τελῶν ἀπὸ τοῦ καὶ δια καὶ τῶν καὶ καὶ γὰρ καὶ θά
 συνομιλῇ μαζί σου καὶ καὶ δεχθῇ καὶ πέσωμεν καὶ ἡμεῖς
 οἱ ἀπὸ τοῦ καὶ τὰ ἀπὸ τοῦ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 εἴσης εἰς Αὐτόν δι' ἡμῶς καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 τεύσης καὶ ἀπὸ τοῦ τοῦ γρῶν τῶν ἀπὸ τοῦ καὶ μας δια καὶ
 μας ἀπὸ τοῦ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 Χριστόν Κ' ἐκεῖνος θα προνοήῃ ὁ ἡμῶς καὶ θα μας
 τρεφῇ διότι τὸ καὶ μὴ χρεωσθῇ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 ἀφανίζετα ἀπὸ τῆς οὐσιότητος καὶ τῶν πρὸς τὸν καὶ
 ἀπεχεῖ πολὺ ἀπὸ τῆς ἰδίας τῶν καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 τοῦ χρεωσθῇ

"Ὁ καὶ συγχωρήσης, ἀγαπῶν καὶ θς καὶ ἀ-
 ξιώσης καὶ ἀπολαύσῃ τὰ ἀπὸ τοῦ Δεσποτοῦ μας
 τὴν γλυκύτητα τῶν σπῶν καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 θῇ, παρὰ μόνον διὰ σοῦ.

Διότι ἐκεῖνος ποῦ δὲν ἠγάπησε καὶ δὲν ἐγείνη ἀγα-
 πηθῇ καὶ σὲ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 ἐφῆλθεν" ἀκομή (εἰς τὸ τέλος) καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ καὶ
 ὅσοι δὲ ἀπετελειώσῃ τὴν πορείαν, εὐρισκείται μέσα εἰς
 τὴν ἀβεβαιότητα Αὐτοῦ ὅμως τοῦ σὲ ἐκυριεύσει ἡ ἐ-
 κυριεύθῃ ἀπὸ σε", εἶναι ἀληθῶς θεβῶν (καὶ ἀσφα-

12 1mo 4 42

13 1mo 1 28

14 Mat 1 17

15 Mat 25 12 26 13 25 27

→ 16 1 Kor 1 24

17 Φιλ 3 12

Ἀπο ἀγάπῃ, οἱ Ἀποστολοὶ ἐβόησαν ἐκείναι τοὶ ἴτε
 λειωτοὶ ὄντες, καὶ ἐπὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν σαγήνην
 τοὺς ἰσχυροὺς ἐσφενδαίνοντες, ὅτι τὴν οἰκονομίαν καὶ τὴν
 ἀνεκτίκην αὐτοῦ τοῦ θεοῦ τῆς ἀρετῆς, οὐκ ἐκάλουν καὶ
 τὴν ἀδύναμιν, ἐς τοὺς ἁμαρτανίους, ὅτις ἐπὶ τῶν παλαι-
 νῶν Ἀπο ἀγάπῃ, ὁ μὲν ἰσχυρὸς ἐχρῆσται τὰ ἀφαιεῖσθαι
 διὰ τὴν μὴ χάσασθαι τὸ ἔργον. Ἀλλ' ὅτι ὁ Θεοφώ-
 ρος, πατέρες καὶ διδάσκαλοι τῆς Οὐκισμῆς, ἐνώσαν με-
 τ' ἑαυτῶν τὴν ζῶσαν τὴν διὰ τοῦ ἡμετέρου καὶ Ἀπο-
 σταλῆς ἐκκαλεῖσθαι Ἀπο ἀγάπῃ καὶ ἐπὶ φιλίας
 ἀνελθόντες καὶ προστάτεω ἐπὶ τοὺς τῶν παλαιῶν ἵπτε-
 ρος καὶ σοφίας διὰ τὴν ἀρετὴν, ἡμετέροις ἵπτε-
 ροις εἶναι δυνατοὺς ἅκεναι καὶ τὸ ἴδιον ποιεῖν ὡς καὶ ἡμετέ-
 ρω ἡμετέροις εἶναι, πρὸς ἐκκαλεῖσθαι καὶ ἀφαιεῖσθαι ἴδι-
 κῆς καὶ ἔτσι καὶ σὰς προφῆτας τέλει ἀποκα-
 ματα εἰς τὴν τραπεζάν τῶν θεῶν.

Διὸς ἡμετέροις τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, πᾶσι μοῖ ἐδώ-
 σε σὴν πατρίδα μου, εἰσθε τὰ παράγχα μου, καὶ ὁ
 φῶς μου. Σὴν ἐλθέτε καὶ καὶ χεῖρ ἡμετέροις καὶ ἡ φῶς
 γίς τῆς διδασκαλίας μου, ὅπως λέγει καὶ ὁ Ἀπόστο-
 λος.

Προσπαθήσατε λοιπὸν ἀγαπᾶσθαι τοὺς ἀδελφοὺς ὡς
 πῶς με καθὲν τρόπον ἔτσι καὶ με τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ
 ἔχετε μετὰ ὑμῶν καὶ ἡμετέροις τὸν θεόν καὶ ἡμετέροις
 ὅτις ἀρέσκεσθε νὰ ἔχετε τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καὶ τὸν
 θεόν διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν τεινότητα σας θὰ χαί-
 ρωμαι καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς οὗτος βλέπω νὰ αὐξάνη πάν-
 τος πρὸς τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς καρτῆς τοῦ
 λαοῦ σας θὰ χαίρωμαι, ὅτι καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς
 πτετε εἰς τὴν πύλιν καὶ τὴν καὶ τὴν τεινότητα εἰς τὸ
 τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ἐλπίδα καὶ εἰς τὴν ταπεινότητα καὶ
 εἰς τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ
 τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν
 τριθῆν καὶ τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν
 τριθῆν καὶ τὴν ταπεινότητα καὶ τὴν καὶ τὴν καὶ τὴν

24 Ρηγ. 12, 1

25 31: 18, 18: 2, 14

26 11: 12, 12

27 11: 12, 12

28 11: 12, 12

29 11: 12, 12

30 11: 12, 12

καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Καὶ τότε ἡ ἰδική μου χαρά εἶναι
εὐλογία ἰδική σας καὶ αὔξησις αἰωνίου καὶ βασιλείας
ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει ἡ αἰώνιος
δόξα. Ἀμήν.

δοξάν Δ α τοῦτο καὶ μένω ἐντελῶς ἀφώνος, χωρὶς νὰ ἡμπορῶ καθόλου γὰ εἶπω ἢ νὰ ἐξήγησά εἰς καρδίᾳ τὴν δοξάν τοῦ Χριστοῦ, τῆς ὁποίας χάριζε εἰς ἐκεῖνους ποιτὴν τὴν ζήτην, με ὅλην τὴν ψυχὴν. Ἀλλ' ὡς τῆς ἰδίας μου ἐκπλήξεως καὶ τῆς μεγαλοσύνης τῶν δωρεῶν τοῦ Θεοῦ! Διότι, ἀφήνων τοὺς σοφοὺς καὶ δυνατοὺς, καὶ πλουσίους τοῦ κόσμου, ἐξελέξε- τους πτωχοὺς καὶ ἀδυνατούς²⁶ καὶ ὅσους ὁ κόσμος θεωρεῖ μωροὺς ὅτι πολλὴν καὶ ἀνεκφράστου ἀγαθότητα καὶ πόος εἶναι, καὶ νὰ εὐχαριστήσῃ μόνον δι' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἀξίως τὴν Θεόν. Ὅτι οἱ ἄνθρωποι, μὲν σχεδὸν ὅλοι, ἀποστρέφονται τρόπον τινά τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀσθενεῖς, ἀνικητοὺς καὶ ἕνας ἐπιγεῖος βασιλεὺς δὲν ἀνεχεται νὰ τοὺς βλέπῃ. Οἱ ἄρχοντες τοὺς ἀποστρέφονται, οἱ πλουσιοὶ, τοὺς περιφρονοῦν καὶ, ὅταν τοὺς συναντήσουν τοὺς προσπερνοῦν ἄσπῳ νὰ μὴ εἶναι τιτὺς, καὶ κανεὶς δὲν θεωρεῖ εὐτυχία²⁷ τὴν συναναστροφὴν μὲ αὐτοὺς. Ὁ Θεὸς ὅμως, τοὺς ὑπερετίθει²⁸ ἀπὸ μωρίους καὶ ἀναριθμήτους δυναμεις καὶ ποὺ μὲ τὸν Παντοδυναμὸν λόγον κρατεῖ τὰ πάντα²⁹ καὶ εἰς τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ὁποίου τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀντισταθῇ, δὲν ἡγήθη νὰ γίνῃ καὶ ταῦτάς καὶ φίλος καὶ ἀδελφός τῶν ἀποβλητῶν τούτων ἀνθρώπων. Καὶ ὅχι, μόνον αὐτοὺς ἀλλὰ καὶ νὰ σαρκωθῇ ἡθέλησε, διὰ νὰ γίνῃ τελείως ὅμοιος μὲ ἡμᾶς, ἄνευ ἁμαρτίας³⁰ καὶ νὰ μᾶς κἀν κοινωνοὺς τῆς δόξης καὶ τῆς βασιλείας Του. Ὡς τῆς πλουσίας καὶ πολλῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ! Ὡς τῆς ἀνεκφράστου συγκρατάσεως τοῦ Δεσπότη καὶ Θεοῦ μας!

Διὰ τὴν, λοιπόν, ἀδελφοί μου, δὲν καταφεύγομεν εἰς τὸν ἐξοπλιστικὸν Θεὸν τοῦ τοσόν πολὺ μᾶς ἡγάπησε, Διὰ τὴν δὲν παραδίδομεν εἰς τὸν θάνατον τὴν ζωὴν μας

26. Α' Κορ 1 27

27. Ποῦς σὺ γὰρ εἶ; Σημαίνει, διὰ τὴν ἀκρίβειαν τοῦ Θεοῦ καὶ, καὶ πάλιν ματικῶς, ἀννοήτως γὰρ τοσοῦτον ἐκείνους ἀπὸ τὴν ἑν. γένεσιν ἐκκλησίαν, κοινωνίαν καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Δ. ὅ νὰ κἀντ δὲ πρὸ ὅσων καὶ νὰ οὐκ νεύσῃ πρὸς ἄνθρωπον τῶν σφίξεων, τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸν Θεόν, γὰρ ποῦς εἰκόνας τῆς αἰῶν, ὅτι πρὸς μόνον πατέρα, εἶναι ἡ ἀντιθεσις, μετὰ τοῦ ἡμεῶν καὶ τοῦ οὐρανοῦ ἐκείνους, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν σὺν τῶν ἡμεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀδυνάτων.

28. Δαν 7 10

29. Ῥωμ 1 3.

30. Ῥωμ 4. 15.

ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, ποῦ πρὸς χάριν μας ἀπέθανε,

Διατί εἴμεθα δεῖλο' καὶ φοβούμεθα τὸν θάνατον, Μήπως ὁ Ἄδης πρόκεται, νὰ τάρῃ ἢ νὰ κρατήσῃ τὰς ψυχὰς ἐκείνων ποῦ ἐστῆριζαν τὴν ἐλπίδα των εἰς τὸν Χριστόν. Μήπως ὁ θάνατος ἐξουσιαίη τὰς ψυχὰς ποῦ ἔχουν σφραγισθῇ μετὰ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. Μήπως ὁ νοητὸς λύκος⁸¹ τολμᾷ νὰ κοιτάξῃ κατὰ πρόσωπον τὴν σφραγίδα τοῦ ἀρχιποῦμένου⁸² Χριστοῦ, μετὰ τὴν ὁποῖαν σφραγίζει τὰ ἰδικὰ Του πρόβατα⁸³. Οὐχὶ βέβαια, πιστοὶ καὶ θεόφρονες ἀδελφοί. Ὅσοι, λοιπὸν εἴσθε ἀσφράγιστοι, τρέξατε Ὅσοι εἴσθε ἀσημάδευτοι, σπεύσατε νὰ σηματοθευθῇτε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ποῖος δὲ εἶναι ὁ ἀσφράγιτος. Αὐτὸς ποῦ φοβεῖται τὸν θάνατον Ποῖος ὁ ἀσημάδευτος; Αὐτὸς τοῦ δὲν γνωρίζει ἀκριβῶς τὸν τύπον τῆς σφραγίδος. Ἀὐτὸς ποῦ ἐγνώρισεν καλῶς τὸ θεῖον αὐτὸ ἀσιγήτωμα, μετὰ τὸ νὰ θαρρήσῃ εἰς τὴν πίστιν, ἀπέκτησε ἐλπίδα ἀνεπαίσχυντον

Ἄς ζητήσωμεν, λοιπὸν, τὸν Χριστόν, τὸν ὁποῖον ἐνεδύθημεν διὰ τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος⁸⁴, ἀλλ' ἐξεδύθημεν διὰ τῶν τονηρῶν ἔργων, ἐπειδὴ, ὅταν χωρὶς συναίσθησιν εἶχαμεν ἀγιασθῇ τότε ποῦ εἴμεθα ἀκόμῃ νήπιοι εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν ἡλ.κίαν, ἐμολύναντες τοὺς ἑαυτοὺς μας κατὰ τὴν νεότητά, διὰ νὰ μὴ εἴπω ὅτι καθημερινῶς μολύνομεν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματά μας διὰ τῆς παρὰ τὴν ἐντολὴν Διὰ τοῦτο, λοιπὸν, ὅς ἐπιστρέψωμεν πάλιν εἰς τὸν Χριστόν διὰ τῆς σωτηρίου μετανοίας, κἀννοῦντες ὅσα Του εἶναι εὐάρεστα Καὶ ἔτσι, ἀφοῦ μάς σφραγίσῃ, νὰ περάσωμεν τὴν ὑπόλοιπον ζωὴν μας χωρὶς φόβον⁸⁵, κ' ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλὰ καὶ ἔλεος⁸⁶

81 Ὁ διάβολος χαρακτηρίζεται ὡς νοητὸς, λύκος Παραδοσιακὴ ἔκφρασις. ἔχουσα τὴν ῥῆξιν τῆς εἰς τὴν Γραφὴν.

82 Α. Πέτρο 5, 4

83 Ἰωάν 10 3.

84 Γαλ 3, 27

85 Ὁ Σιμεὼν δὲν ἀρνεῖται τὴν ἀναγκαιότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ βαπτίσματος τῶν νεκρῶν, ἀλλ' ἀπέρχεται εἰς τὴν δευτέραν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ σφραγίδα τοῦ πιστοῦ διὰ τῆς δικαιοσύνης γίνεται, συνεισθητὰ πλέον, κοινωνὸς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ Ἀλλὰ ἡ πραγματὶς δὲν εἶναι ἄλλη παρὰ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ποῦ ἀπὸ τὸ βάπτισμα ἔχουσαν προμηνύει μέμας μας καὶ ποῦ ἡμαυρῶσμεν καὶ ἡλλοιωσόμεν διὰ τῶν ἁμαρτιῶν μας.

86 Εβρ 4, 16.

να λαβώμεν ἀπὸ το χέρι Του καὶ νὰ μᾶς ἀξίωση νὰ γνωρίσωμεν τὰ μυστήρια τοῦ Χριστοῦ. Καὶ δε, λέγει περὶ αὐτῆς τῆς γνώσεως ποὺ μεταβιβάζεται μετὰ τὸ λούειν μόνον καὶ τὴν ἄνοιαν ἀλλ' ἔτι περ' ἐκείνης τῆς οἰκτιρᾶς ἀποκτιᾶ κανεὶς μετ' ἔργον καὶ πρᾶξιν. Καὶ τὰς ἰσχυρομέν μετὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν πρᾶξιν τὰ μυστήρια τοῦ Θεοῦ. Προεξετάτω ἡ τὸ μαθήτης

Ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς μᾶς πολὺ σαφῶς φωνάζει καὶ θημεριῶς διὰ τοῦ Ευαγγελίου Του «Μακάριοι εἰναι οἱ ταπεινοφρονεῖς, ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ἰδική τους». Τοῦτο λοιπὸν ὅταν το ἀκούωμεν, πρέπει νὰ στοχαζώμεθα καὶ νὰ ἐξετάζωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μᾶς μετ' ἀκριθείαν ἐάν τι μὴτα πράγματι τέτοιοι πτωχοὶ ὥστε νὰ εἶναι καὶ ἰδική μᾶς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ ἴσασιν ἰδική μᾶς ὥστε νὰ ἔχωμεν θεβαιαν τὴν αἰσθητὴν μέση μὲς ὅτ τὴν ἔχομεν ἀποκτιῶμεν. Καὶ μετὰ τὴν θεθαυότητα νὰ κατέχωμεν τὸ πλοῦτη τῆς, ὥστε νὰ αἰσθαυώμεθα χωρὶς δισταγμοῦ, ὅτι εἰμεθα μέσα εἰς αὐτὴν καὶ νὰ εὐφρανώμεθα ἀπολαυθαυόντες τὰ ἀγαθὰ ποὺ υπάρχουν ἐκεῖ. Διὸτ ὁ ἴδιος ὁ Κυριος μᾶς εἶπε ὅτι αὐτὴ (ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν) εἶναι μέσα μᾶς³⁷. Σημεῖα ὅμως καὶ ἀποδείξεις τοῦ ὅτ κανεὶς εἶναι μέσα εἰς αὐτὴν εἶναι τὸ νὰ μὴ ἐπιθυμῇ αὐτὸς τιποτε ἀπὸ τὰ αἰσθητὰ καὶ φθαρτὰ καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰ πράγματα καὶ τὰ τερπνα τοῦ κοσμοῦ τούτου, οὔτε δόξαν, οὔτε πολυτελεῖαν οὔτε καμμίαν ἄλλην κοσμικὴν καὶ σωματικὴν ἀπόλαυσιν. Ἀλλὰ μετὰ τέτοιον τρόπον νὰ ἀπομακρυνεταὶ ἀπ' ὅλα αὐτὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόειαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ τὴν προαίρεσιν νὰ τὰ ἀποστρεφεταὶ μετὰ ὁσπὴν ἀκριθῶς ἀποστρέφονται ἐκεῖνοι ποὺ διαπρέπουσιν εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ τὴν βασιλικὴν τιμὴν ὅσους ἐπρίσκονται μέσα εἰς τὰ πορνοστάσια. Κι' ἀκόμη νὰ τὰ ἀποστρεφεταὶ ὅπως ἀποστρέφονται τὴν δυσιωδὴν καὶ τὴν ἀκαθαυρίαν ἐκεῖνοι ποὺ φοροῦν καθαυὰ φορέματα καὶ ἀλείφονται μετὰ εὐωδιαυτὰ ἀρώματα. Διὸτ ἐκεῖνος ποὺ ἔχει προσκολληθῇ εἰς ἕνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ αἰσθητὰ αὐτὸς οὔτε εἶδε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, οὔτε εἰνοιωσε τὴν ὁσμὴν τῆς, οὔτε ἐγεύθη τὴν εὐφροσυνὴν καὶ τὴν γλυκύτητα τῆς. Καὶ συνεχίζει. «Μακάριοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ πειθοῦν, διότι

37. Ματθ. 13, 11 Λουκ. 8, 10 Φίλιπ. 3, 8.

38. Ματθ. 5, 3.

39. Λουκ. 17, 21.

αὐτοὶ θὰ παρηγορηθῶν⁴¹. Ἄς ἴδωμεν, λοιπὸν ἀμέσως καὶ ἄς ἐξετασῶμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἔχομεν ἄρᾳ γε μέσα μας τὸ πένθος. Καὶ πῶς εἶναι ἡ παρὰ κλήσις τοῦ λέγει ὅτι, ἐπακολουθεῖ τὸ πένθος. Καὶ ἀρχὴν μᾶς εἶπεν ὅτι, οἱ ταπτε νόφρονες εἶναι μακάριοι. Ὅτι δι' αὐτοὺς εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Οἱ ταπεινόφρονες ὅμως δὲν ἔχουν καμμία προσκολλησὶν ὅπως εἶπόμεν εἰς τὰ προσκαίρα, οὔτε συλλογίζοντα ἐμπιθῶς καὶ δι' ἀκόμῃ αἰσθάνονται ἀπλῶς καποῖαν ἡδονήν. Πῶς, λοιπὸν καὶ διαστ. θὰ πειθῇ αὐτοὺς πού ἀπεστράφη τὸν κόσμον ὁ λάκκηρον καὶ πού περισσότεροι ἀπ' ὅσους πλησιάζει τὸν κόσμον μὲ τὸ σῶμα ἀπεμακρυνθῇ ἀπὸ αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν. Αὐτοὺς πού δὲν ἐπιθυμεῖ τίποτε ἀπὸ τὰ προσκαίρα, διὰ ποῖον ἐπομένως πρᾶγμα θὰ λυπηθῇ ἢ θὰ χυρῇ καὶ πῶς θὰ πένθησῃ, ἐφ' ὅσον κατεχει τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ καθημερινῶς εὐφραίνεται μέσα εἰς αὐτήν. Ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι ἐκείνοι, πού πένθουν λαμβάνουσι τὴν παρηγορίαν. Ἀλλὰ προσέχετε παρακαλῶ, καὶ θὰ κατανοήσετε τὸ νόημα τοῦ λόγου τούτου.

Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος τότε με ἀκριβεῖς ἀν προσέχει τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, ὅταν κἀνὴ ὅσα λέγουσιν ἐκεῖναι καὶ ἀνεθάρσυν τὴν σκέψιν τοῦ εἰς τὸ ὕψος αἰψῶν, δηλαδὴ εἰς τὴν ἀμεμπτὸν πολιτείαν καὶ καὶ θαρρότητα τότε, ἐξετάζων ἐπὶ μόνως τὸ μέτρον τῆς ἀρετῆς του, θὰ εὕρῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀσθενῆ καὶ μὴ δυνατόν νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος ἐκεῖνο τῶν ἐντολῶν. Καὶ ὅχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ θὰ εὕρῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ πολλῷ πτωχόν, ἥτοι ἀνάξιον νὰ ὑποδεχθῇ τὸν Θεόν, νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ καὶ νὰ τὸν δοξάσῃ, διότι δὲν ἀπέκτησεν ἀκόμῃ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ κανένα καλόν. Ἐκεῖνος δὲ πού συλλογίζεται αὐτὰ διὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ αἰσθῆσιν ψυχῆς θὰ πειθῇ ὅπως ὅποιος καὶ τὸ πένθος τοῦ θὰ εἶναι πρᾶγμα τὸ μακαριώτατον. Αὐτὸ τὸ πένθος καὶ τὴν παρηγορίαν φέρει καὶ τὴν ψυχὴν καμνεῖ πρᾶσιαν.

Διότι ἡ παρηγορία πού προέρχεται ἀπὸ τὸ πένθος, εἶναι ἀρραβὼν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Ἡ πίστις μὲν πραγματοποιεῖ ἐκεῖνα πού ἐλπίζομεν⁴², ὅπως λέγει ὁ Ἀπόστολος, ἡ δὲ παρηγορία, πού ἔρχεται διὰ τῆς ἐλ-

41) Ματθ 5, 4

42) Εβρ 11, 1

λάμπειας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἰς τὰς ψυχὰς που πεν-
θοῦν εἶναι παρουσία Θεοῦ καὶ χαρίζε εἰς αὐτάς τὰ
πεινοφροσύνην, ἡ ὁποία ονομάζεται καὶ σπόρος⁴² καὶ
τάλαιτον⁴³. Διότι, με τὸ νὰ πολλαπλασιαζέται καὶ νὰ
αὐξάνη εἰς τὰς ψυχὰς που ἀγωνίζονται τρᾶντα καὶ ἐ-
ξήντα καὶ ἑκατὸν φορές περισσότερον, προσφέρει⁴⁴ εἰς
τὸν Θεὸν καρπὸν ἁγίων τῶν χαρισμάτων τοῦ Ἁγίου
Πνεύματος. Διότι ὅπου ὑπάρχει ταπεινὸς ἀληθινὴ ἐ-
κεῖ ὑπάρχει καὶ βαθὺς ταπεινοφροσύνης. Καὶ ὅπου ὑ-
πάρχει, ταπεινοφροσύνη ἐκεῖ ἔχουμεν καὶ ἐλλάμψεις τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος. Ὅπου δὲ ἔχομεν ἐλλάμψεις τοῦ
Πνεύματος ἐκεῖ ὑπάρχει φωτοχυσία Θεοῦ καὶ Θεοῦ, μέ-
σα εἰς τὴν σοφίαν καὶ τὴν γνώσιν⁴⁵ τῶν μυστηρίων τοῦ
"Ὁπου δὲ ὑπάρχουν αὐτά ἐκεῖ εἶναι καὶ ἡ βασιλεία τῶν
οὐρανῶν καὶ ἡ ἐπιγνώσις τῆς βασιλείας καὶ ὅλοι οἱ
κρυμμένοι θησαυροὶ τῆς γνώσεως⁴⁶ τοῦ Θεοῦ μεταξύ
τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἡ φανέρωσις τῆς πνευματικῆς
πτωχείας. Ὅπου δὲ ὑπάρχει αἰσθήσις τῆς πνευματικῆς
πτωχείας ἐκεῖ καὶ τὸ χαροποιὸν πένθος. Ἐκεῖ καὶ ἡ ἀ-
κατάπαυστος ροὴ τῶν ἑακρυῶν που καθαρίζουν τὴν ψυ-
χὴν ἐκείνην τοῦ τῶ ἀγαπᾶ, καὶ τὴν καθιστοῦν τελειῶς
φωτεινῇ.

Με αὐτά, λοιπόν, ἡ ψυχὴ συνέρχεται γνωρίζει τὸν
Δεσποτὴν τῆς καὶ ἀρχίζει τότε μὲ ζῆλον πολὺν νὰ καρ-
ποφορῇ καὶ τὰς ὑπολοιπούς ἀρετάς εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς
καὶ εἰς τὸν Χριστόν. Καὶ εὐλόγως διότι μὲ τὸ νὰ παύ-
ζεται πάντοτε ἡ ψυχὴ καὶ νὰ αὐξάνεται μὲ τὰ δάκρυα
καὶ μὲ τὸ νὰ ἐξοσθείνῃ παντελῶς τὸ θυμικόν τῆς⁴⁷, ἀφ'
ἐνὸς μὲν γίνεται, ἐξ ολοκλήρου πραεῖα⁴⁸ καὶ ἀκίνητος
πρὸς τὴν ὀργήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ με πείνουν μαζί κα' δι-

42. Λουκ. 8, 8. Μάρκ. 4, 26

43. Ματθ. 9, 15, 26

44. Μάρκ. 4, 20

45. Ρωμ. 11, 33

46. ἰωάν. 2, 24

47. Αναφέρουμεν τὴν γνώσιν καὶ παραδοσιακὴν διδασκίαν τῆς ψυ-
γῆς εἰς τρία μέρη: λογιστικὴν θυμικὴν καὶ ἐπιθυμητικὴν καὶ ἐπιθυμητικὴν.
Συστήματ' αὐτὸς ὁ Ἁγίου Ἰωάννου / Διαιτητικὸν, εἰς τὸν λόγον φωνάζει
αἶψα καὶ θαυμάσιον (Φιλοκαλιτζῆ, Ἰωάννου, Ἀστέρος, Ἀθήνα 1958 σελ. 297-300
294-298) ὅπως περὶ αὐτῶν Ἀναλεῖ καὶ περιγράφει: τὰ ἐμπρηστικά εἰ
κάποιου μέρους καὶ ἐπὶ αὐτῶν ἀρετῶν αὐτὰ θεραπεύονται. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος
τοῦ τελειώσῃ ὑπάρχει ἐνότης καὶ ἁρμονία μεταξύ αὐτῶν.

48. Ματθ. 5, 5.

φαν⁴⁹ ἐπιθυμεῖ και λοχταρεῖ νά μαθη τὰ δικαιώματα του Θεοῦ⁵⁰ και μετὰ τῆς αὐτῆς γίνεται ἐλεεινός⁵¹ καὶ συμπαθής, ὥστε καθαρίζεται ἡ καρδία της δι' ὅλων αὐτῶν και εὐφραίνεται εἰς τὴν θεοῦ τῆς Θεοῦ καὶ θέλετε καθαροῦ⁵² τὴν δοξάν Του, ὅπως (ὁ ἰδὼς) το ὅτε ὕστερον ἔκεινοι λέγοντες τοῦ κατεκτείναντες εἰς τὰς ψυχὰς τῶν εἰς νά δεινὸς εἰρηνοποῦν καὶ ἰσορροπῶνται εἰς τὴν Θεοῦ⁵³ Αὐτοῦ και τὸν ἴδιον υἱὸς Πατέρα καὶ Δεσπότην γινώσκουν καλῶς και ἀγαποῦν αὐτοὺς, ἐν ὅλῃ τῶν ψυχῇν, ὑπομένοντες δηλαδὴ καθὲς κόπον καὶ θλῖψιν δι' τοὺς τὸν ὕβριζοντα κακολογοῦντας ἀπεκχωρεῖντα πρὸς χάριν τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ τὴν ὁποίαν μᾶς παρήγγειλε νά φυλάττωμεν. Οὐκ ἐκδίδονται, καταδύωκονται καὶ ὑπομένουν μετὰ χαρὰν καθὲς κῆρυξ λόγον που λέγεται, μετὰ τῶν ἐναντίων τους δια το ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ εὐφραίνονται⁵⁴, διότι ἡβώθησαν νά κακοποιήθω⁵⁵ν ἀπὸ τῶν, ἀθεώτων ὑπὲρ τῆς ἀγαστῆς Του⁵⁶.

250

Μαθετε ἀκριβῶς, ἀδελφοί μοι τὴν ἀληθινὴν ἀπεινώματι τῆς σφραγίδος τοῦ Χριστοῦ. Γνωρίζετε σεῖς οἱ πιστοί, τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς σφραγίδος. Ἡ μοναδικὴ σφραγὶς εἶναι ἀληθῶς ἡ ἐλπίς τῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἂν και εἴναι πολλὰ αἱ μορφὰι τῶν ἐνεργειῶν της καὶ πολλὰ τὰ γνωρίσματα τῶν ἀρετῶν της. Καὶ πρῶτον⁵⁷ καὶ πρῶτον ἀπὸ τῶν ὅλων εἶναι, τὸ τελευτᾶσαι διότι εἶναι ἀρχὴ καὶ θεμέλιον ὅλων τῶν ἔργων. Εἰς τοιοῦτον, λέγει θεὸς προσήλωσω τὸ ἔλεος μου. Εἰς πᾶσιν που εἶναι πρῶτος καὶ ταπεινός, καὶ φυβήσονται τοὺς λογισμοὺς μου⁵⁸. Δευτεροὺς εἶναι τὸ τεινθὸς καὶ ἡ πρῶτη τῶν δακρυῶν, περ τῶν ὀφθῶν θέλω νά εἴπω πολλὰ, ἀλλὰ δὲν εὐρίσκω λόγια μετὰ ὅποια νά δηλώσω δι' αὐτά, ὅπως θεὸς ἠθέλησεν εἶναι θαῦμα ἀνεκδιήγητον. Ἰδῶς δηλαδὴ τὰ δακρυῶν, ποῦ τρέχουσιν ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ὀφθαλμῶν, ἐκπλύνουσιν ὑπερῶς τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν μολυσμὸν τῶν ἀμαρτημάτων. Καὶ τῶς αὐτὰ ποῦ πτίζουν εἰς τὴν γῆν κατακαίουσιν καὶ κατασυντρίβουσιν τοὺς δαίμονας καὶ ἰ-

49 Ματθ 5 6

50 Γαλ 3 14 71

51 Ματθ 5 7

52 Ματθ 5 8

53 Ματθ 5 9 Λουκ 6, 35 Γαλ 3 11, 6

54 Ματθ 5 11 12 Λουκ 21 12

55 Πρ 5 41

56 Ρω 6 6 2

χάρισε αὐτὸ τὸ δῶρο. Ἄς ἀγωνισθῶμεν διὰ τῆς ἐργασίας τῶν ἐντολῶν νὰ αὐξήσωμεν μέσα μας περισσότερον τὴν θεϊαν φλόγα, μὲ τὴν ὁποίαν τὸ θεῖον φῶς περισσότερον φωτίζει καὶ αὐξάνει Ἐάν ὁμῶς δὲν ἀπεκτήσαμεν ἀκόμη τὸν Χριστὸν ἢ τὴν σφραγίδα Του καὶ δὲν διακρινώμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας τὰ προαναφερθέντα σημεῖα, ἀλλ' ἀντιθέτως ἡ περισσότερον μέσα μας ὁ ἀπατηλὸς κόσμος καὶ ἐμεῖς οἱ δυστυχεῖς ζῶμεν εἰς αὐτόν, νομίζοντες ὅτι τὰ πρόσκαιρα πράγματα εἶναι κάτι τὸ πολὺ μεγάλον ἐάν ὑποκύπτωμεν εἰς τὰς θλίψεις καὶ λυπούμεθα διὰ τὰς ἀτυχίας καὶ εὐφραίνωμεθα μέσα εἰς τὴν τριφὴν καὶ τὸν πλοῦτον, τότε, ἀλλοίμονον εἰς τὴν ζημιαν, ἀλλοίμονον εἰς τὴν ἀγνοῖαν καὶ τὴν τυφλότητα, τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν ἀναισθησίαν, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἴμεθα κυρτωμένοι καὶ ἀπὸ τὰ ὁποῖα συρομεθα καὶ κρημνίζομεθα εἰς τὰ γήινα Ἀληθῶς, εἴμεθα ἐλεεινοὶ καὶ παισῶλοι. Εἴμεθα ξένοι τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐπεὶ ποῦ ὅχι μόνον δὲν ἀπεκτήσαμεν μέσα μας τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ καὶ ἔχομεν τὸν κόσμον ζωντανόν μέσα μας, ὥσάν νὰ ζῶμεν μέσα εἰς αὐτόν, καὶ φρονῶμεν τὰ γήινα⁶⁶ Αὐτὸς ὁ ἀνθρώπος εἶναι φανερὰ ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ. Διότι ἡ προσκόλλησις εἰς τὰ τοῦ κόσμου εἶναι ἐχθρὰ πρὸς τὸν Θεόν⁶⁷, καθὼς λέγει ὁ θεὸς Ἀπόστολος «Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον ὅτε τὰ πράγματα τοῦ εἶναι εἰς τὸν κόσμον⁶⁸», ἐπεὶ οὐδὲ κανένας δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπηρετῇ τὸν Θεὸν καὶ συγχρόνως νὰ ζῇ κατὰ κόσμον⁶⁹, ἀφυῶ δλα τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ἐμποδίζουν νὰ ἀγαπήσῃ κανεὶς καὶ νὰ ἀρέσῃ εἰς τὸν Θεόν.

Ποῖος, λοιπόν, ἀγαπῶν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων⁷⁰, θὰ θεωρήσῃ ποτὲ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὡς τὸν ἑσχατόν καὶ πλεον εὐτελῆ ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ θὰ ἀποκτήσῃ ταπεινὴν φρόνημα καὶ συντετριμμένην καρδίαν⁷¹ ἢ τουλάχιστον θὰ ἠμπορέσῃ ποτὲ νὰ πεισθῇ, Ποῖος δὲ ἀγαπῶν τὸν πλοῦτον καὶ κυριευμένος ἀπὸ τὴν φλαγγυρίαν καὶ τὴν πλεονεξίαν,

⁶⁶ Φιλίπ. 3, 19. Κολ. 3, 2.

⁶⁷ Ἰάκ. 4, 4.

⁶⁸ Α' Ἰωάν. 2, 15.

⁶⁹ Ματθ. 6, 24. Λουκ. 16, 13. Ρωμ. 8, 12.

⁷⁰ Ἰωάν. 5, 41 12 43.

⁷¹ Ψαλμ. 50, 19.

θά γ' νη ἐλεημων' και εὐσπλαγχνός και δέν θά εἶναι πιδ ἀγρίος και σκληροῦ ἀπ' ὅλα αὐθιγὰ Ποιῶς θα ἤμποτεται ποτέ νά ἐλευθερωθῇ ἀπο τῶν φθόνων και τήν συκοφαντίαν τήν περιγλήν τῶν κατεχεται ἀπο κενοφοβίαι και υπερηφανειαι. Ἐκενός δὲ ποι ληγίζη κίττω ἀπὸ τὰ σὰρκ και πάθη και καλεται μεσα εἰς τὸν δόρθομον τῶν ἡδονῶν, ποτε λητόν θά γ' νη καθαρὸς εἰς τήν καρδίαν ἢ ποτε και πῶς θα ἴδῃ τοι δημιουργόν Τοι Θεόν⁷¹. Και πῶς θα γ' νη εἰρηνοποιῶς⁷² αἱ τοι που ἀπεξένωσε τοι ἑαυτὴν τοι ἀπὸ τὸν Θεόν και δέν ἀκούε τον Ἀπουτολόν που λέγει «Εἰ, μεθα πρεσβεῖται τοῖ Χρῖστοῖ Εἰ, αὐτὸν να οἶς παρακαλῇ ὁ Θεός διὰ μεσοῦ ἡμῶν συμφιλωθῇτε με τὸν Θεόν⁷³». Καθενας, λοιπόν, ποι δ' αὐτῆς παραθεσέως τῶν ἐπολῶν ἀπ' ἐκείτω και πολεμᾷ τὸν Θεόν και ἔν ἀκούη συμφιλίωσῃ ὅλους τοὺς ἄλλους μετ' αὐτῶν αὐτός εἶνα ἔχθρὸς τοῦ Θεοῦ, ἔπει δὴ οὔτε αἱ τοις τοῖς ἀπ' αὐτῆς συμφιλίωσῃ τοις συμφιλίωσι* καθως ἀρεσε, εἰς τὸν Θεόν. Δὲν με τὸ νά εἶναι αὐτός πρώτος ἔχθρὸς τοῖ ἑαυτοῦ τοι και τοῖ Θεῷ γίνονται και αὐτοι που συμφιλίωσονται ἀπ' αὐτὸν ἔχθροὶ τοῦ Θεοῦ⁷⁴. Διότι, ἐκεῖνος που ἡσάκεται, ἔχθρὸς πρὸς κάποιον ὁπωσδήποτε δέν γνωρίζε νά συμβουλευθῇ ὀρθῶς εἰς ἄλλους ἐκεῖνα που φαίνονται, καλά και εἶναι ἀρεστα εἰς αὐτὸν τὸν ἔχθρον. Οὔτε πάλιν γνωρίζε νά διδασκῇ εἰς αὐτοὺς να κάνουν τα θελήματα ἐκείνου. Επειδὴ αὐτο και μόνον τὸ δὲ δηλαδὴ ᾗ χωρῶμενος και μακριὰ ἀπ' αὐτόν, τὸν κανε, ν' ἀγνοῇ τας ἐπιθυμίας του. Και ὅχι μόνον αὐτό, ἀλλ' και ἕνεκα τοῦ ὅτι φέμεται με πάθος και ἔχθραν πρὸς αὐτόν και παντοτε φροντίζει να βαδίζῃ ἀντίθετα πρὸς τὰ θελήματα ἐκείνου, συνηθίζει ἑστῇ να μὴ δυνατὰ εἶναι καποτε θελήσῃ νά εἴπῃ με εὐκολὴν εἰς τοὺς ἄλλους τὰ ἀντικαίρια δια τήν θεραπείαν ἐκείνου. Και ἐλόγως Διότι ψυχὴ που εἶναι ἀφωτιστος και ἔχει κυριευθῇ ἀπὸ τὰ πάθη, και μάλιστα τον φθόνον και ἐσκεμμενὸς φθονεῖ κάποιον, οὔτε κ' ἂν ἀνέχεται νά ἀκούσῃ κάποιον ἄλλον να υπερασπίζεται ἐκεῖνον που φθονεῖ, πολὺ δὲ περισσότερον νά πράξῃ ἢ

71 Ματθ 5 7

72 Ματθ 5 8

73 Ματθ 5 9

74 Β 1 Κορ 3 30

75 14α 4 4

350

νά εἶπη κάτ', πρὸς θεραπείαν τοῦ. Διότι ἐνὶ χρόνῳ πάθος καὶ μία διαρκὴς μελέτη τοῦ κακοῦ μέσα εἰς τὴν ψυχὴν κατανατοῦν δευτέρῃ φύσει καὶ δὲν δύνανται πλέον νά θεραπευθοῦν ποτέ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ἀπὸ φῶς γίνονται σκότος καὶ μὲ το νά πίπτουν ἀπὸ τὴν ἀγαθότητα εἰς τὴν πονηρίαν δὲν θεραπεύονται ποτέ.

Αὐτὸς δὲ πού διὰ τῆς πίστεως ἠνώθη μὲ τὸν Θεόν καὶ ἐγνώρισεν αὐτὸν διὰ τῆς τηρησεως τῶν ἀρετῶν, ὅπωςδῆποτε ἡξιώθη νά βλέπῃ Αὐτόν. Βλέπε δὲ ὅσα δὲν ἤμπορῶ νά γράψω. Διότι ὁ νοὺς ἀπολαμβάνει θεήματα παράδοξα καὶ φωτίζεται ἄλλος καὶ φωτισμῶρος γίνεται, ὅμως δὲν ἤμπορεῖ νά συλλογιζέται * νά ὁμῶ δι' αὐτά. Καὶ ὁ νοὺς αὐτὸς εἶναι φῶς καὶ ὅλα τα βλέπει ὡς φῶς, καὶ τὸ φῶς εἶναι ζωὴ καὶ δίδει ζωὴν εἰς αὐτόν πού τὸ βλέπει.

Αὐτὸς ὁ νοὺς βλέπει τὸν ἑαυτόν του νά εἶναι ἐντελὺς ἐνωμένος μὲ τὸ φῶς καὶ βλέπων αὐτὸ συστελλεται καὶ εἶναι, ὅπως ἦτο καὶ πρὶν νά το ἴδῃ. Κατανοεῖ τὸ φῶς μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του καὶ μένει ἐκστατικός. Καὶ μένων ἐκστατικός, βλέπει αὐτὸ μακριὰ του, ὅταν δὲ ἐπιστρέφῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του, πάλιν εὐρίσκεται μέσα εἰς τὸ φῶς. Καὶ ἔτι δὲν εὐρίσκει λόγια καὶ ἐννοίας διὰ νά εἶπῃ καὶ νά κατανοήσῃ αὐτὸ που βλέπει μέσα εἰς αὐτὴν τὴν Θεάν⁷⁶.

Ποῖος, λοιπόν, ἀκούων αὐτά τὰ μυστήρια δὲν θά θαυμάσῃ καὶ θαυμάζων δὲν θά τρέξῃ εἰς τὸν Χριστόν, Ποῖος δὲν θά τοθήσῃ νά ἴδῃ τα παράδοξα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν θά ἀγαπήσῃ αὐτόν που δίδε διαιρέαν τὰ δῶρα αὐτά κα' τὰ παραξένα χαρίσματα. Ὅντως, ἀδελφοί, οὐδὲν καλύτερον εἰς τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ νά μὴ ἔχῃ κανεὶς τιποτὴ ἀπὸ τὸν κόσμον, ὅτε νά θελῃ κάτι περισσότερο ἀπὸ τὰς ἀπαραίτητους ἀνάγκας τοῦ σώματος. Καὶ ὅταν ὁμῶ δι' ἀνάγκας τοῦ σώματος, ἐννοῶ τὸ ψωμί καὶ τὸ νερό, τὸ ἐνδυμα καὶ τὸ σκέπασμα, ὅπως λέγει καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος: «Ἐάν ἐχωμέν τρο-

76 Εἶναι ἀπὸ τὰ σκοτεινότερα κείμενα, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐλαφρύν τοῦ νοῦ καὶ τὴν ἐνωσὶν τοῦ μετὰ τὸν Θεόν. Παράδειγμα κατὰ τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας τοῦ Συμεὼν. Τὸ ἀνέκδοτον τῆς ἐκστάσεως καὶ τῆς ἐλαφρέσεως ὑπὸ τοῦ θείου φωτός, ὡς καὶ * ἐλπεως καὶ ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ, πολλὰκις ἀπαντᾷ εἰς τὸν Ἅγιον Συμεὼν τὰ τελοῦμενα ὁ νοὺς ὡς ὅτι ἐκταθεὶς βλέπει καὶ βουλεύεται εἰπεῖν καὶ λόγον πρὸς εἰσὶ σκεῖ. (J. KODER. HYMNES, I. Sources Chrétiennes, Paris 1969, pag. 158. 28-24)

φάς και οικειώματα θα εμβαλίστην ἡμεῖς. με
αὐτὰς; Ἐάν δε χρειαζώμεθα και καὶ τελευτήσωμεν
ἀπο αὐτὰ, ὁπωσδήποτε ἐκεῖνος που μάς ἐχηκε τὰ πρὸ
μεγάλων καὶ χορταίνει τὴν ἐπιθυμίαν καθὲς ζώντος ὁρ
γανισμού· θα τὸ δοκῇ και εἰς ἡμᾶς, εἰν ἔλπιον
και πιστεύωμεν, εἰς αὐτὸν Μὲν, ἀφῆτ' ὅμως ὅλα τὰ
ἄλλα πρὸς μετὰ τῆς προσκαρτείας, καὶ εἰς τὴν
ταύτην ἐξέτι τὸν φθόρον τῆς φιλίας, τὸν δόλον
τοῦ γογγυσμοῦ τῆς ἐνδοκρυψίας καὶ ὅλα ἐκείνα που
εἰς ἀμνηστία εἰς τὸν ἑαυτοῦ προξενῶν ἐλπίσιν τὴν
ἀκρίβειαν. Ἀς ἐπιβλέπωμεν δὲ μετὰ τὴν μετὰ, μας ὅσα ὁ Θε
ὸς μὲν παρηγγέλλει, νὰ ἀποδεχώμεθα τὴν πνευματι
κὴν πτωχεῖαν δηλαδὴ, τοῦ δουλεύεσθαι τῷ πνεύματι, τὸ
πνευματικὸν πένθος, ποὺ γίνεται ὡς καὶ ἡμέραν ἀπ'
ὅπου τὴν ἀξίαν ἡ χάρα και ἡ ταρτηγασία τῆς ψυχῆς, καθὲ
στιγμὴν καὶ ἐκεῖνα που ἀνασταίνει τὸν Θεόν· Ἐπ' αὐτῆς
διὰ τοῦ πένθους αὐτοῦ κατάρθωνται και ἡ πρῶτης,
ἀπὸ ὧν ἐκείνου καὶ ἡ ἐξέλιξις αὐτῆς ἀλλήλ' ἄλλη τῶν πει
νῶν, καὶ ὁ φθὸν τῆς δικαιοσύνης και πάντοτε ζητοῦν
τὴν θέσιν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ που ἀπερριπνύει καθὲς ὁ ὀφθαλμ
νοῦς καὶ ὁ λογισμὸς ἀπὸ ὧν αὐτὸ ἀλλὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἴδιον,
δηλαδή ἀπὸ τῆς κοῆτης, ἐρριπνύει τὴν θέσιν καὶ εἰς
ἐλεγχμῶν καὶ καθαρῶν εἰς τὴν ἀμνηστία, τὴν ἐλπίδα
καὶ τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν ἐλπίδα εἰς τὸν πνεύματος.
Ἀπ' αὐτὸ τὸ ἴδιον γεννιέται μεσὰ μας τὸ μῖσος πρὸς τὰ
κακά ἀπ' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς, ὅλος ὁ κόσμος εἰς τὴν
μὴν ὁ ὁποῖος δὲν τὴν ἀφήνει νὰ ἡρεμήσῃ καθόλου ἢ νὰ
συνπαράσυσσεται εἰς τὰ κακά μετὰ τοὺς κακοὺς, ἀλλὰ τὴν
γεμίζει μετὰ ἀνδρείαν και δυναμὴν διὰ νὰ ἡμπορῇ νὰ ὑ
πομένῃ μέχρι τοῦ τέλους τοὺς πειρασμούς.

"Ὡς ἀπομακρυνόμενοι λοιπὸν ἀγαπητοὶ ἀδελφοί ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου⁸⁰ Διότι τι κοινὸν ἔχομεν ἡμεῖς μετὰ τὸν κόσμον καὶ μετὰ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ κόσμου.

Ἄς τρελῶμεν ἄς καταδιώκωμεν, ἕως οὗτου ἀρχή·

77 A. T. 6 A

74 40 334 36

75 Page 1 of 29 12/21

2014年5月24日

81 4.7

82 11-11 5, 3 11

89 A July 2, 15.

ζομεν κατ' ἀπὸ τὰ αἰῶνα καὶ ἀφθάρτα Διότι ὅλα ἀφ' ὧν ζονται καὶ παρερχονται σαν ὄντο καὶ τιποτε ἀπὸ τὰ ὀρατά δεν εἶναι μόνον καὶ θεῖον Ὁ ἥλιος, τὰ ἀστρα, ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ ὅλα παρερχονται καὶ μόνος ἀπὸ ὧν μενε ὁ ἄνθρωπος Τι λοποι, ἀπὸ τὰ ὀρατὰ δυναται, νὰ μᾶς ωφελῇ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θανάτου ὅταν ἐμεῖς, μὲν θα φευγωμεν ἀπὸ ἐδῶ πρὸς τὴν ἀνόπαισιν τῆς αἰῶνης ζωῆς οὐτα δε θα τὰ ἀφήνωμεν ὀπισω μας Ἐαν δε τα ὀρατὰ πράγματα τοιοῦτοτρόπως θα παρελθουν ποιον εἶναι τὸ κέρδος μας ἀφοῦ θα ἀπελθωμεν καὶ θα ἀφήσωμεν ἐδῶ τὸ σῶμα μας νεκρόν. Διότι ἀπὸ τὴν σιγῇν που ἡ ψυχὴ ἐγκαταλελειμεν τὸ σῶμα της, δεν δυναται πλέον οὔτε νὰ διέλθῃ μὲ αὐτὸ οὔτε νὰ βλέπεται ἀπὸ ἄλλο ἀλλ' ἐκίστε εἶναι ἐστραμμένη μόνον πρὸς τὰ ἀόρατα καὶ δὲν φροντίζει καθόλου δια τὰ παρόντα Ἐκεῖ τὴς αἰσγεται μὴ διπλὴ ζωὴ καὶ ἓνας διπλοῦς ἀγων ἢ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ ἡ αἰὼνος δόξα ἢ ἀντιθετως ἡ γέεινα καὶ ἡ τιμωρία τῆς κολάσεως Διότι ἓνα ἀπὸ τὰ ἔκτα αἶτα θα ληθῇ ὡς κληρονομασιν αἰῶνιον ἀπὸ τὸν Θεόν συμφωνῶν με τὴν ἀξίαν τῶν πράξεων τοι

Λοιπὸν, ἀποτιτῶ νὰ ἀποφύγωμεν διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς τὸν κύμον Ἄς ἀποφυγωμεν τὴν ἀπάτην τοῦ βίου καὶ τὴν ἀπατηλὴν χαρὰν τῆς ζωῆς αὐτῆς καὶ ἄς προστρέξωμεν μόνον εἰς τὸν ψυχοσώστην Χριστόν Ἄς ἀγωνισθῶμεν νὰ εὐρωμεν τὸν πεινταχοῦ παρόντα καὶ, ἀφοῦ τὸν εὐρωμεν, ἄς τὸν κρατήσωμεν Ἄς προσπέσωμεν εἰς τὰ πόδια Του καὶ, ἄς τὰ ἀσπασθῶμεν με θερμὴν ψυχῆς Ναι παρακαλῶ ἄς ἀγωνισθῶμεν τώρα, πού εἴμεθα ἀκόμη εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν νὰ τὸν ἴδωμεν καὶ νὰ τὸν ἀπολαύσωμεν Διότι εἰαν ἀξιωθῶμεν νὰ ἴδωμεν Αὐτὸν αἰσθητῶς εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, δεν θὰ ἀπο-

84 * Ἀμ 3 4

85 Ματθ 24 9

86 Τότες εἰ, τὸν παρόντα λόγον ἔχον καὶ ἐν ἑαυτοῦ, ποιεῖς, ὅπου ὁ Σημεῖον λέγει ὅτι ὁ ἄνθρωπος, αἰσθάνεται τὸ πνευματικόν καὶ θεῖον δὲν ἔννοε ὅτι τὰ βλέπει ἢ τὰ ἰσχυεῖ ἢ τὰ γεμῖται μὲ τὰς ἀποφύσεις τοῦ νοῦ ματο. Τὰ, ἐκφράζει, αἰσθητῶς καὶ αἰσθητῶς ἀγνοοῦντο ὅταν οἱ Μασσαλιανοὶ, ἡγετοῦ, ὁ Ἅγιον Πνεῦμα ἀπελάττει αἰσθητῶς καὶ ἡ παρουσία τοῦ ἐκτελεῖται αἰσθητῶς καὶ, ὁρατῶς ἔλεγον ὅτι ἔδωκαν μὲ τὸς σωματικὰς ὀφθαλμοὺς τὸν Πατέρα καὶ τὸν Υἱόν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔνεκα τούτου εἰς μερὶς χαρῆς καὶ ἔργων τοῦ Σημεῖον ἢ ἐκ φρασίς αἰσθητῶς ἀντανακταῖς ἐκ τῶ ἐκτα πῆγως (πολύ καθαρό) Ὁ

θάνατον, ὁ θάνατος δὲν θά μᾶς ἐξουσιάζῃ⁸⁷.

Καὶ ἄς μὴ περιμένωμεν νὰ ἴδωμεν Αὐτόν εἰς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, ἀλλ' ἄς ἀγωνισθῶμεν τωρᾶ⁸⁸ νὰ Τὸν ἴδωμεν, καθὼς καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει· «Γνωρίζομεν δὲ ἀπὸ τοῦ Πνεύματος, τὸ ὁποῖον ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκεν, ὅτι Αὐτὸς μένει μέσα μας»⁸⁹. Ὅσοι, λοιπόν, ἐβελίξατε ἐκ τῶν ἔργων πίστιν σταθερὰν καὶ βεβαίαν μετὰ τὸ νὰ διακρίνετε καλῶς καὶ μὲ ἀκρίθειαν ἐκεῖνα ποῦ προηγουμένως εἴπομεν, προσέχετε νὰ μὴ πλανήσεται τὸν ἐαυτὸν σας μετὰ τὴν ἰδεάν δι' ἔχετε τὸν Χρ.στὸν μέσα σας, χωρὶς νὰ ἔχετε τίποτε, καὶ ἀναχωρήσετε ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν μετὰ δάδια χερίσιν καὶ ἀκουσέτε, πράγματα ποῦ δὲν εὐχομαι, τὴν φοβερὰν ἐκείνην φωνήν· «Ἀφαιρέσατε ἀπ' αὐτόν, τὸν πονηρὸν δοῦλον, αὐτὸ τοῦ νομίζει διὰ κατέχει, καὶ δώσατέ το εἰς ἐκεῖνον ποῦ ἔχει περισσότερα»⁹⁰. Καὶ τότε θὰ κλαυστέ καὶ θὰ πενθήσετε⁹¹ καὶ ἡ λύπη σας θὰ εἶναι συνεχὴς καὶ παντοτινὴ.

Ἀλλὰ μὴ γένοιτο νὰ ἀκουσῶμεν αὐτὴν τὴν φωνὴν καὶ νὰ πάθωμεν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐμεῖς, ποῦ ἔχομεν ἀρνῆσθαι τὸν κόσμον ὁλόκληρον καὶ τὰ τοῦ κόσμου⁹² καὶ ἔχομεν προστρέξει εἰς τὸν Χριστόν. Εἴθε δέ, ἀφοῦ τηρήσωμεν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, νὰ καθαρίσωμεν τὰς

Σωμαὶν μὲ τὰς ἐκφράσεις αὐτὰς ἐννοεῖ τὴν ἀσωτημίαν αἰσθησίν, τὴν νοερὰν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται νοερῶς ἢ ὀλίγω, ἢ ἐκκοι· τὰ πνευματικὰ δὲν κρύβονται ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς αἰσθήσεως τοῦ σώματος ἀλλὰ περὶ τῆς ἐσωτερικῆς αἰσθήσεως τῆς ψυχῆς, περὶ τῆς κατανόησός, τῆς ἀκριβείας, αἰσθήσεως. Ὁ Θεὸς ὁ Σωμάτων ἐκτετατὸν τὸ «αἰσθητὸς» ὡς ἀποβλέπει συνήθως, μὲ τὸ «γνωστὸς» δὲν εἶναι δυνατὸν, διὰ τὴν λάβη ἀκόποις ἐνα δέονται τοῦ ἁγίου Πνεύματος νὰ μὴ αἰσθάνεται νοερῶς τοῦτο, δηλαδὴ νὰ μὴ γνωρίζῃ αὐτὸ ποῦ ἔλαβεν. Ἐνεκεν τοῦτο σοὶ χεὶς ἐναφέρει ὁ ἴδιος τὰ γνωστικὰ, μὲ τὰ ὅποια γνωρίζομεν τὴν χεῖρὶν ποῦ λαμβάνομεν, ὅπως ἀκριβῶς, εἰς τὸν παρόντα λόγον μᾶς ἐρίθμε τὰ σημεῖα ἀπὸ τὰ ὅποια γνωρίζομεν διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν εἶναι, ἐντὸς τῶν μῶν. Τὴν αὐτὴν ἐρμηνείαν ἐπιδέχεται καὶ ἡ ἀφρασίς «γνωστὸς».

87 Ρωμ. 6, 9.

88. Ἡ βασιτεία εἰς, ἐντὸν δὲθ τὸν κόσμον εἶναι ἀπὸ τὰ βασικυτάρια σημεῖα τῆς ἐδοκμασίας τοῦ ἁγίου Σωμαίων. Ἡ θεωρία αὐτὴ δὲν εἶναι ἀμοιβά, πῶς μᾶς ὁ Θεός, ὁ Θεὸς εἰς τὴν ἑλπίαν ζωὴν. Ἀλλὰ εἶναι κατὰ ποῦ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν παρουσίαν διὰ τὸν ἁγίον Σωμαίων αὐτὴ ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀπὸ τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ ἐν καὶ ἡ ἐλαλήμεναι καὶ ἡ κλήρωσις τῆς θῆς νύνη εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα.

89 Α' Ἰωάν. 3, 24 ὁ 27.

90 Ματθ. 13, 12, 25, 28 30. Λουκ. 8, 18, 19, 24-26.

91 Ἰακ. 4, 9. Ἀποκ. 18, 11.

92 Α' Ἰωάν. 2, 15.

καρδίας μας με δάκρυα και μετάνοιαν, ἕως ὅτου ἴδωμεν καὶ τὸ θεῖον Φῶς, αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν ἀπὸ αὐτὴν ἐδῶ τὴν ζωὴν, καὶ νὰ Τὸν ἀποκτήσωμεν μένοντα μέσα μας. Καὶ ἔτσι νὰ τρέφῃ καὶ νὰ ζωογονῇ διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὰς ψυχὰς μας καὶ νὰ εὐφραίνῃ αὐτάς με τὴν γλυκύτητα τῶν ἀγαθῶν τῆς Βασιλείας Του. Εἴθε δὲ ὅλοι ἐμεῖς νὰ γίνωμεν ὅξεσι τῆς Βασιλείας αὐτῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, εἰς τὸν ὅποῖον ἀνήκει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

Περὶ τοῦ ὅτι πρέπει καλῶς νὰ ὑποτασσώμεθα καὶ νὰ μὴ λη-
σμονώμεν τὰς ὑποσχάσεις τοῦ ἐδώσαμεν εἰς τὸν Θεόν Κ.α. περὶ
τοῦ ὅτι. δὲν πρέπει. νὰ ἀγανακτῶμεν κατὰ τὰς ὁλονοματίας ἀγρυ-
πνίας τῶν Ὁρθρῶν.

ΛΟΓΟΣ Γ'

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀφοῦ ἐνθυμηθῆτε τὴν ἐντο-
λὴν τοῦ Θεοῦ τοῦ λέγει «Μὴ κρίνετε καὶ δὲν θα κρι-
θῆτε»¹, μὴ ἀπασχολεῖσθε καθόλου μὲ τὴν ζωὴν τῶν ἄλ-
λων, ἀλλὰ μάλλον ὅσα σὰς λέγουν οἱ ἱερεῖς νὰ πράτ-
τετε, πράττετέ τα, μὴ πράττετε ὅπως συμφωνοῦν μὲ τὰ
ἔργα τῶν² ὅπως λέγει τὸ Εὐαγγέλιον. Διὰ τοῦτο, ὑπα-
κούσατε ὅπως οἱ δοῦλοι τοῦ Χριστοῦ εἰς ἐμέ τὸν ἀνά-
ξιον καὶ, μὴ δίδοντες σημασίαν εἰς τὴν μικροψυχίαν
καὶ τὴν ἀμέλειάν μου, φροντίσατε, παρσκαλῶ, διὰ τὰς
ψυχὰς σας καὶ ἀγωνισθῆτε μὲ προθυμίαν νὰ τηρῆτε
τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ Καὶ μὴ γογγύζετε κατ' ἐμοῦ
τοῦ ταπεινοῦ ὥσάν νὰ ἐγείρευθε τὸ μεσονύκτιον μίαν
φορὰν καθ' ὅλον τὸν χρόνον³, ἀλλὰ ἐνθυμηθῆτε (τὸν
Δαυ(δ) τοῦ λέγει. «τὸ μεσονύκτιον ἐγείρομαι ἀπὸ τὴν
κλίνην μου, διὰ νὰ σε δοξολογήσω καὶ νὰ σε ἀνυμνήσω
διὰ τὰς δικαίας ἐντολάς τοῦ νόμου σου»⁴, καὶ εὐχαρι-
στήσατε περισσότερον τὸν Θεόν καὶ ἐκείνον τοῦ σῶς ξυ-
τηῶ διὰ τὴν δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ καὶ χαρῆτε καὶ σικιρτή-
σατε⁵ διότι ἡξιώθητε νὰ δοξολογήτε τὸν Θεόν μαζί μὲ
τοὺς ἀγίους ἀγγέλους. Διότι, ἐκεῖνος, τοῦ ἀγανακτεῖ

1. Δουκ. 6, 37

2. Ματθ. 23, 8.

3. Τὸ καίμενον παρουσιάζει κάποιαν ἀσάφειαν ἵσως θέλει, νὰ εἴπῃ
ὅτι ἐπειδὴ οἱ μοναχοὶ ἐγείρονται καθ' ἡμέραν κατὰ τὸ μεσονύκτιον ὥφει-
λον νὰ εἶναι συνηθισμένο, εἰς αὐτὸ καὶ νὰ μὴ γογγύζουν ἐναντίον τοῦ ἀπυ-
πιστοῦ, ὥσάν νὰ τοὺς κλόνουν κατὰ τὸ ἀσκήθ. στον καὶ παρέβον τοῦ συμ-
βαίνει, μίαν φορὰν τὸν χρόνον Ἕμποροῦμεν ἐκ τῆς νὰ μεταφράσωμεν ὡς
αιτιολογητὴν τὴν πρόθεσιν Ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν τὸ «ὅς ἀπὸ
τοῦ ἐνιστοῦ», ὡς «ὡς μίαν φορὰν τὴν ἡμέραν» Ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ νὰ ση-
μαίνει τὴν χρονικὴν περίοδον τῆς ἡμέρας.

4. Ψαλμ. 118, 68

5. Δουκ. 8, 23.

διὰ τὰς συνήθειας ἀκολουθίας καὶ δυσαρεστεῖται καὶ ἐκνευρίζεται δια τὸ μῆκος τῶν ὕμνων, αὐτοὺς ὀπωθήσασθε δὲν γνωρίζετε πόσον γλυκαίνουν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ τοὺς λάρυγγας αὐτῶν που τὸν ἀγαποῦν καὶ πόσον εἶναι γλυκύτερα ἀπὸ τὸ μέλι καὶ τὸ κηρίον εἰς τὰ στόματα αὐτῶν που τὸν γνωρίζουν Ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι ἐξ ὀλοκλήρου σαρκικός καὶ ἔχει σὰρκα κὼν φρόνημα καὶ ἀκόμη πῶς σαρκικὴν ἔχει τὴν αἰσθήσιν, δὲν ἠμπορεῖ νὰ γεύεται πνευματικῶς τὰς εἰσεργεσίας τοῦ μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεός, ἀλλ' ὅλα τὰ κατὰ Θεὸν τοῦ φαίνονται πικρά καὶ δὲν γνωρίζει καλῶς τὸ (ψαλμικὸν ποῦ λέγει.) «Ἐλπίετε νὰ δοκιμάσετε καὶ θὰ πεισθῇτε ὅτι ὁ Κύριος εἶναι ὁ γαθός.» Καὶ ἐκεῖνος ποῦ δὲν γνωρίζει τοῦτο συμφῶς, φανερά πλέον ἔχει ἀπολενωθῇ ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν γλυκύτητά τοῦ Θεοῦ Καὶ ἐκεῖνος που δὲν ἐδοκίμασε καὶ εἶναι ξένος πρὸς αὐτά ἄλλο, μόνον μοι, ἰδοὺ κή μου ἡ συμφορά, διότι εἰμαι ὑποχρεωμένος νὰ κάνω ἰδικὰ μοι τὰ ξένα— εἶναι, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καὶ ξένος τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν Διότι εἴτε μοι, ποῖαν ἄλλην ἐλπίδα ἠμπορεῖ νὰ ἔχη ἢ μὲ ποῖαν ἄλλην ἀγάπην θὰ ἐνσγκαλισθῇ καὶ ποῦ ἄλλου θὰ εὕρῃ παρηγορίαν ἢ εἰς αὐτὴν ἢ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν. Καὶ ἐκεῖνος ποῦ ἀντιλέγει καὶ ἀγανακτεῖ καὶ καταράται αὐτοὺς ποῦ τον παρακινοῦν εἰς ὑμνολογίαν καὶ δοξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ποῖαν ἀπολογία θὰ εὕρῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως μὲ τὸ νὰ γίνῃ αἰτία νὰ χαθοῦν καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ οἱ ἄλλοι;

Πιστεῦσατέ μου πνευματικοὶ μου πατέρες καὶ ἀδελφοί, ὅταν ἀκούσω πάντα καὶ ἴδω κάποιον ἀπὸ σᾶς νὰ ὑποφέρει δι' αὐτά, κυριεύομαι ἀπὸ τόσον μεγάλην θλίψιν καὶ ἡ καρδίᾳ μου πληγώνεται, ὥστε μοῦ φαίνεται ὅτι εὐρίσκομαι μέσα εἰς τὴν κόλασιν καὶ καμμίαν ἄλλην χαρὰν τοῦ κόσμου δὲν αἰσθάνομαι. ἀλλὰ μοῦ εἴναι θάρος καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἀκόμη. Καὶ κλαίω καὶ θρηνῶ, ὥσάν νὰ ἔχω καταδικασθῇ πλέον, διότι σᾶς παρακαλῶ καὶ δὲν μὲ ἀκούετε, σᾶς ἐπιτιμῶ καὶ μὲ ἀποστρέψετε, σᾶς ἐλέγχω καὶ μὲ μωρεῖτε, σᾶς παιδεύω καὶ μοῦ ἀνταποδίδετε τὰ ἴδια καὶ μὲ διώκετε μακρὰ ὥς ἐχθρόν σας καὶ, ἐνῶ κάμνω ὅλα αὐτά, ὁμῶς δὲν ἠμπορῶ νὰ εὕρω

6. Ψαλμ. 118, 103.

7. Ρωμ. 8, 6-7

8. Ψαλμ. 33, 9.

[illegible][illegible]

9 2000 21 9

10 (1) Ἄγε, Συμεών ὁ υἱὸς Ἀπολόγιος, ἐ-ῤῥήμη σφοδρῶς· ἡ συμπα-
 τήχουσι θύει· ἀπὸ τοῦ καὶ ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 δὲ παρὸν καὶ ἐπὶ ἐλπίδι· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 τὰς συμπατὴρας· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 Μιχαὴλ, ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 Ἄγιος Συμεών, ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 πρόσθεν· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 Συμεών, ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς
 Συμεών, ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς· ἡ δὲ αὖτε ἡ συμπατὴρ ἡμεῖς

Σὲ ἐρωτῶ, ἀδελφε, εἰπέ μου, ἤλθες εἰς τὸ μοναστήριον πιστευὼν ὅτι ὑπάρχει κρίσις, ἀνάστασις καὶ ἀνταπόδοσις τῶν ὅσων ἐζητεῖς. Ἦλθες ὁμολογῶν ὅτι ὁ Θεὸς θα ἀνταποδώσῃ εἰς τὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὰς πράξεις του¹¹, ἢ δὲν ἔθεσες τιποτέ ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὴν καρδίαν σου, Ἐχες ἔλθε. διὰ νὰ πρῆσῃς ὅσα ὑπεσχέθης καὶ συνεφώνησες μὲ τὸν Χριστὸν ἐνωπιον πολλῶν μαρτυρῶν¹². ἢ αὐτὸ ἦτο μία δολία προσπάθεια, διὰ νὰ συνθεθῇς μὲ τὸ μοναστήριον ἀρπάζων τὴν εὐκαιρίαν νὰ γίνῃς μέλος τῆς ἀδελφότητος ἐνῷ ὅλα τὰ εἶχες σχεδιάσει διὰ νὰ χορταίνῃς καὶ νὰ θεραπεύῃς τὴν κοιλίαν σου χωρὶς καμμίαν στέρησιν καὶ νὰ περνᾷς τὴν ζωὴν σου ἀμέριμνα καὶ ἀκοιτιαστα, Ἄν ἴσως ἤλθες ἐδῶ νὰ γίνῃς δοῦλος τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀδελφός μας φύλασσε παρακαλῶ, καὶ τὰς ἐντολάς Του καὶ προθυμοποιήσου νὰ ὑπηρετῇς θερμῶς Αὐτόν, διὰ νὰ φανῇς ἔτσι μὲ τὰ ἔργα σου πραγματικὸς Χριστιανὸς καὶ διὰ νὰ γίνῃς ἀδελφός μας θεασεθῇς, ἐξομοιούμενος μὲ ἡμᾶς εἰς ὅλα.

Κακοπάθησε μαζί μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς ὡς καλὸς στρατιώτης¹³ (τοῦ Χριστοῦ), διὰ νὰ στεφανωθῇς καὶ νὰ συνδοξασθῇς¹⁴, χαίρων (μὲ αὐτούς) εἰς τὴν αἰώνιον δόξαν. Ἐάν ἴσως κόνων τὸ πᾶν ἤλθεις μὲν διὰ νὰ καρτῇς καὶ νὰ γίνῃς μονιχός, ἐσχεδιάζεις δὲ νὰ τρώγῃς μόνον καὶ νὰ πίνῃς μὲ σιτοῦς, μὲ τὸ νὰ τὰ ευρίσκῃς ὅλα ἑτοιμα. θάλεγες ἀπὸ μόνον τῶν — ἀκουσε καὶ ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ ὅσα πρόκειται νὰ σοῦ συμβοῦν. Τὸ πρῶτον καὶ τὸ μεγαλύτερον πού πρέπει νὰ γνωρίζῃς εἶναι ὅτι δὲν ἔχῃς συμφιλῶθῇ μὲ τὸν Θεόν οὔτε ἔγινες οἰκείος του, ἀλλὰ θεωρεῖσαι ἐπιβουλὸς ἐχθρός. Καὶ πῶς νὰ μὴ εἴσῃ ἐπίβουλός, ἀφοῦ ἄλλα μελετᾷς εἰς τὴν καρδίαν σου καὶ ἄλλα ὑπόσχῃσαι, μὲ τὸ στόμα σου ἐνώπιον ὄλων καὶ νομίζεις ὅτι ἔτσι, ἀπιστῶς τὸν ἀλάνθαι-

100

πᾶν τοῦ ἀγῶνα. Μάλιστα εἶχον ἀναπτύχθῃ καὶ κάποια ἐνστάσις μεταξὺ τῶν μοναχῶν καὶ τοῦ Ἁγίου Συμεὼν. Πολλὰ ἡμεῖς τῶν Κατηχησάδων τοῦ δευτέρου φανερὰ τὰ πικρὰ παράπονά του διὰ τὰς ἀντιρρήσεις, καὶ τὴν παραποῇ τῶν μοναχῶν. Ὁ Ἁγ. Συμεὼν ἦτο δι' αὐτούς μία προσωπικότης ἀπειθήνης καὶ ιδιότροπος καὶ ἡ διδασκαλία του ἐφαίνετο εἰς λόγους ὅτι ὑπερέβαινε τὰς δυνατότητας κοινῶν ἀνθρώπων.

11. Ματθ. 16, 27

12. Α' Τιμ. 6, 12. Β' Τιμ. 2, 2.

13. Β' Τιμ. 2, 8.

14. Ρωμ. 8, 17

στον Θεόν. Ἐκεῖνος ρητῶς παραγγέλλει εἰς ὅλους. «Μὴ μεριμνᾶτε διὰ τὴν αἷριον τ' θὰ φαγετε ἢ τ' θὰ πίετε ἢ τί θὰ φορέσετε.»¹⁵ συ ὁμως γίνεσαι μοναχὸς μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εἶσαι ἀδελφὸς τῆς μονῆς καὶ νὰ ἔχῃς περιουσίαν καὶ χρήματα, τα ὁποῖα, εἰάν ἦσουν κοινικά, ἴσως νὰ μὴ τα εἶχες Ὁ Ἀπόστολος συμβουλεύει λέγων. «Ἐάν ἔχωμεν τροφὰς καὶ σκεπάσματα θὰ εἴμεθα, εὐχαριστῆμεν, με αὐτά.»¹⁶ Συ ὁμως δὲν ἀρκεῖσαι οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ ἀπαραίτητα, ἀλλὰ κλέπτεις καὶ σφετερίζεσαι τὰ πράγματα τοῦ μοναστηρίου. Καὶ εἰς ὅλα ἐκεῖνα, ποὺ συντελοῦν εἰς τὴν σωματικὴν ἀπόλαυσιν καὶ περιποίησιν, θέλεις νὰ εἶκτι ἀδελφὸς κατὰ πάντα ὅμοιος με ὅλοις καὶ ζητεῖς ἐπ' μόνως νὰ θεωρῆσαι ἴσος με ἐκείνους, ποὺ κοπάζουσι εἰς τὸ ἔργον τοῦ Κυρίου. Ἐάν ὁμως ἴδῃς ὅτι μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφοὺς με προθυμῶν γυμνάζονται καὶ με ὅλην τὴν διάθεσιν καὶ τὴν ψυχὴν τρέχουσι εἰς νηστείας, ἀγρυπνίας καὶ ταλαιπωρίας τοῦ σώματος, ἀκόμη δὲ εἰς πέπθος καὶ προσευχὴν ἀδιαλείπτου καὶ εἰς ὁλονηκτίους ἀγρυπνίας καὶ ψαλμῶδικα καὶ ὕμνους πνευματικούς, τότε λέγεις, ὅτι εἶσαι, ἕνους καὶ δὲν ἠμπορεῖς νὰ κάνῃς ὅλα αὐτὰ. Ὅχι μόνον δὲ αὐτὸ, ἀλλὰ κρυπτεσαι, καὶ δὲν πασευρίσκεσαι εἰς τὰς ἀκολυθίας καὶ νομίζεις, ὅτι ὠφελεῖς τὸν ἑαυτὸν σου. Ὡς τῆς μεγάλης τυφλώσεως καὶ τῆς ἀγνοίας καὶ τῆς ἀπάτης τῶν λογισμῶν σου! Καὶ τὸ χειρότερον ἀκόμη εἶναι ὅτι, εἰάν καμμίαν φορὰν φανῇ ἐνώπιόν σου ὁ παραμικρὸς πειρασμὸς ἢ σὲ λυπήσῃ ὀλίγον ὁ ἡγούμενος, διὰ νὰ σὲ δοκιμάσῃ, ὅτε ἀνεῖσαι καὶ αὐτὸ τὸ σχῆμα, καθὼς ἤκουσα ἐγὼ πολλοὺς νὰ λέγουν. «Μήπως ἦλθα εἰς τὸ μοναστήριον διὰ νὰ γίνω δοῦλος καινενὸς ἢ διὰ νὰ ὑβρίζωμαι.» Ὡς τῆς παραφροσύνης! Ἀν ἦλθες εἰς τὸ μοναστήριον διὰ νὰ ἀγωνισθῇς ἐναντίον τῶν σαράττων ἐχθρῶν; Ἀν ἔχεις ελθεῖν διὰ νὰ πολεμήσῃς ἐναντίον τῶν παθῶν σου, διὰ ποῖον δὲ λόγον ἠθέλησες νὰ στρατευθῇς καὶ νὰ καταπαγῇς με τοὺς ἄλλους στρατιώτας τοῦ Χριστοῦ. Μήπως διὰ νὰ παίρνῃς τροφὰς καὶ φαγητὰ ἐξ ἰσοῦ πρὸς αὐτοὺς καὶ νὰ παρακάθῃσαι εἰς γεύματα, ὡσάν ἐκείνους ποὺ γλεντοῦν καὶ μεθοῦν εἰς τὰ συμπόσια, Ἐάν σκέπτεσαι αὐ-

15. Ματθ. 6. 24. 25. Λουκ. 12. 22. 29.

16. Α' Τιμ. 6. 8.

180

τα, ἀλλοίμονόν σου κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως. ὅταν θὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς διὰ νὰ ἀνταποδώσῃ εἰς τὸν καθένα ἀνάλογα μὲ τὰς πράξεις του¹⁷, ὅταν ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἐνώτιον πολλῶν μαρτυρῶν¹⁸ συνεφώνησαν μὲ Αὐτόν, τὰς ὑποσχέσεις πού ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων ὑπεσχέθησαν ὅτι θὰ τηρήσουν καὶ θὰ διαφυλάξουν Διότι τὴν ἀπάντησιν ὅταν γινώμεθα μοναχοὶ καὶ ὁ ἱερεὺς μᾶς ἐρωτᾷ «Προσῆλθομεν εἰς τὸ ἅγιον θυσιαστήριον καὶ εἰς τὴν ἁγίαν αἵτην συνοδεῖαν, πυθοῦντες τὸν μοναχικὸν θλόν καὶ τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν», Τί λοιπὸν ἀπαντῶμεν εἰς αὐτά, οὐκ τὸ «Ναί τίμιε πάτερ», Ὁ δεῖκνός τί λέγει, πάλιν πρὸς ἡμᾶς «Νᾶ γνωρίζετε, ἀδελφοί, ὅτι, ἐφ' ὅσον ἔχετε ἔλθει, διὰ νὰ συναοιθιμῇτε μὲ τοὺς δούλους τοῦ Βασιλεῖως Χριστοῦ, ἐτοιμάσατε τοὺς ἑαυτοὺς σας διὰ περαιοῦς Διότι θὰ καταλαβετε καλὰ ὅτι, ἀπὸ τῶρα καὶ εἰς τὸ ἔξῃς ὁ ἐχθρὸς θὰ μηχανευθῇ τὰ πάντα ἐναντίον σῆς. Πρέπει, λοιπὸν νὰ πεινασθετε νὰ διψάσθε, νὰ κρεκώσθε, νὰ ἀντιστήτε νὰ ἐμπυσθῇτε, νὰ ρομπισθῇτε¹⁹, νὰ χλευασθῇτε καὶ νὰ ὑπομείνετε ὅλα ἡκεῖνα τα λυπηρὰ, κατὰ Θεόν». Ἐπ' ἀπαντηοῦν, λοιπὸν δίδομεν ἡμεῖς εἰς αὐτά Δὲν ὑποσχόμεθα ὅτι, θὰ πάθωμεν καὶ θὰ ὑπομείνωμεν ὅλα, καὶ εἰς κάθε ἐρώτησιν περὶ τῶν παθημάτων τῆς ὑπομονῆς δὲν ἀπαντῶμεν μὲ τὸ «Ναί, τίμιε πάτερ». Μητρὸς δὲν ὁμολογοῦμεν ἐνώτιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀγγέλων²⁰ ὅτι θὰ τηρῶμεν ἐγκράτειαν καὶ ἀγρυπνίαν καὶ προσευχὴν καὶ ὑπακοὴν μέχρι θανάτου²¹ εἰς τὸν ἡγούμενον καὶ εἰς ὅλην τὴν ἀδελφότητα. Καὶ τώρα ζῶμεν χωρὶς φόβον Θεοῦ καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ περιφρονούμεν, ὥσπερ νὰ μὴ ὑπάρχῃ κακίαις πού μελλοντικὰ θὰ ἀπαιτήσῃ ἀπὸ ἡμᾶς τὰς ὑποσχέσεις πού ἐδώσαμεν καὶ ὅχι μόνον ὁλόκληρον τὴν ἀδελφότητα δὲν λογαριάζομεν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ αὐτοὺς τοὺς προεστῶτας μας καὶ γογγύζομεν καὶ ἀντιλέγομεν καὶ καταρῶμεθα καὶ ἀμελοῦμεν καὶ κάνομεν ὅσα μισεῖ ὁ Θεὸς καὶ ὅσα ρίπτουν τὰς ψυχὰς μας²² εἰς

17 Ματθ. 16, 27.

18 Α' Τιμ. 6, 12. Β' Τιμ. 2, 2.

19 Ματθ. 26, 67.

20 Α' Τιμ. 6, 21.

21 Φιλ. 2, 8.

22 Ματθ. 10, 28.

τὴν γέενναν τοῦ πυρός.

Ποῦ ἤκουσθη²³ τότε μία τέτοια πανουργία, Ποίος δαιμων ἤμπορε· νὰ ἐφευρῇ κατένα τροπὴν ἐξυπνότερον ἀπ' αὐτόν δια νὰ καταστρεψῇ τὰς ψυχὰς μας. Μαλλον δέ, τ. χε ρότερον ἡδυναντο νὰ ἐπνοήσουσι οἱ δαιμονες ἢ νὰ σκεφθοῦν διὰ τὴν ἀπωλειάν μας. Ὅτι ὅταν μᾶς θλέπουν οἱ δαιμονες νὰ εἴμεθα ὑποδουλαμενοί, εἰς τὸ θεῆμα τῆς σαρκός²⁴ εἰς τὰ ματια τῶν φα νόμεθα ὅτι φέρομεν ἐπάνω μας²⁵ τὸν τιμίματ κοιν θάνατον. Κα διὰ ποιοι ἄλλο πρᾶγμα αὐτοὶ ἐκστρατεύουν ἐναντίον μας. Διότι, ὅλοι οἱ δαίμονες μονοὶ καὶ μονοὶ δια τοῦτο πολεμεῶν ἐναν' οὖν μας, πῶς θ' ἡλαθῇ νὰ ἀποξενώσουσι ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν λαριν τοῦ Ἁγ. ου Πνεύματος αὐτοὺς ποὺ τοὺς ὑπακούουν Ἄλλ' ἡμεῖς, πρὶν σκόμη μᾶς πελεμήσουσι ἐκεῖνοι, ἐστερτωμεν, καθὼς βλέπω τοὺς ἐαυτοὺς μας ἀπὸ αὐτὴν τὴν δωρεαν τοῦ Θεοῦ ἐγκαταλε μαιτες τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ, δὲν προθυμοποιούμεθα ἔστω κα μιστν φορσν νὰ ζητηρωμεν αὐτόν με ὅλην μας τὴν ψυχὴν²⁶. Ὅτι, ἐὰν τὸν ἀνεζητοῦκαμεν, δὲν θὰ διήρχετο ἡ ζωὴ μας με τόσοι ραθυμίαν καὶ ἀμέλειαν. Ἐὰν ἐφρονιζάμεν δ' αὖ τὰ οἰράα²⁷ κα δὲν θὰ εἴχομεν τόσον ζῆλον δια τὰ γήινα²⁸. Ἐὰν ἐσυλλογιζόμεθα τὰ ἄφθαρτα δὲν θὰ προσηλωνόμεθα με ὅλην μας τὴν ψυχὴν εἰς τὰ μασαία καὶ φθαρτά. Ἐὰν ἐπεθυμῶμεν τὰ αἰώνια δὲν θὰ διεκδικουσαμεν με αὐτόν τον τρόπον τὰ πρόσκαιρα²⁹. Ἐὰν εἴχομεν ἀγάπην πρὸς τον Θεόν, δὲν θὰ ἀπεστρεφόμεθα τοιοῦτοιτρόπως ἐκείνους ποὺ μᾶς ὡδηγοῦν πρὸς Αὐτόν. Ἐὰν ἐφρονιζάμεν διὰ τὰς ἀρετὰς δὲν θὰ ἐδδελισσόμεθα τοὺς διδασκάλους τῶν ἀρετῶν. Ἐὰν με εὐχαριστοῦν ἐδεχομεθα τὴν νηστείαν, δὲν θὰ ἱπῆρχει, οὐδεμία φλονικα διὰ τὴν στερησιν φαγητῶν κα, ποτῶν. Ἐὰν ἀγωνιζόμεθα νὰ εἴμεθα ἐγκρατεῖς εἰς τὰ πάθη δὲν θὰ ὑποχωρουσιμε ἀχαλινωτα εἰς τὰς ἡδονὰς. Ἐὰν εἴχομεν ἀληθινήν καὶ στερεάν πιστίν, δὲν θὰ ἐκάναμε τὰ ἔργα τῶν ἀπιστῶν ἀνθρώπων. Ἐὰν εἴχομεν εἰς τὴν καρδίαν μας φόβον Θεοῦ,

23. Γεν. 9. 32

24. Ἑβρ. 2. 3

25. Ρ. Κορ. 4. 10

26. Δευτ. 4. 29

27. Κολ. 3. 2

28. Β. Κορ. 4. 18

δὲν θὰ ἀντ'δρούσαμεν διὰ κάθε θεάρεστον ἔργον πρὸς τοὺς ἀληθινούς δούλους αὐτοῦ Ἐάν εἶχομεν ἀποκτήσει ταπεινώσειν, δὲν θὰ περιφρονήσαμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ. Ἐάν εἶχομεν ἀξιωθῇ νὰ λαβῶμεν τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην, καὶ τὸν Θεὸν θὰ ἐγνωρίζαμεν καὶ θὰ ἐπιθυμούσαμε ὄχι μόνον νὰ τιμωρούμεθα, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀτιμαζώμεθα, νὰ πληγωνώμεθα, νὰ ἀδικούμεθα, νὰ ταλαιπωρούμεθα καὶ νὰ ὑπομενῶμεν διὰ τὸν Χριστὸν μὲ προθυμίαν καθὲ πειρασμὸν καὶ θλίψιν.

200

Αὐτὴν τὴν σιγὴν ὁμῶς εἴμεθα τόσοι πολὺ κυριευμένοι ἀπὸ τὰ πάθη καὶ εὐδοισκομεθα εἰς τόσῃν μεγάλῃν ζάλῃν καὶ ἀγνοίᾳ ὥστε οὔτε πείσανόμεθα τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρισκόμεθα οὔτε γνωρίζομεν ὅτι ὁ δρόμος τοῦ θαδίζομεν εἶναι κακὸς. Διὰ τοῦτο, λοιπόν, καὶ ἔάν μᾶς συμβολεῖται καποῖος βὰ κάποισι ἁμαρτίαν που ἐκάναμεν, σὺν νὰ μὴ ἔχωμεν ἀκουσὶ ποτέ τὰς Γραφὰς τῶν Χριστιανῶν, ἀπαντῶμεν ἔτσι. «Καὶ μὴ πως εἶναι ἁμαρτία αὐτοῦ που ἔκρινε, Καὶ πρὸς χάριν ποιοῦ καὶ διὰ ποῖαν αἰτίαν νὰ εἶναι ἁμαρτία, Δὲν ἔχουν λόγον νὰ διομᾶζουν ἁμαρτίαν αὐτὸ μερ καὶ Ἄρκεϊ νὰ μὴ ἐκάναμεν τὰ μεγαλύτερα κακὰ διότι ὁ Θεὸς δὲν θὰ μᾶς ἄξετάσῃ καταλειπτός διὰ τὰ μικρά. Καὶ πῶς (τὰ λέγουσιν) αὐτὰ, Οἱ μοναχοί, ποὺ ἔκριναν καὶ δευτέραν ὁμολογίαν καὶ συμφωνίαν μὲ τὸν Θεόν, ποὺ φέρουν τὸ σχῆμα ὡς σημεῖον τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ ὡς ἀγαθότητος. Ἐλεῖνοι τοῦ ὑπεσχέθησαν εἰς τὸν Χριστὸν νὰ ἀπαρνηθῶν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου²⁹, τοῦ ὁμολόγησαν ὅτι θὰ ἀρνηθῶν γονεῖς καὶ φίλους καὶ θὰ ὑποτασσονται καὶ θὰ ὑπακούουν εἰς τὸν πνευματικόν τους πατέρα, σὺν νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὸν Θεόν. Αὐτοὶ ποὺ ὑπεσχέθησαν μίαν ἀκριβή καὶ ακήσθησαν ἀσκήσιν καὶ εἰς ἕνα θέλημα καὶ εἰς ἕνα ἀνωφελεῖ λόγον³⁰. Καὶ τώρα αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, τὸν φθόνον, τὴν κατηγορίαν, τὸν γογγυσμὸν, τὴν ἀντιλογίαν, τὸ ψέδος, τὴν ἰδιορρυθμίαν, τὸν δοκὸν ἢ τὸ νὰ ἰδιοποιῶνται κρυφὰ κάτ. ἀπὸ τὴν μονὴν καὶ τὸ νὰ δίδουν κάτι εἰς ἄλλον χωρὶς τὴν γινωμὴν τοῦ προεστῶτος, ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ θεωροῦν ὡς ἁμαρτίαν. Ἐτι πλέον, δὲν θεωροῦν καθόλου ἁμαρτίαν τὸ νὰ τακτοποιοῦν κακῶς τὰς

29. Δ' Ἰωάν. 2, 16

30. Ματθ. 12, 36

ἐργασίας που ἡ κοινὴ τοῦ ἔχε ἐμπιστευθῇ ἦτοι τὸ νὰ ἐνεργούν ἢ μὲ προσκολλησὶ εἰς αὐτοὺς ἢ μὲ ἐμπισθεῖν ἢ μὲ δόλον ἢ μὲ φθορὰν ἢ μὲ ἀσυνειδήσιαν καὶ θορᾶν καί τιτι.

Δὲν φριττεῖς ἀνθρώπε, ὅταν ἀκούῃς καθημερινῶς τὸν Θεὸν καὶ σου λέγῃ διὰ τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ «καὶ καὶ λέγει καὶ μὲ ἐξέρχεται ἀπὸ τοῦ στόματός σου.» Ἀληθινὰ λέγει ὅτι ὁ σὰς καθελὼν ἀποφασίζει πρὸς τὸ εἶπετε ἅς δοκίματε καὶ οὐκ ἔστι πῶς ἡ ψυχρὸς ὁ δατος τοῦ ἁγίου δοκίματε θὰ τρέψετε μύθους. Δὲν ἀκούεις ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι κριτὴς ἀκόρη καὶ τῶν σκέψεων καὶ τῶν λέξεων καὶ τῶν κινήσεων. Διότι τὸ λέγει, «Αἰ- τὸς που βλέπει μὴ γινώσκῃ καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἤδη διέ- πρῃξε μὲ ἐπὶ τὴν μοιχείαν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ.» Βλέπεις ὅτι τὸν θεωρεῖ μοιχὸν ὁ Θεὸς αὐτὸν τοῦ κοιτά- ζει καὶ τὸν τρέφει καὶ τὸ ἐπιθυμῇ. Ἐπομένως εἶσαι θεόβαιος, ἀνθρώπε, ὅτι αὐτὸς τοῦ εἶναι κυριεύωντος, ἀ- πο τὴν ἐπιθυμίαν τῶν χρημάτων θεωρεῖται φιλοργυ- ρὸς καὶ ἐὰν ἀκούῃς τίποτε ἀπὸ τῶν ἁγίων καὶ ἐκεί- νος που ἐπιθυμῇ πλουσίαν καὶ πολλὰ φαγητά εἶναι, γὰρ σιτὶ ἀργίας καὶ ἐὰν ἀκούῃς ἐξ αἰτίας τῆς πτωχείας τοῦ τρεφεται μόνον μὲ ψωμὶ καὶ νερό. Καὶ αὐτοὺς πλὴν δεχε- ται τοὺς πτωχοὺς λογισμοὺς ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ μολύνεται, εἶναι πόρνος, ἔστω καὶ ἂν ἀκόρη δὲν ἀντ- κρούῃ ποτὶ ἀνθρώπων προκώπων. Ἐπομένως ἐκεῖνος που λέγει μέσα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ «κακῶς ἔχει, πρᾶ- χθη ταῦτα καὶ χωρὶς λόγων ἐκεῖνος καὶ «Διὰ ποί- ον λόγον ἐγὼ νεν αὐτὸ καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα. Διότι δὲ καὶ τὸ ἄλλο δὲν εἰναι,» ἂς μὴ πλῆσθη, δὲ αὐτὸς κατέκρινε καὶ θὰ κριθῇ ὡς κατακριτὴς, καὶ ἐὰν ἀκούῃ οὔτε εἶναι λόγον δὲν θγάλη ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ καὶ οὔτε εἶναι ἀνθρώπος δὲν ἀκούσῃ τὴν φωνὴν τοῦ.»

Μὴ πλανῶνθε, ἀδελφοί μου, διότι ὁ Θεὸς εἶναι φι- λάνθρωπος καὶ ἐλεήμων καὶ ἐκταπύχνης, καὶ ἐὰν τὸ ὁμολογῶ καὶ το βεβαιῶ καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἐκπύχ- νειαν τοῦ ἔχω τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας μου. Ὁμῶς

31 Εφεσ 4 29

32 Ματθ 19 36

33 Ματθ 16 32 Μαρκ 9 41

34 Εφε 4 32

35 Ματθ 5 24

36 Ματθ 12 19 Ηε 42 2

μάθετε ὅτι ἐκείνους που δὲν μετανοοῦν καὶ δὲν φιλάτ-
τουν με φόβον πολλόν καὶ ἀκριβέσιν τὰς ἐντολάς τοῦ
Θεοῦ, δὲν θὰ τους ὠφελήσῃ καθόλου ἡ φιλανθρωπία
τοῦ, ἀλλὰ θὰ τιμωρηθοῦν πολὺ σκληρότερα ἀπὸ τους
ἀθεοπτίστους καὶ τους ἀπίστους ἀνθρώπους. Μὴ πλά-
νῃσθε, ἀδελφοί μου, μῆτε νὰ σᾶς φαινῶνται ὅτι μερικά
ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματα εἶναι μικρά μῆτε νὰ καταφρονῶν-
ται, ἀπὸ σᾶς μετὰ τὴν ἰδέαν ὅτι δὲν προξενοῦν μεγάλην
βλάβην εἰς τὰς ψυχὰς σας. Διότι οἱ ἐγνωμονεῖς δοῦλοι
δὲν γνωρίζουν καμμία διαφοράν μετὰ τῶν μικρῶν
καὶ μεγάλων ἁμαρτημάτων, ἀλλὰ ὅταν κάποιος κάποιο
σφάλμα ἔστω καὶ μετὰ τὸ θέλημα ἢ τὸν λογισμόν ἢ τὸν
λόγον, τότε συμπεριφέροντα ὥσπερ νὰ ἐξέπεσαι ἀπὸ
τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, πρῶγμα τοῦ πιστεῦω ὅτι εἶναι
καὶ ἀληθινόν. Διότι ἐκείνος που ἐκλογισθῇ τὸ παρα-
μικρόν ἔξω ἀπὸ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν μετενότη-
σεν ἀμέσως μετὰ τὸ νὰ διωφρῇ μακριὰ τὸν λογισμόν ἀλλ'
ἐδέχθῃ νὰ τὸν κρατήσῃ, τοιοῦτο λογαράζεται, ὡς ἁμαρ-
τία, ἔστι καὶ τὴν ἀκόμη τὸ συλλογίζεται χίρις νὰ ἡ-
ξεύρῃ ὅτι εἶναι κακόν. Διότι ὅταν ἦλθῃ ὁ νόμος οὐ
λαοὶ ἡ διδασκαλία τῶν Ἁγίων Γραφῶν, τὸ μὲν κακόν
ποῦ εὐρίσκεται μέσα εἰς τὴν ἀγνοίαν ἀνέζησεν³⁷ καὶ ἡ
ἁμαρτία εὐρέθη μέσα μου³⁸ ἐγὼ δὲ ἐγίνα νεκρός³⁹ καὶ
ξένος πρὸς τὸ καλόν.

Τρέπει λοιπόν, νὰ διακρίνωμεν καλῶς ὅλους τοὺς
λογισμούς που ἐργάζονται εἰς τὸν νοῦν μας καὶ νὰ τους
συγκρίνωμεν πρὸς τὰς μαρτυρίας τῶν θεοπνευστιῶν
Γραφῶν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῶν πνευματικῶν καὶ ἁ-
γίων πατέρων. Καὶ, ἐὰν μὲν τους εὕρωμεν συμφωνοῦς
καὶ ἰσοδυνάμεις πρὸς τὰς μαρτυρίας αὐταίς, αὐτοὺς ἀγωνι-
σθώμεν μετὰ δυνάμειν ἔχομεν νὰ τους διατηρήσωμεν
καὶ νὰ τους καίωμεν τρεῖς. Ὅσα, ὅμως δὲν συμφωνοῦν
πρὸς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας⁴⁰, πρέπει μὲ πολλήν, ὀργὴν
νὰ τους ἐξοπιστέλλωμεν μακριὰ μας, καθὼς ἔχει γρα-
φῇ Ἐργάζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτανεύετε⁴¹. Διότι, ὥσπερ μί-
ασμα καὶ κεντρὶ θανάτου⁴² πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν

37. Ρωμ. 7, 9.

38. Ρωμ. 7, 17, 20.

39. Ρωμ. 7, 10.

40. Ἐφεσ. 1, 13. Καλ. 1, 5.

41. Ψαλμ. 4, 5.

42. Α' Κορ. 15, 56.

ἐπιδρομὴν τῶν ἐμπροσθῶν λαγισμῶν Χρειαζεται, λοιπον, ἐκ μέρους μας διαρκὲς ἐγρήγορσις, πολὺς ζήλος καὶ πρυσεκτικὴ ἐρευνα τῶν θείων Γραφῶν Διότι, διὰ τὴν δειξῇ ὁ Κύριος τὴν ὠφέλειαν ποὺ προέρχεται ἀπ' αὐτάς ἔλεγει· Ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς,⁴³ Ἐρευνᾶτε καὶ κατέχετε μὲ πολλὴν ἀκρίθειαν καὶ τιστὶν τὰ λεγόμενα⁴⁴, διὰ νὰ ἡμπορέσετε ἔτσι, μὲ τὸ νὰ γνωρίζετε ἀκριβῶς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ⁴⁵ ἐκ τῶν θείων Γραφῶν, νὰ διακρίνετε ἀνάνθιστα τὸ καλὸν ἀπὸ τὸ κακόν⁴⁶ καὶ νὰ μὴ ὑπακούετε εἰς κάθε πειρῖμα⁴⁷ οὔτε νὰ παρασυρεσθε ἀπὸ τοὺς θλασθεροὺς λογισμοὺς⁴⁸. Μαθετε ἀδελφοί μου, ὅτι τίποτε δὲν εἶναι εὐκόλουν διὰ τὴν σωτηρίαν μας, δὲσιν το νὰ ἀκολουθῶμεν τὰ θεία προσταγμάτων τοι ζωῆς τῆρος. Πλὴν ὅμως χρειαζομεθα πολλὰ δακρυα πολὺν φόβον καὶ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ ἐπιμονὴν πρυσευχήν, διὰ νὰ μᾶς ἀποκαλυφῇ ὁ Θεὸς τὴν δύναμιν ποὺ κρυβεὶ ἀκόμη καὶ ἕνας δεσπότηκὸς λόγος Του Κι' εἰς νὰ γνωρίσωμεν τὸ μέγα μυστήριον ποὺ κρυπτεται κάτω ἀπὸ τὰ ἀπλᾶ λόγια καὶ νὰ δώσωμεν τὰς ψυχὰς μας⁴⁹ εἰς θάνατον καὶ διὰ μιαν κερασίαν⁵⁰ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ Διότι, ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ὁμοιάζει μὲ δικεπον μάγειραν ἢ ὅποια τέμνει, καὶ ἀποχωρίζε τὴν ψυχὴν⁵¹ ἀπὸ καθὲ σωματικὴν ἐπιθυμίαν κα αἰσθησιν Κι ὅχι μόνον αὐτὸ ἀλλὰ γίνεται καὶ ἀναμμένη φλόγα⁵² ποὺ ἀνσπτε τον ζήλον τῆς ψυχῆς μας καὶ μᾶς καμει νὰ μὴ δώμεν σημασίαν εἰς ὅλα τὰ λυπηρὰ πράγματα τῆς ζωῆς αὐτῆς, ἀλλὰ νὰ θεωρῶμεν χαράν καθε πειρασμὸν⁵³ ποὺ ἔρχεται, καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν καὶ νὰ ἀποδεχωμεθα ὡσανὶ ζωὴν καὶ προξενον ζωῆς, τον θάνατον, ποὺ εἶναι φοβερός διὰ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους.

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ ὡς ἐξυπνήσωμεν ἐπ. τέλους, ἀδελφοί μου, καὶ ὡς παρακινήσωμεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

43 Ἰουάν 1, 39

44 Ἰουάν 9, 17

45 Ἰουάν 12, 47 Ρωμ 2, 18

46 Ῥώμ 7, 5, 11 Γ Γαλ 3, 9

47 Α Ἰουάν 4, 1

48 Ἐφεσ. 4, 14.

49 Α Ἰουάν, 3, 16.

50 Ματθ 5, 18

51 Ῥώμ. 4, 12

52 Ἰερ 23, 9, 23, 29

53 Ἰερε 1, 2

μέ λόγους παρακλήσεως πρὸς ζῆλον καὶ μίμῃσιν τοῦ καλεῖ. Ἄς τρέσωμεν θιαστικά καὶ ἄς ἀγωνισθῶμεν με προθυμίαν πολλήν να διαφύγωμεν τὴν προσκύλησιν τοῦ κόσμου καὶ διὰ τῆς ταπεινώσεως νὰ ἐνωθῶμεν με τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἁγίους⁵⁴. Ἄς ἀποβάλλωμεν τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον⁵⁵ με τὸ νὰ κοφῶμεν τὸ σαρκικὸν θελημα καὶ νὰ νεκρωσωμεν τὸ γήϊνον φρόνημα καὶ ἄς ἐνδυσθῶμεν διὰ τῆς καθαρᾶς καὶ αὐλοῦ προσευχῆς τὸν νέον Ἄδām, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν⁵⁶, ἀφοῦ καθαρίσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας με τὰ παντοτινὰ δακρυα Ὡραν με τὴν ὥραν καὶ ἡμέραν με τὴν ἡμέραν ἄς ἀνακαταζώμεθα διὰ τῆς μετανοίας⁵⁷, διὰ νὰ μαθῶμεν νὰ πολεμῶμεν καὶ νὰ παλάωμεν με τοὺς δαίμονας, τοὺς ἐχθρούς μας, πού πάντοτε μας πολεμοῦν Διότι αὐτοὶ ποὺ οὐδέποτε ἀπέκτησε τὰ ὅπλα τοῦ εἰκομεν δέν δυναται νὰ ἀντισταθῇ⁵⁸ κατα τὴν ὥραν τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ κάθε στιγμήν εὐρίσκεται πληγωμένος ὅτι με τὸ νὰ μὴ εἶναι ὡπλισμενος με τὰ ὅπλα ἐκεῖνα, δέν δυναται νὰ περνᾷ τὴν ζωὴν τοῦ με ἐλευθερίαν καὶ εἰρήνην ἐπειδὴ ὁ ἐσωτερικὸς πόλεμος τῶν ὁσιμόνων δέν ὁμοιάζει με τοὺς ἐξωπολέμους καὶ τὰ ὅπλα, ἀλλὰ εἶναι, πολὺ φρικωδέστερος ἀπ' ἐκείνους Διότι ὅταν μάχωνται ἄνθρωποι ἐναντίον ἄλλων ἀνθρώπων, ἄλλοτε μὲν πολεμοῦν με τὰ ὅπλα, ἄλλοτε δὲ ἀπουροῦνται καὶ ταῦσαν τὸν πόλεμον καὶ ρίπτουν τὰ ὅπλα καὶ κοιμῶνται καὶ τρώγουν με ὅλην τοὺς τὴν ἡσυχίαν καὶ πολλάκις ἀποκαίζουσιν τοὺς ἑαυτοὺς των με ὀχυρώματα καὶ τοποθετοῦντα ὡς φύλακες πότε ὁ ἓνας καὶ πότε ὁ ἄλλος. Ἔτσι, ἐάν κάποιος εὕρῃ τρόπον νὰ διαφυγῇ τοὺς ἐχθρούς, διασωζεται. Καὶ ἐάν συλληφθῇ αἰχμαλώτος, ἴσως νὰ μὴ θανατωθῇ, ἀλλ' ἐνδέχεται ἀφοῦ ἀνταλλάξῃ τὴν ἐλευθερίαν με ἐνδοξον δουλείαν, νὰ φαῖν πρὸ πλουσιος καὶ δοξασμένου ἀπὸ πρῶτα Ὅμως ἐδῶ δέν εἶναι ἔτσι, ἀλλ' ὁ πόλεμος εἶναι ἀκατάπαυστος καὶ εἶναι ἀνάγκη οἱ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ νὰ φοροῦν πάντοτε τὰ ὅπλα τους Διότι αὐτοὶ ἐδῶ ὁ πόλεμος δέν εἶναι δυνατόν νὰ σταματήσῃ οὔτε τὴν νύκτα, οὔτε τὴν ἡμέραν, οὔτε καμμίαν ἄλλην

54. Ἀποκ. 1, 70. Πράξ. 8, 21

55. Κολ. 3, 9.

56. Α' Κορ. 15, 45. Κολ. 3, 10. Ρωμ. 13, 14

57. Ἐφεσ. 6, 6.

58. Ἐφεσ. 6, 11, 12.

στιγμὴν, ἀλλὰ πάντοτε εὐρισκόμεθα εἰς τὸ ἀποκορύφωμα τῆς μάχης, ἀκόμη καὶ ὅταν τρώωμεν καὶ τίνωμεν καὶ κοιμώμεθα καὶ κάνωμεν ὅτι δῆποτε ἄλλο⁵⁹. Διότι ἔχομεν ἐχθρούς ἀσάρκους, οἱ ὅποιοι, ἂν καὶ δέν τοὺς θλέπωμεν εἶναι πάντοτε ἐμπροσθεν μας καὶ μᾶς πολεμοῦν καὶ παρατηροῦν μὲ μεγάλην ἀκριβείαν, μήπως καὶ ἡμπορέσουν νὰ εὗρουν κάποιο ἀπὸ τα μέλη μας ἀπροφυλάκτον, διὰ νὰ ἐμπήξουν ἐκεῖ τὰ βέλη των καὶ νὰ μᾶς θανατώσουν. Κα δὲν ὑπάρχει κανένας πού νὰ ἡμπορῇ νὰ προφυλαχθῇ μὲ αἰσθητὰ τεῖχη καὶ ὀχυρώματα καὶ νὰ κρυφθῇ, ἔστω καὶ δια μιαν στιγμὴν, καὶ νὰ ἀνασπauθῇ ὀλίγον ἢ διὰ τῆς φυγῆς νὰ σωθῇ. Ὅστε εἶναι δυνατὸν νὰ πολεμηθῇ ἄλλος ἀντὶ ἄλλου, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη ὅλο οἱ ἄνθρωποι νὰ λάθουν μέρος εἰς αὐτὸν τον πόλεμον καὶ τότε ἢ θα νικήσουν καὶ θὰ ζήσουν ἢ θὰ πληγωθοῦν καὶ θα ἀποθάνουν.

Πληγὴ δὲ θανατηφόρος εἶναι καθὲ ἀμαρτία διὰ τὴν ὁποίαν δέν μετανοοῦμεν καὶ δέν τὴν ἐξομολογοῦμεθα, καθὼς καὶ τὸ νὰ τέσῃ κάποιος εἰς ἀπογνωσιν πρᾶγμα που ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μας προαίρεσιν καὶ θέλησιν. Διότ, ἔσθ' ἐμεῖς δὲν παραδωκωμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας εἰς τὸν λόσκον τῆς ἀμελείας καὶ τῆς ἀπελπισίας, καμμίαν ἐντελῶς δύναμιν δὲν θα ἔχουν ἐπάνω μας οἱ δαίμονες. Ἀλλὰ καὶ ὅταν πληγωθῶμεν ἀπὸ αὐτοὺς, ἐὰν θελωμεν ἡμπορούμεν νὰ γινώμεν διὰ θεαμῆς μετανοίας πρὸ ἀνδρείοι καὶ πρὸ ἔμπειρο. Διότι τὸ νὰ ἀναστῇ καὶ νὰ πολεμήσῃ κανεὶς ὑπερὰ ἀπὸ τὰς πληγὰς καὶ τὸν θάνατον τοῦτο εἶναι κατορθῶμα τῶν πρὸ γενναίων καὶ ἀνδρείων ἀνθρώπων καὶ εἶναι μεγάλης ἀξιᾶς καὶ πολλοῦ θαυμασμοῦ. Καὶ ἐνῶ τὸ νὰ μὴ πληγωθῶμεν δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμᾶς, τὸ νὰ γ'νωμεν ὅμως ἄθανατοι ἢ θνητοὶ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μας. Διότι, ἐὰν δὲν ἀπελτισθῶμεν, δὲν θὰ ἀποθάνωμεν καὶ δὲν θὰ μᾶς κυριεύσῃ ὁ θάνατος⁶⁰, ἀλλὰ θὰ εἰσθεα πάντοτε δυνατόι καταφεύγοντες διὰ τῆς μετανοίας εἰς τὸν παντοδύναμον καὶ φιλόνηρωτον Θεόν.

Διὰ τοῦτο, λοιπὸν παρακαλῶ καὶ τὸν ἑαυτὸν μου καὶ ὅλους ὑμᾶς, νὰ ἐπιδείξωμεν διὰ τῶν ἀγαθῶν ἔργων καθὲ ζῆλον καὶ ἀνδρείαν ὑπομονῆς καὶ καρτερίας, διὰ

⁵⁹ 4 Κορ. 10, 31

⁶⁰ Ρωμ. 6, 9

να φθάσωμεν, βαδίζοντες σύμφωνα με τὰς ἐντολὰς καὶ τὰ προστάγματα τοῦ Χριστοῦ, με προθυμίαν ψυχῆς εἰς τὰς αἰωνίους σκηναὶς κάτω ἀπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Πνεύματος. Καὶ ἔτσι νὰ ἀξωθῶμεν νὰ παρασταθῶμεν ἔμπροσθεν τῆς μιᾶς καὶ ἀδ.α.ρ.έτου Τριάδος καὶ νὰ τὴν προσκυνήσωμεν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, εἰς τὸν οὐαῖον ἀνήκει ἡ δόξα καὶ τὸ κρατος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν

IV'

Περ. μετανοίας καὶ κατελύσεως, καὶ διὰ ποιῶν ἔργων εἶναι δυνατόν νὰ τῆς ἀποκρίσῃ καλεῖς. Καὶ περὶ τοῦ βτ. εἶναι ἀδύνατον νὰ εὐβάσῃ κανεὶς εἰς καθαρότητα καὶ ἀπάθειαν χωρὶς δάκρυα

1

Α Ο Γ Ο Σ Δ'

Ἀδελφοί καὶ πατέρες, ἀναγινώσκετε τοῦ ὁσίου πατρὸς Συμεῶν τοῦ Σ-ουδίου! τὰ θεότινιστα συγγράμματα, ποὺ ἀνταναικλοῦν τὰ σπουδαῖα κατορθωμάτων του καὶ ποὺ ἔγραψε κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος² πρὸς ὠφέλειαν τῶν πολλῶν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων θαυμασιῶν κατορθωμάτων του ρητῶς ἔγραψε καὶ ἐδιδάκει καὶ τοῦτο, καθὼς τὸ ἐφύλαξεν ἀπαράθαστο εἰς ὅλην τὴν ζωὴν λέγων· «Ἀδελφοί, ἀνευ δακρυῶν μὴ κοινωνήσης ποτέ». Αὐτὸ αἱ ἀκροαταὶ ἤκουον πολλοὶ κοσμικοὶ καὶ μοιχευοὶ περιλάλητο, διὰ τὴν ἀρετὴν³—το ἤκουσαν μὲ πολὺν θαυμασμόν. Καὶ ἀφοῦ ἐκόλ-

1 Ὁ Σπουδίτης Συμεὼν, ὁ ἐπωνομαζόμενος Εὐλαβὴς ἢ Εὐσεβὴς, ἦτο ἀπλῶς ἱεὴς μοναχὸς, ὃς περιουσίῳ μόνῃ· τοῦ Σουδοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ἔγενετο ὁ πνευματικὸς πατήρ καὶ διδάσκαλος τοῦ Συμεῶν. Ἐγγενήθη τὸ 917 καὶ ἀπέθανε τὸ 986/987. Εἶχε τὸ προσκοινὸν χάρισμα καὶ ἦτο μέγας εἰς τὴν ἀρετὴν. Ἐκαίε τον Ἀγ. Συμεὼν μοναχόν καὶ τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἀγ. Μάμαντος. Ἐκείθι ὁ ποιητὴν που τὸν ἐδῆγάγεν εἰς τοὺς ἁγαστρούς τῆς μυστικῆς ζωῆς καὶ τοῦ εἰδείε τὸν ἄρμον τῆς τέλες ὁσιότητος. Πόσον μεγάλῃ θέλῃ αἶχεν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Νέου Θεολόγου, ὁ πνευματικὸς του πατήρ φαίνεται ἀπὸ τῶν ἀγῶνι καὶ ὁ πρῶτος ἦσαν καὶ τοὺς διαγνώμους ποὺ ἐδουκίμασεν, ὅςος ὅταν παῖσι τοῦ πατρὸς χαίτον νὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ νὰ ἐκτάξῃ τὴν μνήμην τοῦ διδασκάλου του. Ἡ ἰσορρή πάντως τῆς ἀντήτης Συμεῶν τοῦ Εὐλαβεοῦς φαίνεται διὰ ἀταλὴς εἰς περιορισμὸν κληματα διὰ τοῦτο καὶ ἀγνοοῦμεν τὸν χρόνον τελευτῆς τῆς

2 Ὁ Νικητῆς Σιγρίτης περὶ τοῦ βτ. Συμεῶν ὁ Εὐλαβὴς ὁ Εὐσεβὴς εἰδὼν ὅτιν πάσης ὠφελείας ὅσων ἐνοσηματικῆς, ἀγροῦματος ὦν, θεῶν Πνευματικῶν ἀναγράφονται (Βίος 72, 12-14).

3 Πρόκειται περὶ τῆς ἰσορρῆς εἰς τὴν μνήμην τοῦ Συμεῶν τοῦ Εὐλαβεοῦ. Ὁ Συμεὼν ὁ Νέος Θεολόγος μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πνευματικῶ του πατρός, τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναγνωρίσων τὴν ἀγιότητά του αἰ ἀπληροσυστοιχα ἀρχαί, ἤρχισεν νὰ τιμᾷ αὐτὸν ὡς ἑαυτὸν.

Ἐφαίνετο νὰ καταρτίθῃ μία εἰκόνα του συνέθεσεν ἀκολουθεῖν πρὸς τιμὴν του καὶ ἐτέλει μαγαλοπρεπῶς τὴν μνήμην του ἐπὶ δέκα ἐξ ἑτη μεταξὺ τῶν ἐτῶν 987-1003. Ἡ ἰσορρῆ ἐγένετο μεταξὺ τῶν μοναχῶν εἰς τὸ μὴ

ταξεν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ὥσάν νά ὑπομεδιούσαν*, εἶπον μέ μιαν φωνήν «Λοιτὸν ἡμεῖς ὥς μὴ κοινωνήσωμεν ποτέ, ἀλλὰ ὥς μένωμεν ὅλοι ἀκοινωνῆτοί!» Μόλις δὲ ἐγὼ ὁ ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος ἤκουσα αὐτά, ἐκάθισα μόνος μου καὶ ἀνελογούην καὶ τοὺς ἀκρατάς καὶ τὰ λόγια τῶν Ἑλυπήθην ὑπερβολικά, ἐκλαυσα πικρά καὶ μέ θαρὺν πόνον εἰς τὴν καρδίαν ἔτο· εἶτα μέσα μου «Ἄ-ράγε εἶπαν αὐτά τοῦ εἶπαν, ἐπειδὴ πραγματικά ἔτσι φρονοῦν καὶ ἐπεὶ δὴ στοχάζονται ὅτι εἶναι ἀδύνατον τοῦτο, ἡ μὴπως περιεγέλυσαν τὸν λόγον, ἐπειδὴ ἔθε-ώρησαν πολὺ μικρὸν καπορθῶμα τὸ νὰ κλαίουں μόνον κατὰ τὸν καιρὸ τῆς θείας κοινῆς; Πᾶσις εἶναι ἀληθές ὅτι, κι' ὅταν ἀκόμη ἐτιθυμήσῃ κανεὶς νὰ κοινο-νήσῃ ἐάν δὲν ἔχη ἔργον καθημερινὸν καὶ νυκτερινόν τὸ νὰ κλαίῃ ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ, δὲν θά ἡμπορέσῃ παν-τελῶς νὰ κλαύσῃ καὶ νὰ πενήσῃ κατὰ θεὸν οὔτε νὰ χύσῃ σταλαγμούς δακρύων καὶ πῶς ἀλήθεια θά γί-νῃ αὐτό, ἐάν δὲν ἔλθῃ κάποτε κατὰ καιρὸν (θείαν) οἰκονομίαν ἀρρητὸν ἢ ἐξ αἰτίας ἐνὸς τυχαίου γεγονό-τος· Αὐτὸ δὲν μὲ παραξενεύει, διότι καὶ ἄλλο ἐκλαυ-σαν καὶ ἐδάκρυσαν συγχρόνως κατὰ τὴν ὥραν τοῦ θα-νάτου τῶν καὶ αὐτοὶ δὲν εἶναι πολλοὶ ἀλλὰ ὀλίγοι καὶ μετρημένοι.— Ἐάν δὲ νομίζουν ὅτι εἶναι παντελῶς ἀδύνατον καὶ τοῦτο, νὰ μεταλαμβάνῃ δηλαδὴ κανεὶς μὲ δάκρυα καθημερινῶς τῶν φρικτῶν μυστηρίων, ὅλλοι μόνον διὰ τὴν ἀγνοίαν, ἄλλοί μιν διὰ τὴν ἀνασθησί-αν, ἄλλοί μιν διὰ τὴν ἀφροσύνην, τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν πῶρσιν ἐκείνων ποὺ λέγουσιν αὐτά. Διότι, ἐάν ἔ-κρινον τοὺς ἑαυτοὺς τῶν, δὲν θά κατεκρίνοντο* ἀπὸ τὰ ἴδια τοὺς τὰ λόγια ἐάν ἐφρόντιζαν νὰ μετανοήσουν, ποτὲ δὲν θά ἔλεγαν ὅτι τοῦτο εἶναι ἀδύνατον ἐάν ἔ-κρατταν ἔργα καρποφόρα, δὲν θά ἔμεναν παντελῶς ἀ-

ναστήριον ἄλλ' ἤρχοντο καὶ πολλοὶ ἀνθρώποι τοῦ λαοῦ Βεθαίας δι' οὗς αὐτὸ ὁ Σωμᾶν πυνήγησε μὲν ἄλλαν ἐν ἱερῶσιν ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστι-κῶν ἀρχόντων Ὅμως ὑπερασπίσθη, σταθερῶς, τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ τιμῇ τὸν διδάσκαλόν του (Περὶ κυκλῶ 81, περισσότερα εἰς τὸν Βίον τοῦ Νικητῆ Στη-θίου Διονυσίου Ζαγοραίου Ἀπαντα τοῦ Ἁγίου Σωμῶν, ἐκδόσεις Ρηγο-πούλου Θεσσαλονίκης 969, σελ. 11 16)

4 Εἰς τὴν φράσιν αὐτήν ὁ φαίνεται ὅτι, εἰρωνικῶς τόνος Ἐνα ση-μαίνει πῶς δεκνῆναι τὴν ἀντίδρασιν εἰς τὴν πνευματικὴν γραμμὴν τοῦ Ἁ-γίου Σωμῶν.

5. Λουκ. 22, 62

6 Ἀ' Κορ. 11, 31 Λουκ. 19, 22 Ματθ. 12, 37

γευστοὶ αὐτοῦ τοῦ καλοῦ, αὐτῆς τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ· εἰς τὴν καρδίαν τῶν φοβόντων Θεοῦ, θά ὡμολογοῦσαν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ πενθοῦν καὶ νὰ κλαίουν ὄχι μόνον κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας μεταλγψεως, ἀλλὰ καὶ εἰς κάθε στιγμήν ἔαν ᾔτο δυνατόν.

Δι' αὐτοῦ, ἐπιθυμοῦν νὰ δώσω εἰς τὴν ἀγάπην σας πληροφορίας περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, ὥσάν νὰ ἀπευθυνώμαι εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους τοῦ ὠμλήσαντος κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔκριναι καλὸν νὰ ἐρωτήσω πρῶτα ἀπ' ὅλων τὸ ἔξης «Εἴπατε μοι καλοὶ μου ἀδελφοί, διὰ ποῖον λόγον εἶναι τοῦτο ὀδυνητόν», «ἐπειδὴ, ἀπαντοῦν, ἄλλοι μὲν κατακουσσοῦνται εἰς χεῖρας καὶ αὐθουρήτως, ἄλλοι δὲ ποτε ἔχουν καρδίας σκληρὰς ὥσάν τὴν πέτραν δὲν κατακουσσοῦνται, οὔτε ὅταν τοὺς βεβήκουν Ἐκείνοι, λοιπὸν που εὐρίσκονται εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, πῶς ἔμπορουν νὰ κλαίουν καὶ νὰ πενθοῦν καὶ νὰ κοινωνοῦν πάντοτε μὲ δάκρυα Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ ἱερεῖς ἀκόμη, τοὺ τελοῦν τὴν θείαν καὶ ἀναίμακτον λειτουργίαν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ κλαίουν», — «Εὔπατε, λοιπὸν, εἰάν γνωρίζετε αὐτό, τὸ νὰ εἶναι δηλαδὴ μερικὸι σκληροὶ καὶ δυσκολοκατάλυκτοι ἀπὸ τοῦ προηλθεν εἰς αὐτοὺς. Εἰάν ὅμως ἀγνοῖτε, ἀφοῦ κριτεθῶτε χωρὶς ἐντρομήν ὀλίγον ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ εὐρίσκεσθε καὶ κλίνετε εὐμενῶς πρὸς ἐμέ τὴν ὁκοήν σας, μὴ θεωρήσετε ἀνάξιον νὰ τὸ μάθωτε ἀπὸ ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον Διότι ἔχει γρηγορή ὅτι· «Ἐάν κάτι ἔχη ἀποκαλυφθῇ εἰς τὸν ἔσχατον τότε ἂς σιωπήσῃ ὁ τρώπυς»⁷ Πῶς, λοιπὸν, λέγουν ἄλλος μὲν εἶναι σκληρὸς καὶ ἄλλος εὐκατάλυκτος; Ἀκουσε Ὁ μὲν πρῶτος εἶναι κακοπροαίρετος, ὁ δὲ ἄλλος καλοπροαίρετος καὶ ὁ μὲν ἔνας ἔχει πονηροὺς λογισμοὺς, ὁ ἄλλος ὅμως ὄχι καὶ τὰ ἔργα τοῦ ἐνὸς εἶναι κακά, τοῦ δὲ ἄλλου φιλοθεαῖ. Καὶ ἂν θῆλῃς, ἐξέτασε καὶ θά εἴρῃς ὅτι ὅλο οἱ ἄνθρωποι που ἐξῆσαν μέχρι τώρα, ἔγιναν σκληροὶ ἢ εὐκολοκατάλυκτοι δι' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς λόγους Διότι πολλοὶ ἔγιναν ἀπὸ κακοὶ κακοὶ καὶ ἀπὸ κακοὶ καλοὶ Καὶ διὰ νὰ τοὺς ἀπαρθμῶσιν ἀπὸ τὴν ἀρχήν, διατί ὁ ἐσπῆφος ἐξέτισεν,⁸ Ὅχι, ἐπειδὴ συγκατετέθη εἰς τὴν κακὴν προαίρεσιν καὶ τὸν κακὸν λογισμόν, διατί ὁ Κάλν ἔγινεν ἀδελφο-

50

7 Α' Κορ. 14, 30.

8 Ψαλ. 74, 12.

κτόνος.⁹ Δὲν παρεδόθη εἰς τὸν οὐδόνον καὶ τὸν ἐφάνευ-
σεν, ἔπερ θῆ προσημειώθη λόγῳ τῆς κακῆς προαιρέσεως,
τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀπὸ τὸν Πλάστῃ κα' ἡκολούθησε τὰ
ἴχνη τῶν πονηρῶν λογικῶν, Διὰ τὴν ὁ Σαουλ ἐζήτε νὰ
συλλάβῃ καὶ νὰ φονευσῇ τὸν Δαυδ, τοῦ προηγουμένως
ἐτίμασαν τὸν ἑαυτὸν τοῦ καὶ τὸν ὑπερηγάπησαν εὐ-
εργέτην.¹⁰ Συνέβη τοῦτο ἐκ φύσεως ἢ λογῳ τῆς κα-
κῆς προαιρέσεως, Εἶναι φανερόν ὅτι συνεβῇ ἀπὸ κα-
κῆν προαιρέσιν Αἰσθάνομαι κανεὶς δὲν ἐπιτάσθη κακὸς ἐκ φύ-
σεως, ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι δημιουργὸς κακῶν ἔ-
ργων, ἀλλὰ «ἰσὶν καλῶν»¹¹· καθοσοῦν οὗτος εἶναι τὸ πλή-
ρωμα τῆς ἀγαθότητος Καὶ εἶναι οὐχὶ «θεοὶ καὶ προ-
αίρεσει, ἀλλὰ φύσει καὶ ἀληθείᾳ» Ἐπὶ πλέον διὰ τὸ ὅ
μὲν ἕνας ἀποστής ποῦ ἐσταυρώθη μαζί με τὸν Λεπτότην
Ἰησοῦν Χριστὸν ἔλεγεν «Ἐάν σὺ εἴσαι Υἱὸς τοῦ Θεοῦ,
σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ ἡμᾶς» ὁ ἄλλος ὁμοῦς ἀντέλε-
γεν εἰς αὐτόν «Δὲν φοβᾶσαι οὕτε τὸν Θεόν, καὶ ἐμείς
μὲν δικαίως, διότι ἀνταλλάσσομεν ἅξια κεινῶν, ποῦ
ἐκάνναμεν ἐνῷ αὐτὸς δὲν ἔκαμψεν κανένα κακόν»¹² Διὰ
τὴν εἶπε μου, ὁ μὲν πρῶτος ἔλεγεν αὐτά, ὁ δὲ ἄλλος ἐ-
κεῖνα, καὶ ὁ ἕνας ἐσώθη ὁ δὲ ἄλλος κατεδράκασθη, "Ο-
χ ἐξ αἰτίας τῆς προαιρέσεως καὶ τῶν λογισμῶν ποῦ ἡ-
σαν εἰς τὸν ἕνα καλοὶ καὶ εἰς τὸν ἄλλον κακοὶ, Ἐξ αἰ-
τίας αὐτῶν ὁ μὲν ἕνας ἠπίστησεν ὁ δὲ ἄλλος ἐπίστευ-
σε καὶ ἔλεγεν «Μνήσθητι μου Κύριε, διὰ τὴν ἐλθῇς εἰς
τὴν βασιλείαν σου»¹³.

"Ὅμως θὰ παραλείψω τοὺς ἄλλους —εἶναι τόσαι
πολλοὶ— καὶ ἀπὸ αὐτὰ τοῦ θελω νὰ σᾶς εἶπω, μάθετε
καὶ κατανοήσατε ὅτι ὁ καθένας γίνεται κατασκευαστικὸς
καὶ ταπεινὸς ἢ σκληροκαρδὸς καὶ ὑπερηφάνος διὰ τῆς
ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως Καὶ εἶναι φυσικόν "Ὅς ὁ
ποσθῶσμεν ὅτι δύο ἄνθρωποι, ποῦ ἀρνούνται τὸν κό-
σμον, ἐξασκοῦν τὴν ἰδίαν τέχνην, εἶναι συγγενεῖς καὶ
συναμφίλοι, ἰσως καὶ ἀδελφοί ἔχουν τὸ ἴδιον φρόνη-
μα καὶ τοὺς ἰδίους τρόπους, εἶναι ὁμογενεῖς καὶ φι-
λάργυροι καὶ ἐξ Ἰησοῦ διέπραξαν κάθε εἶδος κακίαν

⁹ Γεν 4, 8

¹⁰ Α' Βασ 18, 24 ἔξ.

¹¹ Γεν 1, 31

¹² Λουκ 23, 39-41. Ματθ 27, 40.

¹³ Λουκ 23, 42.

150

19. 7. 140. 3

18 申 亥 118 37 118 29. 1.

2r Page 14 10 B Kop. 5, 10. Exp. 4, 13.

21. 403x 22. 62

ζῶν καὶ πάντοτε μαχητὰ καὶ λειπείτα δι' πάντα. Ἐκεῖ
 νοῦ δε τὴν ἐπίστασιν καὶ τὴν ἀρετὴν διὰ τῆς ἀμαρτίας
 τοῦ προφαιτικῆς ἡδονῆς εἰς τὴν ἀφύπνου
 διακρίσεως εἶνα δυνάτος καὶ μετὰ χριστοῦ ζῶν καὶ ποι
 συγκρίνει τὸν ἑαυτοῦ τοῦ μετὰ τοὺς παλαιούς καὶ ἀδελ
 φούς, ποὺ ἐκοιτάσαντο τοὺς καὶ ἐγήρασαν εἰς τὴν βασιλ
 σίαν μετὰ τὴν ἐξήλθον. Ἐμὴπως εἰς ἐμὴν κατωτέρως
 ἀπὸ τὸν τάδε ἢ τὸ ταῦτα. Διότι ἐκεῖνος ἔχει τὴν θεοῦ
 τοῦ διακρίσεως ἀκούσας καὶ τὴν ἐγὼ καὶ οὐκ ἀπαιχτεῖται,
 καὶ ποὺ θεωρεῖ τοὺς ἐκείνου τοῦ ἰσχυροῦ μετὰ ἐκεῖνος ἐνὶ
 ἰσχύος δὲν εἶναι ἰσχυρὸς οὐτε δὲ τὴν τελειότητα. Ἀρσεν
 τας ποτε ἤμπορε νὰ γινώσκῃ τὴν ἀσθενεῖαν τοῦ, δια
 νὰ ἀσθενεῖ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς τῆς καὶ νὰ κα
 ταινωθῇ ἡ καρδία τοῦ καὶ νὰ διακρίσῃ οἱ ὀφθαλμοί
 τοῦ. Δοί. ἡ ἀκρίβεια τὸν πᾶν, ὡς ἀκριβέστατος εἰς
τὴν ἀκρίβειαν καὶ, δὲ, τὸν πᾶν τῆς ἀκρίβειας εἰς
καὶ τὸν πᾶν τῆς ἀκρίβειας. Καὶ ἀποστὰς καὶ τὴν ἀ
 ποστὰς τῆς ἀκρίβειας τῆς ἀκρίβειας τῆς ἀκρίβειας
 ας μετὰ ἀκρίβειαν καὶ ἀκρίβειαν διηγούμενοι ἀνεγὰς εἰς
 δόσεις τὸν πλησιάζουν καὶ ἀνεγὰς νὰ τὴν ἀκούουν
 μῦθους, ματαίους καὶ γρηγοροῦς.³² Καὶ ἔτσι ἀκούοντες
 τὰ ἢ καλίστα, μετὰ ἀκρίβειαν εἰσέρχεται εἰς τὰς θεῖ
 ας ἀκρίβειας μαζὶ μετὰ τοὺς πνευματικούς καὶ θεοσε
 θεῖς πατέρας, καὶ φέρει ἀπ' ἐκεῖ χωρὶς καμμίαν ὀφέ
 λειαν καὶ διχῶς νὰ ἀκρίβειαν μετὰ τοῦ κ' ἡμῶν τε
 λειῶς ἀλλοτρίων πρὸς τὸ καλὺτερον ποὺ διδόνται ἀπὸ
 τὸν Θεὸν διὰ μετὰ τῆς κατὰ τῆς εἰς αὐτοὺς ποὺ ἀ
 γινώσκοντες. Καὶ νομίζει δὲ τὸν ἀκρίβειαν καὶ ἡμῶν,
 τὸν καὶ μετὰ ἀκρίβειαν δηλαδὴ ἀπὸ τῆς κατὰ τῆς ἀ
 κρίβειας καὶ τὸν ἡμῶν τὸν ἡμῶν τὸν ἡμῶν καὶ τὰς
 ὥρας διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀρετῶν καὶ
 εἰς τὴν τελειότητα τῶν τελειῶν.³³ εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν
 ἡλικίαν.³⁴ Δὲν ἐννοῶ μερικοὺς τοὺς ἐκτελεσθῶσαν
 ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀκρίβειαν καὶ προσπαθοῦν πάρα πολὺ ὥστε

32 Ψαλμ 141 4

33 1 Πτ. 4 7

34 Ἡ ἐξέλιξις καὶ εἰς ἄλλα σπουδαία φανερὰ δὲ ὡς μοναχισμὸς ἐκρίσκει
 ἡμεῖς, ἀρκετὰ γὰρ, ἀπὸ ἀκρίβειας κατὰ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ Αγ. Συμεῶν. Ἡ
 πνευματικὴ ζῶν ἀπὸ περὶ ἀκρίβειας κατὰ τὴν ἐκδοχὴν τοῦ μελλόντος εἰς τὴν
 ἐκδοχὴν τῆς ἐκδοχῆς καὶ πρὸς τὴν. Ὁ μόνος ἦσαν ἐκδοχῆς ὡς μόνος ὁ
 ὅς, ὡς ἀκρίβειαν καὶ ἡ προσδοκία καὶ πρὸς τὴν τοῦ Συμεῶν πρὸς
 ἕνα τῶν τῶν ἀκρίβειας εἰναι τὸς ζῶν καὶ πρὸς τὸς εἰς, αὐτοὺς.

35 Ἠφσ. 4 13

[illegible]

Αρχίζει, λοιπόν, να γυρίσει το μοναστήριον πηγαίων από το ένα κελί εις το άλλο και λέγων εις τὸν καθένα «πιστεύε με ὅτι φέβω ὅτι τόσοι πολλοὶ σε ἀγαπῶ ὥστε εἰναι, σε δὴ νομίζω, οὐτε κανὼν τὴν ἡμέραν ἐκείνην». Καὶ ἐστὶν, λοιπόν, μεταξὺ ἐκείνων πού ἐπισκέπτεται διὰ νὰ εἰπῇ αὐτὰ, εὐρεθῇ κάποιος πού φε-

250

[illegible]

Βεΐται τόν Θεόν, τότε τοῦ ἀποκρίνεται, λεγοντάς· «Ὁ Θεός ἄς ἐνθυμηθῇ τήν ἀγάπην σου, ἀδελφέ μου Διότι τι καλόν βλέπε ς εἰς ἐμέ», Καί ἐκεῖνος ἀπαντᾷ «καί ποιον καλόν ὑπάρχει πού νά μὴ τὸ ἔχῃς ἐσύ, Διότι τοίος ἄλλος εἶναι τῶσον πρῶτος, εὐλασθῆς, σοφός, γνωστικός, ἀπονηρευτός καί τὸ μεγαλύτερον ἀπ' ὅλα πο'ός, ἔχει πατρικά σπλάγχνα καί ἀγάπην πρὸς ὅλους, ὅπως ἐσύ». Καί τα λέγει ὅλα αὐτά, ἐπειδὴ ἔχει σκοπὸν νά φαῖν μαζὶ του Ὁ δε πνευματικός ἀδελφός ἀναλογα με τήν χάριν πού τοῦ ἐδόθη*, σιγῶν· 21, με αὐτὸν περὶ τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς καί, τι δι, 9, 10, 11, με τὸ νά ἀποστρέφεται, ὅσον εἶναι, βίβλου, τῶν ἐπαίνους τοῦ ἀδελφοῦ Ἐάν ὁμως συμβῇ νά μὴ εἶναι τέτοιος ὁ ἀδελφός, ἀλλ' ἀντιθετῶς σαρκικός καί ἀντιθετός τότε ἀμέσως φουσκῶνε ἀπὸ τοὺς ἐπαινοὺς ἐκείνου καί, τοῦ ἀποκρίνεται, ὡς ἐξῆς «Καί, τι πραγμα πατερ καί ἀδελφέ εἶναι, ἀνώτερον ἀπὸ τῆς ἀγάπης, ὄντως καί, ναι Καί μακάριος αὗτος που τῇ ἀπεκτησε» Καί ἄλλι παρόμοια τοῦ λέγει, ὅσα καταλαβάνει ὅτι τα βεγεται ὁ κόλαξ καί παρακινεῖται εἰς τὸ νά τὸν ἐπαινεῖ Ἐπειτα, ἀφοῦ γοητευθῇ ὁ τοιοῦτος ἀπὸ τοὺς ψευδεῖς ἐπαίνους ἐκείνου κα φουσκῶσθ' ἐξ αἰτίας τῆς ἐλαφρότητος τοῦ νοός του, ἐάν μὲν εἶναι ἀπ' ἐκείνους που ἔχου πόρους ζωῆς ἀμέσως δέν τὸν ἀφτίζει νά φυγ' ἀλλά του παρακαλεῖ νά φύγ' μαζὶ του Καί ἔτσι ἐνῶ αὐτός τὸν περιποιεῖται με φαγητά, παίρνει ὡς ἀντάλλαγμα ἀνωφελεῖς ἐπαίνους, οἱ ὅποιοι σκορπίζονται μὲν εἰς τὸν ἄερα προξενοῦν ὁμως σοβαράν θλασθὴν εἰς τὴν ψυχὴν του Ἐάν ὁμως δέν ἔχη τίποτε νά τὸν φλαύσῃ, ὕστερα ἀπὸ πολλὰς καί ἀνωφελεῖς συζητήσεις, τοῦ λέγει «Μὴ μὲ κατηγορησῇς, ἀδελφέ μου Γνωρίζει ἡ ἀγάπη, ὅτι δέν ἔχω κάτι ἀξίον, διὰ νά φαῖνς μαζὶ μου. Ὅμως, ἐπειδὴ τέτοιαν διαθεσιν καί ἀγάπην ἔχεις πρὸς ἐμέ τὸν ταπεινόν, ἀπὸ τώρα καί εἰς τὸ ἐξῆς θά ἀπολαμβάνωμεν ἀπὸ κοινοῦ καί φιλικὰ ὅτι φαγητόν ὅσον ὁ Κύριος καί ἔτσι θά εὐφραίνωμα. μαζ, σου» Ἀπὸ τότε λοιπὸν μπαίνει καί εἰς τοὺς δυο μια διαρκὴς φροντίς καί δέν παύουν νά ἀναζητοῦν πόρους, διὰ τῶν ὁποίων θά εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτοὺς, μὲ τὴν ἀφθονίαν τῶν φαγητῶν, νά στερεώσουν καλύτερα τὴν φαινομενικὴν ἐκείνην ἀγάπην τῶν

[illegible]

12 Πραγματι η βία των προσκυνητών ήταν τόσο μεγάλη ώστε να κερ-
δίσει τους γείτονες άπορομένους, ενώ Μισογυναικίου την εποχή τους έ-
δωσαν εις τα καλλίκα τινι

[illegible]

[illegible][illegible]

Διότι ἐκεῖνος που ἀλάσχυρα τὴν ἀναζητεῖ τὴν εὐρίσκει*, ἡ μᾶλλον αὐτὴ ἐρχεται καὶ εὕρσκει αὐτόν. που ἐπὶ πονα τῇ ἀναζητῇ καὶ, εἰς ἔχῃ καρδίαν ἀκηλύπεραν καὶ ἀπὸ τὸν γάλακτα καὶ ἀπὸ τὸν σῆνον καὶ ἀπὸ τὸ ἀδάμαντα, μόλις ἐλθῇ ἐκεῖ τὴν καθίστη μῆλα κωτέρην καὶ ἀπὸ τοῦ κερὶ διότι αὐτὴ εἶνα θεῖον πῦρ που δαλσει τὰ θεία καὶ τοὺς θρακοὺς* καὶ ὅλα τὰ καὶ ὅραλα* καὶ τὰ μεταβάλλει εἰς παρθένους καὶ ἁλλοιώνει τὰς ψυχὰς που τὸ δέονται. Καὶ γίνεται μεσὰ εἰς τὸ κέντρον αὐτῶν πηγὴ που ἀναβλάσκει γένεται ὁ ὕδωρ ζωῆς που τότε πηδᾷ καὶ ἀσπρύνει* καὶ ποτίζει

52 11. 24. 3 154 R

4. В Т. 1. 10

4) 117 28 6 1 6 4

45 30-70 T. R.

47 Г. Вак, 19, 11 - 12

4 100x, 3, 5.

4n July, 4, 14. Aug. 22, 1.

λέγουσιν ὅτι Ἐκείνους τοὺς θεοὺς καὶ κόψῃ τὰ πάθη
ταῦτα κοττε, με τοὺς κληῖδες καὶ ἐκείνους τοὺς θεοὺς καὶ
ἀποκοττε τοὺς κληῖδες τοὺς αἰετοὺς τοὺς καὶ τὰ καὶ
θεοὺς αἰετοφάνους ἐκείνους τοὺς θεοὺς καὶ αἰετοφάνους
ριπῶς ἵππε κοττε, αὐτοὺς ὡς ἀποκοττε τοὺς αἰετοὺς καὶ
ὅν ἀκόμη ὅπως ὡς ἐκείνους, φασὶν ὅτι κοττε γινεται με
ὅλας διὰ τὸ κοττε τοὺς ὅλους τὰ ἐκείνους αἰετοφάνους
χρῆς οὕτως ἀποκοττε τὸ τεχνεῖον τοὺς γινεται, ἐκείνους
κοττε τὰ ἄλλους κοττε τὸ κοττε γινεται ὡς ἐκείνους. Καὶ
τι θὰ ὡφελήσῃ τὸν κοττε τοὺς ἐκείνους κοττε τοὺς
τοὺς τὸν κήρυκα κοττε, καὶ κοττε εἰς αὐτοὺς καὶ
εἶδαι λυχνικοῦ ἀλλὰ δε τὴν ἐκείνους εἰς τὴν ὁροχὴ
ἢ δε ἐκείνους διακοττε πετρε. Οὕτως οὕτως τὴν
ἔτα ἀκρῶς καὶ ἐκείνους τοὺς ἐκείνους ἀλλὰ ἀρετας
καὶ κοττε ἐκείνους κοττε κοττε δεν θὰ ὡφελήσῃ χω
ρη, αἰετοφάνους ἀγνὸν καὶ μακαρίαν κυρία καὶ προξενον
ὅλων τῶν ἀρετῶν.

Ἐν τῇ βασιλείᾳ γινεται τὸ στρατεύμα πᾶσι ὑπακούει
ἐκ αὐτῶν εἰς ἀνίσχυρος καὶ εὐκόλως ἡγετοῦν καὶ τὸν
σιναλθοῦν, οἱ καὶ χωρὶς αὐτοῦ καὶ φησὶν βασι
λεὺς ἀλλὰ τὸν ἐκείνους ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἀνθρώπους. Ἐ
πίσης δε καὶ τῇ αἰετοφάνους τὰ στρατεύματα καὶ ὁ μόνι
μος σπῆρας χωρὶς βασιλεὺς ἢ τὸν ἀρχιστρατήγον των
με εὐκόλως διασκορπιστῇ καὶ ἐξαρτίζονται ἀπὸ
τοὺς ἐκείνους. Ἀκριβῶς ἔτα κεφῶν, δε κοττε
καὶ με το πένθος ἐν ἀνίσχυρος πρὸς τῇ ἀλλὰ ἀρετας
Ἐν τῇ βασιλείᾳ, λοιπὸν δε το ἀνγκεινωμένοι εἰς τὸ ἴδον
μέρος στρατεύμα εἶνα δε καὶ αἱ ἀρεταὶ τῶν ὁρκαριων
καὶ βασιλεὺς καὶ ἀρχιστρατήγους αὐτῶν το μακαρίον
πένθος καὶ τα δοκρυα δε τῶν ἀποικων ὅλοι το στρα
τεῖμα ἐταμαζεται καὶ παρτασσεται, εἰς θέτι, μήχης
Δι' αὐτῶν ὅλον τὸ στρατεύμα ἐνθαρρυνεται ἀσκεῖται
διὰ τὸν πόλεμον ἐνίσχυεται διδάσκειται ἐκπαιδεύεται
καλῶς πῶς πρέπε να τολευῇ καὶ εἰς τὸν μέρος καὶ
ποτε καὶ ποῖα ὅπλα να χρησιμοποιή καὶ ἐναντίον τοῦ
καὶ τι λογῆς ἐχθροῦ, ἀναλόγως με τὰς περιστάσεις,
καὶ ποσὸς κατασκόπους να στελλῇ καὶ τοῦς φυλακας
να τοποθετῇ καὶ τι πρέπε να λέγῃ με τοὺς προφθεις
τοῦ ἀποστέλλουν αἱ ἐχθροὶ καὶ με τοὺς να συνομιλῇ
Δοτι εἶναι δυνατόν καὶ με μόνην τῇ συνομιλίᾳ να τρέ
φη εἰς φυγὴν ὅλους αὐτοὺς καὶ ἐνιοτε χωρὶς να τοὺς
δεχθῇ καὶ εἰς συνάντησιν Ἀκόμη ἐκπαιδεύεται πῶς να

παταλῆς "Ακούσε εκείνοι τοί λέγε· «Δει θα δικαιο
 θωῶν ἑνώπιον· οὐ» Θεὸς ἔφη· οἱ πολὺ ἴσθηται ὁμοί
 αὐτῶν· ἔκ· νο· που τὸν εὐφρανέτω· θα κηρύχθῃ· ἔκ· ο·
 ο·¹⁰· Ἀλλὰ, εἰα νὰ μὴ κληρονομήται ἡ θύα τοῦ
 ὑπερβυκτικῶν τὰ λόγια τοῦ Δ· ε· «Δε· θα σιωπῶ,
 εἰς τὴν κακίαν· εἰ νὰ κηρύχθῃ· οὕτε θα δῶ·¹¹· "Ποι
 εἰς τοὺς ὑφ' ἡμῶν μοι καὶ· νὰ μοι εἰς τὸ βλεψαί
 μου καὶ θάνατον· καὶ τὰ κρῶσθους μου· εἰ· ἔτι
 εὐρω τῶτε·¹²· οὐ· το· Κερ· ον· κατ'· κα· εἰ· το· Θεο· τοῦ
 Ἰσραὴλ·¹³· Κι ἀκομή· Δε· ὑπερβυ· εἰρή· η· εἰς τὰ ὑπὲρ
 μοι· ἐνεκα τῶν ἁμαρτιῶν μου· Δοτ· οὐ· ἀν· μ· τ· μο·
 περεκαλῆται τὴν κεφαλὴν μου· καὶ ἡ ὑπερέσθου· ὡς
 φορτὸν βαρὺ· Τα· τρικ· μ· τὰ μου ἔδωκεν· καὶ κοίτ
 ας· ἔν· κα· τῆς ἀφοροῦσας μου· Ἐκ· φθ· κα· ἔκ· ρ· τω
 θην· τελειῶς· οὐ· τὴν· ἡ· ἔρ· α· περιφ· ρ· μ· α· σ· κ
 Ἐκακισθῆθαι· καὶ ἔταλ· τα· ρ· οἶ· τ· τ· βολικὰ· στενά
 ζω· ἀπὸ· τὸν· θορ· ν· τῆς· κιν· ρ· τῆς· μου·¹⁴· ἔ· τ· α· ρ· οἶ· τ·
 ἰόν· που· μένει· μόνο· τοῦ· ἔ· τ· α· ρ· οἶ· τ· τ· κ· τ·¹⁵· Ἐ· γ· ν· α·
 ὁ· μ· οἶ· τ· τ· τῶς· τελε· κ· α· ρ· οἶ· τ· τ· τῆς· ἐρημ· οἶ· τ·¹⁶· Δοτ· τρω· γ· οἶ· τ·
 κ· τ· η· ὡς· ἀρ· τ· η· καὶ· τὸ· ποτὸν· μου· τε· ἀν· μ· γ· α· ρ· οἶ· τ·
 κ· ρ· οἶ· τ·¹⁷· Ἀπέκ· α· ρ· οἶ· τ· ἀπὸ· τοὺς· στεναγ· μ· κ· μ· κ·
 καὶ· ὡ· κ· α· τ· α· τ· οἶ· τ· κ· ρ· οἶ· τ· μ· οἶ· τ· κα· θρε· κ· τὸ· στρω· μ· α·
 μου· με· τὰ· δακρ· οἶ· τ· μου·¹⁸· Καὶ· ὁ· ἅγιος· Ἰω· α· ν· η·
 τις· κλ· η· ρ· οἶ· τ·
 κος· λέγει· ὁ· Η· ο· ρ· α· καὶ· ἡ· ἀγ· ρ· οἶ· τ· τῆς· θλί· βου·
 τῆς· καρ·
 δι· ας· Καὶ· ὅ· τ· α· θλί· βεται· καὶ· καρ·
 δία· τότε· ἐκ· τῆς· οἶ· τ· ἰδ· οἶ· τ· τ·
 Καὶ· πό· σα· ἄλ· λ· α· ἀκομή· περ· εἰ· τῶν· μ· α· ἁ· ν· π· οἶ· τ·
 οἶ· τ· ὁ· ἅγιος· Ἰω· α· ν· η· ρ· οἶ· τ· θῆ· τὰ· μ· α· θῆ· ἑ· κ· ε·
 νος· που· θα· θελ· ἰ· ρ· η·
 ν· ἁ· ἔ· μ· β· α· θ· ν· η· εἰς· αὐτὸ· τὸ· β· ὅ· λ· ο· ν·

Εάν λοιπόν, καὶ ἐπὶ ἀθλιότητος καὶ ολοφύχως, μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ πίστεως, κἀνὼς εἰς ὅλην σοὶ τὴν ζωὴν ἐκεῖνα ποῦ καθημερινῶς φέλλεις καὶ ἀναγιγνώσκεις ἢ ἀκούεις, ὅταν ἀναγιγνώσκουν οἱ ἀλλοὶ ἀληθῶς σοῦ εὐαγγελίζομαι, μετὰ τὴν χάριν! Διὸ ἐπὶ ἐπιμέλειᾳ νὰ κἀνὼς αἰτῶ, νὰ διψᾷς διὰ τὴν νὰ συγκριτῆς νὰ ὑποτάσσῃς μέχρι θανάτου καὶ νὰ υπακούῃς εἰς τὸν

50	$\Gamma_{\text{H}01}$	2	13
51	$\Gamma_{\text{A}04}$	131	3 5
52	$\Gamma_{\text{A}03}$	37	6 7 9
53	$\Gamma_{\text{A}02}$	131	4
54	$\Gamma_{\text{A}01}$	101	5
55	$\Gamma_{\text{A}00}$	101	10
56	$\Gamma_{\text{A}00}$	6	7
57	Δ_{000}	2	10

γὰς⁷² τῆς ἐμπαθοῦς ἐπιθυμίας καὶ τῶν ἐμφυτῶν ροπῶν
 ποῦ τὸν ὀδηγοῦν εἰς τὴν ἀναισθησιν = αὐτοὶ ἄλλωστε
 εἶναι ἡ ἀληθινὴ ἀφροσύνη = πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἔλ-
 θῃ εἰς συναισθησιν τῆς μελλούσης καταδικῆς καὶ κατα-
 κρίσεως τῶν ἀμαρτωλῶν καὶ νὰ κλαυθῇ μὲ πόνον τῆς
 καρδίας του.

Ἐάν κάποιος δὲν θέλῃ νὰ κακοπαθήσῃ, ὑπομένων
 τὴν ταλαιπωρίαν καταπονιόμενος μέχρι κυρωσεως,
 περπατῶν ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπός, ὑποφέρων τὰς
 κακώσεις καὶ τὰς ὑπερβολικὰς ταπεινώσεις κραυγα-
 ζῶν ἀπὸ τοὺς στεναγμοὺς τῆς καρδίας του⁷³, γενόμενος
 ὁμοίος μὲ σπιουργίῃ, τοῦ καθέτιται μόνον τοῦ ἐπάνω εἰς
 τὴν ἀτέγην⁷⁴ καὶ μὲ πελεκᾶνον ποῦ ζῆ εἰς τὴν ἔρημον⁷⁵,
 γενόμενος ξένος κατὰ τὴν διαθέσιν τῆς ψυχῆς του πρὸς
 ὅλα τὰ πράγματα τοῦ μοναστηρίου καὶ τοῦ κόσμου καὶ
 ἀπαρρησιαστος εἰς μεγάλους καὶ μικροὺς κοπιᾶζων ἀ-
 πό τοὺς στεναγμοὺς του⁷⁶, τρώγων τὸν ἄρτον του, ὅπως
 τὴν στακτὴν καὶ ἀναμιγνυων μὲ δάκρυα τὸ ποτόν του⁷⁷,
 αὐτὸς πῶς θὰ ἔχῃ ποτὲ τὴν δύναμιν, ἀδελφοί, νὰ λαύῃ
 κάθε νύκτα τὸ κρεββάτι του καὶ νὰ βρέχῃ τὸ στρώμα
 μὲ τὰ δάκρυά του⁷⁸. Ὅντως ποτέ, ἀπολύτως ποτέ δὲν
 θὰ ἴδῃ νὰ γίνωνται οὐτὸ, ὅταν εἶναι μόνος του, ἀλλὰ
 οὔτε καὶ εἰς τὴν προσευχὴν του εἶναι δυνατόν νὰ τὰ εὕρῃ
 οὔτε θὰ δινηθῇ ποτε νὰ ἐτοιμάσῃ τόπον διὰ τὸν Κύριον
 καὶ κατοικίαν διὰ τὸν Θεόν του Ἰακωβ⁷⁹, ποῦ εἶναι ὁ
 Χριστὸς Κυριός⁸⁰, ὁ Σωτὴρ καὶ Θεὸς μας⁸¹. Ἀλλ' ἐάν
 ὅλα αὐτὰ δὲν τὰ ἐτοιμάσῃ ἐκ τῶν προτέρων κολῶς,
 εἶναι φανερόν ὅτι οὔτε μὲ δάκρυα οὔτε ἀξίως καὶ κοι-
 νωνῶν ὅπως πρέπει, θὰ ὑποδεχθῇ μέσα του τὸν Βασι-
 λέα καὶ Θεόν, ἔστω κι' ἂν θὰ ἔκανε αὐτὸ μαν φορὰν
 τὸν χρόνον.

«Τὰ ἁγία διὰ τοῦ ἀγίου»! λέγουν εἰς κάθε λειτουργίαν καὶ κηρύττουν εἰς τοὺς ἄλλους μὲ δυνατὴν φωνήν

72 Γαλ. 37, 6

73 Γαλ. 37, 9

74 Ε'σαμ. 101, 8

75 Ψαμ. 101, 7.

76 Ψαμ. 6, 7

77 Ψαμ. 101, 10

78 Ψαμ. 6, 7

79 Ψαμ. 181, 5.

80 Λουκ. 2, 11

81 Τίτ. 2, 13. Β' Πέτρ. 1, 1.

οἱ ἱερεῖς — μακάρι, δέ να τό ἔλεγον καί εἰς τόν ἑαυτον τους — καί οἱ πικτοί τοὺς ἀκακῶν Ἄλλὰ τότε, Ἐκεῖνος που δέν εἶναι ἅγιος, εἶναι καί ἀνάξιος Ὅχι βέβαια. Ἀλλ' ἐκεῖνος που δέν ἐξομολογεῖται καθημερινῶς τὰ κρυπτα τῆς καρδίας του⁸² καί δέν δεικνύει ἀξία μετά να.σιν δι. αὐτὰ καί δι' ἐκεῖνα που ἀγνοεῖ καί δέν πειθεῖ πάντοτε καί δέν περιπατεῖ σκυθρωπός⁸³ καί δέν ἀσκει με ζῆλον ὅσα εἶπομεν αὐτός δέν εἶναι ἅγιος. Ἀντιθετῶς ἐκεῖνος που πράττει ὅλα αὐτὰ καί περνᾷ τὴν ζωὴν του μὲ δάκρυα καί στε ἀγμούς, εἶναι, παρα πολὺ ἅγιος, νὰ κοινωνῇ τὰ ἄχρηστα μυστήρια ὅχι μόνον εἰς τὰς ἑορτάς, ἀλλὰ καί καθημερινῶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἕως τοῦ μῶ να τό εἶπω — τῆς μετανοίας καί τῆς ἐπιστροφῆς του. Ἐνῆς τέτοιος ἀνθρώπου ἐπιτρέπεται να κοινωνῇ, ἐπειδὴ πρόκειται να ὑπομεινῇ μὲ καρτερὰν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν αὐτὰ καί, ἄλλα παρομοίᾳ ἔργα προχωρῶν μὲ ταπεινώσιν καί συντετριμμένην καρδίαν⁸⁴. Πράττων, λοιπὸν, τοιοῦτοτρόπως καί εἰρискόμενος εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασην φωτίζεται ἡμέραν μετὶ ἡμέρας ἡ ψυχὴ του μετὰ να βοηθῆται ἀπὸ τὴν μετάληψιν τῶν ἁγίων μυστηρίων καί, φθάνει πολὺ γρήγορα εἰς τελείαν καθάρσιν καί ἁγιότητα.

Καί, δέν εἶναι, δυνατόν να πλυθῇ καί να καθαρισθῇ κάπως διαφορετικὰ τὸ καταλερωμένον ἀγγεῖον μας καί ἡ μολυσμένη μας κατοικία. Διότι ἐγώ κατὰ περιουσίτερον ἀπὸ τὰς θείας Γραφὰς οὔτε ἔχω μαθεῖ, οὔτε ἀπὸ μόνος μου ἠμπούρεσα να μαθῶ. Διότι καθε ἡμέραν ἀκουομεν τὸν Ἀποστολὸν να λέγῃ: «Ὅς ἐξετάζη ὁ καθένας τὸν ἑαυτὸν του καί ἔτοι ἄς τρωγῇ ἀπὸ τοῦ ἄρτου καί, ἄς πίνῃ ἀπὸ τοῦ ποτήριον. Διότι, ἐκεῖνος που τρώγῃ καί πίνει τὸ σῶμα καί τὸ αἷμα τοῦ Κυρίου κατὰ τρόπον ἀνάξιον, τρώγῃ καί πίνει τὴν καταδίκην τοῦ ἑαυτοῦ του»⁸⁵. Κι' ἀκόμη: «Ἐκεῖνος που τρώγῃ τὸν ἄρτον τοῦτον ἢ πίνει ἀπὸ τοῦ ποτήριον τοῦ Κυρίου κατὰ τρόπον ἀνάξιον, θά εἶναι ἔνοχος ἑναντὶ τοῦ σώματος καί τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, ἐπεὶ δὲ δέν διακρίνει τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου»⁸⁶. Ἐάν δὲ ἐκεῖνος που δέν ἐδείξεν ἀξίους καρπούς μετα-

82 Α Κορ. 14. 25.

83 Ψαλμ. 31, 14. 37. 7. 41, 10.

84 Ψαλμ. 50. 19.

85 Α Κορ. 11. 28. 29.

86 Α Κορ. 11. 27. 29.

• νός⁸⁷ ἀποδεικνύεται ἀπὸ ὁλοκληρὸν τὴν θείαν Γραφήν⁸⁸ ὅτι δὲν εἶναι ἀξίως, ἐπεὶ καὶ σὺ πως εἶναι, διωκτὸν⁸⁹ χωρὶς δάκρυα νὰ καθαρισθῇ κάποιος καὶ νὰ κοινωνήσῃ αἰτίας, ὅσον ἐξαρτάται ἀπ' αὐτὸν τὰ ὀχραντὰ μυστήρια. Διὰ τὴν πρῶτον κατὰ τὴν μετανόησιν⁹⁰ εἶναι τὰ δάκρυα καὶ ὅπως ἀκριθῶς ἡ θεία⁹¹ ρα⁹² ρεύσας τοῦ σωματος καὶ ἡ φιλήδονος ἔνωσης τῆς καρδίας με⁹³ ὁποιοδήποτε πάθος προκκερεται ἀπὸ ἡμᾶς σάν καποια θυπια εἰς τὸν δα-
βολον, ἔτσι καὶ τὰ δάκρυα καὶ χυνοῦνται ἀπὸ τὴν καρ-
διαν προσφεροῦνται ὡς θυσία εὐπρόσδεκτος⁹⁴ εἰς τὸν Δε-
σποτην καὶ ἐξαλειφου⁹⁵ τὴν ἐντροπὴν τῆς ἐμπειθοῦς ἐ-
κείνης ἡδὸ⁹⁶ τῆς. Καὶ αὐτὸ ἀκριθῶς δηλοῦν ὁ Δαυὶδ ἔλε-
γε· «Θυεῖα δα τὸν Θεον εἶναι τὸ συντετριμμένον πνεῦ-
μα συντετριμμένη καὶ τεταπεινωμένη καρδία· τότε
ὁ Θεος δὲν θά περιφρανῇ⁹⁷». Καὶ εἰς αὐτὸν φησὶ καὶ Δαὶνι,
ὅταν ἡ ψυχὴ ἔλθῃ εἰς τέτοιαν συνήθειαν καὶ καθημερι-
νῶς ταπεινῶνεται τοιοῦτοτρόπως ποτε δὲν περὶ μίαν
ἡμέραν χωρὶς διακρίκα, συμφῶνα με⁹⁸ τὰ λογία τοῦ Δαυὶδ·
«Καθε νύκτα θὰ λουῶ τὴν κλινὴν μου καὶ θὰ θρέχω τὸ
στρώμα μου με⁹⁹ δάκρυα»¹⁰⁰.

850

Διὰ τοῦτο λοιπόν, πατέρες καὶ ἀδελφοί μου, σὰς πα-
ρακαλῶ ὁ καθενὺς με¹⁰¹ ἡλόν¹⁰² θς γυμνασθ¹⁰³ μέσα σὲ τέτοια
καὶ τυρομοία ἔργα τῆς ψυχῆς τὰς ἡ ὅποια ἀφου ὀλ-
γὴν κατ' ὀλγὸν κατανυχθῇ καὶ μεταμορφωθῇ, γίνεται
πηγὴ ἀπ' ὅπου ἀναβλύζουν τῶν κατὰ τοῦ δακρυῶν καὶ κα-
τανυξέως. Ἐάν ὅμως δὲν ἀγωνοσθῶμεν νὰ γινώμεν τό-
σον καθαροὶ ἀλλὰ θελήσωμεν νὰ περάσωμεν τὴν ζωὴν
μας μέσα εἰς τὴν ἀμέλειαν καὶ τὴν ραθυμίαν καὶ τὴν
μαλθακότητα ἐγὼ δὲν θὰ εἰπω κανενα λόγον φορτικόν,
ἐπεὶδὴ φεῖδομαι τῆς ἀγάπης σας, παρὰ μόνον τοῦτο· «Ἄν
κάποτε δηλαδὴ συμβῇ κάποιος ἀπὸ σὰς νὰ κοινωνήσῃ
ἴσως με¹⁰⁴ δάκρυα, ἢ τοὶ νὰ κλαύσῃ ἢ πρό τῆς λειτουργί-
ας ἢ κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ἢ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν
ῶραν ἀκόμη τῆς θείας Κοινωνίας, ἀλλὰ δὲν δεκνύει
ζῆλον νὰ κἀνῃ αὐτὸ καὶ κατὰ τὰς ὑπολοίπους ἡμέρας
καὶ νύκτας, αὐτὸς τίποτε δὲν θὰ κερδίσῃ ἐκ τοῦ ὅτι ἔ-

87 Λογ. 3-4.

88 Β. Τιμ. 3-16.

89 Μτθ. 3-6.

90 Α. Πλ. 2, 5.

91 Γαλ. 30-19.

92 Γαλ. 8, 1.

κλαυσε μιαν φοράν Δ ὅτι δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ που μᾶς καθαρίζει, ἀμέσως και μᾶς καθιστᾷ ἀέ ους, ἀλλὰ τὸ μέ-
 χρ θανάτου καθημερινὸν και ἀδιαλείπτου πένθος, κα-
 θὼς ὁ ἴδιος ὁ Δεσπότης μᾶς παρήγγειλε νὰ κωνωμέν λε-
 γων «Μετανόει τε»⁹³ ζητεῖτε κα ἐρευνᾶτε και κτυ-
 πᾶτε τὴν θύραν»⁹⁴ Ἐως ποτε, Ἐως οὗτου, λέγει νὰ
 λάθετε και νὰ εὑρετε και νὰ σᾶς ἀνοχθῇ»⁹⁵ Τι νὰ σᾶς
 ἀνοιχθῇ, Προφανῶς ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν

Διότι αὐτὴ ἡ μετάνοια και ἐκείνη που καθὼς εἶπο-
 μεν γίνεται ἀδικοκοπα μὲ τόνους καὶ θλίψιν μέχρι θανά-
 του μᾶς καιεὶ ὀλγον κατ' ὀλγον νὰ χυλῶμεν δάκρυα
 πικρά, με τὰ ὁποία σπογγίζει και καθαρίζει τὴν ἀκαθαρ-
 σίαν και τὸν μολυσμὸν τῆς ψυχῆς Ὑστερα δὲ προξε-
 νεῖ εἰς ἡμᾶς μετάνοιαν καθαρὰν κα' τὰ πικρὰ δάκρυα
 τα μεταβάλλει εἰς γλυκὰ και γενᾷ εἰς τὰς καρδιὰς
 μας, χαρὰν ταντοσύνην και μᾶς καιεὶ νὰ ἴδωμεν τὸ ἀ-
 πρόσσιτον ἐκεῖνο φῶς Αὐτοῦ πνευματικοὶ πατέρες καὶ ἄ-
 ἀφελφοι, ἐάν δὲν ἀγωνισθῶμεν με ὅλοι μας τὸν ζήλον
 νὰ τὸ ἀποκτήσωμεν, δὲν θα ἡμπορέσωμεν οὔτε νὰ ἀπαλ-
 λαγῶμεν τελείως ἀπ' ὅλα τὰ παθῇ οὔτε νὰ ἀποκτήσω-
 μεν ὅλας τὰς ἀρετάς, οὔτε θὰ ἡμπορέσωμεν ποτὲ ἀξί-
 ως νὰ μεταλαμβάνωμεν με τὰ κατα Θεὸν δάκρυα καθη-
 μερινῶς τὰ θεία Μυστήρια ἢ νὰ ἴδωμεν τὸ θεῖον φῶς
 ποὺ εἶναι ἐνωμένοι με αὐτὰ Ἀλλὰ οὔτε θὰ ἔχαμεν πο-
 τέ τὴν καρδίαν καθαρὰν⁹⁶ οὔτε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θα
 κατοικήσῃ φανερα εἰς ἡμᾶς, οὔτε θα ἀξιωθῶμεν νὰ ἴδω-
 μεν ὅπως οἱ ἅγιοι, τὸν Θεόν⁹⁷ οὔτε εἰς αὐτὴν, οὔτε εἰς
 τὴν ἄλλην, νομίζω ζῶν ἐὰν ἀτελῶμεν πρὸς αὐτὴν τυ-
 φλοὶ Διότι καθὼς λέγει ὁ Γρηγόριος ὁ Θεολόγος θὰ
 στερηθῶμεν τοσόν τὴν θεαν τοῦ προσώπου τοῦ Θεοῦ
 ἀναλόνως πρὸς τὴν τυφλωσιν ποὺ ὁ καθένας ἔχει εἰς
 αὐτὴν τὴν ζώην» ἐπειδὴ με τὴν θελήσιν μας ἐστερησα-
 μεν τοὺς ἑαυτοὺς μας ἀπὸ τὸ φῶς Αὐτοῦ εἰς τὴν πα-
 ρούσαν ζώην.

Ἀλλ' εἴθε ὅλοι ἑμεῖς, οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ στά-
 διον τῆς καθάρσεως και οἱ ἤδη καθαροί, νὰ ἀξιωθῶ-
 μεν νὰ ἴδωμεν αὐτόν Διότι οἱ ἐκείνους ποὺ φευγουν ἀπ'

93 Ματθ 4 17

94 Ματθ 7 7 Λουκ 11, 8.

95 Ματθ 7, 7-8. Λουκ 11 9 10.

96 Ματθ 5, 8.

97 Ματθ 5 8.

αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ εὑρίσκονται ἔξω ἀπ' αὐτὰ τὰ δυο ἄγνωστον εἶναι τὸ τέλος τῆς ἀποφάσεως τοῦ τοῦ ἀφοῦ. Το δε ἄγνωστον καὶ ἀβέβαιον εἶναι ἀνεληπτικὸν καὶ χωρὶς ἀσφαλεῖς. Διότι ἐκεῖνος που δὲν ἐπισχυεται κατὰ τὴν καρδίαν ἀπὸ τῆς Χάρ-⁹⁸ τιποτε ἄλλο νομίζω, δὲν θα καταστῇ ποτε τὴν ἀκατασχυντὸν ἐλπίδα ἀναμφίβολον. Καὶ ἐκεῖνος που δὲν ἔχε αὐτὴν, με τί ἄλλο θα ἀρπαχθῇ εἰς τοὺς ἀέρα μαζί με τοὺς ἀγίους διὰ τὴν συναντήσῃ τοι. Κυριοὶ ⁹⁹ Με τ, ἄλλο θα ἀνάψῃ ποτε ἡ λαμπάδα μας, που εἶναι σβημένη ἀπ' ἐδῶ, εἶπε μοι, ποῦ καὶ ἀπὸ ποῦ θα εὑρεθῇ τότε ἔλαιον καὶ τοῖον θά εἶναι, τὸ φῶς τοῦ πρόκειται νὰ τὴν ἀνάψῃ ἢ ἀπὸ ποῦ ἢ πῶς διὰ τὴν ἐτοιμασθῶμεν τότε καὶ λαμπροὶ με ἀναμμέντας τὰς λαμπάδας νὰ προεπαντήσωμεν τὸν κυμφιον Χριστόν, διότι, μόλις ἀναστηθῶμεν οὐκ ἀπὸ ὑπνόν ἀμέσως πρόκειται νὰ τρεξῶμεν εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου καθὼς γνωρίζετε. Ἐάν, λοιπὸν ἐνῶ ἡμεῖς θα εὐρισκώμεθα καὶ θα κατοικῶμεν μέσα εἰς τὰ μυστήρια, μᾶς ζυτνήσῃ ἢ σάλπιγξ ¹⁰⁰ μόλις σαλπίσῃ, ἐάν δὲν ἔχωμεν ἀπὸ τὴν ζωὴν αὐτὴν τὰς ψυχὰς μας, ὥσπιν λαμπάδας, ἐκ τῶν προτερῶν ἀναμμέντας ἀλλ' ἀποδεχθῶν ὅτι δὲν φωτίζουν καθάλου ἢ ὅτι φωτίζουν πολὺ ὅλον καὶ ὅτι πρόκειται, ¹⁰¹ σχεδὸν νὰ σβήσῃ καὶ λέγει, τὸ εὐαγγέλιον, που θὰ εὐρώμεν τότε ἢ νὰ ἀνάψωμεν τὰς λαμπάδας που εἶναι παντελῶς σβημένα ἢ νὰ προσθέσωμεν ὀλίγον εἰς ἐκεῖνας που πρόκειται νὰ σβήσῃ ἀπὸ τὴν ἑλλειψιν ἐλαίου. Πράγματι, δὲν θα εὐρώμεν τιποτε πουθενά, διὰ τοῦτο, ὡς φροντίζωμεν μὲ ζῆλον ἡδὴ ἀπ' ἐδῶ νὰ ἀναψῶμεν λαμπρῶς τὰς λαμπάδας διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν δακρυῶν, διὰ τὴν νὰ προεπαντήσωμεν ἔστω λαμπροὶ λαμπρῶς τὸν κυμφιον μας Χριστόν εἰς τὴν Ἀνάστασιν καὶ νὰ εἰσέλθωμεν μαζί με Αὐτόν εἰς τὴν βασίλειαν τῶν οὐρανῶν ¹⁰² καὶ νὰ ἀπολαύσωμεν τὰ αἰῶνα ἀναθὰ τὰ ὁποῖα εἶθε νὰ ἐπιτυχῶμεν ὅλα ἐμεῖς με τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει ὅλη ἡ δόξα ἡ τιμὴ καὶ ἡ προσκυνησις εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων Ἀμήν.

700

98. *M⁸ 15, 9

99. A' Θεοσ. 4, 17

100. M² 24, 51 A. Κορ. 15, 52 A. Θεοσ. 4, 18101. M² 25, 1-9102. M² 25, 10.

V'.

1

Περὶ μετανοίας καὶ περὶ τοῦ ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν
κάθαρσιν ἡ ψυχὴ μας ἢ διὰ τὸν εἶς, τοὺς πονηροὺς λόγους τῶν
παρῶντων καὶ ἡ ἀποφυγὴς ἀπ' αὐτῶν· ἀν' ὅσας δὲ ἀποκτή-
σῃμεν καὶ τὸ πνεῦμα Περὶ ἡ ἐξομολογία τοῦ Ἀδὰμ καὶ περὶ τοῦ ὅτι
ἐάν μετὰ τὴν ἀνάστασιν μετάνοια, δὲν ἔα ἐξωριζέσθαι ἀπὸ τὴν παρὰ-
δεισαν. Καὶ περὶ τοῦ πνεύματος καρπὸν ἔδεικνεν εἰς αὐτὸν ἡ μετάνοια
ποῦ ἔβριζε μετὰ τὴν ἐξομολογίαν Περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας τοῦ
Κυρίου καὶ τῆς καταδίκης τῶν ἀμαρτωλῶν. Καὶ πρὸς τὸ τέλος τοῦ
λογου, ἐλεγχος ἐκείνων τοῦ ζῶν μὴ κακῶς καὶ ὑπόκρισιν.

Λ Ο Γ Ο Σ Ε

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, εἶναι καλὸν πρᾶγμα ἡ μετάνοια
καὶ ἡ ὠφέλεια ποῦ προσέρχεται ἀπ' αὐτῇ. Καὶ αὐ-
τὸ γνωρίζων καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ Θεὸς μας,
ποῦ τὸ γνωρίζει ὅλα ἐκ τῶν προτερῶν ἔλεγε «Μετανο-
εῖτε, διότι ἐπληροίσασεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν»¹. Θέλε-
τε δὲ νὰ μάθετε, διὰ τί χωρὶς μετανόια καὶ μάλιστα
μετάνοια ἀπὸ τὸ θάθος τῆς ψυχῆς καὶ τέτοια ποῦ ὁ
λόγος ἀπαιτεῖ ἀπὸ ἡμῶν, εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῶμεν,
Ἀκούσατε τὸν ἴδιον τὸν Ἀποστόλου ποῦ λέγει «Κάθε
ἄλλη ἁμαρτία εἶναι ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα, ἐκεῖνος ὁμοῦ ποῦ
πορνεύει ἁμαρτάνει πρὸς τὸ ἴδιον τοῦ τὸ σῶμα»². Κι' ἀ-
κόμη «Πρέπει ἐμεῖς νὰ παρυσασθῶμεν ἐμπρὸς εἰς τὸ
θῆμα τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ λαβῇ ὁ καθένας ὅτι τοῦ ἀρμό-
ζει δι' ὅσα ἔκανε μετὰ τὸ σῶμά του εἴτε καλὸν εἴτε κα-
κόν»³. Ἡμπορεῖ λοιπὸν κανεὶς ὕστερα ἀπ' αὐτὸ νὰ εἴ-
πῃ πολλάκις «Εὐχαριστῶ τὸν Θεόν, διότι δὲν ἐμόλυνα
κάποιο μέλος τοῦ σώματός μου μετὰ καμμίαν πονηρὰν
πράξιν» — πρᾶγμα ποῦ ἐγὼ ὁ ἐργάτης κάθε ἀνθρώπου⁴
δὲν ἠμπορῶ μεχρι τώρα νὰ τὸ εἴπω — καὶ ἔχει ταχα κα-
ποῖαν παρηγορίαν ἀπ' αὐτό, ἐπειδὴ μένει ἔξω ἀπὸ κάθε

¹ Ματθ. 4, 17.

² Α' Κορ. 6, 18.

³ Β' Κορ. 5, 10. Ρωμ. 14, 10.

⁴ Δουκ 13, 27. Ματθ 7, 23. Τιτ 2, 14.

ἀμαρτιαν τοῦ σώματος τοῦ Ἀλλ' απαιτᾷ ὁ Δεσπότης καὶ λέγει τὴν παραβολήν τῶν δέκα Παρθένων⁵ καὶ δι-
κί⁶ εἰσελθούσας ἡμᾶς καὶ φανεώνει ὅτι ἡ πόσις δέ, ὡφε-
λουμένη ἀπὸ τῆς καθαρότητος τοῦ σώματος ἐστὶν, δεύσκει
υπαρχοῦν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀποδοτεῖται⁷ ἀρεταί. Κ' οὐχ μόνον
αὐτό, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἐπίσης ὁ Παῖς, συμ-
φωναί με τὸν Δεσπότην φωνάζει καὶ λέγει «ἐπιδιδώκε-
τε εἰρήνην μεθ' ὅλους καὶ τὸν ἀγασμόν διότι χωρὶς αὐ-
τὸν καὶ εἰς δὲν θά ἴδῃ τὸν Κύριον». Καὶ διατί εἶπε τὸ
«ἐπιδιδώκετε». Διότι δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ εἰς μὴν ὡ-
ραν νὰ γίνωμεν καὶ νὰ εἴμεθα ἅγιοι ἐπεὶ δὴ πρέπει ἀρ-
χιζόντες ἀπὸ τὰ μύκτα νὰ φθασώμεν προοδευτικὰ εἰς
ἀγιότητα καὶ καθαρότητα. Καὶ δὲν καὶ χίλια ἀ-
κόμη χρόνια νὰ ζήσωμεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, οὐδέπο-
τε θά ἠμπορέσωμεν νὰ φθασώμεν τὴν τελειότητα, ἀλλὰ
καθημερινῶς ὀφειλομέν νὰ ἀγωνίζωμεθα δι' αὐτὴν ὡ-
σαν νὰ ἀρχίζωμεν διὰ πρώτην φοράν. Κ' αὐτὸ πάλιν
αὐτὸς ὁ Ἰδὼς τὸ ἐφανέρωσε μετὰ τὰ ἐξῆς λόγια «Τρέ-
χω μήπως καὶ κάνω ἰδικόν μου ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποιον καὶ
ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς με ἔκανε ἰδικόν του»⁸.

Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί μου προσέχετε, παρακαλῶ καὶ
ἀκούσατε τὰ λόγια ἐνὸς ἐλαχίστου καὶ ἀμαρτωλοῦ ἀ-
δελφοῦ σας Ἐλᾶτε νὰ τροσκυνήσωμεν καὶ νὰ προσπέ-
σωμεν⁹ ἐνώπιον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ φιανθρώπου Θεοῦ μας
Ἀς προσπανθήσωμεν αὐτὸν με δοξολογίας¹⁰ καὶ ἅς
κλαυσωμεν ἐνώπιον αὐτοῦ που μᾶς ἐπλάσσε διδοὺ αὐ-
τὸς εἶναι Κύριος ὁ Θεός μας¹¹ καὶ ἡμεῖς λαὸς αὐτοῦ καὶ
πρόβατα τῆς παίμνης του¹² καὶ δὲν θά ἀποστρέψῃ τὸ
πρόσωπόν του ἀπὸ ἡμᾶς¹³. Μόνον ἅς μετανοήσωμεν ὁ-
λοφυγως καὶ ἅς ἀποθάλωμεν ὅχι μόνον τὰ ἀμαρτωλά
μας ἔργα, ἀλλὰ ἅς ἐξαφανίσωμεν καὶ αὐτοὺς τοὺς πο-
νηροὺς καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς τῆς καρδίας, καθὼς
ἔχει γραφῇ «Διαρρήξατε λέγει, τὰς καρδίας σας καὶ
ὅχι τὰ ἐνδύματά σας»¹⁴. Ποῖον, λοιπόν, τὸ κέρδος, εἰπέ

50

5 Ματθ 25 1-13.

6 Ἰωβ 12 14.

7 1 Πέτρ 3 12.

8 1 Πέτρ 94 6.

9 1 Πέτρ 94 2.

10 1 Πέτρ 94 6 7.

11 1 Πέτρ 99 3 1 Πέτρ 94, 1.

12 1 Πέτρ 92, 2.

13 Ἰωβ 2, 13.

μου. Εάν θά διαμοράσωμεν ὅλα τὰ ὑπάρχοντα μας εἰς τοὺς πτωχοὺς ὡστόσο δὲν θά ἀπεχωμεν ἀπὸ τοῦ κακοῦ. ὅτε θά μισθώμεν τὴν ἁμαρτίαν. Καί, εἰν ἐμπράκτως μὲν δὲν κάνωμεν καμμίαν αἰσχυρὰν καὶ ἁμαρτίαν νοερῶς ὅμως ἐκινῶμεν αἰσχυροὺς καὶ ἀκαθάρτους λογισμοὺς καὶ κακῶμεν τὴν ἁμαρτίαν ἀφανῶς καὶ εἰμεθα κάτω ἀπὸ τὴν βασιλεῖαν καὶ τὴν κυριαρχίαν τῶν ἀχαλινωτῶν παθῶν τῆς ψυχῆς. Ἄς ἀπαρηθῶμεν παρακαλῶ, μαζί μὲ τὰ πλοῦτη μας καὶ τὴν σκληρὰ δουλείαν τῶν κακῶν που εἶπομεν καὶ ἄς μὴ σταματήσωμεν ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ προθυμῶς ἄς πλυνώμεν μὲ δάκρυα μετανοίας τὸν μολυσμὸν αὐτῶν.

Εἷς βασιλεὺς, λοιπὸν, ποῦ φορεῖ τὸ στέμμα καὶ τὴν πορφύραν τῆς βασιλείας του καὶ ἔχει θησαυροὺς ἀπὸ ἀμέτρητον χρυσάφι καὶ ἀσήμ. καὶ καθέτα ἐπάνω εἰς ὕψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπῆ θρόνον. ἄς υποθέσωμεν, ὅτι παίρνει ἐκουσίως ἀπὸ κάπου λασπὴν καὶ καπνίαν καὶ μὲ τὰ ἴδια του τὰ χέρια ἀλεφῶν ὅλον τὸ πρόσωπόν του, κλείνει ὅλας τὰς αἰσθήσεις του ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ οὔτε νὰ βλέπῃ οὔτε νὰ ἀκούῃ οὔτε νὰ ἀσπραινέται. Εἰπείτα ὅτι μετανοεῖ καὶ, ζητῶν νὰ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸ κακὸν αὐτοῦ, δὲν εἰσέρχεται γρήγορα εἰς τὴν κατοικίαν του καὶ δὲν πλύνει μὲ πολὺ νερὸ τὴν λασπὴν ἐκείνην καὶ τὴν καπνίαν, ἔτσι ὥστε νὰ γίνῃ πάλιν καθαρὸς, ὅπως καὶ προηγουμένως, καὶ νὰ καθῇ εἰς τὸν βασιλικὸν του θρόνον. Ἀλλὰ, ἀντὶ νὰ κάνῃ αὐτὸ ἄς υποθέσωμεν ὅτι σκορπᾷ μόνον ὅλους τοὺς θησαυροὺς του εἰς τοὺς πτωχοὺς¹⁴ καὶ διαμοράζει εἰς αὐτοὺς ὅλην τὴν κινήτην καὶ ἀκινήτην περιουσίαν του. Παρ' ὅλα αὐτὰ δὲν θά ὠφελῇσθῃ καθόλου τὸν ἑαυτὸν του, εἰν δὲν ξεπλυνῇ μὲ νερὸ τὴν καπνίαν καὶ τὴν λασπὴν ἀλλὰ θά κάνῃ νὰ γελοῦν ὅλο ὅσοι τὸν βλέπουν, γυρίζων ἀπ' ἐδῶ κί' ἀπ' ἐκεῖ σαν φύθητρον εἰς τὸ μέσον τῆς συγκλήτου. Κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ ὅποιοσδήποτε ἄλλος δὲν θά ὠφελῇσθῃ τὸν ἑαυτὸν του, εἰν διαμοράσῃ μὲν εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλα τὰ ὑπάρχοντά του καὶ οἰκειοποιῇ ὅλην τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ἀκτημοσύνην, ἀλλὰ δὲν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὸ κακὸν καὶ δὲν καθαρῇ τὴν ψυχὴν του διὰ τῆς μετανοίας καὶ τῶν δακρυῶν.

Πράγματι καθὲ ἀνθρώπος ποῦ ὁμοία μὲ ἐμὲ τὸν

¹⁴ Ματθ. 111, 9.

καταδ. κασμέιον ἡμάρτησε καὶ μετὸν μολυσμὸν τῶν ἡ
δονῶν ἐκλείσσει τὰς αἰσθήσεις τῆς ψυχῆς τοῦ κι ἀν-
κάμῃ ἐμοίρασεν εἰς τοὺς πτωχοὺς ὅλην τὴν περιουσίαν
τοῦ καὶ ἐγκατέλειπε καθὲρ δόξαν ἀξιοματιῶν καὶ ὅλην
τὴν τελευτέαν τοῦ, σπείρια καὶ ὄλωνα κοπάδια ἀπὸ
πρόβατα καὶ θόδια δούλους, ἀκομή καὶ ὄλους τοὺς πλη-
σιον καὶ τοὺς φίλους καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἦλθε πτω-
χὸς καὶ ἀκτῆμων καὶ ἐγένετο μοναχὸς ἐν τοις τοῦ
χρειάζοντα τὰ δάκρυα τῆς μετανόιας, ὡς ἀναγκαῖα
διὰ τὴν ζωὴν τοῦ δια νὰ πλυνε τοὺς μολυσμὸν τῶν ἁ-
μαρτημάτων τοῦ καὶ ἀκομή περισσότεροι ἔσαν ὅπως ἀ-
κρῶς εἰς ἐμε, ἡ καρτῖα καὶ ἡ λαοπή τῶν πολλῶν κα-
κῶν αὐτοῦ δὲν καλυπτοῦν μόνον τὸ πρόσωπον ἀλλὰ καὶ
γενικῶς ὅλον τὸ σῶμα διότι δὲν μᾶς ἀρκεῖ διὰ τὴν
καθάρσιν τῆς ψυχῆς μόνον τὸ μοίρασμα τῶν ὑπαρχόν-
των, εἰς ἐπὶ πλέον ἀδελφοί, δεῖ κλαυσώμεν καὶ δὲν
θρηνησώμεν ἀπὸ τὸ θάθος τῆς ψυχῆς Νομίζω λα-
πόν, εἰς δὲν καθάρισμα ἐγὼ ὁ ἴδιος μετὰ τὰ δάκρυά μου
τὸν μολυσμὸν τῶν ἁμαρτημάτων μου, ἀλλὰ φυγῶ ἀπὸ
τὴν ζωὴν μολυσμένους δικαίως καὶ ὁ Θεὸς καὶ οἱ ἄγγε-
λοι μὲ περιφρόνησιν θα γελάσουν εἰς θάρος μου¹⁵ καὶ
θα ριφθῶ¹⁶ μὲ τοὺς δαίμονας εἰς τὸ πῦρ τοῦ αἰῶ-
νον. Ναί, πράγματι ἔτσι εἶναι ἀδελφοί! Διότι, τίποτε
δὲν ἐφέραμεν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον¹⁷ διὰ νὰ τὸ δώσωμεν
εἰς τὸν Θεόν¹⁸ ὡς ἀντίλυτρον τῶν ἁμαρτιῶν μας. «Τί
ἤμπορεῖ λέγει ὁ Ἀποστολὸς, νὰ δώσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς
τὸν Θεόν διὰ νὰ λάβῃ ἀποσπόδοσιν»¹⁹ Αὐτὴ εἶναι ἡ ὁρ-
θὴ κρίσις, αὐτὴ εἶναι ἡ δικαία καὶ ἀληθὴς ταπεινώσις.
Διότι καὶ ὁ Κύριος λέγει «Μὴ νομῖσετε ὅτι ἦλθον διὰ
νὰ καταργήσω τὸν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας Δὲν ἦλθον
νὰ καταργήσω ἀλλὰ νὰ ἐκπληρώσω»²⁰ Καὶ σὺ τὸ εἴ-
ναι ὁλοκλήρωσις νομοῦ²¹, τὸ νὰ μὴ ὑπερασπίζεται τὸν
ἑαυτὸν τοῦ δηλαδὴ κανεῖς διὰ κάποιο πρᾶγμα, οὔτε νὰ
ἀπονέμῃ δικαιοσύνην εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ²², ἀλλὰ νὰ εἴ-
ναι δι' ὅλους ὡς πρὸς ὅλα νεκρὸς, διὰ νὰ μὴ συγγυζε-

1(Κ)

- 15 1ουκ 9 26 12 9
16 Ματθ 18 8 25 41
17 Α Τιμ 6 7
18 Ψαλμ 48 8 9
19 Ρωμ 11 35
20 Ματθ 6 17
21 Ρωμ 13, 10
22 Ρωμ 12 19

ται καθολοὶ ἐὰν κάνουν κατὶ ἐναντίον τοῦ, οὔτε ὅταν παρηλατῇται ν' ἀπὸ ἐπὶ εἰς αὐτοὺς ἀλλὰ νὰ εἶναι προσπλωμένος μὲν εἰς τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς τὴν τήρησιν τῶν προσταγμάτων ἐκείνου ὡσαύτως ὡσαύτως ἄλλος μέγας Σαμψὼν ἢ ὡσὼν κάποιος ἄλλος τοῦ ὑπῆρξεν ἢ ὑπάρχει. τοῦ ἀνδρὸς ἀπ' αὐτοῦ.

Εἶναι λοιπὸν ἀδελφοί μου εἰς ὅλους δυνατόν, ὅχι μόνον εἰς τοὺς μοναχούς, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λαϊκοὺς, τὸ νὰ μετανοοῦν πάντοτε καὶ διαρκῶς καὶ νὰ κλαίουν καὶ νὰ παρακαλοῦν τὸν Θεὸν καὶ μὲ αὐτὰς τὰς πράξεις νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ὅλας τὰς ὑπολοίτους ἀρετὰς. Καὶ ὅτι εἶναι αὐτοῦ ἀληθές, τὸ ἐπιβεβαιώνει μᾶζι, μου καὶ ὁ μέγας στυλὸς καὶ διδασκαλὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος που μέσα εἰς τοὺς λόγους περὶ τοῦ Δαυὶδ ἐρμηνεύει τοὺς πεντηκαστοὺς ψαλμοὺς²³ Ἐκεῖ λέγει ὅτι ἕνας ποιθελεῖ καὶ ὅν ἀκόμη ἔχη γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ δούλῃς καὶ πληθὺς ὑπηρετῶν καὶ πολλὰ περιουσίαν καὶ διαπρεπὴ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα, ἡμπορεῖ ὅχι μόνον νὰ κἀν αὐτὸ νὰ κλαίῃ δηλῶν καὶ θημερινῶς καὶ νὰ προσευχεται καὶ νὰ μετανοῇ, ἀλλὰ καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς καὶ νὰ λάβῃ Πνεῦμα Ἅγιον καὶ νὰ γίνῃ φίλος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἀπολαμβάνῃ τὴν θεαὶ αὐτοῦ. Γέτοιοι ἔγνων, πρὸ τοῦ μὲν ἔλθῃ ὁ Χριστὸς, ὁ Ἀβραάμ, ὁ Ἰσαάκ, ὁ Ἰακώβ καὶ ὁ Ἀδὰμ εἰς τὰ Σόδομα καὶ διὰ νὰ παραλάβω τοὺς ἄλλους, ἐπειδὴ εἶναι πολλοί— ὁ Μωυσῆς καὶ ὁ Δαυὶδ καὶ τὰ δὲ τὴν νέαν ἐπιφάνειαν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος μας²⁴, ὁ Πέτρος, ὁ ἄγγελος καὶ ἀγγελιοφόρος, ὁ ὁποῖος, ἔχων μὲζὶ τοῦ τὴν πεθερὰν τοῦ²⁵ καὶ τοὺς ἄλλους, ἐκήρυττε τὸν Θεὸν που ἐφανερώθη. Καὶ ποῖος θὰ ἡμπορέσῃ νὰ μετρήσῃ τοὺς ὑπολοίτους που εἶναι περισσότεροι ἀπὸ τὰς σταγόνας τῆς θροχῆς²⁶ καὶ τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ²⁷, βασιλεῖς, ἀρχόντας, ἐξουσιαστας— ὅς μὴ ἀναφέ-

23. (1) Ἀν Χρυσόστομος, τὴν ἑποῖον ἀναφέρει καὶ μὲ τὸν ὅποιον συμπληρῶν ἐπὶ τὸν Ἀγ. Συμεὼν ἐρμηνεύει τὸν ἐντολατὸν ὁ ἑκατόν ἐπιμένει καὶ τὸν εἶναι τὴν ἐντολατὸν τοῦ Θεοῦ ἢ ὅποιον δὲν ἀρετὰ μόνον εἶναι τὸ νὰ συγγιγῇ καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ἡμετέρας τοῦ Δαυὶδ ἀλλὰ τοῦ χριστοῦ καὶ τὴν οὐρανὸν, τῆς οὐρανίου τῆς Ἁγίας Πνεύμα καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θεωρίας τοῦ προσώπου τοῦ.

24. Β' Τιμ. 1, 10. Τίτ. 2, 13.

25. Ματθ. 8, 14. Μάρκ. 1, 30. Λουκ. 4, 38.

26. Σοφ. Σειρ. 1, 2.

27. Γεν. 15, 5.

ρῶ πτωχοὺς καὶ ἐκείνους ποὺ ἐζητοῦν μὲ αὐτάρκειαν—
τῶν ὁποίων αἱ πόλεις καὶ αἱ οἰκίαι καὶ τὰ ἔρα τῶν ἐκ
κλησιῶν, τὰ ὅποια ἐκεῖνοι ἐκτίσαν μὲ κάθε πολυτέλει-
αν, καὶ τὰ γηροκομεία καὶ ξενοδοχεῖα σωζονται καὶ ὁ-
πάροχουν μέχρι σήμερα. Καὶ δεῦν ἐκεῖνοι ἤσαν εἰς τὴν
ζωὴν τὰ εἶχον καὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν εὐσεβῶς ὅχι
οὐκ νὰ ἤσαν ἰδικὰ τῶν ἀλλὰ διοικοῦσαν ὅσα ὁ Δε-
σπότης τοὺς ἔδωκεν, ὥσαν δοῦλο δεσπότη, καὶ ὅπως ἦ-
το ἀρεστον εἰς ἐκεῖνον καὶ ἡραχολοῦντο μὲ τὸν κόσμον,
ὅπως λεγε ὁ Παῦλος, ὥσαν νὰ μὴ ἀσχολοῦντο καθό-
λου²⁸. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν ἔχουν
γίνει ἔνδοξοι καὶ λαμπροὶ καὶ ὥρα καὶ εἰς τοὺς ἀπε-
λευτήτους αἰῶνας θα γίνουν μέσα εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ
Θεοῦ ἀκόμη πῶς ἔνδοξοι καὶ ἀκόμη πῶς λαμπροὶ. "Ετσι
καὶ ἐμεῖς, ἐάν δὲν εἴμεθα ὀκνηροὶ, καὶ ἰράθυμο καὶ κα-
ταφρυνηταὶ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πρόθυμοι καὶ
ἀγρυπνοὶ καὶ πρυσφκτικοί²⁹, δὲν θὰ εἴχομεν καμμίαν ἀ-
νάγκην τῆς ἀποταγῆς ἢ τῆς κουράς ἢ τῆς φυγῆς ἀπὸ
τὸν κόσμον. Καὶ διὰ τὴν οὐ θεβαιώσω αὐτό, ἀκουσε!

150

Ὁ Θεὸς εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον θα-
σιλέα ὅχι μόνον αὐτῶν ποὺ εἶναι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν³⁰,
ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποὺ εὗρσκονται κάτω ἀπὸ τὸν θά-
λον τοῦ οὐρανοῦ. Διότι καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη καὶ τὰ
ἄστρα ἐδημιουργήθησαν ὅντως διὰ τὸν ἄνθρωπον. Πι-
λοῖτόν, Μήπως ὁ ἄνθρωπος ἐνῶ ἦτο βασιλεὺς ὅλων
αἰῶν τῶν ὁρατῶν ἐθλαπτετο εἰς τὴν ἀσκήσιν τῆς ἀρε-
τῆς ἀπ' αὐτά; Ὁχι, θέβαια ποτέ, ἀλλὰ καὶ περισσότε-
ρον θὰ ἐπρόκοπτεν, ἐάν διαρκῶς ηὐχαρίστει τὸν Θεόν
ποὺ ἐδημιούργησε τὰ πάντα καὶ τοῦ τὰ ἔδωκεν. Διότι,
ἐάν δὲν παρέβαινε τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότη, δὲν θὰ ἔγα-
με τὴν θαλάσσιαν αἰτὴν καὶ δὲν θὰ ἔσπερε³¹ τὸ τὴν δό-
ξαν τοῦ Θεοῦ. Ἐπεὶ δὲ ὅμως ἔκανε αὐτό, δικαίως ἐξεδιώ-
χθη καὶ ἐξωρίσθη, ἐζήσε καὶ ἀπέθανε. Καὶ θὰ σοὶ εἴπω
κάτι ποὺ καθάρα νομίζω, δὲν ἐφάνέρωσε κανεὶς, ἀλλὰ
ποὺ ἔχει λεχθῇ μ' ἓνα τρόπον σκοτεινόν³². Ποῖον; "Α-

28 Α Κορ 7, 31

29 Α Θιμα 5, 6.

30 Γεν 1 26 28.

31 Ο ἄνθρωπος Σομαίων εἶναι διαποταμμένος ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν
τηνθαίν τῶν ἁγίων. Ἐχεν, ἔμεσον θὰ ἀλλάγομεν, γράσιν καὶ κοινωνίαν μὲ
αὐτοὺς. Καὶ ἔχει οὐκ ἐκτελεσθῆ κατὰ ὅτι προσευκασθὲν τρόπον τὴν διδασκα-

κουσε την θείαν Γραφήν πού λέγει· «Καί εἶπεν ὁ Θεὸς εἰς τὸν Ἀδὰμ μετὰ τὴν παράθασιν ἐννοῶ, «Ἀδὰμ²², πού εἶσαι,²³ Διὰ ποῖον λόγον εἶπεν αὐτὸ ὁ τῶν ὅλων Δημιουργός, Ὁκωσθήποτε, ἐπεδὴ ἤθελεν νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς συναισθησίν καὶ ἐπέδῃ τὸν προσεκάλει εἰς μετάνοιαν τοῦ λέγει «Ἀδὰμ ποῦ εἶσαι, «Ἐλὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου, γνῶρ·σε τὴν γύμνωσίν σου! Κοίταξε ποῖον ἐνδυμα, πρίαν δόξαν ἔχεις στερηθῇ. Ἀδὰμ πού εἶσαι,» Καί εἶνα, ὡσὸν νὰ τὸν παρακαλῇ κατὰ κάποιον τρόπον καὶ νὰ τοῦ λέγῃ «Ναι, Ἐλὰ εἰς τὰ σὺγκαλὰ σου, πτωχὰ ἄνθρωπε! Ναι, ἄφησε τὸν τόπον, ὅπου εἶσαι κρυμμένος, Φαντάζεσαι ὅτι κρύπτεσαι ἀπ' ἐμέ²⁴, Εἰπέ ἡμᾶρ τησά!» Ὅμως δὲν λέγει αὐτό, ἡ καλύτερα ἐγὼ ὁ ἄθλιος δὲν λέγω αὐτό—διότι τοῦτο τὸ πάθημα εἶναι ἰδικόν μου Καὶ τί λέγει, «Ἦκουσα τὸν θόρυβον, καθὼς περιπατοῦσες μέσα εἰς τὸν Παράδεισον, καὶ ἀντελήφθην ὅτι εἶμαι γυμνός καὶ ἐκρύβην»²⁵ Τ. εἶτε, λοιπόν, ὁ Θεός; «Καὶ ποῖος σοῦ ἀνηγγέλειν ὅτι εἶσαι γυμνός, ἔφαγες ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου τοῦ σοῦ εἶχα παραγγείλει ἀπ' αὐτό μόνον νὰ μὴ φάγῃς»²⁶

Βλέπετε, ἀγαπητέ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ, Δ.ὅτι ὅταν εἶπε; «Ἀδὰμ πού εἶσαι,»²⁷ κι' ἐκεῖνος δὲν ὠμολόγησεν ἀμέσως τὴν ἁμαρτίαν του, ἀλλὰ εἶπε «Ἦκουσα τὸν θόρυβόν σου, Κύριε, καὶ ἀντελήφθην ὅτι εἶμαι γυ-

λίαν των ΕΔΕ ὑπεκρίσσεται σχετικῶς καίμενον τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, ἀσκητοῦ συγγραφέως τοῦ θεοῦ π' ὄνομα, ἡγουμένου ἑνὸς μοναστηρίου πατρὸς τῆς Γαλτίας τῆς Παλαιοστίνης, ἀπὸ τὸ ἔργον «Διδασκαλία Ψυχωφελείας» (P G 88, 1626 D 1624 B) Ὁ Συμβεβὴ ὁμῶς ἐνεκτέσσει, παρατίθεται τὴν ἀπόφιν τοῦ ἁγίου Ἀποστόλου, ἐμβαθύνει εἰς αὐτὴν καὶ προσθέτει νέας ἰδέας

32 Εἶναι ἔμφανής ὁ κατηχητικὸς τόνος. Ὅλη ἡ Κατήχησις εἶναι ἐκπαινεῖς καὶ ἀναφορά εἰς τὰ γε·σινὸτα τῆς σωτηρίας, πού ἀρχίζει μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἀδὰμ καὶ κερνῶν ἀπ' ὅλα τὰ σωτηριώδη γεγονότα, ἀπ' ὅλην τὴν πατοικὴν εὐδοκίαν καὶ οἰκονομίαν διὰ τὸ ἀνθρώπινον γένος φθά·ναι εἰς τὸν Ἰριστὸν πρὸς ἐχάρισιν τῆν ἀλευθέρειαν καὶ τὴν ἀνθρώπῳιν, ὁπό·τε ἀποκαρδοκαί ὁ ἄνθρωπος τῆν δοχατολογικὴν πληρώσειν Ἦτοι ἔχομεν, μίαν καθολικὴν σόλληψιν καὶ μίαν πραγματικὴν θέσιν τῆς ἱστορίας τῆς σω·τηρίας, τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ τῆς Ἑκκλησίας Τὸ καίμενον φέρει ζωντανὰ τὰ διδλικά στοιχεῖα ἐστ. ὡςτὰ νὰ μὴ χάσῃ ποτὲ τὴν δυναμὶν του, τὴν ἐπιβρασίιν του καὶ τὴν ἀθροικιστικὴν του.

22. Γεν 3, 9.

23. Γεν 3, 9.

24. Γεν 3, 10, 7.

25. Γεν 3, 11.

26. Γεν 3, 9.

μνός καὶ ἐκρυβην»³⁸. Δὲν ὠργίσθη τότε ὁ Θεὸς καὶ δὲν ἀπέστρεψεν ἀμέσως τὸ προσώπὸν Του, ἀλλὰ τοῦ δίνει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀπαντήσῃ καὶ διὰ δευτέραν φοράν καὶ τοῦ λέγει· «Ποῖος σοῦ ἀνήγγειλεν ὅτι εἶσαι γυμνός, Ἐκτός κι' ἂν ἔφαγες ἀπὸ τὸν καρπὸν τοῦ δένδρου, πού σοῦ εἶχα παραγγεῖλει ἀπ' αὐτὸ μόνον νὰ μὴ φάγῃς»³⁹. Σκέψου τὸ βάθος τῆς σοφίας τοῦ Θεοῦ⁴⁰ ὁ ὁποῖος τοῦ λέγει· «Διατ. λέγεις ὅτι γυμνός εἰμαι, ἀλλὰ τὴν ἁμαρτίαν σου κρύβεις. Μήπως φαντάζεσαι ὅτι βλέπω μόνον τὸ σῶμα σου καὶ δὲν βλέπω τὴν καρδίαν καὶ τὰ διανοήματά σου.» Διότι, ὅταν ἠπατήθῃ ὁ Ἀδὰμ, ἡλγίζει ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἐγνωρίζε τὴν ἁμαρτίαν του καὶ ἔλεγε μόνος του περίπου τὰ ἑξῆς· «Ἐάν εἶπω ὅτι εἶμαι γυμνός, ὁ Θεὸς τοῦ ἀγνοεῖ, ἤμπορε» νὰ μοῦ εἴτῃ· «καὶ διατὶ εἶσαι γυμνός.» Ἔπειτα θὰ ἠμπορῶ νὰ ἀρνηθῶ ἐγὼ καὶ νὰ εἶπω «Δὲν γνωρίζω» κι' ἔτσι θὰ ἠμπορῶ νὰ τὸν ἀπατήσω καὶ νὰ λαθῶ ἐκ νέου τὴν τρώγην μου στολήν⁴¹. Εἰ δὲ μὴ, τουλάχιστον δὲν θὰ μέ ἐκδ' ὦξ τοῦλάχιστον δὲν θὰ μέ ἐξυρίσῃ!». Ἐνῶ αὐτὰ ἐσυλλαγίζετο ὁ Ἀδὰμ — καθὼς καὶ τώρα τὸ κάνουν πολλοὶ, καὶ πρῶτος ἐγὼ, μέ τὸ νὰ κρυπτοῦν τὰ ἁμαρτήματά των— ὁ Θεὸς, μὴ θέλων νὰ πολλαπλασιασθῇ τὴν καταδίκην του, λέγει εἰς αὐτόν· «Καὶ τῶς ἤμαρτες ὅτι εἶσαι γυμνός, Ἐκτός ἂν ἀπὸ τὸ δένδρον πού σοῦ παρ' ἤγγειλα νὰ μὴ φάγῃς, ἔφαγες»⁴². Κι' εἶναι ὥσάν νὰ τοῦ ἔλεγεν· Καὶ νομίζεις ὅτι κρυβεσαι παντελῶς ἀπὸ ἐμέ; Δὲν γνωρίζω ἐγὼ τί ἔχεις κάνει, Δὲν λέγεις τὸ «ἤμαρτον», Εἰπέ, πτωχὲ ἄνθρωπε· «Ναι, ἀλήθεια, Δέσποτα, παρέβην τὴν ἐντολήν σου ἡμάρτησα, ἐπειδὴ ἤκουσα τὴν συμβουλὴν τῆς γυναίκος, Ἐσφαλὰ πολὺ ἀκολουθεῖν τὸν λόγον τῆς καὶ παρακούων τὸν ἰδικόν σου Ἐλέγησάν με!». Ἀλλ' ὅμως δὲν λέγει αὐτό, δὲν ταπεινώνεται, δὲν κάμπτεται, ὁ τράχηλος⁴³ τῆς καρδίας του εἶναι σιδηρᾶταινία — ἀκριβῶς ὅπως καὶ ὁ ἰδικὸς μου Δυστυχῆς πού εἶμαι. Διότι, ἐάν ὠμολογοῦσε αὐτό, θὰ παρέμενεν εἰς τὸν παράδεισον κι' ὅλον αὐτὸν τὸν κύκλον τῶν μυρίων

38 Γεν. 3, 10, 7

39 Γεν. 3, 11

40 Ρωμ. 11, 33.

41 Λευκ. 15, 22

42 Γεν. 3, 11

43 Ήσ. 48, 4.

κακῶν τοι ὑπέφερεν ἀποῦ ἔξωρισθῇ καὶ ἔμεινεν εἰς τὸν Ἀδὴν τόσους πολλοὺς αἰῶνας θά ἀπεφευγε μ' ἓνα μόνον λόγον.

Αὐτο, λοιπόν, εἶναι ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὅποῖον σοῦ ὑπεσχέθη, ὅτι θὰ ὑμῶν λήσω. Ἀκούσε τῆς σιληχεῖαν καὶ κατέκοψε ὅτι ὁ λόγος μου εἶναι ἀλήθης καὶ ὅτι δὲ ὑπὲρ χει, ἐλαχιστον ψεῖδος¹⁴ εἰς αὐτοῖς. Εἶπεν ὁ Θεός, πρὸς τὸν Ἀδὰμ. «Τῇ στικτῇ που θὰ φαγετε ἀπὸ τοῦ καρπὸν τοῦ δένδρου που οὐκ παρήγγειλα μόνον ἀπ' αὐτόν νὰ μὴ φαγετε, θὰ ἀποθάνετε με θάνατον»¹⁵. Καὶ ἐννοοῦσεν ὁ Θεὸς τὸν μαχικὸν θάνατον τοῦ συνεθῆ κατὰ τὴν ἰδίαν ἀκρῶς στὴν μί, τῆς πωροθίσεως, Διὰ τοῦτο καὶ ἐγμνῶθη ἀπὸ τὴν ἀθανάτου πωρῇ. Καὶ ὁ Θεὸς δὲν προεῖπε τίποτε περισσύτερον καὶ τίποτε περισσοτερον δὲν ἔγνε. Διὸς προγνωρίζων ὁ Θεὸς ὅτι ὁ Ἀδὰμ θὰ ἡμάρτανε καὶ θελὼν νὰ τὸν συγγωρήσῃ ἔαν μετάνοῦσε τίποτε περισσότερον καθὼς ἀνεσέραμεν δε, προεῖπεν ἐναντίον τοῦ. Ἐπεδὴ ὁμῶς ἡρῆθη τὴν ἀμαρτίαν τοῦ καὶ δὲν μετενόησεν οὔτε μετὰ τὸν ἐλεγχον τοῦ Θεοῦ, (ὅσοι εἶπε. «Ἡ γυναῖκα μου ἔχεις ὥστε ὥστε αὐτὴ με ἐξηπάτησεν»¹⁶. «Που μου ἔχεις δώσει»¹⁷. Ἀλλοιμονον εἰς τὴν ἀπρόσεκτον ψυχὴν που ἦτο ὥσαν νὰ ἔλεγεν εἰς τὸν Θεόν. «Εσὶ ἔσφαλες ἡ γυναῖκα τοῦ μου ἔδωκες αὐτὴ με ἐξηπάτησεν»¹⁸. Ἐξ αὐτοῦ τοῦ κατάντημα τώρα ἔχω φθάσει κί ἐγὼ ὁ ταπεινός καὶ ταλαίπωρος καὶ δὲν θέλω νὰ ταπεινωθῶ ποτε καὶ νὰ εἴπω ἀπὸ τὰ θάθη τῆς ψυχῆς μου ὅτι ἐγὼ εἶμαι ὁ αἷτιος τῆς κακοτροφῆς μου, ἀλλὰ λεγὼ «ὅτι ὁ ταδε με παρεκίνησε νὰ κάνω καὶ νὰ εἴπω τὰ κατὰ, ὁ δεῖνα με συνεβοίλευσε νὰ πράξω τὸ καὶ τὸ». Δυστυχ σμένη μου ψυχὴ, καθε λέξις σου εἶναι καὶ ἓνας ἀμαρτωλὸς λόγος! «ὦ, ψυχὴ ἀκάθαρτος καὶ ἀσυλῆτος, τὰ λόγια σου εἶναι ἀκόρη πρὸ ἀσυνετα καὶ ἀκάθαρτα!») — Ἐπεδὴ λοιπόν, ὁ Ἀδὰμ (δὲν μετενόησε καὶ) εἶπεν αὐτά, τότε τοῦ λέγει ὁ Θεός. «Μὲ κόπον καὶ ἰδρώτα νὰ τρωγῇς τὸ ψωμί σου καὶ ἀγκάθια καὶ τριβόλια νὰ σοῦ θλαστήνῃ ἡ γῆ»¹⁹. Καὶ τελευταῖα τοῦ εἶπε. «Χῶμα εἶσαι καὶ εἰς τὸ χῶμα πάλιν

14. Α. 1α1ν 3. 27.

15. 1α. 2, 17. 3, 11.

16. Γεν. 3, 12. 13.

17. Γεν. 3, 12. 13.

θά ἐπιστρέψῃς»⁴⁶. Ἦθελα, λέγει ὁ Θεός, νά μετανοή-
σης καί νά ἐπανέλθῃς εἰς τήν προτέραν σου κατάστα-
σιν Ἐπειδή ὅμως σὺ εἶσαι τόσοι σκληρός, φύγε τοῦ
λοιποῦ ἀπὸ κοντά μου καὶ θά σοῦ εἶναι ἀρκετόν διὰ
παιδαγωγίαν ἡ ἀπομάκρυνσίς σου, διότι, «χῶμα εἶσαι
καὶ εἰς τὸ χῶμα θά ἐπιστρέψῃς»⁴⁷.

Ἦδη, λοιπόν, ἀντελήφθης ὅτι, μετὰ τὴν παράθεσιν,
ἐπειδὴ ὁ Ἀδάμ δὲν μετενόησε καὶ δὲν εἶπε τὸ «ἡμαρ-
τον», διὰ τοῦτο ἀκριβῶς καὶ ἐξορίζεται. (ἀπὸ τὸν Πα-
ράδεισον) καὶ διατάσσεται, νὰ περὶ τὴν ζωὴν του μὲ
κόπον καὶ ἰδρώτα καὶ κατεδικάσθῃ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ νά
ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν γῆν, ἀπὸ τὴν ὅπου ἐπλάσθη.⁴⁸ Αὐ-
τό, λοιπόν, φαίνεται ἀπὸ τὰ ἐπόμενα Ἀφίνει, λοιπόν,
(ὁ Θεός) αὐτὸν (τὸν Ἀδάμ) καὶ ἐρχεται πρὸς τὴν Ἐδ-
ραν, θέλων νά δειξῇ ἔτσι ὅτι δικαίως μαζί μὲ τὸν Ἀδάμ
καὶ αὐτὴ θά ἐκδιωχθῇ (ἀπὸ τὸν Παράδεισον), ἐάν δὲν
ἤθελε νά μετανόησῃ, καὶ λέγε (πρὸς αὐτήν)· «Διατι
ἐκαμες αὐτό».⁴⁹ Καὶ τοῦτο, διὰ νά εἴπῃ αὐτὴ τοιλάχι-
στον τὸ «ἡμαρτον». Διότι, εἰπέ μου, ποίαν ἄλλην ἀναγ-
κὴν εἶχεν ὁ Θεός νά ὁμιλήσῃ πρὸς αὐτήν μὲ αὐτὰ τὰ λό-
για, παρὰ μόνον διὰ νά εἴτῃ ὅτι «Μέσα εἰς τὴν ἀπορο-
σύνην μου Δέσποτα, ἐπραξα αὐτο ἡ ἐλεεινὴ καὶ ἀθλία
καὶ παρῆκουσα σέ, τὸν Δεσπότην μου Ἐλέησόν με»!
Ἀλλὰ δὲν εἶπεν αὐτό. Καὶ τί εἶπε, «Ὁ δοῖς βέ ἐξηπάτη-
σεν».⁵⁰ Πόσο ἀναισθησία! Καὶ συνωμύησες με τὸν ὄφιν,
ὁ ὁποῖος σοῦ ἔλεγεν ἐναντίον τοῦ Δεσπότης σου, καί,
ἀντὶ τοῦ πλάστικου σου Θεοῦ προτίμησες αὐτὸν καὶ ἐθε-
ώησες τὸ πολῦτιμον καὶ πρὸ ἀληθινὴν τὴν συμβουλὴν
ἐκείνου ἀπὸ τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότης, Ἐπειδὴ, λοι-
πόν, δὲν ἠθέλησεν οὔτε αὐτὴ νά εἴπῃ τὸ «ἡμαρτον», ἐκ-
διώκονται ἀπὸ τὴν (ἀπόλαυσιν), ἐξορίζονται ἀπὸ τὸν
παράδεισον καὶ τὸν Θεόν Ἀλλὰ σταχάσου τὸ θάθος
τῶν μυστηρίων τοῦ φιλανθρωποῦ Θεοῦ καὶ μάθε καὶ
διδάξου ἀπ' αὐτὰ ὅτι, ἐάν μετανουοῦσαν, δὲν θά εἶχον ἐκ-
διωχθῇ (ἀπὸ τὸν παράδεισον), δὲν θά εἶχον κατακρι-
θῇ, δὲν θά εἶχον καταδικασθῇ νά ἐπιστρέψουν εἰς τὴν

46 Γεν. 3, 19.

49 Γεν. 3, 19.

50 Γεν. 3, 19.

51 Γεν. 3, 13.

52 Γεν. 3, 13.

γῆν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐκλάσθησαν⁵³ Μὲ τί τρόπον. "Ακουσε¹

"Όταν ἐδιώχθησαν καὶ ἀμέσως πλέον ἔπεσον μέσα εἰς τοὺς ἰδρύτας καὶ τοὺς σωματικούς κόπους καὶ ἤρχισαν νὰ πεινοῦν καὶ νὰ διψοῦν καὶ συγχρόνως νὰ κρῖναι καὶ νὰ τρέμουν καὶ νὰ παθαίνουν ἀνάλογα μὲ ἑκεῖνα, ποὺ παθαίνομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον, εἶναι φανερόν ὅτι ἔλαβον μεγαλυτέραν αἰσθησιν τῆς συμφορᾶς αὐτῆς καὶ τῆς καταπτώσεως, κι' ὄχι μόνον αὐτὸ, ἀλλ' ἐπίσης καὶ τῆς ἰδ' κῆς των κακοφροσύνης καὶ τῆς ἀνεκφράστοι εὐστολαγχνίας τοῦ Θεοῦ "Ετσι, καθὼς περιπατεῖσαν καὶ ἐκάθηντο ἐξω ἀπὸ τὸν Παράδεισον, μετσκοῦσαν Ἐκκλησίαν, ἐθρήνουν, ἐκτύπων τὸ προσώπον των, ξερρίζωναν τὰ μαλλιά τους θρηνοῦντες διὰ τὴν σκληροκαρδίαν των Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ ἔκαναν οὔτε εἰς ἡμέραν οὔτε δύο ἢ δέκα, ἀλλὰ, πστεύσατε, εἰς ὅλην τὴν ζωὴν των Διότι πῶς ἦο δυνατόν νὰ μὴ κλαίουν διαρκῶς καὶ ἀκατάπαυστα ὅταν ἐνεθυμοῦντο τὸν πρᾶν ἑκεῖνον Δεσπότην, τὴν ἀνεκλάλητον ἐκείνην τριφήν, τὰ ἀνέκφραστα κάλλη τῶν ἀνθῶν ἐκείνων, τὸν ἀμέριστον καὶ ἀκοτίαστον Θεόν καὶ τοὺς ἀγγέλους ἀντιβαίνοντας καὶ καταθαίνοντες⁵⁴ πρὸς αὐτούς, θανισαθῆτε, λοιπόν, τοὺς δούλους ἐκείνους, τοὺς ὁποῦς κόπιους ἀπὸ τοὺς ἄρχοντας τοῦ κόσμου τούτου ἐδιάλφε διὰ τὰς προσωπικὰς του ὑπηρεσίας Μέχρις οὗ φιλάσσουν αὐτοὶ τὴν συστολήν, τὴν τιμὴν καὶ τὴν δουλείαν ἀνύψυτον πρὸς τὸν Δεσπότην των καὶ ἀγαπᾶν αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοδούλους των, ἔχουν καὶ τὴν παρησίαν πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν εὐνοίαν καὶ τὴν ἀγάπην του, ζῶντες μὲ περισσὴν ἀνέσιν καὶ τρυφήν καὶ ἀφθονίαν "Όταν ὅμως ἀφ' οὗ παρανοήσουν, ἀποκτήσουν θρασύτητα αὐθαδιάσουν ἐναντίον τοῦ ἰδιοῦ των Δεσπότης καὶ περιφρονήσουν τοὺς συνδούλους των⁵⁵, τότε χάνουν τὴν παρησίαν πρὸς αὐτὸν καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐνοίαν του καὶ ἀφ' οὗ ἐξοριθοῦν ἀπ' ἐκεῖνον εἰς μακρινὴν χώραν⁵⁶ καὶ ἀφ' οὗ ὑποβληθοῦν μὲ τὴν προσταγὴν του εἰς μύρια βασάναι, τότε μέσα εἰς τὸν κόπον καὶ τὴν ταλαιπωρίαν ὅλο καὶ περισσότερον αἰσθάνονται τὴν ἀνέσιν καὶ ἀπελάμβανον καὶ τὴν στέ-

53. Γεν. 3, 19.

54. Γεν. 28, 12. Ἰωάν. 1, 51.

55. Ματθ. 24, 49.

56. Λουκ. 15, 13.

ρησιν τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἔχασαν. Τὰ ἴδια ἀκριβῶς ἔπαθον καὶ οἱ πρωτόπλαστοι, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ πρῶτα ἦσαν μέσα εἰς τὸν Παράδεισον καὶ ἀτελάρθανον ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἔπειτα ἐξέπεσαν ἀπ' αὐτὰ καὶ ἐξωρίσθησαν. Ὅταν, λοιπόν, ἠσθάνθησαν τὴν ἀπωλείαν παντοτε ἐθρήνουν, πάντοτε ἔκλαον, ζητοῦντες τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ Δεσπότης.

Ἄλλὰ τί κἀνέ τότε αὐτός, πού εἶναι πλουσιος εἰς εὐσπλαγχνίαν; καὶ θραδὺς εἰς τιμωρίαν. Πράγματι, ὅταν εἶδεν αὐτοὺς νὰ ταπεινῶνῶνται, τὴν μὲν ἀπόφασιν πού ἔλαθε δι' αὐτούς, δὲν τὴν ματαιώνει ἀμέσως —κι' αὐτὸ τὸ ἔκαμε διὰ νὰ σωφρονήσῃ ἡμῖς καὶ ὅ ἀ νὰ μὴ σηκωγῇ κανεὶς τὸ κεφάλι τοῦ ἐνατίον τοῦ Δημιουργοῦ ὄλων. Ἀλλὰ, ἐπειδὴ προέβλεπεν ὡς Θεὸς καὶ τὴν πτῶσιν καὶ τὴν μετάνοιαν τοῦ Ἀδάμ, ὥρισεν ἐκ τῶν προτερῶν προτοῦ νὰ δημιουργήσῃ τὸν κοσμον καὶ τοὺς καιροὺς καὶ τὸν χρόνον καὶ πῶς καὶ ποτε θὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὸν ἀπὸ τὴν ἐξορίαν μεθυσίας μυστικᾶς καὶ ἀντιχριστιανισμοῦ εἰς κάθε δημιουργημα. Καὶ αὐταὶ αἱ θουλαί, ἐὰν θεοβῶς ἀποκαλυφθῶν εἰς μερικοὺς καὶ θελήσῃ νὰ τὰς γράψουν, δὲν θὰ τοὺς φθάσῃ οὔτε ὁ χρόνος οὔτε τὸ χαρτὶ οὔτε ἡ μελάνη καὶ ὁ κόσμος ἀλυκλήρος δὲν θὰ χωρέσῃ τὰ βιβλία τοῦ θὰ γράψουν. Ὅπως λοιπόν ἀπὸ εὐσπλαγχνίαν ὥρισεν ἐκ τῶν προτερῶν καὶ προεῖπεν ὁ Θεός, ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ἔκαμε. Κι' ἐκείνους πού διὰ τὴν ἀναιδέαν καὶ τὴν ἀμετανόητον καρδίαν⁵⁷ καὶ ἀπόφασιν ἐξεδίωξεν ἀπὸ τὸν Παράδεισον καὶ πού μετενόησαν ὅπως ἔπρεπε, καὶ ἐταπεινώθησαν ὅπως ἀξίζε καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἐθρήνησαν ὁ ἴδιος ἐκεῖνος ὁ Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος, ἀποῦ κατήλθεν ἐκ τοῦ προαναρχοῦ Πατρὸς — καθὼς ὁλο γγνωρίζετε — καὶ ἐγένην ὅχι μόνον ἄνθρωπος ὅμοιος μετ' ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐδέχθη νὰ ἀποθάνῃ, ὅπως καὶ αὐτοί, προτιμήσας βίαν καὶ ἐπονειδίστον θάνατον, αὐτοὺς, ἀφοῦ κατήλθεν εἰς τὸν Ἀδὴν, ἀπὸ ἐκεῖ τοὺς ἀνίστησεν. Αὐτός, λοιπόν, πού τόσα πολλά, ὅσα καθημερινῶς ἀκούεις, ἔκαθε δι' αὐτοὺς προκειμένου νὰ τοὺς ἐπαναφέρῃ ἀπὸ τὴν μα-

57 Ἔφεσ. 2, 4.
58 Ρωμ. 11, 33.
59 Ἑβρ. 10, 6.
60 Ιωάν. 21, 25.
61 Ρωμ. 2, 5.

του, τοῦ μιμούμεθα τὴν ἐξομολόγησιν, τὴ μετάνοιαν, τὸν θρήνον, τὰ δάκρυα ἐκείνου καὶ ὅλα τὰ ἄλλα που προηγουμένως εἶπομεν, ὅσιν ἐκεῖνοι, ἔτσι καὶ μᾶς ἐτίμησε καὶ μᾶς ἐδόξασεν. Καὶ ἐκείνους ποῦ ἔτσι κάνουν μέχρι τώρα ἢ θὰ κάνουν εἰς τὸ ἐξῆς, εἴτε εἶναι κοσμικοὶ εἴτε μοναχοί, εἶπεν ὁ ἀσπευδὴς Θεός⁶⁵. Ὑποθέτω, δὲν θὰ ἐγκαταλείψω⁶⁶ ποτὲ αὐτοὺς ἄλλα θὰ τοὺς ἔχω ὥσάν ἀδελφούς μου καὶ φίλους καὶ πατέρας καὶ μητέρας⁶⁷ καὶ συγγενεῖς καὶ συγκληρονόμους⁶⁸ καὶ τοὺς ἐδόξασα καὶ θὰ τοὺς δοξάσω⁶⁹ καὶ ἔπανω εἰς τὸν οὐρανόν καὶ κάτω εἰς τὴν γῆν⁷⁰, καὶ ἡ ζωὴ αὐτῶν, καὶ ἡ χαρὰ, καὶ ἡ δόξα των δὲν θὰ ἔχῃ τέλος⁷¹.

Τί λοιπόν εἶπτε μοι, ἀδελφε, ὠφέλησε τοὺς πρωτοπλαστικὰς ἢ ἀκοπιαστος καὶ χιμῆρμιος ἐκείνη ζωὴ μέσα εἰς τὸν Παράδεισον τὴν στιγμήν που ἡμέλυσαν καὶ μετὴν ἀπιστῶσι πρὸς τὸν Θεὸν κατεορόνησαν καὶ παρέβησαν τὴν ἐντολὴν του. Ὅτι ἐάν εἶχον ἐμπιστοσύνην εἰς αὐτόν, δὲν θὰ ἐθεωρεῖ ἡ Εὐα τὸν θεὸν ἀξιοπιστότερον ἀπ' ἐκείνον οὐτε ὁ Ἀδάμ τὴν Εὐαν ἀξιοπιστιπέραν, ἀλλὰ θὰ ἐπρόσεχον νὰ μὴ φάγουν ἀπὸ τὸ δένδρον Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἔφαγον καὶ δὲν μετανόησαν, ἐξεδιωχθῆσαν. Καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐξωρίσθησαν καθόλου δὲν ἐξημώθησαν, ἀλλὰ καὶ ὠφελήθησαν πάρα πολὺ καὶ αὐτὸ ἀπέβη εἰς σωτηρίαν ὅλων μας. Διότι, ἀφοῦ κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ Διοτάτης μᾶς μετὸν θάνατόν του κατήργησε τὸν θάνατον⁷² ποὺ μᾶς ἐπέλεξε καὶ ἐξήλειψεν ἐντελῶς τὴν καταδίκην τοῦ προήρχετο ἀπὸ τὴν παράθεσιν τοῦ προπάτορος καὶ ἀφοῦ μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα μᾶς ἀναγεννᾷ καὶ μᾶς ἀναυλῶν καὶ μᾶς ἀπαλλάσσει παντελῶς ἀπ' αὐτὴν, μᾶς καθιστᾷ μέσα εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον τελειῶς ἐλευθέρους καὶ δὲν μᾶς ὑποβάλλει κάτω ἀπὸ τὴν τυραννικὴν θξουσίαν τοῦ ἔχθρου, ἀλλὰ, τιμῶν ἡμᾶς μετὰ τὴν ἀρχέγονον ἐλευθερίαν, μᾶς δίδει περὶ σσοτέραν δυναμὶν ἐναντίον του, διὰ νὰ ἡμποροῦν, αὐτοῖς τοῦ

65 Ἰωάν. 3. 38.

66 Ἰησαῖος Ν. 1. 5. Ἰερ. 18. 15.

67 Ματθ. 12. 48. 50. Λουκ. 8. 21. Μάρκ. 3. 34-35.

68 Ρωμ. 8. 17.

69 Ἰωάν. 12. 28.

70 Λευκ. 4. 29.

71 Λουκ. 1. 33. Ἰερ. 7. 3.

72 Κολ. 2. 14.

θέλουν, να τὸν ἔκωσι με εἰκόσιον πόλις καλυτέρα ἀπ' ὅλους τοὺς ἀγίους, ποὺ ἐξήσαν πρὶν ἀπὸ τῆς ἐλευσίαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅταν αὐτοὶ ἀποθνήσκουν, δὲν κατεβαίνουν, ὅπως ἀκριθῶς, ἐκεῖνο εἰς τὸν Ἀδὴν ἀλλ' ἀναβαίνουν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν ποὺ ὑπάρχει ἐκεῖ καὶ ἀξιώνονται, νὰ ἀπολαμβάνουν τὴν αἰώνιον χαρὰν. Τίποτα μὲν μὴν κῶς, μετὰ τὴν ἀνάστασιν ὁμῶς τῶν νεκρῶν τίγῃως.

Ἐκεῖνο λοιπὸν ποὺ θέλουν ἄς μὴ φέρουσι δικαιολογίας⁷³ καὶ ἄς μὴ λέγουσι, ὅτι ἐμεῖς εἰμεθα τήλῃως καὶ τῶ ἀπο τὴν ἐπιτροπὴν τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ καὶ παρασυρομεθα εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Δὲν ἐκεῖνο, ποὺ συλλογίζονται καὶ λέγουσι αἰῶνα, νομίζουν, ὅτι ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς ἀνυπερβλήτης καὶ ματαίας, πρῶτον μὲν τοὺς τοὺς οὐκ αἰσθητοὺς καὶ ὅχι οὐκ πιστοὺς Διατὸν λοιπὸν, κατέβη ἡ διαποικίλη λογὸν ἐγεύθη τὸν θάνατον⁷⁴ εἰ μὴ μόνον διὰ τὴν διαγραφὴν τὴν κατὰ δίκην τῆς ἁμαρτίας καὶ νὰ ἐλευθερωθῇ τὸ γένος καὶ ἀπὸ τὴν δουλείαν καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἀντικειμένου ἐχθροῦ. Πρῶτον αὐτοὶ εἶναι τὸ ἀλθροὺς αἰσθητοὺς. τὸ καὶ μὴ ἐξουσιαστέον δηλοῖται κατὰ τὸν μετὰ τὸν θάνατον τρόπον ἀπὸ ἄλλων. Διὰ τὴν ἐξουσίαν ἐξ αἰτίας ἐκεῖνου ποὺ ἡμαρτήσαν ἐμεῖς ἁμαρτωλοὶ ἐξ αἰτίας τοῦ παραβάτου παρῆνται. ἐξ αἰτίας τοῦ δοῦναι τῆς ἁμαρτίας ἐγενήθη καὶ οἱ ἴδιοι δούλοι τῆς ἁμαρτίας⁷⁵, ἐξ αἰτίας ἐκεῖνου ποὺ ἦτο κατηραμένος καὶ νεκρὸς ἐγενήθη κατηραμένοι καὶ νεκροὶ ἐξ αἰτίας ἐκεῖνου τοῦ ἡπατήθη ἀπὸ τὴν συμβουλὴν τοῦ τοῦ τοῦ καὶ ὑπεδουλώθη εἰς αἰώνιον καὶ ἔχασε τὸ αἰτεχνόσιον ἐμεῖς σὺν τέκνα τοῦ ἐξουσιαζομένου ἀπὸ τὸν πονηρὸν εὐρισκόμενοι κατὰ ἀπὸ τὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν τυραννικὴν τοῦ καταδικάσμενοι. Ἀλλὰ ὁ Θεὸς κατέβη καὶ ἐσαρκώθη καὶ ἐγενήθη κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον μετὰ ἡμᾶς, ἄνθρωπος χωρὶς ἁμαρτίαν⁷⁶ καὶ ἔλυσε τὴν ἁμαρτίαν καὶ ἀφοῦ ἡγάσθη καὶ τὴν συλλήψιν καὶ τὴν γεννήσαν καὶ ἀφοῦ ἀνέστραφη ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐυλόγησε ἔτσι ὅλα τα σταδία τῆς ἡλικίας. Ὅταν δέ, ἐγενήθη ἄνθρωπος τελείος, τότε ἤρξατο τὸ κήρυγμα, διδάσκων ἡμᾶς νὰ μὴ προσερχώμεν εἰς ὅτιδήποτε καὶ νὰ μὴ προ-

73. Φαλγ. 140, 4.

74. ΞΕρ. 9, 9.

75. Ρωμ. 6, 17. 20.

76. 80, 4, 16.

λαυθάνωμεν ἐκεῖνους που ἐλεικανθήσαν μέσα εἰς τὴν συνείδησιν καὶ τὴν ἀρετὴν.⁷⁷ καὶ πρὸ παντὶ οἱ εἶσι τοῦ δέν εἶναι οἱ ἄνδρες κατὰ τὴν συνείδησιν. Καὶ ἀνελάθεν πάντα τοῦ ἦσαν διὰ τὸ συμφέρον μας καὶ ἀφοῦ ἐφυλάξεν ὅλας τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς⁷⁸ ἔλυσε τὴν παρὰθεῶν καὶ ἡλευθέρωσε⁷⁹ τοὺς παρὰθεῶν ἀπὸ τὴν κατὰδικην. "Εγὼ εἰς δούλος, λαθὼν μορφὴν δουλίου"⁸⁰ καὶ ἐπανεφερὲν ἑωὺς τοὺς δούλους εἰς τὸ θεοπρεπτικὸν ἀξίωμα καὶ μᾶς κατεστῆσε παλιν ἐξουσιαστας τοῦ προφύτου μένου πυλῶνιου — καὶ εἶα μαρτυρεῖς οἱ ἅγιοι οἱ ὁποῖοι ἀκομὴ καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐκδιώκουσι τὸν διαβολὸν καὶ τοὺς ὑπηρέτας τοῦ ἐπειδὴ εἶναι ἀνίσχυρος. Ἐσταυρώθη καὶ ἔγνε κατάρρα — Κατηραμένος εἶναι, λέγει, καὶ θένας τοῦ κρεμάσται, ἐπὶ τὴν εἰς τὸ ἔλθαι⁸¹ — καὶ ἔλυσε ὅλην τὴν κατάρρα τοῦ Ἀδάμ. Ἀπεθατε καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐνέκρωσε τὸν θάνατον. Ἀνέστη καὶ ἤγειρε τὴν διὰκαμν καὶ τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ ἐχθροῦ⁸² ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἁμαρτίας μᾶς ἐξουσιάζει⁸³. Διότι, ἀφοῦ ἐβρίμει μένει εἰς τὸ θανατηφόρον, δηλητηρὸν τῆς ἁμαρτίας τῆς ἀνεκφοραστον καὶ ζωοποιὴν ἐνεργεῖαν τῆς θεότητος καὶ τῆς σαρκὸς τοῦ ἐλευθέρωσεν τελείως ὅλον τὸ γένος μας ἀπὸ τὴν ἐνεργεῖαν τοῦ ἐχθροῦ⁸⁴ καὶ μετὰ τὸ "Ἄγον θάπτισμα καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων τοῦ τοῦ τιμίου σαματος καὶ αιματος αὐτοῦ, καθαρίζων καὶ ζωοποιῶν ἡμᾶς, μᾶς καθιστᾷ ἁγίους καὶ ἀναμαρτήτους". Ἀλλὰ καὶ παλιν μᾶς ἀφίνε τὴν τιμὴν τοῦ αἰτεφουσίου διὰ νὰ μὴ φανῶμεν ὅτι ὑπηρετοῦμεν τὸν Χριστὸν μετὰ θίαν, ἀλλὰ μετὰ τὴν θέλησιν μας. Καὶ ὅπως ἀκρῶς ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὁ Ἀδάμ ἦτο μετὰ εἰς τὸν Παράδεισον ἐλευθέρως καὶ ἔξω ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν καὶ θίαν καὶ μετὰ τὴν ἐλευθέραν θέλησιν τοῦ ὑπήκουσεν εἰς τὸν ἐχθρὸν καὶ ἠπατήθη καὶ παρεβη τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, ἔτσι καὶ ἐμεῖς ἀναγεννώμεθα μετὰ τὸ ἅγιον Βάπτισμα, ἀπαλλασσόμεθα ἀπὸ τὴν δουλείαν καὶ γινόμεθα

77 Σοφ. Σολομ. 1, 8-9

78 Ἰωάν. 15, 10, 5, 18.

79 Ρωμ. 8, 2

80 Φιλ. 3, 7

81 Γαλ. 3, 13

82 1ωάν. 10, 19

83 Εφ. 2, 14

84 11 Θεσ. 2, 9

85 Α. Ἰωάν. 6, 19

464

αὐτεξούσιοι καί, ἐάν δὲν ὑπακούσωμεν εἰς τὸν ἐχθρόν
 μέ την θέλησίν μας, δὲν ἔμπορεῖ καθ' οἰονδήποτε τρόπον
 νὰ κάνῃ κάτι ἐναντίον μας Ἐάν, πραγματι πρὶν ἀπὸ
 τὸν νόμον καὶ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ, χωρὶς ὅλα
 αὐτὰ τὰ βοηθήματα, πολλοὶ καὶ ἀναριθμητοὶ ἀνθρώποι
 ἔγιναν ἀρεστοὶ εἰς τὸν Θεόν καὶ ἀπεδείχθησαν ἀρεμ-
 πτοὶ⁸⁶, ἀπὸ τοὺς ὁποῦς ὁ Θεὸς τὸν μὲν δίκαιον Ἐνώχ
 μετέθεσεν⁸⁷ εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ εἰς τὸν ἐτίμησε, τὸν
 δὲ Ἠλίαν με πυρίνον ἄρμα τὸν ἀνέθεσεν εἰς τοὺς οὐρα-
 νοὺς⁸⁸, τί ἀτυλοῦσιν θὰ δώσωμεν ἡμεῖς, οἱ ὁποῖοι μετὰ
 τὴν χάριν καὶ τὴν τοσὸν μεγάλην καὶ γέτοισαν ἐξερνε-
 σίαν μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἁμαρ-
 τίας, μετὰ τὴν ἀναγέννησιν τοῦ βαπτισματος καὶ τὴν
 προστασίαν τῶν ἀγγέλων ἀγγελῶν καὶ αὐτὴν τὴν ἐπισκία-
 σιν καὶ ἐπιφοίτησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος⁸⁹ δὲν θὰ εἰ-
 μεθα οὔτε ἴσοι μὲ ὅσους ἔζησαν πρὸ τῆς χάριτος, ἀλλὰ
 ραθυμοῦμεν καὶ περιφρονοῦμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ
 καὶ τὰς παραβαινόμεν, Ὅτι δὲ θὰ τιμωρηθῶμεν, ἐάν
 παραμένωμεν μέσου εἰς τὰ κακά, πολὺ αὐστηρότερα ἀ-
 πὸ ἐκείνους ποὺ ἡμάρτησαν κάτω ἀπὸ τὸν νόμον, ὁ Ἁ-
 γίος Παῦλος τὸ ἐφανέρωσεν λέγων. «Ὅτι, ἐάν ὁ λό-
 γος ὁ ὁποῖος ἐκτρυχθῇ δι' ἀγγελῶν εἶχῃ κύρος καὶ κά-
 θε παράθεσις καὶ παρακοὴ ἔλασθε δικαίαν ἀνταπόδο-
 σιν, πῶς θὰ διαφύγωμεν ἡμεῖς, ἐάν δεῖξωμεν ἀμέλειαν
 διὰ μίαν τοσὸν μεγάλην σωτηρίαν⁹⁰».

Ὅχι λοιπόν, τὸν Ἀδάμ, ἀλλὰ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἁγ-
 κατηγορή καὶ ἅς φέγῃ κάθε ἕνας ἀπὸ ἡμῶς ποὺ περι-
 πίπτωμεν εἰς ὁτιοδήποτε ἁμαρτήμα καὶ ὁ κάθε ἕνας
 ἀπὸ ἡμῶς ἁγ. δεικνύῃ, ὅπως ἐκεῖνος, ἁγ. ἀν. μετάνοιαν,
 ἐάν φυσικὰ θέλῃ νὰ ἐπιτυχῇ ἐν Κυρίῳ τὴν αἰώνιον ζωὴν.
 Ἐάν ὁμως δὲν θελήσῃτε καὶ δὲν φροντιστῇτε μὲ κάθε
 τρόπον ἢ νὰ φιλαῖτε τοὺς ἑαυτοὺς σας ἁναμαρτήτους
 τηροῦντες ὅλας τὰς ἐντολάς⁹¹ ἢ, παραβαίνοντες κά-
 ποσαν, νὰ μετανητῇτε μέχρι θανάτου καὶ νὰ κλαίετε πι-
 κρῶς ὁ καθένας διὰ τὴν ἁμαρτίαν σας, ἀλλὰ μένετε
 σταθερὰ εἰς τὴν σκληρότητα καὶ εἰς τὴν ἀμετανόητον

86 Γεν 17, 1.

87 Γεν 5, 24.

88 3 Βαα 2 11.

89 Λουκ 1, 30. Ματθ. 17, 5

90 Ρωμ 2, 2 3.

91 Α 1 Ιωάν 5, 10.

γνώμην σας⁹², ἀκούσατε τί λέγει ὁ Κύριος. «Θα μείνῃ ἐντρομος ἡ γῆ ἐξ αἰτίας ἐκείνων ποῦ ἀναθάλλουσι ἀκόμῃ τὴν σωτηρίαν τοὺς καὶ δυσπιστοῦν καὶ δὲν ὑπακούουσιν εἰς τοὺς λόγους μου ὕστερα ἀπὸ τόσα πολλὰ καὶ τόσον μεγάλα θαύματα, ὕστερα ἀπὸ τὴν φανέρωσίν μου εἰς τὸν κόσμον, μετὰ ἀπὸ τόσῃ καὶ τόσῃ διδασκαλίαν, ποῦ ἐξήπλωσας εἰς τὸν κόσμον. Καὶ θὰ σπάσῃ εἰς πολλὰ κομμάτια, ἐπεὶ δὲν ὑποφέρει νὰ βαστάζῃ εἰς τὴν πλάτῃ τῆς τοὺς ἀχαριστοὺς καὶ σκληροτράχηλους καὶ παρηκόους μου. Καὶ θὰ ἴδουν τὴν πτώσιν τινι νὰ φθάσῃ πρὸ τῶν ποδῶν των καὶ θὰ τρομάξουν. Διότι, τὴν σιγὴν ποῦ ἡ γῆ θὰ τρέμῃ καὶ ὁ οὐρανὸς θὰ σείεται⁹³ καὶ θὰ περιτυλισσεται⁹⁴ ὡς θιβαλὸν μὲ πάταγον⁹⁵, θὰ τρομάξουν ἀπὸ τὰ φοβερὰ ἐκεῖνα τέρατα αἱ ἀκαίρητοι καὶ σκληραὶ καρδίαι των, ὅπως τρομάζει ἡ καρδιά τοῦ λαοῦ τὴν ὥραν τῆς θραγῆς. Καὶ θα σκοτεινιάσῃ τὸ φῶς⁹⁶, θὰ πέσουν τὰ ἀστρα⁹⁷, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐνώπιόν των θὰ σβήσουν⁹⁸ καὶ ἀπὸ τὰς σχισμάς τῆς γῆς θὰ ἀνέβῃ φωτιά, ποῦ θὰ ξεχύνεται, ὅπως τὰ πελάγη τῶν θαλασσῶν. Καὶ ὅπως ἀκριθῶς κατα τὴν στιγμήν τοῦ κατακλυσμοῦ ἤκουον αἱ καταρρέαται τοῦ οὐρανοῦ⁹⁹ καὶ κατέβῃ τὸ νερὸ καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἐκάλυψε τοὺς λαοὺς, ἔτσι ἀκριθῶς καὶ τότε θὰ ἀνοιχθοῦν τὰ θεμέλιά τῆς γῆς¹⁰⁰ καὶ θὰ ἐξέλθῃ ἀπ' αὐτὴν ὄχι κατ' ὀλίγον, ἀλλὰ ὅλον μαζί τὸ πῦρ καὶ θὰ σκεπᾷσῃ ὁλόκληρον τὴν γῆν καὶ θὰ γίνῃ ὅλη ἓνας πύρινος ποταμός¹⁰¹».

Τί λοιπόν θὰ κάνουν τότε αὐτοὶ ποῦ λέγουν· «Εἴθε νὰ μὲ ἀφιναν ἐδῶ καὶ ἐγὼ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δὲν τὴν ἤθελα»; Τί θὰ γίνουν ἐκεῖνοι τοῦ τώρα γελοῦν¹⁰² καὶ λέγουν· «Διὰ τί λοιπόν, μᾶς προστάξεις νὰ κλαίωμεν καθημερινῶς»; Αὗτοί δὲ ποῦ ἀντιλέγουν ἡ γογγύζουν ἢ κάνουν καὶ χειρότερα ἀπὸ αὐτά, τί θὰ ἀ-

92 Ρωμ. 2, 5.

93 Ἠσ. 13, 18.

94 Ἠσ. 34, 4 Ἀποκ. 6, 14.

95 Β. Πέτρ. 3, 10.

96 Ἀμώς 8, 9.

97 Ἠσ. 34, 4.

98 Ματθ. 24, 29. Μάρκ. 13, 24.

99 Γεν. 7, 11.

100 Ἠσ. 24, 18. Ψαλμ. 17, 16. 81, 6.

101 Δαν. 7, 10.

102 Λουκ. 6, 25.

πολογηθούν τότε. Μήπως θά εἶπουν ὅτι «δὲν ἤκούσαμεν». Μήπως ὅτι «κανένας δὲν μᾶς συμβουλευσεν», μήπως ὅτι «δὲν ἐγνωρίσαμε σοῦ, τοῦ Δεσπότου, τὸ ὄνομα, τὴν ἐξουσίαν, τὴν ἰσχυρὴν καὶ τὴν δύναμιν». Δικαίως (ὁ κρ.τῆς) θά μᾶς εἴπῃ – «Πόσα, ὦ ἀθλίω, δὲν σᾶς προεῖπαν καὶ δὲν σᾶς ταρήγγειλα¹⁰⁰ μὲ τους προφῆτας, τοὺς Ἀποστόλους, μὲ ὅλους μαζί τοὺς δούλους μου καὶ ἀκόμη διὰ μέσου ἐμοῦ τοῦ Ἰδίου; Δὲν ἤκούετε τὸ εὐαγγέλιόν μου ποῦ ἔλεγεν «Μετανοεῖτε¹⁰¹»; Δὲν ἤκούετε ποῦ ἔλεγεν· «Μακάριοι αὐτοὶ ποὺ τώρα κλαίουν, ὅτι θά γελάσούν¹⁰²», Δὲν μὲ ἤκούετε ποὺ ἐφώναζα «Μακάριοι αὐτοὶ ποὺ πειθύν¹⁰³»; Σεῖς, ὁμῶς, τότε διασκεδαζατε γελῶντες δυνατὰ, συζητοῦντες μεταξύ σας, ἀργολογοῦντες¹⁰⁴ ἀτελείωτα, προσκαλοῦντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον εἰς γεύματα καὶ περιποιοῦντες τὴν κοιλίαν σας. Ὅταν ἐγὼ ἔλεγα ὅτι «εἶναι στενὴ ἡ πύλη καὶ γεμάτος θλίψιν ὁ δρόμος ποῦ ὁδηγεῖ εἰς τὴν ζωὴν¹⁰⁵», καὶ ὅτι «ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐκθιάζεται καὶ θιασται τὴν ἀρτάζουν¹⁰⁶», σεῖς δὲν λαπλώνατε ἐπάνω εἰς μαλακὰ στερῶματα καὶ δὲν ἐπικριτούσατε μὲ κάθε τρόπον τὴν ἀνεσιν. Καὶ ἐνῶ ἐγὼ ἔλεγα «ἐκεῖνος ποὺ θέλει νὰ εἶναι πρῶτος, ἄς εἶναι ὁ τελευταῖος ἀπ' ὅλους καὶ ὅλων δούλος καὶ δ ἄκονος¹⁰⁷», σεῖς δὲν προτιμήσατε τὰς πρώτας θέσεις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας¹⁰⁸, τὰς ἀρχάς καὶ τὰς ἐξουσίας, τὰς διακονίας καὶ τὰ μεγάλα ἀξιώματα καὶ ἡρνήθητε νὰ ὑποταχθῆτε ἢ νὰ ὑπηρετήσετε μὲ ταπεινώσιν ψυχῆς¹⁰⁹ ἓνα εὐτελὲ καὶ τιωχόν καὶ καταφρονημένον. Ὅταν ἔλεγον ἐγὼ «ὅσα θέλετε νὰ σᾶς κάνουν οἱ ἄνθρωποι, κάνετε καὶ σεῖς τὰ ἴδια εἰς αὐτούς¹¹⁰», σεῖς δὲν ἱκανοποιήσατε μόνον τὰς προτιμήσεις σας καὶ τὰ θελήματά σας καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας ζητοῦντες τὴν ὑπεροχήν, ἀρτάζοντες, ἀδικοῦντες¹¹¹ καὶ ὑπηρετήσατε μό-

100 Ἰερ 38, 17 Ματθ 21, 38 46. Λουκ. 20, 9-19. Μάρκ. 12, 1-12.

101 Ματθ 3, 2 4, 17 Μάρκ. 1, 15.

102 Λουκ 6, 21.

103 Ματθ 5, 4.

104 Ματθ 12, 36.

105 Ματθ 7, 14.

106 Ματθ 11, 32.

107 Μάρκ. 9, 36. Μάρκ. 10, 44 Ματθ 20, 27.

108 Ματθ 23, 6 Λουκ 20, 46 Μάρκ. 12, 38.

109 Δαν 3, 29.

110 Ματθ 7, 12 Λουκ 6, 31.

111 Α' Κορ 6, 10 9 1

νον τοὺς ἑαυτοὺς σας, "Όταν ἔλεγον ἐγὼ «ἐάν τις κάποιος σέ κτυπήσῃ εἰς τὴν δεξιάν σιαγόνα, στρέψε εἰς αὐτόν καὶ τὴν ἄλλην¹¹⁵· ἄλλοι μὲν δὲν ἐγελουσατε, ἄλλοι δὲ οὔτε νὰ ἀκούσατε αὐτό ἐπιθυμοῦσατε, ἀλλὰ ἐλέγετε διὸ κακῶς καὶ ἀδικῶς διετάξα αὐτο, "Όταν ἔλεγον ἐγώ, «Ἐὰν σοὺ ἐπιβαλῇ κάποιος ἀγαρεῖαν ἑνος μιλίου, πῆγαινε μαζί με αὐτόν δύο¹¹⁶», ὅχι μόνον κανεῖς ἀπὸ σᾶς δὲν ἔκανεν αὐτό, ἀλλ' οἱ περισσότεροι τοὺς ἀδελφούς σας ἠγαρεύσατε, "Όταν ἔλεγον ἐγώ «Μακάριοι θα εἰσθε, ὅταν θὰ σᾶς ὑβρίσουν ἐξ αἰτίας μου¹¹⁷· καὶ θὰ σᾶς καταδιώξουν καὶ θὰ εἰπουν ἐναντίον σας κάθε κακὸν πρᾶγμα λεγοντες ψέμματα», ἐσεῖς ὑποφέρατε νὰ ἀκούσατε ἔστω κι ἓνα σκληρὸν λόγον, ὅχι μόνον ἀπὸ τοὺς ὁμοίους σας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους σας, "Όταν ἔλεγον ἐγὼ «χαίρετε καὶ εὐφρανίσθε¹¹⁸ εἰς τοὺς διωγμούς καὶ εἰς τὰς θλίψεις¹¹⁹», ἐσεῖς δὲν ἀγοπήσατε περισσώτερον τοὺς ἐπαινούς, τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν καὶ δὲν ἠρήθητε δι' αὐτὰ ἀκόμη κι αὐτὴν τὴν ζωὴν σας, "Όταν ἐμπρόκρινον ἐγώ τοὺς πτωχοὺς¹²⁰ ἐσεῖς ποθήσατε ποτὲ μετὰ τὴν ψυχὴν σας νὰ γίνετε πτωχοί, "Όταν ἔλεγον ἐγὼ διὸ οἱ πρᾶξεις θὰ κληρονομήσουν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν¹²¹, ἐσεῖς δὲν ἐφέρεσθε ὡσανύ ἀγρία θηρία εἰς ἐκείνους τοὺς δὲν ἔκαναν γρήγορα τὰ θελήματά σας, Καὶ ὅταν ἐδλέπετε πάλιν ὅτι αὐτοὶ παρεβαίνουν τὰς ἐντολάς μου, δὲν ἐγίνεσθε τότε συμπαθεῖς καὶ συγκαταβατικοί, καὶ δὲν ἐλέγετε «Συγχώρητέ τον, εἶπεν ὁ Κύριος· Μὴ ὀργίζεσθαι ἐναντίον κάποιου», Καὶ ὅταν ἐγὼ ἔλεγον «προσεύχεσθε δι' ἐκείνους, πού σᾶς κακομεταχειρίζονται, ἀγαπάτε τοὺς ἐχθρούς σας καὶ εὐεργετεῖτε ἐκείνους, πού σᾶς μισοῦν¹²²», δὲν ἐλέγετε σεῖς «Αὐτό εἶναι διὰ τοὺς Ἀποστόλους, αὐτό εἶναι διὰ τοὺς μεγάλους ἀγίους διότι τοῦτος ἄλλος ἤμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ»; —"Αἱ ἄλλοι, διατί καὶ ἐσεῖς δὲν ἐφροντίζετε νὰ γίνετε ἅγιοι, δὲν ἤκουετε, ὅταν ἔλεγον, «Γίνεσθε ἅγιοι, διότι

115 Ματθ 5, 39.

116 Ματθ 5, 41.

117 Ματθ 5, 11.

118 Ματθ 5, 12.

119 Ματθ 5, 11 Ρωμ 8, 35 Β' Κορ 1, 4.

120 Ματθ 5, 8 Λουκ 8, 70.

121 Ματθ 6, 5 & 10.

122 Ματθ 5, 44.

ἐγὼ εἶμαι ἅγιος¹²³», ἀλλ' ἐσεῖς παρεμείνατε μέσα εἰς τὴν ἀποθοαρσίαν τοῦ μολυσμοῦ καὶ τῶν ἀνομιῶν σας.

Καὶ πρὸς μὲν τὰς γυναῖκας θὰ εἶπῃ «Δὲν ἤκούετε εἰς τὰς ἐκκλησίας ἐκείνους ποῦ ἀνεγίνωσκον καὶ ἔλεγον «Βίος τῆς ἁγίας Πελαγίας¹²⁴, ἡ ὅποια κάποτε ἦτο πόρνη» «Βίος τῆς δούλης Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας¹²⁵ ἡ ὅποια κάποτε ἦτο ἀσώτος», «Βίος τῆς Ἀγίας Θεοδώρας¹²⁶ ἡ ὅποια κάποτε ἦτο μοιχαλὶς καὶ ὕστερα ἐγίνε θαυματουργός», «Βίος τῆς παρθένου Εὐφροσύνης¹²⁷, ἡ ὅποια μετωνομασθὴ Σμάρagdος» καὶ «Βίος τῆς δούλης Ξένης¹²⁸, τοῦ ἦτο οὕτως ξενὴ καὶ θαυμαστή», Δὲν ἤκούσατε διὰ ἐγκατελείψαν καὶ γονεῖς καὶ πλοῦτον καὶ αὐτοὺς τοὺς μνηστήρας καὶ με ὑπηρετήσαν με πτωχείαν καὶ ταπεινώσιν καὶ ἐγίναν ἅγιοι, Διὰ τὴν, λοιπόν, καὶ ἐσεῖς δὲν ἐμιμήθητε αὐτὰς καὶ τὰς ὁμοίας των, Αἱ τοῖνα τὰς πόρνas αἱ ἀσώτοι τὰς ἀσώτους, αἱ ἔγγαμοι τὰς ἐγγάμους, τοὶ ἡμάρτησαν, καὶ αἱ παρθένοι τὰς ὁμοίας σας παρθένας;

Πρὸς τοὺς ἀνδρας δὲ καὶ τοὺς βασίλεις καὶ τοὺς ἀρχοντας ὁμοίως θὰ εἶπῃ «Δὲν ἔχετε ἀκουσθεῖς διὰ, διὰ τὸν Δαυὶδ ἡμάρτησε καὶ ἔλθε πρὸς αὐτὸν ὁ ἱεροφάντης Νάθαν καὶ τὸν ἠλέγη διὰ τὴν ἀμαρτίαν του, ἐκεῖνος δὲν ἀντιστάθῃ, δὲν ὠργισθὴ καὶ δὲν ἐκράυε τὸ ἀμάρτημά του ἀλ-

123. Πάτρ. 1, 13

124. Ἐξῆς περὶ τὸν βίον αὐτῆς «Κοιτάξτε, τὴν ἡγίαν Θεοδώραν. Ἦτο ὁρμημένη εἰς τὸν ἄνδρα καὶ ἐκείνη εἰς τὸν χρότιον αἰὶν ἀπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ ἐπισκόπου, ὁ δὲν τῆς ἠλυστάσας ἀπέλασε τὴν ζωὴν τῆς εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ὁρους τῶν Ἐλεῶν.

125. Ἐξῆς περὶ τὸν βίον αὐτῆς «Κοιτάξτε τὴν ἡγίαν Ἀγγελίαν καὶ τὴν πεμπτὴν ἡμέραν τῶν ἡμερῶν. Ἐκείνη ἐκείνη τοὺς ἁγίους Τόπος μετὰ τὴν προτέραν ἐστὶν ζωὴν τῆς καὶ ἐπερὶ τὴν ἐκείνην μετὰ τὴν ἐκείνην εἰς τὴν εἰρήνην τοῦ ἱερῶν ἱερῶν. Ἐκείνη ἐκείνη μετὰ τὴν ἐκείνην τῶν Ἀρχόντων Μονῶν ἀπὸ τῶν Ἀγίων Ζωῶν.

126. Ἦτο ἡμεῖς, ἀλλ' ἐκείνη εἰς τὴν οἴαν τῆς καὶ μετὰ εἰς ἀνδρῶν μοναστήριον. ὅπου ἡμεῖς τὴν ἡγίαν καὶ τὸν βίον αὐτῆς «Ἦτο μετὰ τὴν ἐκείνην τὴν ἡγίαν Σεπτέμβριον.

127. Παρθένας πολλὰς «Ἀλλὰ ἀνδρῶν οἰκογενεῖας Ἀπάφους τὸν γάμον ὁρμητικῶς εἰς τὴν μοναστήριον ἀνδρῶν ὅπου ἐπέμπε τὴν ζωὴν τῆς μετὰ τὸ ὄνομα Σμάρagdος. Ἀνακαταστή τὸ ὄνομα τῆς μετὰ τὸν θάνατόν τῆς. Ὅταν ὁ πατέρας τῆς ἡμεῖς τὸ γάμον, μετὰ τὴν καὶ ἐκείνην εἰς τὴν καλὴν τῆς κόρης τοῦ Ἐξῆς περὶ τὸν βίον αὐτῆς καὶ ἡ μετὰ τὴν ἐκείνην τὴν 25ην Σεπτεμβρίου.

128. Ἀλλὰ ἡμεῖς Ἐξῆς τὸν βίον αὐτῆς, ἡ μετὰ τῆς ἡμεῖς τὴν 25ην Σεπτεμβρίου. ὅπου ἀντίκεινται ὁρμητικῶς, ἀπάφους τὸν κατὰ πάντα ὁρμητικῶς γάμον τῆς, μετὰ τὸν καὶ τῆς καὶ μετὰ τὴν ἐκείνην εἰς τὴν καλὴν τῶν Μονῶν. Ἐκείνη ἡμεῖς τὴν ἐκείνην εἰς τὴν καλὴν τῶν Μονῶν.

λά, ἀφοῦ ἐσηκώθῃ ἀπο τὸν θρόνον¹²⁹. Ἐπέσεν εἰς τὴν γῆν ἐνώπιον ὄλου τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν «Ἠμαρτησα ἐναντίον τοῦ κυρίου μου¹³⁰» καὶ δὲν ἔπαυσε νὰ κλαίῃ συνάμα καὶ νὰ θρηνῇ ἡμέραν καὶ νυκτᾶ, Δὲν εἶχατε ἀκούσει αὐτὸν νὰ λέγῃ «Ἐφαγον τὴν σπακτὴν ἀντὶ ἄρτου καὶ το ποτόν μου τὸ ἀνεμείγνουν μὲ δάκρυα¹³¹», ἀπο τὸν ταλὺν ἀνταπειναγμὸν μου ἐκολλήσαν τὰ ὀστέα μου εἰς τὸ δέρμα μου ἐγίναι ὁμοίος μὲ τελεκῶνον τῆς ἐργῆ μου¹³². Κα ἀκόμη «Ἀπέκαμα ἀπο τοὺς στεναγμούς μου, λοιπὸν κάθε μέρα τὸ κρεβάτι μου, θρέχω τὸ στρώμά μου μὲ τὰ δάκρυά μου¹³³». Δὲν τὸν εἶχατε ἀκούσει νὰ λέγῃ «Κύριε, ὁ Θεός μου, ἐάν ἐκπνα αὐτὸ ἐάν τα χερ.α μου διεπραξάν ἀδικίαν, ἐάν ἀνταποδώκα κακὸν εἰς ἐκείνους ποὺ μου ἀνταποδίδουν κακὰ, τότε ὡς ὑποκύνω ἐμπροσθεν τῶν ἐχθρῶν μου χερ.ις δύναμιν, ὡς ἀνταβιώξῃ τότε ὁ ἐχθρὸς τῇ ζωῇ μου καὶ ὡς με συλλάβῃ καὶ ὡς τοδοτατήσῃ εἰς τὴν γῆν τὴν ζωὴν μου καὶ ὡς κρεταθῇ τὴν ἐπόληψιν μου εἰς τὸ χῶμα¹³⁴». Διὰ τί, λοιπόν, καὶ ἐσεῖς δὲν ἐμ μῆθητε αὐτὸν καὶ τοὺς ὁμοίους του; Μήπως ἐνομίζατε ὅτι, εἰσθε πρὸς ἔνδοξοι καὶ πρὸς πλουσιοὶ ἀπ' αὐτὸν καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθελήσατε νὰ ταπεινωθῆτε ἐμπροσθεν μου, "Ἀθλ.οι καὶ ταλαιπῶροι, ἐνῷ εἰσθε φθαρτοὶ καὶ θνητοί, ἠθέλατε νὰ εἰσθε μοινοκράτορες καὶ κοιμοκράτορες. Καί, ἐάν θέθα.α, ὑπῆρχε κάποιος ἐς ἄλλαν χώραν ποὺ δὲν ἦθελε νὰ ὑποταχθῇ εἰς ἐσᾶς, τότε ἠσηκώεσθε ἐναντίον του ὅπως εἰς ἐνὶ εὐτελῇ δοῦλον. Καὶ δὲν ἡμιτορουνατε νὰ ὑπομείνετε τὴν ἀνυπακοὴν τοῦ ἀν καὶ ἦτο σύμβουλος σας καὶ δὲν εἶχετε τίποτε περισσότερον ἀπ' ἐκεῖνον. Πῶς, λοιπόν, δὲν ἠθελήσατε νὰ ὑποταχθῆτε καὶ νὰ ὑπηρετήσετε ἐμὲ, τὸν Πιοτὴν καὶ Δεσπότην σας, μὲ φόβον καὶ τρόμον¹³⁵; Ἐφ' ὅσον ἀνταποδίδετε¹³⁶ τὸ κακὸν εἰς ἐκείνους τοῦ ἡμάρτησαν ἐναντίον σας, τί σκέπτεσθε μέσα σας τότε διὰ τὰ ἁμαρτήματα ἐκεῖνα ποὺ ἐκάνατε ἐναντίον μου, Μήπως

900

129. Δγ' οὗ Στεφάνου, καθοδηγητοῦ φαγὰς Ἐκείνη ἐκ πολλῶν ἡμερῶν καὶ μετ' ἐνομιόσθη δέσπῃ, ἐπειδὴ ἤθελε νὰ διακόνῃ τῇ προσοχῇ τῶν γυναικῶν τῆς

129. Ἰαν. 8, 6.

130. Β. Βας 12 13.

131. Ψαλμ. 101 30.

132. Ψαλμ. 101 6 7.

133. Ψαλμ. 6, 7.

134. Ψαλμ. 7, 4-6.

135. Ψαλμ. 2, 11, 54, 8. Β' Κορ. 7, 15.

136. Ψαλμ. 7, 5.

ὅτι δὲν ὑπάρχει, ἐκεῖνος, που ζητεῖ ἐκδίκησιν διὰ τὸ αἷμα ἐκείνων, που ἀδικοῦνται¹³⁷; Μήπως ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐκεῖνος που θάλλει τὰς κρυφὰς σας πράξεις, "Ἡ μήπως ὅτ. μοῦ διεφύγατε τὴν τροσχηὴν καὶ ἐνοκίζατε ὅτι δὲν ἔχετε κανένα ἐπάνω ἀπὸ σᾶς, οὔτε ἠλπίσατε ποτὲ ὅτι θὰ παρουσιαιοῦντε¹³⁸ ἐμπροσθέν μου γυμνοὶ καὶ ὀλοφάνεροι¹³⁹. Δὲν με ἤκούετε που ταντοτε σᾶς ἔλεγον «Ἐκεῖνος που θῆλει νὰ εἶναι πρῶτος, τρέπει, νὰ εἶναι τελευταῖος καὶ δοῦλος καὶ ὑπηρετὴς ὅλων»¹⁴⁰. Γκὼς δὲν ἐτρομάζεστε καὶ δὲν θρηνηλοῦσατε μέσα σας καὶ δὲν ἠρῶσθε ἀντρίθην ἀπὸ τὸν φόβον, μήπως πέσετε εἰς τὴν ὑπερηφάνειαν ἐξ αἰτίας τῆς ματαιίας καὶ κενῆς ἐκείνης δόξης καί, μὲ τὸ νὰ γίνετε παραβάται, αὐτῆς τῆς ἐντολῆς μου, παραδοθῆτε εἰς αὐτὸ τὸ πῦρ; Δὲν ἤκουσατε ὅτι ὁ Δαυὶδ, που ἔθεωρε τὸν ἑαυτὸν του ἀπὸ τὰ θάθη τῆς ψυχῆς του πρὸ εὐτελῆ ἀπὸ τὸν στρατηγὸν του Σαμεῖ, ἐνὼ ὕβριζετο ἀπ' ἐκεῖνον καὶ ἐκαλεῖτο φονεὺς, ὅχι μόνον δὲν ὠργίζετο, ἀλλὰ ἠμποδίσκε¹⁴¹ καὶ ἐκείνους που ἠθελον νὰ τὸν φονεύσουν, Ἰδοὺ λοιπὸν καὶ ὁ Μωϋσῆς καὶ ὁ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ ὁ Δαυὶδ καὶ ἄλλοι πολλοὶ πρὸ τῆς ἐμφανισφῶς μου καὶ τώρα μετὰ ἀπ' αὐτὴν ἀκόμη περισσότεροι, που θάλλετε νὰ δοξάζωνται μαζί μου ὑπῆρξαν θαυμάσις ὅπως ἐσεῖς καὶ ἀρχοντες καὶ στρατηγοὶ καὶ διὰ τὸν φόβον μου ἔζησαν με ταπεινώσιν καὶ δικαιοσύνην καὶ δὲν ἀντιπέδωκαν εἰς κάποιον κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ ἀντιθέτως πολλάκις ἐκακοποιήθησαν καὶ ἀπὸ τοὺς ἑμοὺς των καὶ ἀπὸ τοὺς κατωτέρους των ὅπως ἐντισφύθησαν εἰς ἐμὲ τὴν ἐκδίκησιν δι' αὐτό¹⁴². Καὶ δι' ἐκεῖνα που καθ' ὅλην των τὴν ζωὴν ἡμάρτησαν εἰς ἐμε, με-ανοοῦσαν καὶ ἐκλαινόν ἀπὸ τὸ βάθος τῆς ψυχῆς των μὲ φόβον καὶ μεταμέλειαν, διότι ἠκακον καὶ ἐτίστευον εἰς αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἐλεύσεώς μου καὶ τῆς δευτέρας μου παρουσίας καὶ κρίσεως. Ἐσεῖς ὅμως περιφρονῶσατε τὰς ἐντολάς μου, ὥσθι νὰ ἦσαν κανενὸς καταφρονημένου καὶ ἀδυνάτου. Ἐπομένως, λοιπὸν μαζί μ' ἐκείνους τοῦ προτιμήσατε νὰ συναναστρέφεσθε καὶ τοῦ ἐμιμήθητε πρόττοντες τοὺς λό-

137 Γεν 9, 5 . Ψαλμ. 9, 13 141, 5.

138 Ρωμ. 14 10

139 Πέρ 4 13

140 Μάρκ 9 35 Μάρκ 10, 44 Ματθ 20 27

141 Β Βαβ 16, 5 12

142 Ρωμ. 12, 10.

γους καὶ τὰ ἔργα των, μαζὶ μ' αὐτούς, εἰς ἀπολαύσετε καὶ ἐκεῖνα ποὺ τοὺς ἔχουν ἐτοιμασθῇ».

Ὁμοίως καὶ εἰς τοὺς πατριάρχας θὰ ἀντιτάξῃ τοὺς ἀγίους πατριάρχας¹⁴³, τὸν Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, τὸν Ἰωάννην τὸν Ἐλεήμονα, τὸν Γρηγορίον τὸν Θεολόγον, τὸν ἅγιον Ἰγνάτιον, τὸν Ἰσίδωρον καὶ τὸν Μεθόδιον καὶ τοὺς ἄλλους ποὺ ἐγίναν ἀντιτυπα τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ, ὅχι μόνον μὲ τοὺς λόγους, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἔργα των. Εἰς τοὺς μητροπολίτας θὰ ἀντιτάξῃ τοὺς ἁγίους μητροπολίτας, τὸν (Μέγαν) Βασίλειον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Γρηγόριον καὶ τὸν συνωλυμὸν αὐτοῦ καὶ θαυματουργόν, τὸν (Ἄγιον) Ἀμβρόσιον καὶ τὸν Νικόλαον. Καὶ διὰ νὰ ὁμιλήσω πρὸ ἀπλᾶ, καθὲς πατριάρχην καὶ καθὲς μητροπολίτην καὶ καθὲς ἐπίσκοπον ὁ Θεὸς θὰ τὸν κρίνῃ μαζὶ μὲ τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς ἁγίους Πατέρας, ποὺ πρὸ αὐτῶν ἔβλεψαν εἰς κάθε μητρόπολιν καὶ ἐπισκοπὴν. Καὶ ὅπου ὄλους αὐτοὺς θὰ τοὺς τοποθετήσῃ τὸν ἕνα ἀπέναντι τοῦ ἄλλου, καθὼς ἀκούε ς αὐτὸν νὰ λεγῇ. «Τὰ μὲν προβάτα θὰ τοποθετήσῃ πρὸς τὴ δεξιά του, τὰ δὲ ἐρίφιμα πρὸς τὰ ἀριστερά του¹⁴⁴», θὰ τοὺς εἴπῃ. «Μηπως δὲν ἐζήσατε καὶ ἐσεῖς ἐκεῖ ὅπου αὐτοὶ μὲ ἐλάτρευσαν καὶ μὲ ὑπηρέτησαν καὶ δὲν ἐκαθίσατε εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν, Διὰ τὴν λοιπὴν, τότε δὲν ἐμυμήθτε καὶ τὴν ζωὴν καὶ τὴν πολιτείαν των. Διὰ τὴν δὲν ἐφοβήθητε νὰ βασταξετε καὶ νὰ τρώγετε μὲ ἀκάθαρτα χέρια καὶ μὲ πρὸ ἀκαθάρτους ψυχὰς ἐμὲ, τὸν ἀρχαῖον καὶ ἀμόλυντον, Δὲν ἐφριξατε καθόλου, δὲν ἐτρομάξατε, Διὰ τὴν τὰ ἀγαθὰ των πτωχῶν ἐξοδεύσατε διὰ τὰς ἡδονὰς σας καὶ εἰς γνωστούς καὶ συγγενεῖς σας, Διὰ τὴν μὲ ἐπωλήσατε, ὅπως ὁ Ἰουδας, ἀντὶ χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου, Διὰ τὴν, ἀφοῦ μὲ ἐξηγοράσατε, ὅπως ἕνα ὄθλιον δοῦλον¹⁴⁵, μὲ ἐβάλατε νὰ ὑπηρετῶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς σαρκὸς σας¹⁴⁶. Ὁπως, λοιπόν, ἐσεῖς δὲν μὲ ἐτίμησατε, οὔτε ἐγὼ θὰ οἶς

650

143 Εἰς τὸν κατάλογον τῶν μνημονευομένων πατριαρχῶν ὑπάρχουν οἱ Κωνσταντινουπολίται, ἀρχαῖοι διὰ τὸν Ἅγιον Σοφίαν ὁ θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχει ἱερατικὴν σημασίαν. Ἡ σημασία δὲν εἶναι κατὰ γρῆμα λογικὴ ἀκριβὴς πατριαρχία, ὅτι, πρῶτον στούδιον, μοναχὸς συμπληθεῖ ἱερατικῶς τὸν Ἰγνάτιον, ὅπως δὲν μνημονεύει τὸν Θεότιον.

144 Ματθ. 25, 33.

145 Ματθ. 25, 30. Λουκ. 17, 10.

146 Ἐφεσ. 2, 3.

λυπηθῶ. Φυγετε ἀπὸ ἐμὲ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας¹⁴⁷, φύγετε.)¹⁴⁸

Ἔτσι, λοιπόν, πατέρες ἀπὸ πατέρας, φίλοι καὶ συγγενεῖς ἀπὸ φίλους καὶ συγγενεῖς, ἀδελφοὶ ἀπὸ ἀδελφούς, δοῦλοι καὶ ἐλευθέροι ἀπὸ δούλων καὶ ἐλευθέρους, πλούσιοι καὶ πτωχοὶ ἀπὸ πλουσίων καὶ πτωχών, ἔγγαμοι ἀπὸ ἐκείνους ποὺ ἐλαμψαὶ εἰς τὸν γάμον, ἀγαρμοὶ ἀπὸ τῶν ἀγάμων, καὶ μὴ ἕνα λόγον κάθε ἀμαρτωλὸς ἀνθρώπος κατ' ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως¹⁴⁹ θὰ ὦρ' ἀπέιαντι τοὺς εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ εἰς τὸ ἀνεκλάλητον ἐκεῖνο φῶς τὸν ὁμοῖόν του καὶ θὰ κριθῇ ἀπ' αὐτὸν. Τί θέλω νὰ εἶπω; Κηθένας, δηλαδὴ, ἀπὸ τοὺς ἀμαρτωλοὺς θὰ σ' ἰδοῦν πρὸς τὸν ὁμοῖόν του, ἦτοι ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν βασιλεῦ, ὁ ἀρχὼν πρὸς τὸν ἀρχόντα καὶ ὁ ἀμετανοήτως πόρνος πρὸς τὸν μετανοήσαντα πόρνον, ὁ πτωχὸς πρὸς τὸν πτωχόν καὶ ὁ δοῦλος πρὸς τὸν δούλον. Καὶ θὰ ἐνθυμῶμαι ὅτι κατ' ἐκεῖνον ἦτο ἀνθρώπος, ἔχων τὴν ἰδίαν ψυχὴν, τὰ ἴδια χέρια καὶ τὰ ἴδια μάτια καὶ γενικῶς ὅλα τὰ ἄλλα ἐξ ἑαυτοῦ καὶ ὅτι συνέζη με αὐτὸν καὶ κατεῖχε τὸ ἴδιον ἀξίωμα, τὴν ἰδίαν τέχνην, τὸ ἴδιον ἐπάγγελμα, ἀλλ' ὅμως ἔν ἡθέλησε νὰ τὸν μιμηθῇ. Καὶ ἀμείσως τότε θὰ κλείσῃ τὸ στόμα του¹⁵⁰ καὶ θὰ μείνῃ ἀναπολόγητος¹⁵¹ μὴ δυνάμενος νὰ προφέρῃ ἐντελῶς ὅτι: Ὅταν λοιπόν, οἱ κοσμικοὶ θὰ ἴδωσιν εἰς τὰ θεῖα καὶ κοσμικοὺς καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ βασιλεῖς, ἀγίους βασιλεῖς καὶ οἱ ἔγγαμοι πλουσίους καὶ ἐργάτους ἀγίους καὶ ὅλοι, ἐκεῖνοι οἱ καταδικασμένοι εἰς βασανιστήρια τοὺς ὁμοίους τῶν μέσων εἰς τὴν βασιλείαν τῶν αἰώνων, τότε καὶ θὰ ἐντραποῦν ἀφάνιστα καὶ θὰ εὗρεθῶσιν ἀναπολόγητοι, ὅπως ἀκριβῶς ὁ πλούσιος ἐκεῖνος ποὺ ἐβλάπετο τὸν (πτωχόν) Λάζαρον μέσα εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Ἀβραάμ, ἐνῶ ὁ ἴδιος ἐψήνετο μέσα εἰς τὴν φωτὶν.¹⁵²

Τί θὰ κόνωμεν, ἐπομένως, ἐμεῖς οἱ μοναχοί, οἱ ὡσάν κατ' ἐμέ, λεγώ, ὁκητοὶ καὶ ἀμαρτωλοί, ποῖα ἀράγε ἐντροπὴ καὶ τιμωρία θὰ μᾶς εὕρῃ, ὅταν ἴδωμεν ἐκείνους, ποὺ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν εἶχον καὶ γυναῖκας καὶ δούλας

147. Λουκ. 13. 27. Ματθ. 7. 23.

148. Α' Ἱωάν. 4. 17. Ἐβρ. 10. 27.

149. Ψαλμ. 106. 42.

150. Ρωμ. 1. 20.

151. Ἱερ. 36. 22. Λουκ. 16. 28.

καὶ δούλους, νὰ εὐφραίνωνται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν μαζί με τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα τῶν (ἀγαλλόμενοι.) ἔκ συμφώνου ὅλοι μαζί. Ὅταν ἴδωμεν ἐκείνους που ἔγιναν εὐαρεστοὶ μέσα ἀπὸ ἀξιώματα καὶ πλοῦτη, ὅταν μ' ἔνα λόγον ἴδωμεν μεταξύ ὁλῶν ἐκείνων, που εἰς τὴν ζωὴν ἐπέτυχον κάθε ἀρετῆς καὶ ἐζησαν μέσα εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ τὰ δάκρυα διὰ τοῦ φόβου τοῦ Κυρίου, νὰ εὐρσκωνται μέσα εἰς τὴν χαρὰν καὶ τὴν λαμπρότητα τῶν δ. καιῶν. Ὅταν, λοιπόν, ἀναλογισθῶμεν ὅτι ἀφικουμέν καὶ πατέρας καὶ μητέρας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς¹⁵³ καὶ τοὺς κόσμον ὁλόκληρον, διὰ νὰ σώσωμεν τὰς ψυχὰς μας¹⁵⁴, μερικοὶ δὲ καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, ὅλλοι, μαζί μ' αὐτὰ καὶ πλοῦτον καὶ ἀξιώματα καὶ ὅσα ἄλλα εὐχαρίστητα ἔχει ὁ ζωὴ, καὶ δι' ἀνηχώρησαμεν ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ ἐγίναμεν πτωχοὶ καὶ ἐκάρημεν μοναχοὶ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ὅμως ἐνέκα μικρᾶς ἀμελείας καὶ μοχθηρίας καὶ ἐξ αἰτίας τῶν κακῶν μας ἐπιθυμιῶν κατετάξαμεν τοὺς ἑαυτοὺς μας μαζί με τοὺς κοσμικοὺς καὶ τοὺς πόρνους καὶ τοὺς μοιχοὺς καὶ με ὅσους ἐζήσαν ἀσύτως¹⁵⁵ εἰς αὐτὴν τὴν ζωὴν, (ὅταν συλλογισθῶμεν ὅλα αὐτὰ) πόσον μεγάλος φόβος καὶ τρόμος καὶ ἐντροπὴ θὰ μᾶς κυριεύῃ¹⁵⁶. Πιστευσάτε εἰς τοὺς λόγους μου, ἀδελφοί, αὐτὴ ἡ ἐντροπὴ μας θὰ εἶναι χειρότερον βασανιστήριον ἀπὸ τὴν αἰωνιον κόλασιν τῶν κοσμικῶν. Ὅταν δηλαδὴ αὐτοὶ στραφούν καὶ ἴδουν ἐμὲ πού μ' ὅλην τὴν ψυχὴν ἡμετήσιν τὸν κόσμον, νὰ ἴσταται μαζί με κοσμικοὺς, παραβεγματος χάριν, πού τώρα ἔχουν παιδιὰ καὶ ἔχουν ἐμπλακὴ εἰς δημοσίας ἐποθέσεις¹⁵⁷ ἢ ἐτήρητοῦν μέσα εἰς τὸ στράτευμα, καὶ νὰ τρέκεται νὰ λάβω τὴν ἰδίαν με ἐκείνους τιμωρίαν, καὶ μοῦ εἶπουν· «Καὶ σὺ, μοναχέ, πού ἀφημερὸν τὸν κόσμον, ἔδω μαζί με ἡμᾶς τοὺς κοσμικοὺς εὐρίσκεισαι, τούλαχιστον ἐσύ διὰ τί.», Τί ἀράγε θὰ ἀπολογηθῶ τότε, τί θὰ τοὺς εἶπω. Λιότ ποίος ἀδελφοί, θὰ θυνηθῇ ἀξίως νὰ δηγγηθῇ με λόγια τοῦ μέγεθος τῆς θλίψεως πού τρέκεται τότε νὰ μοῦ συμβῇ. Ὅπως δὴ ποτε κανεὶς, Διότ, καὶ τί θὰ εἶπωμεν ἢ τί γενικῶς θὰ ἡμπορέ

153. Ματθ. 19, 29. Μάρκ. 10, 29.

154. Ματθ. 16, 26, 26.

155. Λουκ. 15, 18, 30.

156. Ψαλμ. 54, 8.

157. 2^ο Τιμ. 2, 4.

σώμεν να ἀπολογηθῶμεν. "Οτι ἐγκαταλείψαμεν τὸν κόσμον καὶ τὰ τοῦ κόσμου." ¹⁵⁷ Ἀλλ' αὐτὰ δὲν τὰ ἐμ' ἡρώμεν μὲ ὅλην μας τὴν ψυχὴν. Διότι τοῦτο εἶναι ἀληθὴ ἢ ἀνσχωρήσας ἐκ τοῦ κόσμου καὶ ἀπο τὰ τοῦ κόσμου, το νῦν μισήσωμεν δηλαδὴ καὶ να ἀποστραφῶμεν τὰ πρᾶγματα τοῦ μετὰ τὴν φυγὴν μας ἀπ' αὐτοῦ.

Ἄλλ' ὅμως τι εἶναι ὁ κόσμος καὶ τι τὰ πράγματα τοῦ. Ἀκουσε δὲν εἶναι γυναικί, οὔτε ἀσῆμ, οὔτε ἴππῳ ἄλλ' οὔτε καὶ ἡμίονοι, δὲν δὲν αὖτε καὶ ὅσα ἀκόμη χρὴ εἶναι τὰς ἀναγκὰς τοῦ σώματος τὰ ἔχομεν καὶ ἑμεῖς. Δὲν εἶναι κρέας οἷον φαμί οὔτε κρασί, δὲν καὶ εἰμὲς ἀπο αὐτὰ κατελαισσομεν καὶ τρώγομεν μὲ αὐτάρκειαν. Δὲν εἶναι ὑγιεινὰ οὔτε λουτρά οὔτε χωράφια ἢ ἀμπελῶνα καὶ προσέταξα διότι καὶ αἱ λαῦρα καὶ τὰ μοσστήρια ἀπο τέτοια συνίστανται. Ἄλλα πάλιν, λοιπὸν εἶμι ὁ κόσμος. Εἶναι ἡ ἀμαρτία ὁ δαίμων, καὶ ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ πρᾶγματα καὶ τὰ πάθη. "Ἄς ἀφίπνωμεν τὰς μὰς εἰπὴ σχετὶ καὶ μὲ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου ὁ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ὁ ἡγούμενος μαθητὴς ¹⁵⁸ τοῦ Χριστοῦ. «Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, λέγει, οὔτε τὰ πράγματα τοῦ κόσμου. Διότι κίθητι, τοι ὁ πάρχει εἰς τὸν κόσμον ἡ σαρκικὴ ἐπιθυμία καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἐπιθυμία εἰς τὰ πλούτη, δὲν προερχονται ἀπὸ τοῦ Πατέρα ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κόσμου.» ¹⁵⁹ Ἐάν λοιπὸν εἰμὲς, πού ἀφήσαμεν τὸν κόσμον ὁλόκληρον καὶ ἐφυγάμεν μακριὰ καὶ ἀπεγυμνωθῶμεν ἀπὸ ὅλων, δὲν ἐφυλάξαμεν αἵτια, ποιοὶ κέρδους, θα ἦδυναμεθα νὰ ἐχωμεν ἐκ μόνης τῆς ἀνσχωρήσεως μας, ἀλλ' ἀπὸ οὗτου καὶ ἀνφυγάμεν καὶ οὗτου τυχὸν φθίσωμεν τὰ ἴδια πάλιν πράγματα θα συναντήσωμεν διότι εἴμεθα ἄνθρωποι καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ζῶμεν ὡς οἱ τοῦ οὐκοῦ θεοῦ. Παντοῦ χρειαζόμεθα τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ σώματος, παντοῦ εἰσρέεσθαι καὶ γινώσκεις καὶ παιδία καὶ κρασί καὶ καθὲρ εἶδος καρπῶν, διότι ἀπ' αἵτα καὶ τέτοια παρομοία πρὶν γινώσκοντες ἀντηρεῖται ἡ ζωὴ μας. Ἐάν ἐχωμεν τὴν ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν λογισμῶν, πῶς θα ἡμπορεσώμεν, ἐφ' ὅσον εὐρισκό-

750

157. Α. 1ω4ν 2. 15.

158. 1ω4ν 19. 23.

159. Α. 1ω4ν 2. 15-16.

μεθα εἰς τὸ μέσον αὐτῶν, νὰ ἀπομακρυνθῶμεν πιντε-
λῶς ἀπο τὴν ἁμαρτίαν καὶ καθάλου νὰ μὴ πληγωθῶμεν
ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς. Ἀπὸ ἀκριβῶς πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πα-
λαους καὶ τοὺς τωρινούς ἀνθρώπους γνωρίζω πάλιν καλῶς
ὅτι, το ἐφίλασάν καὶ τὸ φυλάσσειν ζῶντες εἰς τὸ μέ-
σον τῶν πραγμάτων καὶ τῶν φροντιδῶν καὶ τῶν μερ-
μῶν τῆς ζωῆς, διασπώντες οὕτως τὴν ζωὴν τοὺς μέσα εἰς
τελείαν ἀγιότητα καθὼς μαρτυρεῖ περὶ αὐτῶν καὶ τῶν
ομοίων τοῦ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος λέγων. «Παρερχεται
ἡ μορφή τοῦ κόσμου αὐτοῦ»¹⁶⁶ ὥστε κί ἔκενοι ποὺ ἔ-
χουν γυναῖκες, ὥς εἶναι ὥσαν νὰ μὴ ἔχουν καὶ ἐκεῖνοι
ποὺ ἀγοράζουν οἰκίαν νὰ μὴ κατεχουσιν καὶ ἐκεῖνοι ποὺ
ἀσχολοῦνται μετὰ τὸν κόσμον, ὥσπερ νὰ μὴ ἀσχολοῦν-
ται¹⁶⁷. Εἶναι, λοιπὸν διὰ τὸν ἀπὸ αὐτὰ νὰ συμπεράσῃ
κανεὶς καὶ τὰ ὑπόλοιπα, νὰ μὴ ὀργίζεται δηλαδὴ αὐτὸς
ποὺ θυμῶνε, κί ἐκεῖνος ποὺ ἐπαινεταὶ νὰ μὴ θήλῃ καὶ
θόλου εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἐκείνου ποὺ λέγονται ἢ νὰ μὴ
προσεχῇ μετὰ τὴν καρδίαν τοῦ αὐτοῦ ποὺ λέγονται ἐκεῖνος
ποὺ διεκδικεῖ τὸ δικαίον τοῦ νὰ εἶναι, κατὰ τὴν διάθε-
σιν τῆς ψυχῆς νεκρὸς διὰ τὸν κόσμον κί ἐκεῖνος ποὺ
ἔγινε μία φορά διὰ πάντα τέτοιος γιὰ ζητῆ καὶ νὰ ἔχῃ
πρυθυμίαν νὰ μὴ λογαμαζῇ οὕτε κί αὐτὸ τὸ σῶμα
τοῦ. Διότι ὅσοι ἀγωνίζονται τέτοιοι καὶ ἔγιναν καὶ γί-
νονται εἰς κάθε γενεάν.

Ἐάν ὁμοῦς δεῖξωμεν ζῆλον νὰ γίνωμεν τέτοιοι
καὶ ἔτσι νὰ διανυῶμεν τὴν ζωὴν μας, τί θὰ εἴπωμεν,
ὅτι «Δόξαν καὶ πλοῦτον περιφρονήσαμεν». Ἀλλὰ διχῶς
ἄλλο θὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι «τὸν φόβον καὶ τὴν φιλονεικίαν»¹⁶⁸
καὶ τὴν ζήλειαν δὲν τα ἐγκαταλείψατε». Ὅτι δε αὐτὰ μᾶς
ἀποξενώνουν καὶ μᾶς χωρίζουν ἀπὸ τὸν Θεόν¹⁶⁹ μᾶς τὸ
λέγει ὁ θεὸς Ἰακώβος, ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ. «Ἐ-
άν ὁμοῦς ἔχετε εἰς τὴν καρδίαν σας πικρὰν ζηλοτυπίαν
διότι ὑπαρχει καὶ ἀγαθὴ ζηλοτυπία— καὶ διάθεσιν
πρὸς φιλονεικίαν, μὴ καυχᾶσθε καὶ ψευδεσθε ἐναντίον
τῆς ἀληθείας. Δὲν εἶναι αὕτη ἡ σοφία ποὺ ἔρχεται ἀπὸ
ἐπάνω, ἀλλ' εἶναι ἐπίγειος, κοσμικὴ δαιμονικὴ διότι
ὅπου ὑπάρχει, ζηλοτυπία καὶ φιλονεικία, ἐκεῖ εἶναι ἀκα-

166 4 Κορ 7 31

167 4 Κορ 7, 29 31

168 φλ 1 15

169 2οφ Σαλμ 1 3

λοι δὲ δολόχρυσα ἐνδύματα, ἄλλοι ζῶνας καὶ πολυσταύρια, ἄλλοι σανδάλια καὶ ὑποδήματα, ἄλλοι νόστιμα φαγητά καὶ ποτά, ἄλλοι σμίλας καὶ ραφίδας καὶ μαχαίρια ἢ ἀκόμη καὶ πῖο εὐτελῆ ἀπ' αὐτῶν, ἐξ αἵτίας τῶν ὀποιῶν χάνομεν τὴν ἀγάπην τοῦ βασιλεως τῶν βλῶν¹⁷² Χριστοῦ καὶ γινόμεθα ἐχθροὶ τοῦ χωρὶς νὰ τὸ αἰσθανώμεθα. Καὶ δι' αὐτά, ἀδελφοὶ μου, εἴαν δὲν προφθάσωμεν νὰ μετανοήσωμεν καὶ νὰ ἐξοριώμεν ὁ καθένας μὲς ἀπὸ τὴν ψυχὴν μᾶς κάθε κακὴν ἐπιθυμίαν καὶ λαλῶν καὶ φιλονεικίαν¹⁷³ καὶ ζηλεῖαν καὶ ὑπερηφάνειαν, τροκεῖται νὰ καταδικασθῶμεν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον μαζί με τοὺς τελῶνας καὶ τοὺς ἁμαρτωλοὺς¹⁷⁴ καὶ τοὺς πλουσίους, πού ἔζησαν μετ' αὐτοῖν¹⁷⁵.

Διὰ τοῦτο, λοιτόν ἀδελφοί, ὡς ἀγωνισθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν κάθε ἀρετὴν καὶ νὰ ἀποστραφῶμεν μ' ἄλλην μᾶς τὴν ψυχὴν κάθε κακίαν καὶ πάθος καὶ νὰ μισήσωμεν κάθε πρᾶγμα ἀσημαντόν ἢ σπουδαῖον, πού φέρει κίνδυνον εἰς τὴν ψυχὴν μᾶς. Καὶ ὡς χρησιμοποιοῦμεν μόνον θεῖνα τὰ πράγματα, εἰς τὰ ὅποια ὁ νοῦς ὄντι εὐφραίνεται καὶ ἡ καρδία μᾶς δὲν εὐχαριστεῖται, διὰ νὰ μὴ καταταχθῶμεν εἰς μίαν θεσὶν εἰς τὸ ἀριστερὸν μέρος μαζί με τοὺς ἁμαρτωλοὺς κοσμικοὺς ἐξ αἰτίας ἐκείνων πού φανονται μικρά καὶ εὐτελῆ, καὶ ἴδωμεν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ πατέρας μᾶς νὰ παρίστανται εἰς τὰ δεξιά τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ μάς κατακρίνουν. Οἱ ἡγούμενοι

μοναχὸς εἶναι μία θεοσέμεια ἐπὶ τῆς γῆς. Εἶναι ὁ ἀτελλόμενος εἰς τὰς πόλεις τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ὁ μετὰ πόθου μετανοῶν διὰ τὴν σωτηρίαν. Διὰ τοῦτο τὰ πάντα ἀσκήσι καὶ τὸ θαδίσμα τοῦ ὑπομνηστικοῦ τὴν περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ Ἐνεκα τούτου καὶ τὰ ἔνδομάτια τοῦ πρέπει νὰ ἔχουν εὐδαίμον χαρὰν κτήρα. Ἐνδύσων καὶ κρίστων τὸ μαστῆριον τοῦ Θεοῦ. Συμβολίζων τὸ βασ. λικόν ἔξισμα. μετὰ τὸ ὅποιον ἔχει, χρῆσθαι ὁ μοναχός, ἀλλὰ καὶ τὸ διανοητὴς πάντως τὴν ἀδελφότητα μετάνοιαν τοῦ περὶ τὸν Θεὸν ἀνθρώπου καὶ συγκαταρῶνα. Τὸ ζωστικὸν δὲ ὁ χιτὼν εἶναι τὸ κανονικὸν τὴν χαρὴν καὶ τὴν ἀγαλλίαν τῆς σωτηρίας. Τὸ καλὸν ράσον συμβολίζει τρεῖς ἀρετάς, τὴν σεμνότητα τὴν περὶ τὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν σεμνότητα. Τὸ κανονικὸν (τοῦ Θεοῦ) τὴν ἐν Χριστῷ ἀκατακτάτην καὶ τὴν ἡλικίαν καὶ εἶναι τὸ σὺμβολον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πού στέλει τὸ ἡμερομηνικόν. Ὁ ἀνάκτορος δὲ ἀνάκτορος ἡλικία καὶ περὶ τὸν Θεὸν καὶ τὸν στερρὸν τοῦ Κυρίου. Ἡ ζώνη, τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν προετοιμασίαν δι' ἄρτον (καὶ τὸ πρῶτον, ἡμῶν ἔτιωσαν παρὰ τὸν Θεόν). Τὰ σανδάλια τὴν φωνὴν ἔχουσιν καὶ τὴν ἀγαλλίαν ποιεῖν πρὸς τὸν Θεόν. Ἔτσι καὶ τὰ ὀφθαλμοὶ συμβολίζων κατὰ καὶ δὲ καὶ ἀπαρτίζων τὴν ἀνακλίαν τοῦ μοναχοῦ.

172 Ρωμ. 9, 6.

173 Ρωμ. 13, 13. Α' Κορ. 3, 3. Β' Κορ. 13, 20. Γαλ. 5, 20.

174 Λουκ. 15, 1.

175 Λουκ. 15, 13, 16, 19, 24.

βηλασθή, κάθε μοναστηρίου νά ἴδουν αὐτοὺς του εὐγρέστησαν εἰς τὸν Θεόν εἰς τὰ ἴδια μοναστήρ' αἱ οἱ διακονηταὶ ἐκείνους, ποὺ ἐλαμψαν ὡς φωστῆρες¹⁷⁶ εἰς τὰ ὅμοια διακονήματα· οἱ ὑποτακτικοὶ καὶ οἱ ἀσκηταὶ ἐκείνους, ποὺ διέπρεψαν εἰς τὰ ἴδια ἔργα καὶ εἰς τὰς ἰδίας ταπεινάς ἢ καὶ πλέον κατωτέρας ἐργασίας καὶ ἐστεφανώθησαν μαζί με τοὺς ἁγίους μάρτυρας¹⁷⁷ ἐκεῖνοι ποὺ ἐμόλυναν τὴν νεότητά τοις ἐκείνους, ποὺ τὴν ἐχαλίνωσιν γησαν καὶ οἱ ὥριμοι ἄνδρες, ποὺ ἐξέπεσαν ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν τῶν ἐκείνους, τοὺ ἀπὸ τὴν νεότητά τῶν ὑπεμειναν καρτερικῶς τὸν πόλεμον τῆς σαρκὸς καὶ ἐφύλαξαν τὴν σωφροσύνην τῶν, μέχρις οὗτο ἐγύρουν· οἱ γέροντες, ποὺ ἕως τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῶν ἔκαναν τὰ ἔργα τῶν ἀνευθύνων παιδιῶν, ἐκείνους ποὺ εἰς τὸ γῆρας τῶν ἔγιναν μοναχοὶ καὶ μέσα εἰς ὀλίγον χρόνον, διὰ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἔκοψαν καὶ κακὴν συνήθειαν ποὺ ἀπέκτησαν κατὰ τὴν νεότητά τῶν ἐκεῖνο, ποὺ γελοῦσαν ἐκείνους ποὺ κλαίου¹⁷⁸ σήμερον ἐκεῖνοι, ποὺ ἔζων μέσα εἰς τὴν τρυφὴν καὶ ἐτρώγον πρὶν ἀπὸ τὴν καθωρισμένην ὥραν, ἐκείνους, ποὺ ἦν ἐχόρταινον οὔτε καὶ κατὰ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἐκεῖνοι, ποὺ ἔπαιζον ἐκείνους, ποὺ ἦσαν πάντοτε κατηφιῆς καὶ κατωχροί¹⁷⁹ ἀπὸ τὴν ἐνθύμην τῆς φοβερᾶς ὁκνητῆς ἡμέρας τῆς κρίσεως καὶ τῶν ἰδίων ἁμαρτημάτων τῶν ἐκεῖνο, ποὺ ἀφῆσαν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν δόξαν καὶ ἦλθον καὶ ἔγιναν μοναχοί, ἀλλ' ὅμως ὅν ἠθέλησαν νὰ ταπεινωθοῦν ὀλίγον, ἐκείνους, ποὺ ἦσαν πάμπτωχοι καὶ ἦλθον καὶ ἔζησαν μαζί μας καὶ διὰ τὴν ταπεινώσιν τῶν, ἔγιναν τοὺ ἐνδοξοὶ καὶ ἀπὸ πολλοὺς θεολογικοὶ καὶ πνευματικοὶ ποὺ παρίστανται μαζί τῶν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ, πράγματι σπασισμένοι με τὴν ταπεινωδοσύνην τῶν.

Ἄραγε, ἀντελήφθητε, λοιπὸν ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, τί εἶπον, Ἄραγε, γνωρίζετε ποῖα θὰ εἶναι ἡ ἐντροπή μας τότε, Ἄραγε κατενόησατε, Συνειδητοποιήσατε τὴν ὥραν ἐκείνην ἢ πρέπει νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἴδια

176. Δαν. 12, 3. Φιλ. 2, 15.

177. Παρελληλίστως τῶν μαρτύρων τοῦ αἵματος πρὸς τοὺς μάρτυρας τῆς συνειδήσεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Ὁ στέφανος καὶ αἱ ἀδελφοὶ ποὺ θὰ λάβουν θά πῶναι ἰσοδύναμοι.

178. Δαν. 6, 21. 35.

179. Ἡ ἀσκήτης ἀφαιλεῖται εἰς τὴν νηστείαν καὶ τὸ παντοτινὸν κέντημα τῆς χαμένης σωτηρίας.

πράγματα πρὸς ὠφέλειαν ἰδικήν μου καὶ ἐκείνων τῶν ὀκνηρῶν που εἶναι ὅμοιο. πρὸς ἐμέ; Ἔτσι λοιπόν, θά συμῆ καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἰδίους κατὰ τὴν φοβερὰν ἡμέραν ἐκείνην καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀδελφούς μας θὰ εὐρεθῶσι νὰ παριστανταὶ μὴ δόξαν εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ πολλοὶ εἰς τὰ ἀρ.στερα καὶ θά καταδικάζωνται ἀπ' αὐτούς. Καὶ τῶς δὲν θά συμῆ αὐτό, ὅταν δύο ἀνθρώποι ἔγιναν μοιναχοὶ μαζί¹⁸⁰ εἶχον τὴν ἴδιαν τέχνην, ἦσαν ἰσῶς γλυπταὶ ἢ ξυλουργοὶ, καὶ ἦσαν καὶ οἱ δύο νέοι, καὶ καθαροὶ ἀπὸ κάθε σωματικῆν ἁμαρτίαν, τέκνα πτωχῶν ἀνθρώπων καὶ ὁ μὲν εἷας μὲ τὴν θέλησίν του ἀσκειῖ κάθε ἀρετὴν, ὁ δὲ ἄλλος κάθε κακίαν καὶ πονηρίαν. Ἡ μὲν πρὸς δὲν ἐλέτομεν νὰ γίνεσθαι αὐτὸ ἀντίμεσά μας καθ' ἡμερινῶς. Κ' ἀπ' αὐτούς τοὺς δύο ἐλέτομεν ὁ μὲν εἷας νὰ εἶναι ταπεινός, εἰσπειθής, ὑπάκουος, νὰ συναναστρέφεται ἡμᾶς ὡσάν δοῦλος Θεοῦ καὶ ὄχι ἀνθρώπων¹⁸¹ νὰ διακονῇ τοὺς ἀδελφούς του με ὁλοκληρωτικὴν πίστιν νὰ εἶναι κατὰ τὸ φρόνημα ταπεινός καὶ συντετριμμένος καὶ νὰ συλλογίζεται μόνος του κήπως ἔτσι καὶ νὰ λέγῃ. ὅπως ἐχομεν μάθε αὐτὸ ἀπὸ τὴν καθ' ἡμερινὴν του ἐξομολόγησιν καὶ ἀπ' ἐκείνου ποὺ συχνὰ τὸν ἐρωτοῦν καὶ τοὺς ἀπαντᾷ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον. «Ἐγὼ λέγει, τιμὲ πατερ, καὶ ὅταν ἦμουν εἰς τὴν κοινωνίαν, μάλ.ς ἤμπορούσα μετὰ δυσκολίας νὰ ἐξομολογῶ μὲ πολὺν κόπον τὴν τροφὴν μου. Τώρα ὁμῶς τοῦ ἡλθον ἐδῶ, μὲ ποῖον δικαίωμα θά ἀμελήσω τὴν ἐργασίαν καὶ θά τρωγῶ δωρεάν τὸ φωμί τοῦ μοναστηρίου, διὰ τὸ ὅτιοιόν θά δώσω λόγον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως¹⁸². Ἀλλὰ, ἐπειδὴ ἡλθον διὰ νὰ ὑπηρετῶ τὸν Θεόν, θά ἀγωνισθῶ ὅσον ἤμπορῶ, ὥστε νὰ ὑπερβῇ ἡ ἐργασία τὴν διατροφήν μου καὶ θά ὑποταχθῶ εἰς τὸν προεστῶτα καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀδελφούς μου μέχρι θανάτου χωρὶς γογγυσμόν, ὅπως εἰς τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν χωρὶς καμμίαν ἐντελῶς παρακοήν εἰς αὐτούς». Ὁ δὲ ἄλλος ἐλέτομεν νὰ εἶναι κενόδοξος, ἀνυπάκουος, ἀπειθής, καὶ κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον νὰ συλλογίζεται μόνος του τὰ ἀντίθετα ἀπ' ἐκείνον καὶ νὰ λέγῃ. «Ἰδοὺ, λοιπόν, ὁ Θεὸς μοῦ ἐστειλε κατοικίαν, φωμί καὶ κρα-

180. Λοκκ. 12, 35

181. Α' Πέτρ. 2, 16. Ἑφεσ. 6, 7.

182. Α' Τιμόθ. 4, 17

οὐ καὶ ἀφθόνους τροφάς. Ἔλαβον τὴν ἰδίαν θέσιν με-
 τοὺς πρῶτους¹⁸³ καὶ τὴν πρῶτην μεταξὺ ἐκείνων που ἡλ-
 θον μετὰ ἀπ' ἐμέ καὶ εἶμαι ἀδελφός ὧν αὐτῶν εἶτε τὸ
 θέλουν εἶτε δὲν τὸ θέλουν. Λοιπὸν δὲν ἔχω πλέον τίπο-
 τε ἄλλο παρὰ νὰ τρωγῶ, νὰ πινῶ καὶ νὰ κοιμᾶμαι κα-
 τὰ κόρον. Διότι, τί ἀνάγκην ἔχω νὰ ἐργάζωμαι πλέον,
 διὰ νὰ κοτιάζω δηλαδὴ καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν οἱ ἄλλοι
 τὸν κόπον μου. Διότι, κί' ὅν ἀκόμη μοῦ ὀρίσουν μερι-
 κάς ἐργασίας, ἀρχικά θὰ προσβάλω ἀδυναμίαν. Καὶ ἐ-
 ἂν μὲ ἀναγκάσουν, θὰ εἶπω πρὸς αὐτοὺς. «Καὶ ἐάν δὲν
 ἤμπορῶ νὰ κάνω αὐτό, Μπορεῖτε νὰ μὲ στραγγαλίσε-
 τε, μπορεῖτε νὰ μὲ διωξετε, ἐάν δὲν εἶμαι ἱκανός». Ἔ-
 τσι θὰ προσποιηθῶ ὅτι κλαίω. Θα φωνάξω. θὰ εἶπω ὅ-
 τι παρέλυσαν τὴν γονατὰ μου¹⁸⁴, θὰ προσφασθῶ ζάλην,
 θὰ εἶπω ὅτι τὸ κεφάλι μου ἐνοχλεῖται ἀπὸ τὴν χολήν
 καὶ ἐξ αἰτίας αὐτοῦ θέβαια θὰ ἤμπορέσω μὲ εὐλογον
 δικαιολογίαν νὰ τρώγῶ ἀπὸ τὸ τρωϊ καὶ θὰ ἀοχίσω νὰ
 καταρῶμα, νὰ θλασθῆμῶ καὶ θα ἀντιλέγω καὶ συγ-
 χρόνως θὰ γογγύζω ἐναντίον ἐκείνων πού μὲ προστά-
 σουν. Καὶ ὅπωςδήποτε θὰ ἀποκαμῶμαι κα, θὰ μὲ ἀφή-
 σουν ἡσυχον, ἀκόμη καὶ παρὰ τὴν θέλησιν των. Καὶ ἐ-
 ἂν μοῦ ἀναθέσουν κάποτε κάποιαν ταπεινὴν ἐργασίαν
 καὶ κάποιαν ὁμοίαν διακονίαν, θὰ τὴν περιφρονήσω.
 Ἐάν, δηλαδὴ, μὲ προστάξουν νὰ ὑπηρετῶ τοὺς ἡμιό-
 νους, θὰ προσφασθῶ ὅτι δὲν γνωρίζω νὰ τοὺς ὑπηρε-
 τῶ καὶ θὰ τοὺς ἀφήσω ἀτεριποιήτους καὶ ἀφροντίστους
 μαζί μ' ὅλα τα σαργίσματα των κα εἶται ἡ ἀπὸ ἀνάγκην
 θὰ μὲ ἀφήσουν ἢ θὰ μοῦ ὠσωσιν κανένα βοηθόν. Ἐ-
 καῖνος θὰ κάνη ὅλας τὰς ἐργασίας καὶ ἐγώ, κάμνων
 κάτι τὸ ἐλαφρόν, θὰ ἀναπαύωμαι. Ἀλλὰ ἐάν μὲ προσ-
 τάξουν νὰ γίνω ζυμωτής¹⁸⁵, θὰ τοὺς θεβαιώσω προσποι-

900

183 Οἱ πρῶτοι τοῦ μοναστηριοῦ εἶναι κατὰ κανόνα οἱ πλέον ἐξ ὁλο-
 γοῦ των μοναχῶν ἀσκητικότες διὰ τὴν νεανικήν σοφίαν καὶ ἀνέναντον. Ἐν-
 τὸνδε σῆμα νὰ τοὺς καὶ ἡ ἱεραρχία καὶ τὰ νὰ ἰσχυμένους μοναχοὺς εἰς τὸν
 καθόν. Αὐτοὶ ὅμως καὶ οἱ κατεν ἀνέλαστοι κα, οἱ τερνὸν ὡρεοὶ καὶ οἱ ἀξιω-
 ματοῦχοι. Ἰσταντο ἡ ἐμπροσθεν ἡ παρακλήσιος τοῦ εὐκαιοσσεῖου.

184 Ἦτο. 86, 8. Ἔσο. 12, 12

185 Τὸ διακόνημα ἐστὶ ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα τῆς πνευματικῆς
 ζωῆς τοῦ μοναχοῦ καὶ εἶναι ἡ ἐργασία καὶ κένει κα ἡ ὁποία ἐντέλλεται, εἰς
 τὴν ὁδὸν τοῦ ἀγ. πατρὸς εἰς ὃν καθεμερινὸν λειτουργικὸν χρόνον. Ἀπὸ τὰς
 συμβολαῖς πρὸς διδο κα, καθε διακονοῦν ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης
 εἰς τὸ ἔργον τοῦ. Ἔλαβον καὶ ἐν τρώματι, μανθάνοντες τὰ διακονήματα. ἡ
 τοῦλάχιστον μαρτυρῶ ἐξ αὐτῶν— τῆς ἐκκλησίας ἐνεργη, εἰς τὴν μονὴν τοῦ
 Στουδίου καὶ ἐκκλησίας καὶ εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Μάμαντος Νικηάδος.

ητά ἐκ τῶν προτέρων, διὰ νὰ μὴ κατακρ.θῶ ὡς παρήκο-
ος καὶ θὰ τοὺς εἶπω. «Εγώ, πατερες, οὐδέποτε εἶδον
πῶς γίνεται τὸ ψωμί, καὶ ἔτσι θὰ ἀπέλθω καὶ θὰ κάνω
ψωμί, ὅπως τὴν λάσπην. Ἐκεῖνοι τότε, ἐπειδὴ δὲν θὰ ἡμ-
ποροῦν νὰ τὸ φάγουν δὲν θὰ μὲ πιέσουν πλέον νὰ συνε-
χίσω αὐτὸ τὸ διακόνημα. Καὶ ἔσιν ἀκήμε τὸν θάλουν
νὰ διακονῇ εἰς τὸ μαγε.ρεῖον, δὲν γνωρίζει νὰ ταπεινω-
θῇ ἐνώπιον τοῦ ἡγουμένου του καὶ νὰ θάλλῃ μετάνοισιν,
ἀλλὰ λέγει μὲ αὐθάδεια πρὸς αὐτόν. «Κύρ.ε ἐλέη-
σον πατερ ἀπο ὅλου μόνον ἐμὲ ἐδιάλεξες διὰ τὰς τα-
πε νὰς ἐργασίας. Δὲν ὑπάρχουν ἄλλο, ἀδελφο' εἰς τὴν
μονήν;». Καὶ λέγει αὐτὰ ἔτσι, ὥστε νὰ ἀποφύγῃ τὸ δια-
κόνημα, του τοῦ ἀνατίθεται Ἄλλ' ἐάν ἴδῃ τὴν ἐπιμο-
νὴν τοῦ ἡγουμένου, τότε φευγε ὅχ, διὰ τὸν Θεόν, ἀλλ'
ἐπειδὴ φοβεῖται τὴν τιμωρίαν καὶ τὸ μαυτίγιον καὶ φεύ-
γων μὲ γογγυσμὸν λέγει μέσα του. «Τέλεια καὶ καλά
θὰ φάγουν ἀπ' αὐτὰ του θὰ μαγε ρευσω ἐγώ. Ἐάν δὲν
τοὺς κάνω ἢ νὰ σηκωθοῦν νηστικοὶ ἀπὸ τὴν τράπεζην ἢ
νὰ κάνω ἐμετόν, ὅσα θὰ φάγουν νὰ μὴ εἶμαι τίποτε!». Μ'
ἕνα λόγον, τὰ κάνει ὅλα μὲ τὸσον μεγάλην μανίαν ὅ
ἀθλιος. Τὰ ἴδια κάνει καὶ μὲ τὸ μαγεῖρμα τῶν ἀδελ-
φῶν. Τὰ ὁσπρια τὰ κατίζει καὶ τὰ καίει, τα θάζει ὅλα
ἀπλута κα. ἀκαθάριστα εἰς τὰς χύτρας ρίπτει ἀλάτι
περισσότερον ἀπὸ τὸ κακονικὸν κάμνων αὐτὰ πολὺ ἄλ-
μύρα καὶ τὰ ἀφίνει, νὰ κρυώσουν, διὰ νὰ ἀηδιάσουν οἱ
ἀδελφοὶ νὰ συγχυσθοῦν καὶ νὰ κάνουν ἐμετόν τὰ φαγη-
τά. Εἰς τὴν συνέχειαν, ἂν ἕνας ἀδελφος τοῦ εἴπῃ ἢ τοῦ
ἀποστειλῇ κάτι διὰ νὰ τὸ ψῆσῃ καὶ νὰ τὸ ἐτοιμάσῃ, μὲ
ἀδιαντροπίαν τοῦ λεγε. «Δὲν ἐντρεπετα, ἴδου, κά-
ποιος κυρ ος διέταξε τὸν δοῦλον του! Δὲν θὰ φάγῃς,
μέχρις ὅτου τα ἐτοιμάσω!». Καὶ ἔτσι, κάμνων εἰς ὅλα
τὸν θέτει κανεῖς νὰ πηδᾷ καὶ νὰ τρέχῃ μόνον εἰς τὰς
δ ακονίας καὶ ἐργασίας ποῦ γνωρίζει ὅτι θὰ εὖρη τρό-
πον, διὰ νὰ κλέψῃ ἢ νὰ σφετερισθῇ κάτι. Καὶ ἐάν ἴσως

εἶνα ὁ οἰκονομὸν τὰς χρῆας καὶ μνηστὸς καὶ διανέμων τὰ ἀγαθὰ. Ἐ-
πιστημονάρχης ὁ πρεσβύτερος καὶ διορθὸς τοῦ μοναχοῦ Ἐκκληρητὴς ὁ δὲ
κυριάρχης τῆς πλῆθ. καὶ τῆς ἡσυχ. εἰς τὴν μονήν. Κανονάρχης ὡς εἶπο-
μεν εἶνα ὁ συντηρητὴς τῆς ἀκριβ. ἀρχηγὸς τῶν ἐσμάτων καὶ προσφύ-
των σωματῶν.

Ὁ Ταξιάρχης ἐκβαλέει καὶ καλύπτει τὰς ἀνάγκας τοῦ ναοῦ κατὰ
τὴν λαίκα. ἐν Κελαριῶν. ὁ Κελευθὸς ἐπὶ τῶν προσφύγων. Ὁ Αἰριοτε-
αὶος διακονεῖ εἰς τὴν τράπεζαν. Ὁ αἰσιόος ὁ μέγιστος τῆς μονῆς. Ὁ Ρα-
φὸς ἢ Βαστάριος ὁ ράβδης τῆς μονῆς κ. λ. κ.

960

δὲν προσημνηθῇ περισσότερον ἀπὸ δλους, εὐλακρινῶς λυπεῖται καὶ ἀπὸ τὴν θλίψιν γογγύζει κρυφά εἰς τοὺς ὁμοίους του. Ὅταν ὁμως τοῦ ὀρίζουν νὰ κἀνῃ αὐτός, τότε σηκώνεται ὡσὲν ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ τὸν Ἄδην καὶ ἀμέσως τὸ προσωτὸν του γίνεται, φαδρὸν, τὰ μάτια του χαρωπὰ¹⁸⁶. Καὶ ἐὰν ἀπὸ πολλὴν πονηρίαν θελήσῃ νὰ ὑποκριθῇ, διὰ νὰ μὴ τὸν κατηγορήσουν, ὁμως δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἐξαπατήσῃ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκείνους, που τὸν βλέπουν, διότι, ὅταν δὲν φαίνεται ἀπὸ τίποτε ἄλλο, τοῖλαχιστον φαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δὲν γογγύζει, οὔτε ἀνοθεύει μίαν υγιμὴν, ὅπως ἦτο συνηθισμένος νὰ κἀνῃ εἰς ὅλας τὰς διακονίας. Ἀλλωστε φοβεῖται πάρα πολὺ νὰ εἴπῃ κάτ' αὐτὴν τὴν διακονίαν, μήπως ἀνατεθῇ εἰς ἄλλον κι ἔτσι, αὐτὸς μείνῃ ἀπρακτος (μὲ ἄδεια χέρια).

Καθ' ὃν χρόνον λοιπὸν, κάθε ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο συμπεριφέρεται ἔτσι, θελαυτὸς ὁ μὲν ἕνας ὑποτάσσεται μὲ ὑπακοὴν μιᾶς μεγάλῃς ἀγαθῆς καὶ μὲ καρδίαν ταπεινὴν¹⁸⁷, χαρὶς ὀκηρίαν, γογγυσμὸν, δόλον, κλοπὴν καὶ σκάνδαλον, ὁ δὲ ἄλλος κάνει, καθὼς εἶπομεν, τὰ ἀντίθετα ἀπ' αὐτά, ἐὰν ἔλθῃ ὁ θάνατος καὶ ἀρπάξῃ καὶ τοὺς δύο καὶ ἐὰν κατ' ἐκείνην τὴν φοδεράν ἡμερὰν ἐκεῖ εἰς τὰ ἀριστερὰ ποῦ θὰ στέκεται γυμνὸς καὶ ξεουθενωμένος ὁ ποιητὴς δηλαδὴ— σηκώσῃ τὸ βλέμμα του ἰδῇ εἰς τὰ δεξιά αὐτόν, που κάποτε ἔλαβον μαζί τὴν μοναχικὴν κουράν, ἔτρωγον μαζί, ἐπινοῖν μαζί, εἶχον τὴν ἰδίαν ἡλικίαν καὶ τέχνην, νὰ εὐρίσκεται ὁλος, ὅπως αὐτὸς ὁ ἰδὸς ὁ Χριστός, μέσα εἰς μεγάλην δόξαν, τότε τί θὰ ἤμτορασῃ νὰ εἴτῃ ἢ νὰ ἐκφράσῃ. Ὅπωςδὴποτε, ἀδελφοί μου, τίποτε! Ἀλλὰ ἀναστενάζων, τρέμων¹⁸⁸ καὶ τρίζων¹⁸⁹ τοὺς ὀδόντας θὰ ἀτέλῃ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον¹⁹⁰. Ἔτσι, λοιπὸν, καθένας ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ἀμαρτωλοὺς θὰ κατακριθῇ ἀπὸ τοὺς ἀγίους, ὅπως ἀκρῶς θὰ κατακριθοῦν οἱ ἄπστοι ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ ἐκεῖνοι ποῦ ἡμάρτησαν καὶ δὲν μετενόησαν ἀπὸ ἐκείνους, ποῦ ἴσως νὰ διέτρεξαν περισσότερας ἀμαρτίας, ἀλλὰ μετενόησαν μὲ θέρημν.

186. Γεν. 49, 13

187. Ψαλμ. 50, 19

188. Γεν. 4, 14.

189. Ματθ. 24, 51, 25, 30.

190. Ματθ. 25, 41.

Διὰ τοῦτο, σὰς προτρέπω καὶ σὰς παρακαλῶ ὁ-
λους, ἐάν γνωρίζετε ὅτι κάνετε κάποιο κακὸν καὶ κά-
ποιαν ἁμαρτιαν καὶ ὅτι, ἔτσι τληγωνετέ καὶ καταστρέ-
φετε τὰς ψυχὰς σας, τοῦλάχιστον ἀπὸ τώρα διορθωθῆ-
τε, δεξάτε ὁ καθένας σας μετάνοιαν ἐπαξίαν τῶν ἁ-
μαρτημάτων του καὶ ἀγωνισθῆτε μὲ κάθε τρόπον νὰ
εὗρεθῆτε εἰς τὰ βεξιά τοῦ Σωτῆρος καὶ Θεοῦ μας. Ὁ-
σοι δὲ ἔχετε συνελθῇσιν ὅτι κάνετε μικρά σφάλματα,
πάραιτα διώξτε τὰ ἀπὸ ἐπάνω σας, διὰ νὰ μὴ εὗρεθῆ-
τε καὶ ἔσεῖς εἰς τὰ ἀριστερὰ τοῦ Σωτῆρος ἐξ αἰτίας
τῶν μικρῶν αὐτῶν σφαλμάτων καθὼς θεβαιοὶ καὶ λέ-
γει ἡ θεία Γραφή. Νὰ τὰ θεωρῆτε ὄχι ὡς μηδαιμινὰ καὶ
ἀσήμαινα ἀλλ' ὡς σπουδαία. Διότι ἐκεῖνος τοι πίπτει
μὲ τὴν θέλησιν του εἰς τὰ μικρά ἁμαρτήματα καὶ ἀπο-
φεύγει τὰ μεγάλα, θὰ κατακριθῇ τὸ αὐτοῦ, ἐπειδὴ
ἐνίκησε τὰ μεγαλύτερα καὶ ἐν κήρῃ ἀπὸ τὰ μικρότερα.
Πράγματι εἶναι ἀρκετὸν διὰ τὴν καταστροφὴν μας καὶ
ἔνα μόνον πάθος, καθὼς εἶπον καὶ κυθως σὰς ἔφερα
ὡς μάρτυρας τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, δηλαδὴ τὸν Ἰ-
ωάννην καὶ τὸν Ἰάκωβον Ἀλλά, διὰ νὰ σὰς ἀποδείξω
καὶ μ' ἔνα παράδειγμα τὴν αξιοπιστίαν τοῦ λόγου, θὰ
σὰς ὑποβάλω μίαν ἐρωτησιν

Κάποιος ἀδελφοί μου, πού ἔχει νὰ βῶσῃ μάχην μὲ
δέκα ἢ καὶ μὲ ὀσδεκα διῶρας, ὅταν συνάψῃ πόλεμον
μαζὶ τοὺς, ἐάν τρέψῃ εἰς φυγὴν καὶ φονεύσῃ κατὰ τὴν
πρωτὴν ἐπίθεσιν διὰ μιᾶς τοὺς πρωτοὺς κα' πιὸ γεν-
ναίους πολεμιστάς ἀπ' αὐτοὺς, ἀλλά, θλέπων ἔνα ἢ δύο
ἀπ' αὐτοὺς ὅτι ἔμειναν ὀπίσω καὶ μάλιστα αἱ τὸ τα-
λαίτωροι καὶ ἀδύνατοι καὶ ὅτι ἔρχονται ἀπὸ μακριὰ
ἐναντίον του μὲ πολὺν φόβον καὶ δουλικότητα, δὲν τρέ-
ξῃ νὰ τοὺς συλλάβῃ καὶ νὰ τοὺς δέσῃ ὀπισθοάγκωνα ἢ
ἀκόμη νὰ τοὺς σφάζῃ, τότε δὲν θὰ φονευθῇ μὲ ἀγριότη-
τα ἀπ' αὐτοὺς. Διότι, ἐάν ἀπὸ ὀπερηφάνεαν καὶ κοι-
πασμὸν ρίψῃ τὰ ὄπλα, ξαπλώσῃ καὶ πέσῃ νὰ κοιμηθῇ
περιφρονῶν αὐτοὺς, δὲν παραδίδει ἐκουσίως τὸν ἑαυ-
τόν του αἰχμάλωτον εἰς τοὺς ἀθλίους ἐκείνους, Δὲν θὰ
ὀρμήσουν καὶ αἱ δύο ἢ καὶ ὁ καθένας ἀπ' αὐτοὺς καὶ
θὰ τὸν δέσῃ. Δὲν θὰ τὸν ἔχῃ αἰχμάλωτον καὶ δοῦλον
καὶ κατ' εὐθείαν θ' ἀναγώρῃσῃ, ἢ καὶ ἀκόμη, ἀφοῦ τὸν
φονεύσῃ θανάτωσῃ, δὲν θὰ τὸν γελοιοποιήσῃ ἐμπροσθεν
ἄλλων τῶν ἀνθρώπων; Δὲν θὰ εἶπουν ὄλο, ὅτι ἔγινε δι-
καίως ὁ φόνος ἐκείνου τοῦ ὀμελοῦς καὶ ὀπερηφάνου

παρά τοῦ ἀνοήτου καὶ ἀει.π.σθήτοι ἀνθρώπου; Διότι δὲν προκειται νὰ τὸν ἐπαινέσουν τοσόν δ' ἂν τὴν πάλην κα' τὴν νίκην πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους. ὅσον θὰ τὸν ψέξουν θὰ τὸν μισήσουν, θὰ τὸν καταφρονήσουν καὶ, ὡς εἶπω, θὰ τὸν θεωρήσουν δοῦλον ἢ ἰεκρόν διὰ τὴν ἡτταν, που ἔταθε ἀπὸ τὸν ἕνα ἐκείνον

Ἔτσι, λοιπόν, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἐάν κυριευώμεθα ἀπὸ τὰ μικρά πάθη, δὲν θα μᾶς ὠφελήσῃ καθόλου τὸ ὅτι ἐξουσιάζομεν τὰ μεγάλα. Τί θελω δηλαδὴ νὰ εἶπω. Αὐτά που σᾶς εἶπα καὶ παλιν θα σᾶς εἶπω καὶ ποτὲ δὲν θὰ παύσω νὰ τα λέγω. Ἐάν δηλαδὴ, διαφυλαχθῶμεν ἀπὸ τὰ σαρκικά πάθη, ἐάν ἀπεχωμεν ἀπὸ τὸν φθόνον καὶ τὴν ὀργὴν καὶ τὴν κλοπὴν, ἐάν ἐξουσιάζωμεν τὴν ἀρσενοκοιτίαν, τὴν παιδοφθορίαν, τὴν θηλυπρέπειαν¹⁹¹ καὶ κάθε ἀκολασίαν, ἀλλ' εἰμεθα ὑποδουλωμένοι, ὅπως οἱ δοῦλοι καὶ οἱ σκλάβοι, εἰς τὴν γαστριμαργίαν, τὴν οἰνοπασίαν¹⁹², τὸν ὕπνιν, τὴν ὀκηνηρίαν, τὴν ἀμφέλαν, τὴν ἀντλογίαν, τὴν παρακοὴν καὶ τὸν γογγυσμόν, ποῶν θὰ εἶναι τὸ κερδὸς μας ἀπὸ τὴν ἀποχήν τῶν κακῶν καὶ μονοῦ ἔργων. Καὶ ἐάν ἀρτᾶζωμεν καὶ τρώγωμεν κρυφαὺς καὶ ἢ παιρνόντες κατὰ ἄλλω καὶ ὅλα αὐτὰ χωρὶς τὴν εὐλογίαν τοῦ ἡγουμένου, ποῖος ἡμπορεῖ νὰ μᾶς εἴπῃ ὅτι εἰμεθα ἐλευθεροὶ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ἔάν, χωρὶς μεγάλην ἀσθένειαν ἢ κάποιαν σπουδαίαν ἀνάγκην, ἐγκυπτελείπωμεν τὰς ἀκολουθίας ἐκουσίως καὶ ἔάν φυλάσσουμεν τοὺς καρπούς, δὲν ἐγκρατεώμεθα ἀπ' αὐτοὺς ἀλήθεια τί ἄλλο; τὸ ἐκεῖνο, ποὺ ἐξώρισε τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τὸν τὰρτάρε σον καὶ τὸν παρέδωκεν εἰς τὸν θάνατον, τ' θὰ κερδήσωμεν ἀπὸ τὴν ἀποφυγὴν αὐτῶν που εἶπα. Πράγματι κάποιος τοῦ εἶχε τὸ σῶμα του γεμᾶτο μὲ πληγὰς καὶ ὅστερα τοῦ ἐθεράπευσε σχεδόν μὲ πολλὰ φάρμακα, δὲν δύναται νὰ ὀνομάζεται ὑγιής. ἐάν ἀφῆσεν ἔστω καὶ ἕνα μικρὸν τραῦμα σάν τὴν ὀπὴν τῆς θελώνης. Θὰ θεωρηθῇ δικαίως ἀπὸ ὅλους ὑγιής ἐκεῖνος που θα ἐξαλειφῇ, ἂν εἶναι δυνατόν, καὶ τὰ σημάδια τῆς πληγῆς. Ἄς μὴ νομίζωμεν, λοιπόν, ὅτι αὐτὰ εἶναι ἀσώματα, ἀλλ' ἀκούοντες ὅτι ἐξ αἰτίας αὐτῶν ἄλλοι ἐτιμωρήθησαν καὶ κατεδικασθῆσαν σκληρὰ, ὡς ἀποφύγωμεν μὲ ὅλην μας τὴν δύναμιν τὴν θλάσθη

191 Α' Κορ. 6, 9.

192 Τιτ. 2, 3.

τοῦ προερχεται ἀπ' αὐτά. Καὶ κανεῖς ἀγαπητοί. ἄς μὴ παραμείνῃ πλεον εἰς κάποιο ἀπο αὐτά ἢ εἰς ἄλλο πάθος, ἀλλὰ ἀπὸ τώρα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἄς ἀποχωρίζεται ἀπ' αὐτά καὶ ἄς μετανοῇ καθε φορὰ καὶ ἄς μὴ παύσῃ νὰ φανερώνῃ τὴν ἡτ-αν του, μέχρις οὗ ἐντραπῇ ὁ ἐχθρὸς τοῦ τοῦ ὑποβάλλει αὐτά καὶ σταματήσῃ νὰ τὸν πολεμῇ. Ἄς μὴ μᾶς κυριεύσῃ ὁ φόβος μήτε ἡ ὀργή ἢ ὁ θυμὸς καὶ οἱ φωνές, ἀπὸ τὰ ὁποῖα συνήθως γεννῶνται αἰσχρολογίαι¹⁹³ καὶ ὕβρεις. Ἄς μὴ μᾶς κυρευσῇ ἡ κενοδοξία καὶ ἡ υπερηφάνεια καὶ ἡ ὑψηλοφροσύνη καὶ μᾶς κρημνίσουν εἰς τὸ θάραθρον τοῦ Ἄδου, ἀλλὰ ἄς ἐξορσώμεν ὅλα αὐτά μακριὰ μας καὶ ἄς ἀποκτήσωμεν ἀντ' αὐτῶν τὰς ἀρετάς.

1050

Τίως ὁμῶς θὰ εἶπῃ κάποιος· «Ἄφου τὰ πάθη τοῦ εἶπαμεν εἶναι, τούτων πολλὰ καὶ σχεδὸν ἀναριθμητά, ποῖος δύναται νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ ἀπέχῃ ἀπ' ὅλα αὐτά, διὰ νὰ μὴ κυριευθῇ ἀπὸ κανένα ἐξ αὐτῶν». Ἐγὼ μὲ τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ θὰ σᾶς διδάξω. Ἐκεῖνος τοῦ συλλογίζεται πάντοτε τὰς ἁμαρτίας σου καὶ ἔχει κάθε στιγμήν ἐνώπιόν του τὴν μέλλουσαν κρίσιν κα' μετανοῇ καὶ κλαίει θερμῶς, αὐτὸς ὑψώνεται διὰ τῆς μετανοίας καὶ υπερβαίνει διὰ μιᾶς ὅλα τὰ πάθη κα' τὰ ὑπερνικᾷ, ὥστε νὰ μὴ ἡμπορῇ. ἔστω καὶ ἕνα ἀπ' ὅσα εἶπομεν, νὰ φθάσῃ καὶ νὰ ἐγγίσῃ τὴν ψυχὴν τοι, εἰς τὸ ὕψος, ὅπου περᾷ. Ἐὰν δὲ ὁ νοῦς μας ὑπερωμένος ἀπὸ τὴν μετάνοιαν καὶ ἀπὸ τὰ δάκρυα καὶ ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ταπείνωσιν¹⁹⁴, τοῦ γεννᾶται ἀπὸ αὐτά, δὲν φθάσῃ εἰς ὕψος ἀπαθείας, δὲν θὰ μπορέσωμεν νὰ ἐλευθερωθῶμεν ἀπὸ ὅλα αὐτά τὰ πάθη. Τότε δὲν θὰ παύσωμεν νὰ κεντριζόμεθα, πότε ἀπὸ τὸ ἕνα πάθος, τότε ἀπὸ τὸ ἄλλο καὶ νὰ κατασπαρρασσώμεθα ὥσάν ἀπὸ ἀγροσθηρία. Καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἐξ αἰτίας αὐτῶν θὰ χάσωμεν τὴν θασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ ἀπ' αὐτά πάλιν θὰ τιμωρηθῶμεν αἰωνίως.

Διὰ τοῦτο σᾶς παρακαλῶ ὅλους, πνευματικοί μου πατέρες καὶ ἀδελφοί, καὶ οὐδέποτε θὰ παύσω νὰ παρακαλῶ τὴν ἀγάπην σας, κανεῖς νὰ μὴ ἀμελήσῃ τὴν σωτηρίαν σου¹⁹⁵, ἀλλὰ νὰ προσπαθῇς με' κάθε τρόπον νὰ ἀνυψωθῇ ὀλίγον ἀπὸ τὴν γῆν. Διότι, ἐὰν γίνῃ αὐτὸ τὸ

193. Κολ. 3, 8. Ἐφεσ. 4, 31

194. Δαν. 3, 39

195. Ῥωμ. 2, 3.

θαῦμα πού σᾶς κατέπληξε, τὸ νὰ ὑπερίπτασθε¹⁹⁶ δηλαδή ἐπάνω ἀπὸ τὴν γῆν μέσα εἰς τὸν ἀέρα, δὲν θα θελήσετε καθόλου πλέον νὰ κατεβῆτε πρὸς τὴν γῆν καὶ νὰ μείνετε ἔστω καὶ μίαν στιγμήν. «Ἦν» δὲ ἐννοῶ τὸ σαρκικὸν φρόνημα καὶ «ἀέρα» τὸ πνευματικόν. Διότι, ἐὰν ὁ νοῦς ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς καὶ τὰ πάθη καὶ ἴδωμεν δι' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὁ Χριστός¹⁹⁷ καὶ Θεὸς μᾶς ἐχάρσεν, δὲν θὰ δεχθῶμεν ποτέ πλέον νὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὴν προηγουμένην δουλείαν τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ σαρκικοῦ φρονήματος. Ἔτοι δὲν θὰ καίσωμεν σύμφωνα μὲ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, νὰ ἀγρυπνῶμεν καὶ νὰ προσευχωμεθα¹⁹⁸, ἕως ὅτου μεταβῶμεν πρὸς τὴν μακαριότητα ἐκείνην καὶ ἀποκτήσωμεν τὰ ἀγαθὰ ποῦ μᾶς ὑπεσχέθη (ὁ Θεός) μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον ἀρμόζει ὅλη ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

196 Ἡ Κατήχησις αὐτὴ δὲν ἐκφράζει μόνον τὸν τέλειον κοινὸν, πού ἀρχίζει ἀπὸ τὴν δημιοργίαν καὶ καταλήγει εἰς τὴν προδοκίαν τῆς πληρώσεως κατὰ τὸν μέλλοντα αἰῶνα εἶναι, συγχρόνως καὶ μὲς καὶ μετὰ πνευματικῆς ζωῆς, μὴ ἀνάστασις ἀσκητικὴ ἀπὸ τῶν ἀταλῶν εἰς τὰ ἁγία, ἀλλὰ ἡ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τῆς «Κλίμακος» μετὰ ἀρετῶν τὴν μετέπειτα μετὰ ἀπὸ θνα ἀγῶνα πάθους, πρᾶξης καὶ ἀναζητήσεως τοῦ Θεοῦ καταλήγει κανεὶς εἰς τὴν ἀρετήν. Εἶναι πλέον τὸ τέρας τῆς πνευματικῆς ὁδοῦ, ἡ ἀκίνησις τῆς ψυχῆς πρὸς τὸ κακόν. Τότε ἡ φωνὴ ἀνερτακτοῦ εἶναι καὶ δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς πᾶσι, χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνει ὅτι ἡ ἀπάθεια εἶναι μὴ κατὰστατος κατηχητικῇ.

197 1 αὐ 5, 1

198 Ματθ. 26, 41 Ἠέρε. 14, 38

VI'.

Περὶ πνευματικῆς ἐργασίας καὶ περὶ τοῦ ποῦ ἔστο ἡ ἐργασία τῶν παλαιῶν αγίων. Πῶς δὲ ἡμποροῦμεν νὰ τὴν κατορθώσωμεν καὶ ἡμεῖς, διὰ νὰ γίνωμεν, ὅπως ἐκεῖνοι, μέτοχοι τοῦ Παναγίου πνεύματος

Λ Ο Γ Ο Σ Ζ Τ

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐπειδὴ μερικοὶ ἄνθρωποι ἔχουν μεγάλην ἰδέαν διὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν μακάρων νὰ μὴ τὴν εἶχον, νομίζουν ὅτι εἶναι ὅμοιοι με τοὺς παλαιούς ἀγίους καὶ θεοφόρους πατέρας μας καὶ κατὰ τὴν πράξιν καὶ τὴν γνῶσιν καὶ τὴν τελείωσιν καὶ ὅτι εἶναι τοῦ αἵτιος πνεύματος, με τὸ ὁποῖον ἔζων καὶ ἐκινούντο¹ ἐκεῖνοι. Αὐτοὶ συσταίνουσι τοὺς ἑαυτοὺς τῶν² με λόγια μόνον καὶ χωρὶς ἔργου³, ἐπειδὴ ἔχουν πληνηθῇ ἀπὸ πνεῦμα ὑπεροφῆς. Διὰ τοῦτο ἐθεώρησα καλὸν εἶναι σύντομα, με ἀπλότητα καὶ ἡπιότητα εἰς τὰ λόγια μου, νὰ ὁμιλήσω πρὸς αὐτούς, προσωπικὰ εἰς τὸν καθένα, καὶ χάρις εἰς τὸν Θεὸν ποὺ εἶπε «Καὶ σὺ, ὅταν καποτε ἐπιστρέψῃς, στήριξε τοὺς ἀδελφούς σου»⁴ καὶ διὰ τὴν κοινὴν ἀγάπην ποὺ μᾶς παραγγέλλει Αὐτός νὰ ἔχωμεν πρὸς τὸν πλησίον μας θά ἀρχίσω λοιπὸν ἀπὸ ἐδῶ νὰ ὁμιλῶ με ἀπλοκότητα καὶ νὰ προτρέπω τὴν ἀγάπην σου.

Θέλεις λοιπὸν νὰ ἀκούστῃς τί ἔκαναν οἱ πατέρες μας οἱ ἅγιοι, ὅταν ἔκαθηντο εἰς τὰ κελλίδια τῶν, ἃ ἔδωκε τοὺς βίους τῶν καὶ μάθε ἐπὶ πρῶτα τὴν σωματικὴν τοῦ λαχιστον ἀσκησίν τῶν καὶ ὕστερα ἐγὼ θά σοῦ ἀποκαλύψω τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν ποὺ ἔκοναν ἐκεῖνοι. Διότι ἐκεῖνοι ποὺ ἔγραψαν τοὺς βίους τῶν ἁγίων ἐφάνερωσαν τὰς σωματικὰς τῶν πράξεις, βηλαδὴ τὴν ἀκτημοσύνην, τὴν νηστείαν, τὴν ἀγρυπνίαν⁵, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονήν⁶ καὶ τὰ ὑπόλοιπα κατὰ σειρὰν, διὰ νὰ μὴ μακρύω τὸν λόγον με τὸ νὰ τὰ ἀριθμῶ ὅλα. Τὴν πνευματικὴν τῶν ὁμοῦς ἐργασίαν τὴν ἐφάνερωσαν ὀλίγον καὶ ὥσπιν μετὰ εἰς καθρέπτην⁷ διὰ τῶν σωματικῶν πράξεων. Ἔτσι ἐκεῖνοι ποὺ φανερώνουν τοὺς κόπους καὶ τὴν πύ-

1 Πρὸς 19, 28.

2 Β' Κορ. 13, 15, 12.

3 Πρὸς 7, 35 Β' Κορ. 10, 11.

4 Ακου. 22, 32.

5 Β' Κορ. 6, 5 11, 27.

6 Β' Πέτρ. 1, 6.

7 Α' Κορ. 13, 12.

διὰ τὸν κόσμον καὶ καθὼς ἔκειτο μέσα εἰς τὸ μῆνιμα ἐ-
ζήτηι Ἐκεῖνον ποῦ ἔχει τὴν δύναμιν νὰ τὸν ζωοποιήσῃ
καὶ νὰ τὸν ἀναστήσῃ, τὸν Θεόν.¹⁰ Δὲν ἠὺχαριστεῖτο μὲ
ἄρτον καὶ ὕδωρ μόνον; Δὲν ἔταθε πολλά κακὰ ἀπὸ
τοὺς θαίροντας καὶ ἔκειτο ἡμιθανὴς ἀπὸ τὸν ἀνυπόφορον
ξυλοδαρμόν. Ὅταν τὸν μετέφερον εἰς τὴν ἐκκλησίαν
ὡς νεκρόν, μόλις συνήλθεν δὲν ἐπέστρεψε παλιν ἀπὸ
μόνος του πρὸς τοὺς ἀντιπάλους. Ὀρίτι, ἂν δὲν ἐπέ-
στρεφεν ἐκνιτῖον τῶν. ἀλλ' ἀντιθέτως ἔμενεν εἰς τὸν κο-
σμον, καὶ ἂν δὲν ὑπέμεινε καρτερικὰ μέχρι τέλους
παραδίδων τὸν ἑαυτὸν τοῦ εἰς θάνατον, πρῶθυμα καὶ
αὐτοτρυκάρετα¹¹ δὲν θὰ ἤξιούτο νὰ ἴδῃ τὸ πολυπόθητον
πρόσωπον τοῦ Δεσποτοῦ καὶ οὔτε θὰ εἶχεν ἀκουσεῖ τὴν
γλυκεῖαν Του φωνή. Αὐτὸς ὅμως ἐζήτησεν δλόμῃχα,
ἐκτύπησεν ἀκουραστα¹² ὑπέμεινε μέχρι τέλους¹³ καὶ ἔ-
λαβεν ἐπ' αὐτὸν τὸν μισθόν. Διότι, ὅπως εἶπομεν ἀφοῦ ἀ-
πέθανε μὲ τὴν προαίρεσιν χάριν τοῦ Χριστοῦ, ἔκειτο ὡ-
σαν ἀποθαμμένος, μέχρις οὗτου ἦλθεν Ἐκεῖνος που ζωο-
γονεῖ τοὺς νεκρούς¹⁴ καὶ τὸν ἀνέστησεν ἀπὸ τὸν ἄδην,
ὀηλαδὴ ἀπὸ τοῦ σκότους τῆς ψυχῆς του, καὶ τὸν ὠδήγησεν

50

10 Οἱ ἀσκητὰ πατέρες ὀνομάζονταί, καὶ καὶ ὁρθὰ μαρτυροῦν τῇ
προαίρεσιν, ἢ τῇ συνειδήσει. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνοι, διὰ τοῦ
μάρτυρα. Ἡ δουλοπρεπὴς ἀνάγκη ὁ ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ ἡ μέχρι θανά-
του ἡρώα ἐστὶν τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν μαρτύρων. Τὰ αὐτὰ διακρίνουν καὶ
τοὺς ἀσκητὰς. «Ὅτι» ἀρμυραὶς ἐστὶ πάντως ἄλλου πράγματος καὶ αὐτῆς
τῆς φωνῆς πρὸς τοὺς τεκνίστας γαίης ὁ δικαὸς ἔρκος τοῦ οὐρανοῦ Πα-
τρὸς (Βίβλος 18-9) καὶ ἀκούει. Ἀλλ' ὁ γενναῖος ἀσκητὴς τοῦ Χριστοῦ ὁ
κατάστατος καὶ ἀπαρνητικὸς ἡμῶν περιποιούμενος τῷ ἔρκει τοῦ Θεοῦ
(Βίβλος 92-22) γράφει διὰ τὸν ἅγιον Συμεὼν ὁ εὐστρατος τοῦ Νική-
τας Σιτηώτου. Οἱ πατέρες, ἐν στάδι καὶ ἀνὰ καὶ ἄλλα εἶνα ὁ
κόπος τῶν μαρτύρων. Ἡ ἀρετὴ τῶν μνηστῶν αἰ βαρὺ τὰ ἄν καὶ τὰ πᾶσι
λαίᾳ τὰ κατεπείγια τῶν ἀσκητῶν. Γὰρ αἱ τὰ ὑποκείμενα σῶματα, τὰ
τραυματισμένα χεῖρα εἶναι τὰ μαρτύρια τῆς ἀγάπης τοῦ προσάγοντος εἰς τὸν
Θεὸν οἱ μάρτυρες. Ὁ ἀπόρητος θαυμῶν, ἡ νηστεία, οἱ ἀσπὶς καὶ ἰδρώτες,
τὰ κλητισμοί, καὶ πόδια τὰ ματωμένα γόνατα αἱ σπινεῖς ἀντριπτικαί
εἶναι τὰ τεκμήρια τῆς ἀγάπης τοῦ ἀσκητῶν. Ἡ οὐράνιος βασιλεία, τὸ
ἀνταλῶσι καὶ τὸν Χριστὸν εἶναι, τὰ ἀποσπένον καὶ ἔξω εἶναι ὁ στόχος
τῶν μαρτύρων. Ἡ πολυπόθητος θέα τοῦ Δεσποτοῦ ἡ νῆστος σπυὴ τοῦ
Νομίου, ἡ ἐννοια μὴ τὸν Χριστὸν εἶναι ὁ σκοπὸς τῶν ἀσκητῶν.

11. Ὁ Συμεὼν διηγρεῖται ὅλα αὐτὰ τὰ γεννητὰ ἔχον ἐκ' ἄδην τοῦ
τῆν ζωῆν τοῦ Μεγάλου Ἀντωνίου, τραπημένη ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον
Γνώστη καὶ μέτοχον τῆς ζωῆς τοῦ ἁγίου Ἀντωνίου παρὰ, θαυμαστὴν
μοναχικὴν καὶ ἀσκητικὴν διακρίαν τοῦ ἁγίου.

12. Ματθ. 7, 7. Λουκ. 11, 5-9.

13. Ματθ. 10, 23. Μαρκ. 13, 13.

14. Α' Τιμ. 6, 13. Ρωμ. 4, 17.

εἰς τὸ θαυμαστὸν φῶς τοῦ προσώπου¹⁵ Του. Αὐτὸ τὸ φῶς ὅταν εἶδε (ὁ Ἀντώνιος) καὶ ἀπῆλλάγη ἀπὸ τοῦς πό-
νους ἐκείνους, ἐγέμισεν ἀπὸ χαρὰν καὶ ἔλεγε «πού ἡ-
σούν Κύριε, ἕως τώρα». Καὶ μετὰ τὸ νὰ εἶπῃ «πού ἡσούν
Κύριε;», σημαίνει ὅπως ὁποῦτε ὅτι ἀγνοοῦσε πού ἦτο με-
τὰ τὸ νὰ εἶπῃ ὁμοῦς «ἕως τώρα», ἐσανέρωσε τὴν θεὰν, τὴν
αἰσθῆσιν καὶ τὴν γνῶσιν τῆς Δευποτιᾶς παρουσίας Ἐ-
άν λοιπὸν ἐμεῖς δὲν θέλωμεν νὰ ἀταρτηθῶμεν τοιοῦτο-
τρόπως τὸν κόσμον καὶ δὲν προτιμῶμεν νὰ ὑποφέρωμεν
καὶ νὰ ὑπομείνωμεν ὁμοίᾳ μὲ ἐκείνον, πῶς θὰ ἀξιώσωμεν
νὰ ἴδωμεν τὸν Θεὸν ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι. ὅπως ἐκείνος
καὶ νὰ γεμίσωμεν ἀπὸ ἀγαλλᾶσιν Ὅχι δὲν εἶναι δυνα-
τὸν Ἀλλ', εἴαν ἐπιθυμητέ, ὡς φέρωμεν τὸν λόγον καὶ εἰς
ἕνα ἄλλον (ἅγιον) Τί ἔκαμεν ὁ μέγας Ἀρσένιος¹⁶ ἀπ'
αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναχωρήσεως του, Δὲν ἐγκατέ-
λειψε τὰ ἀνάκτορα καὶ τοὺς θασαίλες, τοὺς μεταξοφορε-
μένους δούλους¹⁷ καὶ ὅλον τὸν πλοῦτον του καὶ ἦλθε μό-
νος ὡς πτωχὸς καὶ ἐπαίτης εἰς τὸ μοναστήρι, φροντί-
ζων νὰ ἀποκρυφῇ τὸ τι ἦτο καποτε καὶ ἀποφεύγων τὴν
δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, διὰ νὰ δοξασθῇ
πλησίον τοῦ Θεοῦ.¹⁸ Καὶ λοιπὸν μῆπως ἔμεινεν εὐχαρι-
στημένος μόνον μετὰ αὐτά, Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ τί ἔκανε,
Ὅχι μόνον δὲν ἐδέχθη νὰ συναριθμηθῇ τὸν φαῖτὸν του,
ὅπως ἔντες εὐτελής, μαζὶ μετὰ τοὺς πτωχοὺς ἀνθρώπους,
ἀλλὰ ὡς ἕνα σκυλὶ τὸν ὑπελόγησε Πράγματι, ὅταν ὁ
ἡγούμενος τοῦ ἡπιστάζε ψωμί καὶ αὐτὸ ἔπεσεν εἰς τὸ
χῶμα, αὐτὸς περιπατῶν ὡς ζῶον τετραπυδὸν ἐσήκω-
σε τὸ ψωμί ὅχι μετὰ τὸ χέρι, ἀλλὰ μετὰ τὸ στόμα ὡς ἂν
σκυλὶ καὶ ἔτσι τὸ ἔφαγε. Καὶ ὅταν ἐκάθητο εἰς τὸ κελ-
λί του, δὲν εἰργάζετο μόνον, ἀλλ' ἐξώδευε διὰ τὰς ἀνάγκας

15. Α' Πέτρ. 2, 9 ψαλ. 4, 7 98, 16

16. Μέγας ἀναχωρητὴς ζήσας κατὰ τὸν 4ον αἰῶνα Γέννημα καὶ θάνα-
μα τῆς Ρώμης Ἐορτάζει τὴν 8ην Μαΐου Μισοδόξος ὢν καὶ φιλόθεος,
ἐκείνοιας φωνῇ φεθῆς Ἀρσένιος, τοὺς ἀνθρώπους καὶ σέξου, ἐπῆγε καὶ
ἡσκήτουςαν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν Ἦτο ὡραῖος εἰς τὸ σῶμα, κατέλευκος,
ἀσκητικὸς καὶ ὑψηλός, ὀλίγη, ἀπὸ τὴν γῆρας καρτωμένος, ἔχων τὴν γυναι-
κα μέχρι τῆς κοιλίας Ἡ μορφή του ἦτο ἀγγελικὴ καὶ ἡ διαθήκη του ἀγγε-
λική. Ἐκτενέστερον περὶ αὐτοῦ (βλ. Π Πάσχου, Τὸ Γερωντικόν, περὶ τοῦ
Ἀσσοῦ Ἀρσενίου σελ. 5

17. Βλέπετε κατὰ τὸν Ἀσσοῦ Ἀρσένιον κατὰ δευτέραν ἐκδοχὴν
ἐν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ χεῖροι βοῦλοι χρυσῶν καὶ ὅλοι μανδύες καὶ ὅλη
σηρικὰ φοροῦντες κατεστράφησαν εὐφῶ (Π Πάσχου, Τὸ Γερωντικόν, σελ.
10, 12')

18. Ἰωάν. 6, 44 12, 43.

κας του πολύ ὀλιγώτερον ἀπ' ὅσον ἐστοίχιζε το ἐργόχειρόν του, διότι ἔπινε νερό δύσοσμον ὡσαν θρωμεράν λάσπην.¹⁹ Δι' αὐτὸν τὸν λόγον καὶ κατὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ κατὰ τὴν προσευχὴν του ἔκλαιεν ἀκατάπαυστα καὶ ἐδρέχετο μὲ τὰ δάκρυά του, καὶ ἀκόμη ἔστεκετο ὀρθιος εἰς τὴν προσευχὴν ἀπὸ τὸ θραδυ ἕως τὸ πρωί. Καὶ μέσα εἰς τὴν πτωχείαν καὶ τὴν ταλαιπωρίαν ἐδειξεν ὑπομονὴν μέχρι τέλους.²⁰ Μὲ ποῖον σκοπόν, Ὅτιωσδήποτε διὰ τὰ ἴδη καὶ τὰ πάθη καὶ αὐτὸς ὅτι ἡξιώθη νὰ ἴδῃ καὶ νὰ πάθῃ ὁ Μέγας Ἀντώνιος. Ἀλλὰ διατί δὲν ἔχει γράσῃ καὶ δι' αὐτοὺς ὅτι εἶδε τὸν Κυρίον, μήπως αὐτὸς, ἐνῶ ἐκοπίασεν, δὲν ἡξιώθη νὰ ἴδῃ Ἐκεῖνον, Ὅχι, ἀλλὰ μὲ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ αὐτὸς ἡλῶθη νὰ ἴδῃ τὸν Θεόν, καὶ ἔς, μὴ τὸ ἐφανέρωσεν τόσον καθαρά ὁ βιογράφος του. Ἀλλωστε, ἂν θελῃς νὰ μάθῃς αὐτὸ λεπτομερῶς, μελέτησε μὲ προσοχὴν τὰ κεφάλαια²¹, τοῦ ἔχει συγγράψῃ ὁ Μέγας Ἀρσένιος καὶ θὰ γνωρίσῃς ἀπὸ αὐτὰ ὅτι πραγματικά καὶ αὐτὸς εἶναι θεόπτης.²²

Ἐκεῖνος λοιπὸν που μμεῖται αὐτοὺς μὲ ἔργα καὶ κόπους θὰ ἀξιώθῃ ὄντως τῆς ἰδίας χάριτος. Ἐάν ὅμως κάποιος δὲν θέλῃ νὰ μιμηθῇ τὴν ταπεινωσιν καὶ τὴν ὑπομονὴν τῶν, τότε διατί λέγει ὅτι εἶναι ἀδύνατον αὐτὸ τὸ πρᾶγμα; Ἀλλὰ ποῖος εἶναι ἱκανὸς νὰ διηγηθῇ τὰς

100

19. Ἐλεγον ὁ Ἀββας Δανιὴλ περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου ὅτι εἰ μὴ ἡ παῖ τοῦ ἀνικητοῦ οὐκ ἤλλετο τὸ ὄνειρ τῶν βασιῶν, ἀλλὰ μένει προσετιθεῖς. Ἐπλεκε γὰρ σπειράν καὶ ἔρραπταν ἕως ἑώρας ἑκτὸς καὶ παρετάλειον αὐτὸν οἱ νύκταδες λένοντας θ.κ.τ. οὐκ ἀλλότως, τὸ ὄνειρ τῶν βασιῶν ὅτι, Ὡς ἐν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι, ἐντὶ τῶν θυμωμάτων καὶ τῶν ἀρεμμάτων ὅτι ἀπῆλθον ἐν τῇ πόλει, χρὴ ἀπολαθεῖν με τὴν ὁμὴν ταύτην (Π Πάσχου, ΤΒ Γερωντικόν, σελ 6 ιη).

20. Ἐλεγον περὶ τοῦ Ἀββᾶ Ἀρσενίου, ὅτι, ὁφεί ζαυδῶται ἀνικητοσύνης Κυριακῆς, ἥτοι τὸν ἥλιον ὅπισθον αὐτοῦ καὶ ἔτι οἱ ἔς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐσχέμενος διὰ πάλιν ἔλαμψεν ὁ ἥλιος εἰς τὸ τρώειν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀκαθάρτετο (Γερωντικόν, σελ 8, λ) καὶ ἀλλοχοῦ. Ἐλεγον δὲ ὅτι, ὅλον τὸν χρόνον τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καθεζόμενος εἰς τὸ ἐργόχειρόν αὐτοῦ, ῥάκος εἶχεν ἐν τῷ κόλπῳ, γάρην τῶν θαικρῶν τῶν πιπτόντων ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ἀπόσπας δὲ ὁ Ἀββας Ποιμὴν ὅτι ἀκουήθη, ἀπῆλθας εἶπα μακρίως εἰ Ἀββᾶ Ἀρσένιος ὅτι, ἔκλεισας ἑαυτὸν εἰς τὸν ὄρεα κόσμον ὅ γὰρ μὴ κλαίει ἰακὴν ὄρεα, αἰωνίως ἐκεῖ κλαύσεται εἰτε οὐκ ὄρεα ἔκων, εἰτε ἐκεῖ ἀπὸ θεομένων ἀδύνατον μὴ κλαῖσαι. (ἀπόστολ. σελ 11, μν').

21. Πρόκειται περὶ τῶν κεφαλαίων π μὴ ἐν Γερωντικόν, σελ 5 - 11.

21α. Εἰς τὸ Γερωντικόν ἔπεται ἕνα ἀπόφθεγμα τοῦ Ἀρσενίου ἐξ ὁ συμπεραίνωμεν ὅτι αὐτὸς ἦτο θεόπτης. «Ἐὰν τὸν Θεὸν ζητήσωμεν, φανήσεται, ἡμῖν καὶ ἔστι αὐτὸν κατέσχευμεν, παραμοναί ἡμῖν», (ἀπόστολ. σελ. 6, Γ).

καὶ νὰ κατέχωμεν τὸ Ἅγ. οὐν Πνεῦμα Ἄς μὴ λέγουν λοιπόν, ὅσοι εἶναι, ἔξω ἀπὸ τῆς ἀδ' ἁκοτοῦ θ.αν καὶ στερησιν καὶ ταλαιπωρίαν καὶ θλίψιν, ὅτι ἔχομεν μέσα μας τὸ Ἅγιοι Πνεῦμα Δὲ ἐκ οὐδένα δε. δίδεται αὐτός ὁ μισθός χωρὶς ἔργα καὶ ἰδρώτας καὶ πόνους διὰ τὴν ἀρετὴν. Καὶ νομίζω ὅτι εἶναι ὀρθόν, αὐτοῦ που ἀπὸ τοὺς πολλοὺς λεγεται, ἔτσι, «δείξε λέγει, ἔργα καὶ ζήτησε μισθούς».

Ἐγὼ λοιπὸν γνωρίζω ἀνθρώπων²⁸ ὁ ὁποῖος, προτοῦ νὰ κατεσθῇ εἰς τὴν ἀσκήσιν καὶ προτοῦ νὰ διασῇ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἐνεσθαινεῖν εἰς τὰς θε.ας Γραφάς μὲ εὐθυτητα σκέψεως καὶ με ἀπλοτητα ψυχῆς καὶ ἡσυχνησῇ χωρὶς κόπον, διὰ νὰ εἰπῶ ἔτσι, ὀλίγας ἡμέρας καὶ νύκτας καὶ προσυχηθή καὶ τοσόν-πολύ εφωτισθῇ ἀπὸ τὴν ἀνωθεν χάριν, ὥστε τοῦ φαίνεται ὅτι εὐρέθη ἔξω ἀπὸ τὸ σῶμα του καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῖτι καὶ ἀπὸ ὅλων τῶν κόσμων, διότι ἦτο νύκτα καὶ ἐγένεν ὥσαν ἡμέρα ὀλοφωτεινός. Ἀλλά, ἐπειδὴ ἔλαθε τὸν πλοῦτον αὐτὸν γωρὶς κόπον, πολὺ γρηγορὰ καὶ τὸν κατεφόνησε καὶ ἔτσι μὲ τὴν ἀμέλειάν του ἔχασε διὰ μιᾶς ὅλον τὸν πλοῦτον καὶ εἰς τέτονον βαθμόν ὥστε οὔτε κἂν ἐνεθυμείτο αὐτόν, ὅτι δηλαδὴ κάποτε εἶχεν ἴδε, τέτοια δόξαν²⁹.

Πῶς λοιπόν αὐτοί, που οὐδέποτε ἡξιώθησαν νὰ λάβουν ἢ νὰ ἴδουν ποσῶς αὐτὴν τὴν δόξαν ἰσχυρίζονται ὅτι τὴν ἔχουν ὅλην ἐντὸς τῶν, ἀπορῶ Ἀλλά πόση πῶρως οὖς πόσος σκοτισμός, πόση ἀγνοία καὶ ματαιὰ ὑπερφάνεια! ποῦ ποτε καὶ ἀπὸ ποῖα θ.θ.λια ἔχουν μάθει αὐτό, Πραγματ.κὰ παρεδόθησαν μὲ τὰς σκέψεις τῶν εἰς μάταια πρᾶγματα καὶ ἡ ἀσύνητος καρδία τῶν ἐσκοτίσθη³⁰ καὶ παρέμειναν εἰς τὴν Αἴνυπτον, δηλαδὴ εἰς τὸ σκότος τῶν παθῶν τῶν καὶ τῶν ἡδονῶν.

Ἐκεῖνοι ὁμῶς που ἐπόθησαν νὰ ἴδουν τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας³¹, τὴν ὁποῖαν ἀξιῶνονται νὰ ἴδουν μόνον τὰ μάτια τῶν πράων³² καὶ ταπεινῶν³³ καὶ περιφρονημέ-

28 B κορ 12 2

29 Ἐρῶμεν τα ἑαυ τοῖς εἶπο τοῦ αγ. ου Σιμεῶν Τὸ δράμα τοῦ θ.ου πρὸς ἀναπείρει κα εἰς ἄλλας κατηχησεις, ὅπου θ' ἀναφερθῶμεν, διὰ το-
σούτουσον διὰ τὸ γενανός σου

30 Ρωμ 1 21

31 Ἔξο 11 9

32 Ματθ 5 5

33 Ματθ 11 29.

150

νων³⁹, δεχονται καθε στέρνησιν και θλίψιν⁴⁰ και καταφρόνησιν και ἀπεχουν αυστηρα και ολοκληρωτ κα απο καθε λογής σωματικῆν ἡδονήν και τμήν και ἀνεσιν και όχι μόνον αὐτό, ἀλλ' ἀποκοπτονται και απο καθε ἀνθρώπου, και μικρόν και μεγάλον και τοις ἀποφενύουσιν χωρίς μίσους, διά να καταβέωθωσι να πατήσῃ εἰς στήτήν (τῆς γῆς), προτοῦ κοπῇ ὁ δρόμος των απο τόν δρόμον τῆς παρουσίας ζωῆς Ἰσπεινωκοντα, διαρκῶς και ζοῦν πάντοτε μέ τήν συναισθησιν, ὅτι εἰς τήν πραγματικότητα εἶναι κακοι και καταπολι ἐνοχοι και όχι μόνοι αὐτό, ἀλλ' ἀκόμη περινοῦν τήν ζωήν των σκυθρωπο και λυπημένα, ὡς ἐχθρο, και παρασθάσι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ποθοῦντες να μάθουν τό τι πρέπει να κάνουν, διά να συμφιλιωθοῦν μέ τον Δεσπότην Χριστόν. Διά τοῦτο λοιπόν ὁ Κυριος ταυς χαριζει, όχι μόνον τήν γνώσιν τοῦ τί πρέπει να κάνουν ἀλλά τους διδεδυναμιν και ὑπομονήν δια να ἐκπληρωσσουν ὅλα ὅσα πρεπε, δηλαδή να ἴδουν αὐτόν τοῖς ἴδιοι, να ἀποκτησούν τόν ἐπ. πάντων και ἐν πάσι Θεόν⁴¹ και τότε πλέον να ζοῦν ὅπως εἰς τόν οὐρανόν και να εἶναι ἡ πατρὶς⁴² των ἐκεῖ και ἀν ἀκόμη περινοῦν τήν ζωήν των μέσα εἰς τὰ σπήλαια ἢ εἰς τὰ ὄρη⁴³ ἢ εἰς τὰ κελλία και ἀν ἀκόμη εὐρισκονται μέσα εἰς τὸ κέντρον τῶν πόλεων και ἐπὶ ἐπημετοῦν⁴⁴. Αὐτόν πάντοτε μέ χαράν και ευφροσύνην και ἀνέκφραστον ἀγαλλίασιν.

Αὕτη λοιπόν εἶναι ἡ ἐργασία τῶν ἀγίων, αὕτη εἶναι ἡ πρακτική ἐκείνων που ὡηγούνται ἀπό τὸ Ἅγιον Πνεῦμα⁴⁵. Τέτοιος ἅγιος ἔγινε και εἰς τήν γενεάν μας ὁ ἅγιος και μακαριώτατος Συμεών ὁ εὐλαβής "Ελοαψεν ὅπως ὁ ἥλιος⁴⁶ μέσα εἰς τὸ περιωυμον μοναστήριον τῶν Στουδίου⁴⁷. Εὐρίσκετο κάποτε μέσα εἰς τόν κόσμον και τόσον πολὺ ἀτηννήθη τὰ κοσμικά πράγματα και

39 Ματθ. 5 3

40 Ρωμ. 8, 35

46 Ρωμ. 9 5 Α Κορ 15, 28 Βερε 4 6

47 Φιλιπ 3 20

48 Ήρε 17 38

49 Ψαλμ 34 16 99 2.

40 Ρωμ. 8. 14

41 Ματθ 13 43

42 Παρ τοῦ ἁγίου Συμεών τοῦ Ὁλοαψοῦ πνευματικὸς πατὴρ τοῦ ἁγίου Συμεών, μοναχοῦ τῆς καρινόμου μονῆς τῶν Στουδίου

φίλους και συγγενείς και διχ. μόναι αὐτά, ἀλλὰ καὶ τὰς φρονέδας καὶ τοὺς περιστάσασιν αὐτὰς ἀπολαύσεις τοῦ θίου⁴¹ ὥστε οὔτε καὶ τα ἐνεθ. με το καθόλου ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἐνθυμησίν των τὴν ἐξωρ.σε μακρὰ του Ἐκνοθ.ιασε μὲ πλῆθος μοιαγῶν κα εἶπε τότε τον μα καρ.ιν ἐκείνον λόγον - Ο μοιαχός πρέτει να ζῇ εἰς τὸ μοιαστηρ.α. ὡς ὑπάρχων κα. μὴ ὑπάρχων κα μὴ φαινόμενος πολλὸ περ.σσότερον δε μὴ γνωρίζομε⁴² τς. Καὶ ἐρμηνευσιν τὸν λόγον αὐτὸν (ὁ ἅγιος) ἔλεγε «Πρέ πει νὰ ζῇ ὡς ὑπάρχων μεν σωματικῶς ὡς μὴ ὑπάρχων δέ πνευματικῶς μὴ φαινόμενος μὲν παρὰ μόνον δια τοῦ Ἁγίου Πνευματος εἰς τοὺς καθαρους κατὰ τὴν καρδί.αι⁴³. μὴ γνωρίζομενος δέ με τὸ νὰ ἔχη σχέσεις μὲ κανένα πρόσωπον. Ω μακαρια λόγια μὲ τὰ ὅπο⁴⁴α δ.αλα.λεῖται ἡ ὑπὲρ ἄνθρωπον ἀγγελικὴ του τοιλιεῖα Λογια μὲ τὰ ὅπο⁴⁵α αὐτός ὁ ἰδ.ος ὠμολογήσει δι.ι ἀπρεκτησε διὰ τοῦ Ἁγίου Πνευματος τὴν βασιλείαι τῶν οὐρανῶν⁴⁶ καὶ μὲ τὰ ὅποια μᾶς ὑπεδειξε τὴν κατὰ Θεοι ζωὴν με το νὰ εἴπη ὅτ. δὲν ἔχε. σνέσεις μὲ κανέναν ἄνθρωπον. Αὐτὸ τὸ πρᾶγμα κανεῖς δεν ἡμπορεῖ νὰ το κατορθωσῃ ἢ νὰ τὸ εἴπη ἔτο. ὅπως πραγματικα εἶναι ἐὰν δὲν ἐνωθῇ τε.λειῶς μὲ ὅλον τὸν Θεόν⁴⁷ Καὶ, ἐὰν τὸ εἴπη, ἀπατᾷ τὸν

48 Aug. 6, 14

44	趙文物	5	94
----	-----	---	----

格 ◆AC 3 20

[illegible]

ἐαυτον του Πραγματι, ἐκεῖνος που λέγει, διὸ δε, ἁμαρ-
 τανει·⁴⁷ εἶναι τυφλὸς ὡς ἐγώ,⁴⁸ ἐκεῖνος ὅπως του ἔχε μέ-
 σα του θεοῦ,⁴⁹ δεῖ ἡμῶν⁵⁰ νὰ ἁμαρτανῶν⁵¹ διότι
 σπερμα Θεοῦ ὑπάρχει μέσα του,⁵² καθὼς λέγει ὁ Ἰωάν-
 νης ὁ θεολογικωτάτης θρησκείας⁵³ τῶν ἀποστόλων. Τοῦ διὸ δε
 ἐκεῖνος εἶχει ὅλον του Θεοῦ μέσα του καί, ὅταν ἐξῇ τὸ
 διακηρυττε καί, ἀφ' οὗτου ἀπέθανει το φωνάζει μεγαλο-
 φωνῶς με τὸ ἰδιογενεῶν συγγραμματα του. Κανε τὸν
 θεὸν φίλον σου καὶ δεν θα χρειασθῇ, καμμιαν ἀνθρωπι-
 νῇ βοηθεῖαι. Κι ἀκόμη. Κα ἀκτησε τὸ Θεόν, κα, τό-
 τε δεν θα ἔχῃς ἀνάγκη, ἀπὸ ἐθελίας. Το γεγονὸς αὐτό
 τὸ ἐφαινεῖται ἐμπρακτικὰ με τὸ νὰ συγγραφῇ βιβλίον
 με τὸν προσωπικὸν του κόπον ἢ καλλίτερα με τὴν χά-
 ριν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, που εἶχε κατωκῆσαι, μέσα
 του,⁵⁴ χωρὶς νὰ λάθῃ γραμματικὴν μόρφωσιν. Ομολο-
 γῶ δὲ καὶ ἐγώ, συμφωνῶ με τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἁγίου
 μας πατρός, καί, χωρὶς νὰ κρυπῶ τὴν εὐεργεσίαν ἀπὸ
 φόβον μὴ τυχόν μερικοὶ με θεωρήσουν ὑπερηφάνον διὸ
 καθὼς μια δεξιὰ μετὰ γερμίζει ἀπὸ τρεχούμενον νερό, ἔτσι
 καὶ ὁ ἅγιος πατήρ ἡμῶν ἔλαβε τὸ μερίδιόν του ἀπὸ τὸ
 200 πλήρωμα⁵⁵ τοῦ Δεσποτοῦ μας Χριστοῦ καὶ ἐγένεσεν ἀ-
 πό τὴν χάριν τοῦ Πνεύματος του που εἶναι ἐρὸ ζωῆς⁵⁶.
 Καὶ παλιν, ὅπως τινεῖ μέχρι γορτασμοῦ κάποιος ἀπὸ
 τὴν δεξιὰ μετὰ τὸ νερό που ἐξεγείλσεν καὶ ἐπλημμύρι-
 σεν, ἔτσι καὶ ἐγώ εἶδον ἀπὸ τὸν πατέρα μου τὸν ἅγιον
 τὴν νάριαν που ὑπερεπλεονάσεν καὶ ἐξεγυνετο πάντοτε ἀπ'
 αὐτοῦ καὶ τὴν ἀτήλυσεν καὶ ἐξέψυσεν ἀπ' αὐτήν. Μὲ
 τὴν χάριν του αὐτὴν ἐνίψα⁵⁷ τὰ ματῖα μοι τὰ χέρια μοι
 καὶ τὰ πόδια μου αὐτὰ ἐδῶ. Ὑπερὰ καὶ ὅλο ἐλούσα-
 μιν⁵⁸ ὅλοι τὸ σῶμα καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν με τὸ ἀθάνατον
 ἐκεῖνο νερό. Ἀδελφοί μου, τί ἀσυλληπτον καὶ θαυμα-
 στὸν μυστήριον!

47. Α' Ἰωάν. 1, 10.

48. Β' Ἰωάν. 1, 9.

49. Α' Ἰωάν. 2, 23, 5, 12.

50. Α' Ἰωάν. 3, 9.

51. Α' Ἰωάν. 3, 9.

52. Ματθ. 3, 17.

53. Εὐαγγ. 8, 11.

54. Ἰωάν. 1, 16.

55. Ἰωάν. 4, 10.

56. Ἰωάν. 9, 6, 7.

57. Ἰωάν. 13, 9, 10.

Μὴ ἀπιστήσετε εἰς αὐτό, διότι δὲν εἶναι αὐτὸς ὁ λόγος ἰδικὸς μου μόνον οὔτε ἔφθασεν εἰς ἐμεῖς μόνον. Ἀλλὰ ἀκούσε τὸν εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὶ λέγει διὰ τὸ νερό αὐτὸ ἢ καλλίτερα δι' αὐτὸν τὸν Υἱόν, τὸν Λόγον τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον καὶ ὁ Ἰωάννης ἐνεπλούτισε τὸν λόγον. «Διότι αὐτὸς λέγει, ποῦ πίνει ἀπ' αὐτὸ τὸ νερό—τὸ αἰσθτόν δηλαδή—θα διψᾷ πάλιν, ὅποιος ἁμῶς θα πιῇ ἀπὸ τὸ νερό ποῦ ἐγὼ θά τοῦ δώσω οὐδεποτε θά διψᾷ. ἀλλ' ἀντιθέτως θά γίνῃ μία ἐσωτερικὴ πηγὴ νεροῦ ποῦ θά ἀναβρῇ εἰς ζωὴν αἰώνιον»⁵⁸. Καὶ ἐρμηνεύων αὐτὸ ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει, «Καὶ ἔλεγεν αὐτὸ διὰ τὸ Πνεῦμα ποῦ θά ἐλάβοσαν ἐκεῖνοι ποῦ θά ἐπίστευσον εἰς αὐτόν»⁵⁹. Διότι μὲ αὐτὸ τὸ νερό ξεπλύνεται, ὥτως ὁ ρυτὸς, ἡ πονηρία τῆς ψυχῆς, χωρὶς αὐτὸ ἁμῶς δὲν θά κερδίσῃ κανεὶς τίποτε. ἂν καὶ θά κοτᾷσῃ πολὺ δι' αὐτὴν λοιπὸν καὶ ἐπὶ πλέον, ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦμεν μὲ κανένα τρόπον νὰ κρύψωμεν⁶⁰ τὸ τάλαντον τοῦ Δεσποτοῦ μας καὶ νὰ μὴ διαλαλῶμεν τὴν δωρεάν ποῦ μᾶς ἔκανε ὁ Θεός, ὁμολογοῦμεν φανερά τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, διὲ ἐγεμισαμεν μὲ ἀπλησίαν οἱ ἀνάξιοι μὲ τὸ νερό τοῦ ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ μέσου τοῦ Γέροντός μας καὶ ἔχηρτάσαμεν ἀχόρταστα πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ ἁγ.ου καὶ κατὰ τὸ μέτρον τῆς διδόμεως μας ὡς ἐλάνιστοι καὶ ἀχρηστοί, ἐδόξασαμεν καὶ τώρα δοξάζομεν τὸν Θεὸν ποῦ ἐδόξασε τὸν πατέρα μας τὸν ἅγιον καὶ διὰ μέσου τοῦ πατρός μας ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀνάξιους. Καὶ ἂς μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι ψεύδομαι καὶ διὲ κάνω μὲ τὰ λόγια μου ζημίαν εἰς τὴν ψυχὴν μου καὶ εἰς τὸν πνευματικόν μου πατέρα πιστεύων πῶς ὁμιλῶ μὲ κομπαισιὸν καὶ ἐπιτήδευσιν διότι γνωρίζω διὲ ὁ Θεός θά ἐξολοθρεύσῃ ὅλους αὐτοὺς ποὺ λαλοῦν τὸ ψεῦδος⁶¹. Ἐγὼ ὁμῶς κάνω αὐτὸ ποῦ μὲ διδάσκει ὁ θεὸς Παῦλος, ὅταν λέγῃ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ», ποῦ εἶναι εὐλογητὸς αἰώνως⁶², ἀλήθειαν λέγω, δὲν ψεύδομαι⁶³.

58 Ἰωάν. 4, 13-14.

59 Ἰωάν. 7, 39.

60 Ματθ. 25, 25.

61 Ψαλμ. 5, 7.

62 Ῥ' Κορ. 1, 3. Ἐφεσ. 1, 5. Ῥ' Κορ. 11, 31.

63 Ῥ' Κορ. 11, 31. Ἐφεσ. 1, 3.

64 Ῥωμ. 9, 1. Ἀ' Τιμ. 2, 7. Ῥ' Κορ. 11, 31.

Γνωρίζω ἕνα ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος πρὸ δεκατεσσάρων ἐ-
 τῶν⁶⁵ καὶ τὰ λοιπὰ Καὶ ἀκόμη ἂ Ἐμεῖς ὁμως δὲν ἐλά-
 θομεν τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα που προ-
 ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ νὰ ἴδωμεν ἐκεῖνα ποῦ μᾶς ἐ-
 χαρίσθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν διὰ τὰ ὁποῖα καὶ ὁμολοῦ-
 μεν.⁶⁶ Ἐξ ἄλλου εἰς τί θα ὠφελῶ, ἔγω καὶ εἰς κάτι
 τὸν ἑαυτὸν μου ἢ τὸν πατέρα μου τὸν ἅγιον μὲ τοὺς ἐ-
 παίνους, Εἰς τίποτε ὁπωσδήποτε Ἀλλὰ ὅπως ἀκριθῶς
 ὁμιλῶν προηγουμένως διὰ τοὺς παλαιοὺς ἁγίους, αὐτοὺς
 δὲν τοὺς ὠφελῶσα καθόλου μὲ τὰ λόγια μου, παρεκίνη-
 σα ὁμως εἰς ζῆλον τοὺς ἀκροατὰς καὶ τοὺς προέτρεψα
 εἰς μῆμιν ἐκείνων, μὲ τὸ Ἰδὼν πνεῦμα ὠμίλησα καὶ
 διὰ τὸν ἅγιον Συμεὼν καὶ δὲν θὰ παύσω νὰ ὁμιλῶ Ἐ-
 πειδὴ δὲ μοῦ ἐπιβάλλεται ἀναγκαίως⁶⁷, χωρὶς νὰ θελω
 250 ὁμιλῶ καὶ δι' ἐμὲ τὸν ἀνάξιον Διότι ἡ ἀπιστία τῶν πολ-
 λῶν τοῦ λέγουν πρὸς θλάσθην τῶν ἀκροατῶν, ὅτι δὲν
 δύναται, κάποιος σήμερα νὰ εἶναι τέτοιος μῆτε ἡμπο-
 ρεῖ νὰ φθάσῃ μὲ τὰ ἔργα του εἰς τὰ κατορθώματα τῶν
 μεγάλων πατέρων μῆτε νὰ ἀξιώθῃ νὰ λαθῇ τὰ χαρι-
 σματα ποῦ ἐδόθησαν εἰς ἐκείνους (ἡ ἀπιστία αὐτῇ), μὲ
 ἀναγκάζει καὶ ἀκούσια νὰ λέγω αὐτὰ του οὐδεποτε ἡ-
 θελον νὰ λέγω καὶ νὰ κάνω γνωστὴν τὴν πραγματικὴν
 φιλοanthropian τοῦ Θεοῦ ἔτσι, ὥστε νὰ ἀποδεικνύεται ἡ
 ραθυμία καὶ ἡ ὀκνηρία ἐκείνων που ὁμιλοῦν κατ' αὐτὸν
 τὸν τρόπον.

Ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν Συμεὼν ἐκοπίασεν, μέχρι ποῦ
 ὑπερέβαλε πολλοὺς ἀπὸ τοὺς παλαιοὺς ἁγίους πατέρας,
 θλῖψεις δὲ καὶ πειρασμοὺς τόσους πολλοὺς ὑπέμεινεν,
 ὥστε ἐφθάσε νὰ παραβληθῇ μὲ πολλοὺς ἐκ τῶν πλέον
 ὀνομασιῶν μαρτύρων Ἐξ αἰτίας ὧν αὐτῶν ἐδοξάσθη
 ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἐγένεν ἀπαθὴς καὶ ἅγιος καὶ ἔλαθεν
 ἐντὸς τοῦ ὅλου οὕτως εἶπεν, τὸν Παράκλητον Καὶ τό-
 τε, ὅπως ἀκριθῶς ὁ πατὴρ δίδει κληρονομίαν δωρεάν
 εἰς τὸν υἱὸν του, ἔτσι καὶ εἰς ἐμὲ τὸν ἀνάξιον δοῦλον του
 δωρεάν μὲ ἐγέμισε μὲ Πνεῦμα Ἀγίον χωρὶς ἐγὼ νὰ κο-
 πιάσω. Λοιπὸν, εἰπέ μου τοῖος μεταξὺ σας, ὅς μὴ εἴπω
 θέλωσα ὅτι ἐπετέλεσεν, ἀλλὰ μόνον ὅτι δυνατὰ νὰ κα-
 ταλάθῃ καλά ὅσα ἐπραξεν ἐκεῖνος καὶ ἐξέφρασεν, ὅσον
 εἶναι αὐτὸ δυνατόν;

65 B' Κορ. 12, 2.

66 A' Κορ 2, 12-13.

67 A' Κορ. 9, 16.

Διότι, τρώτα ἀπ' ὧν ἔγραψε καὶ εἶπε με διδασκαλικόν τονόν τοῦτο· «Ἀδελφε, να θεωρῇς τελείαν ἀνάχωρησιν τοῦ κόσμου τῆν ὀλοκληρωτικήν ἀποκλήρωσιν τοῦ ἰδίου θελήματός·»⁶⁸ Ὡς μακάριτος φωνή ἡ καλλιτέρα εὐτυχισμένη ψυχὴ που ἤξωθης να γίνῃς τέτοια καὶ που ἐχωρσῇς ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τοῦ κόσμου! Πρὸς αὐτοὺς λοιπὸν καὶ τοὺς ὁμοίους τῶν λέγει ὁ Δεσπότης Χρῆστος· «Σεῖς δὲν εἴσθε ἀπὸ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἐγὼ σὰς ἐξελεξα ἀπὸ τοῦ κόσμου·»⁶⁹ Ἐλατε εἰς ἐμέ καὶ ἐγὼ θὰ σὰς δωσω ἀνάπαυσιν·⁷⁰ Διότι ἐκεῖνο τοῖς πορευομένοις⁷¹ με κάποιον ἄλλον τρόπον ἀκολουθοῦντες τὰ θελημάτά των, ἔστω καὶ εἰς τὸ πικρῶν καὶ εἰς μερὰ καὶ πολὺ φαίνονται καλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴδουν τὴν ζωὴν ποὺ ἐλέγουν δοσε ἀπεξενώθησαν ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ ἐνεκρώθησαν παντελῶς κατὰ τὸ θελημα των.

Λοιπὸν ἐὰν ἐσὺ ἀδελφέ δὲν καταδέχεσαι νὰ ταπεινωθῇς καὶ νὰ ὑποταχθῇς, νὰ θλῇς καὶ νὰ κακοποιηθῇς, νὰ ἐξευτελισθῇς καὶ νὰ ὑβρισθῇς καὶ νὰ καταταγῇς εἰς τὴν μερίδα τῶν ἀφανῶν καὶ μωρῶν καὶ μῦθων καὶ παρρησιῶν καὶ ἀκόμῃ ἂν δεῖ καταδεχέσθαι νὰ καταφρονηθῇς ἀπὸ ὁποιονδήποτε ἀνθρώπου καὶ νὰ λογισθῇς μεταξὺ τῶν ἐπιληπτικῶν καὶ ἐπατιῶν εἰς τοὺς πλατείας καὶ τοὺς δρόμους τῆς πόλεως·⁷² τὼς εἶπε, εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃς ξένος μετὰ τὸ θελημά σου· Διότι ἐὰν ὁ Θεὸς παρηγγεῖλιν εἰς ὅλους ἡμᾶς νὰ υπομείνωμεν αὐτὰ ποὺ ἔρχονται, πρὸς δοκιμασίαν καὶ ἀσκήσιν, καὶ καλλιτέρα, ὅχι πρὸς δοκιμάσαι καὶ δοκῆσαι, ἀλλὰ πρὸς κάθαρσιν τῶν ψυχῶν μας καὶ ἐμεῖς δὲν θέλωμεν νὰ τὰ ὑπομείνωμεν ἀλλ' ἀντιθετως ζῆ μέσα μας ἡ ἀρνήσις νὰ παθῶμεν αὐτά, πράγματα ποὺ εἶναι τὸ γήινον σαρκικὸν φρονήμα·⁷³ πῶς θὰ ἡμπορέσωμεν τότε νὰ γινώμεν νεκροὶ· Ἀδύνατον· Καὶ ἐὰν δὲν γινώμεν νεκροὶ διὰ τὸν κόσμον καὶ διὰ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου·⁷⁴ πῶς ἐμεῖς ποὺ δὲν ἐνεκρώθημεν χάριτι τοῦ Θεοῦ θὰ ζήσωμεν τὴν ἐν Χριστῷ κρυμμένην ζωὴν·⁷⁵ Πῶς, κατὰ τοὺς λόγον

68, Ἰωάν. 16, 19.

69 Ματθ 11, 28.

70 1ep 23, 17.

71 1ουκ 14, 21.

72 Ρωμ 8, 6, 7.

73 Α Ἰωάν 2, 16.

74 Κολ 3, 3.

τοῦ ἁγίου Συμεών, θά ἴδωμεν ὅτι ὁ Θεὸς ἐκατοίκησε μέσα μας σὰν φῶς, Εἶναι ἀδύνατον, ἀδελφοί Κανείς ἀς μὴ σὰς πλανῇ⁷⁵.

300

Ἀλλὰ θεωρεῖς μωρόν τὸν μακάριον Συμεών καὶ ἐν τρέπεσαι νὰ μιμηθῇς τὰς πράξεις του, Τότε μιμήσου Χριστὸν τὸν Θεόν Πατέρα καὶ σὺ διὰ τὴν ἰδικήν σου σωτηρίαν; ὅπως Ἐκεῖνος ἔπαθε πρὸς χάριν σου. Διότι τὸν ὠνόμαζον καθὼς ἀκούεις, δαυμονισμένον, πλάνον⁷⁶, φάγον καὶ οἰνοπότην Δ ὅτι ἔλεγον· «Δα μόνον ἔχεις»⁷⁷, καὶ ἀκόμη «Ὦ, ἕνας ἀνθρώπος φάγος καὶ οἰνοπότης φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν»⁷⁸. Αὐτὰ δὲ τὰ ἴδια ἤκουσε καὶ ὁ μακάριος πατὴρ ἡμῶν Ἰωάνῃ ὁ ἅγιος Συμεών, χάριν ἡμῶν, ἡ καλλίτερα, ἐξ αἰτίας ἡμῶν Ἐπὶ πλέον ἀκούεις ὅτι ὁ Κύριος ἐσυρετο δεμένος⁷⁹, ὡς φονεὺς καὶ κακοῦργος, παρέστη ἐνώπιον τοῦ Πλάτου ὡσαν ἕνας ἐξευτελισμένος ἀνθρώπος, ἐδέχθη ράπισμα ἀπὸ ἑνα δοῦλον⁸⁰, ῥριφθὴ εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν φυλακὴν, ἔφερετο τῇδε κακεῖσε ἀπὸ ραβδούχους στρατιώτας, παρεδόθη ἀπὸ τοῦ Πλάτον εἰς τὸν λαόν. Πάρετε αὐτόν», εἶπε «καὶ σταυρώσατέ τον»⁸¹. Στοχάσου λο πὺν πῶς ἦτο ἀνάμεσά των αὐτός, που εἶναι ὑπεράνω ὅλων τῶν οὐρανῶν⁸² καὶ τοῦ συγκρατεῖ μὲ τὸ χερί του τὰ πάντα Ἐσπρώχντο πότε ἀπὸ το ἕνα καὶ πότε ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ἐδέχτο γρηνθοκοπήματα ραπίσματι⁸³, ἐμπαγμάς καὶ μαστιγώσεις⁸⁴, ὠδηγεῖτο εἰς τὸ Ἰεραιώριον⁸⁵ αὐτός τοῦ ἀπ' ὅλην τὴν κτίσιν καὶ ἀπ' αὐτὰ τὰ Σεραφεῖμ, μένει ἀθέατος. Ἐγυμνωθῇ, προσεδέθη εἰς τὸν στῦλον ἐδέχθη ἀκριθῶς σαράντα μαστιγώσεις πού ἐφάνερωναν τὴν ἐπιθανάτιον ἀπόφασιν. Καὶ ἔπειτα, Ενεδύθη μὲ ἐμπαγμόν κοκκίνην πορφύραν, ἐδέχθη ράπισμα κατὰ κεφαλῆς καὶ ἐρωτᾶτο (μὲ εἰρωνεῖαν) «Ποῖος σέ ἐκτύπησεν;», ἔστεφανωθῇ μὲ ἀγκάθια προσεκυνεῖτο καὶ

75 Ἀ Ἰωάν. 3, 7

76 Ματθ. 27, 63

77 Ἰωάν. 7, 20 β. 48.

78 Ματθ. 11, 19 Ἀποκ. 7, 34

79 Ἰωάν. 18, 19

80 Ἰωάν. 18, 22.

81 Ἰωάν. 19, 6

82 Ἐφεσ. 4, 10.

83 Ματθ. 26, 67

84 Ματθ. 27, 26 Μαρκ. 15, 15.

85 Ἰωάν. 18, 28.

ἐνεπαίζετο, ἐνεπύετο καὶ ἤκουε χλευαστικά: «Νὰ ὁ θασιλεύς τῶν Ἰουδαίων», ἐνεδύετο πάλιν τὰ ἴδικα του ἐνδύματα, ἐδενετο εἰς τὸν λαιμόν με σχοινίον καὶ ἐσύρετο εἰς τὸν θάνατον.⁸⁶ Καὶ ἀκολουθῶς ἐφορτῶνετο⁸⁷ τὸν σταυρὸν Του καὶ ἐφθασεν εἰς τὸν τόπον⁸⁸ τῆς καταδίκης· καὶ ἔβλεπε τοὺς σταυρον νὰ μπηγεται καὶ ἐγκατελείπετο ἀπὸ τοὺς φίλους καὶ τοὺς μαθητὰς μόνος. Μετὰ ταῦτα δὲ πάλιν ἐξεδυθῇ ἀνυψώθη εἰς τὸν σταυρὸν ἐκαρφώθη ἀπὸ τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ χέρια καὶ τὰ πόδια καὶ ἀφέθη μετέωρος, ἐποτίσθη με χολήν⁸⁹, ἐκεντήθη με τὴν λόγχην⁹⁰, ὑβρίσθη ἀπὸ τὸν ληστήν⁹¹, ἐχλευάσθη καὶ ἤκουε τὸ «Σὺ καὶ θὰ ἐγκρέμιζες τὸν ναὸν καὶ εἰς τρεῖς ἡμέρας θὰ τὸν ἀνοικοδομοῦσες, σῶσε τὸν ἑαυτὸν σου καὶ κατέβα ἀπὸ τὸν σταυρον»⁹², καὶ ἀκόμη· «Ἐάν πράγματι εἶναι υἱὸς τοῦ Θεοῦ⁹³ ὡς κατεβῇ ἰωρα ἀπὸ τὸν σταυρὸν καὶ θὰ πιστεύσωμεν εἰς αὐτόν»⁹⁴. Καὶ εἰς τὸ τέλος, μετὰ ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὰ πάθη, ἡὺχαρίστισε καὶ προσηυχήθη δι' ἐκείνους που τὸν ἐφονεύσαν⁹⁵ καὶ παρέδωκε τὴν ψυχὴν Του εἰς τὰ χέρια τοῦ Πατρὸς του⁹⁶.

Δὲν σοῦ εἶναι ἀρκετά, ἀδελφέ, ὅλα αὐτὰ διὰ νὰ τὸν μιμηθῇς ἢ μήπως ἐντρέπεται νὰ πύθης καὶ τοῦ αἰτιά; Ἀλλὰ με ποῖα ἄλλα ἔργα ἢ με ποῖον ἄλλον τρόπον θὰ συνδοξασθῇς μαζί του· «Διότι ὁποῖος, λέγει, ἐντρέπεται δι' ἐμὲ καὶ διὰ τοὺς λόγους μου⁹⁷ θα αἰσθανθῶ⁹⁸ κι ἐγὼ ἐντροπὴν ὅ· αὐτὸν ἐμπρὸς εἰς τὸν Πατέρα μου τὸν οὐράνιον»⁹⁹. Διὰ τοῦτο λέγει καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἐάν συμπάσχωμεν θὰ συνδοξασθῶμεν»¹⁰⁰. Ἐάν ὁμως ἐμεῖς τὰ πάθη τοῦ ὑπέστη χάριν ἡμῶν ἐντρεπώμεθα νὰ τὰ

86. Μάρκ. 15, 26. Λουκ. 23, 38.

87. Ματθ. 27, 37. 81. Μάρκ. 15, 36. 20.

88. Ἰωάν. 19, 17.

89. Λουκ. 23, 38.

90. Ματθ. 27, 34.

91. Ἰωάν. 19, 34.

92. Λουκ. 23, 39.

93. Ματθ. 27, 40. Ἰωάν. 8, 19, 20.

94. Ματθ. 27, 40. Σοφ. Σολομ. 2, 18.

95. Ματθ. 27, 42.

96. Λουκ. 23, 34.

97. Λουκ. 23, 46.

98. Μάρκ. 8, 38. Λουκ. 9, 26.

99. Μάρκ. 8, 38. Λουκ. 9, 26. Ματθ. 10, 50.

100. Ματθ. 10, 38.

101. Ρωμ. 8, 17. Β' Τιμ. 2, 11.

350

μιμηθῶμεν καὶ τὰ πάθωμεν, καθὼς ἔπαθεν ἐκεῖνος, εἶναι ὀλοφάνερον ὅτι δὲν θὰ γίνωμεν συμμέτοχοι εἰς τὴν δόξαν του. Διότι, ὅταν εἰμεθα ἔτσι, δὲν εἰμεθα πιστοὶ εἰς τὴν πράξιν, ἀλλὰ εἰς τὰ λόγια μόνον¹⁰². Ὅταν δὲ λέειπουν τὰ ἔργα, ἡ πίστις μας εἶναι νεκρ¹⁰³.

Δι' αὐτὸ λοιπὸν λέγω, καὶ δὲν θὰ σταματήσω νὰ λέγω, ὅτι ἐκεῖνοι που δὲν ἐμιμήθησαν τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ μὲ μετάνοιαν καὶ ὑπακοὴν καὶ δὲν ἔγνων μέτοχοι εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ, καθὼς λεπτομερῶς σὰς ἐδειξα προηγουμένως, δὲν θὰ γίνουν συμμέτοχοι οὔτε εἰς τὴν πνευματικὴν του ἀνάστασιν οὔτε θὰ λάθουν Ἅγιον Πνεῦμα¹⁰⁴. Διότι, διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐπιτελεῖται ἡ ἀνάστασις ὧλων καὶ θέσται δὲν ὁμιλῶ διὰ τὴν τελικὴν ἀνάστασιν¹⁰⁵ τῶν σωμάτων —διότι τότε θὰ σαλπίσῃ ὁ ἄγγελος καὶ θὰ ἀναστήθουν τὰ νεκρά σώματα¹⁰⁶— ἀλλὰ δι' ἐκείνην που γίνεται κάθε ἡμέραν πνευματικῶς, διὰ τὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνάστασιν¹⁰⁷ τῶν νεκρῶν ψυχῶν. Αὐτὴν διδει διὰ τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ἐκεῖνος ποὺ ἀπὰρ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη¹⁰⁸ καὶ ἀνίσταται διὰ μέσου ὧλων καὶ εἰς ὧλους ἐκείνους ποὺ θιοῦν ἀξίως καὶ ἀνιστᾶ μαζ' του τὰς ψυχὰς τοῦ ἀπέθανον μαζὶ του μὲ τὴν προαίρεσιν καὶ τὴν π

102. Πράξ. 7, 22 B' Κορ. 10, 11.

103. Ἰαν. 9, 17, 36.

104. Οἱ ἔργοι παρατείνων, μιμούμενοι, ὁμοιαστικά καὶ πραγματικά, τὴν ζωὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ συνεχίζον τὰς πράξεις του καὶ τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων. Ἔτσι ἡ μίμησις Χριστοῦ ταυτίζεται μὲ τὴν μίμησιν τῶν ἁγίων. Τὶ σημαίνει, ὅμως μίμησις Χριστοῦ διὰ τὸν ἅγιον Σπυρίτον. Σημαίνει, κατ' ἀρχάς, συνεργίαν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. Ἡ ἀποκλή καὶ αὐτόνομος προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα καὶ ἀνεπανόρθωτα εἰς τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ἁμαρτήματος τῆν κριτοπλήξιν. Μιμητὴς σημαίνει ὅτι, συντηθεὶς ἀπὸ συμμάχων, συσταυροῦμεθα σφακτοθνήσκωμεν συνθεστώμεθα, συναυριώμεθα, συναυλιώμεθα καὶ συναυλιώμεθα μὲ τὸν Χριστόν. Ὁ ἐκκληρὸς, ἄνθρωπος ἀνακαίνιζεται καὶ μεταμορφῶνται ἀπὸ τὰς ἀφάρτους καὶ ἀπὸ τῆς ἁγίας ἐνεργείας. Μεταρρετα καὶ συνευλιώμεθα εἰς τὰς μόνες τοῦ Κυρίου. Ὁ ἄνθρωπος παράγει ἑαυτὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐκζητεῖται ἀφ' ὧρας εἰς τὴν καρδίαν του καὶ ἀρθεύει ὅλως τὰς πτυχὰς τῆς ζωῆς του. Ἔτσι ἀποκτᾷ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ ἔρ' ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ, ἀναστημένος καὶ θεοαγαπῶν μαζὶ μετὰ τὸν Χριστόν. Αὐτὴ εἶναι ἡ μίμησις τοῦ Χριστοῦ διὰ τὸν ἅγιον Σπυρίτον, ποὺ ὁδηγεῖ ἀδιὰ ματανοίας καὶ ὑπακοῆς εἰς τὴν δόξαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν τελειότην του.

105. Ῥόμ. 9, 26.

106. Α' Κορ. 15, 52.

107. Τὸ θέμα αὐτὸ ἀναπτύσσεται μὲ δύναμιν καὶ βάθος, εἰς ὅλην τὴν ἀλληθίαν καὶ τὴν πραγματικότητά του, εἰς τὴν Κατήχησιν 13.

108. Ρωμ. 6, 9-10.

στιν, δωρούμενος ἔτσι εἰς αὐτάς, ἀπ' ἐδῶ ἤδη, τὴν βασι-
λείαν τῶν οὐρανῶν. Αὐτὴν εἴθε νὰ ἐπιτύχωμεν ὅλοι μας
μὲ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸν
ὁποῖον ἀνήκει κάθε δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων
Ἀμήν.

10

ΑΠΑΝΤΑ
ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΑΠΑΝΤΑ

ΤΟΜΟΣ Ι

ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ Α' — ΣΤ'

Καίμενον: Basile Krivochéine,

Syméon le Nouveau Théologien:
Katéchèses, I (Α'-Ε') (Sources chrétiennes
No 96), Paris 1963, σελ. 206-469' II (ΣΤ')
(Sour. chrét. No 104), Paris 1964, σελ. 12-47

**1 ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ
ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥ-
ΤΕΡΟΥ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ ΤΗΣ ΞΗΡΟ-
ΚΕΡΚΟΥ.**

6 Περὶ ἀγάτης. Καὶ ποῖαι εἰσὶ τῶν πνευματικῶν ἀνδρῶν αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ πράξεις. Καὶ μακαρισμὸς πρὸς τοὺς ἔχοντας τὴν ἀγάπην ἐγκάρδιον. Λόγος πρῶτος.

Περὶ τοῦ φυγεῖν τοὺς λοιμοὺς καὶ φθοροποιούς τῶν ἀνθρώπων καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀποπέμπεσθαι καὶ πρὸς
10 ἐργασίαν τῆς ἀρετῆς ἀναστῆναι Ἐπὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ δεῖν σκοπεῖν εἰ τὰ τῶν μακαρισμῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἔχομεν. Καὶ περὶ θαυρῶν καὶ κατανύξεως. Λόγος δεύτερος.

Περὶ τοῦ ὅτι χρὴ καλῶς ὑποτάσσεσθαι καὶ μὴ ἐπιλαν-
θάνεσθαι τῶν συνθηκῶν ὧν πρὸς Θεὸν συνθέμεθα. Καὶ
15 ὅτι οὐ δεῖ γογγύζειν ἐπὶ ταῖς πενούχοις ἀγρυπνίαις τῶν ὁρθρῶν. Λόγος τρίτος.

Περὶ μετάνοιας καὶ κατανύξεως. Καὶ ἐκ ποίων ταύτην ἐργῶν κτήσασθαι δυνατόν. Καὶ ὅτι ἀνευ θαυρῶν ἀδύνατον εἰς καθαρότητα καὶ ἀπάθειαν ἐλθεῖν τινά. Λόγος τέταρτος.

20 Περὶ μετάνοιας. Καὶ ὅτι οὐκ ἀρκεῖ ἡμῖν ἡ τῶν ἐνόντων μόνον διάδοσις καὶ ἡ ἀπογομνωσις αὐτῇ τῶν πραγμάτων εἰς κάθαρσιν ψυχῆς, ἐὰν μὴ καὶ τὸ πένθος κτησώμεθα. Καὶ περὶ τῆς τοῦ Ἀδάμ ἑξορίας. Καὶ ὅτι εἰ μετενόησε παραβάς, οὐκ ἂν τοῦ παραδείσου ἐξέλτεται. Καὶ ὅσον ἀγαθὸν εἰργάσατο
25 πρὸ τοῦ ἢ μετὰ τὴν ἐκπτώσιν μετάνοια. Καὶ περὶ τῆς δευτέρας τοῦ Κυρίου παρουσίας καὶ τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν κατακρίσεως. Καὶ πρὸς τὸ τέλος, Βλαγχος τῶν ἐν κακίᾳ καὶ ὑποκρίσει ζώντων. Λόγος πέμπτος.

Περὶ ἐργασίας πνευματικῆς. Καὶ τίς ἦν ἡ ἐργασία τῶν
30 παλαιῶν ἀγίων. Καὶ πῶς ταύτην κατορθῶσαι δυνάμεθα ἵνα καὶ μέτοχοι ζωσθῶμεν τοῦ Παναγίου γνωσθέντες. Λόγος ἕκτος.

Περὶ προσκαθείας τῆς εἰς τοὺς συγγενεῖς. Καὶ τίς ἡ ἀπάτη αὐτῆς καὶ εἰς ὅσον βόθρον καὶ δεσμὸν κατέγει τοὺς
35 κρατούμενους ὑπ' αὐτῆς. Καὶ περὶ ἀπογνώσεως καὶ τῆς ἐν ταύτῃ διαφορᾶς. Καὶ τί ἐστὶ τὸ α' Ὁ πιστός τις καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστός τις κατακριθήσεται. ἢ Λόγος ἑβδομος.

ἱερὰ τελείας ἀγάπης καὶ τίς ἡ ταύτης ἐνέργεια. Καὶ
 40 ὅτι ἐὰν μὴ διὰ σπουδῆς ἐντεῦθεν ἤδη τῆς τοῦ Πνεύματος
 μετέξωας γενώμεθα μέτοχοι, οὐδὲ πιστοὶ καὶ χριστιανοὶ
 δυνατόν εἶναι, ἀλλ' οὐδέ υἱοὶ καὶ τέκνα Θεοῦ χρηματίσομεν.
 Λόγος ὄγδοος.

Περὶ ἐλεημοσύνης. Καὶ τίς ἐστὶν ὁ πεινῶντα τὸν Θεὸν
 45 τρέφων καὶ διψῶντα ποτίζων καὶ τὰ ἐξῆς καὶ πῶς τοῦτο
 τὴν κατορθωθήσεται. Καὶ ὅτι εἰ μὴ τις καὶ ἐν ἑαυτῷ ταῦτα
 πάντα ποιήσει καὶ βράβηαι καὶ ποτίσει καὶ ἐνδύσει Χριστόν,
 οὐδὲν ὠφεληθήσεται ἐκ τοῦ ταῦτα μόνον ποιεῖν εἰς τοὺς
 πένητας, ἑαυτὸν δὲ ἀτροφὸν παρορᾶν καὶ γυμνὸν τῆς
 50 δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ. Λόγος ἑνατος.

Περὶ μετοχῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἀγιοσύνης καὶ
 τελείας ἀπαθείας. Καὶ ὅτι ὁ ἀγαπῶν τὴν ἐξ ἀνθρώπων
 δόξαν οὐδὲν ἐκ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν ὠφελεῖται, κἂν πάσας
 κατῴρθωσιν. Λόγος δέκατος.

Περὶ νηστείας. Καὶ ὅτι οὐ χρὴ τὸ τῆς νηστείας ὠφέλιμον
 45 ἐν τῇ πρώτῃ καὶ μόνῃ τῶν νηστειῶν ἑβδομάδι σπουδαίως
 τηρεῖν καὶ ἀσπαίεσθαι, ἀλλὰ τὴν ἰσὴν καὶ τὴν αὐτὴν σπουδὴν
 ἐν πάσαις ταῖς ἑβδομάσι τῶν νηστειῶν ἀναγκαῖον τοῖς
 σπουδαίοις διατηρεῖν. Λόγος ἑνδέκατος.

Περὶ ἐγκρατείας καὶ ὑπομονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν
 50 ἀρετῶν ἐν τῷ καιρῷ τῆς νηστείας. Καὶ περὶ σιωπῆς. Καὶ
 ὅπως δεῖ ἐν πάσῃ τῇ νηστείᾳ διάγειν τοὺς ἀγωνιζομένους
 ἐν ἀληθείᾳ. Λόγος δωδέκατος.

Περὶ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀναστάσεως. Καὶ ὅποια τίς ἐστὶν
 65 ἡ πῶς ἐν ἡμῖν γίνεται ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν
 αὐτῇ πάλιν ἡ ἀνάστασις τῆς ψυχῆς. Καὶ τί τὸ μυστήριον
 ταύτης τῆς ἀναστάσεως. Λόγος δέκατος τρίτος.

Περὶ μετανοίας καὶ ἀρχῆς βίου μοναδικοῦ. Καὶ πῶς τις
 70 ὁδῶ καὶ τάξει προβαίνειν εἰς ἀρετὴν ἐν τῇ τῶν ἐντολῶν
 ἐργασίᾳ εἰς τελειότητα ἔρχεται. Λόγος δέκατος τέταρτος.

Περὶ ἐμπαθοῦς καὶ ἀπίστου καὶ πονηρᾶς διαθέσεως.
 Καὶ τίς ἡ ἐκωσις τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς υἱοὺς τοῦ φωτός,
 καὶ τίνα τρόπον ἐν αὐτοῖς αὕτη γίνεται. Καὶ πρὸς τὸ τέλος,
 καταδρομὴ τῶν ἀναξίως καταταλμῶντων τῆς ἀρχιερωσύνης.
 75 Λόγος δέκατος πέμπτος.

Περὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Καὶ τίς
 ἡ θεωρία τῶν μυστηρίων αὐτοῦ. Καὶ ὅπως τοῖς καθαροῖς
 τὴν καρδίαν ἀποκαλύπτονται. Καὶ διήγησις ἐκ προαιμίων
 ἐπιφελῆς περὶ τινος ὑποτακτικοῦ λαβόντος Πνεῦμα Ἅγιον
 80 ταῖς εὐχαῖς τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Λόγος δέκατος
 ἕκτος.

Περὶ θεωρίας καὶ ἀποκαλύψεως καὶ παρωτισμένης εὐχῆς. Καὶ ὅπως ὁ ὑπὸ τῆς ἀγάτης κατασχεθεὶς τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς βάθος ταπεινοφροσύνης ἐλάσας ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου. Λόγος δέκατος ἑβδόμος.

Περὶ τῶν μεθόδων τοῦ πονηροῦ ὧν ὑποβάλλει τοῖς φιλοπρωτεύουσιν καὶ κουφοτέροις τῶν ἀδελφῶν, ἀπόταν ὁ ποιμὴν ἐξ ἀνθρώπων γένηται. Καὶ ὅτι χρὴ τοὺς μὲν ἀναξίως ἐπιτηδῶντας τῇ ἀρχῇ πάσῃ κωλύειν σπουδῇ, τοῖς δὲ πνευματικοῖς καὶ ἁγίοις συνωθεῖν ἐπὶ τούτοις καὶ συνεργεῖν. Καὶ πρὸς τὸ τέλος, πρὸς τὸν ποιμένα. Λόγος δέκατος ὄγδοος.

Ὅτι οὐ χρὴ ἐπὶ μόνους τοὺς λόγους καὶ ταῖς ὑποσχέσεσι τῶν ἀνθρώπων βασθεῖν, ἀλλ' ἐκ τῶν ἔργων τὸ πιστὸν βεβαιοῦσθαι τῶν λόγων αὐτῶν χρὴ. Καὶ οἷα τίς ἐστιν ἡ τῶν ἀληθινῶν διδασκαλίαν διάθεσις καὶ ἀγάπη πρὸς τοὺς μαθητευομένους αὐτοῖς. Καὶ ὅποια τὰ σιγᾶρχα καὶ ἡ φροντίς αὐτῶν. Καὶ ὅπως ὑπὲρ αὐτῶν ἐντυγχάνουσι τῇ Θεῷ. Λόγος δέκατος ἑνατος.

Περὶ ἀποταγῆς καὶ ἐκκοπῆς θελήματος, πρὸς τοὺς αἰτήσαντας γράψαι αὐτοῖς πῶς ὀφείλει τις τὸν ἀσκητικὸν διανύσαι βίον. Καὶ ὅτι καλὸν ἐπὶ τούτοις καὶ ἐπωφελὲς ἐμπείρω χρήσασθαι ὁδηγῶ ἡγουν πατρὶ πνευματικῷ εἰς τὸ μαθεῖν τὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀσκητικῆς τέχνης τὴν δυσκατόρθωτον ἐργασίαν. Καὶ περὶ πίστεως τῆς εἰς τοὺς πνευματικούς πατέρας. Καὶ περὶ θεωρίας θεοῦ φωτός, ὅφ' οὐ πᾶσα φωτιζομένη ψυχὴ προνόπτι εἰς ἀγάπην Θεοῦ. Λόγος εἰκοστός.

Περὶ μνήμης θανάτου. Καὶ οἷον ἀγαθὸν τέλος δίδωκεν ὁ τρισόλβιος αὐτοῦ ἀδελφὸς Ἀντώνιος. Καὶ πρὸς τὸ τέλος, ἐπιτάφιος πρὸς αὐτόν. Λόγος εἰκοστός πρῶτος.

Περὶ πίστεως. Καὶ διδασκαλία περὶ τῶν λεγόντων μὴ εἶναι δυνατόν ἐν μέσῳ τῶν βιωτικῶν τὸ τέλειον φθάσαι τῶν ἀρετῶν. Καὶ διήγησις ἐκ προοιμίων ἐπωφελῆς. Λόγος εἰκοστός δεύτερος.

Περὶ μετανοίας καὶ φόβου Θεοῦ. Καὶ ὅποσον ἀγῶνα ἔχει ψυχῆς καὶ πόνον καρδίας ὁ μετὰ συντετριμμένου τοῦ πνεύματος μετανοῶν. Καὶ τίνα εἰσὶν ἃ λέγει καὶ πρὸς τὸν φιλόανθρωπον Κύριον εἶχεται. Λόγος εἰκοστός τρίτος.

Περὶ γνώσεως πνευματικῆς. Καὶ ὅτι ὁ ἐγκεκρυμμένος τοῦ Πνεύματος θησαυρὸς ἐν τῷ γράμματι τῆς θείας Γραφῆς οὐ πᾶσι εὐδελός ἐστι καὶ τοῖς βουλομένοις, ἀλλὰ μόνοις ἐκλεκτοῖς τοῖς τὸν διανοίγοντα τὸν νοῦν κτησαμένοις εἰς τὸ σπλάγχναι τὰς Γραφάς. Λόγος εἰκοστός τέταρτος.

Περὶ ἀλλοιώσεων ψυχῆς τε καὶ σώματος τῶν ἐξ ἄλλου,
 125 τῶν ἐκ στοιχείων, τῶν ἐκ βρωμάτων καὶ τῶν ἐκ δαιμόνων
 ἐπιγινόμενων ἡμῖν. Λόγος εἰκοστὸς πέμπτος.

Περὶ ἀρχῆς βίου λίαν ἐκωφελοῦς καὶ σιωπηρίου, ἁρμοζούσης
 τοῖς ἄρτι τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ ἀποτασσόμενοις
 καὶ πρὸς τὸν μοναδικὸν ἀποτρέχουσι βίον. Καὶ διδασκαλίᾳ
 130 εἰς ἀρχαρίους λυσitelocstáte. Λόγος εἰκοστὸς ἕκτος.

Περὶ τοῦ μὴ ἀμελῶς ἔχειν περὶ τὴν ἐργασίαν τῶν τοῦ
 Θεοῦ ἐντολῶν, μηδὲ καταφρονεῖν μιᾶς καὶ μόνης αὐτῶν,
 ἀλλ' ἀγωνίζεσθαι τηρεῖν ὅμοῦ πάσας ἵνα μὴ ὡς καταφρονηταὶ
 135 γυναικῶς τοῖς πειρασμοῖς. Λόγος εἰκοστὸς ἑβδομος.

Περὶ τῆς ἐκ τοῦ Πνεύματος ἐγγινόμενης τοῖς ἀγωνιζο-
 μένοις καὶ πρὸ τοῦ θανάτου ζωοποιοῦ νεκρώσεως. Καὶ ὅτι
 οἱ ἐν τῇ χάριτι ὑπὲρ τὸν νόμον γενόμενοι τὴν τοῦ Θεοῦ
 φωτὸς χάριν γνωστῶς ἐν ἑαυτοῖς λαμβάνουσιν· οἱ γὰρ μὴ
 140 λαβόντες ἤδη τοῦτο τὸ φῶς κατὰ τὴν παροῦσαν ζωὴν μηδὲ
 καθοριῶντες αὐτὸ ἔτι ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ νόμου εἰσὶ καὶ
 κριθήσονται ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ ὅποιον δεῖ εἶναι τὸν τε προηγούμενον
 καὶ τὸν ἱερέα, τὸν δεσμεῖν καὶ λύειν ἄνωθεν λαβόντα
 τὴν ἐξουσίαν. Καὶ ὅτι τῷ ἀληθῶς ἱεουργοῦντι καὶ ὑπὸ τοῦ
 145 Θεοῦ καταλαμπόμενῳ φωτὸς πάντες κατὰδηλοι, αὐτοὶ τε
 οἱ Πνεύματι περιπατοῦντες Θεοῦ καὶ οἱ μέτρη τὸν χορὸν
 ἐκδυσάμενοι ἄνθρωπον. Λόγος εἰκοστὸς ὄγδοος.

Περὶ τοῦ μὴ δεῖν λέγειν ὅτι ἀδύνατον νῦν εἰς ἄκρον
 ἔλθειν ἀρετῆς τὸν βουλούμενον καὶ τοῖς κάλῃ ἀμιλλῆσθαι
 150 ἀγλαίς. Καὶ ὅτι πᾶς ὁ τὰ ἐναντία διδάσκων τῶν θείων
 Γραφῶν νέαν αἵρεσιν τοῖς πεθομένοις αὐτῷ δογματίζει.
 Καὶ περὶ θεακρύων, ὅτι ἐκ φύσεως ἡμῖν τὰ θεάκρυα πρόσεστι.
 Λόγος εἰκοστὸς ἑνατος.

Περὶ μετανοίας καὶ ἀρχῆς ἐπαινετοῦ βίου, ὅπως τὸν
 155 μετανοοῦντα χρὴ καθ' ἐνάστιν ποιεῖν. Ἐν ᾧ καὶ περὶ θεακρύων
 ἅμα καὶ κατανύξεως. Λόγος τριακοστὸς.

Περὶ τοῦ πῶς δεῖ ἕκαστον ἑαυτὸν ἐπισκέπτεσθαι καὶ τὰ
 καθ' ἑαυτὸν ἐπιμελῶς ἐρευνᾶν. Καὶ πῶς τὰ ἑαυτοῦ ἀντικα-
 ρατιβῆναι χρὴ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Χριστοῦ. Λόγος τριακοστὸς
 160 πρῶτος.

Περὶ βλασφημίας. Καὶ ὅτι ὁ λέγων μὴ δύνασθαι τινα κατὰ
 τὴν παροῦσαν γενεάν ἐν ματοχῇ τοῦ Ἀγίου γενέσθαι
 Πνεύματος, ἀλλὰ καὶ ὁ διαβάλλων τὰς ἐνεργείας τοῦ
 Πνεύματος καὶ τῷ ἐναντίῳ ταύτας ἐπισημαίνων, αἵρεσιν
 165 νέαν εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίαν ἀνακακίζουσα. Λόγος τρια-
 κοστὸς δευτέρος.

Περὶ μετοχῆς Πνεύματος Ἁγίου. Καὶ ὅτι ἀδύνατον ἄλλως βεβαιωθῆναι τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, εἰ μὴ δι' ἐπιδημίας τοῦ Πνεύματος, αὐτοῦ χωρὶς οὐδείς πρὸς ἀρετὴν κατευθύνεται, οὐδὲ ἄλλους ὠφελεῖν δύναται ἢ ἄλλοτρίους θάλασθαι λογισμούς. Καὶ περὶ τὸ ἴσον κατὰ πάντα καὶ ὡσαύτως ἐν τῆς τρισυποστάτου Θεότητος. Λόγος τριακοστός τρίτος.

Ὅτι οὐκ ἀκίνδυνον τὸ διδόμενον ἡμῖν παρὰ Θεοῦ τάλαντον κατορύττειν· χρηὴ γάρ δημοσιεύειν αὐτὸ καὶ τοῖς πᾶσι ὑποδεικνύειν καὶ τὰς εὐεργεσίας Θεοῦ εὐγνωμόνως ἀνακηρύττειν εἰς τὴν τῶν ἀκουόντων ὠφέλειαν, κἂν τινες ἀπαρέσκωνται. Λόγος τριακοστός τέταρτος.

Τοῦ πρῶτου. Εὐχαριστία πρὸς Θεὸν ὑπὲρ ὧν ἤξιωται δωρεῶν. Καὶ εἰσηγήσεις ὅπως τοῖς καθαθαρμένους τῇ καρδίᾳ Θεὸς δεικνύεται καὶ ἐν ποίοις τοῖς πρῆγμασι καὶ γνωρίσμασι. Λόγος τριακοστός πέμπτος.

1 ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΣΥΜΕΩΝ ΤΟΥ
ΝΕΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ, ΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥ-
ΤΕΡΟΥ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΜΑΝΤΟΣ.

1

Παρί ἀγάπης. Καὶ ποταὶ εἰσι τῶν εντυματικῶν ἀνδρῶν
6 αἱ ὁδοὶ καὶ αἱ πράξεις. Καὶ μακαρισμός πρὸς τοὺς ἔχοντας
τὴν ἀγάπην ἐγκάρδιον.

Λόγος Α'.

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, θέλω πρὸς ὑμᾶς λαλεῖν τὰ συν-
τείνοντες πρὸς ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ αἰδοῦμαι, μέγας μου ὁ
10 Χριστὸς ἡ ἀλήθεια, τὴν ἀγάπην ὑμῶν, γινώσκων μου τὸ
ἀνάξιον. Διὰ τοῦτο γὰρ εἰσι σιωπῶν ἐβουλόμην, ὡς οἶδεν ὁ
Κύριος, καὶ μὴδὲ ἀνενεῦσιν τὸ σῆμαλον καὶ πρόσσωπον
ἀνθρώπου ὄρῃν, κατακρίνουσαν ἔχον μου τὴν συνειδήσιν,
ὅτι κατετάγην ὅπως ἐγὼ προηγεῖσθαι πάντων ὑμῶν ἀναξίως,
15 ὡς τὴν ὁδὸν ἐπιστάμενος, ὁ μὴδὲ τὰ ἐν ποσὶν εἰδώς, μὴδὲ
ἀφάμενος ἀκμὴν τῆς φερούσης ὁδοῦ πρὸς τὸν Θεόν. Τοίνυν
καὶ λύπη με διὰ τοῦτο οὐ μικρὰ καὶ ἡ τοχοῦσα κατέχει,
ὅτι ὁδηγεῖν ὑμᾶς τοὺς τιμωτάτους ὁ ταπεινὸς προκριθεὶς,
ὃς ἔχειν αὐτὸς ὁδηγοὺς μᾶλλον ὠφείλον, ὡς πάντων ἐσχατος
20 ὑπάρχων καὶ χρόνῳ καὶ ἡλικίᾳ, τὸν ἐμπρακτον οὐκ ἔχω
καὶ ἐμάρτυρον λόγον ἀπὸ τοῦ βίου εἰς τὸ παρακαλεῖν ὑμᾶς
καὶ ὑπομνησκῆναι τὰ περὶ τῶν νόμων καὶ τοῦ θελήματος
τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ καὶ περὶ ὧν λαλεῖν βούλομαι, οἶδα μὴδὲν
ἐξ αὐτῶν διαπραξάμενός ποτε. Οἶδα δὲ ἀκριδῶς ὅτι ὁ
25 Κύριος καὶ Θεὸς ἡμῶν οὐχὶ τὸν λέγοντα μακαρίζει μόνον,
ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ εἰπεῖν καὶ πράξαι· «Μακάριος γάρ,
φησὶν, ὁ ποιήσας καὶ διδάξας· οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. » Τοῦ γὰρ τοιοῦτου διδασκάλου
καὶ οἱ μαθηταὶ ἀκούοντες, μιμεῖσθαι αὐτὸν γίνονται πρόθυμοι
30 καὶ οὐ τοσοῦτον ἐκ τῶν ἐκείνου λόγων δέχονται τὴν ὠφέλειαν,
ὅσον ἀπὸ τῶν καλῶν αὐτοῦ πράξεων διεγείρονται καὶ τὰ
αὐτὰ ποιεῖν ἀναγκάζονται, ὥστε αὐτὸς ἐγὼ ἐν ἐμαυτῷ οὐκ
ἐπίσταμαι· οὐδὲν γὰρ ἀγαθὸν ἐμαυτῷ σένοιδα. Ἀλλὰ

- δέομαι καὶ παρακαλῶ πάντας ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί μου,
 35 μὴ εἰς τὸν διασκεχυμένον μου βίον ὄραν, ἀλλ' εἰς τὰ τοῦ
 Κυρίου προσταγμάτα καὶ εἰς τὰς τῶν πατέρων ἡμῶν τῶν
 ἁγίων διδασκαλίας. Οὐδὲν γὰρ οἱ φωστῆρες ἐγραψαν ἐκεῖνοι,
 ὥστε πρότερον οὐκ ἐποίησαν καὶ ποιήσαντες οὐ κατωρθώσαν.
 Τοιγαρὸν καὶ γενέσθω κοινὴ μία ἡμῖν ἡ ὁδός, αἱ ἐντολαὶ
 40 τοῦ Χριστοῦ, πρὸς οὐρανὸν ἡμᾶς καὶ Θεὸν ἐπαναγούσαι.
 Εἰ γὰρ καὶ διαφόρους ὁ λόγος ὁδοῦς ὑπογράφει, ἀλλ' οὐ
 πάντα κατὰ τὴν φύσιν ἐκείνου, κατὰ δὲ τὴν ἐκάστου
 δυνάμιν τε καὶ πρόθεσιν εἰς πολλὰς σχιζέσθαι λέγεται.
 Ἐκ πολλῶν γὰρ ἀρχόμενοι καὶ διαφόρων ἐργῶν καὶ πράξεων,
 45 ὥστε ἐν τόπων τινῶν καὶ πολλῶν ἀπαίροντες ἐκαστος
 πόλεων, εἰς ἐν καταντῆσαι σπουδαζομεν καταγώγισιν, τὴν
 βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Πράξεις δὲ καὶ ὁδοὺς τῶν κατὰ
 Θεὸν ἀνδρῶν τὰς πνευματικὰς χρὴ νοεῖν ἀρετὰς, ἐν αἷς οἱ
 βασιλλεῖν ἀρξάμενοι πρὸς ἓνα τρέχουσιν σκοπὸν ὁφείλουσιν,
 50 ὅπως ἐκ διαφόρων χωρίων καὶ τόπων εἰς μίαν συνέλθωσι
 πόλιν, ὥς εἰρηται, τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ συμβα-
 σιλεύειν Χριστῷ ἅμα καταξιωθήσονται, ὅφ' ἐν βασιλεῖ
 τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ γενόμενοι. Πόλιν οὖν ἐντεπύθω μίαν μοι
 νοήσεις καὶ οὐ πολλὰς, τὴν ἑγὼ καὶ ἀχώστον τριάδα
 55 τῶν ἀρετῶν, μᾶλλον δὲ τὴν πρώτην τῶν λοιπῶν, ἣν καὶ
 λέγουσιν ἐσχάτην, ὥς τέλος τῶν καλῶν οὖσαν καὶ μελίζω
 πασῶν τυγχάνουσιν, τὴν ἀγαπὴν φημί, ἐξ ἧς καὶ ἐν ἣ
 πίστις πᾶσα τεθεμελιώται καὶ ἐλπίς ὑποκόμῃται, καὶ διχα-
 ταύτης συνίστη τῶν ὄντων οὐδὲν, οὔτε μὴν καθόλου συστή-
 60 σεται. Πολλὰ δὲ ταύτης ὀνόματα, πολλὰ αἱ πράξεις αὐτῆς,
 πλείονα τὰ γνωρίσματα, τὰ ἰδιώματα θεῖα καὶ πλείστα, ἡ
 φύσις δὲ μία καὶ ἐπίσης πάντῃ πᾶσιν ἀπόρητος, τοῖς τε
 ἀγγέλοις καὶ τοῖς ἀνθρώποις καὶ πάση κτίσει ἐτέρᾳ, τῇ
 ἰσως ἀγνωστομένῃ ἡμῖν Ἀκατάλητος τὸν λόγον, τῇ δόξῃ
 65 ἀπρόσιτος, ἀνεξιχνίαστος τοῖς βουλεύμασιν, αἰώνιος ὅτι
 καὶ χρόνος, ἀθεώρητος ὅτι νοεῖται μὲν, οὐ καταλαμβάνεται
 δέ. Πολλὰ τὰ κάλλη ταύτης τῆς ἀχειροποιήτου καὶ ἁγίας
 Σιών, ἣ ὁ βλέπειν ἀρξάμενος οὐκ ἐτι αἰσθηταῖς ἐπεμφραίνεται
 θεωρίαις, οὐκ ἐτι τοῦ κόσμου τούτου τῇ δόξῃ πρόσκειται.
 70 Δότε οὖν μοι ἐκ προσομίων προσομιλῆσαι αὐτῇ μικρὸν
 καὶ προσφθέγγεσθαι καὶ τὸν πόθον ὡς ἔχω ταύτῃ ἀφροσιώ-
 σασθαι. Ἐπειδὴ, ἀγαπητοὶ μου πατέρες καὶ ἀδελφοί,
 ἐμνήσθην τοῦ κάλλους τῆς ἀμαιμῆτου ἀγάπης, καὶ αἰφνης
 τὸ φῶς αὐτῆς εὐρέθη ἐν τῇ καρδίᾳ μου καὶ τῇ γλυκύτητι

- 70 αὐτῇ, συντηγνὴν καὶ τὰς ἐξωθεν ἀσθήσεις, πωλεσαι, ἐλ-
 νου, ὅλως τῷ βίῳ γενομένου, καὶ τῶν ἐν χριστῷ ἐν λειτουργίᾳ
 Μακρὰν δε, οὐκ οἶδ' ὅπως εἰπεῖν, πάλιν ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ
 καὶ τὴν ἰδίαν με ἀφηκε βρῆθαι ἀσθένειαν ἵνα ἀγαπῇ
 παρτόθητε, μακάριος ὁ σὲ ἰσχυροτάμενος, ὅτι οὐκέτι κάλλος
- 80 γηγενούς ἐμπλήσας ἐτιβλήσας ἀποκαταβῆαι Μακάριος ὁ σοὶ
 περιπλακὲς ἐξ ἐρωτος θεοῦ ἀπαντα γὰρ τὸν κόσμον
 ἀρτίσεται καὶ παντὶ πλησιάζων ἰνθρώπῳ οὐδὲν μὲν
 θησ=αι Μακάριος ὁ τα σὰ καλὰ καταβλήσας καὶ
 λατρυρήσας πνεύματι ἐξ ἀπείρου ποθοῦ, ὅτι ψυχικῶς
- 85 αἰσθησεται ἐκ τοῦ ἔχραντος ἀποσταζόντος ὕδατος καὶ
 αἵματος ἀπὸ σοῦ Μακάριος ὁ πνευματικῶς σε κατασπασσάμενος,
 ὅτι ἀλλοιωθήσεται. ἤν καλὴν ἀλλοίωσιν πνευματικῶς καὶ
 ψυχικῶς εὐφρανθήσεται, ὅτι σὺ ὑπάρχεις ἡ χαρὰ ἡ ἀνεκλά-
 λητος Μακάριος ὁ σὲ κτησάμενος, ὅτι τοὺς θεσάφους τοῦ
- 90 κόσμου εἰς οὐδὲν λογισθήσεται, καὶ γὰρ ἦν ὁ πλοῦτος
 ἀληθῶς ὁ ἀκένωτος Μακάριος δὲ καὶ τρισμακάριος καὶ
 ὃν σὺ προσελάβου ἔσται γὰρ ἐν ἀδοξίᾳ τῇ ὁρωμένη πάντων
 ἐνδόξων ἐνδοξότερος καὶ τιμίων πάντων τιμώτερος καὶ
 σεμνότερος Ἐπαινετός ὁ καταβιβάων σε, ἐπαινετώτερος
- 95 ὁ εὐρών σε, μακαριώτερος ὁ ἀγαπηθεὶς ὑπὸ σοῦ, ὁ εἰσδεχθεὶς
 παρὰ σοῦ, ὁ διδοχθεὶς ἀπὸ σοῦ, ὁ κατοικήσας ἐν σοὶ, ὁ
 τραφεὶς διὰ σοῦ τροφὴν Χριστὸν τὸν ἀθάνατον, Χριστὸν τὸν
 Θεὸν ἡμῶν.
- Ὡ ἀγάπη θεία, ποῦ Χριστὸν περιέχεις; Ποῦ αὐτὸν
 100 κατακρύπτεις, Τί τὸν τοῦ κόσμου Σωτῆρα λαβοῦσα,
 μακρὰν γέγονας ἀπ' ἡμῶν; Ἀνοῖξον καὶ ἡμῖν τοὺς ἀναξίους
 μικρὰν σου θύραν, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἴδωμεν τὸν δι' ἡμᾶς παθόντα
 Χριστὸν καὶ πιστεύσωμεν τῷ ἔλεει αὐτοῦ ὡς οὐκέτι ἀπα-
 θανοῦμεν ἀπ' οὗ αὐτὸν θεασόμεθα. Ἀνοῖξον ἡμῖν ἡ θύρα
 105 αὐτῷ γενομένη εἰς τὴν διὰ σαρκὸς αὐτοῦ ἐπιφάνειαν, ἡ
 βιασαμένη τὰ ἄφθονα καὶ ἀβίαστα σπλάγχνα τοῦ ἡμετέρου
 Δεσπότητος εἰς τὸ βαστάσαι τὰς ἁμαρτίας καὶ τὰς νοσοὺς
 ἀπαντων, καὶ μὴ ἀπορρίψῃς ἡμᾶς λέγουσα «Οὐκ οἶδα
 ὑμᾶς.» Γενοῦ μετ' ἡμῶν, ἵνα γνωρίσῃς ἡμᾶς ἀγκώριστοι
 110 γάρ σοι τυγχάνομεν. Ἐνολέησον ἐν ἡμῖν, ἵνα διὰ σέ καὶ
 ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς ὁ Δεσπότης ἐλθὼν ἐπισκέψῃται προ-
 σπαντῶμενος παρὰ σοῦ - ἡμεῖς γὰρ εἰς ἅπαν ἀνάξιοι,
 ὡς ἂν προσμεῖνῃ μικρὸν ὁμιλῶν σοὶ καὶ δέξηται καὶ ἡμᾶς
 τοὺς ἁμαρτωλοὺς προσπεσεῖν τοῖς ἔχραντοις αὐτοῦ ποσὶ
 115 καὶ συλλαλήσῃς περὶ ἡμῶν ἀγαθὰ καὶ πρεσβεύσῃς ἀφεθῆναι
 τὸ χρέος ἡμῖν τῶν κακῶν, ὅπως αὐτῷ τῷ Δεσπότητι δουλεύειν

δια σοῦ πόλιν ἀξιώσωμεν καὶ ἵπ' αὐτῷ προνοημεθα καὶ
 τρεφώμεθα τὸ γὰρ χρειαστεῖν μὲν μὴδὲν, λιμῶ δὲ πτωχεύσας
 ἀπολλύσθαι παρὰ μικρὸν τῆς ἰσῆς ἐστὶ τμωρίας καὶ
 120 καλασεως προξενον.

Συγχωρηθήειμεν παρὰ σοῦ ἁγίε ἀ-α-α-α, καὶ δια σοῦ
 τῶν ἀγαθῶν τοῦ ἡμετέρου δεσποτοῦ ἐν ἀπολαύσει γυναιμέθα
 ὧν οὐδεὶς, εἰ μὴ, δια σοῦ, γευσσεται. τῆς τρυφῆς τοῦ ὁ γὰρ
 σε ὡς δεῖ μὴ φιλησας καὶ παρὰ σοῦ μὴ ἀγαπῆθεις ὥσπερ
 125 χρῆ. τρέχει μὲν ἰσως, οὐ κατελαβε δὲ ἑαυτοῦ παρὰ δε ο
 τρέχων πρὸ τοῦ τὸν δρόμον τελῆσαι ἀμφίβολος. (1) δὲ κατα-
 λαβὼν σε ἢ καταληφθεὶς ὑπο σοῦ, πανταὶ μεθυσας, ἐπειδὴ
 τέλος νόμου. σὺ εἰ, ἢ ἐμὲ περικυκλῶσα, ἢ ἐμὲ φλέγωνσα
 καὶ ἐκ πόνου καρδίας εἰς πόθον ἀπεφόν με Θεοῦ καὶ τῶν
 130 ἐμῶν ἀδελφῶν καὶ πατέρων ἀνα-α-α-α. Σὺ γὰρ τῶν
 προφητῶν ἢ διδασκαλῶν, τῶν ἀποστόλων ἢ σὺνδρομος,
 τῶν μαρτύρων ἢ δυναμὶς, τῶν πατέρων καὶ διδασκαλῶν
 ἢ ἱμνῶν, ἢ πάντων τῶν ἀγίων τελειώσας καὶ ἢ ἐμὴ νῦν
 πρὸς τὴν παροῦσαν διακονίαν προχειρίζεις.

135 Ἄλλὰ συγγνωτέ μοι ἀδελφοί, τῆς κατηχήσεως τοῦ
 λόγου παρακινήθέντι μικρὸν, τοῦ πόθου τῆς ἀγάπης τοῦτο
 ποιήσαντος. Ἐμνήσθην γὰρ αὐτῆς καὶ «εὐφράνθη μοι ἡ
 καρδία» κατὰ τὸν θεῖον Δαυὶδ καὶ εἰς ὕμνον ἐτραπὴν τῶν
 θαυμασίων αὐτῆς. Ταῖγαροῦν ἀξιῶ καὶ τὴν ὑμέτεραν

140 ἀγάπην ὀπίσω κατεδιώξαι αὐτῆς, ὁση δυναμὶς, καὶ κατα-
 λαβεῖν αὐτὴν μετὰ πίστεως τρέχοντας, καὶ τῶν ἐλπίδων ὑμῶν
 οὐδαμῶς διαμάρτητε. Πᾶσα γὰρ σπουδὴ καὶ πᾶσα ἀσκήσις
 μετὰ καμάτων πολλῶν ἢ μὴ κατακτανῶσα εἰς τὴν ἀγάπην ἐν
 συντετραμμένῳ τῷ πνεύματι, ματαια ἐστὶ καὶ εἰς οὐδὲν

145 καταλήγουσα χρήσιμον. Οὐδὲ γὰρ ἐν ἄλλῃ τινὶ ἀρετῇ ἢ καὶ
 πληρώσει κυριακῆς ἐντολῆς δύναται τις γνωρίζεσθαι Χριστοῦ
 μαθητῆς. «Ἐν τούτῳ γάρ, φησὶ, γνώσκονται πάντες ὅτι
 ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστέ, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.» Ταύτης
 ἕνεκα ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, δι'

150 ἦν ἐνανθρωπήσας, πάντα ὑπέμεινεν ἑκουσίως τὰ ζωοποιῶ
 πάθη, ἵνα τὸ οὐκ εἶναι πλάσμα, τὸν ἄνθρωπον, τῶν δεσμῶν
 ἐλευθερώσῃ τοῦ φόβου καὶ ἀνολαβῶν εἰς οὐρανοὺς ἀναγάγῃ.
 Ταύτης ἕνεκα τὸν ἀκατάπαυστον ἐκείνουν ἕδραμον οἱ ἀπό-
 στολοι δρόμον καὶ τὴν ἀπασαν οἰκουμένην τῷ ἀγκίστρῳ

155 καὶ τῇ σαγήνῃ τοῦ λόγου σαγηνεύσαντες, ἀπὸ τοῦ βυθοῦ
 τῆς εἰδωλομανίας ἀνέσκαψαν καὶ πρὸς τὸν λιμένα τῆς
 βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἀνέσώσαντο. Ταύτης ἕνεκα οἱ
 μάρτυρες τὰ αἵματα ἐαυτῶν ἐκέκωσαν, ἵνα μὴ Χριστὸν

ἀπολέσωσι. Διὰ ταύτην οἱ θεοφόροι πατέρες ἡμῶν καὶ τῆς
 160 οἰκουμένης διδάσκαλοι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς ὑπὲρ τῆς καθολικῆς
 καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας προθύμως ἔθνησαν· καὶ ἡμεῖς
 οἱ εὐτελεῖς ὑπεισηλθόμεν τὴν προστασίαν ὑμῶν τῶν τιμιωτά-
 των πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν, ὡς ἂν πάντα, κατὰ τὸ ἐνὸν
 ἐκείνους ἐκμιμούμενοι, δι' ὑμᾶς πάθωμέν τε καὶ ὑπομείνωμεν
 165 καὶ πρὸς οἰκοδομὴν ὑμῶν καὶ ὠφέλειαν ἐκτελέσωμεν, ἵνα
 παραστήσωμεν ὑμᾶς θύματα τέλεια, ἀλοκαυτώματα λογικά ,
 τῇ τραπέζῃ Θεοῦ. Ὑμεῖς γάρ ἐστε τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ,
 ἃ μοι δίδωκεν ὁ Θεὸς ὡς παιδία , τὰ ἐμὰ σπλάγγνα , οἱ
 ἐμοὶ ὀφθαλμοί. Ὑμεῖς ἐστε τὸ ἐμόν, ἀποστολικῶς εἰπεῖν,
 170 καύχημα καὶ ἡ σφραγὶς τῆς ἐμῆς διδασκαλίας.

Σπουδάσωμεν οὖν, ἀγαπητοί μου ἐν Χριστῷ ἀδελφοί,
 ὥστε διὰ πάντων, οὕτω καὶ διὰ τῆς εἰς ἀλλήλους φιλίας
 θεραπεύειν τὸν Θεόν καὶ ἐν ἡρατίσσοις εἰς τύπον ἔχειν
 πατὴρς πνευματικῶν, αἱ καὶ τῆς ἀξίας πολὺ ἀπολείπομαι,
 175 ὡς ἂν χαίρῃ μὲν Θεὸς ἐπὶ τῇ ὁμονοίᾳ καὶ τελειώσει ὑμῶν,
 χαίρῃ δὲ καὶ ὁ ταπεινός, ἐπεκτανομένην ὁρῶν καὶ τὴν
 προκοπὴν τοῦ κατὰ Θεὸν ὑμῶν βίου ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐν
 πίστει, ἐν ἀγάπῃ , ἐν φόβῳ Θεοῦ, ἐν εὐλαβείᾳ, ἐν κατανύξει
 καὶ δάκρυσι, δι' ὃν ὁ ~~ἴστω~~ καθαίρεται θυρωρὸς καὶ κληροῦ-
 180 ται φωτὸς θεοῦ καὶ ὅλος Πνεύματος Ἁγίου γίνεται ἐν
 συντετριμένῳ ψυχῇ καὶ καταβεβλημένῳ φρονήματι,
 καὶ ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ γίνεται εἰς εὐλογίαν ὑμῶν καὶ προσθήκην
 ἀκωλύτου καὶ μακαρίας ζωῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ
 ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

II

- 1 Περὶ τοῦ φείγειν τοὺς λαοὺς καὶ φθοροποιεῖν τὸν
 ἀνθρώπων καὶ τοὺς λόγους αὐτῶν ἀπεστήναι καὶ πρὸς
 τὴν ἰργασίαν τῆς ἀρετῆς ἀναστῆναι. Ἐπὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ
 δεῖν σκοπεῖν αἱ τὰ τῶν μακαριστῶν τοῦ Χριστοῦ ἐν ἑαυτοῖς
 5 ἔχοντες. Καὶ περὶ θαυμάτων καὶ κατανύξεων.
 Λόγος Β'.

Ἀδελφοί καὶ πατέρες, πᾶς ὅστις εὐρεῖν βούλεται τὸν
 Θεόν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ τῆς ἰδίας μὴ φεισάσθω
 ψυχῆς, ἀλλ' ἔχθραν θῆτω ἀναμέσσω αὐτοῦ καὶ ἀναμέσσω
 10 πάντων τῶν κατὰ σάρκα περιπεκτούντων . Μὴ ἐπιστραφήτω

- τινός τούτων τοῖς δῆθεν παρακλητικοῖς λόγοις καὶ μὴ καθίσῃ μετ' αὐτῶν ἐν καθέδρῃ, μὴδὲ ὁμιλείτω ὁμιλίας κενὰς, δι' ὧν ἡ ψυχὴ φαρμακεύεται καὶ ἀνατριέσκει τοῖς προτέροις ἐνδικαίριβεν πονηροῖς λογισμοῖς τε καὶ ἐνθυμή-
- 15 μασιν. "Ἄνθρωπε, φοβήθητι τὸ μετὰ ἀγρίστρου δέλεαρ καὶ θιουσόν μου καὶ μακρὰν γενοὺ ἐξ αὐτῶν. Μὴ πάλιν καταγέγης σπαιτοῦ τὴν ψυχὴν ἐν τῷ ἄδῃ. Στήσον τὸν λογισμὸν σου καὶ μὴ πλανῆσθαι αὐτὸν συγχωρῆς εἰς τὸ ἀκούειν τὰ μάταια. Μὴ ἐπιστραφεῖς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ ὑκνήσῃς ἢ βαρυνθῇς
- 20 βαθυμῆ, μὴ δώσῃς ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς μὴδὲ γλυκάνῃς σὸν φάρυγγα ἡδονῇ τινος βρώματος, μέχρ' ἂν ἴδῃς τὸ δι' οὐ καὶ δι' ὃ ἐκλήθῃς καὶ πρὸς ὃ ἐπείγῃ φθάσαι κατὰ σκοπόν. Μὴ παραδέξῃ τὸν ὑποβάλλοντά σοι λογισμὸν·
- « Τί θεῖ σοι τοῦ πολλοῦ, φησί, κόπου καὶ τῆς ἀκαίρου
- 25 ταλαιπωρίας; Χρόνον ἤδη πεπληρωκάς καὶ δύο καὶ τρεῖς, καὶ οὐδὲν ἔγνων ὕψους. » Μὴ, ἀδελφέ μου, μὴ ἐμπειγῇς τῇ παγίδι ταύτῃ, μὴδὲ προδῶς τὴν σπαιτοῦ σωτηρίαν, ἀλλὰ χρῆσαι μᾶλλον ἐντονικτέρεσσι σπουδῇ καὶ ἀνδρείᾳ εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἀρετιῶν, μὴ ἀπιστῶν τοῖς λόγοις καὶ
- 30 διδασκαλίαις τῶν κατὰ Θεὸν σου πατέρων. Θὲς οὖν ἐν τῇ ψυχῇ σου ἀποθανεῖν πρῶτον ἢ ἀποστήναι τοῦ ζωηφόρου τούτου ζητήματος· εἰ γὰρ ἀδιστακτικῶς τοῦτο πεποιήκας ἐξ ἄρχῃς, οὐκ ἂν σε ὁ ἀγαθὸς ὑπερεῖδε Θεός, ἀλλ' ὅσῳ ἂν σοι τοῦ ποθομένου σαφῶς τὴν ἀπόλαυσιν.
- 35 Τοιγαρὸν εἰ θέλεις ἐπιτυχεῖν ὧν ἐπίσπαι καὶ ποθεῖς, τῶν ἀγαθῶν λόγῳ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐξ ἀνθρώπων γενέσθαι ἄγγελος ἐπίγειος, ἀγάπησον, ἀδελφέ, θλίψιν σώματος, δοῦναι κακοπάθειαν, τοὺς δὲ πειρασμούς οὕτω φίλησον ὥς μέλλοντάς σοι γενέσθαι προξένους παντὸς ἀγαθοῦ. Τί
- 40 ἀρεσιότερον, εἰπέ μοι, θλιβομένης ψυχῆς μετὰ γνώσεως ὅτι ὑπομένουσα τὴν πάντων μᾶλλον κληρονομήσει χαρὸν; Τί ἀνδρειότερον συντετριμμένης καὶ τεταπεινωμένης καρδίας, ἢ τὰς φάλαγγας τῶν θιμώμων ἀπονητὶ τρέπουσα εἰς τέλος ἀποδιώκει;
- 45 Τί ἐνδοξότερον πτωχείας πνευματικῆς τῆς προξένου τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἢς τί ἂν καὶ ἔσται ἀντάξιον ἢ νῦν ἢ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι; Τὸ δὲ καὶ ἐαυτοῦ μὴ μεριμνᾶν ἐκαστὸν τινος τῶν γηίνων, ἀλλ' ὅλην ἔχειν τὴν διάνοιαν πρὸς Χριστόν, πόσῳ τοῦτο οἶαι εἶναι πρόξενον ἀγαθῶν αἰωνίων, δοῆς τῆς ἀγγελικῆς κατα-
- 50 στάσεως; Τὸ δὲ καὶ κινήτων ὁμοῦ τῶν προσκαίρων καταφρονεῖν καὶ αὐτῶν εἰσπεῖν τῶν τοῦ σώματος ἀναγκαίων χρειῶν, ὥς μὴ φιλονικεῖν ὑπὲρ τούτων μετὰ τινος διὰ τὸ

τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἀγάπην ἐν ἀπαράχῃ ψυχῆς καταστήματα
 ἀμείνων συντηρεῖν, ποίων τῶν ἀμοιβῶν, τίνων δὲ τῶν
 66 στεφάνων καὶ τῶν βραβείων οὐκ ἔστιν ἐπάξιον; Ὅντως
 ὑπὲρ φύσιν ἡ ἐντολὴ καὶ ὑπὲρ λόγον αἱ ἀμοιβαί, Χριστὸς τὰ
 πάντα ἀντὶ πάντων τούτοις γενήσεται. Χριστὸν δὲ ἀκούων
 μὴ τῇ τοῦ λόγου ἀπλότῃ καὶ τῇ βραχύτῃ τῆς λέξεως
 80 ὑπὲρ νοῦν καὶ διάνοιαν, τὸ ταύτης κράτος τὸ ἄφραστον,
 τὸ ἀμέτρητον ἔλεος, τὸν ἀκατάληπτον πλοῦτον, ὃ θαυμάσιος
 καὶ φιλοτίμος αὐτοῖς δίδωσι, καὶ ταῦτα τούτοις ἀντὶ
 πάντων ἀρκεῖ, ὥς δεξιμένους αὐτὸν ἐκείνων ἐν ἑαυτοῖς,
 τὸν αἵτιον καὶ βραβευτὴν παντός ἀγαθοῦ· οὐδὲ γὰρ
 86 ἐπεθύμησέ τινος ἑτέρου ὁ αὐτὸν ἰδεῖν καὶ θεάσασθαι κατ-
 αξιωθεῖς, οὐδ' ὁ τῆς ἀγάπης ἐμπλεως γεγονώς τοῦ Θεοῦ
 ἄλλον τινὰ ἐπὶ γῆς ἀγαπήσαι πλέον ἠθέσχετα.

Τοιγαρὸν σπουδάζωμεν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, τὸν
 Χριστὸν εὖρεῖν καὶ ἰδεῖν αὐτόν, ὁποῖός ἐστι τὸ κάλλος καὶ
 70 τὴν τερπνότητα, ἐπειδὴ καὶ πολλοὺς ὁρώμεν τῶν ἀνθρώπων
 δι' ἐπιθυμίαν προσκαίρων τινῶν κόπους καὶ πόνους πολλοὺς
 ὑπομένοντας καὶ μοιρὰς ἀποδημίας πεισιμένους, οὐ μόνον
 δὲ ἀλλὰ καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πάσης ἄλλης δόξης
 καὶ τρυφῆς καταφρονούντας καὶ μηδὲν ἕτερον τοῦ ἰδίου
 75 προτιμωμένους θελήματος, ὥστε μὴ ἀποτυχεῖν τοῦ ἰδίου
 σκοποῦ. Καὶ εἰ διὰ πρόσκαιρα καὶ φθαρτὰ τὸν ὅλον ἀγῶνα
 καὶ αὐτὴν τίθενται τὴν ψυχὴν τῶν ἀνθρώπων τινές, ἡμῖς
 ὑπὲρ τοῦ Βασιλείως τῶν βασιλευνόντων καὶ Κυρίου τῶν
 κυριευόντων καὶ κτίστου καὶ ἔξουσιαστοῦ τῶν ἐκέντων
 80 τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα εἰς θάνατον οὐ προδώσωμεν;
 Καὶ ποῦ ἀπλευσόμεθα ἢ ποῦ φύγωμεν, ἀδελφοί, ἀπὸ
 προσώπου αὐτοῦ; Ἐὰν γὰρ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῶμεν,
 ἐκεῖ αὐτὸν ὄντα εὐρήσομεν· ἔαν εἰς τὸν βῆτην κατέλθωμεν,
 καὶ ἐκεῖ παρέσθῃ· ἔαν εἰς τὰ ἕσχατα τῆς θαλάσσης, οὐ
 86 φευξόμεθα τὴν χεῖρα αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ δεξιὰ αὐτοῦ κατάσχη
 τὰς ἡμετέρας ψυχὰς καὶ τὰ σώματα. Μὴ δυνάμενοι οὖν
 ἀνθίστασθαι, ἀδελφοί, ἢ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου Κυρίου,
 δεῦτε καὶ δώμεν ἑαυτοὺς δούλους τῷ δι' ἡμᾶς βούλου
 μορφῇ ἐνδυσσάμενος Κύριος Θεὸς καὶ ἀποθανόντι ὑπὲρ
 90 ἡμῶν, δεῦτε καὶ ταπεινωθῶμεν ὑπὸ τὴν κραταίην χεῖρα
 αὐτοῦ, τὴν βλύζουσαν πᾶσι ζωὴν τὴν αἰώνιον καὶ τοῖς
 ζητοῦσι μεταδιδούσῃ αὐτὴν πλουσίως διὰ τοῦ Πνεύματος.

Ὡ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, πόσῃ ὁδῶν καὶ λύπῃ ἡ
 ψυχὴ μου πεπλήρωται, ὅταν ἐγὼ μὲν ἐξευτεῖν βουληθῶ

- 95 τῆς χειρὸς τοῦ Θεοῦ τὰ θαυμάσια καὶ τὸ ἄφραστον κάλλος αὐτῆς, ὡς ἂν εἰδῆτε καὶ μάθητε τὴν μεγαλωσύνην αὐτῆς καὶ λαβεῖν αὐτὸν ἐν ταυτοῖς ἐκζητήσητε, οὐχ ὁρῶ δὲ τινὰς ἐξ ὑμῶν μετὰ πόθου καὶ θερμῆς τοῖς λεγομένοις προσέχοντας ἢ ἐφιερμένους τοιαύτης δόξης ἐπακολοῦσαι. Διὰ τοῦτο καὶ
- 100 μένω παντάπασιν ἄφωνος, εἰπεῖν ἢ ἐξηγήσασθαι τινι τὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν δόξαν, ἣν τοῖς ἐξ ὅλης ζήτουσι ψυχῆς χαρίζεται, μηδὲνως θυνάμενος. Ἀλλ' ὧ τῆς ἐμῆς ἐκπλήξεως καὶ τῆς μεγαλωσύνης τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν, ὅτι τὰ σπῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἰσχυρὰ καὶ τὰ πλούσια
- 105 λιπῶν, τὰ ἀσθενῆ τοῦτου καὶ τὰ μωρὰ καὶ πτωχὰ ἐξελέξατο διὰ πολλὴν καὶ ἄφατον ἀγαθότητα. Καὶ τίς ἱκανὸς ὑπὲρ μόνου τοῦτου ἀξίως εὐχαριστῆσαι; Ἀνθρώποι μὲν γὰρ ἀπαντες σχεδὸν τοὺς ἀσθενεῖς καὶ πτωχοὺς ὥσπερ ἀποδεδυμένοι καὶ βασιλεῖς ἐπίγειος τούτους ὁρᾶν οὐκ ἀνέχεται,
- 110 οἱ ἄρχοντες ἀποστρέφονται, ὑπεροῶσιν οἱ πλουσιοὶ καὶ ὡς οὐδὲν ὄντας αὐτοὺς καθυπαντῶντες πατέρχονται, καὶ τὸ συναναστρέφεσθαι τούτοις οὐδεὶς ἡγείται μακάριον ὁ δὲ Θεός, ὁ ὑπὸ μυρίων καὶ ἀναριθμήτων δυναμῶν λειτουργούμενος, ὁ πάντα φέρων τῷ ῥήματι τῆς δυνάμεως
- 115 αὐτοῦ, ὁ ἔχων ἀσπεκτον τοῖς πᾶσι τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, οὐ παρητήσατο γενέσθαι καὶ πατὴρ καὶ φίλος καὶ ἀδελφός τῶν ἀπερριμμένων τούτων, ἀλλὰ καὶ σαρκωθῆναι ἠθέλησεν, ἵνα ὅμοιος ἡμῖν κατὰ πάντα χωρὶς ἁμαρτίας χρηματίσῃ καὶ κοινωνοὺς ἡμᾶς τῆς δόξης αὐτοῦ καὶ τῆς
- 120 βασιλείας ποιήσῃται. Βαβαὶ τοῦ πλούτου τῆς πολλῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος! Βαβαὶ τῆς ἀφάντου συγκαταβάσεως τοῦ Δεσπότου ἡμῶν καὶ Θεοῦ!

- Τί οὐ προστρέχομεν, ἀδελφοί, τῷ οὕτως ἡμᾶς ἀγαπήσαντι εὐσπλάγχυν Θεῷ, Τί τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς θάνατον
- 125 οὐ προδίδομεν ὑπὲρ τοῦ δι' ἡμᾶς ἀποθανόντος Χριστοῦ καὶ Θεοῦ; Τί δὲ δειλοὶ ἐσμεν καὶ τὴν ἐκ τοῦ σώματος δειλινότητα ἐξοδόν; Μὴ γὰρ ἄδης μέλλει λαμβάνειν ἢ κατέχειν τὰς ψυχὰς τῶν εἰς Χριστὸν ἠλπικότεων; Μὴ γὰρ θάνατος ἐξουσιάζει τῶν ἐσφραγισμένων ψυχῶν τῇ χαριτι τοῦ
- 130 Παναγίου Πνεύματος καὶ τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ; Μὴ ἀντιβλέψαι τολμᾷ ὁ νοστής λύκος τῇ τοῦ ἀρχιεπομένου Χριστοῦ σφραγίδι, ἢ σφραγίζει τὰ θία πρόβατα; οὐμενοῦν, ἀδελφοί πιστοὶ καὶ θεόφρονες. Ὅσοι τοίνυν ἀσφράγιστοι, ἑράματα ὅσοι ἀσημεῖωτοι, σπεύσατε τῷ σημείῳ σημειωθῆ-
- 135 ναι τοῦ Πνεύματος. Τίς δὲ ἐστὶν ὁ ἀσφράγιτος, ὁ δεικνυόμενος θάνατον. Τίς ὁ ἀσημεῖωτος; ὁ μὴ ἀκριβῶς

- τὸ εἶδος τῆς σφραγίδος γινώσκων· ὁ γὰρ τὸ θεῖον καταμαθὼν ἐκτύπωνμα, θαρρήσας τῇ πίστει ἐλπίδα ἀκαταλόχυντον κέκτηται. Ζητήσωμεν τοιγαροῦν τὸν Χριστόν, ἐν διὰ τοῦ
- 140 θεοῦ βαπτίσματος ἐνδυθόντες, διὰ τῶν πονηρῶν ἐξεδύθημεν πράξεων, ἐκείδῃ ἀναισθήτως ἀγασθόντες ἐπὶ νήπιοι ὄντες καὶ τοῖς φρεσὶ καὶ τῇ ἡλικίᾳ, ἑαυτοὺς ἐμολύναμεν ἐν νεότητι, ἵνα μὴ λέγω ὅτι καθ' ἑκάστην τῇ τῶν ἐντολῶν παραβάσει μαλύνομεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν καὶ τὰ σώματα. Διὰ τοῦτο οὐ
- 145 πάλιν ἑαυτοὺς διὰ τῆς σωτηρίου μετανοίας ἀνσκαλεσώμεθα πάντα ποιῶντας καὶ πράττοντας ὅσα Χριστῷ ὑπάρχει εὐάρεστα, ἵνα καὶ παρ' αὐτοῦ σφραγισθόντες τοῦ λοιποῦ φόβοι βιωσώμεθα οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐκ χειρὸς αὐτοῦ λαβώμεν ὠκείας καὶ ἀξιοὶ γενέσθαι ἀξιοθῶμεν τῆς γνώσεως
- 150 τῶν μυστηρίων Χριστοῦ, γνώσεως δὲ λέγω οὐ τῆς ἐν λόγῳ μόνῃ καὶ ἀκοῇ παραδιδωμένης, ἀλλὰ τῆς ἐργῇ καὶ πράξει θεωρουμένης. Πῶς οὖν ἐργῇ καὶ πράξει ἡ γνώσις ἐν ἡμῖν θεωρεῖται τῶν μυστηρίων Χριστοῦ, πρόσεχε.
- Ὁ Χριστὸς ἡμῶν καὶ Θεὸς οὕτω διαρρήδην βοᾷ καθ'
- 155 ἑκάστην διὰ τοῦ εὐαγγελίου αὐτοῦ «Μακαριοὶ οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Τοῦτο τοίνυν ἡμεῖς δοκῶντες σκεπεῖν ὀφείλομεν καὶ ἑαυτοὺς ἀκριβῶς ἐξετάζειν, εἰ τοιοῦτοι ἀληθῶς πτωχοὶ ὄσμεν, ὥστε καὶ ἡμετέραν εἶναι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
- 160 τοσοῦτον, ὥς βεβαίαν ἐν αἰσθήσει ψυχῆς τὴν κτῆσιν ἔχειν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοσοῦτον κατέχειν αὐτῆς τὸν πλοῦτον, ὥς ἐντὸς αὐτῆς ἀδιστάκτως ὑπάρχειν αἰσθάνεσθαι καὶ τοῖς ἐκείσε καλοῖς ἐντροφῶντας εὐφραίνεσθαι. Ἐντὸς γὰρ ἡμῶν εἶναι ταύτην ὁ αὐτὸς ἀπεφώνηκε Κύριος· σημεῖα δὲ καὶ
- 165 ἀπόδειξις τοῦ ταύτης ἐντὸς εἶναι τινα, τὸ μὴδὲν ἐπιθυμεῖν τὸν τοιοῦτον τῶν ὀρωμένων καὶ φθειρομένων, λέγω δὴ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν τερπνῶν τοῦ κόσμου τούτου, μὴ πλοῦτον, μὴ δόξης, μὴ τρυφῆς, μὴ ἄλλης βιωτικῆς ἢ σωματικῆς ἀπυλασίας, ἀλλ' οὕτως ἀπέχεσθαι ἐκ τούτων ἀπάντων
- 170 καὶ οὕτω πρὸς ταῦτα ἀηδῶς διακίεσθαι κατὰ ψυχὴν καὶ προαίρεσιν, ὅσον οἱ ἐν ἐξουσίᾳ καὶ βασιλικῇ τιμῇ διαπρέποντες πρὸς τοὺς ἐπὶ σιγῆς κορυναίᾳ διατρέβοντας δίδκινται καὶ ὅσον οἱ καθαρὰ περιβεβλημένοι ἱμάτια καὶ μύροις εὐώδεις ἐπιχιρῶμενοι τὴν δυσωδίαν καὶ τὸν βόρβορον
- 175 ἀποστρέφονται. Ὁ γὰρ πρὸς ἐν τι τούτων τῶν ὀρωμένων ἐπιστροφόμενος, τὴν βασιλείαν ἐκείνην τῶν οὐρανῶν οὔτε εἶδεν οὔτε ὠσφράνθη οὔτε ἐγένεσται αὐτῆς τῆς θυμηδίας τε καὶ γλυκύτητος.

Καὶ πάλιν · « Μικαίριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρα-
 180 κληθήσονται. » Ἴδωμεν οὖν αὐτοὺς καὶ ἑαυτοὺς ἐξετάσωμεν,
 αἱ ἄρα ἔχομεν τὸ πένθος ἐν ἑαυτοῖς καὶ ποίαν λέγει παρά-
 κλησιν τὴν ἐπακολουθοῦσαν τῷ πένθει. Πρῶτον μὲν γὰρ
 εἶρηκε τοὺς τῷ πνεύματι πτωχοὺς εἶναι μακαρίους, ὡς
 αὐτῶν οὐσης τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Οἱ δὲ πτωχοὶ τῷ
 185 πνεύματι οὐδεμίαν, ὡς εἶρηται, πρὸς τὰ παρόντα προσπάθειαν
 ἔχουσιν, οὐτε τὸν λογισμὸν πρὸς τὰ ἐμπροσθέν συνδυάζονται,
 καὶ ψυχῶς ἡδυνόμενον. Πῶς οὖν πενήθῃσι καὶ διατί ὁ τὸν
 κόσμον ἅπαντα βδελυξάμενος καὶ ἐπὶ πλεῖστον τῇ διαθέσει
 τοῦ λογισμοῦ μακρυθεὶς ἐξ αὐτοῦ ἢ ὅσον προσεγγίζει τῷ
 190 σώματι ; Ὁ μὴ πρὸς τι τῶν ὀρωμένων ἔχων τὴν ἐπιθυμίαν
 ὑπὲρ τίνος ἄρα λυπηθήσεται ἢ χαρήσεται καὶ πῶς πενήθῃσι
 τὴν βασιλείαν ἔχων τῶν οὐρανῶν καὶ ταύτη καθ' ἑκάστην
 ἐντυφραινόμενος, — ὅτι τοὺς πενθοῦντας εἶπε τὴν παράκλησιν
 δέχεσθαι ; Ἀλλὰ προσέχετε, παρακαλῶ, τοῖς λεγομένοις καὶ
 195 γινώσασθε τὴν γνῶσιν καὶ τὸν λόγον τοῦ λεγομένου.

Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος, ὁ ταῖς ἐντολαῖς τοῦ Θεοῦ δεῖ μετὰ
 ἀκριβείας προσέχων, ὅταν πάντα τὰ τῶν θείων ἐντολῶν
 ποιῇσι καὶ πρὸς τὸ ὄψος ταύτων ἦγουν πρὸς τὴν ἀμωμον
 πολιτείαν καὶ καθαρότητα τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν ἐμβατεύσῃ.
 200 τότε ἀνερευνῶν τὰ ἑαυτοῦ μέτρα, ἀσθενῇ ἑαυτὸν εὐρήσει καὶ
 πρὸς τὸ ὄψος ἐκείνου τῶν ἐντολῶν μὴ ἰσχύοντα ἀφικέσθαι,
 ἀλλὰ καὶ πτωχὸν ἴαν ἦται ἀνάξιον εἰς ὑποδοχὴν τοῦ Θεοῦ
 καὶ εὐχαριστίαν καὶ δόξαν, ὡς μήπω μετὰ κεκτημένον
 ἴδιον ἀγαθόν · ὁ δὲ ταῦτα δι' ἑαυτὸν ἐν αἰσθήσει ψυχῆς
 205 λογιζόμενος πενήθῃσι πάντως πένθος τὸ ὄντως μακαριώ-
 τατον, ὁ καὶ τὴν παράκλησιν δέχεται καὶ πραΰσιν τὴν ψυχὴν
 ἀπεργάζεται.

Ἀρραβὼν γὰρ ἐστὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἢ ἐκ τοῦ
 πένθους ἐγγινόμενη παράκλησις. Πίστις μὲν γὰρ ἐστὶν
 210 ἐλπίζομένων ὑπόστασις κατὰ τὸν ἀπόστολον, παράκλησις
 δὲ ἢ ἐκ τῆς ἐλλάμψεως τοῦ Πνεύματος γινόμενη ἐν ταῖς
 πενθοῦσαις ψυχαῖς ἐπιδημία Θεοῦ, ταπεινοφροσύνην ταύταις
 βραβεύουσα, ἥτις καὶ σπόρος καὶ τάλαντον ὀνομάζεται ·
 αὐξανόμενη γὰρ καὶ πολυπλασιαζόμενη ἐν ταῖς τῶν ἀγωνι-
 215 ζομένων ψυχαῖς ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατὸν,
 καρποφορεῖ τῷ Θεῷ καρπὸν ἄγιον τῶν χαρισμάτων τοῦ
 Πνεύματος. Ὅπου γὰρ ταπεινώσις ἀψευδής, ἐκεῖ καὶ
 ταπεινοφροσύνης βυθός · καὶ ὅπου ταπεινοφροσύνη, ἐκεῖ
 καὶ ἐλλάμψις τοῦ Πνεύματος. Ὅπου δὲ αἱ ἐλλάμψεις τοῦ

220 Πνεύματος, ἐκεῖ φωτοχυσία Θεοῦ καὶ Θεὸς ἐν σοφίᾳ καὶ γνῶσει τῶν μυστηρίων αὐτοῦ. Ἐνθα δὲ ταῦτα, ἐκεῖ βασιλεία οὐρανῶν καὶ βασιλείας ἐπίγνωσης καὶ οἱ ἀποκεκρυμμένοι θησαυροὶ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ, ἐν οἷς καὶ ἡ φανέρωσις ἐστὶ τῆς πτωχείας τῆς πνευματικῆς Ὁκου δὲ
225 πτωχείας πνευματικῆς αἰσθησις, ἐκεῖ καὶ τὸ χαρμόσυνον πένθος, ἐκεῖ καὶ τὰ ἀενάως ῥέοντα δάκρυα, τὰ τὴν φιλοῦσαν ταῦτα ψυχὴν ἐκαθαίροντα καὶ τελείως αὐτὴν ἀπεργαζόμενα φωτεινοτάτην.

Διὰ τούτων οὖν ἀνανεύουσα ἡ ψυχὴ καὶ τὸν ἑαυτῆς
230 Δεσπότην ἐπιγινώσκουσα, τὰς λοιπὰς ἀρετὰς ἀρχεται σπουδαίως καρποφορεῖν ἑαυτῇ καὶ Χριστῷ. Καὶ εἰκότως Καταρθευομένη γὰρ εἰ καὶ παινομένη τοῖς δάκρυσι καὶ τὸ θυμικὸν ἑαυτῆς ὅλως ἀποσθεννίσουσα, πραεῖα μὲν καὶ φαίνητος ὅλη πρὸς ὀργὴν γίνεται, ἐπιθυμεῖ δὲ καὶ ὀρέγεται
235 πεινῶσα ὁμοῦ καὶ διψῶσα τὰ τοῦ Θεοῦ μαθεῖν δικαιώματα. Ἐν τούτοις δὲ καὶ ἀλεθμῶν καὶ συμπαθῆς γίνεται, ὡς ἐκ πάντων τούτων καθαρὰν ἀποτελεῖσθαι τὴν καρδίαν αὐτῆς καὶ ταύτην ἐν ὁπτασίᾳ Θεοῦ γίνεσθαι καὶ ὁρᾶν καθαρῶς τὴν δόξαν αὐτοῦ ὡς ἡ ὑπόσχεσις. Οἱ γοῦν τοιαύτας κτησάμενοι
240 τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς εἰρηνοποιοὶ εἰσὶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ υἱοὶ Ὑψίστου κατονομάζονται, οἱ καθαρῶς καὶ τὸν ἴδιον Πατέρα καὶ Δεσπότην ἐπιγινώσκουσι καὶ ἐξ ἑλῆς ψυχῆς ἀγαπῶσιν αὐτόν, πάντα δηλαδὴ πόνον καὶ πᾶσαν θλίψιν δι' αὐτὸν ὑπομένοντες, ὑβριζόμενοι, λοιδορούμενοι, στενοχωρούμενοι
245 ἕνεκεν τῆς δικαίας αὐτοῦ ἐντολῆς ἣν καὶ τηρεῖν ἡμῖν ἐκετεδάτο, θνειδιζόμενοι τε καὶ διωκόμενοι καὶ πᾶν πονηρὸν ῥῆμα ψευδῶς λεγόμενον κατ' αὐτῶν ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ μετὰ χαρᾶς ὑπομένοντες, ἀγαλλόμενοι ὅτι ὅλως ἡξιώθησαν ὑπὲρ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ἐξ ἀνθρώπων
250 ἀπιασθῆναι.

Καταμέθετε, ἀδελφοί, τῆς σφραγίδος Χριστοῦ τὸ ἀληθὲς ἑκτύπωμα. Ἐπίγνωτε, οἱ πιστοί, τοῦ χαρακτῆρος τὰ ἰδιώματα. Μία σφραγὶς ἀληθῶς ἡ ὁλαμψὶς ὑπάρχει τοῦ Πνεύματος, εἰ καὶ πολλὰ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς αἱ ἰδέαι καὶ
255 πολλὰ τῶν ἀρετῶν αὐτῆς τὰ γνωρίσματα, ὧν πρῶτον καὶ ἀναγκαϊότερόν ἐστιν ἡ ταπεινότης, ὡς ἀρχὴ καὶ θεμέλιος — α' Ἐπὶ τίνα γάρ, φησὶν, ἐπιθιλέσω, ἀλλ' ἡ ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἡσύχιον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους » , δεῦτερον τὸ πένθος καὶ ἡ τῶν δακρύων κηγῆ, περὶ ὧν θέλω λέγειν
260 πολλὰ καὶ ἀπορῶ λόγων, δι' ὧν ἐκφράσαι τὰ περὶ τούτων προῆρξαι· θαῦμα γάρ ἀνεκλάλητον, ὅτι διὰ τῶν ὀφθαλ-

μῶν αἰσθητῶν βέοντα τὴν ψυχὴν νεκρῶς τοῦ βορβόρου
 τῶν ἀμαρτημάτων ἐκπλύνουσι καὶ εἰς γῆν πίπτοντα τοὺς
 δαίμονας φλέγουσι καὶ καταράσσουσι καὶ τὴν ψυχὴν ἐλευ-
 265 θέραι ἐργάζονται τῶν ἀοράτων τῆς ἀμαρτίας δεσμῶν. Ὡ
 δάκρυα, τὰ ἐκ θείας ἐλλάμψεως βλύζοντα καὶ αὐτὸν τὸν
 οὐρανὸν διανοίγοντα καὶ προξενούντά μοι θείαν παράκλησιν.
 Πάλιν γάρ καὶ πολλάκις ὑφ' ἡδονῆς καὶ πόθου τὰ αὐτὰ
 ἐθέργωμαι. Ὅπου δακρύων πληθὺς, ἀδελφοί, μετὰ γνώσεως
 270 ἀληθοῦς, ἐκεῖ καὶ θείου φωτὸς αἴγαισι. Ὅπου δὲ φωτὸς
 αἰγῇ, πάντων ἐκεῖ τῶν καλῶν χορηγία καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ
 Πνεύματος τοῦ Ἁγίου ἐμπνευτευμένη ἐν τῇ καρδίᾳ, ἐξ
 οὗ καὶ πάντες οἱ καρποὶ τῆς ζωῆς· ἐντεῦθεν πραότης
 καρποφορεῖται Χριστῷ, εἰρήνη, ἐλεημοσύνη, συμπάθεια,
 275 χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, ἐγκράτεια, ἐντεῦθεν τὸ
 ἐγαπᾶν τοὺς ἐχθρούς καὶ ὑπὲρ αὐτῶν εὐχεσθαι, τὸ χαίρειν
 ἐν τοῖς πειρασμοῖς, τὸ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς θλίψεσι, τὸ
 τὰ ἑλλότρια πατάγματα ὡς ἴδια λογίζεσθαι τε καὶ κλαίειν,
 τὸ τὴν ψυχὴν τιθεῖν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν προθύμως εἰς
 280 θάνατον.

Τοιγαροῦν ἴδωμεν, ἀδελφοί, καὶ ἀκριβῶς ἑαυτοὺς ἐξετά-
 σωμεν καὶ καταμέσωμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν, εἰ ἐν ἡμῖν ἐστὶν
 αὕτη ἡ σφραγὶς. Ἐπιγνωσώμεθα εἰ ἐν ἡμῖν ὁ Χριστὸς
 ἐστίν, ἐκ τῶν εἰρημένων σημείων. Ἀκούσατε, παρκαλιῶ,
 285 χριστιανοὶ ἀδελφοί, καὶ ἀνανήψατε καὶ σκοπήσατε εἰ τὸ
 φῶς ἐλάμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰ φῶς ἐθεάσασθε
 τὸ μέγα τῆς ἐπιγνώσεως, εἰ ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ
 ὅσους ἐπιφαίνουσα ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένους
 ἡμῖν, καὶ δόξαν μετ' εὐχαριστίας τῷ δωρησαμένῳ ταύτῃ
 290 ἡμῖν ἀγαθῷ Δεσπότη διηγουμένῳ ἀναπέμπωμεν καὶ ἀγωνισώ-
 μεθα τὸ θεῖον πῦρ διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν ἐργασίας ἐν ἑαυτοῖς
 θρέψαι περισσοτέρως, δι' οὗ τὸ θεῖον φῶς ἐπὶ πλεῖον φαίνειν
 καὶ μεγαλύνεσθαι εἴωθεν. Εἰ δὲ οὕτω τὸν Χριστὸν ἢ τὴν
 ἐκείνου σφραγίδα ἐλάβομεν καὶ τὰ προειρημένα σημεῖα ἐν
 295 ἡμῖν αὐτοῖς οὐ γνωρίζομεν, ἀλλὰ τούναντίον μᾶλλον ἐν ἡμῖν
 ὁ κόσμος ὁ ὀπίσθιος ζῇ καὶ ἡμεῖς ἐν αὐτῷ δυστυχῶς ζῶμεν
 μέγα τι εἶναι τὰ πρόσκαιρα ἡγούμενοι καὶ καταπίπτομεν ἐν
 ταῖς θλίψεσι καὶ ἐπὶ ταῖς ζημίαις δακνόμεθα καὶ τῇ τρυφῇ
 καὶ τῷ πλούτῳ ἐκυφραίνόμεθα, φεῦ τῆς ζημίας, φεῦ τῆς
 300 ἀγνοίας καὶ τῆς σκοτώσεως, φεῦ τῆς ταλαιπωρίας καὶ τῆς
 ἀναισθησίας ἡμῶν, ὑφ' ὧν κρατούμεθα καὶ ὑφ' ὧν εἰς τὰ
 γήινα κατασπώμεθα. Ὅντως ἐλεεινοὶ καὶ κανάθλιοι καὶ
 αὐτῆς τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας

ἀλλότριαι ἔσμεν, μὴκέτι ἐν ἑαυτοῖς κτησόμενοι τὸν Χριστόν,
 305 ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ζῶντα ἐν ἑαυτοῖς ἔχοντες ὡς ἐν αὐτῷ
 ζῶντες, καὶ φρονούντες τὰ γήρινα, Ὁ δὲ οὕτως ἔχων
 ἐχθρός ἐστιν ἐνικρὺς τοῦ Θεοῦ· ἐχθρὰ γὰρ ἐστὶν εἰς Θεὸν
 ἢ τοῦ κόσμου προσκείμεν, καθὼς φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος·
 « Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν κόσμῳ », ὅτι οὐδεὶς
 310 δύναται Θεῷ δουλεῖν καὶ κατὰ ἄνθρωπον ζῆν, ἐπειδὴ
 πάντα τὰ τοῦ κόσμου ἐμπόδιά εἰσι τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης
 καὶ εὐαρεστήσεως.

Τίς γάρ, ἀγαπῶν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὰν ἀνθρώπων
 τιμῇ, ἔσχατον πάντων καὶ ἐνταλότερον ἔχει ποτὲ ἑαυτὸν
 315 καὶ ταπεινὸς τῷ πνεύματι ἢ τὴν καρδίαν συντετριμμένος
 γενήσεται ἢ κενθῆσθαι ποτε κἂν ὁλως θυνήσεται; Τίς δέ,
 πλουτοῦν ἀγαπῶν φιλαργυρίᾳ τε καὶ φιλοκτημοσύνῃ κρατού-
 μενος, ἐλπίμων γένηται καὶ συμπαθὴς καὶ οὐχὶ παντὸς
 θηρίου ἀγριώτερος ἐσται καὶ ἀπηνέστερος; Τίς κενοδοξία
 320 κρατούμενος καὶ οἴσσει κατεχόμενος, φθόνου ποτὲ ἢ
 βασκανίας ἀπειλαγήσεται; Ὁ δὲ καὶ πρὸς τὰ τῆς σαρκὸς
 πάθη καμκτόμενος καὶ τῷ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν καλινδυ-
 μενος, ποτὲ καθαρὸς ἄρα τῇ καρδίᾳ γενήσεται ἢ ποτὲ καὶ
 πῶς τὸν Θεὸν τὸν δημιουργήσαντα αὐτὸν ὀφείλει; Εἰρηνο-
 325 ποῖος δὲ πῶς ἐσται ὁ ἀπαλλοτριώσας ἑαυτὸν τοῦ Θεοῦ
 καὶ μὴ ἀκούων τοῦ λέγοντος· « Ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν,
 ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν καταλλάγητε τῷ
 Θεῷ »; Πᾶς γάρ ὁ διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν παραβάσεως
 ἀνθιστάμενος καὶ πολέμῳ τῷ Θεῷ, οὗτος κἂν εἰρηνεύειν
 330 ἀπαντας πρὸς ἀλλήλους ποιῇ ἐχθρός ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ
 οὐδὲ αὐτῷ, οὗς εἰρηνεύειν πρὸς ἀλλήλους ποιεῖ, ὡς ἀρέσκει
 τῷ Θεῷ ποιεῖ τοῦτο. Ἐχθρός γὰρ αὐτὸς πρῶτος ὢν ἑαυτοῦ
 καὶ τοῦ Θεοῦ, ἐχθροὶ καθεστήκασιν αὐτοῦ καὶ οἱ διὰ τῶν
 τοιούτων εἰρηνεύοντες. Οὐ γὰρ ἐπίσταται πάντως ὁ ἐχθρῶδώς
 335 πρὸς τινὰ διακείμενος, τὰ τῷ ἐχθρῷ δοκοῦντα καὶ ἀρεστὰ
 ἑτέροις συμβουλεύειν ὀρθῶς καὶ τὰ ἐκείνου διδάσκειν αὐτοὺς
 ποιεῖν θελήματα, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸ τοῦτο, τὸ ἀποκεχωρισμένως
 διδάγειν ἐξ αὐτοῦ, ἀγνωσιαν ἐμποιεῖ τῶν ἐκείνου καταθυμίων,
 οὐ μὴν ἀλλὰ καί, διὰ τὸ ἐμπικρῶς καὶ ἀπεχθῶς διακείσθαι
 340 πρὸς αὐτὸν μελέτην τε ἀέννητον ἔχειν ἐναντίως τῶν
 ἐκείνου θελημάτων παρεῖσθαι, ἐθισμόν τινα ποιεῖ τοῦ — εἰ
 καὶ ποτε θελήσει οὗτος ἑτέροις λαλῆσαι τὰ πρὸς θεράπειαν
 ἐκείνου τελούμενα — μὴ εὐκόλως δύνασθαι. Καὶ εὐκότως.
 Ψυχὴ γὰρ ἀφώτιστος, ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὴν καὶ μάλιστα ὑπὸ

- 345 τοῦ φθόνου κρατηθεῖσα καὶ φθονεῖν τινε μελετήσασα, οὐδὲ ἑτέρου τινὸς ὑπερλαλοῦντος τοῦ φθονομένου ἀκούσαι ἀνέχεται, μὴ ὅτι γε πρὸς θεραπείαν ἐκείνου καὶ διαπράξαι τι ἢ καὶ ὅπως εἰπεῖν. Φύσει γὰρ ἰσχὺν λαμβάνει παλαιωθὲν πάθος καὶ κακοῦ μελέτη χρονίσασα εἰς ψυχὴν, ὥς μὴ
- 350 δύνασθαι τοῦτο ἐξαθῆναι καὶ ποτε. Ἐκ γὰρ φωτὸς σκότος γίνονται οἱ τῶν αὐτῶν καὶ, ἐξ ἀγαθότητος εἰς πονηρίαν μεταπίπτοντες, νοσοῦσιν ἀνάτα.
- Ὁ δὲ γε Θεὸς συγκραθεὶς διὰ πίστεως καὶ ἐπιγνοῦς αὐτὸν διὰ πράξεως, καὶ βλέπει αὐτὸν πάντως διὰ θεωρίας ἡξίωται.
- 355 Βλέπει δὲ ἃ μὴ γράφει ἰσχύει. Ὅρα γὰρ ἕνα τινὰ θεάματα ὁ νοῦς καὶ ὅλος φωτίζεται καὶ φωταεῖσθς γίνεται, νοεῖν δὲ ἢ λαλεῖν ταῦτα οὐκ ἰσχύει. Αὐτὸς μὲν γὰρ ὁ νοῦς φῶς ἐστὶ καὶ βλέπει τὰ πάντα φῶς, καὶ τὸ φῶς ζῶν ἐστὶ καὶ ζωὴν τῷ ὁρῶντι παρέχει. Βλέπει ἑαυτὸν καθόλου τῷ φωτὶ
- 360 ἡνωμένον, καὶ ὁρῶν συστέλλεται καὶ ἔστιν ὡς ἓν. Κατανοεῖ τὸ φῶς ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐξίσταται, καὶ ἐξισταμένος βλέπει τοῦτο μακρὸν, στραφεὶς δὲ μέσον πάλιν εὐρίσκειται τοῦ φωτός. Καὶ οὕτως τί εἴπη ἢ τί ἐν τῷ ὁρωμένῳ κατανοήσῃ, ὅπως ἀπορεῖ καὶ λόγων καὶ νοημάτων.
- 365 Τίς οὖν ἀκούων ταῦτα δὴ τὰ μυστήρια οὐ θαυμάσει καὶ θαυμάσας προσθράμῃ Χριστῷ; Τίς Θεοῦ τερατουργίας μὴ ποθήσῃ ἰδεῖν καὶ ἀγαπήσῃ τὸν δωρεὰν διδόντα τὰ ἅπαντα ταῦτα καὶ ἕνα χάρισμα, "Ὅντως κρεῖττον οὐδὲν, ἀδελφοί, ἐν τῷ κόσμῳ ὥς τὸ μηδὲν ἔχειν τοῦ κόσμου, μηδὲ θέλειν τι
- 370 πλέον τῆς ἀναγκαίας χρείας τοῦ σώματος. Χρεῖαν δὲ ἀναγκαίαν ταύτην οἶδεν ὁ λόγος, ἄρτον καὶ ὕδωρ, ἱμάτιον καὶ σκεπήν, κατὰ τὸν θεῖον ἀπόστολον "Ἐχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσόμεθα " Εἰ δὲ καὶ πλέον τι τούτων χρῆζομεν, πάντως ἐκείνος παρέξει ἡμῖν,
- 375 ἐμπιέουσιν εἰς αὐτὸν καὶ πιστεύουσιν, ὃ τὰ μείζω χάριτας καὶ ἐμπιπλῶν πᾶν ζῶον εὐδοκίας. Μόνον καταλειψόμεν τὰ ἄλλα πάντα τῆς προσχαίρου ζωῆς, δόξαν φημί τὴν κενήν, τὸν φθόνον, τὴν εἰς ἀλλήλους ἔριν, τὸν δόλον, τὸν γογγυσμόν, τὴν ἐρίθειαν καὶ πάντα ὅσα τῷ Θεῷ ἀποτρόπαια καὶ εἰς
- 380 κίνδυνον φέρει ψυχῆς. Ποθήσωμεν δὲ ἐκ ψυχῆς ἃ κελεύει Θεὸς ἡμῖν κατασπάζεσθαι, πτωχείαν πνευματικὴν, ἣν καλεῖ ὁ λόγος ταπεινώσιν, πένθος ἀέναντον ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ, ἐξ οὗ κηρύσσεται ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς καὶ ἡ παράκλησις καθ' ὥραν τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεόν. Ἐκ τούτου γὰρ πᾶσι
- 385 τοῖς ἀγωνιζομένοις ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἡ πραότης κατορθοῦται, πενῶσαι καὶ διψῶσαι τὴν δικαιοσύνην καὶ ζητοῦσιν αἰετὶ τὴν

Θεοῦ βασιλεῖαι τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νουν ἀφροσύνην
 Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἐνέεσθαι τινα ἐλεήματα, καθάρων
 τὴν καρδίαν ἐργασίας μεστὴν καὶ εὐρησκούν καὶ ἀνδρείον
 390 εἰς τοὺς περασμούς· ἐντεῦθεν ἔστιν ἡ τοῦ πένθει καθ'
 ἑκάστην· Ἐντεῦθεν καὶ τὸ μισεῖν ἡμῖν ἐπὶ νετὶ τὰ κακά,
 ἐντεῦθεν ὁ Θεὸς ἤλκος τιναίεται εἰς τὴν ψυχὴν, ὃν οὐκ
 ἐξ ἡμεῖς αὐτὴν δαίωσιν ἢ συνεκκλίνει· τῶν, οὐ κακὰ τοῖς
 κακοῖς, ἀλλὰ πῆμα ταύτην ἀδρείας καὶ δυναμῶς εἰς τὸ
 395 μέχρι τέλους ἐγκυρτερεῖν τοῖς δυνάσιν.

Φυλακισμένον οὖν τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ, ἀρπάζονται
 ἀδελφοί· Τί γὰρ ἡμῖν καὶ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ
 ἀνθρώποις· Δραμώμεν, διαζώμεν, ἕως οὗ δραζόμεθα τινος
 τῶν ἐσώτων καὶ μὴ σθόντων· Τα γὰρ τὰν ἐρρηρετα καὶ
 400 ὡς ἵναρ παρέρχεται καὶ οὐδὲν ἰσχυρὸν ἢ βεβαίον ἐν τοῖς
 ὀρωμένοις· (Ὁ) ἡλός· τὰ ἔσται, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· τὰτα
 παρέρχοντα· δυνάμεις δὲ τῶν μὲν καὶ ἀνθρώπων· Τί τῶντων
 ἐκ τῶν ὀρωμένων δύναται γινῆσαι ἐν καιρῷ μαρτυρίας
 θανάτου, ἡμῶν πειρασθέντων ἐντεῦθεν πρὸς τὴν ἐκείθεν
 405 κατάκασιν τοῦ πόντου ἐκείνου, αὐτῶν δὲ ἐπὶ τοῖς κατα-
 λυμπανομένων· Εἰ δὲ καὶ οὕτω τὰ ὀρωμένα παρελευσται,
 τὸ τὸ κέρδος ἡμῶν ἀπὸ τῶν καὶ τὸ πῶς κατὰ μαρτυρίας
 νεκρῶν· Ἀφ' οὗ γὰρ ἡ ψυχὴ ἀπὸ τῆς τοῦ βίου σώματι
 οὕτε βλέπειν δύναται δ' αὐτοῦ οὕτε βλέπεσθαι, τῶν ἐκείνου,
 410 ἀλλ' ἐκτετε πρὸς μόνον τὰ ἀσφατά· ἔχει καὶ φρονεῖν οὐδὲν
 ἔστιν αὐτῇ περὶ τῶν ὧδε, ἐπὶ τοῖς ἐκείθεν ἐχούσιν τὸν βίον
 καὶ τὸν χρόνον, ἢ βασιλεῖας οὐρανῶν καὶ αἰώνιος δόξης, ἢ
 γεννητῆς πάλιν καὶ τιμῶν καὶ τιμῶν· Ἐν γὰρ τούτων εἰς
 κληρονομίαν αἰώνιον καὶ αἴζαν ὧν ἐπράξεν ἐνταῦθα,
 415 ἀπολαμβάνει παρα Θεοῦ.

Τὸ γὰρ οὖν σύνωμεν, ἀξιώ, δια τὰ τὸν κόσμον Φυλα-
 κισμένον τὴν ἀγάπην τοῦ βίου καὶ τὴν νομιζομένην εὐφροσύνην
 αἵματος καὶ μὴ πρὸς τὸν Θεόν τῶν φυχρῶν, Χριστῶ
 Τούτων σπουδασώμεν εὐρεῖν τὸν πανταχόθεν παρόντα, καὶ
 420 εἰρόντες κρατῶμεν προσπεσόντες τοῖς πόδεσιν αὐτοῦ
 καὶ αὐτοῖς ἐν θερμῇ ψυχῇ ἡμεῖς ἀπαλώμεθα· Ναὶ παρακαλῶ,
 σπουδασώμεν εἰς περόντες ἰδεῖν αὐτὸν καὶ θεασασθαι.
 Ἐάν γὰρ αὐτὸν ἀξιώσωμεν ἐνταῦθα ἀφροσύτως ἰδεῖν, οὐκ
 ἀποθανούμεθα θανάτου οὐ κυριεύσει ἡμῶν· Μὴ γὰρ εἰς
 425 τὸ μέλλον ἐκδεξώμεθα τοῦτον ἰδεῖν, ἀλλὰ νῦν αγωνισώμεθα
 θεασασθαι αὐτόν, ἔπει καὶ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος αὐτῷ
 σησὶν· «Οἶδαμεν δὲ ὅτι ἔχομεν τὸν Θεὸν ἐν ταῖς καρδίαις
 ἡμῶν, ἐκ τοῦ Πνεύματος οὗ ἐλάβομεν ἐξ αὐτοῦ·» Ὅσοι

οὖν τὴν πίστιν εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἔργων ἐδείξατε ἀραγῇ
 430 καὶ βεβαίαν, τὰ παρ' ἡμῶν ἀνωθεν ῥηθέντα ἀκριβῶς καὶ
 καλῶς διακρίναντες, ὁρᾶτε μὴ λάβητε ἐαυτοὺς ἐν τῷ δοκεῖν
 Χριστὸν ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς, μηδὲν ἔχοντες, καὶ κεναῖς ταῖς
 χερσὶν ὑπεβλήθητε τὸν βίον καὶ ἀκούσητε, ὡς ἀπευχομαι,
 435 τῆς ἀπεικταλας ἐκείνης φωνῆς ἢ Ἄραντες ὁδοκαὶ κατέχειν
 ὁ πονηρὸς, δότε τῷ πλείοσθ' ἔχοντι ἢ, καὶ τότε κλαύσετε
 καὶ πενθήσετε καὶ λύπην ἔξετε εἰς αἰῶνα ἀπέραντον.

Ἄλλα μὴ γένοιτο τοιαύτης φωνῆς ἀκούσαι καὶ τοιοῦτον
 παθεῖν τοὺς ἀπαρνησαμένους ἡμᾶς κόσμον ἅπαντα καὶ
 τὰ ἐν κόσμῳ καὶ προσδραμόντας Χριστῷ, γένοιτο δὲ τὰς
 440 ἐντολὰς τηρήσαντας τοῦ Θεοῦ, διὰ δακρύων καὶ μετανοίας
 καθαρθῆναι τὰς καρδίας ἡμῶν, ὡς ἂν καὶ τὸ θεῖον φῶς,
 αὐτὸν τὸν Χριστόν, ἐντεῦθεν ὁφάμεθα καὶ μένοντα ἐν ἡμῖν
 κτησώμεθα, καὶ διὰ τοῦ Παναγίου αὐτοῦ Πνεύματος
 445 τῆς ἐνδόξου γλυκύτητος τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῆς βασιλείας
 αὐτοῦ, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι ἐν Χριστῷ
 Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν
 αἰώνων. Ἀμήν

111

1 Περὶ τοῦ δεῖν καλῶς ὑποτάσσεσθαι καὶ μὴ ἀπειλᾶ-
 θάνεσθαι τῶν συνθηκῶν, ἂν πρὸς Θεὸν συνθεσώμεθα. Καὶ
 δεῖ οὐ δεῖ γογγύζειν ἐπὶ ταῖς παντοῦχοις ἀγρυπνίαις τῶν
 δούλων.

6 Λόγος Γ'.

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀναμνησθέντες τῶν τοῦ Θεοῦ
 προσταγμάτων οὕτω λεγόντων ἢ Μὴ κρίνετε καὶ οὐ μὴ
 κριθῆτε ἢ, τοὺς ἀλλοτρίους βίους μηδαμῶς περιεργάζεσθε,
 ἀλλὰ μᾶλλον λέγουσιν ἡμῖν οἱ ἱερεῖς ποιεῖν ποιεῖτε, κατὰ
 10 δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιῆτε, ὡς ἀκηκόατε. Διὸ πείσθητέ
 μοι ὡς δοῦλοι Χριστοῦ, τῷ ἀναξίῳ, καὶ τὴν ἐμὴν ὀλιγοψυχίαν
 καὶ βαθυμίαν ἐάσαντες, φροντίσατε, παρακαλῶ, τῶν ψυχῶν
 ὑμῶν καὶ δόκνας τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ ποιεῖν σπεύσατε·
 καὶ κατ' ἐμοῦ τοῦ ταπεινοῦ μὴ γογγύζητε, ὡς ἀπαξ τοῦ
 15 ἐναυτοῦ ἐξεγερθέντες τὸ μεσονύκτιον, ἀλλὰ μνησθέντες τοῦ

- εἰπόντος « Μεσονύκτιον ἐξηγησόμεν τοῦ ἐξομολογήσασθαι σοι ἐπὶ τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σου », εὐχαριστήσατε τῷ Θεῷ μᾶλλον καὶ τῷ ὕμῳ εἰς τὴν αὐτοῦ δοξολογίαν διωπνίσαντι καὶ χάρητε καὶ σκιρτήσατε, ὅτι μετὰ τῶν
- 20 ἀγίων ἀγγέλων ἡξιώθητε ἐνυμνεῖν τὸν Θεόν. Ὁ γὰρ ἐπὶ τῇ συνήθει συνᾶξει ἀγαπαιτῶν καὶ ἐπὶ τῷ μήκει τῶν ἀναπεμπομένων ὕμνων δυσχεραίνων καὶ κατακλύμενος, οὗτος ἀληθῶς οὐκ οἶδεν ὡς γλυκεία τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ λάρυγγι τῶν ἀγαπώντων αὐτόν καὶ ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον
- 25 ἐν τῷ στόματι τῶν ἐπιγινωσκόντων αὐτόν, ἀλλ' ὅλος σὰρξ ὢν καὶ σαρκικὸν ἔχων τὸ φρόνημα καὶ σαρκικωτέραν τὴν αἰσθησιν, πνευματικῶς οὐ δύναται γεύεσθαι τῶν εἰς εὐεργεσίαν ἡμῖν δοθέντων ἀπὸ Θεοῦ, ἀλλὰ πάντα πικρὰ τὰ κατὰ Θεόν. αὐτῷ φαίνονται, καὶ τὸ « Γεύσασθε καὶ ἴδετε
- 30 ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος » οὐκ ἐπίσταται. Ὁ δὲ τοῦτο μὴ ἐυχερῶς ἐπιστάμενος, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς γλυκύτητος τοῦ Χριστοῦ ἐναργῶς ἡλλοτριῶται. Ὁ δὲ τούτων ἀγευστος καὶ ἀλλότριος — φεῦ μοι, ἐμὸν τὸ ἀτύχημα, ἰδιοποιεῖσθαι γὰρ προσητέταγμας τὰ ἀλλότρια — ἐχθρὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ καὶ
- 35 ἐχθρὸς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ποῖον γὰρ ἄλλην, εἰπέ μοι, ἔξει ἐλπίδα ἢ τίνος ἄλλου ἀγάπην περιπλοκήσεται καὶ παραμυθίαν εὐρήσει ἢ ἐνταῦθα ἢ μετὰ θάνατον; Ὁ δὲ καὶ ἀντιλέγων καὶ καταπονεῖζων καὶ ἐπαρώμενος τοῖς αὐτὸν διεγείρουσι πρὸς ὕμνον θεῖον καὶ δοξολογίαν Θεοῦ, ποῖον
- 40 ἀπολογίαν εὐρήσει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ αὐτῷ καὶ ἑτέροις σκάνδαλον ἀπωλείας γενόμενος;

Πιστεύσατέ μοι, πνευματικοὶ μου πικτέρες καὶ ἀδελφοί, ὅταν ταῦτα ἀκούσω ἢ καὶ θεάσωμαι τινα ἐξ ὑμῶν διὰ ταῦτα δεινοπαθοῦντα, τοιαύτῃ θλίψει συνέχομαι καὶ τὴν καρδίαν

45 μοι δάκνομαι, ὡς αὐτῇ τῇ κολάσει δοκεῖν παραδίδοσθαι, καὶ χαρὰς οὐκ ἐπαισθάνομαι οὐδεμιᾶς ἄλλης τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀπολέγομαι τὴν ζωὴν καὶ κλαίω καὶ θρηνῶ, ὡς ἥδη κατακρινόμενος, καὶ τοὶ παρακαλῶν ὑμᾶς οὐκ ἀκούομαι, ἐπιτιμῶν ἀποπέμπομαι, ἐλέγχων μισοῦμαι

50 καὶ παιδεύων ἀντιπαιδεύομαι καὶ ὡς ἐχθρὸς ἐκδιώκομαι, καὶ ταῦτα ποῶν ἀνάπαυσιν οὐ δύναμαι κτήσασθαι. Βουλεύομαι καύσασθαι καὶ τὰ ἑμαυτοῦ μόνα σκοπεῖν κακὰ, ἀλλ' ὅταν τοῦτο στήσαι θελήσω, τότε ὡς φλόξ ἀνάπτεται ἡ καρδία μου καὶ πάλιν ἐν τοῖς αὐτοῖς, ὁ ταπεινός, περιέχομαι

55 καὶ ὀδυᾶμαι τὰ ὑμέτερα τραύματα οὐχ ἦγτον ἢ τοῖς ἰδίοις μάλωσιν ἐλγύνεται ἕκαστος, καὶ ὑπὲρ ὑμῶν ἐγὼ φλέγομαι, καὶ τὸν βίον ἡγοῦμαι ἀβίωτον, καὶ θαυμάζω μοι ἑπεί σοι

πῶς εἰς ταύτην κατήλθομεν σιούτως καὶ κατὰ τῶν
 ἰδίων ψυχῶν πάντα πράττομεν καὶ ἑαυτοὺς κατασφάζοντες
 60 ὡς ζῶντες ἀπολακτίζομεν, καὶ θεσμοῦντες τοῖς ἁμαρτήμασιν
 ἑαυτοὺς χρίζομεν καὶ τοὺς αἵροντας τὰ τοιαῦτα δεσμὰ
 κατεσθίωμεν. Ἐὰν κολυθῶμεν παρὰ τινος μηδὲν κατὰ τῶν
 ψυχῶν ἡμῶν διαπράξασθαι, ὡς κύνες μαινόμενοι καθυλακ-
 τοῦμεν καὶ μεμφομεθα αὐτόν, καὶ οὐ παύομεθα μέχρις οὐ
 65 τὴν πρᾶξιν ποιήσομεν καὶ τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἀπολέσομεν.
 Εἴτα καὶ εἰς τὰ τοιαῦτα ἐθεσθέντες παράνομα, φυσικῶς,
 εἰπεῖν, κακοὶ γινόμεθα καὶ οὐκ ἔτι ἀνανεῦσαι βουλόμεθα.
 Μοναχοὶ ἐπηγγελάμεθα εἶναι καὶ κλείον τῶν κοσμικῶν
 ἐκκινήθημεν. Πεινᾶσαι καὶ διψᾶσαι καὶ κακοπαθεῖναι συνε-
 70 ταξάμεθα, καὶ ὑπὲρ ἐνὸς κλάσματος ἄρτου λογομαχεῖν καὶ
 βλασφημεῖν οὐκ αἰσχυρόμεθα, καὶ τότε ἴσως ἐπιζητουμένου
 παρ' ἡμῶν παρὰ τὸν ὠρισμένον καιρὸν τῆς τροφῆς. Πᾶσι
 τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ, γονεῦσι, λέγω, καὶ ἀδελφοῖς καὶ φίλοις,
 ἤλθομεν ἀποτάξασθαι, καὶ τρέφειν μᾶλλον αὐτοὺς ἐκ τῶν
 75 τῆς μονῆς ἄρτων οὐ διαλιμπνόμεν. Ὡς ἐχθρὸν τὸν κόσμον
 ἐφύγομεν, καὶ τοὺς τοῦ κόσμου καὶ τὰ τοῦ κόσμου πλέον
 ἢ αὐτόν τὸν Χριστὸν ἀγαπῶμεν.

Εἶπέ μοι, ἐρωτῶ σε, ἀδελφέ, πιστεύων εἶναι κρίσιν καὶ
 ἀνάστασιν καὶ ἀνταπόδοσιν τῶν βεβιωμένων, ἦλθες ἐν τῇ
 80 μονῇ, ὁμολογῶν εἶναι Θεὸν μέλλοντα ἀποδοῦναι ἑκάστῳ
 κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ, ἢ οὐδὲ τινα τούτων διέθου ἐν τῇ
 καρδίᾳ σου; Τηρῆσαι τὰς συνθήκας ἀς συνέθου καὶ συνετάξω
 τῷ Χριστῷ ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων ἐλήλθας, ἢ τοῦτο μὲν
 ὡς δεσμὸν ἀδελφότητος δολίως προσεποιήσω, μέλος γενέσθαι
 85 τῆς ἐκκλησίας περιδρασσόμενος, τὸ δὲ ὅλον ἦν σοι ἐν μελέτῃ
 κατεσκευασμένον, ἵνα λαμβάνης ἀνελλιπῶς τὰ πρὸς χορ-
 τασίαν καὶ γαστριμαργίαν χερτάσματα καὶ ζῆς βίον ἀμέριμόν
 τε καὶ ἀπονον, εἰ μὲν οὐκ παρεγίνου δοῦλος γενέσθαι
 Χριστοῦ καὶ ἡμέτερος ἀδελφός, φύλασσε, παρακαλῶ, καὶ
 90 τὰς αὐτοῦ ἐντολάς, καὶ θερμῶς δουλεύειν αὐτῷ προθυμή-
 θητι, ἵνα φανῇς χριστιανὸς ἀληθὴς ἐκ τῶν ἔργων καὶ ἀδελφός
 ἡμῶν φιλόθεος χρηματίσης, ἡμῖν ἐν πᾶσιν ἑομοιούμενος·
 συγκακοπάθησον ὡς καλὸς στρατιώτης, ἵνα καὶ στεφανωθῇς
 καὶ συνδοξασθῇς, αἰωνίῳ δόξῃ ἐκτεφυραίνόμενος. Εἰ δὲ τὸ
 95 πᾶν σχηματίζόμενος μὲν κουρεύεσθαι καὶ μοναχὸς γίνεσθαι
 ἦλθες, τρῶγειν δὲ καὶ πίνειν μετ' αὐτῶν ἐμελέτησας μόνον,
 ἔτοιμα τὰ πάντα εὐρίσκων θῆθεν ἐξ αὐτομάτου, ἀκουσον
 καὶ ἐγὼ σοι λέξω ἃ σοι μέλλουσιν ὑπαντήσαι. Πρῶτον
 μὲν, ὃ καὶ μέγιστον, ἴσθι ὡς οὐ καταλλάττης οὐδὲ προσ-

- 100 φκενώθης Θεῷ, ἀλλὰ ἐχθρὸς λαλόγησαι αὐτοῦ καὶ ἐπίβουλος· καὶ πῶς δὲ οὐκ ἐπίβουλος, ἀλλὰ μελετῶν ἐν καρδίᾳ καὶ ἄλλα ἐπὶ πάντων ἐπαγγαλλόμενος καὶ δοκῶν τὸν ἀλάθητον λαμβάνειν Θεόν; Ἐκεῖνος « Μὴ μεριμνήσητε περὶ τῆς αὔριον, τί φάγητε ἢ τί πίητε ἢ τί ἐνδύτησθε » διαρρήδην
- 105 πᾶσιν ἐντέλλεται, σὺ δὲ διὰ τοῦτο ἀποκαίρη, ἕνα μόνον ἀδελφὸς ὑπάρχης καὶ κοινωνὸς κτημάτων καὶ χρημάτων, ὧν ἰσως ἐν τῷ κόσμῳ ὧν οὐκ ἐκυρίευσας. Ὁ ἀπόστολος παρτινεῖ λέγων « Ἐχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθῆσθε » , σὺ δὲ μὴδὲ εἰς αὐτὴν τὴν
- 110 ἀναγκαίαν χρεῖαν ἀρκοῦμενος, κλέπτεις καὶ νοσφίζῃ τὰ τῆς μονῆς. Καὶ ἐν πᾶσι μὲν τοῖς πρὸς σωματικὴν ἡδονὴν καὶ θεραπεῖαν ὑπάρχουσι ἀδελφὸν σεαυτὸν εἶναι τῶν ἀπάντων ἀκαινοτόμητον βούλῃ καὶ τὴν ἰσότητά μετὰ τῶν κοπιώντων εἰς τὸ ἔργον Κυρίου προσκπατεῖς· ἐὰν δὲ πρὸς νηστεῖαν
- 115 ἢ ἀγρυπνίαν ἢ τῆξιν σώματος, ἐτι δὲ πρὸς πένθος ἢ εὐχὴν ἀδιάλειπτον, παννύχους τε σιέσεις καὶ ψαλμωδίας καὶ ὕμνους πνευματικούς ἴδῃς τινὲς τῶν ἀδελφῶν προθύμως ἑαυτοὺς γυμνάζοντας καὶ τρέχοντας ὅλη τῇ ψυχῇ καὶ προθέσει, ἄλλότριον σεαυτὸν εἶναι λέγεις καὶ ταῦτα ποιεῖν
- 120 μὴ δύνασθαι· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἀποκριθόμενος καὶ μὴ εὐρισκόμενος εἰς τὴν σύναξιν, οἷσι σεαυτὸν ὠφελεῖν. Ὡς τῆς ἡγαν σιωπῶσικας καὶ ἀγνοίας καὶ τῆς ἀπάτης τῶν λογισμῶν σου! Καὶ τὸ χαλεπώτερον τούτου, ὅτι καὶ πειρασμῶν ἔχνος ἔαν ἐνώπιόν σου φανήσεται ἢ καὶ πρὸς δοκιμὴν σου μικρὰν
- 125 τινα λύπην λυπήσῃ σε ὁ ἡγουμένος, καὶ αὐτὸ ἀπαρνῇ τὸ ἐνδυμα, καθὼς πολλοὺς ἐγὼ λέγοντας ἤκουσα « Μὴ γὰρ δοῦλος γενέσθαι τινὸς ἐλήλυθα ἢ διὰ τὸ ὑβρίζεσθαι παραγέγονα; » Ὡς τῆς παραπληξίας!
- Οὐκ ἥλδες κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἐγωνίσκοσθαι; Οὐκ
- 130 ἐλήλυθας ἀναλαβέσθαι τὸν κατὰ τῶν παθῶν πόλεμον; Δι' ἣν δὲ τὴν αἰτίαν στρατευθῆναι καὶ τοῖς Χριστοῦ στρατιώταις καταταγῆναι ἠθέλησας; ἕνα σιτηρέσια ἐπίσης αὐτοῖς λαμβάνειν καὶ ὀφείναι, ἀνάκεισαι ὡς οἱ ἐπὶ σκηνῆς τρυφῶντες καὶ μεθύσκομενοι; Ἐὰν ταῦτα λογίζῃ, οὐαὶ σοι ἐν τῇ ἡμέρᾳ
- 135 τῆς κρίσεως, ὅταν ὁ Χριστὸς ἔλθῃ ἡμέσῃ ἀποδοῦναι κατὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ, ὅταν ἐκλήτῃσῃ ἀπὸ τῶν μοναχῶν, τῶν συνταξαμένων αὐτῷ ἐπὶ πολλῶν μαρτύρων, τὰς συνθήκας ἃς συνθέντο ποιῆσαι καὶ διαφυλάξαι ἐνώπιον τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων αὐτοῦ. Τί γὰρ καὶ
- 140 ἐρωτώμενοι ἀποκρινόμεθα; Οὐχί· τί προσήλθομεν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ καὶ τῇ ἁγίᾳ συνόδῳ ταύτῃ, παθοῦντες τὸν

- μοναχικὸν βίον καὶ τὴν ἀγγελικὴν ἀσπάσασθαι πολιτείαν ;
 Τί οὖν πρὸς ταῦτα ἀνθυποφέρομεν , οὐχὶ τὸ « Ναί, τίμιε
 145 πατέρ » ; Ὁ δὲ ἱερεὺς τί πρὸς ὑμᾶς φησι πάλιν ; « Γινώ-
 σκετε, ἀδελφοί, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐλγλύθατε καταριθμηθῆναι
 τοῖς δούλοις τοῦ βασιλείως Χριστοῦ, ἐτοιμάσχετε ἑαυ-
 τοὺς εἰς πειρασμούς. Ἔσεσθε γὰρ εἰδότες ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν
 150 μᾶλλον πᾶσαν μηχανὴν ὃ ἐχθρὸς κινήσει καθ' ὑμῶν. Δεῖ
 οὖν ὑμᾶς καὶ πεινᾶσαι καὶ διψᾶσαι καὶ ῥιγᾶσαι, ἀτιμασθῆ-
 ναι τε καὶ ἐμπτυσθῆναι, ραπισθῆναι τε καὶ χλευασθῆναι
 καὶ πάντα τὰ κατὰ Θεὸν λυπηρὰ ὑπομεῖναι. » Ἄρα τί πρὸς
 ταῦτα ἡμεῖς ἀποκρινόμεθα, Ὀὐχὶ πάντα παθεῖν καὶ ὑπομεῖναι
 ἐπαγγελόμεθα, καὶ τὸ « Ναί, τίμιε πατέρ » κατὰ πᾶσαν
 ἐρώτησιν τῶν τῆς ὑπομονῆς παθημάτων φθιγγόμεθα ;
 155 Οὐχὶ ἐγκράτειαν καὶ ἀγρυπνίαν καὶ προσευχὴν καὶ ὑπακοὴν
 μέχρι θανάτου τῷ προστώτι καὶ πάσῃ τῇ ἀδελφότητι
 φυλάξαι ὁμολογοῦμεν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀγγέλων ; Καὶ
 νῦν, ὡς οὐδενὸς ὄντος τοῦ μέλλοντος ἀπακτῆσαι ἡμᾶς τὰς
 συνθήκας ταύτας ἀς συνθέμεθα, οὕτως διακείμεθα, ἐν
 160 ἀφοβίᾳ Θεοῦ διάγοντες καὶ καταρρονήσει τῶν αὐτοῦ ἐντολῶν,
 κατεπαιρόμενοι οὐ μόνον ἐπάσης τῆς λοιπῆς ἀδελφότητος,
 ἀλλὰ καὶ τῶν προστώτων ἡμῶν, γογγύζοντες, ἀντιλέγοντες,
 καταρώμενοι, ραθυμοῦντες καὶ πάντα ποιῶντες, ὅσα μισοῖ
 ὁ Θεὸς καὶ ὅσα εἰς γέννησιν πυρὸς ἀπολλύουσιν ἡμῶν τὰς
 165 ψυχάς .

- Ποῦ τοιοῦτον ἀπὸ τοῦ αἰῶνος ἡκούσθη μηχανῆς ἔργον ;
 Ποῖος δαίμων τρόπον ἀκωλείας κατὰ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν
 ἐπινοήσῃ μείζονα τούτου ; Μᾶλλον δὲ τί πλεῖον καθ' ἡμῶν
 οἱ δαίμονες μεριμνήσουσιν ἢ φροντίσουσι ; Τῷ γὰρ θελήματι
 170 τῆς σαρκὸς ὄρωντες οἱ δαίμονες κατεχομένους ἡμᾶς, τὸν
 θάνατον βλέπουσι περιφέροντας καὶ τίνας ἄλλου χάριν
 καθ' ἡμῶν αὐτοὶ ἐκστρατεύουσιν ; Ἄπας γὰρ ὁ πόλεμος
 τῶν δαιμόνων διὰ τοῦτο καθ' ἡμῶν φέρεται, ὅπως ἐκ τῆς
 τοῦ Θεοῦ δόξης καὶ τῆς τοῦ Ἀγίου Πνεύματος ἀλλοτριώσωσι
 175 χάριτος τοὺς παιδομένους αὐτοῖς. Ἄλλ' ἡμεῖς καὶ πρὸ τῆς
 ἐκείνων πάλης ἑαυτοὺς ἡμᾶς, ὡς ὁρῶ, τῆς τοιαύτης ἀπεστε-
 ρήσαμεν θεωρίας, καταλιπόντες τὰς τοῦ Θεοῦ ἐντολάς καὶ
 μηδὲ ζητῆσαι αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς ποτε προθυμοῦμενοι.
 Εἰ γὰρ ἐζητοῦμεν αὐτόν, οὐκ ἂν οὕτω ραθυμῶς καὶ ἀμελῶς
 180 ἔβιοῦμεν. Ἐάν τὰ οὐράνια ἐφροντίζομεν, οὐκ ἂν περὶ τὰ
 γήινα τοσαύτην σπουδὴν ἐποιοῦμεν. Ἐάν περὶ τῶν
 ἀφθάρτων διανοούμεθα, οὐκ ἂν ἐκτεχῆναμεν εἰς τὰ βέοντα καὶ
 φθαρτά. Ἐάν τῶν αἰώνιων ἐπόμεθα, οὐκ ἂν τῶν προκαιρῶν

οὕτως ἀντεκκοιούμεθα. Ἐάν τὸν Θεὸν ἡγαπῶμεν, οὐκ ἂν
 185 τοὺς πρὸς αὐτὸν ἡμᾶς ὠδηγοῦντας οὕτως ἀπεστρεφόμεθα.
 Ἐάν τὰς ἀρετὰς περιεκοιούμεθα, οὐκ ἂν τοὺς διδασκάλους
 τῶν ἀρετῶν ἐδδελυσσόμεθα. Ἐάν τὴν νηστείαν ἀσμενοὶ
 ἡσπαζόμεθα, οὐκ ἂν ποτε διὰ βρωμάτων ἢ κομμάτων ἐνδεῶς
 ἐγογγύζομεν. Ἐάν ἐγκρατεῖς τῶν καθῶν εἶναι ἡγωνιζόμεθα,
 190 οὐκ ἂν ἀκρατῶς ταῖς ἡδοναῖς ἐνεδίδομεν. Ἐάν πίστιν
 εἶχομεν ὀρθὴν καὶ βεβαίαν, οὐκ ἂν τὰ τῶν ἀπίστων ἔργα
 διεκπραττόμεθα. Ἐάν φόβον Θεοῦ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν
 εἶχομεν, οὐκ ἂν τοῖς γυναικοῖς δούλοις αὐτοῦ εἰς πᾶσαν
 ἀρετὴν θαυράστον ἀντεπίπτομεν. Ἐάν ταπεινώσιν ἐκτενσά-
 195 μεθα, οὐκ ἂν τῶν τοῦ Θεοῦ δούλων κατεκαίρομεθα. Ἐάν
 ἀγάπην ἀληθινὴν κτήσασθαι ἐξιώθημεν, καὶ τὸν Θεὸν ἂν
 ἐγνωρίζομεν καὶ οὐ μόνον παιδεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ ἀτιμάζεσθαι
 καὶ τύπτεσθαι καὶ ἀδικεῖσθαι καὶ ἐπηρεάζεσθαι καὶ πάντα
 πειρασμὸν, πᾶσαν θλίψιν προθύμως ὑπομένειν διὰ τὸν
 200 Χριστὸν ἠδελύσαμεν.

Νυνὶ δὲ τοσούτοις τοῖς πάθεσι κατεσχημένοι τελοῦμεν
 καὶ ἐν τοσαύτῃ σκοτώσει καὶ ἀγνοίᾳ τυγχάνομεν, ὅτι οὐδὲ
 ἐν οἷς ἐσμεν αἰσθανόμεθα, οὐδὲ ὅτι κακῶς πράττομεν
 ἐπιστάμεθα. Διὰ τοι τοῦτο καὶ ἐάν παρὰ τινος ὑπομνησθῶμεν
 205 περὶ τινος ἁμαρτίας, ὥς μὴ ἀσκηρότεας ποτὲ τὰς τῶν
 χριστιανῶν Γραφὰς οὕτως ἀποκρινόμεθα. «Καὶ ἄρα γε
 ἁμαρτία ἡ πρᾶξις αὕτη ἐστὶ, Καὶ τίνος χάριν ἡ καὶ διὰ τί
 ἁμαρτία λογίζεται; Ματαιῶς τοῦτο παρὰ τινων ἁμαρτία
 ὀνομάζεται. Εἴθε τὰς μείζονας ἐνυλαζάμεθα πράξεις·
 210 περὶ γὰρ τούτων τῶν μικρῶν τὴν πολλὴν ὁ Θεὸς ἀκριβείαν
 οὐ μὴ ἐνδείξηται.» Καὶ ταῦτα τίνες, Οἱ μοναχοί, οἱ δευτέραν
 ὁμολογίαν καὶ συνθήκην μετὰ τοῦ Θεοῦ ποιησάμενοι, οἱ τὴν
 στολὴν ὡς ἀρετὴν καὶ τὸ ὄνομα ἀντὶ ἐγνότητος περιφέροντες,
 οἱ κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ ἀποβαλέσθαι Χριστῷ συνταξά-
 215 μενοι, οἱ γονεῦσι καὶ φίλοις ὁμολογήσαντες ἀποτάξασθαι, οἱ
 ὡς Θεῷ τῷ πνευματικῷ αὐτῶν πατρὶ συνταξάμενοι ὑποτάσ-
 σασθαι, οἱ μέχρι καὶ βλέμματος καὶ ἔργου ῥήματος τὴν
 ἀκριβείαν καὶ ἀσκήσιν ἐπαγγελάμενοι, τὸ φθονεῖν ἢ λουδορεῖν
 ἢ γογγύζειν ἢ ἐντιλέγειν ἢ ψεύδεσθαι καὶ ἰδιορρυθεῖν καὶ
 220 ὀρνύειν ἢ τι τῆς μονῆς κρυφίως νοσφίζεσθαι ἢ καὶ διδόναι
 ἑτέροις ἀνευ βουλής τοῦ προϊεστῶτος ἁμαρτίαν οὐ κρίνουσι.
 Πρὸς τούτοις, οὐδὲ τὸ κακῶς διοικεῖν τὰ ἐμπιστευθέντα
 αὐτοῖς πράγματα, οἷον ἢ προσπαθῆς τι ποιεῖν ἐν αὐτοῖς ἢ
 ἐμπαθῆς ἢ δολερῶς ἢ φθονερῶς ἢ ἀσυνειδήτως καὶ κατὰ
 225 πραγματείαν, ἡγοῦνται εἶναι τὸ σύνολον ἁμαρτίαν.

Οὐ φρίττεις, ἄνθρωπε, τοῦ Θεοῦ ἀκούων καθ' ἑκάστην
 σοι λέγοντος διὰ πασῆς τῆς θείας Γραφῆς « Λόγος σαπρὸς
 μὴ ἐκπορεύεσθαι ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν Ἀμὴν γὰρ λέγω
 ὑμῖν, καὶ ὑπὲρ ἑνὸς λόγου λόγον δώσετε καὶ ὑπὲρ ψυχροῦ
 230 ὕδατος μισθὸν λήψετε », Οὐκ ἀκούεις ὅτι καὶ ἐννοῶν
 καὶ λογισμῶν καρδίας κριτὴς ἐστὶν ὁ Θεός, Τί γὰρ φησιν,
 « Ὁ ἐμβλέπων γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, ἤδη ἐμοίχευσεν
 αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ » Εἶδες πῶς μοιχὸς κρίνεται
 ὁ πρὸς ἐπιθυμίαν ἐμβλέπων εἰς πρόσωπόν τινος, Οὕτως
 235 ἴσθι βεβαίως, ὦ ἄνθρωπε, ὅτι καὶ ὁ ἐπιθυμῶν χρημάτων
 κρατούμενος φιλάργυρος κρίνεται, εἰ καὶ μηδὲν ἕτερον τὸ
 σύνολον κείνηται, καὶ ὁ βρωμάτων πολυτελῶν καὶ πολλῶν
 ὀρεγόμενος γαστριμαργός ἐστίν, εἰ καὶ δι' ἐνδεικν ἄσπε-
 μονω καὶ ὕδατι τρέφεται, καὶ πόρνος ὁ τοῖς λογισμοῖς ἐπὶ
 240 πολὺ συνδράζων καὶ μολυνόμενος, εἰ καὶ πρόσωπον ἀνθρώπου
 ποτὲ μὴ θεάσθῃται Οὕτω καὶ ὁ λέγων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ
 « Κακῶς ἐπράχθη τοῦτο καὶ παραλόγως ἐκεῖνο γέγονε » καὶ
 « Διὰ τί τὸ καὶ τὸ γέγονεν, ἵνα τί δὲ ἐπὶ ἐκεῖνο οὐ γέγονε, »
 — μὴ πλανηθῇ, καταλαλήτης ἔσται, καὶ ὡς κατακρίνων
 245 κριθήσεται, κἂν μὴ ἐκβαλῇ ῥήμα ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ,
 μηδὲ ἀκουσῇ τις τὴν φωνὴν αὐτοῦ

Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου, φιλόανθρωπός ἐστιν ὁ Θεός
 καὶ ἐλεημιῶν καὶ εὐσπλαγχνός, καὶ γὰρ μαρτυρῶν ὁμολογῶ
 καὶ τῇ αἰστοῦ εὐσπλαγχνία θαρρῶ σωζέσθαι Πλὴν γινώσκετε
 250 ὅτι τοὺς μὲν μετανοούντας καὶ μετὰ τάσης ἀκριβείας καὶ
 φόβου πολλοὺ ἠτρούντας τὰς αὐτοῦ ἐντολάς οὐδὲν ὠφελήσῃ,
 ἀλλὰ καὶ χεῖρον μᾶλλον τῶν ἀπίστων ἐθνῶν καὶ ἀβασπιστῶν
 αὐτοὺς τιμωρησεται Μὴ πλανᾶσθε ὦ ἀδελφοί, μηδὲ μικρά
 ὑμῖν τινα τῶν ἁμαρτημάτων φαινέσθωσαν καὶ ὡς μὴ τοσαύτην
 255 βλάβην ἐμποιοῦντα ταῖς ἡμετέροις ψυχαῖς καταφρονεῖσθωσαν
 παρ' ἡμῶν Μικροῦ γὰρ καὶ μεγάλου ἁμαρτήματος διαφορὰν
 οὐκ ἐπίστανται οἱ εὐγνωμονες δούλοι, ἀλλὰ κἂν μέχρι
 βλέμματος ἢ ἐννοίας ἢ λόγου πταίσωσιν, ὡς ἐκπεπωκότες
 τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγάπης δίδωκενται, ὅπερ καὶ ἀληθὲς εἶναι
 260 πείθομαι Ὁ γὰρ ἔξω τοῦ θεοῦ θελήματος μικρόν τι
 ἐνθυμηθεὶς καὶ μὴ εὐθύς, τὴν τοῦ λογισμοῦ προσβολὴν
 ἐκδιώξας, μετάνειλα γένηται, ἀλλὰ καταδεξάμενος κρατήσῃ
 τὴν ἐννοίαν, εἰς ἁμαρτίαν αὐτοῦ λογίζεται, κἂν ἐν ἀγνοίᾳ
 τοῦ κακὸν εἶναι τοῦτο λογίζεται Ἐλθόντος γὰρ τοῦ νόμου,
 265 ἤγγουν τῆς τῶν ἁγίων Γραφῶν διδασκαλίας, τὸ μὲν ἐν ἀγνοίᾳ
 κατεχόμενον κακὸν ἀνέζησε καὶ ἡ ἁμαρτία ἐν ἐμοὶ εὐρέθη
 οὐσα, ἐγὼ δὲ νεκρός καὶ τοῦ καλοῦ ξένος γέγονα

- Χρή τέκνον πάντας τοὺς ἐπερχομένους ἡμῖν λογισμοὺς διακρίνειν καλῶς καὶ ἀντιπαρτιθέναι αὐτοῖς τὰς μαρτυρίας
- 270 ἐκ τῶν θεοκινύστων Γραφῶν καὶ ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν πνευματικῶν καὶ ἁγίων πατέρων καί, εἰ μὲν συμφέδοντας ταύταις καὶ ἰσχυριζομένους εὐρίσκωμεν αὐτοὺς, πάσῃ δυνάμει τούτους κρατεῖν καὶ εἰς ἔργον θαρροῦντας ἐξάγειν· μὴ συμφαινοῦντας δὲ τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας, μετ' ὀργῆς
- 275 πολλῆς αὐτοὺς ἐξ ἑαυτῶν ἀποπέμπεσθαι, καθά γέγραπται· « Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἁμαρτάνετε. » Ὡς γάρ μίσημα καὶ θανάτου κέντρον, οὕτως ἐμφεύεται δεῖ τὴν ἐγγινομένην ἐκ τῶν ἐμπαθῶν λογισμῶν εἰσβολήν. Πολλῆς οὖν ἡμῖν χρεία τῆς νήψεως, πολλῆς τῆς σπουδῆς, πολλῆς τῆς τῶν θείων
- 280 Γραφῶν ἐρευνῆς. Τὴν γὰρ ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν ἐμφαίνων ἡμῖν ὁ Σωτὴρ Διγεν· « Ἐρευνάτε τὰς Γραφάς. » Ἐρευνᾶτε καὶ μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ πίστεως κατέχετε τὰ λεγόμενα, ὅπως ἀκριβῶς ἐκ τῶν θείων Γραφῶν ἐπιστάμενοι τὸ τοῦ Θεοῦ θέλημα, δύνησθε τὸ καλὸν διακρίνειν ἀπταιστώτως
- 285 ἀπὸ τοῦ χείρονος καὶ μὴ παντὶ πνεύματι ὑπακούειν, μηδὲ τοῖς φιλαθεροῖς συμπεριφέρεσθαι λογισμοῖς. Πληροφορήθητε, ἀδελφοί μου, ὅτι οὐδὲν οὕτως εὐκόλῳ εἰς τὸ σωθῆναι ἡμᾶς ὥς τὸ ἐπακολουθεῖν τοῖς τοῦ Σωτῆρος θείοις προστάγμασι. Πλὴν ὅμως πολλῶν ἡμῖν δεῖ τῶν θαρρύνων, πολλοῦ
- 290 τοῦ φόβου, πολλῆς τῆς ὑπομονῆς καὶ ἐπιμόνου εὐχῆς, ἵνα μὴ ἐνὸς δεσποτικῶν ῥήματος δυνάμει ἀποκαλυφθῇ ἡμῖν, ὅπως γινώσκων τὸ ἐν μικροῖς λόγοις κεκρυμμένον μέγα μυστήριον καὶ μέχρι θανάτου καὶ ὑπὲρ μᾶς κεραίας τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τὰς ψυχὰς ἡμῶν θήσωμεν. Ὁ γὰρ τοῦ
- 295 Θεοῦ λόγος ὡς μάχαιρα διτομὸς ἐστίν, ἀποτέμνουσα καὶ ἀποχωρίζουσα τὴν ψυχὴν ἀπὸ πάσης σωματικῆς ἐπιθυμίας τε καὶ αἰσθήσεως· οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ὡς πῦρ φλέγον γίνεται, διεγείρων ἡμῶν τὸ πρόθυμον τῆς ψυχῆς καὶ ποιῶν ἡμᾶς τοῦ καταφρονεῖν πάντων τῶν λυπηρῶν τοῦ βίου καὶ
- 300 ἡγείσθαι χαρὰν πάντα πειρασμὸν ἐπερχόμενον, καὶ τὸν φοβερόν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις θάνατον, ὡς ζωὴν καὶ ζωῆς πρόξενον, ἐπιθυμεῖν καὶ ἀσπάζεσθαι.

Διό, παρακαλῶ, ἀκινήσωμεν ποτε, ἀδελφοί μου, καὶ ἀλλήλους διεγείροντες, τῇ παρακλήσει τοῦ λόγου, πρὸς

305 ζῆλον καὶ μέμνησιν τοῦ καλοῦ, δράμωμεν σπουδαίως, σπείσωμεν προθύμως καὶ ζωύσῃ τῇ προθυμίᾳ χωρισθῶμεν τῇ ἀπροσπαθείᾳ τοῦ κόσμου, ἐκωδῶμεν τῇ ταπεινώσει τοῖς ἀπ' αἰῶνος ἁγίοις· ἐκποδυσώμεθα τὸν παλαιὸν ἀνθρώπον τῇ ἐκκοπῇ τοῦ γεώδους θελήματος καὶ τῇ νεκρώσει τοῦ

- 310 χοῦκοῦ φρονήματος, ἐνδυσώμεθα τὸν νέον Ἀδέμ, Ἰησοῦν Χριστόν, διὰ τῆς καθαρᾶς καὶ ἀβίου προσευχῆς, τοῖς διηνεκέσι δάκρυοις ἀποσμήξαντες ἑαυτοὺς. Ὡρην καθ' ὥραν καὶ ἡμέραν καθ' ἡμέραν ἀνακινῶμεθα ποιήσωμεν ἑαυτοὺς διὰ μετανοίας, ἵνα καὶ πολεμεῖν διδασκώμεν καὶ παλαίειν
- 315 τοῖς δεῖ πολεμοῦσιν ἡμῖν ἐχθροῖς δαίμοσιν. Ὁ γὰρ τὰ εἰρημίας ὅπλα μηδέπω κτησάμενος, ἐν καιρῷ πολέμου στήναι οὐ δύναται, μᾶλλον δὲ ἐν πάσῃ ὥρᾳ τιτρώσκεται. Γυμνός γὰρ ὑπάρχων τῶν ὁπλῶν ἐκείνων, ἐν εἰρήνῃ καὶ ἐλευθερίᾳ διάγειν οὐ δύναται, ἐπειδὴ οὐχ ὁμοίως τῶν ἐξω
- 320 πολέμων καὶ ὁπλῶν καὶ ὁ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς πόλεμος, ἀλλὰ πολὺ ἐκείνου φρικωδέστερος οὗτος. Ἄνθρωποι γὰρ πρὸς ἀνθρώπους μαχόμενοι, ποτὲ μὲν πολεμοῦσι μετὰ τῶν ὁπλῶν, ποτὲ δὲ ὑπαναχωροῦσι καὶ πνέονται, καὶ ἄρματα βίπτουσι καὶ ὅπνου μεταλαμβάνουσι καὶ τροφῆς μετὰ ἀδείας
- 325 ἀπάσης, καὶ ὀχυρώμασι πολλοῖς ἑαυτοὺς περικλείουσι καὶ ἄλλοι ἀντ' ἄλλων τὴν φυλακὴν ἐμπιστεύονται, θέν καὶ φυγῇ τις χρῆσάμενος σέσωσται, καὶ κρατηθεὶς ἴσως οὐ τεθανάτωται, ἀλλὰ τὴν ἐλευθερίαν περιδόξῃ δουλείᾳ ἀνταλλάξάμενος, περιφανέστερος ὤσθη καὶ μᾶλλον ἐκλούπησεν.
- 330 Ἐνταῦθα δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ διηνεκῆς τυγχάνει ὁ πόλεμος καὶ διηνεκῶς ἀνάγκη περιδεθλῆσθαι τοῖς τοῦ Χριστοῦ στρατιώταις τὰ ἑαυτῶν ὅπλα. Οὐκ ἐπὶ γὰρ ἐν νυκτὶ ἢ ἐν ἡμέρᾳ ἢ ἐν μιᾷ καιροῦ βοηθῇ τοῦτον τὸν πόλεμον πνέσασθαι, ἀλλὰ καὶ ἐσθιόντων ἡμῶν καὶ πινόντων καὶ κοιμωμένων
- 335 καὶ ὅτιοῦν ἐργαζομένων, ἐν τῇ ἐκμῇ τῆς μάχης τυγχάνομεν. Ἀσάρκους γὰρ ἔχομεν ἐχθρούς, οἵτινες καὶ κατὰ πρόσωπον ἡμῶν διηνεκῶς ἵστανται, εἰ καὶ μὴ βλέπονται παρ' ἡμῶν, καὶ σκοποῦσιν ἀκριβῶς εἰ που εὐρεῖν δυνηθῶσι μέλος ἡμῶν ἔσκεπον τοῦ ἐμπῆξαι τὰ αὐτῶν βέλη καὶ θανατῶσαι ἡμᾶς.
- 340 Καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ ἀπὸ τειχῶν αἰσθητῶν καὶ ὀχυρωμάτων ἑαυτὸν περιφυλάξαι δυνάμενος καὶ κἀν μίαν ὥραν ἀποκρυβῆναι καὶ μικρὸν ἀναπνεῦσαι καθ' ἑαυτὸν ἢ φυγῇ χρῆσασθαι καὶ σωθῆναι, οὐδὲ ἄλλον ἀντ' ἑαυτοῦ τοῦτον τὸν πόλεμον ἀναδέξασθαι, ἀλλὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀνάγκη πᾶσι ἐπίκειται
- 345 τοῦ πολεμῆσαι τοῦτον τὸν πόλεμον, καὶ ἢ νικήσαντι τινα ζῆσαι ἢ πληγέντι ἀποθανεῖν ἀναμφιβόλως.

Πληγὴ δὲ πρὸς θάνατόν ἐστι πᾶσι ἀμετανόητος καὶ ἀνεξαγόρευτος ἁμαρτία καὶ τὸ εἰς ἀπόγνωσιν τινὰ ἐμπεσεῖν, ὑπερ τῆς ἡμετέρας ἐστὶ προαιρέσεως καὶ θελήσεως. Εἰ γὰρ

350 ἡμεῖς ἑαυτοὺς οὐ προδῶσομεν τῇ τῆς ἀμαλείας βόθρῳ καὶ ἀπογνώσεως, οὐδὲν οὐδαμῶς οἱ δαίμονες ἰσχύσουσι καθ'

- ἡμῶν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὸ πληγῆναι ἡμᾶς, ἐάν θέλωμεν, ἀνδρείοτεροι καὶ ἐμπειρότεροι διὰ θερμῆς μετανοίας γινόμεθα. Μετὰ γὰρ τὸ πληγῆναι καὶ θαναῖν πάλιν ἀναστῆναι καὶ
- 355 πολυμειν, τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀγαθῶν ἀνδρείων ἐστίν, ὅπου καὶ πολλοῦ ἀξίον ἐστὶ καὶ θαύματος πλῆρες. Τὸ μὲν γὰρ ἀπλήγους ἡμᾶς διατηρηθῆναι οὐκ ἐστὶ τῶν ἐφ' ἡμῖν, τὸ δὲ ἀθανάτους εἶναι ἢ θνητοὺς τῶν ἐφ' ἡμῖν ἐστὶ. Μὴ ἀπογινοσκόντων γὰρ ἡμῶν, οὐ τεθνηξόμεθα, θάνατος οὐ κυριεύσει
- 360 ἡμῶν, ἀλλὰ ἐσόμεθα ἀεὶ δυνατοί, τῷ παντοδυνάμῳ καὶ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἡμῶν ἐν μετανοίᾳ προσφεύγοντες.
- Διὰ δὲ τοῦτο παρακαλῶ ἑμαυτὸν τε καὶ πάντας ἡμᾶς πᾶσαν σπουδὴν, πᾶσαν ἀνδρείαν ὑπομονῆς καὶ καρτερίας διὰ τῶν ἀγαθῶν ἐπιδείξασθαι πράξεων, ἵνα διὰ πεισῶν τῶν τοῦ
- 365 Χριστοῦ ἐντολῶν καὶ προσταγμάτων ὁδεύοντες, ἐν προθυμίᾳ ψυχῆς εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς καταστήσωμεν ἐν ἀγωγίμοις τοῦ Πνεύματος, καὶ τῇ μιᾷ καὶ ἀδικαιρέτῳ Τριάδι παραστήναι καὶ προσκυνῆσαι καταξιοθῶμεν ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
- 370 Ἀμήν.

IV

- 1 Περὶ μετανοίας καὶ κατανύξεως. Καὶ διὰ τοῦτων ταύτην ἔργων κτήσασθαι δυνατόν. Καὶ ὅτι ἐκεῖθεν θαυράτων ἀδύνατον εἰς καθαρότητα καὶ ἀσφάλειαν ἔλθαι τινά.
- Λόγος Δ'.
- 2 Ἐπειδὴ περ, πατέρες καὶ ἀδελφοί, τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Στουδιώτου τὰ θεόπνευστα τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ πράξεων ἀναγινώσκετε συγγράμματα, ἅπερ ἐκεῖνος εἰς πολλῶν ὠφέλειαν ἐξέθετο θείῳ κινούμενος Πνεύματι, μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ ὑπερφυῶν κατορθωμάτων καὶ τοῦτο
- 10 ῥητικῶς οὕτως, καθὼς ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐκεῖνος ἀπαράβατως ἐφύλαξεν, ἔγραψε καὶ ἐδίδαξε λέγων· « Ἀδελφέ, ἐκεῖθεν θαυράτων μὴ κοινωνήσης ποτέ. » Τοῦτο οἱ ἐκκραταὶ ἀκούσαντες — πολλοὶ γὰρ παρῆσαν οὐ μόνον λαϊκοί, ἀλλὰ καὶ μοναχοὶ τῶν ἀνομαστῶν καὶ περιδόξων ἐπ' ἀρετῇ —
- 15 ἐθαύμασαν ἐπὶ τῷ λόγῳ καὶ ἀλλήλοις ἐκτενέσαντες εἶπον, ὡς ὑπομειδιῶντες, ὁμοθυμαδὸν μιᾷ τῇ φωνῇ· « Λοιπὸν ἡμεῖς οὐδέποτε κοινωνήσωμεν, ἀλλὰ μέινωμεν ἅπαντες ἀκοινωνῆται! » Τούτων ἀκούσας ὁ ἄθλιος ἐγὼ καὶ παλαι-

- πωρος, κατ' ἰδίαν τε μνησθεὶς ἐκείνων αὐτῶν τῶν ταῦτα
 20 εἰπόντων καὶ τῶν ῥημάτων αὐτῶν καὶ διαπονηθεὶς, ἐκλαυσα
 πικρῶς, ἐν ὀδύνῃ καρδίας μου λέγων οὕτως ἐν ἑμαυτῷ
 « Ἀρά γε οὕτω περὶ τοῦ πράγματος ἀληθῶς διακαίμενοι καὶ
 ὡς ἀδύνατον εἶναι τοῦτο ἀπὸ ψυχῆς λογισάμενοι, εἶπον ἃ
 εἶπον ; ἢ ὡς μικρόν τι μᾶλλον κατόρθωμα λογισάμενοι τὸ
 23 κατὰ τὸν καιρὸν τῆς κοινωνίας κλαῦσαι μόνον, τοῦ ῥήματος
 κατεγέλασαν ; » Πάντως γὰρ εἰ μὴ καθ' ἐκάστην ἡμέραν
 καὶ νύκτα ἔργον ἔχει τὸ κλαίειν τις ἐνώπιον Χριστοῦ τοῦ
 Θεοῦ, οὐδὲ ὅτε τῶν θεῶν μυστηρίων μεταλαβεῖν βουληθῇ,
 κἢν ὅπως οὖν πενθῇσαι ἢ κλαῦσαι ἰσχύσει κατὰ Θεὸν καὶ
 30 θακρύνειν κατενεργεῖν σταλαγμούς· πῶς γάρ, εἰ μὴ κατ'
 οἰκονομίαν τινὰ ἄρρητον ἢ σύμβασιν ἐξ αἰτίας τινὸς σπανίως
 ἐπέλθῃ τινί ; ὁ οὐδὲ θαυμαστόν μοι δοκεῖ, ὅπου γε πολλοὶ
 καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς αὐτῶν ἐκλαυσαν ὁμοῦ καὶ
 ἐδάκρυσαν (οἶμαι δὲ οὐ πολλοί, ἀλλὰ λίαν ὀλίγοι καὶ εὐαριθμη-
 35 τοί). Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀδύνατον πάντῃ λογίζονται, τὸ μετὰ
 θακρύνων καθ' ἐκάστην μετέχειν τῶν φρικτῶν μυστηρίων,
 φεῦ τῆς ἀγνοίας αὐτῶν, βαβαὶ τῆς ἀναληθσίας, οἶμοι τῆς
 ἀνοίας τῶν ταῦτα λεγόντων καὶ ἀμελείας καὶ τῆς παρώσεως.
 Εἰ γὰρ αὐτοὺς ἐκρινον, οὐκ ἂν ὑπὸ τῶν ἰδίων λόγων
 40 ἐκρίνοντο· εἰ μετανοίας ἐπεμελοῦντο, οὐκ ἂν ἀδύνατον
 εἶναι ποτε τοῦτο ἀπηρεύξαντο εἰ πράξιν μετήρχοντο
 ἔγκαρπον, οὐκ ἂν ἀγευστοὶ τοῦ τοιοῦτου καλοῦ τῆς τοιαυτῆς
 δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ ὅλως ἐτύγχανον εἰ φόβον Θεοῦ ἐν
 καρδίᾳ ἐκτήσαντο, οὐ μόνον ἐν τῷ καιρῷ τῆς μεταλήψεως
 45 τῶν θεῶν μυστηρίων δυνατόν εἶναι τὸ πενθεῖν καὶ κλαίειν
 διεμαρτύραντο, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ᾠρᾷ εἰ ὁλόν τε.

Διὸ καὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην περὶ τούτου πληροφορησά-
 βουλόμενος, ὡς πρὸς ἐκείνους αὐτοὺς τοὺς οὕτως εἰπόντας
 τὸν λόγον παιοῦμενος, διερωτῆσαι προήρημαι « Εἰπατέ
 50 μοι, ὦ βάλτις-οὶ ἀδελφοί, διὰ τί τοῦτο ἀδύνατον ; » —
 « Ἐπειδὴ, φησὶν, οἱ μὲν εὐχερῶς καὶ ἄλ' ἐτοίμου πρὸς
 κατάνυξιν ἔχουσιν, οἱ δὲ σκληροκάριοί τινες καὶ λιθοκάριοι
 ὄντες, οὐδὲ τυπτόμενοι κατανύσσονται. Οἱ οὖν οὕτως ἔχοντες,
 πῶς κλαίειν καὶ πενθεῖν θύνανται καὶ μετὰ θακρύνων θεὶ
 55 κοινωνεῖν ; Ἀλλὰ καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοὶ τὴν θέλει καὶ ἀναίμακτον
 λειτουργίαν ἐπιτελοῦντες, πῶς θύνανται κλαίειν ; » — « Αὐτὸ
 οὖν τοῦτο τὸ εἶναι σκληροῦς, ὡς φατέ, καὶ πρὸς κατάνυξιν
 δυσκινήτους, πόθεν αὐτοῖς, εἶπατε εἰ ἐπίστασθε, προσγένητο ;
 60 Ὑφάντες καὶ τὴν ἀκοὴν εὐμενῶς ὑποκλίναντες, μὴ ὑπεκλιώσῃτε

μαθεῖν ἐξ ἐμοῦ τοῦ ἰσχύτου. Γέγραπται γάρ « Ἐάν δὲ τῷ ἰσχυτῷ ἀποκαλυφθῇ, ὁ πρῶτος σιγάτω . »

- « Πόθεν οὖν, φησὶν, ὁ μὲν σκληρός, ὁ δὲ εὐκατάνυκτος ; »
 « Ἀκουσον Ἐκ προαιρέσεως ὁ μὲν ἀγαθὴς, ὁ δὲ φαυλὴς . »
 65 καὶ ἐξ ἐννοιῶν ὁ μὲν πονηρῶν, ὁ δὲ οὐ τοιούτων ἰ καὶ ἐκ πράξεων ὁ μὲν ἐναντίων, ὁ δὲ φιλοθέων . Καὶ εἰ δοκεῖ, σκόπησον καὶ εὐρήσεις ἅπαντας τοὺς ἐξ αἰῶνος διὰ μόνων τῶν τριῶν τούτων, ὅτι πολλοὶ ἐξ ἀγαθῶν ἐγένοντο πονηροὶ καὶ ἐκ πονηρῶν ἀγαθοί . Πόθεν γάρ — ἵνα ἀνωθεν αὐτοὺς
 70 ἐπαριθμήσωμαι , ὁ Ἐωσφόρος ἐξέπεσεν ; οὐχὶ προαιρέσει καὶ λογισμῷ συγκαταθεμένος πονηρῷ ; Πόθεν ὁ Κἀν ἀδελφοκτόνος ἐγένετο , οὐχὶ τῇ πονηρᾷ προαιρέσει ἑαυτὸν τοῦ Ποιητοῦ προτιμήσας καὶ λογισμοῖς πονηροῖς ἐξακολουθήσας, τῷ φθόνῳ ἐκδοτός γέγονε καὶ τὸν φόνον εἰργάσατο ;
 75 Πόθεν δὲ ὁ Σαουλ ἐζητεῖ κρατῆσαι καὶ ἀποκτεῖναι τὸν Δαυὶδ, ὃν ὡς ἑαυτὸν ἐτίμα τὸ πρότερον καὶ ὑπερηγάτα ὡς εὐεργέτην ἐκ φύσεως ἢ ἐκ πονηρᾶς προαιρέσεως ; εὐδὴλον ὅτι ἐκ πονηρᾶς προαιρέσεως ἰ ἐκ φύσεως γάρ οὐδεὶς ἐγένετο πονηρός, ἐπειδὴ οὐδὲ πονηρῶν ἔργων ποιητὴς ὁ Θεός, ἀλλὰ
 80 ἴκαν καλῶν , μάλα δὲ ἀγαθὸς ὢν καὶ τοῦτο οὐ θέσει καὶ προαιρέσει, ἀλλὰ φύσει καὶ ἀληθείᾳ . Πρὸς τούτοις πόθεν ὁ μὲν εἰς ληστής, ὁ συσταυρωθεὶς τῷ Δεσπότη Ἰησοῦ Χριστῷ, ὤλεγεν « Εἰ Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς », ὁ δὲ ἕτερος αὐτῷ ἀνθυπέφερον ἰ « Οὐδὲ φοβῇ
 85 σὺ τὸν Θεόν ; ὅτι ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπελάβομεν, οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἐπραξε » ; Πόθεν, εἶπέ μοι, ὁ μὲν ταῦτα, ὁ δὲ ἐκεῖνα ἐφθέγγετο ; καὶ ὁ μὲν ἐδικαιώθη, ὁ δὲ κατεκρίθη ; Οὐχὶ ἐκ προαιρέσεως ἑαστος καὶ λογισμῶν ὁ μὲν ἀγαθῶν, ὁ δὲ πονηρῶν ; Ἐκ τούτων
 90 γάρ καὶ ὁ μὲν ἀπιστίαν, ὁ δὲ πίστιν κτησάμενος ὤλεγε ἰ « Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου . »

- Ἵνα δὲ τοὺς ἄλλους παρήσω πολλοὺς ὄντας, ἐκ τούτων ὧν εἶπαι βούλομαι μάθετε καὶ διδάχθητε ὅτι προαιρέσεως αὐτεξουσιότητι ἑαστος, ἢ καταναγκτικῶς καὶ ταπεινός, ἢ
 95 σκληροκάρδιος καὶ ὑπερήφανος γίνεται . Καὶ εὐκότως . Δύο γάρ τινων ἀποτασσομένων τῷ βίῳ ὁμοτέχνων, ὁμογενῶν, συνηλικιωτῶν, ἴσθ' ὅτε καὶ ἀδελφῶν, ὁμογενεῶν, ὁμοτρόπων, πονηρῶν, φημί, καὶ σκληρῶν, ἀσελᾶγγων, ὁμοπάτων, φιλοσέρκων καὶ φιλαργύρων καὶ πᾶν εἶδος κακίας καὶ
 100 πονηρίας μεταλθόντων ἐπίσης, καὶ εἰσερχομένων αὐτῶν ἅμα εἰς τὸ τῆς ἀσκήσεως στάδιον, ὁ μὲν αὐτῶν κατορβοῖ πᾶσαν ὁμοῦ ἀρετὴν, ζῶσι πίστεως καὶ προθέσεως, πάντων

- ἀποκοπήν ποιούμενος τῶν κακῶν, ὁ δὲ χεῖρων ἢ ὅπερ ἦν
 πρὸ τοῦ ἀποτάξασθαι γίνεται. Πόθεν οὖν οὐκ ἐπίσης καὶ
 105 τὰ τῆς ἀρετῆς αὐτοῖς κατωρθώθη, ὥσπερ καὶ τὰ τῆς κακίας
 ἐκορυφώθη; Οὐχὶ ὅτι ὁ μὲν προθέσει ψυχῆς ἀγαθῆς πάντα
 τὰ κατὰ Θεὸν ὑπέμεινε λυπηρά, καὶ πρὸς τούτοις προσέχων
 ἦν ἐξ αὐτῆς εἰσόδου καὶ ἀποταγῆς νουνεχῶς ταῖς θεαῖς
 Γραφαῖς καὶ οἰκοθεν ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ ἀγαθὸν ποιεῖν ἐξελέξατο,
 110 μιμούμενος τοὺς τῶν εὐλαβεστέρων ἀνδρῶν βίους καὶ
 συναμιλλώμενος αὐτοῖς ἐν νηστεῖαις καὶ προσευχαῖς, ἐν
 δεήσεσιν, ἐν σιωπῇ χειλέων, ἐν κατανύξει καὶ δάκρυσιν,
 ἐν ἀποχῇ βρωμάτων ἡδέων καὶ ἀκαίρων ὀσμινῶν, ἐν ἐποχῇ
 θυμοῦ καὶ ὀργῆς καὶ κραυγῆς, ὑπομένων ἐμπόνως ὕβρεις
 115 καὶ θλίψεις καὶ στενοχωρίας, καὶ τὰ εὐτελῆ καὶ ἀτιμότερα
 ἐκτελούμενος τῶν ἔργων, μὴ ἀντιλέγων ἢ γογγύζων ἐπιτασ-
 σόμενος, ἀλλὰ προθύμως ἐπιτελῶν πάντα καὶ τὸν ἔσχατον
 φεῖ μεταδιώκων τόπον καὶ ἑαυτὸν εὐτελέστερον λογιζόμενος
 πάντων καί, ἀπλῶς εἰπεῖν, πάντα ποιῶν μετὰ γνώσεως,
 120 ὅσα ἡμᾶς αἱ θεαὶ Γραφαὶ σαφῶς ἐκδιδάσκουσιν, ἵνα τυχὼν
 ἑλέους καὶ συγχωρήσεως τῶν προτέρων κακῶν, εὐρὴ
 παρρησίαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ τὰ ἐναντία τούτων
 πάντων προθέσει ψυχῆς πονηρᾶς ποιῶν, ἔμεινεν ὅπερ ἦν
 καὶ πρὸ τοῦ ἀποτάξασθαι πονηρός, ἵνα μὴ λέγω καὶ χεῖρων
 125 ἢ ὅπερ ἦν.

- Οὕτως οὐκ ἐκ φύσεως, ὥσπερ τινὲς οἴονται, ἀλλ' ἐκ
 προαιρέσεως γίνεται πᾶς ἀνθρώπος εἴτε ταπεινὸς καὶ
 εὐκατάνυκτος, εἴτε σκληρὸς τὴν καρδίαν καὶ πεπωρωμένος
 καὶ ἀκατάνυκτος. Πότε γάρ, εἰπέ μοι, κατανυγήσεται τὴν
 130 ψυχὴν καὶ δάκρυον ἐξ ὀφθαλμῶν σταλάξει ὁ πᾶσαν ἡμέραν
 σχεδὸν ὧδε κλαίεισιν περιερχόμενος καὶ μήτε σιωπῆς χειλέων,
 μήτε εὐχῆς, μήτε ἀναγνώσεως καὶ ἡσυχίας ἐπιμελούμενος,
 ἀλλὰ ποτὲ μὲν προσομιλῶν τοῖς πλησίον ἐν ταῖς συνάξεσι,
 καὶ οὐ μόνον ἑαυτὸν ἀλλὰ καὶ οἷς προσομιλεῖ τῆς ὠφελείας
 135 ἀπαστέρων, ποτὲ δὲ διασύρων καὶ λοιδορούμενος τοὺς εὐ-
 λαβεῖς τῶν ἀδελφῶν καὶ αὐτὸν ἐσθ' ὅτε τὸν προηγούμενον;
 Πότε κατανύξιν κτήσεται ὁ πάντα περιεργαζόμενος τὰ τῆς
 μονῆς, καὶ οὐ μόνον τὰ τῆς μονῆς, ἀλλὰ καὶ ἐνὸς ἐκάστου
 τὸν βίον; καὶ ποτὲ μὲν λέγων πρὸς τινὰς τῶν ἀδελφῶν
 140 « Ἦκουσα χθὲς τὸ καὶ τὸ » φησί, ποτὲ δέ · « Ἐμαθες τί τῷ
 θεῷ συνέβη τῷ ταπεινῷ; » καὶ πάλιν · « Ἦκούσατε τοῦ
 θεῖου τὴν συμφορὰν; » Ὁ τοιοῦτος ἀρα πότε τῶν οὐκ εὖ
 ἀναμνημονεύσει κακῶν, ἵνα καὶ ποιήσας δάκρυον καταφέρῃ
 ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ; Ὁ δὲ καὶ τῆς συνάξεως ἐξερχόμενος

- 145 ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἀναγνώσεως τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἔγγυς ἢ μακρὰν καθήμενος καὶ προσομιλῶν μετὰ τινος — ποτὲ μὲν ἐκείνου ποτὲ δὲ τῶν ἄλλων τὰς ἀναφελεῖς συντυχίας προβαλλομένων καὶ οὕτω λεγόντων « Ἦκούσατε, φησι, τί τὸν δαίμονα πεποίθηκε ἀδελφόν ὁ ἡγοούμενος ; » ὁ δὲ ἢ « Λοιπόν,
- 150 ἐν εἰπω ὑμῖν τί τὸν δαίμονα πεποίηκε τὸν ταπεινόν, τί ἔχετε εἰπεῖν ; » — καὶ οὕτω τοιαῦτα καὶ χεῖρονα τούτων ὁ διμιλῶν καὶ ἀπασχολῶν καὶ ἀπασχολούμενος εἰς φιλικίας τοιαύτας, πότε εἰς συναίσθησιν ἔλθῃ τῶν οὐκείων ἁμαρτημάτων καὶ ἑαυτὸν ἀποκλαύσεται ;
- 155 Ὁ γὰρ μὴ προσέχων τοῖς θεοπνεύστοις λόγοις, μηδὲ θόραν τιθέμενος περὶ τὰ χεῖλη αὐτοῦ, μηδὲ ἀποστρέφων τὸ οὖς αὐτοῦ ἐξ ἀκοῆς ματαίας καὶ μεμνημένος τῆς ἐσχάτης ἀπολογίας καὶ τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ὅπως γυμνοὶ καὶ τετραχτυλισμένοι ὀφείλομεν παραστήσεσθαι πάντες
- 160 αὐτῷ καὶ δοῦναι λόγον ὑπὲρ τῶν βεβιωμένων ἡμῖν, πῶς ἔρα, εἰ κλεῖον τῶν ἐκατὸν χρόνων ἐπιζήσει ἐν τῷ μοναχικῷ σχήματι, δέκρουον κτήσεται καὶ πενήθῃσι θερμῶς ἑαυτὸν ; Πῶς ὁ τῶν πρωτείων ἐντιποιοούμενος ἐν τῇ στάσει τῆς ἐκκλησίας, ἐν τῇ καθέδρῃ τῆς τραπέζης, καὶ ὑπὲρ τῶν
- 165 τοιούτων δαὶ μαχόμενος καὶ λυπούμενος, λυπηθήσεται ποτε ὑπὲρ τῆς ἰδίας ψυχῆς καὶ κλαύσει κυκρῶς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ; Ὁ δὲ καὶ προφασιζόμενος προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, ἀδυναμίαν προβαλλόμενος, δυνατὸς ὢν καὶ σφριγῶν καὶ νέος, ἐν τῇ στάσει τῆς ἐκκλησίας, καὶ παραμετρῶν ἑαυτὸν
- 170 τοῖς πολλὰ κοπιήσασι καὶ χρονίσασι τῇ ἀσκήσει τῶν εὐλαβεστέρων ἀδελφῶν, λέγων « Μὴ δευτερός εἰμι τοῦ δαίμονος ἢ τοῦ δαίμονος ἐγώ ; ὅτι ἐκεῖνος ἀπακουμβίζων ἵσταται καὶ ἀπερχόμενος ἵσταται » — συνεξισάζων ἑαυτὸν ἐκείνοις, ὁ ἴσως ἀνάξιος ὢν καὶ τῆς κάτω χώρας, πότε τῆς ἑαυτοῦ
- 175 ἀσθενείας ἐπιγνώμων γένηται, ἵνα καὶ στενάχῃς ἀπὸ ψυχῆς κατανυγῇ τὴν καρδίαν καὶ θαυμάσῃ τοὺς ὀφθαλμοῖς ; Ἦ γὰρ κενοδοξία, δοῦλον αὐτὸν τῇ ἀκηδῇ ἐκδοῦσα, οὐκ ἔτι ἐν οὐδενὶ καρτερῆσαι ἀφίησιν αὐτὸν ἐν ὑπομονῇ· καὶ διάγει ἕκτοτε ἕκαστος τῶν τοιούτων εἰς πᾶσαν συναξιν ἐν βαθυμίᾳ
- 180 καὶ ἀμελείᾳ, τοῖς πλησιάζουσιν αὐτῷ καὶ ἀνεχομένοις ἀκούειν αὐτοῦ προσομιλῶν συνεχῶς μέτρια καὶ γραῶδη μυθεύματα . Καὶ οὕτως ἀναισθήτως ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀναλγητῶς τοῖς πνευματικοῖς καὶ θεοσεβέσις ἀνδράσι συνεπηρεχόμενος ἐν ταῖς θείαις συναξέσιν, ἀναφελῶς ἐκείθεν
- 185 ἐξέρχεται, μηδεμίαν ἀλλοίωσιν ὁλως πρὸς τὸ κρεῖττον ἐπαισθανόμενος προσγινομένην αὐτῷ, τὴν διὰ τῆς κατα-

- νύξεως τοῖς ἀγωνιζομένοις ἀπὸ Θεοῦ δεδομένην, τοῦτο μόνον ἀρκεῖν ἑαυτῷ οἰόμενος, τὸ μὴ ἀπαλμπάνεσθαι τῶν τετυπωμένων συνάξεων — ὁρθοῦ λόγου καὶ λυχνικοῦ καὶ
 190 τῶν ψαλλομένων ὠρῶν —, οὕτως ἀπλῶς εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶν ἀρετῶν καὶ τὴν τελείωσιν τῶν τετελειωμένων, εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἡλικίαν Ἐγνων γὰρ τινας ὑπὸ τῆς τοιαύτης ἀπάτης κατσχισθέντας καὶ σπουδὴν μὲν ποιοῦμένους ὥστε μὴ περ. πεσιῖν εἰς ἁμαρτίαν τινὴ σαρκικὴν, μεθ'
 195 ἑτέρων συναφθέντας σωματῶν ὅπως δὲ τὰ ἐν κρυφῇ γινόμενα ἢ καὶ ἐν τῷ ἀφανεί μελετώμενα τῆς καρδίας μὴ ἐκφυγεῖν τὸ καθόλου φροντίζοντας, καὶ οἰομένους σωθήσεσθαι ὅπου τινὸς ἄλλης ἐργασίας, εὐχῆς λόγῳ καὶ σιωπῆς χειλέων καὶ ἀγρυπνίας καὶ ἐγκρατείας καὶ πτωχείας πνευματικῆς
 200 καὶ ταπεινώσεως καὶ ἀγάπης, μετὰ μόνης τῆς ἀπλῶς οὕτω γινομένης ἐν ταῖς συνάξεσιν ὑπαντῆς. Ἄλλ' οὐχ οὕτως ἔχει ὁ Θεὸς γὰρ οὐ βλέπει εἰς πρόσωπον, οὐδὲ εἰς μὴν τὴν ἐξωθεν καταστολὴν τῶν ἡθῶν, οὐδὲ εἰς τὰς κραυγὰς ἡμῶν, ἀδελφοί, ἀλλ' εἰς καρδίαν συντετρωμένην καὶ τετα-
 205 πενωμένην καὶ ἡσυχον καὶ τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ ἐπιφερομένην ἢ Ἐπὶ τίνα γὰρ, φησὶν, ἐπιβλέψω, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν πρᾶον καὶ ἡσυχον καὶ τρέμοντά μου τοὺς λόγους. »

- Τί δὲ καὶ περὶ τῶν ἐναξίως προσερχομένων καὶ αἰτήσεις ποιοῦμένων εἰς τοὺς προστώτας αὐτῶν εἶπω, Καὶ οἱ μὲν
 210 ὅσοι εὐλαβείας δῆθεν τῆς ἐξωθεν ἐπιμελούμενοι μόνον ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὅσοι πρὸς τὰ κέρδη καὶ τὴν δόξαν καὶ τὰ παρόντα μόνον κεχῆνασιν ἢ Ὅχι ἑσμέν ἄξιοι, φασί, καὶ ἡμεῖς, τίμιε πάτερ, διακονῆσαι τῇ μονῇ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ; ἢ μόνος ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα εἰς τὴν δεῖνα καὶ δεῖνα διακονίαν
 215 ἐστὶν ἄξιος, καὶ οἰκονομεῖν οἶδεν ἐκεῖνος κρεῖττον παρ' ἡμᾶς τὰ πράγματα ; δοκίμασον, εἰ βούλει, καὶ ἡμᾶς καὶ εὐρήσεις ποιοῦντας καὶ οἰκονομοῦντας κρεῖττον ἢ ὡς ἑαῖνοι τὰ τῆς μονῆς πράγματα », οἱ δὲ ὅσοι τῇ ἀμελείᾳ καὶ βαθυμίᾳ ἔξ αὐτῆς πύτων τῆς ἀποταγῆς ἐκδότους
 220 δεδώκασιν ἑαυτούς, ἀδυναμίαν σώματος προβαλλόμενοι, οἱ ἀπὸ τοῦ κόσμου χθὲς καὶ πρῶην ἐλθόντες καὶ μυρίαν κακῶν γέμοντες, πρὸ τοῦ ὑποταγῆναι καὶ ἰδρῶσαι καὶ κοπιᾶσαι αὐτοὺς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἀπαρχόμενοι ἴστανται, ὡς εἴρηται, μετὰ τῶν πολλὰ κτεροπασάντων
 225 ἐπακουμβίζοντες. Καὶ ἐὰν εἴπῃ ὁ πλησίον αὐτοῦ πρὸς ἓνα τούτων ἢ Ἐἰσελθε, ἀδελφέ, εἰς τὸν σπηῖόν σου τόπον καὶ στήθι ψάλλον ἐκεῖ μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἢ δύνασαι γάρ », ἀποκρίνεται λέγων ἢ Ἀπὸ τῶν ὧδε μᾶλλον προσεχέ-

- τερων ἀκούων, κάλλιον ψάλλει ἥπερ ἀφ' οὗ ἐκ συνηθείας
 230 ἰσταμαι τόπου. » Ἐάν δὲ πάλιν προσθεῖς ὁ ἀδελφὸς εἶπῃ
 αὐτῷ · « Οὐ δύνασαι ὧδε ἰστασθαι, ἀδελφέ, ἄντι προσταξείας
 τοῦ προσεπῶτος ἡμῶν », ἀκούσας ἐκεῖνος εὐθὺς ἀπειθῶν
 αἰτεῖται τὸν προσεπῶτα, σώματος ἀδυναμίαν προφασίζό-
 μενος καὶ ἀσθένειαν, ὥς οὐ ἐπιτύχη τοῦ ἰδίου σκοποῦ ·
 235 « Καὶ ἴνα, φησί, πάτερ, ἀκούω τὸν πρῶτον κανονάρχον καὶ
 ἰσταμαι εἰς τὸ πρῶτον στηθεὶν ἢ εἰς τὸ δεύτερον τοῦ δεῖνος
 ἄγγυς », παρισάζων ἑαυτὸν τῇ κακοπιακῇ πολλὰ · καὶ
 ὁπηνίκα τοῦ σκοποῦ τύχη, ἔκτοτε οὐδέποτε δύναται στήναι
 ἐν τῇ χαρῇ. Κατὰ μικρὸν δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ὑπόθεσιν
 240 τοῖς πρῶταις ὁ τοιοῦτος σπουδάζων συναρθεῖν ἑαυτὸν,
 τὴν ἐξωθεν εὐλάβειαν ὑποκρίνεται, προσποιεῖται κοσιάν
 καταστολὴν, τοῖς ἐρχομένοις ἐν τῇ μονῇ φίλοις τῶν ἄλλων
 καὶ ἄρχουσι σπουδάζει προσπαντᾶν καὶ ἐν οἷς προσέρχονται
 ἀδελφοῖς συχνότερον ἀπέρχεται ἐπὶ τῇ γνώριμος γενέσθαι
 245 αὐτῶν, ὠφελείσθαι προφασιζόμενος ὑπὸ τῶν λεγομένων
 ὅπ' ἐκείνων συντυχῶν καὶ ἐρμηνειῶν τῆς θείας Γραφῆς.
 Λοιπὸν οὖν περιτρέχειν ἄρχεται τὸ μοναστήριον ἀπὸ
 κήλης εἰς κήλην ἀπερχόμενος καὶ λέγων ἐνὶ ἐκάστῃ
 « Πιστευσον, ἀδελφέ, οὕτως σε ἀγαπῶ, ὅτι ἔην μὴ ἴδω σε,
 250 οὐδὲ ζῆν νομίζω τὴν ἡμέραν ἐκείνην. » Εἰ μὲν οὖν εὐρεθῇ τις,
 ἐξ ὧν ἀπερχόμενος ταῦτα λέγει, φοβούμενος τὸν Θεόν,
 ἀποκρίνεται λέγων αὐτῷ « Μνησθεῖς σου ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης,
 ἀδελφέ μου · τί γὰρ καὶ βλέπεις εἰς ἐμὲ ἀγαθόν; » Ὁ δὲ ·
 « Καὶ τί, φησὶν, οὐκ ἔχεις σὺ τῶν καλῶν; Ποῖος γὰρ οὕτω
 255 πρεθς, εὐλαδής, σοφός, γνωστικός, ἔπλαστος καὶ τὸ μεῖζον
 πάντων πατὴρ σπλάγχνα » κεκτημένος, πρὸς πάντας φι-
 ἀδελφὸς ὢν, « Ταῦτα δὲ λέγων πρὸς τὸ γεύσασθαι ἀποδιέπεται
 μετ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ πνευματικὸς ἀδελφὸς ὁμιλεῖ αὐτῷ κατὰ
 τὴν δοθείσαν αὐτῷ χάριν τὰ πρὸς σωτηρίαν ψυχῆς καὶ
 260 ὅσον τὸ ἐφ' ἑαυτὸν τοὺς ἐπαίνους αὐτοῦ ἀπωθούμενος,
 διορθοῦται τὸν ἀδελφόν. Εἰ δὲ μὴ τοιοῦτος εὐρεθῇ, ἀλλ'
 ἀπ' ἐναντίας σαρκικὸς καὶ ἀσθήρικτος, εὐθὺς φυσιοῦται ἐν
 ἑαυτῷ ὑπὸ τῶν ἐπαίνων ἐμπίου καὶ ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς
 αὐτόν · « Καὶ τί κρείσσον τῆς ἀγάπης, ὦ πάτερ καὶ ἀδελφέ;
 265 ὅντως οὐδέν · καὶ μακάριος ὁ ταύτην κτησάμενος », καὶ
 ἄλλα τινά, ὅσα οἶδε τὸν κλάσμα ἀποδέχεσθαι καὶ πρὸς
 εὐφημίαν αὐτοῦ διερεθίζειν. Ἐἴτα ὥσπερ τοῖς ἐπικλάστοις
 ἐπαῖνος καταθελγόμενος, νοδὸς κουφότητι χαυνωθείς ὁ τοι-
 οῦτος, εἰ μὲν τῶν εὐπόρων ἐστίν, αὐτίκα οὐδ' ὑποχωρῆσαι
 270 τοῦτον ἐξ, ἀλλ' ἄξιον συνεστικασθῆναι αὐτὸν πᾶσι, καὶ

- βρώμασιν αὐτὸν δεξιούμενος κενούς ἐπαίνους ἀντιλαμβάνει, τοὺς εἰς ἄερα μὲν διαλυομένους, βλάβην δὲ οὐ τὴν τυχαίαν τῇ αὐτοῦ προξενούντας ψυχῇ. Εἰ δ' οὖν ἀλλὰ μετὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀνωφελεῖς ὀμιλίας λέγει αὐτῷ « Μὴ δὲν μοι
 275 μίμψῃ, ἀδελφέ. Οἶδεν ἡ ἀγάπη, οὐδὲν ἔχω βξιόν σου, ἵνα σὺν ἐμοὶ τροφῆς μεταλάβῃς. Ἀλλ' ἐπεὶ τοιαύτην διάθεσιν καὶ ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς κέκτηται, ἔχομεν ἀπὸ τοῦ νῦν κοινῶς καὶ φιλικῶς καταπολαύειν ὧν ἂν ἐπιχορηγήσῃ Κύριος ἡμῖν εἰς βρώσιν, καὶ συνευφρανίσκασθαι
 280 σοι. » Ἐκτοτε οὖν παρεμπίπτει ἐν ἑκατέροις ταύταις φροντίς ἀνεξάλειπτος, καὶ οὐ καίονται πόρους ἐπιζητοῦντες, ἔθεν ἂν καὶ προσγένηται αὐτοῖς διὰ τῆς τῶν βρωμάτων θαυφιλίας τὴν δοκοῦσαν ἀγάπην βεβαιότερον ἐμπεδώσασθαι.
- Οὕτω τοίνυν μετὰ πάντων προφάσει ἀγάτης, μᾶλλον δὲ
 285 ἀπάτης συνδύσας ἑαυτὸν τοῖς πᾶσι, ποτὲ μὲν αὐτὸς ἄλλον, ποτὲ δὲ τῶν ἄλλων ὁ καθ' εἰς αὐτὸν προσκαλούμενος, οὐκ ἐπιλείπει αὐτὸν τράπεζα καὶ εὐθηνία τῶν εἰς τρυφὴν χορτασμάτων εἰς κόρον, καὶ οὕτω γίνεται χοῖρος καὶ δεσμεῖται ταῖς ἡδοναῖς καὶ θεραπεύει ἐσθελυχῶς τὴν γαστέρα, ὁκνῶ
 290 γὰρ εἰπεῖν καὶ τὰ αὐτοῦ ὑπογᾶστρια. Διὸ καὶ μετ' ἐπιτηδεύσεως ἐκ τῶν ἐράνων γαστριζόμενος καθ' ἑκάστην τῆς ἡμέρας ἐρχομένης μετὰ τὴν τῶν ἀποδειπνίων ἀκολουθίαν εἰς τὸ καλλίον αὐτοῦ ἀπερχόμενος, λέγει τῷ ὑπουργοῦντι αὐτῷ « Ἰδε, ταπεινέ, τῷ δίφῳ συνέχομαι. Ἀλλὰ θερμὸν
 295 εὐτρεπίσας, θός μοι πιεῖν καὶ ἀναψῆσαι τῆς θίψης. » Ἐκεῖνος οὖν, ὡς ἐξ ἔθους ἔχων, εὐνοὺς εὐρίσκειται παραχρῆμα καὶ δραστηκώτατος ὑπηρέτης, οἷα δὴ καὶ αὐτὸς αὐτῷ συνευχοῦμενος καὶ ζωρότερον μᾶλλον πίνειν τὸν εἶνον καὶ ἐκρᾶφῶν, τοῦ σκότους αὐτῷ τὸ λανθάνειν ἐπιβραβεύοντας. Ὅς καὶ
 300 μετὰ τὸ πιεῖν ἀπαξ πρὸς βρεξιν αὐθις διεγείρεται βρωμάτων καὶ κληροδοτῶς τῇ τῶν βρωμάτων ἡδύτητι ὥσπερ ὑποκλεπτόμενος, ἀνεπαισθήτως κορέννεται καὶ καυχῆαν ἀπεργάζεται τὴν γαστέρα καὶ δυσμεταχείριστον καὶ τῇ τῆς ψυχῆς ὀρμῇ μὴ ὑπεῖκουσαν. Τότε λέγει αὐτῷ ὁ λογισμὸς « Ἀπόλυσόν
 305 σου τὸν ὑπουργόν καὶ στήθι παίησόν σου τὴν συνήθη εὐχὴν. » Ἀνταποκρίνεται ὁ ἕτερος λογισμὸς καὶ λέγει αὐτῷ « Καὶ πῶς ἰσχύεις στήναι ἐμπεπλησμένος ὧν καὶ κατάγομος; Κοιμήθητι μικρὸν καὶ τῇ φύσει βοήθησον εἰς τὸ ἐξανάλῳσαι τὰ βρώματα καὶ πρὸ τῆς συνάξεως ἐγέρθητι. Καὶ τότε
 310 μᾶλλον, εὐκίνητον ἔχων τὸ σῶμα, εὐξῇ καλῶς. » Ὑπακούει τῷ λογισμῷ καὶ πετῶν ὑπνοῖ καὶ ἔδῃ ἐξυπνος γένηται, οὐκ ἐγείρεται, ἀλλὰ λέγει « Ταχύ ἔστιν, ὑπνώσω ἐτι μικρόν. »

- Καὶ οὕτως ὑπερτιθεμένου, φθάνει ἡ σύναξις τοῦ ὁρθρου, καὶ
 τῆναυτα ἐγερόμενος εἰσέρχεται εἰς τὴν σύναξιν, τὸ
 315 συνειδὸς ἔχων διερχοῦν τῆς ἀμαλείας καὶ βαθμίας αὐτοῦ.
 Καθὼς οὖν προείπομεν, ὡς ἔθος αὐτῷ ἔστι, συχνότερος
 εἰς τὰς τῶν φίλων καὶ ἀγαπητῶν πατέρων κέλλας ἀπερχόμε-
 νος ἕως βραδύ καθήται συνδειπνῶν, συμπίνων, προσομιλῶν
 αὐτοῖς· καὶ οὕτως ἐν τῇ κελίῳ ἐρχόμενος, ἔκρηστος
 320 γίνεται οὐ μόνον ἐν τῇ ἐσπερινῇ εὐχῇ, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν τῇ
 τοῦ ὁρθρου συνάξει, μηδὲν ὅλως πνευματικόν ἢ ἐννοῆσαι
 ἢ διαπραξάσθαι δυνάμενος. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ κέλλῃ,
 ἐὰν ἕτερος ἔλθῃν παραβάλῃ, ὁμοίως τὴν νόκτα παρέλκει,
 ἐσθ' ὅτε λοιδορῶν καὶ κατακρίνων βίους ἑτέρων, καὶ μένει
 325 αὐτος τὸν ὅλον τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνον προσπολλῶς ἐν
 κραιπλήν καὶ μέτρη καὶ μερίμναις οὐκ ἀγαθαῖς.
 Ἀλλὰ τίνας ἔνεκα ταῦτα πάντα διῆλθον; Ἵνα δεῖξω
 ὑμῖν, ἀδελφοί, ὅτι ὁ τοιοῦτον βίον οὐ δύναται ποτε
 δάκρυον ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ καταγαγεῖν· πῶς γάρ, ὁ ἀεὶ
 330 τὴν αὐτοῦ θεραπεύων γαστέρα καὶ διηλεκτῶς φροντίζων
 ὁμοίως τοῖς ἔθνεσι τί φάγεται αὐρίον καὶ τί πίνεται καὶ
 ὡς δεσποίνῃ δουλεύων τῇ τοῦ φάρυγγος ἡδονῇ; Δῶμεν δὲ
 καὶ ἀπέχεσθαι τῶν εἰρημῶν αὐτὸν καὶ μήτε πρὸς ἄλλου
 τινὸς κέλλαν χωρεῖν, μήτε ἄλλον αὐτὸν ὑποδέχεσθαι ἐν τῇ
 335 κέλλῃ αὐτοῦ, μήτε κέρω γαστρός καὶ πότῳ καὶ ἀργολογίας
 προσανέχειν, ἀλλὰ κλείσαντα τὰς θύρας ἐνδον μένειν τῆς
 κέλλης μονώτατον· τί οὖν ὁ θελεῖς αὐτῷ, ἐὰν μὴ πνευματικὴ
 ὑπέρχῃ καὶ μετὰ γνώσεως ἡ ἐργασία αὐτοῦ, ἀλλὰ καθήται
 ἀναγνώσκων πρὸς τὸ ἀποστηθίσαι τι, ἵνα ἔχῃ τοῦτο λέγειν
 340 ἐν καιρῷ συνάξεως ἢ καὶ παρουσίᾳ φίλων, ὥστε φαίνεσθαι
 αὐτὸν γνωστικόν; Θῶμεν δὲ ὅτι οὐχ ἔνεκα τούτου, ἀλλὰ
 χάριν ὀφελείας καὶ τοῦ ἐκοῦσαι λόγον Θεοῦ ἐντυγχάνει
 ταῖς θείαις Γραφαῖς, εἴτα ἐγερθεὶς ἵσταται εἰς προσευχὴν·
 ἢ δὲ προσευχὴ αὐτοῦ ἵστασιν, αἱ δοκαῖ, ψαλμοὶ δύο ἢ
 345 τρεῖς ἢ δέκα ἢ ἑκατόν, αἱ προσκυνήσεις ὁσαύτως, ὅσας
 ἂν καὶ εἰποις ποιεῖν, εἴθ' οὕτως ἐκπληρώσας πάντα ἀνακλι-
 νεται καὶ πλέον οὐδέν· τί οὖν, εἰπέ μοι, θελεῖς αὐτῷ ἐκ
 τῆς τοιαύτης καὶ μόνον ἐργασίας, ἐὰν μὴ καὶ ὁ καρπὸς τῆς
 εὐχῆς καὶ τῆς ἀναγνώσεως ἐκπλήρησῃ τῇ ψυχῇ αὐτοῦ διὰ
 350 τῶν δακρύων τῆς μετάνοιας, ὅς ἐστιν ἡ ἀπάθεια, ἢ
 ἐπίλησις τῆς ταπειναφροσύνης ὁμοῦ καὶ πραότητος, καὶ
 ἡ γνώσις μετὰ σοφίας τοῦ πνεύματος, Παντί γάρ τῷ μετὰ
 γνώσεως ἐργαζομένῳ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν τῶν

ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἀναλόγως διχα πάσης ἀμφιβολίας ἢ τῶν
 εἰρημένων ἐπιγίνεται κτῆσις τῆς ἐμπόνου ἐργασίας αὐτοῦ.
 Εἰ δὲ ἐργαζομένῳ κατὰ τὸ δοκεῖν καὶ πονοῦντι οὐκ ἐπανθήσεται
 τὰ εἰρημένα, οὐκ ἔστιν κατὰ Θεὸν ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἀλλὰ
 μόνον πρὸς ἀνθρώπων ἀρέσκειαν, καὶ εἰκότως τῶν κριτ-
 τόνων ἐξιμαρτάνει.

- 360 Οὕτω τοίνυν καὶ τὸν ἑαυτοῦ βίον ἕκαστος τῶν προεξημένων
 διερχόμενος, ἀνλήσεται ποτε ἄρα, ὡς ὁ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς
 ἀποταγῆς αὐτοῦ δοὺς ἑαυτὸν ὅλον εἰς τὸ πάντα τὰ κατὰ
 Θεὸν λυπηρὰ ὑπομεῖναι καὶ παθεῖν, καθὼς ἀνωθεν προειρή-
 καμεν, δάκρυον ἢ κατάνυξιν κτήσασθαι ἢ τὴν ἐκ τοῦ κόσμου
- 365 συνοῦσαν αὐτῷ κακίαν καὶ πονηρίαν καὶ σκληροκαρδίαν
 ἀποβαλέσθαι καὶ ταπεινώσειν κτήσασθαι; Οὐδαμῶς Πλανῆ
 ἑαυτὸν ὅστις ἂν ἢ, ὁ ταῦτα νομίζων ἢ καὶ νομοθετῶν. Ὡς
 γὰρ οὐκ ἐνδέχεται τὸν μὴ ἐκपुरούμενον σίδηρον τῷ πυρὶ
 ὁμοίως τῷ ἐκपुरουμένῳ λαμπρύνεσθαι ἢ εἰς ἀπαλότητα
- 370 δι' ἐτέρας τινὲς μηχανῆς ἔρχεσθαι καὶ χαλκείεσθαι καὶ εἰς
 ἐργαλεῖον κατασκευάζεσθαι ποτε εὐχρηστον, οὕτως οὐδὲ
 τὸν ἀμελῆ καὶ ῥάθυμον καὶ τοιοῦτον ὀκνοντα βίον ἐπιβλεψθῆ,
 οἷον ὁ λόγος ἐδήλωσε, δυνατὸν τῷ ἀναδεξαμένῳ ἐκ πρώτης
 τύπου ἀγαθῶς ἐξ ὑπακοῆς πατέρων πνευματικῶν καὶ βίον
- 375 ἐνάρετον ἔχοντι ἐξισωθῆναι καὶ τῶν αὐτῶν ἐκείνῳ κατ-
 απολαῦσαι δωρεῶν καὶ χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος. Καὶ
 εἰκότως. Ὁ μὲν γὰρ ταπεινὸς ὢν τὴν καρδίαν καὶ ταπεινο-
 τέρας ἔχων τὰς ἐννοίας καὶ συντετριμμένον τὸν λογισμόν,
 προαιρουμένῳ τε σπουδαιότερον ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐξ-
- 380 ακολουθεῖν καὶ πᾶσαν ὑπομένην θλίψιν καὶ πάντα πειρασ-
 μὸν ὑποφέρειν, ἔτι δὲ καὶ μετὰ πάντων τῶν εὐτελεστέρων
 συναριθμῶν ἑαυτόν, τὰς πράξεις αὐτοῦ θηλονότι καὶ τὰ κακὰ
 ἀναλογιζόμενος καὶ μεμψόμενος ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην καὶ
 βλέπων ἀμαρτιῶν ἑαυτόν, προκρίπτει συντόμως καὶ ὑπὸ
- 385 τῆς θείας χάριτος, ὅπην μὴ ἔχη ἄνθρωπον, τὰ πρὸς σωτηρίαν
 διδάσκειται, ἐξορῶν κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῆς αὐτοῦ ψυχῆς
 τὰς ἐννοίας αὐτῷ ἀπὸ τοῦ κόσμου κακίας καὶ πονηρίας,
 ἀντιστοίχων δὲ αὐτ' ἐκείνων τὰς ἀρετάς. Ὁ δὲ γάμιν ἀκαθαρ-
 σίας ὁμοῦ καὶ οἴσσεως καὶ μὴ βουλόμενος ἐνώπιον τῆς
- 390 κραταιᾶς χειρὸς τοῦ Θεοῦ ταπεινωθῆναι καὶ ἀνακαλύφαι
 τὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ πατρὶ πνευματικῶν καὶ κολληθῆναι
 αὐτῷ καὶ πάντις θρῆναι καὶ παθεῖν, ὅσα πρὸς ἀρετὴν καὶ
 Θεὸν μετὰ συνέσεως φέρει καὶ τελοῖ τὸν κατὰ Θεὸν ἄνθρω-
 πον, γίνεται χεῖρων ἢ ὑπερ ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, τοῦ ὀλιγοῦ
- 395 πνεύματος ἀντιστραφέας καὶ ἐνευχσαντος εἰς αὐτὸν μετὰ

τῶν ἐπὶ τὰ πνευμάτων τῆς ποτηρίας . Καὶ οὕτως ὁ μὲν
 ὑπερβαίνει τοσοῦτον καὶ ὑπερνικᾷ τὸν συνεισληθόντα αὐτῷ
 ἀδελφόν, ὅσον ὁ τρέχων ἐλευθερίως τὸν ἐν δεσμοῖς καὶ
 400 πένδαις σιδηραῖς κατεχόμενον ὃ δὲ ἤττηται καὶ τοῖς
 προτέροις ἐναπομένει κακοῖς ἢ καὶ χείροσι, μὴ θελήσας
 οὐκοῦθεν ἐκδέξασθαι καὶ ποιῆσαι τὸ ἀγαθὸν ἐν τῷ ὑπεισληθῆναι
 καὶ ἀναδέξασθαι τοὺς ἀγῶνας τῆς ἀρετῆς.

Διὰ τοῦτα οὖν, ὡς ἐρθην εἰπὼν, ἐργασίας ἐστὶ καρπὸς ἡ
 κατένυξις καὶ καρπῶν πρόξενος, μᾶλλον δὲ ποιητικῇ πασῶν
 405 τῶν ἀρετῶν καὶ δημιουργὸς αὕτη καθέστηκε, καθὼς πᾶσα
 Γραφὴ θεόπνευστος μαρτυρεῖ. Ταιγαροῦν καὶ ὁ θέλων
 κόψαι πάθῃ ἢ κτήσασθαι ἀρετάς, ταύτην πρὸ πάντων τῶν
 καλῶν καὶ μετὰ πασῶν τῶν ἀρετῶν ὀφείλει ἐπιμελῶς
 ἐκζητεῖν. Χωρὶς γὰρ ταύτης οὐ θεάσεται καθαρὰν ποτε τὴν
 410 ἑαυτοῦ ψυχὴν ὃ δὲ μὴ ταύτην, οὐδὲ τὸ σῶμα πάντως
 κτήσεται καθαρὸν. Ἄνευ γὰρ ὕδατος ἀμήχανον ἐκπλυθῆναι
 τὸ βερυκωμένον ἱμάτιον, καὶ δίχα δακρύων ἀμνηχανέστερον
 ἀποπλυθῆναι καὶ καθαρθῆναι κηλίδων καὶ μολυσμῶν τὴν
 ψυχὴν. Μὴ προφασίζώμεθα προφάσεις ψυχοβλαβεῖς καὶ
 415 ματαίας, μᾶλλον δὲ εἰπεῖν εἰς ἄπαν ψευδεῖς καὶ τῆς ἀπωλείας
 προξένους, ἀλλ' ἐκζητήσωμεν τὴν βασιλίδι ταύτην τῶν
 ἀρετῶν ὁλοφύχως.

Ὁ γὰρ ταύτην ὁλοφύχως ἐπιζητῶν, εὕρισκει αὐτὴν ὃ
 μᾶλλον δὲ αὕτη παραγινόμενῃ εὕρισκει τὸν ἐκζητούντα
 420 ἐπιπόνως αὐτὴν, καὶ κἂν χαλκοῦ κἂν σιδήρου κἂν ἀδάμαντος
 σκληροτέραν ἔχη καρδίαν, ἀμα τῷ παραγενέσθαι κηροῦ
 παντὸς μαλακωτέραν ταύτην ἐργάζεται. Πῦρ γὰρ ἐστὶ θεῖον
 διαλύον ἔρη καὶ πέτρας καὶ λίθας πάντα ποιοῦν καὶ μετα-
 425 ποιοῦν εἰς παραδείσους καὶ ἀλλοιοῦν τὰς αὐτὸ δεχομένας
 ψυχάς. Μέσον γὰρ τούτων πηγὴ βλύζουσα γίνεται, ὕδωρ
 ζωῆς ἀπὸ πηδῶν καὶ ἀλλόμενον καὶ καταρδεύον πλουσίως
 αὐτάς, καὶ ὥσπερ ἀπὸ δεξαμενῆς τινος καταρρέον εἰς τοὺς
 ἔγγρας καὶ μακρὰν, καὶ ὑπερεμπικλοῦν τὰς μετὰ πίστειας
 430 δεχομένας τὸν λόγον ψυχάς. Ἐκπλύνει μὲν γὰρ ἐκ πρώτης
 τοῦ ῥύπου τοὺς μετόχους αὐτοῦ, εἰτα συνεκπλύνει τὰ πάθῃ
 καὶ ἀπορρύπτει, ὥσπερ τραυμάτων λατρίδας ταῦτα ἐξανασπῶν,
 φημί δὴ κονηρίαν, φθόνον, κenoδοξίαν καὶ τέλλα πάντα αἱ
 τούτοις συνέπεται ὃ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ὥσπερ τις φλόξ
 περιτρέφουσα κατ' ὀλίγον ἐξαφανίζεται ἐκκαίονσα καθ' ὥραν
 435 ὡς ἀκανθὰς αὐτάς καὶ κατεφλέγουσα ἥτις καὶ πρῶτον
 μὲν πόθον ἐμποιεῖ τῆς τελείας τούτων ἐλευθερίας τε καὶ
 καθάρσεως, ἔπειτα καὶ τῶν ἀποκαμμένων καὶ ἡτομασμένων

παρὰ Θεοῦ ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν

- Ταῦτα δὲ πάντα μετὰ θαυμάτων, μᾶλλον δὲ διὰ τῶν
 440 θαυμάτων, τὸ τῆς κατανύξεως θεῖον πῦρ ἀπεργάζεται. ἔνευ
 δὲ θαυμάτων, ὡς ἔφαμεν, οὐδὲ ἐν τούτων ἢ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἢ
 ἐν τισιν ἑτέροις γέγονε ποτὲ ἢ γυνήσεται. Οὐδὲ γὰρ ἀπὸ τῶν
 θείων Γραφῶν ἀποδείξει τοῦτό τις, ὅτι θαυμάτων διχα καὶ
 κατανύξεως διηγεοὺς ἐκαστέρῃ τις ἀνθρώπων ποτὲ ἢ ἄγιος
 445 γέγονεν ἢ Πνεῦμα Ἅγιον λαβὼν ἢ τὸν Θεὸν ἐδεάσατο ἢ
 σκηνώσαντα ἑνὸς αὐτοῦ ἐγινωκεν ἢ ὅπως τοῦτον ἔσχε ποτὲ
 ἐνοικῶν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, μὴ προηγησαμένης μετανοίας
 καὶ κατανύξεως καὶ ὡς ἀπὸ πηγῆς αἱ βρυόντων θαυμάτων
 450 διηγεομένων, τῶν κατακυλίσκοντων δηλονότι καὶ τὴν τῆς ψυχῆς
 ἐκπληρόντων οὐρανόν, καὶ αὐτὴν καταδροσιζόντων καὶ ἀνα-
 ψυχόντων τὴν ὑπὸ τοῦ ἀπροσίτου πυρὸς κατεχομένην καὶ
 καταφλεγομένην ψυχήν.

- Οἱ οὖν λέγοντες μὴ εἶναι δυνατόν καθ' ἐλάχιστην νόκτα καὶ
 ἡμέραν πενθεῖν καὶ κλαῖναι, ἑαυτοὺς πάσης ἀρετῆς γυμνοῦς
 455 εἶναι διαμαρτυροῦνται. Εἰ γὰρ οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ ἅγιοι
 οὕτως ἀποφηνάμενοι λέγουσιν· «Ὁ θέλων κόψαι πάθη,
 κλαυθμῷ κόπτεται αὐτὰ καὶ ὁ θέλων κτήσασθαι ἀρετάς,
 κλαυθμῷ κτάται αὐτάς», εὐθὺς ὅτι ὁ μὴ κλαίων καθ'
 ἐλάχιστην, οὔτε τὰ πάθη κόπτεται οὔτε τὰς ἀρετάς κατορθοῖ,
 460 κἄν, ὡς οἴεται, δοκῇ πάσας μετέρχεσθαι. Τί γὰρ ὠφελοῦσιν,
 εἰπέ μοι, τὰ ἐργαλεῖα τῆς τέχνης τοῦ τεχνίτου μὴ παρόντος,
 τοῦ τὴν ὤλην εἰδότες μεταχειρίσασθαι καὶ ταύτην ποιῆσαι
 σκευὸς ἀρμόδιον, Τί δὲ τὸν κηπουρὸν ὀνήνησιν, εἰάν τις
 μὲν τὸν κήπον ἐργάσῃται καὶ λαχάνου πᾶν γένος σπαίρῃ τε
 465 καὶ φυτεύσῃ ἐν αὐτῷ, μὴ κατέλθῃ δὲ ὑπὸς ἀνωθεν ἐπ'
 αὐτοῖς ἢ μὴ οὐσῇ ἀρδεῖας αὐτῷ ὕδατος; Πάντως οὐδέν.
 Οὕτως οὐδὲ ὁ τὰς ἄλλας ἀρετάς μετερχόμενος καὶ κοπιῶν
 ἐν αὐταῖς ὀνήσεται τι χωρὶς ταύτης τῆς ἀγίας καὶ μακαρίας
 δεσποίνης καὶ δημιουργοῦ πασῶν τῶν ἀρετῶν.
- 470 Ὡς περ γὰρ βασιλεὺς διχα τοῦ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματος
 ἀσθενὲς καὶ εὐχείρωτος τοῖς πᾶσι γίνεται καὶ οὐδὲ βασιλεὺς
 φαίνεται, ἀλλ' ὡς εἰς τῶν λοιπῶν ἀνθρώπων ἔστιν, ὡσαύτως
 δὲ καὶ τὰ τοῦ πλήθους στρατεύματα καὶ στρατόπεδα διχα
 βασιλέως ἢ τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτῶν εὐχερῶς διασκορπι-
 475 ζονται καὶ ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων ἐξαφανίζονται, οὕτως λόγισαι
 εἶναι τὸ πένθος πρὸς τὰς λοιπὰς ἀρετάς. Στρατόπεδον μὲν
 γὰρ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συναγόμενον ἀπάσας νόμιμα εἶναι τὰς τῶν
 εἰσαγωγικῶν ἀρετῶν, βασιλέα δὲ τούτων καὶ στρατηγάρχην
 τὸ μακάριον πένθος καὶ τὸν κλαυθμόν, δι' οὗ ἐπὶ παράταξιν

- 480 ἅπαν διατίθεται καὶ παρατίσσεται τὸ στρατόπεδον, προ-
θυμοποιούμενον, ἀλειφόμενον, ἐπισχυόμενον, διδασκόμενον,
ὅπλα τε αἶρειν καὶ ὅπῃ, θεῖ καὶ πῶς καὶ πότε καὶ ποταπὰ
καὶ ἐπὶ ποίῳ καὶ ποταπῷ τῇ ἀντιπάλῳ κατὰ καιρὸν καὶ
καιροὺς καλῶς ὀριζόμενον, τίνας τε πέμπειν σκοποὺς καὶ
485 ὁποίους ἰστῶν φυλακὰς καὶ τί τοῖς ἀπὸ τῶν ἀντιπάλων
πεμπομένοις προσδιδάγεσθαι χρή καὶ ποίοις — ἔστι γὰρ
καὶ ἀπὸ μόνης ὁμιλίας τρέφαι πάντας αὐτούς, ἐνίοτε δὲ καὶ
ἐκ τοῦ μὴδὲ εἰς συντομίαν αὐτοὺς προσδέξασθαι , πῶς δὲ
καὶ ἐνέδρας κατ' αὐτῶν καὶ λόχους εἶτον ἐγκυρμματα, καὶ
490 πότε καὶ ποίους τοῦ στρατοπέδου εἰς τοῦτο ἐκπέμψαι καὶ
ἐν ποίοις τόποις, αὐτὸ δὲ τὸ πένης, λέγω, σαφῶς διαταττε-
ται ἄνευ δὲ τούτου ὁ λαὸς τῶν ἀρετῶν ἅπας εὐχεύωτος.
- Καὶ διὰ τοῦτο πρὸ πάντων καὶ μετὰ πάντων ἔργον ἔστι
πᾶσιν ἡμῖν, ἀδελφοί, ἡ μετάνοια καὶ ὁ συνημμένος ταύτῃ
495 κλαυθμὸς καὶ τὰ τῷ κλαυθμῷ συνεπόμενα δάκρυα ὅτε
γὰρ διχα μετανοίας κλαυθμὸς, ὅτε διχα κλαυθμοῦ δάκρυα,
ἀλλὰ τὰ τρία ταῦτα ἀλλήλοις συνδέδενται, καὶ οὐκ ἔστι
διχα τοῦ ἑτέρου φανῆναι τὸ ἕτερον. Μὴ οὖν λέγη τις ἀδύ-
νατον εἶναι τὸ καθ' ἑκάστην κλαίειν ὁ γὰρ τοῦτο λέγων, ἀδύ-
500 νατον εἶναι λέγει καὶ τὸ καθ' ἑκάστην μετανοεῖν καὶ ἀνα-
τρέττει πάσας τὰς θείας Γραφάς, ἵνα μὴ λέγω καὶ αὐτὴν τὴν
ἐντολὴν τοῦ Κυρίου τὴν λέγουσαν « Μετανοεῖτε, ἤγγικε
γὰρ ἡ βασιλεῖα τῶν οὐρανῶν », καὶ πάλιν « Αἰτεῖτε καὶ
λήψεσθε, ζητεῖτε καὶ εὕρησθε, κροῦτε καὶ ἀνοιγήσεται
505 ὑμῖν . » Εἰ γὰρ τὸ μετανοεῖν καὶ κλαίειν καὶ θαυρῶν
καθ' ἑκάστην λέγεις ἀδύνατον, τὸ ταπεινοφρονεῖν καὶ
πάντοτε χαίρειν καὶ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι , ἀλλὰ μὴ
καὶ αὐτὴν κτήσασθαι καθαρὰν τὴν καρδίαν ἀπὸ παντοίων
παθῶν τε καὶ λογισμῶν κονηρῶν πρὸς τὸ θεῖσασθαι τινα
510 τὸν Θεόν , πῶς ἐρεῖς ποτε δυνατόν παρὰ ἀνθρώπων κατορ-
θωθῆναι φθαρτῶν ; οὐδαμῶς ὅτε οὕτω γεννησεται σοι τὸ
μετὰ ἀπίστων καταταγῆναι καὶ οὐ πιστῶν Εἰ μὲν γὰρ ὁ
Θεὸς πάντα ταῦτα ὡς δυνατόν παρ' ἡμῖν γίνεσθαι καὶ εἶπε
καὶ λέγει καὶ καθ' ἑκάστην βοᾷ, σὺ δὲ ἀντιλέγεις ἀπ'
515 ἐναντίας ἐκείνῃ, ἀδύνατα λέγων εἶναι ἡμῖν καὶ οὐ δυνατόν,
πάντως τῶν ἀπίστων διαφέρεις οὐδέν.

Θέλεις οὖν μὴ κοινοῦσθαι ποτε διχα θαυρῶν ; Ποίησον
τὰ παρὰ σοῦ καθ' ἡμέραν ἀδόμνά τε ὁμοῦ καὶ ἀναγκισχυό-
μενα, καὶ τηλικαῦτα δυνήσῃ καὶ τοῦτο ἀδιαλείπτως ἐπιτελεῖν.
520 Ποῖα ταῦτα , Καὶ ὅλως σὺ ἄγνοεῖς , Ἄκουε τοῦ λέγοντος
« Οὐ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ νόμου δίκαιοι οὗτοι παρὰ τῷ Θεῷ.

- ἄλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιωθήσονται . » Ἄλλ' ἵνα μὴ
 τὸν λόγον μηκύνωμεν, αὐτὰ σοι, λέγω, τὰ τοῦ Δαυὶδ ἀνα-
 μνήσομαι ῥήματα . « Εἰ ἀναθήσομαι, φησὶν, ἐπὶ κλίνης στρω-
 525 μῆς μου, εἰ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου καὶ τοῖς
 βλεφάροις μου νυσταγμὸν καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου,
 ἕως οὗ εὖρω τόπον τῷ Κυρίῳ, σκῆνωμα τῷ Θεῷ Ἰσακώβ » ,
 καὶ πάλιν « Οὐκ ἔστιν εἰρήνη ἐν τοῖς ὀστέοις μου ἀπὸ
 530 τῆν κεφαλὴν μου, ὥσει φορτίον βαρὺ ἔβαρυθησαν ἐπ' ἐμέ.
 Προσώλεσαν καὶ ἐσάπησαν οἱ μῶλωπές μου ἀπὸ προσώπου
 τῆς ἀφροσύνης μου. Ἐταλαιπώρησα καὶ κατεκέμφθην ἕως
 535 τέλους, ὅλην τὴν ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευόμην Ἐγκακώ-
 θην καὶ ἐταπεινώθην ἕως σφοδρά, ὠρυόμην ἀπὸ στεναγμοῦ
 τῆς καρδίας μου καὶ ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ
 δώματος , ὁμοιοῦθην πελεκῆνι ἐρτημικῷ , ὅτι σκοδὸν ὥσει
 ἄρτον ἐφαγον καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίρην
 Ἐκοκίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα
 540 τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυσι μου τὴν στρωμνὴν μου βρέξω . »
 Φησὶ δὲ καὶ ὁ τῆς Κλήμειος ἄγιος Ἰωάννης « Δίψα καὶ
 ἀγρυπνία ἐξέθλιψαν καρδίαν καρδίας δὲ θλιβεστάς ἐξεπη-
 ρησαν ὕδατα . » Ὅποσα δὲ καὶ ἄλλα περὶ τούτων ἡμῖν
 διαλέγεται, αὐτῇ τῇ βίβλῳ ὁ θελήσας ἐκνύφαι μαθήσεται.
 Εἰ οὖν καὶ σὺ ταῦτα, ᾧ καθ' ἑκάστην ψάλλεις καὶ ἀναγι-
 545 νώσκεις ἢ ἄλλων ἀναγινωσκόντων ἀκούεις, ἀπαρλείπτως
 ἐν ὅλῃ καρδίᾳ μετὰ ταπεινοφροσύνης καὶ πίστεως ἐπιτελῶν
 διάξεις, ἀμὴν εὐαγγελίζομαι σοι χαρὰν μεγάλην , ὅτι ἐὰν
 ἐπιμαίνης ταῦτα ποιῶν, διψῶν, ἀγρυπνῶν, μέχρι θανάτου
 ὑποτασσόμενος καὶ ὑπακούων ἀδιακρίτως καὶ ἀνυποκρίτως
 550 τῷ προσκτωτί σου, ὑποφέρων τε πᾶσαν θλίψιν καὶ ὕβριν
 καὶ λοιδορίαν καὶ διαβολήν, οὐ μὴν δὲ ἄλλὰ καὶ μάλιστα καὶ
 αἰκίας παρὰ τῶν εὐτελεστέρων σου ἀδελφῶν, ἐν πάσῃ
 εὐχαριστίᾳ διατιθέμενος ἀμνηστικῶς πρὸς αὐτοὺς καὶ
 555 ὑπὲρ αὐτῶν προσευχόμενος, χαῖρε καὶ ἀγαλλία χαρᾷ
 ἀνεκλάλητῳ , ὅτι οὐ μόνον ἐν ἑσπέρας καὶ πρωί καὶ μεσημ-
 ῆρι, ἀλλὰ καὶ ἐσθίουσί σοι καὶ πίνοντι καὶ πολλάκις προσ-
 ομιλοῦντι, ψάλλοντι καὶ ἀναγινώσκοντι καὶ εὐχομένῳ καὶ
 ἐπὶ κλίνῃ ἀνακειμένῳ σοι, ἡ θεία δωρεὰ καὶ ἀνεκλάλητος
 560 σου καὶ συνοδεύσει σοι ἐν ὁδῷ καὶ συγκραταλύσει σοι
 καταλύοντι καὶ διακονοῦντι συνδιακονήσει σοι, παραμυ-
 θουμένη καὶ παρακαλοῦσα τὰς ἐκ τοῦ κόπου βδύνας σου.
 Καὶ τότε γνώσεις, ὡς λίαν πρεπόντως καὶ κελῶς ὁ ἅγιος

εἶρηκε Συμεών μὴ κοινωνῆσαι ἄνευ θακρύων τινά, καὶ
 565 ὡς δυνατόν τοῦτο καὶ ἐπ' ἀληθείας πᾶσιν ἁρμοδίον. Οὐ γὰρ
 ἐκεῖνος, ἀλλὰ δι' ἐκείνου τὸ "Ἄγιον Πνεῦμα καὶ εἶπε ταῦτα
 καὶ ἔγραψεν. Εἰ γὰρ οὐδεὶς ἀναμάρτητος, οὐδ' ἂν ἡμέρα μίᾱ
 ἢ ζωῇ αὐτοῦ, καὶ οὐδεὶς δύναται ἀγνὴν ἔχειν τὴν καρδίαν,
 570 εὐθὺς ὅτι οὐδὲ ἄνευ μετανοίας καὶ θακρύων ὀφείλει
 ἄνθρωπος διαλθεῖν μίαν καὶ μόνην ἡμέραν ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ
 αὐτοῦ, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτόν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἔχει δάκρυα, ἀλλὰ
 τέως ζητεῖν ὀφείλει ταῦτα ἐξ ὅλης ἰσχύος τε καὶ ψυχῆς.
 Οὐδὲ γὰρ ἄλλως δύναται γενέσθαι ἀναμάρτητος, οὐδὲ τὴν
 καρδίαν ἀγνός.
 575 Εἰ δὲ μὴ χαμενῆσαι καὶ ἐγρυπνῆσαι βουλευθῇ τις,
 ἀναλογιζόμενος τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ καὶ τὸ
 βάρος τῶν αὐτοῦ σφαλμάτων, καὶ διορθώσασθαι ἀνέχεται
 τοὺς προσοξέσαντας καὶ σκεπέντας ὑπὸ ἐμπελαίας καὶ καταφρο-
 νήσεως μώλωπας τῆς ἐμπειχοῦς ὀρέξεως καὶ τῶν προλήψεων
 580 αὐτοῦ, τῶν εἰς ἀναισθησίαν αὐτὸν ἀγούσων τοῦτο γὰρ
 ἢ ὄντως ἀφροσύνη ἐστὶ, πῶς εἰς συναίσθησιν ἔλθῃ τῆς
 μελλουσης τῶν ἁμαρτωλῶν καταδύτης καὶ κατακρίσεως καὶ
 κλαύσει ἐν ὄδῳ τῆς καρδίας αὐτοῦ ;
 Εἰ οὐ βούλεται κακοπαθεῖναι τις ἐν τῷ ταλαιπωρηθῆναι
 585 καὶ κατακαμφοθῆναι ἕως τέλους καὶ ἔλθῃ τὴν ἡμέραν
 σκυθρωπάζων πορεύεσθαι, ἐν τῷ κακωθῆναι τε καὶ ταπεινω-
 θῆναι ἕως σφόδρα καὶ ὠρεῖσθαι ἐπὶ στεναγμοῦ τῆς καρδίας
 αὐτοῦ καὶ ὡς στρουθίον μονάζον γενέσθαι ἐπὶ δώματι
 καὶ πελεκῆν ἐρημικῶ ὁμοιωθῆναι, ἐν τῷ διαθέσει ψυχῆς
 590 ἔξενον γενέσθαι ἐπὶ πάντων τῶν ἐν τῇ μονῇ, καὶ τῶν ἐν τῷ
 κόσμῳ καὶ ἀπαρρησίαστον ἀπὸ μεγάλων τε καὶ μικρῶν, ἐν
 τῷ κοιτᾶν ἐν στεναγμῷ καὶ τὸν ἄρτον ὡσεὶ σποδὸν ἐσθίειν
 καὶ τὸ κινᾶν τὸ πόμα αὐτοῦ μετὰ κλαυθμοῦ, πῶς ἰσχύσει
 ποτέ, ἀδελφοί, ἢ λούειν καθ' ἑκάστην νύκτα τὴν κλίνην
 595 αὐτοῦ ἢ ἐν δάκρυσι τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ βρέχειν, "Ὅντως
 οὐδέποτε οὐδαμῶς, οὐ μόνον ταῦτα ἐν ἑαυτῷ γεγονότα οὐ
 μὴ θεάσεται, ἀλλ' οὐδὲ ἐν εὐχῇ αὐτοῦ εἰρήσει αὐτά, οὐδὲ
 τόπον ἐτοιμάσαι ἰσχύσει τῷ Κυρίῳ, οὐδὲ σκῆνωμα ἄξιον
 τῷ Θεῷ Ἰακώβ, ὅς ἐστι Χριστὸς Κύριος, ὁ Σωτὴρ καὶ
 600 Θεὸς ἡμῶν. Εἰ δὲ μὴ ταῦτα προετοιμάσει καλῶς, οὐδὲ μετὰ
 θακρύων, βηλονότι, οὐδὲ ἀξίως καὶ ὡς δεῖ κοινωνῶν, τὸν
 Βασιλέα καὶ Θεὸν ἐν ἑαυτῷ ὑποδέχεται, καὶ ἑαυτοῦ τοῦτο ποιήσει ;

« Τὰ γὰρ ἅγια τοῖς ἁγίοις » καθ' ἑκάστην οἱ μὲν λέγουσι
 605 καὶ τοῖς ἄλλοις κηρύττουσι, μέγα ἐκδοῦντες αὐτοῖς — εἴθε
 δὲ καὶ ἑαυτοῖς —, οἱ δὲ λογιόντων ἐκείνων ἀκούετε. Τί οὖν ;

Ὁ μὴ ἅγιος καὶ ἀνάξιος ; Οὐ, Ἐλλ' ὁ μὴ καθ' ἑκάστην τὰ
 κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξαγγέλλων, ὁ μὴ μετάνοιαν
 ἀξίαν ὑπὲρ τούτων καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν ἀγνοίᾳ ἐπιδευκνύμενος,
 610 ὁ μὴ πενθῶν ἅε! καὶ σκυθρωπάζων πορευόμενος καὶ τὰ
 προειρημένα μὴ μετερχόμενος ἐν σπουδῇ, οὗτος οὐκ ἀξιος.
 Ὁ δὲ ταῦτα πάντα ποιῶν καὶ ἐν στεναγμοῖς καὶ δάκρυσι
 τὸν ἑαυτοῦ βίον διανύων, καὶ σφόδρα ἐστὶν ἅγιος οὐκ ἐν
 ἑορτῇ μόνον, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐξ αὐτῆς, εἰ τολημερὸν
 615 εἰπεῖν, τῆς ἀρχῆς τῆς μετανοίας καὶ ἐπιστροφῆς αὐτοῦ τῶν
 θείων τούτων ἐν μετοχῇ γίνεσθαι μυστηρίων. Συγγνωστός
 γάρ ἐστιν ὁ τοιοῦτος, ὡς ἐν τούτοις καὶ τοῖς τοιοῦτοις ἔργοις
 μέλλων ἐγκατερεῖν μέχρι τέλους, ὁδευων ἐν ταπεινώσει καὶ
 συντετριμμένῃ καρδίᾳ . Οὕτω γὰρ ποιῶν καὶ οὕτως ἔχων,
 620 φρωτίζεται τὴν ψυχὴν ὁσημέραι, βοηθούμενος ἐκ τῆς μεταλή-
 ψεως τῶν ἁγίων, καὶ εἰς τελείαν κάθαρσιν καὶ ἀγιότητα
 συντόμως μᾶλλον ἐνάγεται.

Ἄλλως δὲ πῶς ἀποκλυθῆναι ἢ καθαρθῆναι τὸ βερυπωμένον
 ἡμῶν σκεῦος καὶ τὴν μολυνθείσαν οἰκίαν ἡμῶν οὐκ ἐνι. Ἐγὼ
 625 γὰρ οὐδὲν πλέον οὔτε ἀπὸ τῶν θείων Γραφῶν μεμάθηκα,
 οὔτε ἐξ ἑμαυτοῦ γινῶναι ἰσχυσαί. Λέγοντος γὰρ ἀκούομεν
 καθ' ἑκάστην τοῦ ἀποστόλου * Δοκιμαζέτω γάρ, φησὶν,
 ἕκαστος ἑαυτὸν καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἔργου ἐσθιέτω καὶ ἐκ τοῦ
 ποτηρίου πινέτω. Ὁ γὰρ ἀναξίως ἐσθίων καὶ πίνων τὸ
 630 σῶμα τοῦ Κυρίου, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει * καὶ
 πάλιν « Ὁ δὲ ἀναξίως ἐσθίων τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ
 Κυρίου, ἐνοχος ἐσται τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου,
 μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου . » Εἰ δὲ ὁ μὴ ἀξιόους
 τοὺς καρποὺς τῆς μετανοίας ἐπιδειξάμενος, ἀνάξιος εἶναι
 635 ὑπὸ πάσης θεοπικύστου Γραφῆς ἀπελέγχεται, πῶς, εἰπέ
 μοι σύ, δίχα θαυρώων ποτὲ καθαρθῆναι τις δυνηθῇ καὶ
 ἀξίως, ὅσον τὸ ἐπ' αὐτῷ, τῶν μυστηρίων μεταλαβεῖν ,
 καρπὸς γὰρ τῆς μετανοίας πρῶτος ταῦτά εἰσι καὶ, ὥσπερ
 ἡ βδελυρὰ τοῦ σώματος ῥύσις καὶ ἡ τῆς καρδίας πρὸς πᾶν
 640 πάθος οἰοναὶ ἐνθρόνου μίξις τῷ διαβόλῳ οἷα τις θυσία
 προσάγεται παρ' ἡμῶν, οὕτω τὰ ἐξ αὐτῆς χεόμενα πάλιν
 δάκρυα θυσία εὐπρόσδεκτος τῷ Δεσπότῃ προσφέρονται
 καὶ τῆς ἐμπαθοῦς ἐκείνης ἡδονῆς τὸ αἶσχος ἀποκαθαίρουσι,
 καὶ τοῦτο δηλῶν ὁ Δαυὶδ εἶπε * Θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα
 645 συντετριμμένον, καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην
 ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει . * Καὶ εἰκότως ἐν ἔξει γὰρ
 τοιαύτῃ γενομένη ἡμῶν ἡ ψυχὴ καὶ οὕτω καθ' ἑκάστην
 ταπεινωμένη, ἡμέραν μίαν οὐ διέρχεται ποτε ἀνευ θαυρώων

κατὰ τὸν εἰρηκότα Δαυὶδ ᾠ Λούσω καθ' ἐκάστην νύκτα τὴν
 650 κλίνην μου, ἐν δάκρυσι μου τὴν στραμνὴν μου βρέξω . »

Διὰ τοῦτο οὖν παρακαλῶ καὶ ὑμᾶς, πατέρες καὶ ἀδελφοί
 μου, ἐν σπουδῇ ἐκαστος τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἐν τούτοις καὶ
 τοῖς τοιοῦτοις ἐγγυμνασάτω ἐργοῖς, ἥτις καταφυγίσα καὶ
 μεταποιηθεῖσα κατὰ μικρὸν, πηγὴ γίνεται ποταμούςς δακρύων
 665 καὶ κατανύξεως ἀναβλύζουσα. Εἰ δὲ μὴ οὕτω καθαροὶ
 γενόμενοι σπουδάσωμεν, ἀλλ' ἐν ἀμελείᾳ καὶ βαθυμίᾳ καὶ
 χαυνότητι πορεύεσθαι θελήσωμεν, ἐγὼ μὲν οὐδὲν ἐρῶ φορτι-
 κὸν φεῖδοι τῆς ἀγάπης ὑμῶν, πλὴν τοῦτο, ὅτι κἂν συμβῇ
 ποτὲ τινα μετὰ δακρύων ἰσως κοιναῖνῃσαι, ἦγουν ἢ πρὸ τῆς
 670 λειτουργίας ἢ ἐν τῇ θεῇ λειτουργίᾳ ἢ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ
 τῆς τῶν θείων μεταλήψεως κλαῦσαι, τὰς δὲ λοιπὰς ἡμέρας
 τε καὶ νύκτας οὐ προθυμεῖται τοῦτο ποιεῖν, οὐδὲν αὐτῷ ἐκ
 τοῦ πρὸς ἀπᾶς κλαῦσαι τὸ ὄφελος ἔσται. Οὐ γὰρ τοῦτο μόνον
 ἀξιους ἡμᾶς εὐθὺς ἀποκαθαίρον ποιεῖ, ἀλλὰ τὸ καθ' ἐκάστην
 685 καὶ ἀδιαλείπτως μέχρι θανάτου πενθεῖν, ὡς αὐτὸς ἡμῖν ὁ
 Δεσπότης ποιεῖν προέταξε « Μετανοεῖτε , λέγων, κίτεῖτε
 καὶ ζητεῖτε καὶ κρούετε » Ἔως πότε ; « Ἔως οὐ λήψεσθε,
 φησί, καὶ εὐρήσετε καὶ ἀνοιγέσεται ὑμῖν » Τίς ; Ἡ
 βασιλεία τῶν οὐρανῶν, δηλονότι.

670 Αὕτη γὰρ ἡ μετάνοια καὶ ἡ οὕτως ἀπαραλείπτως, ὡς
 εἶπομεν, μέχρι θανάτου μετὰ πόνου καὶ θλίψεως ἐπιτελουμένη,
 κατὰ μικρὸν μικρὸν δάκρυα προχέειν ἡμᾶς ποιεῖ πικρά,
 δι' ὧν ἀποσμήχει καὶ ἀποκαθαίρει τὸν τῆς ψυχῆς βύσσον καὶ
 μολυσμὸν μετὰ ταῦτα δὲ μετάνοιαν ἡμῖν ἐμποιεῖ καθαρὰν
 675 καὶ εἰς γλυκίαν τὰ πικρὰ δάκρυα μεταβάλλει καὶ χαρὰν ἐν-
 ναον ἀπογεννᾷ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν καὶ τὸ εἶδυτον φέγγος
 ἰδεῖν προξενεῖ, ὃ εἰ μὴ πάσῃ σπουδῇ καταλαβεῖν ἀγωνισόμεθα,
 πνευματικοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί, οὐκ ἂν τῶν παθῶν ἀπάντων
 τελείως ἀπαλλαγώμεν, οὐκ ἂν τὰς ἀρετὰς κτησώμεθα πάσας,
 680 οὐκ ἂν ἀξίως ἢ μετὰ δακρύων τῶν κατὰ Θεὸν ἰσχύσωμέν
 ποτε τῶν θείων μυστηρίων καθ' ἐκάστην μεταλαμβάνειν ἢ
 τὸ συνὸν αὐτοῖς θεάσασθαι θεῖον φῶς Ἄλλ' οὐδὲ τὴν καρ-
 δίαν ἔξομέν ποτε καθαρὰν , οὐδὲ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνοικίησει
 γνωστῶς ἐν ἡμῖν, οὐδὲ ἰδεῖν ἀξιοθιγόμεθα, ὡς οἱ ἅγιοι,
 685 τὸν Θεὸν οὔτε ἐνταῦθα ὄντες, οὔτε ἐκεῖ, μοι δεκεῖ, τυφλοὶ
 ἀπελθόντες, ἀλλ' ὡς ὁ Θεολόγος λέγει Γρηγόριος, τοσοῦτον
 τῆς ἐκείνου θέας ἐκπέσομεν « κατὰ τὴν ἀνυλογία τῆς ἐκείνου
 ἡμῶν ἀπαντεῦθεν ἀμβλυωπίας », καθ' ὅσον τοῦ φωτὸς αὐτοῦ
 ἐκουσίως ἑαυτοὺς ὑπερέησαμεν ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ.

690 Ἄλλὰ γένοιτο πάντες ἡμᾶς, καθαιρομένους τε καὶ

- καθαρθέντας, τοῦτον ἀξιοθήσεσθαι κατιδεῖν. Οἱ γάρ ἐκτός
 τῶν δύο τουτων τοῦ βίου ὑπεξερχόμενοι, ἀθλον ἔχουσι τὸ
 πέρας τῆς περὶ αὐτοὺς ἀποράσεως. Τὰ δὲ ἀθλον καὶ
 ἀδύνατον, ἀνέλπιστον καὶ ἀπληροφόρητον· ὁ γὰρ μὴ χάριτι
 695 τὴν καρδίαν βεβαλιούμενος ἐξ οὐδενὸς ἐτέρου τὴν ἀκαταίσχυν-
 ταν ἐλπίδα ἀδυστακτὸν ποτε, οἶμαι, κτήσεται· ὁ δὲ ταύτην
 μὴ ἔχων, διὰ τίνος ἄλλου εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς
 ἄερα συναρπαγῆσεται τοῖς ἀγίοις; Διὰ τίνος δὲ καὶ ἡ
 λαμπὰς ἡμῶν τότε ἐξαναφύθεται, ἐσθεσμένη ἀπὸ τῶν
 700 ὧδε τυγχάνουσα; ποῦ τοῦ ἐλαίου καὶ πόθεν εὐρισκομένου
 καὶ ποίου τοῦ πυρός, εἰπέ μοι, τοῦ ταύτην ἀνάψαι μέλλοντος,
 ἢ πόθεν ἢ πῶς, ἵνα τότε ἐτοιμασθέντες φαιδροὶ φαιδραῖς ταῖς
 λαμπάσι τῷ νομφίῳ προσυπαντήσωμεν; Ἐξαναστάντων γὰρ
 ἡμῶν ὡς ἐξ ὕπνου, εὐθὺς πρὸς τὴν ἀπάντησιν, ὡς ἀκούετε,
 705 τρέχειν μέλλομεν. Εἰ οὖν καθεζομένων καὶ ἐν τοῖς μήμασιν
 οἰκούντων ἡμῶν, ἐκδοήσασα ἡ σάλπιγξ ἐξυπνήσει ἡμᾶς,
 εἰ μὴ ἀπὸ τῶν ὧδε, ὡς λαμπάδας προκναφθεῖσας, ἔχωμεν
 τὰς ψυχὰς, ἀλλ' εὐρεθῶσιν ἢ μηδόλως ἢ ὀλίγον τι καὶ
 μικρὸν φαίνουσαι καὶ ὅσον οὐπω σθεσθῆναι, κατὰ τὴν
 710 εὐαγγελικὴν φωνήν, μέλλουσαι, ποῦ τότε εὐρήσομεν ἢ τὰς
 παντελῶς ἐσθεσμένας ἀνάψαι ἢ ταῖς σθεννυμέναις ἀπὸ τῆς
 ἑνδείας τοῦ ἐλαίου προσθεῖναι τι μικρὸν; Ὅντως οὐδὲν
 οἶδαμοῦ εὐρήσομεν. Διὰ τοῦτο σπουδάζωμεν ἀπεντεύθεσθαι
 ἤδη ταύτας ἀνάψαι διὰ μετανοίας ὁμοῦ καὶ δακρύων φαιδρῶς,
 715 ἵνα ἐν τῇ ἀναστάσει λαμπροὶ λαμπρῶς τῷ νομφίῳ προσ-
 υπαντήσωμεν καὶ συνεισλευσώμεθα αὐτῷ ἐν τῇ βασιλείᾳ
 τῶν οὐρανῶν καὶ τῶν αἰώνων καταπολαύσωμεν ἀγαθῶν,
 ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Θεῷ
 ἡμῶν, ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς
 720 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

V

- 1 Περι μετανοίας. Και ὅτι οὐκ ἄρκει ἡμῖν ἡ τῶν ἐνοπτῶν
μόνον διαδοσις καὶ ἡ ἀπογυμνωσις αὐτῆ των πραγμάτων
εἰς καθαρσιν ψυχῆς. ἴαν μὴ καὶ τὸ πένθος κτησώμεθα. Καὶ
περὶ τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἐξορίας. Καὶ ὅτι, εἰ μετνοῇαι παραβας
2 οὐκ ἂν τοῦ παραδείσου ἐξεπέσει. Καὶ οἷον ἀγαθὸν εἰργασασα
αὐτοῦ ἡ μετὰ τὴν ἐκπτώσιν μετανοία. Καὶ περὶ τῆς δευτέρας
τοῦ Κυρίου παρουσίας καὶ τῆς τῶν ἀμαρτωλῶν κατακρισεως.
Καὶ πρὸς τὸ τέλος, ἔλεγχος τῶν ἐν κακίᾳ καὶ ὑποκρισὶ
ζωντων.
- 10 Λογος Ε

- Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, καλὸν ἔμετρησεν καὶ ἔξ αὐτῆς
γινόμεν, ὡφέλεται. Τούτο γὰρ εἶδω, καὶ ὅτα πάντα προσετίθετο
Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Θεὸς ἡμῶν, « Μετάνοιαν »
ἔφη, ἤγγικεν γὰρ ἡ καταλῆα τῶν οὐρανῶν. » Θελετε δὲ
15 μαθεῖν πᾶς δόξα μετνοίας καὶ μετνοίας ἀπὸ ψυχῆ, καὶ
ἦεν ὁ λόγος, ἐπὶ ἡμῶν, ἀδύνατον σιωπῆσαι. ἡμεῖς,
Αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου, βαλόντες ἀκούσαμεν. « Πᾶσα ἀμαρτία
ἐκτός τοῦ σώματος, ἐστίν. » ὁ δὲ τὸν νεκρὸν εἰς τὸ ἰδὲν σῶμα
ἀμαρτάνει. » καὶ πολλοὶ. « Πιπτεσθῆναι δὲ ἡμεῖς ἐμπροσθεν
20 τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἀποληγῇαι ἐκείνῳ, τὰ διὰ
τῆς ἀμαρτίας πρὸς τὸ ἐπιζῆναι εἴτε σκῆθον εἴτε ραῦλον. »
Ἐγὼ οὖν πολλὰκις ἐκ τούτου τις εἰπὼν. « Εὐχαριστῶ
τῇ Θεῷ, ὅτι οὐκ εἰμὶ κα μέλος σώματος μου ἐν οὐδεμιᾷ
τινι πονηρᾷ πράξει. » ὅπου εἶπεν οὐκ ἔχω τάδε. ἔγω ὁ
25 πάσης ἀνομίας ἐρνάτης. » καὶ ἔχει ἄφθον παραμυθίαν
ἐκ τούτου. ἔτι ἐκτός ἐστιν ἀμαρτίας σώματος αὐτοῦ. Ἀλλ'
ἀντιπρόθετος ὁ Δεσπότης. καὶ λέγει τὴν περὶ τῶν δέκα
παρθένων παραβολὴν καὶ δεκνύσιν. πᾶσιν ἡμῖν καὶ ἀποφανε-
ται μηδὲν ὡφελεῖσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς τοῦ σώματος καθαρότητος
30 μὴ προσουσῶν ἡμῖν καὶ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν. Οὐ μένιν δὲ
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὸν Πάυλος συνάδοντα τῷ Δεσπότη βοᾷ
λέγων. « Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἀγισμὸν,
οὐ χωρὶς οὐδεὶς βίβεται τὸν Κύριον. » Διατί δὲ εἶπε
« Διώκετε », Διότι οὐ δυνατόν ἐστιν ἐν ὧρα μᾶλλον γενέσθαι
35 καὶ εἶναι ἀγίου, ἡμᾶς δὲ γὰρ ἀπὸ μικρῶν ἀρετῶν κατὰ
προκοπὴν ἀναγῆναι εἰς ἀγιωσύνην καὶ καθαρότητα καὶ
ὅτι καὶ χάρις ἐστὶ ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ποιησωμεν, οὐδέποτε τὸ

- ταυτης τέλειον καταλαβεῖν δυνασόμεθα, ἀλλὰ πάντοτε καθ' ἑκαστην ὡς ἄρτιν ἑαλλόντες, ὀφείλομεν ἐν αὐτῇ ἀγωνιζε-
- 40 σθαι καὶ τοῦτο αὐτὸς τάλιν ἐδήλωσεν οὕτως εἰπὼν « Διὼκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ᾧ καὶ κατελθόν, »
- Διὰ τοῦτο, ἀδελφοί μου, προσέχετε παρακαλῶ, καὶ ἀκούσατε λόγους ἀδελφοῦ καὶ ἑλαχίστου καὶ ἁμαρτηλοῦ, καὶ δεῦτε προσκονησόμεν καὶ προσπέσωμεν τῷ ἀγαθῷ
- 45 καὶ φιλάνθρωπῳ τῷ ἡμῶν Προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῖ, ἐν ἔξομολογήσει καὶ κλάσει ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ παιήσαντος ἡμᾶς, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ Κεῖνος ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ ἡμεῖς λαὸς αὐτοῦ καὶ πρόβατα νομῆς αὐτοῦ καὶ οὐ μὴ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ἡμῶν Μόνον
- 50 μετανοήσωμεν ὁμοθυμῶν καὶ χυθώμεθα μὴ μόνον τὰς πράξεις ἡμῶν τὰς κακὰς, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἡμῶν τοὺς τοιγάρους καὶ ἐκθέσωμεν λογισμοὺς τῆς καρδίας κατὰ τὸ γεγραμμένον ἑξαφανίσωμεν « Διαρρηξάτε, φησι, τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ μὴ τὰ ἱμάτια ὑμῶν » Π γὰρ ὀφείλος,
- 55 εἶπε μοι, ἐὰν παντὶ ἔν τα ὑπαρχόντα ἡμῶν πτωχεύει διανεμώμεν, οὐ τοιγάρωμεθα δὲ τὴν ἐποχὴν τοῦ καλοῦ οὐδὲ τὴν ἀμικρίαν μιμήσωμεν Τ δὲ ἐὰν πρακτικῶς μὲν σωματικὴν ἁμαρτίαν οὐ προκτώμεν, νοσητῶς δὲ αἰσχυροῖς καὶ ἀκαθάρτοις συνῆκίζωμεν λογισμοὺς καὶ ἀφανῶς τὴν
- 60 ἁμαρτίαν πληρώμεν καὶ ὑπὸ ταῦν ἀκαθάρτων ψυχῆς βασιλευόμεθα καὶ κρατούμεθα, Ἀποβαλόμεθα, παρακαλῶ, μετὰ τῶν χρημάτων ἡμῶν καὶ τῶν εἰρημένων κακῶν τὴν συνήθη δουλείαν καὶ μὴ σῶμεν μέχρι τούτου, ἀλλὰ καὶ δακρυσι μετανοίας τὸν ρυπον αὐτῶν πλουδίκως ἀπονιψώμεθα
- 65 Ὡςπερ γὰρ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς, ὁ τὸ διαδῆμα καὶ τὴν πορφυραν τῆς βασιλείας περικειμένος, ὁ θησαυροὺς ἔχων ἀμετρήτου χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου καὶ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ μετεώρου καθήμενος, ἐὰν βόρβορον καὶ ἀσδόλην ἐκουστίας λάβοι ποθὲν καὶ σὺν αὐταῖς ταῖς χερσὶ καὶ δλὸν αὐτοῦ τὸ
- 70 πρόσωπον χρίσας ἐμφραξῇ πᾶσας αὐτοῦ τὰς αἰσθήσεις, ὥς μήτε ὁρᾶν αὐτὸν δυνασθαι μήτε ἀκούειν μήτε ὁσφραίνεσθαι, εἴτε μεταμεληθεὶς ἀπαλλαγὴν τοῦ κακοῦ τούτου ζητῶν, οὐκ εἰσέλθῃ ταχέως εἰς τὸν κοιτῶνα αὐτοῦ καὶ ὕδασι πολλοῖς ἀπονιψήσεται τὸν βόρβορον ἐκείνον καὶ τὴν ἀσδόλην, καὶ οὕτω
- 75 πάλιν ὥς τὸ πρότερον κεκαθαρμένος ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ καθισθῇ, ἀλλ' ἐντε ταύτου σφοδρὶς μόνον πᾶντας αὐτοῦ τοὺς θησαυροὺς τοῖς πένησι καὶ πᾶσαν αὐτοῦ κινητὴν καὶ ἀκίνητον περιουσίαν ἀποδῶν αὐτοῖς, οὐδὲν ἐκ τούτου ὠφελήσεται ἑαυτὸν μὴ ἀπονιψάμενος τὴν

- 80 ἀσθόλην καὶ τὸν βόρβορον ὕδατι, ἀλλὰ καὶ γέλως ἔσται
τοῖς ὀρώσιν αὐτὸν ἰδεὶ χάκειαι ὡς μορμολυκίαν μέσον
τῆς συγλήτου ἀναστρεφόμενος οὕτως οὐδὲ ἑτέρος τις
ἐαυτὸν ὠφέλησεν· τὸν-τὲ μὲν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ διανεύσας
85 δόμενος, ἀπερχὴν δὲ μὴ τοιςαυτίμενος τοῦ κακοῦ, μηδὲ δια
μετανοήσας καὶ δακρύων ἀποκαθίρας αὐτοῦ τὴν ψυχὴν

- Πᾶς γὰρ ἄνθρωπος, ὁ ἁμαρτήσας ὁμοίως ἐμοὶ τῷ κατὰ
κεκριμένῳ καὶ βορβόρῳ τῶν ἡδονῶν τὰς κλισίαις ἐμφράσας
αὐτοῦ τῆς ψυχῆς, εἰ καὶ τὰσαν μὲν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ
90 δυνείμει τοῖς πτωχοῖς, πᾶσαν δὲ δόξαν ἀξιώματι περι-
φανεραν τε οἰκων καὶ ἱππῶν ποιμνίων καὶ βουκολίων καὶ
ἀνδραπέδων αὐτοῦς τε πάντας τοὺς ἰδίους καὶ φίλους καὶ
συγγενεῖς ἀτελείπει καὶ πτωχὸς καὶ ἀντημῶν εἰς τὸ τῶν
μοναχῶν σχῆμα ἔλθων ἐγένετο ἀλλ' οὖν ὡς ἀνγκαιῶν τῇ
95 ζωῇ αὐτοῦ δεῖται τῶν δακρύων τῆς μετανοίας. ἵνα τὸν
βορβορον τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ ἀπομύνηται καὶ μᾶλλον
ἐάν ἐτι καθαίτερ ἔγωγε τὴν ἀσθόλην καὶ τὸν βορβορον τῶν
πολλῶν αὐτοῦ κακῶν οὐκ ἐπι τοῦ προσώπου μόνον καὶ ὧν
χερῶν, ἀλλὰ καὶ ὅπως ἐν ὅλῳ τῷ σώματι περιφέρηται· ὁ
100 γὰρ ἀρκεῖ μόνον ἡμῖν ἡ τῶν ὑπαρχόντων διαδοσις εἰς
κάθεκτον τῆς ψυχῆς, ἐάν μὴ καὶ κλαύσωμεν καὶ ὀρηγήσωμεν
ἀπὸ ψυχῆς, ἀδελφοί Οἴμex· γὰρ ὅτι ἐάν μὴ πασῇ σπουδῇ
αὐτὸς ἐαυτὸν δια δακρύων τοῦ μολυσμαῦ τῶν ἁμαρτημάτων
μου ἐκκαθαίρω, ἀλλὰ μεμολυσμένον τοῦ βίου ἐξέλθω,
105 δικαίως καὶ παρα τοῦ Θεοῦ καὶ παρα τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ
καταγέλασθησομαι καὶ σὺν τοῖς δαιμοσιν εἰς τὸ πῦρ τὸ
αἰώνιον ἐκδεδυθήσομαι· Ναί, ὁντως οὕτως ἐστίν, ἀδελφοί!
Οὐδὲν γὰρ ἐστὶν ἐρχομένον εἰς τὸν κόσμον ἵνα ἁμαρτήσαντες
δοῇεν αὐτὸ ἀντιπυρρον τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν τῷ Θεῷ·
110 «Τι γὰρ, φησὶν ὁ ἀπόστολος, δώσει ἄνθρωπος τῷ Θεῷ,
ἵνα ἀνταποδοθῇ αὐτῷ», «Ὁ Θεὸς κρίσις ὀρθή, αὐτὴ ἀπει-
νώσας δοκεῖ καὶ ἀληθῆς· Φταί γάρ καὶ ὁ κύριος· «Μὴ
νομίστητι ἐπὶ ἡμῶν κατεχέσθαι τὴν νόμον ἢ τοὺς προφῆτας
οὖν ἔλθουν καταλύσαι ἀλλὰ πληρῶσαι· Ὁ Τοῦτο δὲ ἐστὶ
115 πληρῶμα νομοῦ τοῦ ἐν δυνάμει εἰρη- τινὴ ἐν τῇ μετῇ
ἐαυτοῦ ἐκδίδει· ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεόν τὰ πάντα ἵκει
νεκρῶν ἵνα εἰς τὸν πῦρ εἰσέλθωμεν· τὸ δὲ μὴ ἐν τῇ ἐλπίδι
μηδὲ παρασθέντων ἀντιπυρρον εἶναι· ἀλλ' εἶναι ἐν μέντοι
τῇ ἐν τῇ ἐλπίδι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ ἐλπίδι τοῦ προ-
120 στυματός· ὡς λέγονται ὅτι αἱ ταῖς ὅλῳ Σαυρῶν ἢ εἰ τινα
ἐτερον ἢ προνεγονότα ἢ ὄντα καὶ αὐτοῦ ἀνδραγέρον

- Δυνατὸν οὖν ἔστιν, ἀδελφοί, τοῖς πᾶσιν οὐ μόνον τοῖς
 μοναχοῖς ἀλλὰ καὶ τοῖς λαϊκοῖς τὸ ἀεὶ καὶ διηρκεῶς μετανοεῖν
 καὶ κλαίειν καὶ δεῦσθαι τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τῶν τοιούτων
 125 πρᾶξεων καὶ τὰς λοιπὰς πάσας ἀρετὰς κτῆσασθαι. Καὶ
 ὅτι τοῦτο ἄληθές ἐστι συμμαρτυρεῖ μοι καὶ ὁ χρυσορρήμων
 Ἰωάννης, ὁ μέγας στύλος καὶ διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας,
 ἐν τοῖς περὶ τοῦ Δαυὶδ λόγοις τὸν πεντηκωστὸν φιλῶν
 ἐξηγουόμενος, λέγων δυνατὸν εἶναι γυναῖκα ἔχοντα καὶ
 130 παῖδας καὶ παιδίσκας καὶ πλῆθος οἰκετῶν καὶ περιουσίαν
 πολλήν καὶ βιωτικαῖς ἀμπρόποντα πράγμασι, μὴ τοῦτο
 μόνον δύνασθαι, τὸ κλαίειν καθ' ἑαύστην καὶ εὐχεσθαι καὶ
 μετανοεῖν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ τέλειον φθάσαι τῆς ἀρετῆς τὸν
 βουλόμενον καὶ Πνεῦμα λαβεῖν Ἁγίον καὶ φίλον γενέσθαι
 135 Θεοῦ καὶ ἐπαπολαθεῖν τῆς θείας αὐτοῦ, οἷοι καὶ πρὸ τῆς
 Χριστοῦ παρουσίας ἐγένοντο Ἀδραάμ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ καὶ
 ὁ ἐν Σαδὸμοις Λώτ καὶ — ἔνα τοὺς ἄλλους παρῆσαν πολλοὺς
 ὄντας Μωσῆς καὶ Δαυὶδ, ἐν τῇ νύκτι δὲ χάριτι καὶ ἐπιφανείᾳ
 τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Πέτρος, ὁ ἀλιεὺς καὶ ἀγράμ-
 140 ματος, μετὰ τῆς πενθερᾶς καὶ τῶν ἄλλων κηρύσσων τὸν
 ἐπιφανέντα Θεόν. Τοῖς δ' ἄλλοις τίς ἀριθμῆσται, ὑπὲρ
 σταγόνας ὄντας τῶν ἱετῶν καὶ ὑπὲρ τοὺς ἀστέρας τοῦ
 οὐρανοῦ, βασιλεῖς, ἄρχοντας καὶ δυνάστας — μὴ εἴπω
 πένητας καὶ τοὺς τῇ αὐταρκείᾳ συζήσαντας —, ὅν αἱ πόλεις
 145 καὶ αἱ οἰκίαι καὶ τῶν ἐκκλησιῶν οἱ ναοί, οὓς ἐκεῖνοι φιλοτίμως
 ἀνήγειραν, ὧν τὰ γηροκομαῖα καὶ τὰ ξενοδοχεῖα σώζονται
 καὶ εἰσι, μέχρι τοῦ νῦν, ὥστε καὶ περιόντες ἐκεῖνοι ἐκτεκμητο
 καὶ ἐχρῶντο αὐτοῖς εὐσεβῶς, οὐχ ὥς οἰκειοίς, ἀλλ' ὥς
 δοῦλοι τοῦ δεσπότου τὰ παρὰ τοῦ δεσπότου δοθέντα αὐτοῖς
 150 καὶ ὥς ἐκεῖνοι ἐδόκει διέποντες, χρώμενοι μὲν τῷ κόσμῳ
 κατὰ τὴν τοῦ Παύλου φωνήν, οὐ καταχρώμενοι δέ. Διὰ
 γὰρ τοῦτο καὶ ἐν τῷ βίῳ τῷ παρόντι περιδοξοὶ γεγονάσι
 καὶ λαμπροὶ καὶ νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας ἐν τῇ
 βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ περιδοξότεροι καὶ λαμπρότεροι γενή-
 155 σονται. Καὶ εἰ μὴ ὀκνηροὶ ἦμεν καὶ βάρθυμοι καὶ καταφρονηταὶ
 τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ σπουδαῖοι καὶ διετηγερμένοι
 καὶ νήφοντες, οὐδεμίαν εἰχομεν χρεῖαν ἀποταγῆς ἢ κουργῆς
 ἢ τῆς τοῦ κόσμου φυχῆς. Καὶ ἔνα τοῦτο πιστώσωμαι,
 ἀκουσον!
- 160 Ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον βασιλεῖα ἐποίησεν ἐξ ἀρχῆς πάντων
 τῶν ἐπὶ γῆς, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτῶν τῶν ὑπὸ τὸν ὄρεφον
 ὄντων τοῦ οὐρανοῦ· ἥλιος γάρ καὶ σελήνη καὶ ἀστραὶ διὰ τὸν
 ἄνθρωπον πάντας παρήχθησαν. Τί οὖν; Βασιλεὺς ὢν

- τούτων ἀπάντων τῶν ὁραμένων, ἐδίδεπτο ἄρα ἐκ τούτων
 165 πρὸς ἀρετὴν ; Οὐμενοῦν οὐδαμῶς, ἀλλὰ καὶ μειζόνως, εἰ
 ἔμεινεν εὐχαριστῶν τῷ ποιήσαντι καὶ δεδοκῶτι αὐτῷ τὰ
 πάντα Θεῷ, ἐμελλεν εὐδοκίμεῖν. Εἰ μὴ γὰρ παρέβη τὴν
 ἐντολὴν τοῦ Δεσπότου, οὐκ ἂν τὴν βασιλείαν ταύτην
 ἀπώλασεν, οὐκ ἂν τῆς τοῦ Θεοῦ δόξης αὐτὸν ἀπεστέρησεν .
 170 ὅτι δὲ τοῦτο πεποίηκεν, εἰκότως ἐξεδάρθη, ἐξωρίσθη,
 ἐβίωσε καὶ ἀπέθανε. Καὶ λέγω σοι πρᾶγμα ὅπερ σαφῶς,
 οἶμαι, οὐδεὶς ἀπεκάλυψε, συνεσκησμένως δὲ τοῦτο εἰρηται.
 Ποῖον ; Ἀκούε τῆς θείας λεγούσης Γραφῆς « Καὶ εἶπεν ὁ
 Θεὸς τῷ Ἀδὰμ — μετὰ τὸ παραβῆναι λέγω — » « Ἀδὰμ,
 175 ποῦ εἶ ; » ἢ τοῦτο λέγων, ὁ τοῦ παντός Ποιητῆς ; Πάντως
 εἰς συναίσθησιν αὐτὸν ἀγαγεῖν βουλόμενος καὶ τοῦτον
 πρὸς μετάνοιαν ἐκκαλοῦμενος, « Ἀδὰμ, ποῦ εἶ ; » φησὶ.
 Κατανόησον σαυτὸν, κατὰμαθέ σου τὴν γύμνωσιν ! Ἴδε
 οἶον ἐνδύματος, οἷας δόξης ἐστέρησαι. Ἀδὰμ, ποῦ εἶ, »
 180 οἶανει πως τοῦτον παρακαλῶν καὶ λέγων « Ναί, φρόνησον,
 ταπεινέ, καί, ἐξελθε ὅθεν εἶ κεκρυμμένος. Ἐμὲ οἶει κρύ-
 πτεσθαι ; Εἰπέ Ἥμαρτον ! » Ἀλλ' οὐ λέγει τοῦτο,
 μᾶλλον δὲ οὐκ ἐγὼ λέγω τοῦτο ὁ ἄθλιος — ἐμὸν γὰρ τὸ
 πάθος ἐστίν ! —, ἀλλὰ τί ; « Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα περι-
 185 πατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ ἔγνων ὅτι γυμνός εἰμι καὶ
 ἐκρύβην . » Τί οὖν ὁ Θεός, « Καὶ τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι
 γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου
 μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες ; »
 Ὅρας, ἀγαπητέ, μακροθυμίαν Θεοῦ ; Εἰπόντος γὰρ
 190 αὐτοῦ · « Ἀδὰμ, ποῦ εἶ, » καὶ μὴ ὁμολογήσαντος τὴν
 ἁμαρτίαν εὐθύς, ἀλλ' εἰπόντος · « Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα,
 Κύριε, καὶ ἔγνων ὅτι γυμνός εἰμι καὶ ἐκρύβην », οὐκ
 ὀργίσθη ὁ Θεός, οὐκ ἀπεστράφη εὐθύς, ἀλλὰ καὶ δευτέρας
 ἐξοῦ αὐτὸν ἀποκρίσεως καὶ φησὶ · « Τίς ἀνήγγειλέ σοι
 195 ὅτι γυμνός εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τούτου
 μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες ; » Νόει μοι βάθος
 λόγων σοφίας Θεοῦ . « Τί λέγεις, φησὶν, ὅτι Ὑμνός εἰμι, τὴν
 δὲ ἁμαρτίαν σου κρύβεις, Μὴ νομίζεις με τὸ σῶμά σου
 μόνον ὁρᾶν, τὴν δὲ καρδίαν καὶ τὰς ἐνθυμήσεις σου μὴ
 200 ὁρᾶν ; » Ἠλπίξα γὰρ ἀπατηθεὶς ὁ Ἀδὰμ ὅτι οὐκ ᾔδει ὁ Θεός
 τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν οὕτω καθ' αὐτόν, οἶονεῖ
 ὅτι · « Ἐὰν εἶπω ὅτι γυμνός εἰμι, φησὶν, ἀγνοῶν ὁ Θεὸς εἰπεῖν
 ἔχει · Καὶ διατί εἰ γυμνός ; » Εἶτα ἀπαρνήσασθαι ἔχω ἐγὼ
 καὶ εἰπεῖν · Ὅχι οἶδα, καὶ λαβεῖν ἔχω αὐτὸν καὶ πάλιν
 205 ἀπολαβεῖν τὴν πρώτην μου στολὴν . Εἰ δὲ μὴ, τέως οὐ μὴ

- ἐκδάλῃ με, τέως οὐ μὴ ἐξορίσῃ με ! » Ταῦτα ἐνθυμουμένου αὐτοῦ — ὡς καὶ νῦν ποιῶσι πολλοὶ καὶ αὐτὸς ἐγὼ πρῶτος, τὰ ταυτῶν κακὰ κρύπτοντας —, ὁ Θεὸς μὴ θέλων πολυπλασιᾶσαι αὐτῷ τὸ κρίμα λέγει · « Καὶ πόθεν ἔγνων ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὐ ἐντεταλέμην σοι μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες ; » οἶοναί λέγων · « Καὶ ὅμως ἐμὲ κρύπτειν οἴεσαι ; Οὐ γινώσκω ἐγὼ τί πέπραχας, Οὐ λέγεις τὸ "Ἥμαρτον" ; Ἐλπé, ταπεινέ · » Naί, ἀλήθεια, Δέσποτα, παρέβην τὴν ἐντολὴν σου, ἔπαισα ἀκούσας τῆς συμβουλῆς τῆς γυναικός, ἐσφάλην μεγάλως ποιήσας τὸν ἐκείνης λόγον καὶ παρακούσας τὸν σόν. Ἐλέησόν με ! » Ἄλλ' οὐ λέγει τοῦτο, οὐ ταπεινοῦται, οὐ κάμπτεται, κῦρον σιδηροῦν ὁ τῆς καρδίας αὐτοῦ τράχηλος οἷος δὴ καὶ ὁ ἐμός, τοῦ ἀθλίου, ἐστίν. Εἰ γὰρ εἶπε τοῦτο, ἔμεινε ἂν ἐν τῷ παραδείσῳ καὶ τὸν κύκλον ὅλον ἐκείνων τῶν μυρίων κακῶν, ὃν ὑπέστη ἀξιοσθεῖς καὶ εἰς τὸν ἔξην τοσοῦτους αἰῶνας ποιήσας καίμενος, καρδᾶναι ἂν εἶχε ἀπὸ μιᾶς τῆς τότε φωνῆς.
- Τοῦτο οὖν ἔστιν ὁ ὑπεσχόμεν εἰπεῖν. Καὶ ἀκούσεν τῶν ἑξῆς καὶ γινώσκει ὅτι ἀληθὴς ἐστὶν ὁ λόγος καὶ οὐκ ἐστὶ ψεῦδος τὸ οἰονοῦν ἐν αὐτῷ. Εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ · « Ἦν ὥραν φάγεσθε ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὐ ἐντεταλέμην ὑμῖν τοῦτου μόνου μὴ φαγεῖν, θανάτῳ ἐποθανείσθε », δηλονότι τῷ ψυχικῷ, ὃ καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐγένετο, δι' ὃ καὶ τῆς ἀθανάτου στολῆς ἐγυμνώθη· οὐδὲν δὲ πλέον προεῖπεν ὁ Θεὸς καὶ οὐδὲν πλέον ἐγένετο. Προγινώσκων γὰρ ὁ Θεὸς ὅτι ἁμαρτῆσαι ἔχει ὁ Ἀδὰμ καὶ βουλόμενος μετανοοῦντα συγχωρήσαι αὐτόν, οὐδέν, ὡς εἰρηται, πλέον προεπεφάνετο κατ' αὐτοῦ · ἐπεὶ δὲ ἠρνήσατο τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ καὶ οὐδὲ ἐλεγχόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μετανόησεν, (ἔφη γάρ · « Ἡ γυνή, ἣν δέδωκάς μοι, αὕτη με ἠπάτησεν. » -- « Ἦν δέδωκάς μοι » ἢ ψυχῆς ἀπορροήτου, οἶοναί τῳ Θεῷ λαγυούσης · « Σὺ, φησὶν, ἔπαισας ἡ γυνή, ἣν δέδωκάς μοι, αὕτη με ἠπάτησεν » οἷα καὶ νῦν ἐγὼ πάσχω, ὁ ταπεινὸς καὶ ταλαίπωρος, καὶ οὐ θέλω ταπεινωθῆναι ποτε καὶ εἰπεῖν ἀπὸ ψυχῆς ὅτι ἐγὼ εἰμι αἷτιος τῆς ἐμῆς ἀπωλείας, ἀλλ' « Ὁ θεῖνά με, λέγω, παρώτρυνε ποιῆσαι καὶ εἰπεῖν τὰ καὶ τὰ, ὁ θεῖνά μοι συνεβούλευσεν ἐργάσασθαι τὸ καὶ τὸ », ὡς ἀθλίας ψυχῆς προεπιμένης βήματα ἁμαρτίας μεσσή ! ὁ ψυχῆς ἀναιδούς καὶ μικρᾶς ἀναδέστεροι λόγοι καὶ μικροὶ !) τοῖνον καὶ οὕτω τοῦ Ἀδὰμ εἰπόντος, τότε λέγει αὐτῷ ὁ Θεός · « Ἐν κόπῳ καὶ ἰδρωτί φάγῃ τὸν ἄρτον σου, καὶ ἀκύνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ », καὶ τελευταῖον ἐπὶ · « Γῆ εἰ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. » — « Ἐλεγον, φησὶ, μετανοῆσαι σε καὶ εἶναι πάλιν ἐν τῇ προτέρᾳ

σου διαγωγή. Ἐπειδή δὲ σιληρός οὕτως εἶ, ἀπαλθε τοῦ
 150 λοιποῦ ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἀρκέσαι σοι εἰς παιδεύσιν ἢ ἀποστασία
 σου, ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπαλεύσῃ . »

Ἡδὴ οὖν ἔγκως ὅτι μετὰ τὴν παράβασιν διὰ τὸ μὴ
 μετανοῆσαι καὶ εἰπεῖν « Ἥμαρτον », καὶ ἐξορίζεται καὶ ἐν
 κόπῳ καὶ ἰδρώτι διάγειν καλεῖται καὶ εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς
 255 ἐλήφθη , διὰ τοῦτο κατεκρίθη ; Τοῦτο δὲ δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς.
 Τοιγαροῦν καὶ ἀφ' αὐτὸν ἔρχεται πρὸς τὴν Εὐαν, θέλων
 δεῖξαι ὅτι δικαίως καὶ αὕτη συνεκλήθησεται, μετανοήσαι
 μὴ θέλουσα, καὶ φησι : « Τί τοῦτο ἐποίησας ; » ἵνα καὶ
 αὕτη εἴπῃ τὸ « Ἥμαρτον ». Ποίαν γάρ καὶ ἄλλην χρεῖαν
 260 εἶχεν, εἰπέ μοι, ὁ Θεὸς λαλεῖν πρὸς αὐτὴν ταῦτα τὰ ῥήματα,
 εἰ μὴ πάντως ἵνα εἴπῃ ὅτι : « Ἐν ἀφροσύνῃ μου, Δεσπότα,
 τοῦτο ἐπραξα, ἡ τσιταὴ καὶ ἀθλία, σοῦ τοῦ Δεσπότη μου
 παρεκοόσασα. Ἐλέησόν με ! » Ἀλλ' οὐκ εἶπε τοῦτο. Τί δέ ;
 « Ὁ ὄφις ἐξηπάτησέ με . » Ὡς τῆς ἀπεισθησίας ! Καὶ ὅπως

265 ὄφει, κατὰ τοῦ Δεσπότη λέγοντί σοι, συνένυχες καὶ τοῦτον
 ἀντὶ τοῦ ποιήσαντός σε Θεοῦ προετίμησας, κακείνου τὴν
 συμβουλὴν ὑπὲρ τὴν ἐντολὴν τοῦ Δεσπότη προτιμοτέραν
 καὶ ἀληθεσιτέραν πεποιήσας , Ὡς δὲ οὐδὲ αὕτη εὖρεν εἰπεῖν
 « Ἥμαρτον », ἐκβάλλοντες τῆς τρυφῆς, ἐξορίζονται τοῦ
 270 παραδείσου καὶ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ σκόπει μοι τὸ βάθος τῶν
 μυστηρίων τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ μάθε καὶ διδάχῃτι
 ἐντεῦθεν ὅτι εἰ μετενόησαν, οὐκ ἂν ἐξεβλήθησαν, οὐκ ἂν
 κατεκρίθησαν, οὐκ ἂν εἰς τὴν γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθησαν ,
 ἀποστραφῆναι κατεδικάσθησαν. Πῶς ; Ἀκουσον !

275 Ἐπεὶ ἐξεβλήθησαν καὶ ἦδη ἑξαυτῆς ἐνέπεσον εἰς τοὺς
 ἰδρώτας καὶ εἰς τοὺς σωματικούς κόπους, πεινῶν δὲ ἤρξαντο
 καὶ διψᾶν, ῥίγαν τε ὁμοῦ καὶ τρέμειν καὶ πάσχειν τοιαῦτα,
 οἷα καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ πάσχομεν σήμερον, πλείονα δηλονότι
 λαβόντες τῆς δυστυχίας ταύτης καὶ τῆς ἐκπτώσεως αἰσθησιν,
 280 οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ αὐτῆς ἑαυτῶν τῆς κακοφροσύνης καὶ
 τῆς ἀπάτης τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνίας, βῆω οὖν τοῦ παραδείσου
 περιπατοῦντες καὶ καθεζόμενοι, μετεμέλοντο, ἐκλειον, ἐβρή-
 νουν, τὸ πρόσωπον ἐτυπτον, ἐτίλλαν σύραντες ἑαυτῶν τὰς
 τρίχας, τὴν ἐκυτῶν σκληροκαρδίαν ἀποκλαιόμενοι, τοῦτο δὲ
 285 οὐ μίαν ἡμέραν οὐδὲ δύο ἢ δέκα, ἀλλ' ἐν πάσῃ, πιστεύσατε,
 τῇ ζωῇ αὐτῶν. Πῶς γὰρ καὶ μὴ εἶχον κλαεῖν ἀπὶ καὶ
 διηνεκῶς τὸν Δεσπότην ἐκεῖνον τὸν ἡμερον ἐνθυμούμενοι,
 τὴν τρυφὴν ἐκείνην τὴν ἀφραστον, τὰ κάλλη τῶν ἀνθέων
 ἐκείνων τὰ ἄρογτα, τὸν ὁμέριμον βίον καὶ ἀμοχθον, τὰς
 290 τῶν ἀγγέλων ἀνάβους καὶ καθόδους , τὰς πρὸς αὐτούς ;

Καθάπερ γὰρ οἱ παρὰ τινος τῶν ἀρχόντων τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐκλεχθέντες εἰς ὑπηρεσίαν αὐτοῦ δοῦλοι, τὴν κατὰ πρόσωπον, ὥς μὲν τὴν αἰδῶ καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δουλείαν ἀνόθευτον φυλάττουσι πρὸς τὸν ἐαυτῶν δεσπότην
 225 καὶ ἀγαπῶσιν αὐτὸν τε καὶ τοὺς ὁμοδούλους αὐτῶν, ἀπολαύουσι καὶ τῆς παρρησίας τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς εὐνοίας καὶ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ ἐν ἀνάσει πολλῇ καὶ τρυφῇ καὶ σπατάλῃ, ἐπὶ δὲ εἰς ἀπένοιαν τραπέντες κατὰ τοῦ οἰκείου δεσπότης τραχηλιάσωσι καὶ καταπαρθῶσι τῶν συνδούλων αὐτῶν,
 230 ἐκκίπτουσι τῆς παρρησίας τῆς πρὸς αὐτὸν καὶ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐνοίας, ὑπ' ἐκείνου εἰς μακρὰν χώραν ἐξορισθέντες καὶ μυριοι τῇ προστάξει αὐτοῦ καθυποβαλλόμενοι πειρασμοῖς, ἐν τῷ κοπιᾶν καὶ κατατρώχεσθαι ἐπὶ πλεῖον καὶ πλεῖον ἐκπαιθάνονται τῆς ἀνέσεως ἧς ἀπέλαυνον καὶ τῶν
 235 ἀγαθῶν ὧν ἐξέπεσον τῆς ζημίας, τὸν αὐτὸν τρόπον πεπόνθασιν καὶ οἱ πρωτόπλαστοι ἐν τῷ παραδείσῳ ὄντες καὶ ἀπολαμβάνοντες ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν, εἴτα ἐκπεσόντες αὐτῶν καὶ ἐξορισθέντες. Ἐπεὶ ἦσθοντο τῆς ἐκπτώσεως, πάντοτε ἐθρήνουν, πάντοτε ἐλαίον, τοῦ δεσπότης αὐτῶν τὴν
 240 εὐσπλαγχνίαν ἐπικαλοῦμενοι.

Ἄλλὰ τί ὁ πολὺς ἐν ἴλασι καὶ βραβύς ἐν κολάσει;
 Ἐπειδὴ γὰρ εἶδε ταπεινωθέντας αὐτοὺς, τὴν μὲν ἐξενεχθεῖσαν ψῆφον οὐ λύει τῶς πρὸς σωφρονισμὸν ἡμῶν τοῦτο ποιήσας καὶ ἵνα μηδεὶς κατὰ τοῦ πάντων Ποιητοῦ καταπαίρηται —, προειδὼς δὲ ὡς Θεὸς καὶ τὴν ἐκπτώσιν τούτου καὶ
 245 τὴν μετένοιαν, προώρισε πάντως πρὸ τοῦ ποιῆσαι τὰ πάντα καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸν χρόνον καὶ ὅπως καὶ πότε ἀπὸ τῆς ἐξορίας τοῦτον ἀνακαλέσεται ἀπορητήτοις κρίμασι καὶ ἀνεξιχνίαστοις πάσῃ κνύῃ. Εἰ γὰρ καὶ ἀποκαλυφθῶσι
 250 τίσι καὶ γράφαι ταῦτα θελήσουσιν, οὐ χρόνος οὐ χάρτης οὐ μέλαν ἀρκέσειεν, οὐ κόσμος βλὸς αὐτὰ τὰ βιβλία χωρήσειεν. Ὡς οὖν σπλαγχνισθεὶς προώρισε καὶ προεῖπεν, οὕτω δὴ καὶ ἐποίησε. Καὶ οὐδ' ἐκ τοῦ παραδείσου διὰ τὴν ἐκείδειαν καὶ ἀμεταμέλητον καρδίαν καὶ γυνῆν ἐξέβαλε, προπόντως
 255 μετανοήσαντας καὶ ἀξίως ταπεινωθέντας καὶ κλαύσαντας καὶ θρηνησαντας, αὐτὸς ἐκεῖνος, ὁ μόνος ἐκ μόνου Μονογενὴς Υἱὸς καὶ Λόγος, τοῦ προανάρχου Πατρὸς αὐτοῦ κατελθὼν — ὡς ἴστε πάντες, οὐ μόνον ὁμοίως ἐκείνοις ἄνθρωπος γέγονεν, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν, ὡς αὐτοί, κατεδέξατο, βιαστὸν ἐλόμενος
 260 καὶ ἐκονεῖδιστον θάνατον, καὶ κατελθὼν εἰς τὸν φῶγην, κάκειθεν αὐτοὺς ἀνέστησεν. Ὁ οὖν τοσαῦτα, ὅσα καθ' ἐκάστην ἀρεσκίας, παθὼν δι' αὐτούς, ἵνα αὐτούς ἀπὸ τῆς

- μακρὰς ἐκείνης ἐξορίας ἀνακαλέσῃται, εἰ μετενόησαν ἐν τῷ
 παραδείσῳ, οὐκ ἂν αὐτοὺς συνεπάθῃσθε; Καὶ πῶς οὐχὶ ὁ
 335 φύσει φιλόανθρωπος καὶ διὰ τοῦτο ποιήσας αὐτόν, ἵνα τῶν
 ἀγαθῶν αὐτοῦ τῶν ἐν τῷ παραδείσῳ ἀπολαύῃ καὶ δοξάζῃ
 τὸν εὐεργέτην αὐτοῦ; Ναί, ὅντως, ἀδελφοί, τοῦτο ἦν, ὡς
 οἴμαι, ἐγένετο ἵνα δὲ μάθῃς καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἐπὶ πλείον
 τῷ λόγῳ πιστεύσῃς, ἀκουσον τῶν ἐξῆς! 4
- 340 Εἰ μετενόησαν ἔνθεν ὄντες τοῦ παραδείσου, αὐτὸν ἐκείνων
 ἀπελαμβάνον τὸν παράδεισον καὶ πλέον οὐδέν. Ἐπεὶ δὲ
 ἐξεβλήθησαν διὰ τὸ ἀμετανόητον αὐτῶν, μετὰ δὲ ταῦτα
 πολλὰ μετανόησαντες ἐκλαυσαι, ἐθλίβησαν — ἅπερ, ὡς
 εἶπον, οὐ μὴ ἐπαθόν, εἰ ἐν τῷ παραδείσῳ μετενόησαν —,
 345 ὑπὲρ τῶν πόνων τούτων καὶ ἰδρώτων καὶ κόπων καὶ τῆς
 καλῆς μετανόιας αὐτῶν θέλων ὁ Δεσπότης Θεὸς τιμῆσαι
 καὶ δοῦναι αὐτοὺς, οὐ μόνον ζῆ ἀλλὰ καὶ ποιῆσαι αὐτοὺς
 ἅπαντα ἐκεῖνα τὰ δεινὰ ἐπιλαθέσθαι, τί ποιεῖ; Καὶ σκόπτει
 μοι τῆς φιλανθρωπίας τὸ μέγεθος ἑ Κατελθὼν εἰς τὸν ἄδην
 350 καὶ ἀναστήσας αὐτούς, οὐχὶ εἰς τὸν παράδεισον, ὅθεν
 ἐξέπεσον, ἀποκατέστησε πάλιν αὐτούς, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον
 αὐτὸν ἀνέγαγε τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ καθίσας ὁ
 Δεσπότης ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ καὶ προανέρχου Πατρὸς
 αὐτοῦ, τί λέγεις ποιῆσαι αὐτόν, τὸν δοῦλον μὲν αὐτοῦ κατὰ
 355 φύσιν, πατέρα δὲ αὐτοῦ χρηματίσαντα κατὰ χάριν; Εἶδες
 εἰς οἷον ὄψος αὐτὸν διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ καὶ ταπεινώσιν
 καὶ τοὺς θρήνους αὐτοῦ καὶ τὰ δάκρυα ὁ Δεσπότης ἀνέγαγεν;
 Ὡ μετανόιας ἰσχύς καὶ δακρύων! Ὡ φιλανθρωπίας
 ἀφάτου καὶ ἀνέστιχου ἔλεους πέλαιος, ἀδελφοί! Ὅτι
 360 οὐ μόνον ἐκείνον, ἀλλὰ καὶ ἅπαν τὸ σπέρμα αὐτοῦ, ἡμᾶς
 δηλονότι τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, τοὺς μιμουμένους ἐκεῖνον τὴν
 ἐξομαλόγησιν, τὴν μετάνοιαν, τὸν θρήνον, τὰ δάκρυα καὶ
 τὰλλα ἅπερ προσείκομεν, οὕτως ὡς ἐκείνον καὶ ἐτίμησε
 καὶ ἐδόξασε, καὶ τοὺς οὕτω ποιοῦντας ἕως τοῦ νῦν καὶ ἀπὸ
 365 τοῦ νῦν ποιήσοντας, εἴτε κοσμικοὶ εἴεν εἴτε μονάζοντες·
 « Ἀμήν, εἶπεν ὁ ἀληθὴς Θεός, οὐκ ἐγκαταλείψω αὐτοὺς
 ποτε, ἀλλ' ὡς ἀδελφούς μου καὶ φίλους, πατέρας τε καὶ
 μητέρας καὶ συγγενεῖς καὶ συνηληρονόμους μου ἀναδείξω
 αὐτούς, καὶ ἐδόξασα καὶ δοξάσω καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσω
 370 καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, καὶ τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ εὐφροσύνης
 καὶ δόξης οὐκ ἔσται τέλος ποτέ. »

Τί οὖν, εἰπέ μοι, τοὺς πρωτοπλάστους ὠφείλουν ἢ ἐν τῷ
 παραδείσῳ ἀπὸνος διαγωγή καὶ ἀμέριμνος, ἀδελφέ, βαθυμή-
 σοντας καὶ τῇ πρὸς Θεὸν ἀπιστίᾳ καταφρονήσαντας καὶ τὴν

- 375 ἐντολήν παραβάνας αὐτοῦ ; Εἰ γὰρ ἐπίστευσεν αὐτῷ, οὐκ
 ἂν τὸν θῶν ἢ Εὐα πιστότερον, τὴν δὲ Εὐὰν ὁ Ἀδὰμ πιστο-
 τέραν ἐκείνου ἡγήσατο, ἀλλὰ φυλάξαι εἶχον τοῦ μὴ φαγεῖν
 τοῦ φυτοῦ φαγόντες δὲ καὶ μὴ μετανοήσαντες, ἐξεβλήθησαν.
 Οὐδὲν δὲ πάλιν ἐκ τῆς ἐξορίας ἐβλαβήσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ
 380 μέγιστα ὠφεληθήσιν καὶ εἰς σωτηρίαν ἡμῶν παντῶν τοῦτο
 ἐγένετο. Κατελθὼν γὰρ ἄνωθεν ὁ Δεσπότης ἡμῶν τῷ ἰδίῳ
 θανάτῳ τὸν καθ' ἡμῶν ἔλυσε θάνατον, τὸ ἐκ τῆς τοῦ
 προπάτορος παραβάσεως κατήκριμα παντελῶς ἀνελών καὶ
 διὰ τοῦ ἀγίου βαπτίσματος ἀναγεννῶν καὶ ἀναπλάττων καὶ
 385 ἀπαλλάττων ταύτης τελείως ἡμᾶς, τίθησιν ἐν τῷδε τῷ
 κόσμῳ ἐλευθέρους πάντη καὶ μὴ ἐνεργουμένους τυραννικῶς
 ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ, ἀλλὰ τῷ ἐξ ἀρχῆς αὐτεξουσίῳ τιμῶν ἡμᾶς,
 ἰσχυρὸν μᾶλλον δίδωσι κατ' αὐτοῦ, ἵνα οἱ βουλόμενοι νικῶσιν
 αὐτὸν εὐχερῶς ὑπὲρ πάντας τοὺς κρὸ τῆς Χριστοῦ παρουσίας
 390 ἀγίους, ἀποθνήσκοντες δὲ μὴ καθάπερ ἐκεῖνοι καὶ οὗτοι
 εἰς τὸν θῶν καταβεβάζονται, ἀλλ' εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἰς
 τὴν ἐκείσῃ τρυφῇ καὶ ἀπόλαυσιν, νῦν μὲν μετρίως, μετὰ δὲ
 τὴν ἐκ νεκρῶν ἐξανέστασιν ὅλης ὁλως ἐκαπολαύειν κατ-
 αξιῶνται τῆς αἰωνίου χαρᾶς.
- 395 Οἱ οὖν βουλόμενοι προφάσις μὴ προφασίζονται, μηδὲ
 λεγέτωσιν ἐκ τῆς τοῦ Ἀδὰμ ἡμᾶς παραβάσεως ὅλως
 ἐνεργεῖσθαι καὶ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν καθέλεισθαι. Οἱ γὰρ
 τοῦτο ἐνοοῦντες καὶ λέγοντες τὴν τοῦ Δεσπότου ἡμῶν καὶ
 Θεοῦ παρουσίαν ἀνωφελῶς γεγενῆσθαι καὶ διακένως νομί-
 400 ζουσιν, ὅπερ αἰρετικῶν καὶ οὐ πιστῶν ἐστὶ τὸ λεγόμενον.
 Διὰ τί γὰρ κατήλθεν ἡ τίνος ἔνεκα θανάτου ἐγείνατο, εἰ
 μὴ ὅτι πάντως διὰ τὸ λύσαι τὸ ἐκ τῆς ἁμαρτίας κατήκριμα
 καὶ ἐλευθερώσαι τὸ γένος ἡμῶν ἀπὸ τῆς δουλείας καὶ
 ἐνεργείας τοῦ ἀντικειμένου ἐχθροῦ ; Τοῦτο γὰρ ἡ οὕτως
 405 αὐτεξουσιότης, τὸ μὴ ὡς ἑτέρου τινὸς τῷ οὐκ ὀρθῶς τρέπε-
 ρε δεσπόζεσθαι. Ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ ἁμαρτήσαντος ἡμεῖν
 ἁμαρτωλοί, ἀπὸ τοῦ παραβάτος παραβάται, ἀπὸ τοῦ
 δούλου τῆς ἁμαρτίας δοῦλοι καὶ αὐτοὶ γινόμενοι ἁμαρτίας,
 ἀπὸ τοῦ κκατηραμένου καὶ νεκροῦ κατάρτοι καὶ νεκροί,
 410 ἀπὸ τοῦ τῇ συμβουλίᾳ ἐνεργηθέντος τοῦ πονηροῦ καὶ
 δουλωθέντος αὐτῷ καὶ τὸ αὐτεξουσίον ἀπολέσσαντες, ὡς
 τέκνα αὐτοῦ ἐνεργούμενοι καὶ καταδυναστευόμενοι τυραννικῶς
 ἐδеспαζόμεθα. Ὁ δὲ Θεὸς κατελθὼν ἐσπερώθη καὶ ἐγεννήθη
 καθὼς καὶ ἡμεῖς ἄνθρωπος, χωρὶς ἁμαρτίας, καὶ ἔλυσε τὴν
 415 ἁμαρτίαν, σῶσάς τιν τε καὶ γέννησιν ἀγίας καὶ ἀνατραφεῖς
 κατὰ μικρὸν πᾶσαν ἡλικίαν εὐλόγησε· τέλειος δὲ ἀνὴρ

- γεγονώς, τότε ἤρξατο τοῦ κηρύγματος, διδάσκων ἡμᾶς μὴ
ἐν τινι προσηδῶν καὶ παραλαμβάνειν τοὺς πολιοὺς ἐν συνέσει
καὶ ἀρετῇ , οἱ νέοι μάλιστα καὶ οὐκ ἄνδρες τὴν φρόνησιν.
- 420 Ἀνεδέξατο τὰ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ φυλάξας πάσας τὰς ἐντολάς
τοῦ Ἰαίου Θεοῦ καὶ Πατρὸς , τὴν παρέδωκεν ἑαυσε καὶ τοὺς
παραβάτας τοῦ κατακρίματος ἠλευθέρωσε Δούλος ἐγένετο,
μορφήν ἀναλεβόμενος δούλου , καὶ τοὺς δούλους ἡμᾶς εἰς
τὸ δεσποτικὸν ἀξίωμα ἐπανήγαγε, τοῦ πρώην τυράννου
- 425 δεσπότης ἀποκατεστήσας ἡμᾶς — καὶ μαρτυροῦσιν οἱ ἄγιοι
οἱ καὶ μετὰ θάνατον ὡς ἀσθενῇ αὐτὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ ὑπο-
ουργοὺς ἀπελαύνοντες. Κατέρρα ἐγένετο σταυρωθεὶς —
« Ἐπικατέρατος γάρ, φησί, πᾶς ὁ ἐπὶ ξύλου κρεμάμε-
νος » — , καὶ ὅλην τὴν κατέραν ἑαυσε τοῦ Ἀδάμ. Ἀπέθανε
- 430 καὶ τῷ ἑαυτοῦ θανάτῳ ἀνέλα τον θάνατον. Ἀνέστη καὶ τὴν
δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἠράνισε τοῦ ἔχθρου , τοῦ διὰ θανάτου
καὶ τῆς ἁμαρτίας τὴν ἐξουσίαν ἔχοντος· καθ' ἡμῶν. Ἐμβαλὼν
γάρ ἐν τῷ θανατηφόρῳ ἰῷ καὶ φαρμάκῳ τῆς ἁμαρτίας τὴν
ἄρρητον τῆς Θεότητος αὐτοῦ καὶ τῆς σαρκὸς ζωοποιῶν
- 435 ἐνέργειαν, ὅπως ὅλον τὸ γένος ἡμῶν τῆς ἐνεργείας τοῦ
ἔχθρου ἐλυτρώσεται, διὰ δὲ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ τῆς
κοινωνίας τῶν ἀχράντων αὐτοῦ μυστηρίων, τοῦ σώματος
καὶ τοῦ αἵματος αὐτοῦ τοῦ τιμίου, ἀποκαθαίρων ἡμᾶς καὶ
ζωοποιῶν, ἁγίους καὶ ἀναμαρτήτους ἀποκαθίστησιν, ἀλλὰ
- 440 καὶ αὐθὺς τῷ αὐτεξουσίῳ τιμᾶσθαι ἀφίησιν, ἵνα μὴ βίβ
ἀλλὰ προκίρῃσι φανῶμεν τῷ Δεσπότη, δουλεύοντες. Καὶ
ἄσπερ ἐξ ἀρχῆς ἦν ὁ Ἀδάμ ἐν τῷ παραδείσῳ ἐλεύθερος καὶ
ἁμαρτίας καὶ βίας ἐκτός, τῷ αὐτεξουσίῳ δὲ θελήματι
ὑπήκουσε τῷ ἔχθρῳ καὶ ἀπατηθεὶς παρέβη τὴν ἐντολὴν τοῦ
- 445 Θεοῦ, ὅτε καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἀναγεννώ-
μενοι τῆς δουλείας ἀπολυόμεθα καὶ γινόμεθα αὐτεξουσίοι,
καὶ εἰ μὴ τῷ οὐκείῳ θελήματι τῷ ἔχθρῳ ὑπακούομεν,
ὅπως πως σὲ δύναται καθ' ἡμῶν ἐνεργεῖν τι. Εἰ γὰρ πρὸ
- 450 τούτων ἀπάντων χωρὶς, πολλοὶ καὶ ἀναρίθμητοι τῷ Θεῷ
εὐχρέστησαν καὶ ἁμεμπτοὶ ἀπαδείχθησαν, ἐξ ὧν τὸν δίκαιον
μὲν Ἐνὼχ μετέθετο καὶ τῇ μεταθέσει τοῦτον τετίμηκεν,
Ἡλὶαν δὲ πυρίνῳ ἄρματι εἰς οὐρανὸν ἀνελάβετο , τί ἀπολο-
γησόμεθα ἡμεῖς, οἱ μετὰ τὴν χάριν καὶ τὴν τοσαύτην καὶ
- 455 τηλικαύτην εὐεργεσίαν, μετὰ τὴν τοῦ θανάτου καὶ τῆς
ἁμαρτίας ἀναίρεσιν, μετὰ τὴν τοῦ βαπτίσματος ἀναγέννησιν
καὶ τὴν τῶν ἁγίων ἀγγέλων παραφυλακὴν καὶ αὐτὴν τὴν
ἐπισκίασιν καὶ ἐπίλευσιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος , μὴδὲ ἴσοι

τοῖς πρὸ τῆς χάριτος εὐρισκόμενοι, ἀλλὰ βαθυκοῦντες καὶ
 468 τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καταφρονοῦντες καὶ αὐτὰς παραβαί-
 νοντες ; Ὅτι δὲ μεζύονες ὑπὲρ τοὺς ἐν τῇ νόμῳ ἁμαρτήσαντας
 κολασθησόμεθα τοῖς κακοῖς ἐπιμένοντες, ὁ ἅγιος Παῦλος
 ἐδήλωσεν αἰπῶν . « Εἰ γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθείς λόγος
 469 ἐγένετο βέβαιος καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοή ελαβεν
 ἐνδικὸν μισθοποδοσίαν, πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης
 ἀμειψαντες σωτηρίας ; »

Μὴ οὖν τὸν Ἀδὰμ ἀλλ' ἑαυτὸν αἰτιάτω καὶ μεμψέσθω
 ἡμῶν ἕκαστος, τῶν ἐν οὐαδηποτοῦν περιπιπτόντων ἁμαρτίᾳ,
 καὶ μετάνοιαν ἀξίαν ἕκαστος ἡμῶν ὡς ἐκεῖνος ἐπιδεικνύσθω,
 470 εἰ ἄρα καὶ βούλεται τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐν Κυρίῳ ἐπιτυχεῖν.
 Εἰ δὲ μὴ θελήσετε μηδὲ παντὶ τρόπῳ σπουδάσετε, ἡ ἀκαμαρ-
 τήτους ἑαυτοὺς ἐν τῇ τὰς ἐντολὰς τηρεῖν πάσας φυλάξαι,
 ἢ παραβαίνοντες ἐν τῇ μέχρι θανάτου μετανοεῖν καὶ τὴν
 ἑαυτοῦ ἕκαστος ἁμαρτίαν σφοδρῶς ἀποκλαίεσθαι, ἀλλ'
 475 ἐμμένετε ἐπὶ τῇ σκληρότητι καὶ ἀμετανότητι γνώμῃ ὁμίαν,
 τάδε λέγει Κύριος . « Συντρομάξει ἡ γῆ ἐπὶ τοῖς μετὰ τοσαῦτα
 καὶ τηλικαῦτα θαύματα, μετὰ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ φανέρωσιν,
 μετὰ τὴν τοσαύτην διδασκαλίαν ἣν ἐν τῷ κόσμῳ ἐφήπλωσα,
 ἐπὶ ἀναβαλλομένους καὶ δυσπιστοῦντας καὶ ἀπειθοῦντας
 480 τοῖς λόγοις μου καὶ διαρραγῆσται εἰς πολλά, μὴ φέρουσα
 τοὺς ἀγνώμονας καὶ σκληροτραχήλους καὶ παρηκόους μου
 φέρειν ἐπὶ τοῦ νότου αὐτῆς, καὶ ἰδῶσι τὴν πτώσιν αὐτῶν
 ἐγγίσασιν πρὸ τῶν ποδῶν αὐτῶν καὶ τρομάξουσιν. Τῆς γὰρ
 γῆς τρεμούσης, τοῦ οὐρανοῦ κλονουμένου καὶ βοιζήσθην
 485 ὡς βιδάλου ἐλίσσομένου, ἐκ τῶν φοδερῶν δευμάτων ἐκείνων
 πτοηθῶσιν αἱ ἀκαμαεῖς καὶ ἀμελικτοὶ καρδίαι αὐτῶν,
 ὡς λαγῶν ἐν ὥρᾳ σφαγῆς. Καὶ συσκοτάσει τὸ φῶς,
 πεσοῦνται τὰ ἀστρα, ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη σβεσθήσονται·
 ἐκ' αὐτοὺς, ἀπὸ δὲ τῶν σχισμάτων τῆς γῆς ἀναθήσεται πῦρ
 490 ὑπερεκδιλύζον ὡς τὰ πελάγη τῶν θαλασσῶν. Καὶ ὥσπερ ἐπὶ
 τοῦ κατακλυσμοῦ ἀνέψχθησαν οἱ καταρρέκται τοῦ οὐρανοῦ
 καὶ κατήλθε τὸ ὕδωρ καὶ κατ' ὀλίγον ἐκάλυψε τοὺς λαοὺς,
 οὕτω καὶ τότε ἀνοιχθήσονται ἀπὸ τῶν θεμελίων αὐτῆς ἡ γῆ,
 καὶ ἀναδοθήσεται οὐ κατὰ μικρὸν ἀλλὰ ἀθρόον τὸ πῦρ καὶ
 495 ἐκικαλύψει πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ γενήσεται ἀπασα ποταμὸς
 πυρός . »

Τί οὖν ποιήσουσι τότε οἱ λέγοντες ὅτι . « Εἶδε με ἠφίσκεν
 ὦδε καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἐγὼ οὐκ ἔβλεπον » ; Τί
 γενήσονται οἱ νῦν γελῶντες καὶ οὕτω λέγοντες . « Τί οὖν
 500 καλεῖται κλαίειν ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ; » Οἱ δὲ καὶ ἀντιλογίας

ἢ γογγυσμούς ἢ καὶ τὰ χεῖρα τούτων ἀπεργαζόμενοι, τί τότε ἀπολογήσονται, Μὴ ἐροῦσιν ὅτι· « Οὐκ ἠκούσαμεν » ; μὴ ὅτι· « Οὐδεὶς ἡμᾶς ἐνουθέτησε » ; μὴ ὅτι· « Ἠγνωσθαμέν σου τοῦ Δεσπότου τὸ ὄνομα, τὸ κράτος, τὴν ἰσχύϊν, τὴν δύναμιν » ; — « Πόσα γὰρ ὑμᾶς, ὦ ἔθλια, εὐκότως πρὸς ἡμᾶς εἶπη, διὰ προφητῶν, δι' ἀποστόλων, διὰ πάντων ὑμοῦ τῶν δο-
505 λων καὶ δι' ἐμοῦ αὐτοῦ προεῖπον καὶ παρήγγελα ; Οὐκ ἠκούετε τῶν εὐαγγελίων μου λεγόντων· « Μετανοεῖτε » ; Οὐκ ἠκούετε λεγόντων· « Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι
510 γελᾶσονται » ; Οὐκ ἠκούετε βοῶντός μου· « Μακάριοι οἱ πενθοῦντες » ; Ὑμεῖς δὲ ἐνελᾶτε ἀνακαγχάζοντες, ἀλλήλοις ὀμιλοῦντες καὶ καταμακρύνοντες ὑμῶν τὰς ἀργολογίας, ἀλλήλους πρὸς τὰ ἄριστα προσκαλοῦμενοι καὶ θεραπεύοντες ὑμῶν τὰς γαστέρας. Οὐκ ἐμοῦ λέγοντος· « Τί στενὴ ἡ
515 πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν » καὶ ὅτι « Βίαστί, ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ βασταὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν », ὑμεῖς ἀνέκλειθε ἐπὶ στρωμνῶν ἀπαλῶν καὶ διὰ πάντων τὴν ἑνερσιν ἐδιώκετε ; Οὐκ ἐμοῦ λέγοντος· « Ὁ θέλων εἶναι πρῶτος, ἔστω πάντων ἔσχατος
520 καὶ πάντων δοῦλος καὶ πάντων διάκονος », ὑμεῖς τὰς πρωτοκλισίας καὶ πρωτοκαθεδρίας, ἐρχάς τε καὶ ἡγεμονίας καὶ διακονίας καὶ μεγέθη δειωμάτων προσημύνασθε, καὶ ὑποταγῆναι ἢ δουλεῦσαι ἐν ταπεινώσει ψυχῆς εὐτελεῖ καὶ
525 πτωχῶ καὶ ἀπερριμμένῳ οὐκ ἠβελήσατε ; Οὐχὶ ἐμοῦ λέγοντος· « Ὅσα θέλετε, ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ὁμοίως ποιεῖτε αὐτοῖς », ὑμεῖς τὰς ἑαυτῶν θεραπείας μόνας καὶ τὰ θελήματα καὶ τὰς ἐπιθυμίας ἐξεπληρώσατε, πλεονεκτοῦντες, ἀρπάζοντες, ἀδικοῦντες
530 καὶ ἑαυτοὺς μόνους ἐθεραπεύσατε ; Οὐχὶ ἐμοῦ λέγοντος· « Ἐάν τις σε ῥαπίσῃ εἰς τὴν δεξιάν σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην », οἱ μὲν ἐνελᾶτε, οἱ δὲ οὐδὲ ἀκοῦσαι τοῦτο ἠνείχεσθε, ἀλλὰ κακῶς με τοῦτο καὶ ἀδίκως προστάξει ἐλάγετε, Οὐχὶ δὲ ἐμοῦ λέγοντος· « Ἐάν τις σε ἀγγαρεύσῃ μέλιον ἓν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο », οὐ μόνον οὐδεὶς ἐξ
535 ὑμῶν τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλ' οἱ πλείονες καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ἀγγαρεύσατε ; Οὐκ ἐμοῦ λέγοντος· « Μακάριοι ἐστε ὅταν διειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἔνεκεν ἐμοῦ », ὑμεῖς οὐδὲ λόγον σκληρὸν ἀκοῦσαι ἠνείχεσθε αὐ μόνον ἐκ τῶν ὁμοίων
540 ὑμῶν, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὸ ἁνὸς προσχόντων ; Οὐκ ἐμοῦ λέγοντος· « Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ἐπὶ τοῖς διωγμοῖς καὶ ταῖς

βλέψαι », ὑμεῖς τοὺς ἐκαίνους μᾶλλον καὶ τὴν τιμὴν
 καὶ τὴν δόξαν ἠσπάσασθε, ἐπὶ δὲ τοῖς τοιοῦτοις ἀπελέγεσθε
 καὶ αὐτὴν ὑμῶν τὴν ζωὴν, Οὐχὶ ἐμοῦ μακαρίζοντος τοὺς
 545 πτωχοὺς, ὑμεῖς οὐκ ἐποθήσατέ ποτε ἀπὸ ψυχῆς γενέσθαι
 πτωχοί; Οὐκ ἐμοῦ τοὺς πρᾶξεις τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν
 κληρονομεῖν λέγοντος, ὑμεῖς ὡς θῆρες ἄγριοι διέκυεσθε εἰς
 τοὺς μὴ τάχιον ποιῶντας ὑμῶν τὰ θελήματα, Οὐχ ὀρῶντας
 πάλιν αὐτοὺς παραβαίνοντάς μου τὰς ἐντολάς, συμπαθεῖς
 550 ἐγίνεσθε τότε καὶ μέτριοι καὶ « Ἄφες, ἐλέγετε, εἶπεν ὁ
 Κύριος Μὴ ὀργίζου κατὰ τινος », Οὐχὶ ὑμεῖς ἐλέγετε, ὁπό-
 ταν ἔλεγον· « Εὐχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεάζοντων ὑμᾶς, ἀγα-
 πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦντάς
 ὑμᾶς », — « Αὐτὸ τῶν ἀποστόλων ἐστίν, αὐτὸ τῶν μεγάλων
 555 ἁγίων! Ἐπεὶ τίς τοῦτο ἄλλος πο.ῆσαι δύναται; » — Ἄθλιοι,
 καὶ ὑμεῖς διατί οὐκ ἐγίνεσθε ἅγιοι; Οὐκ ἤκούετε λέγοντός
 μου « Γίνεσθε ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι », ὑμεῖς δὲ ἐν
 τῇ ἀκαθαρσίᾳ τῶν μολυσμῶν ὑμῶν καὶ ἀνομιῶν ἐμείνατε. »
 Καὶ πρὸς μὲν τὰς γυναῖκας ἐρεῖ « Οὐκ ἤκούετε ἐν ταῖς
 560 ἐκκλησίαις ἀναγινωσκόντων καὶ λαγόντων· « Βίος τῆς
 ἁγίας Πελαγίας, τῆς ποτε πόρνης », « Βίος τῆς ὁσίας
 Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας, τῆς ἀσώτου ποτῆ », « Θεοδώρας
 τῆς μοιχαλίδος καὶ μετὰ ταῦτα θαυματουργοῦ », καὶ
 πάλιν· « Εὐφροσύνης τῆς παρθένου καὶ μετονομασθείσης
 565 Σμαράγδου », καὶ « Ξένης, τῆς ὄντως Ξένης καὶ
 θαυμαστῆς »; Οὐκ ἤκούσατε ὅπως καὶ γονεῖς καὶ
 πλοῦτον καὶ μνηστῆρας αὐτοὺς κατέλιπον καὶ ἐν εὐτελείᾳ
 καὶ ταπεινώσει ἐδόξωσαν μοι καὶ ἐγένοντο ἅγιοι; Διὰ τί
 οὐν καὶ ὑμεῖς ταύτας καὶ τὰς τοιαύτας, αἱ μὲν πόρναι τὰς
 570 πόρναις, αἱ δὲ ἀσῶτοι τὰς ἀσώτας, αἱ δὲ ὑπανδροὶ τὰς
 ἁμαρτησάσας ὑπάνδρους, αἱ δὲ παρθένοι τὰς παρθένας
 καὶ ὁμοίαις ὑμῶν οὐκ ἐμετήσασθε; »

Πρὸς δὲ τοὺς ἀνδρας βασιλεῖς τε καὶ ἀρχοντας ὁμοίως
 ἐρεῖ· « Οὐκ ἤκούετε πῶς ὁ Δαυὶδ ἁμαρτήσας, καὶ εἰσελθόν-
 575 τος πρὸς αὐτὸν τοῦ προφήτου Ναθάν καὶ ἐλέξαντος αὐτὸν
 περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτοῦ, οὐκ ἀντεῖπεν, οὐκ ὥργισθη, οὐκ
 ἔκρυψε τὸ ἁμάρτημα αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ θρόνου ἐξαναστὰς
 προσέπεσεν ἐνώπιον παντός τοῦ λαοῦ ἐπὶ τὴν γῆν καὶ
 εἶπεν· « Ἡμάρτηκα τῷ Κυρίῳ μου! » καὶ οὐκ ἐπαύσατο
 580 ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς κλαῖναι ὁμοῦ καὶ θρηνῶν; Οὐκ
 ἤκούετε τούτου λέγοντος· « Ὅτι σποδὸν ὥσπερ ἄρτον
 ἔφαγον καὶ τὸ πόμα μου μετὰ κλαυθμοῦ ἐκίφην, ἀπὸ
 φωνῆς τοῦ στενωγοῦ μου ἐκαλλήθη τὸ ὄστούν μου τῇ

- σαρκί μου, ὡμοιώθην παλεκᾶν ἐρημικῶ· », καὶ πάλιν·
 585 « Ἐκοπίασα ἐν τῷ στεναγμῷ μου, λούσω καθ' ἐκείστην
 νύκτα τὴν κλίνην μου, ἐν δάκρυαί μου τὴν στραμμένην μου
 βρέξω » ; Οὐκ ἤκούετε λέγοντας αὐτοῦ· « Κύριε ὁ Θεός
 μου, εἰ ἐποίησα τοῦτο, εἰ ἐστὶν ἀδικία ἐν χερσὶ μου, εἰ
 590 ἀνταπέδωκα τοῖς ἀνταποδιδουσί μοι κακὰ, ἀποπέσομαι
 ἄρα ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου κενός, καταδιώξαι ἄρα ὁ ἐχθρὸς
 τὴν ψυχὴν μου καὶ καταλάβοι καὶ κατακατήσαι εἰς γῆν
 τὴν ζωνὴν μου καὶ τὴν δόξαν μου εἰς χοῦν κατασκηνώσει »,
 Διὰ τί οὖν καὶ ὑμεῖς τοῦτον καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ μὴ
 ἐμμήσασθε ; Μὴ τοῦτου ὑμεῖς περιδοξότεροι εἶναι ἐδοκεῖτε
 595 ἢ πλουσιώτεροι, καὶ διὰ τοῦτο ταπεινωθῆναί μοι οὐκ
 ἠδουλήθητε ; Ἀθλοὶ καὶ παιδείωροι, ὑμεῖς φθαρτοὶ καὶ
 θνητοὶ ὄντες, μονοκράτορες καὶ κοσμοκράτορες εἶναι
 ἐβουλεσθε καὶ, εἰπου ἦν τις ἐν ἐτέρᾳ χώρα μὴ θέλων ὑμῖν
 ὑποτάσσεσθαι, ὥς κατὰ εὐτελοὺς ὑμῶν δοῦλου καταπαίρασθε
 600 αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐφέρετε ὑπομείναι τὴν ἀνυποταξίαν αὐτοῦ,
 καὶ τοὶ συνδούλου ὑμῶν ὄντος καὶ μηδὲν πλεόν ἐκείνου
 ἐχόντων ὑμῶν· ἔμοι δὲ τῷ Ποιητῇ καὶ Δεσπότη ὑμῶν πῶς
 ὑμᾶς οὐκ ἠβελήσατε ὑποταγῆναι καὶ δουλεῦσαι ἐν φόβῳ
 καὶ τρόμῳ ; Ἀνταποδιδόντες δὲ τοῖς ἀμαρτάνουσιν εἰς
 605 ὑμᾶς, τί ἐν ἑαυτοῖς ἄρα διελογίζεσθε παρὶ ἑν ὑμεῖς εἰς ἐμὴν
 ἡμαρτάνετε ; ὅτι οὐκ ἐστὶν ὁ ἐκζητῶν τῶν ἀδικουμένων
 τὰ αἵματα ; ὅτι οὐκ ἐστὶν ὁ βλέπων τὰ παρ' ὑμῶν κρυφίας
 πραττόμενα ; ἢ ὅτι ἐπελαβεσθέ μοι καὶ μὴ ἔχειν ὑπελαμ-
 βάνετε τὸν ἐπάνω ὑμῶν ὄντα, οὐδ' ἠλπίσατέ ποτε γυμνοὶ με
 610 καὶ τετραχλησμένοι παρασταθῆσεσθαι ; Οὐκ ἤκουτέ
 μου ἀεὶ λέγοντος « Ὁ θέλων εἶναι πάντων πρῶτος,
 ἔστω πάντων ἔσχατος καὶ πάντων δοῦλος καὶ πάντων
 διάκονος » ; Πῶς οὐκ ἐφρίσασθε καὶ ἐν ἑαυτοῖς ὑμῖν
 ἐθρηνεῖτε καὶ συνετρίβεσθε, φοβούμενοι μὴ εἰς ἔπαρσιν ὑπὸ
 615 τῆς ματαίας δόξης ἐκείνης καὶ δικαίου ἀλλόθεν, παραβάται
 ταύτης μου τῆς ἐντολῆς γενόμενοι, τῷ πυρὶ τούτῳ παρα-
 δοθῆσεσθε ; Οὐκ ἤκουτε πῶς ὁ Δαυὶδ ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ
 αὐτοῦ Σεμεὶ ὑβρίζομενος καὶ ἀνὴρ αἰμάτων καλούμενος,
 εὐτελέστερον ἑαυτὸν ἐκείνου ἔχων ἀπὸ ψυχῆς, οὐκ ἀργίζετο,
 620 ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐκείνου ἀνελκύν βουλομένους ἐκώλυεν ;
 Ἰδοὺ οὖν καὶ Μωυσῆς καὶ Ἰησοῦς τοῦ Ναυῆ καὶ Δαυὶδ καὶ
 ἄλλοι πλείστοι πρὸ τῆς ἐπιφανείας μου καὶ νυνὶ μετὰ τὴν
 παρουσίαν μου κλείονες, οὓς βλέπετε συνδοξαζομένους μοι,
 καὶ βασιλεῖς γεγονόσιν, ὥς ὑμεῖς, καὶ ἄρχοντες καὶ στρα-
 625 τηγοί, καὶ διὰ τὸν ἐμὸν φόβον ἐν ταπεινώσει καὶ δικαιοσύνῃ

βιώσαντες, κακὸν ἐντὶ κακοῦ τινὸς οὐκ ἀνταπέδωκαν, ἀλλὰ
καὶ παρὰ τῶν ὁμοίων καὶ ὑπὸ χεῖρα πολλάκις ἀτιμασθέντες,
ἡμεῖς ἀνέθεντο τὴν περὶ τούτου ἐκδίκησιν καὶ ὑπὲρ ὧν
εἰς ἐμὲ ἡμάρτον ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ πύτων, ἀπὸ ψυχῆς ἐν φόβῳ
630 καὶ κόβῳ μετενόουν καὶ θύλακιον, ταύτην τὴν ἡμέραν τῆς
ἐμῆς ἐλευσεως καὶ παρουσίας καὶ κρίσεως ἀκούοντες καὶ
πιστεύοντες, ὑμεῖς δὲ κατεφρονήσατέ μου τῶν ἐντολῶν,
ὡς τινος ἐνὸς τῶν ἀπερριμμένων καὶ ἀσθενῶν. Λοιπὸν
οὖν μεθ' οὗ συνεῖναι ἡροτίσασθε καὶ ὦν τοὺς λόγους
635 καὶ τὰς πράξεις ποιοῦντες, αὐτοὺς ἐμμήσασθε, μετὰ τούτων
αὐτῶν, καὶ τῶν ἐκείνους ἡτοίμασμένων ἐπαπαυσατέ ! »

Οὕτω καὶ τοῖς πατριάρχεσι τοὺς ἁγίους ἀντιπαραθῆ
πατριάρχας, Ἰωάννην τὸν Χρυσορρόμονα, Ἰωάννην τὸν
Ἐλεήμονα, Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, Ἰγνατίον, Ταράσιον,
640 Μεθόδιον καὶ τοὺς λοιποὺς οἵτινες οὐ λόγῳ μόνῳ ἀλλὰ καὶ
ἔργῳ τοῦ ἀληθινοῦ Θεοῦ γέγονασιν ἀπεικόνισμα τοῖς
μητροπολίταις τοὺς ἁγίους μητροπολίτας, Βασίλειον,
Γρηγόριον, τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν τούτου ὁμώνυμον
καὶ θαυματουργόν, Ἀμβρόσιον καὶ Νικόλαον. Καὶ ἀκλῶς
645 εἰπεῖν, ἕκαστον πατριάρχην καὶ ἕκαστον μητροπολίτην
καὶ ἕκαστον ἐπίσκοπον μετὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ διακρεφάντων
ἐποποτόλων τε καὶ πατέρων ἁγίων ἐν ἐκάστῃ μητροπόλει
καὶ ἐπισκοπῇ κρινεῖ ὁ Θεός, καὶ ἐξ ἐναντίας ἀλλήλων
στήσας πάντας αὐτοὺς — καθὼς ἀκούεις αὐτοῦ λέγοντος·
650 α Τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ ἐκωνίμων » —,
ἔρεῖ· α Οὐχὶ ἐνθα οὗτοι ἐθεράπευσαν καὶ ἐδούλευσάν μοι,
ἐκεῖ καὶ ὑμεῖς ἐδούσατε καὶ εἰς τοὺς θρόνους αὐτῶν ἐκαθί-
σατε ; Διὰ τί μὴ καὶ τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν αὐτῶν
ἐμμήσασθε ; Διὰ τί ἀκαθάρτοις χερσὶ καὶ ἀκαθαρτοτέrais
ψυχαῖς τὸν ἄχραντον ἐμὲ καὶ ἀμόλυντον κρατεῖν καὶ ἐσθίειν
οὐκ ἐροθήθητε ; Οὐκ ἐφρίξατε ὅλως, οὐκ ἔτρομάξατε ;
Διὰ τί τὰ τῶν πενήτων εἰς τὰς ὑμετέρας ἡδονὰς καὶ εἰς
τοὺς ἰδίους καὶ συγγενεῖς ὑμῶν ἀναλώσατε ; Διὰ τί με
χρυσῶν καὶ ἀργυρίῳ, ὡς ὁ Ἰούδας, ἀπεμπολήσατε ; Διὰ τί
655 με καὶ ὡς δούλον ἀχρεῖον ἐξαγοράσαντες, εἰς τὰ τῆς σαρ-
κὸς με θελήματα διακονεῖν ἀπεχρήσασθε ; Ὡς οὖν ὑμεῖς
με οὐκ ἐτιμῆσατε, οὐδὲ ἐγὼ φείσομαι ὑμῶν. Ἀπέλθατε
ἐκ' ἐμοῦ οἱ ἐργάται τῆς ἀνομίας, ἀπέλθατε ! »

Οὕτω τοίνυν πατέρες παρὰ πατέρων, φίλοι καὶ συγγενεῖς
660 παρὰ φίλων καὶ συγγενῶν, ἀδελφοὶ παρὰ ἀδελφῶν, δούλοι
καὶ ἐλεύθεροι παρὰ δούλων καὶ ἐλευθέρων, πλούσιοι καὶ
πένητες ὑπὸ πλουσίων καὶ πενήτων, οἱ ἐν γάμῳ παρὰ τῶν

- ἐν γάμῳ διαπρεφάντων, οἱ ἐν ἐλευθερίᾳ παρὰ τῶν ἐν
ἐλευθερίᾳ βιωσάντων, καὶ ἀπλῶς πᾶς ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς
670 ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως ἀπεναντίας αὐτοῦ εἰς τὴν
αἰώνιον ζωὴν καὶ εἰς τὸ ἀνεκλάλητον ἐκείνο πῶς ὀφείτῃ
τὸν ὅμοιον αὐτοῦ καὶ κριθήσεται παρ' αὐτοῦ. Οἶδόν τι λέγω ;
'Απιδὼν ἕκαστος τῶν ἁμαρτωλῶν πρὸς τὸν ὅμοιον αὐτοῦ,
βασιλεὺς πρὸς βασιλεῖα, ἄρχων πρὸς ἄρχοντα καὶ πόρνος
675 μὴ μετανοήσας πρὸς πόρνον μετανοήσαντα, πτωχὸς πρὸς
πτωχὸν καὶ δοῦλος πρὸς δοῦλον, καὶ μνησθεὶς ὅτι καὶ αὐτὸς
ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἦν, τὴν αὐτὴν ψυχὴν ἔχων, τὰς αὐτὰς
χεῖρας, τοὺς αὐτοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπλῶς τέλλα πάντα ἐξ-
ἴσης καὶ συνὴν αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ καὶ ὅμοιον εἶχε τὸ ἀξίωμα,
680 τὴν τέχνην, τὸ ἐπιτήδευμα, μιμήσασθαι δὲ αὐτὸν οὐκ
ἠθέλησεν, εὐθὺς ἐμφράσσεται τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ μένει
ἀναπολόγητος, μὴ ἔχων ὅπως τι φθέγξασθαι. "Ὅταν οὖν
οἱ κοσμικοὶ κοσμικοὺς ἴδωσι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ βασιλεῖς
βασιλεῖς ἁγίους ἐκ δεξιῶν, πλουσίους τε καὶ ὑπὸ ζυγὸν
685 ἁγίους οἱ ὑπὸ ζυγὸν βίου, καὶ οἱ ἐν βασάνοις πάντες ὁμοίους
αὐτῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καὶ τηκκῶτα αἰσχυνῶσι
καὶ ἀναπολόγητοι εὐρεθῶσιν, ὥσπερ ὁ πλοῦσιος ἐκεῖνος
ἐν τοῖς κόλποις τοῦ 'Αβραάμ τὸν Λάζαρον, ἐκεῖνος ἀπο-
τηγανίζομενος ἐν τῷ πυρὶ .
- 690 Τί ποθήσωμεν ἡμεῖς ἄρα οἱ μοναχοί, οἱ κατ' ἐμέ, λέγω,
ράθυμοι καὶ ἁμαρτωλοὶ, ποῖα ἄρα αἰσχύνῃ ἡμᾶς καὶ βάσανος
λήψεται, ὅταν τοὺς ἐν βίῳ καὶ γυναῖκας καὶ οἰκέτας
ἔχοντας καὶ οἰκέτας, μετὰ γυναικῶν ὁμοῦ καὶ τέκνων
θεασώμεθα ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοθυμαδὸν
695 συγχορεύοντας ; ὅταν τοὺς ἐν ἀξιώμασι καὶ πλουτῶ
εὐαρεστήσαντας, ὅταν ἀπλῶς ἐκ πάντων ἴδωμεν τῶν ἐν
τῷ βίῳ πᾶσαν κατορθωκότιν ἀρετὴν καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ
δάκρυσι πολιτευσαμένων διὰ τὸν φόβον τοῦ Κυρίου καὶ
ἱσταμένων ἐν τῇ χαρᾷ καὶ φαιδρότητι τῶν δικαίων ; "Ὅταν
700 γὰρ ἐνοήσωμεν ὅτι πατέρας καὶ μητέρας καὶ ἀδελφοὺς καὶ
ἀδελφάς καὶ κόσμον ὅλον διὰ τὸ σῶσαι ἡμῶν τὰς ψυχὰς
κατελείψαμεν, οἱ δὲ καὶ γυναῖκας καὶ τέκνα, ἄλλοι σὺν τού-
τοις καὶ πλοῦτον καὶ ἀξιώματα καὶ ἄλλα ὅσα ὁ βίος ἔχει
τερπνὰ, καὶ ἀναχωρήσαντες ἐπτωχεύσαμεν καὶ ἀποκειρά-
705 μενοι γεγόναμεν μοναχοὶ διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν,
διὰ δὲ μικρὰν βαθυμίαν καὶ πονηρίαν καὶ διὰ τὰς πονηρὰς
ἡμῶν ἐπιθυμίας κατετάξαμεν ἡμᾶς ἑαυτοὺς μετὰ κοσμικῶν
καὶ πόρνων καὶ μοιχῶν καὶ βιωσάντων ἀσώτως κατὰ τὸν
κόσμον, ὅποιος τότε φόβος καὶ τρόμος καὶ αἰσχύνῃ καλύψει

- 710 ἡμᾶς ! Πιστεύσατέ μοι λέγοντι, ἀδελφοί, ὅτι χεῖρων
 βράσματος ἢ ἐντροπῇ ἡμῶν ἔσται ὑπὲρ τὴν τῶν κοσμικῶν
 αἰωνίαν κόλασιν. Ὅταν γὰρ ἐμὲ τὸν ἀποταξάμενον πάσῃ
 ψυχῇ, μετὰ κοσμικῶν, φέρε εἰπεῖν, νῦν τέκνα ἐχόντων, καὶ
 δημοσίοις πράγμασιν ἐμπλεγεμένων ἢ καὶ στρατιᾷ
 715 ἐκδουλεύοντων, ἴστασθαι καὶ τὴν ἰσὴν ἐκείνοις κόλασιν
 λήψασθαι μέλλοντα, στραφέντες οὗτοι καὶ ἰδόντες με, εἰπωσι
 πρὸς με « Καὶ σὺ, μοναχέ, ὁ τὸν κόσμον ἀφείς, ὧδε μεθ'
 ἡμῶν τῶν κοσμικῶν ἴσταςαι ; Κἂν σὺ διὰ τί ; » τί ἄρα
 ἀπολογήσομαι, τί ἐρῶ πρὸς αὐτοὺς, Τίς γάρ, ἀδελφοί, τὸ
 720 μέγεθος τῆς τότε μελλούσης μοι γενέσθαι θλίψεως διηγή-
 σεται ἀξίως διὰ λόγου ἐκδιηγῆσασθαι ; Πάντως οὐδεὶς !
 Τί γάρ καὶ ἐροῦμεν ἢ τί ὅλως διηγηθῶμεν ἀπολογῆσασθαι ;
 ὅτι τὸν κόσμον καὶ τὰ ἐν κόσμῳ κατελίπομεν ; ἄλλα ταῦτα
 οὐκ ἐβδελυξάμεθα ἀπὸ ψυχῆς ἑ τοῦτο γάρ ἐστίν ἡ ἀληθὴς
 725 τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν κόσμῳ ἀναχωρήσεις, τὸ μετὰ τὸ
 φερεῖν τὸν κόσμον μισῆσαι τὰ αὐτοῦ καὶ βδελύξασθαι.
 Τί δὲ ὁ κόσμος καὶ τί τὰ ἐν τῷ κόσμῳ εἰσιν ; Ἀκουσόν !
 Οὐ χρυσάιον ἐστίν, οὐκ ἄργυρος, οὐχ ἱπποὶ, ἀλλ' οὐδὲ
 ἡμίονοι ἑ ταῦτα γὰρ πάντα, ὅσα καὶ ἡμῖν λειτουργοῦσιν
 730 εἰς χρείαν τοῦ σώματος, καὶ ἡμεῖς κεκτήμεθα. Οὐ κρέας,
 οὐκ ἄρτος, οὐκ οἶνος ἑ μεταλαμβάνομεν γὰρ καὶ ἡμεῖς ἐκ
 τούτων καὶ ἐσθίομεν αὐτάρκως. Οὐκ οἶκοι, οὐ λουτρά, οὐ
 χωρία ἢ ἀμπελῶνες καὶ προδόστια ἑ αἱ λαύραι γὰρ καὶ τὰ
 μοναστήρια ἐκ τῶν τοιούτων συνίστανται ἑ Ἀλλὰ τίς ὁ κόσ-
 735 μος ; Ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ πρὸς τὰ πράγματα σχέσις ἐστίν,
 ἀδελφοί, καὶ τὰ πάθη. Τὰ δὲ ἐν τῷ κόσμῳ Ἰωάννης ὁ
 Θεολόγος εἰπάτω, ὁ ἡγαπημένος τοῦ Χριστοῦ μαθητῆς ἑ
 « Μὴ ἀγαπᾶτε γάρ, φησί, τὸν κόσμον μηδὲ τὰ ἐν τῷ
 κόσμῳ ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς
 740 καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου,
 οὐκ ἐστὶν ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἐστίν. »
 Εἰ οὖν ἡμεῖς τὸν κόσμον ὅλον καταλιπόντες καὶ ἀποφυγόντες
 καὶ γεγονότες γυμνοί, ταῦτα οὐκ ἐφυλαξάμεθα, τί ἡμῖν τὸ
 ὄφελος ἐκ μόνης τῆς ἀναχωρήσεως γένοιτ' ἂν ; Καὶ γὰρ
 745 ὅθεν ἂν ἐξέλθωμεν καὶ ἐν οἷς ἂν καταπνήσωμεν, τὰ αὐτὰ
 πράγματα πάλιν εὐρήσομεν ἑ πανταχοῦ γὰρ ἄνθρωποι μένοιν
 ζῆν οὐ δυνάμεθα, πανταχοῦ τὰ πρὸς τὴν σύστασιν τοῦ
 σώματος χρῆζομεν ἐπιτήδεια, πανταχοῦ καὶ γυναῖκες καὶ
 παῖδες καὶ οἶνος καὶ παντοίων ἐστὶν εἶδος κερπῶν ἐκ
 750 τούτων γὰρ καὶ τῶν τοιούτων ἐστίν ἡ τῆς ζωῆς ἡμῶν
 σύστασις. Ἐὰν τὴν ἐπιθυμίαν ἔχωμεν τῆς σαρκὸς καὶ τὴν

- ἐπιθυμίαν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τὴν ἀλαζονείαν τῶν λογισμῶν, πῶς δυνησόμεθα ἐν μέσῳ αὐτῶν τῆς καθόλου ἁμαρτίας ἀποσχέσθαι καὶ μηδὲλως τῇ ταύτης κέντρῳ πληγῆναι ;
- 755 "Ὅπερ πολλοὶ τῶν πάλαι καὶ τῶν νῦν ἀγίων, εὖ οἶδα, ἐφυλάξαντο καὶ φυλάττουσι, μέσον τῶν τοῦ βίου πραγμάτων καὶ φροντίδων καὶ περιμνῶν διατρέβοντες καὶ ἐν ἀγνότητι τελείας τὸν βίον αὐτῶν διανύοντες, καθὼς ὁ Παῦλος μαρτυρεῖ περὶ τούτων καὶ τῶν τοιαύτων λέγων « Παρέγει γὰρ τὸ
- 760 σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου , ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὥσι καὶ οἱ ἀγοράζοντες ὡς μὴ κατέχοντες καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ ὡς μὴ καταχρώμενοι. » "Ἐξέστιν οὖν καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ τούτων καταμαθεῖν ὅλον, τὸν θυμουμένον μὴ ὀργίζεσθαι, τὸν δικαιολογούμενον μηδὲλως τῇ
- 765 καρδίᾳ τοῖς λαλοῦμένοις προστίθεσθαι, τὸν ἑαυτὸν ἐδικαιούντα ὡς νεκρὸν εἶναι τῷ κόσμῳ τῇ τῆς ψυχῆς διαθεσί, τὸν ἀπαξ τοιοῦτον γενόμενον ζητεῖν τι καὶ προθυμίσθαι μηδὲ τοῦ ἰδίου φείδεσθαι σώματος. Τοιοῦτοι γὰρ καὶ ἐγένοντο καὶ καθ' ἑκάστην γενεάν οἱ ἀγωνιζόμενοι γίνονται.
- 770 Εἰ δὲ μὴ τοιοῦτοι γενέσθαι σπουδάσομεν καὶ οὕτω τὸν βίον ἡμῶν ἀνόμενι, τί ἐροῦμεν ; ὅτι « Δόξης καὶ πλούτου καταφρονήσαμεν » ; Ἀλλὰ πάντως ἐρεῖ ἡμῖν ὅτι : « Θρόνον καὶ ἐρῶν καὶ ζῆλον οὐ κατελείψατε. » "Ὅτι δὲ ταῦτα ἄλλοτριουσιν ἡμᾶς καὶ χωρίζουσιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ , λέγει ὁ
- 775 θεὸς Ἰακώβος, ὁ ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ : « Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε - ἔστι γὰρ καὶ ἐπὶ καλῇ ζῆλῳσά τινα ! — καὶ ἐρίθειαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας, οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν κατερχομένη, ἀλλὰ ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης :
- 780 ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ καὶ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα » , καὶ μετ' ὀλίγα : « Αἰτεῖτε καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε » , καὶ ἐπιφέρει : « Μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φίλια τοῦ κόσμου ἐχθρὰ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ;
- 785 ὥς ἂν οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται . » Σκόπει δὲ ὅτι οὐκ εἶπε μόνον : « Ὁ κόσμος ἐχθρὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ » , ἀλλὰ καὶ ἡ πρὸς τὸν κόσμον φίλια δι' αὐτῆς γὰρ μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες γινόμεθα. Καὶ ὅτι ἀλγυῆς ἐστὶ τοῦτο, ἀκουσον αὐτοῦ τοῦ Κυρίου λέγοντος :
- 790 « Πᾶς ὁ ἐμυλέφας πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι ἤδη ἐμοίχευσεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ » καὶ πάλιν « Οὐκ ἐπιθυμήσεις τι τοῦ πλησίον σου . » Δείκνυσσι δὲ διὰ τούτων ἡμῖν τῶν ρημάτων, ὅτι οὐχ ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν αὐτὸς μόνος χωρίζεται τοῦ

- Θεοῦ καὶ ἐχθρὸς αὐτοῦ γίνεται, ἀλλὰ καὶ ὁ αὐτὴν ἀγαπῶν
 795 καὶ ὁ ἐπιθυμῶν τινος, ἦτοι σχετικῶς τῇ καρδίᾳ πρὸς τι
 τῶν ἐπὶ γῆς διακείμενος, τοῦτο γὰρ ἡ φιλία τοῦ κόσμου
 ἐστίν ὥστε φανερώς ἀποδεδείκνυται ὅτι, εἰ καὶ γυμνὸς πάντων
 ὑπάρχει τις καὶ μὴ πράττει ἔργῳ τὴν οὐανοῦν ἁμαρτίαν,
 μόνον δὲ ἀγαπῶν καὶ φιλῶν αὐτὴν καὶ οἶονεἰ σχετικῶς
 800 πρὸς αὐτὴν διακείμενος, ἐχθρὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, καθὼς καὶ
 Ἰωάννης φησὶν · « Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἐστὶν
 ἡ ἀγάπη τοῦ Πατρὸς ἐν αὐτῷ », ἀλλὰ καὶ ὁ Κύριος ·
 « Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου
 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου »,
 805 ὥστε ὁ πρὸς ἑτερόν τι ἐπιθυμητικῶς ἢ σχετικῶς διακείμενος
 τῆς ἐντολῆς ταύτης ἐκτός ἐστιν Ἑμεῖς δέ, οἱ ἀθλιοὶ καὶ
 ταλαίπωροι, τὰ μεγάλα καὶ περιβόλα καὶ ὑψηλὰ τοῦ κόσμου
 καταλιπόντες καὶ εἰς τὸ μοναστήριον ἔλθόντες, ἀγαπῶμεν
 οἱ μὲν παλλία ἐκστύλινοντα, οἱ δὲ ἱμάτια καλύχρυσα, οἱ δὲ
 810 λώρους καὶ ἀναλάβους, ἄλλοι σκευῶν καὶ ὑποδήματα, ἄλλοι
 βρώματα ἡδέα καὶ πόματα, ἕτεροι σμίλας καὶ βαφίδας καὶ
 μαχαίρας ἢ καὶ τὰ τούτων εὐτελέστερα, δι' ὧν τῆς ἀγάπης
 ἐκπίκτοντες τοῦ ἐπὶ πάντων βασιλέως Χριστοῦ καὶ ἐχθροὶ
 αὐτοῦ γινόμενοι, οὐκ εἰσθανόμεθα, ὡς ἀδελφοί! δι' αὐτὴν καὶ
 815 μέλλομεν ἄρα, εἰ μὴ προλαμβάνοντες μετανοήσομεν καὶ πᾶσαν
 ἐπιθυμίαν κακὴν καὶ πονηρίαν καὶ ἔριν καὶ ζῆλον καὶ
 ἀλαζονείαν ἐκ τῆς ψυχῆς ἡμῶν ἕκαστος ἐξορίσομεν, εἰς τὸ
 πῦρ τὸ αἰώνιον μετὰ τελωνῶν καὶ ἁμαρτιῶν καὶ πλουσιῶν,
 τῶν ἐν αἰσθητῇ βιωσάντων, κατακριθῆσεσθαι.
 820 Διὰ τοῦτο οὖν σπουδάζομεν, ἀδελφοί, πᾶσαν ἀρετὴν
 ἐπιβεβῆσθαι, πᾶσαν δὲ κακίαν καὶ πᾶν πάθος βδελύξασθαι
 ἀπὸ ψυχῆς καὶ μισῆσαι πᾶν πρῶγμα μικρὸν ἢ μέγα, ὃ φέρει
 ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν κίνδυνον· μόνοις δὲ τούτοις χρυσόμεθα
 ἐν εἰς ὃ μὲν νοῦς οὐ τέρεται, ἡ καρδία δὲ ἡμῶν οὐχ ἡδύνεται,
 825 ἵνα μὴ εἰς τὰ ἄριστερά διὰ τῶν δοκούντων εὐτελῶν μετὰ τῶν
 κοσμικῶν, ὡς εἴρηται, ἡμᾶς αὐτοὺς κατατάξαντες, βλεψώμεν
 εἰς τὰ δεξιὰ τοῦ Θεοῦ περισταμένους τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν
 καὶ πατέρας καὶ μετωκρίνοντας ἡμᾶς, — οἱ ἡγούμενοι ἐκεί-
 830 στου, λέγω, μοναστηρίου τοὺς ἐν τοῖς αὐτοῖς μοναστη-
 ρίοις εὐαρεστήσαντας τῷ Κυρίῳ, οἱ ἐν διακονίαις τοῖς ἐν ταῖς
 αὐταῖς διακονίαις λάμψαντας ὡς φωστῆρας, οἱ ἐν ὑποταγῇ
 καὶ ἐργοχειροῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁμοίαις διακρίψαντας ἔργοις
 καὶ ἐν ταῖς αὐταῖς ἐλαχίσταις ἢ καὶ προτιμωτέραις δουλείαις,
 835 νεότητα μολύναντες τοὺς τὴν νεότητα χαλινεργώσαντας,

οἱ ἐν τελειότητι ἡλικίας ἐκ βαθυμίας πεσόντες τοὺς ἀπὸ νεότητος μέχοι γήρως ἐγκατερθήσαντες τῇ τῆς σαρκὸς πολέμῳ καὶ φυλάξαντας τὴν ἐκυτῶν σωφροσύνην, οἱ ἐν γήρᾳ καὶ μέχρι τέλους τὰ τῶν παιδῶν τῶν ἀκαιοσύνην
 840 διαπραττόμενοι τοὺς ἐν γήρᾳ ἀποκαιραμένους καὶ πᾶσαν κακὴν συνήθειαν ἦν ἀπὸ νεότητος προσελάβοντο διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἐν μικρῷ χρόνῳ ἐγκόψαντας, οἱ γελῶντες τοὺς νῦν κλαίοντας, οἱ τρυφῶντες καὶ πρὸ τῆς τετυπωμένης ὥρας ἐσθίνοντες τοὺς μὴδὲ ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἀρίστου κορεν-
 845 νομένους, οἱ παίζοντες τοὺς ἐν στυγνότητι καὶ ὠχρότητι ὄντας διηγεκῆ ἀπὸ τῆς μνήμης τῆς φοβερᾶς ὥρας ἐκείνης καὶ τῶν ἰδίων ἀμαρτημάτων αὐτῶν, οἱ ἀπὸ πλούτου καὶ δόξης ἐλθόντες εἰς τὸ μοναχικὸν καὶ ταπεινωθῆναι μικρὸν μὴ θελήσαντες τοὺς ἀπὸ πτωχείας ἐσχάτης ἐλθόντας καὶ
 850 σὺν ἡμῖν βιοτεύσαντας, διὰ δὲ τὴν ταπείνωσιν αὐτῶν ὑπὲρ πολλοὺς τῶν μετ' αὐτῶν ἱσταμένων εἰς τὰ δεξιὰ — βασιλέων, λέγω, καὶ πατριαρχῶν — ἐνδοξοτέρους ὀπάρχοντας, τῇ ταπεινώσει αὐτῶν ὄντας κεκοσμημένους.

Ἄρα οὖν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔγνωτε τί εἶπον;
 855 Ἄρα οἴδατε ὅποια αἰσχύνῃ τότε ἡμῖν ἔσται; Ἄρα εἰσάγετε εἰς νοῦν; Ἦλθετε εἰς αἰσθήσιν τῆς ὥρας ἐκείνης, ἥ ἵνα τὰ αὐτὰ καὶ πόλιν ἐρῶ εἰς ὠφέλειαν ἑμοῦ καὶ τῶν ὁμοίων μου ἀμελῶν; Τοιγαροῦν καὶ ἐν ἡμῖν αὐτοῖς οὕτως ἔσται ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ πολλοὶ τῶν ἡμετέρων ἀδελφῶν
 860 εὐρεθῶσιν ἐν δεξιῇ ἱστάμενοι τοῦ Θεοῦ μετὰ δόξης, πολλοὶ δὲ ἐξ εὐενόμων κατταρινόμενοι ὑπ' αὐτῶν. Καὶ πῶς οὐχί, ἐπηγνῆκα δύο ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἀποταξάμενοι, ὁμότεχνοι, λιθοβολοὶ τυχόν ἢ τέκτονες, οἱ δύο νῆοι καὶ καθαροὶ ἀπὸ πάσης σωματικῆς ἀμαρτίας καὶ ἐκ πανήτων ὄντες, ὁ μὲν εἰς γένηται
 865 ἐκ προαιρέσεως πάσης ἀρετῆς ἀργέτης, ὁ δὲ ἕτερος πάσης κακίας καὶ πονηρίας; Ἡ οὐχί τοῦτο καθ' ἑκάστην ὁρῶμεν γινόμενον μέσον ἡμῶν; Καὶ τὸν μὲν ὁρῶμεν τῶν δύο τούτων ταπεινόν, εὐπειθῆ, ὑπέρτατον, ὡς δοῦλον Θεοῦ καὶ οἷα ἀνθρώπων συναναστρεφόμενον ἡμῖν καὶ διακονοῦντα μετὰ
 870 πίστεως πάσης τοῖς ἀδελφοῖς, τὸ φρόνημα ταπεινὸν ἔχοντα καὶ συντετριμμένον, καὶ οὕτω πῶς καθ' ἑαυτὴν λογιζόμενον καὶ λέγοντα — τοῦτο μεμαθηκότας ἀπὸ τῆς ἐξομολογήσεως αὐτοῦ τῆς καθ' ἡμέραν καὶ ἀπὸ τῶν πολλὰκις διερωτῶντων αὐτὸν καὶ οὕτως ἀποκρινομένου αὐτοῖς — «Ἐγώ, φησί,
 875 τίμιε πάτερ, καὶ ἐν τῷ κόσμῳ ὢν, μόλις ἐν στενότητι ἡδυνάμην πορίζεσθαι μετὰ κόπου πολλοῦ τὴν ἑαυτοῦ τροφήν. Καὶ ὦδε ἐλθὼν, πῶς ἀμελήσω τοῦ ἔργου καὶ φάγω

- ἄρτον τῆς μονῆς δωρεάν καὶ ἀπαιτηθήσομαι αὐτὸν ἐν τῇ
 ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως . Ἄλλ' ἐπεὶ τῷ Θεῷ ἔλθον δουλεύειν,
 890 ἀγωνίσομαι καὶ ὑπερπερισεύσω τὸ ἔργον τῆς τροφῆς μου,
 ὅσον εἰς δύναμιν, καὶ ὑποταγῶ τῷ προσετώτῃ καὶ πᾶσι τοῖς
 ἀδελφοῖς μου μέχρι θανάτου ἐγογγύστως, ὡς αὐτῷ τῷ
 Χριστῷ, εἰς μηδὲν τὸ σύνολον παρακούων αὐτῶν », τὸν
 δὲ κενόδοξον, ἀνυπότακτον, ἀπειθῆ, καὶ οὕτω καὶ
 895 αὐτὸν ἐξ ἐναντίας ἐκείνου λογιζόμενον καθ' ἑαυτὸν καὶ
 λέγοντα « Ἰδοὺ δὴ ἐπεμφέ μοι ὁ Θεὸς οἶκον, ἄρτον καὶ
 οἶνον καὶ ἀφθότους τροφάς. Ἐγενόμην συναριθμῶς τοῖς
 πρῶτοις, καὶ πρῶτος τοῖς μετ' ἐμὲ ἐρχομένοις, καὶ ἀδελφός
 εἰμι τούτων πάντων, θελόντων καὶ μὴ θελόντων αὐτῶν.
 900 Τοῦ λοιποῦ φάγομαι καὶ πίνομαι καὶ ὑπνέω εἰς κόρον.
 Τί γάρ μοι καὶ χρεῖα τοῦ ἐργάζεσθαι ἀπὸ τοῦ νῦν, ἵνα ἐγὼ
 κοπιῶ καὶ τὸν κόπον μου ἀποκερδαίνωσιν ἄλλοι ; Ἐάν γάρ
 καὶ εἰς δουλείας τινάς μοι ἐπιτάξωσι, προβαλοῦμαι πρῶτον
 ἀδυναμίαν ἢ ἐάν δὲ καὶ ἀναγκάσωσί με, εἴπω πρὸς αὐτούς :
 905 « Καὶ ἐάν μὴ δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα με ἀποπνίξητε, ἵνα
 με διώξητε, ἐάν μὴ ἰσχύω ! » Καὶ οὕτω προσποιήσομαι
 κλαίειν, κραιγάζειν, ἐκλυσθαι προβαλοῦμαι γονάτων , σκοτοῦ-
 σθαι προφασίσομαι, τὴν κεφαλὴν μου ὑπὸ χολῆς ὀχλεῖσθαι εἴ-
 πω, καὶ τούτου γε ἕνεκα θυνήσομαι εὐλόγως δῆθεν καὶ ἀπὸ
 910 πρῶτας ἐσθίειν, ἀναθεματίζειν ἄρξομαι καὶ βλασφημεῖν καὶ
 ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐπιτακτομένοις μοι ἀντιλογηθήσομαι ὁμοῦ καὶ
 γογγύσω καὶ πάντως περικακήσαντες ἔασουσί με καὶ μὴ
 βουλόμενοι. Εἰ δὲ καὶ δώσουσί μοι ἔργα τινὰ εὐτελεῆ καὶ
 διακονίαν ὡσαύτως ποτέ, κκταφρονήσω αὐτῆς. Οἶον, εἰ μὲν
 905 τοῖς ἡμίνοις προστάξουσί μοι δουλεύειν, προφασίσομαι μὴ
 εἰδέναι τὴν δουλείαν αὐτῶν καὶ ἔασω αὐτὰ ἀφιλοκάλητα καὶ
 ἀνεπιμέλητα μετὰ πάντων τῶν στραωμάτων αὐτῶν καὶ ἡ
 ἔασουσί με ἀναγκασθέντες ἢ ἔτερον δώσουσιν εἰς βοθήειν
 μου, κκκείνου πάσας ἐπιτελοῦντας τὰς χρεῖας, ὀλίγον ἐγὼ
 910 τι ποιῶν, ἀναπαύομαι. Εἰ δὲ ἄρτοποιόν προστάξουσί με
 γενέσθαι, προμαρτύρομαι μεθ' ὑποκρίσεως, ὡς ἂν μὴ
 καταγνωσθῶ ὡς παρήκοος, λέγων αὐτοῖς : « Ἐγώ, πατέρες,
 οὐδέποτε ἐθεασάμην ἄρτον πῶς γίνεται », καὶ οὕτως
 ἀπαλθὼν ποιήσω αὐτοῖς τὸν ἄρτον πηλόν, αὐτοὶ δὲ μὴ
 915 ὑποφέροντες τοῦτον φαγεῖν, οὐκ ἔτι με εἰς τὴν τοιαύτην
 καταναγκάσουσι διακονίαν. » Εἰ δὲ καὶ εἰς τὸ μαγειρεῖον
 διακονεῖν ταῖς αὐτῶν, οὐκ οἶδε ταπεινωθῆναι τῷ
 προσετώτῃ αὐτοῦ καὶ βαλεῖν μετένοιαν, ἀλλὰ λέγει αὐθαδῶς

- πρὸς αὐτόν · « Κύριε ἐλήσων Ὑπάτερ, ἐκ πάντων μόνον ἐμὲ
 920 ἐξελέξω εἰς τὰς ἀτίμους δουλείας ; Οὐκ εἰσὶ καὶ ἄλλοι ἐν
 τῇ μονῇ ἀδελφοί ; » καὶ ταῦτα μὲν λέγει, ὥστε παρακρού-
 σασθαι τὴν προστασσομένην αὐτῷ διακονίαν ἐὰν δὲ ἴδῃ τὴν
 ἔνστασιν τοῦ ἡγουμένου, τέως ἀπέρχεται οὐ διὰ τὸν Θεὸν
 925 ἀλλὰ φοβούμενος τὴν κειδεῖαν καὶ τὰς μάστιγας, ἀπερχό-
 μενος δὲ καὶ γογγίζων λέγει ἐν ἑαυτῷ · « Τέλεια καὶ καλὰ
 ἔχουσι φαγεῖν ἐξ ἂν μαγειρείω ἐγώ ! Ἐὰν μὴ ποιήσω
 αὐτοὺς ἢ νήστευς ἐκ τῆς τραπέζης ἐξαναστῇμαι ἢ ἐξαιμέσαι
 ὅσα ἂν καὶ φάγωσιν, οὐκ εἰμὶ ἐγώ ! » καὶ ἀπλῶς οὕτω πάντα
 930 ποιεῖ μετὰ μανίας πολλῆς ὁ ἀθλιός. Καὶ τὴν μὲν μαγειρείαν
 τῶν ἀδελφῶν ὡσαύτως καὶ τὸ δοκρίον αὐτῶν καπνίζει καὶ
 παρακαίει αὐτά, ἐμβαλλὼν πάντα ἀπλута καὶ ἀκαθάριστα
 εἰς τὰς χύτρας, καὶ ἄλας ἐν αὐτοῖς ὑπὲρ τὸ μέτρον βάλλει
 ποιῶν ἄλμην αὐτά, τὸ δὲ θερμὸν αὐτῶν χλιαρὸν εἶναι ἐφ'
 935 ἵνα ἀηδεσθέντες ἐκταραχθῶσιν ἐμάσαι τὰ βρώματα ἐὰν
 δὲ εἴπῃ αὐτῷ ἀδελφὸς ἢ καὶ ἀποπτελλῇ τι πρὸς τὸ ἐβήσῃ
 καὶ εὐτρεπίσῃ αὐτό, λέγει ἀναισχύντως · « Οὐ φέλλεται ;
 Ἐκέλευσε τίνα κύρι τὸν δοῦλον αὐτοῦ ! Οὐδὲ, ἕως τότε μὴ
 φάγῃ, ἕως οὗ ἐγὼ ἐγγίσω ἢ εὐτρεπίσω αὐτά ! » Καὶ οὕτως
 ἐπὶ πᾶσι ποιῶντος αὐτοῦ, εἰς μόνας βιαιῆς εὐρίσκεται
 940 προπηδῶν καὶ ἐπιτρέχων διακονίας ὁμοῦ καὶ δουλείας,
 ἐνθα γινώσκει ἐδὼν ἔχειν αὐτὸν κλέψαι τι ἢ νοσφισσασθαι ·
 καὶ ἐὰν μὴ μᾶλλον κατὰ πάντας προτιμηθῇ, φανερώς
 λυπεῖται καὶ κρυπτῶς πρὸς τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ καταγογγύζει
 945 θλιβόμενος · ὅταν δὲ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις ἐπιταγῇ, ὥς ἀπὸ
 νεκρῶν καὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ἄβου ἐγείρεται καὶ εὐθύς γάνυται τῇ
 προσώπῳ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ χαροποὶ γίνονται. Ἐὰν
 ἀπὸ πολλῆς πονηρίας ὑποκρίεσθαι βουλευθῇ διὰ τὸ μὴ
 καταγινωσθῆναι, ἀλλ' οὐδ' οὕτω ληθεῖν τοὺς ὀρώντας
 950 γογγύσαι ἢ ἀναβαλέσθαι μικρὸν, ὥς ἐν πάσαις διακονίαις
 ποιεῖν ἔθος ἦν αὐτῷ, διαγινώσκεται. Φοβεῖται γὰρ ὅλως ἐν
 ταύτῃ εἰπεῖν τι, ἵνα μὴ ἄλλος ἐστ' ἐκείνου ἀπολυθῇ καὶ
 καταλειφθῇ οὗτος ἔπρωτος.

Τούτων οὖν οὕτως ἔχόντων τῶν ἀμφοτέρων καὶ τοῦ
 955 μὲν ὑποτασσομένου ἐν ὑπακοῇ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ τεταπει-
 νωμένη καρδίᾳ ἀόκνως, ἀγογγύστως, ἀδόλως, ἀκλόπως,
 ἀσκανθεύσας, τοῦ δὲ τὰ ἐναντία τούτων ποιῶντος, ὡς
 γέγραπται, ἐὰν ἐλθῶν ὁ θάνατος ἀρπάσῃ ἀμφοτέρους
 αὐτούς, καὶ ἐν τῇ φοβερῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ γυμνὸς καὶ κατησ-
 960 χυμένος ἐξ ἀριστερῶν ἰστάμενος — ὁ πονηρὸς ἐκείνος

λέγω —, αποβλαφέντος Ἰη ἐν τοῖς δεξιοῖς τὸν ποτε μετ' αὐτοῦ συναποκαρénτα καὶ συνεσθόντα καὶ συμπίνοντα, τὸν ὁμοήλικα, τὸν ὁμότεχνον, ὅλον ὡς ἐκείνον αὐτὸν τὸν Χριστὸν ἐν μεγάλῃ δόξῃ ὑπάρχοντα, τί τότε δὴ οὐκ ἰσχύσει εἰπεῖν ἢ
 665 φθέγγασθαι; "Ὁντως, ἀδελφοί μου, οὐδέν! "Αλλὰ στένων καὶ τρέμων καὶ τοὺς ὀδόντας βρύχων ἀπελευσεται εἰς τὸ αἰώνιον πῦρ. Οὕτως οὖν ἕκαστος ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ὑπὸ ἑκάστου τῶν ἁγίων κατακριθήσεται, ὥσπερ οἱ ἄπιστοι ὑπὸ τῶν πιστῶν καὶ οἱ ἁμαρτήσαντες μὲν, μὴ μετάνοήσαντες
 670 δέ, ὑπὸ τῶν κλείουσα ἰσὺς ἁμαρτησάντων καὶ θερμῶς μετανοησάντων κατακριθήσονται.

Διὰ τοῦτο παρακαλῶ καὶ θέομαι ὑμῶν πάντων, ἵνα εἰ ἐπίστασθε ἑαυτοὺς πονηρὸν τι ποιεῖν καὶ ἑξαμαρτάνειν καὶ τὰς ἰδίας ὑμῶν τιτρώσκειν καὶ ἀπολλύειν ψυχάς, κἂν ἀπὸ
 675 τοῦ νῦν διορθώσησθε καὶ μετάνοιαν ἀξίαν τῶν ἁμαρτημάτων αὐτοῦ ἑκαστος ὑμῶν ἐπιδείξησθε καὶ παντὶ τρόπῳ σπουδάσῃτε ἐκ δεξιῶν στήναι τοῦ Σωτῆρος ὑμῶν καὶ Θεοῦ. "Ὅσοι δέ μικρά τινα σφάλλασθαι ἑαυτοὺς συγγινώσκετε, μετὰ σφοδρῆς καὶ ταῦτα τῆς ταχύτητος ἀπορρίψατε ἀφ' ἑαυτῶν, ἵνα μὴ
 680 διὰ τὰ μικρὰ ταῦτα ἐξ ἀριστέρων καὶ ὑμεῖς, ὡς πᾶσα Γραφὴ διαμαρτυρομένη λέγει, σταθῇσθε, καὶ μὴ ὡς μηδμινα καὶ μικρά, ἀλλ' ὡς μεγάλα ταῦτα καὶ ἔχετε καὶ λογίζεσθε. "Ὁ γὰρ εἰς τὰ μικρὰ σφάλλων ἐκουσίως, τῶν δὲ μεγάλων ἁμαρτημάτων ἀπεχόμενος, περισσούτως κατακριθήσεται,
 685 ὅτι τῶν μειζόνων κρατήσας ὑπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐκυριεύθη. "Ἀρκεῖ γὰρ εἰς ἀπώλειαν καὶ ἐν μόνον ἡμῖν πάθος, καθὼς ἀνωτέρω εἶπον καὶ αὐτοὺς ὑμῖν τοὺς ἁγίους ἀποστόλους, "Ἰωάννην φημὶ καὶ "Ιάκωβον, εἰς μαρτυρίαν κεκήγαγον. "Ἰνα δὲ καὶ διὰ παραδείγματος ὑμῖν δείξω τὸ τοῦ λόγου
 690 πιστόν, τοῦτο ὑμᾶς ἐρωτήσω.

"Ὁ πρὸς δέκα ἔθρας ἔχων τὴν μάχην ἢ καὶ πρὸς δώδεκα, ἀδελφοί, ἐν τῷ συμβαλεῖν πόλεμον μετ' αὐτῶν, ἐὰν τοὺς προμάχους μὲν καὶ ἀνδρειότερους αὐτῶν ἀθρόως ἐκ πρώτης προσβολῆς ἅπαντας τρέψῃ καὶ τρώσας καταβάλῃ, ἵνα δὲ ἢ
 695 καὶ δύο ἐκ τούτων ταλαιπωροτέρους ἢ καὶ ἀσθενεστέρους ὑστερον καταλειφθέντας ἰδὼν καὶ μετὰ φόβου καὶ κολακείας ἐπαρχομένους αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, οὐ σπεύσας κρατήσῃ καὶ ἐξαγκωνίσας θαυμάσῃ ἢ καὶ κατασφάξῃ αὐτούς, οὐ δεινῶς ἀναιρεθήσεται ὑπ' αὐτῶν; Εἰ γὰρ ἐξ ὑπερηφανίας καὶ
 1000 ἐλαζονείας ῥίψας τὰ ὅπλα, ἀνυκλιθεὶς καὶ ἀναπεσὼν ὑπνώσκει καταφρονήσας αὐτῶν, οὐχὶ ἐκουσίως ἑαυτὸν εἰς δουλείαν τῶν ταλαιπωρῶν ἐκείνων ἐξέδωκεν; Οὐχὶ ἐπελθόντες οἱ δύο ἢ

καὶ εἰς ἕξ αὐτῶν δεσμήσας αὐτόν, ὑπόσπονδον αὐτοῦ
 τοῦτον ἔξει καὶ δοῦλον ἄρας οἰχήσεται ἢ καὶ ἀνελών αὐτόν
 1005 μαχαίρᾳ, ποιήσει πᾶσιν ἀνθρώποις γενέσθαι τοῦτον εἰς
 καταγέλωτα, Οὐχὶ δὲ πάντες ἐροῦσι δικαίαν γενέσθαι τοῦ
 ἀμελοῦς ἐκείνου καὶ ἀλαζόνος, μᾶλλον δὲ ἄφρονος καὶ
 ἀκαισθήτου σφαγῆν; Οὐ γὰρ τοσαῦτον πάντως ἐπαινετός
 1010 ἔσται τῆς πρὸς τοὺς ἰσχυροτέρους πάλης καὶ νίκης ἔνεκα,
 ὅσον ψεκτός καὶ βδελυκτός καὶ ἀπόδλητος, ἐν' εἰπῇ, καὶ
 δούλος ἢ νεκρός, διὰ τὴν ἐκ τοῦ ἐνὸς ἐκείνου γενομένην
 ἤτταν αὐτῷ.

Οὕτως οὖν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, οὐδὲν ἡμᾶς οὐ μὴ
 ὠφελήσῃ τῶν μεγάλων παθῶν κρατήσαντας, ἐάν ὑπὸ τῶν
 1015 ἰλ-σόνων κυριευώμεθα. Οἶον τι λέγω, Τὰ γὰρ αὐτὰ καὶ
 πάλιν ἐρῶ καὶ λέγων οὐ παύσομαι. Ἐάν τὸν τῆς σαρκὸς
 μολυσμὸν φυλαξώμεθα, ἐάν ἀπὸ φθόνου καὶ μεγάλης ὀργῆς
 καὶ κλοπῆς ἀποσχώμεθα, ἐάν ἀρσενικοιτίας, παιδοφθορίας,
 μαλακίας καὶ κάσης ἀσελγείας κρατήσωμεν, γαστριμαργίᾳ
 1020 δὲ ἢ πολλῷ οἶνῳ ἢ ὕπνῳ ἢ ἀκηρίᾳ ἢ ῥαθυμίᾳ, ἀντιλογίᾳ
 τε καὶ ἀνηχοίᾳ καὶ γογγυσμῷ, οἷα θὴ δοῦλοι καὶ μαστιγίαι
 δουλοῦμεθα, τί ἡμῖν ἔσται τὸ ὄφελος ἐκ τῆς τῶν πονηρῶν
 ἔργων καὶ μόνον ἀποχῆς; Εἰ δὲ καὶ λάθρα ἄρτου τεμάχια
 αἵρομεν καὶ ἐσθίωμεν ἢ ἄλλο τί ποθεν ἀπικαθόμενοι καὶ
 1025 ταῦτα ἀνευ εὐχῆς τοῦ προσώτου ἡμῶν, τίς ἂν εἴπῃ
 ἐλευθέρους ἡμᾶς ἁμαρτίας; Εἰ δὲ καὶ τῶν συνέξεων, δίχα
 μεγάλης ἀσθενείας ἢ ἀνεγναίας χρείας τινός, ἐκουσίως
 ἀπολιμπανόμεθα, εἰ δὲ καὶ τοὺς καρποὺς φυλάσσοντες ἐξ
 αὐτῶν οὐκ ἐγκρατευόμεθα — καὶ γὰρ τί ἄλλο ἦν ὁ τὸν
 1030 Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξέβαλε καὶ τῷ θανάτῳ παρέ-
 δωκε; — τί καρδανοῦμεν ἐκ τῆς τῶν εἰρημέων ἀποφυγῆς;
 Οὐδὲ γὰρ εἰ ἀλώσωμὸν τις πληγὴν ἔχων, εἴτα διὰ φαρμάκων
 πολλῶν λαθεῖς παρὰ μικρὸν τὴν πληγὴν, δύναται ὀγιῆς
 λέγεσθαι, εἰ μικρὰν ὀπὴν ἴσῃν βαφίδος ἐπιφέρεται τραύμα-
 1035 τος, ἀλλ' ὁ καὶ τοὺς μάλωπας, εἰ δυνατόν, τοῦ τραύματος
 ἐξαφανίσας, ἐκείνος παρὰ πάντων εἰκότως λεχθήσεται
 ὀγιῆς. Μὴ οὖν ταῦτα μικρὰ λογιζώμεθα, ἀλλὰ διὰ ταῦτα
 τιμωρηθέντας ἄλλους ἀκούοντες καὶ καταδικασθέντας σφο-
 δρῶς, ἡμεῖς τὴν ἐξ αὐτῶν βλάβην πάσῃ δυνάμει ἐκφύγωμεν.
 1040 Καὶ μηδεὶς, ἀγαπητοί, ἐν τινι τούτων ἢ πάθει ἐτέρῳ τοῦ
 λοιποῦ ἐπιμείνῃ, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ νῦν ἀποσχόμενος μετάνησάτω
 βαλὼν ἀρχήν, καὶ μὴ ἀποστῇ ἐξαγγέλλων τὴν ἤτταν αὐτοῦ,
 ὥς ἂν αἰσχυνηθεῖς ὁ ὑποβάλλων αὐτῷ ἔχθρός παύσῃται τοῦ
 αὐτὸν πολεμεῖν. Μὴ φθόνος κυριεύσῃ ἡμῶν, μὴ ὀργὴ ἢ

- 1045 θυμὸς καὶ κραυγὴ, ἔξ ἄν αἰσχρολογίαι καὶ ὕβρεις εἰσῶσαι
τίκτεσθαι, μὴ κενοδοξία καὶ ὑπερηφανία καὶ οἷσις κατα-
σχοῦσαι ἡμᾶς εἰς βυθὸν ἔξου καθέλῃωσιν, ἀλλὰ ταῦτα πάντα
πόρρω ἔξαρίσαντες ἑαυτῶν, κτηνώμεθα τὰς ἀρετὰς ἀντ'
αὐτῶν.
- 1050 Ἰσως δέ τις ἔρει ὅτι « Τοσοῦτων ὄντων καὶ ἀναριθμητῶν
παρὰ μικρὸν τῶν εἰρημέκων παθῶν, τίς δύναται ταῦτα
ἐρευνᾶν πάντα καὶ ἐκ τούτων πάντων ἀπέχεσθαι, ἵνα μὴ
ὑπ' οὐθενὸς τούτων κυριευθῇ τις, » Ἐγὼ χαριτι Χριστοῦ
διδάξω ὑμᾶς Ὅ ἀεὶ ἐννοῶν τας ἑαυτοῦ ἀμαρτίας καὶ τὴν
- 1055 μέλλουσαν κρίσιν διττικῶς προαῶν καὶ μετανοῶν καὶ
κλαίῶν θερμῶς, αὐτὸς ὑπεραίρει πάντα ὁμοῦ καὶ ὑπερνικᾷ
ὑπὸ τῆς μετανοίας ὑφουμένος, ὡς μὴ, δύνασθαι ἐν καὶ μόνον
τῶν εἰρημέκων φθάσαι καὶ καθάψασθαι αὐτοῦ τῆς ἀεροθα-
τουσης ψυχῆς. Εἰ δὲ μὴ ἡ διάνοια ἡμῶν ὑπὸ τῆς μετανοίας
- 1060 καὶ τῶν θαυμάσιων καὶ ὑπὸ τῆς ἐγγινομένης ἐκ τούτων
πνευματικῆς ταπεινώσεως πτερωθεῖσα εἰς ὕψος ἀπαθείας
ἀρθῇ, οὐκ ἂν ἐλευθεροί τῶν εἰρημέκων ἀπάντων γενέσθαι
ισχύσωμεν, ἀλλὰ ποτὲ μὲν ὑπὸ τοῦδε τοῦ πάθους, ποτὲ δὲ
ὑπ' ἑτέρου κεντῶσθαι καὶ ὡς ὑπὸ θηρίων ἀγρίων κατεσθίεσθαι
- 1065 οὐ παυσόμεθα, καὶ μετὰ θάνατον διὰ ταῦτα τῆς τῶν οὐρανῶν
βασιλείας ἐκπεσόντες, ὑπὸ τῶν τοιούτων πάλιν αἰωνίως
κολασθησόμεθα.
- Διὰ τοῦτο παρακαλῶ πάντας ὑμᾶς, πνευματικοὶ μου
πατέρες καὶ ἀδελφοί, καὶ παρακαλῶν οὐδέποτε παύσομαι
- 1070 τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, μὴ ἀμαλῆσαι ἕκαστον τῆς ἑαυτοῦ
σωτηρίας, ἀλλὰ παντὶ τρόπῳ σπουδάζει ἀρθῆναι μικρὸν
ἀπὸ τῆς γῆς. Εἰ γὰρ τοῦτο γενήσεται τὸ θαῦμα κατακληῖξαν
ὑμᾶς, τὸ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς ἀέρα λέγω κρέμασθαι, οὐκ ἔτι
πρὸς τὴν γῆν κατελθεῖν καὶ στήκει καὶ ὅπως θελήσετε.
- 1075 « γῆν » δὲ τὸ σαρκικὸν καὶ « ἀέρα » τὸ πνευματικόν λέγω
φρόνημα. Εἰ γὰρ ὁ νοῦς τῶν πονηρῶν λογισμῶν καὶ παθῶν
ἐλευθερωθῇ καὶ θεασόμεθα δι' αὐτοῦ τὴν ἐλευθερίαν, ἣν
ἡμῖν ὁ Χριστὸς καὶ Θεὸς ἔχαρίσατο, οὐκ ἔτι καταδεξόμεθα
πρὸς τὴν προτέραν δουλείαν τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ σαρκικοῦ
- 1080 φρονήματος κατελθεῖν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ Κυρίου φωνὴν
γρηγορεῖν καὶ προσεύχεσθαι οὐ παυσόμεθα, ἕως ἂν πρὸς τὴν
ἐκείθεν μεταβῶμεν μακαριότητα καὶ τῶν ἐπηγγελμένων
ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλοφρονεῖ τῷ Κυρίῳ
ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει πάντα δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας
- 1085 τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

VI

1 Περὶ ἐργασίας πνευματικῆς. Καὶ τίς ἦν ἡ ἐργασία τῶν παλαιῶν ἁγίων. Καὶ πῶς ταύτην κατορθῶσαι δυνάμεθα, ἵνα καὶ μέτοχοι, ὥσπερ ἐκεῖνοι, τοῦ Παναγίου πνεύματος.

8 Λόγος 5'.

Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἐπειδήπερ μεγάλα τινὲς οἰόμενοι περὶ ταυτῶν, ὡς οὐκ ὥφελεν, ἰσους ἑαυτοὺς ἡγοῦνται κατὰ τε πρᾶξιν καὶ γνῶσιν καὶ τελειότητα τῶν παλαιῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν καὶ τοῦ αὐτοῦ πνεύματος, ᾧ ἔχων
10 καὶ ἐκινούντο ἐκεῖνοι, συνιστάνοντες ἑαυτοὺς ἐκ λόγων μόνων καὶ δίχα τῶν ἔργων, πνεύματι ἀποπλανηθέντες οἰήσεως, ψήθητι διὰ βραχείων οὕτω πως ἐν ἀπλότητι καὶ ὑπεριότητι λόγου πρὸς αὐτοὺς εἰπεῖν ὡς πρὸς ἓνα, διὰ τε τὸν εἰρηκότα Θεόν· «Καὶ σὺ στραφεῖς, τοὺς ἀδελφούς σου
15 διόρθωσαι», καὶ διὰ τὴν κοινὴν ἀγάπην ἣν ἐντελλόμεθα ἔχειν πρὸς τοὺς πλησίον ἡμῶν Ἀρξομαι δὲ ἐντεῦθεν τοῦ λέγειν ἐν ἀπλότητι καὶ παρακαλεῖν τὴν ἀγάπην ὑμῶν.

Βούληται γὰρ οὐκ ἀκοῦσαι τί ἐποιοῦν οἱ πατέρες ἡμῶν οἱ ἅγιοι, ἐν τοῖς ἑαυτῶν καλλίοις καθήμενοι; Ἀλέγκωθι τοὺς
20 βίους αὐτῶν καὶ μάθε σὺ πρῶτον τὴν σωματικὴν τέως πρᾶξιν αὐτῶν, εἴτα ἐγὼ σοὶ ἀναγγελεῖ τὴν πνευματικὴν ἐργασίαν ἣν ἐκεῖνοι ἐργάζοντο. Οἱ γὰρ τοὺς βίους συγγραψάμενοι τῶν ἁγίων, τὰς πράξεις αὐτῶν ἐδήλωσαν τὰς σωματικὰς, τὴν δικτημοσύνην, τὴν νηστείαν, τὴν ἀγρυπνίαν,
25 τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονὴν καὶ καθεξῆς τὰ λοιπὰ, ἵνα μὴ πάντα ἀπαριθμοῦντες τὸν λόγον μακύνωμεν, τὴν δὲ πνευματικὴν αὐτῶν ἐργασίαν μικρόν τε καὶ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ, διὰ τῶν τοιούτων ἐδήλωσαν, ἵνα οἱ τοὺς κόπους ἐκείνων καὶ τὴν πίστιν ἐκ τῶν ἔργων ἐπιδεικνύμενοι, ἔργοις αὐτοῖς καὶ
30 τῶν πνευματικῶν χαρισμάτων αὐτῶν ἐν γνῶσι καὶ μετοχῇ γένωνται, οἱ δὲ γε λοιποὶ μηδὲ ἀκοῦσαι περὶ τῶν τοιούτων ἀξιωθήσωνται. Ἐπεὶ δὲ εἰς τοσοῦτον ἀνοίας βόθρον κατήχθημεν, ὡς καὶ δίχα τῶν ἔργων, ὧν ἐκεῖνοι ἐργάσαντο, ἴσως ἐκείνοις τὴν χάριν ἔχειν καὶ ἡμᾶς οἰεσθαι, φέρε τὸν
35 περὶ ἐκείνων γυμνάσωμεν λόγον καὶ ἀπὸ τῶν μεμαρτυρημένων πραγμάτων τὴν πληροφορίαν λαβόντες, σπουδάσωμεν τέως κατὰ πόδας ἐκείνων βαδίσαι, εἰ καὶ μὴ φθάσαι δυνηθῶμεν

αυτούς. Ἀναβην δὲ τὸν λόγον ἀρξάμενοι, κατ' ὀλίγον ἕως ἡμῶν καταβαίνοντας ἔλθωμεν.

- 40 Τί οὖν ὁ μέγας Ἀντώνιος ἐν τῷ μνήματι καθεζόμενος ἔπραττε, καί τοι μήτω πνευματικὴν ἐργασίαν ὅλως εἰδώς ; Οὐχὶ ὡς νεκρὸν ἑαυτὸν ἐν τῷ μνήματι ἔκλεισε, μηδὲν τῶν τοῦ κόσμου ἐπιφερόμενος, μηδὲ μέμνηναν ἔχων τὴν οὐρανοῦν ἐν αὐτῷ ; Οὐχὶ ὅλος ἦν νεκρὸς ἐκ τοῦ κόσμου, καὶ κείμενος
- 45 ἐν τῷ μνημείῳ τὸν ζῶσσαι καὶ ἀναστῆσαι δυνάμενον ἐζήτηι Θεόν, Οὐχὶ ἄρτιω μόνω ἤσκειτο καὶ ὕδατι ; Οὐχὶ πολλὰ παρὰ τῶν δαιμόνων ὑπέστη καμὰ καὶ ἡμικρανὴς ἔκειτο ἐκ τοῦ ἀφορήτου δαρμοῦ ; Οὐχὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὡς νεκροῦ ἀπ' ἐνεχθέντος αὐτοῦ, ἥνικα ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν, πάλιν αἰθορμητος
- 50 πρὸς τοὺς ἀντιπαλοὺς ἀπῆλθεν ; Εἰ μὴ γὰρ πρὸς ἐκείνους ὑπέστρεψεν, ἀλλ' ἐνέμεινε τῷ κόσμῳ καὶ εἰ μὴ μέχρι τέλους ἐνεκαρτέρησεν, εἰς θάνατον ἐκδεδωκώς ἑαυτὸν τῇ προθυμίᾳ καὶ προαιρέσει, οὐκ ἂν τῆς πολυποθίτου θέας τοῦ Δεσπότου αὐτοῦ ἤξιώθη, οὐκ ἂν τῆς γλυκειᾶς ἐκείνου φωνῆς ἀκήκοεν.
- 55 Ἀλλὰ ἐζήτησεν ὁλοφύχως. Ἐκρούσεν δόκνως, ὑπέμεινεν εἰς τέλος καὶ ἔλαβεν ἐπ' αὐτὸν τὸν μισθόν. Ἀποθανὼν γάρ, ὡς εἴρηται, τῇ προαιρέσει ὑπὲρ Χριστοῦ, ἔκειτο ὥστε νεκρὸς, ἕως οὗ ἦλθεν ὁ ζωογονῶν τοὺς νεκροὺς καὶ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ τοῦ ᾔβου, τοῦ σκότους φημί τοῦ ψυχικοῦ, καὶ
- 60 ἐξήγαγεν αὐτὸν εἰς τὸ θαυμαστόν φῶς τοῦ προσώπου αὐτοῦ. Ὅπερ θεασάμενος καὶ τῶν λυπηρῶν ἐκείνων ἀπαλλαγείς καὶ περιχαρὴς γεγονώς ἔλεγε : « Κύριε, ποῦ ἦς ἕως ἄρτι ; » Τὸ μὲν οὖν εἰπεῖν « Ποῦ ἦς ; » ἀγνοῦντος πάντως ἔστιν ὅπου καὶ ἦν : τὸ δὲ εἰπεῖν « Ἔως ἄρτι » τὴν θεωρίαν καὶ
- 65 αἰσθῆσιν καὶ γνώσιν τῆς τοῦ Δεσπότου παρουσίας ἐδήλωσεν. Εἰ τοίνυν οὕτως ἀποτέξασθαι ἡμεῖς οὐ βουλόμεθα καὶ καρτερῆσαι ὁμοίως ἐκείνῳ καὶ ὑπομεῖναι οὐ προαιρούμεθα, πῶς τὸν Θεὸν ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι ὡς ἐκεῖνος ἰδεῖν ἐξυμῶμεν καὶ πληρωθῆναι ἀγαλλιάσεως, Οὐδαμῶς.
- 70 Ἀλλὰ γὰρ καὶ πρὸς ἕτερον, εἰ δοκεῖ, τὸν λόγον ἰθύνωμεν. Τί ὁ μέγας Ἀρσένιος διεπράξατο ἐξ αὐτῆς ἀρχῆς τῆς ἀποταγῆς αὐτοῦ. Οὐχὶ τὰ βασίλεια καταλιπὼν καὶ τοὺς βασιλεῖς, τοὺς στρατιωτὰς οὐκέτι καὶ πάντα τὸν πλοῦτον αὐτοῦ, μόνος ὡς πτωχὸς καὶ πένης ἐν τῷ μοναστηρίῳ ἀφίκετο, ὅστις ποτὲ ἦν σπουδᾶσας λαβεῖν, φεύγων τὴν δόξαν καὶ τὸν ἀνθρώπινον ἐπαινον, ἵνα παρὰ Θεοῦ δοξασθῇ ; Τί οὖν ἄρα τρίτοις μόνους ἔμεινεν ἀρκεσθεῖς ; μὴ γένοιτο ἀλλὰ τί ; Οὐδὲ ὡς εὐτελὲς μετὰ εὐτελῶν ἀνθρώπων ἑαυτὸν

- κατατάξει ἡρέσχητο, ἀλλ' ὡς κύμα ἐλογίσατο ἑαυτόν.
 20 Ῥιφέντος γάρ αὐτῷ παρὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ ἔρτου καὶ
 πεσόντος τούτου ἐπὶ τῆς γῆς, αὐτὸς τετραποδίσας, οὐ τῇ
 χειρὶ ἀλλὰ τῇ στόματι, ὡς κύων ἄρας τὸν ἔρτον, οὕτως
 εὐτόν ἐφαγεν. Ἐν δὲ τῷ κελλίῳ καθήμενος, οὐ μόνον
 35 εἰργάζετο, ἀλλὰ καὶ πολὺ ἐλαττον τοῦ ἐργοχειρίου αὐτοῦ εἰς
 τὴν ἑαυτοῦ χρεῖαν ἀνήλπισεν, ὕδωρ πίνων βορβόρου ὄζοντος
 ὁμοιον. Διὰ τοῦτο καὶ ἐργαζόμενος καὶ εὐχόμενος διηγεκῶς
 ἐκλαίει καὶ τοῖς ἑαυτοῦ δάκρυσι καττρερχέτο, ἀλλὰ καὶ ἀφ'
 ἑσπέρας εὐχόμενος ἵστατο μέχρι πρωίας καὶ τῇ πτωχείᾳ καὶ
 εὐτελείᾳ μέχρι τέλους ἐνσικαρτέρησε. Διὰ τί ; Διὰ τὸ παθεῖν
 90 πάντως καὶ ἰδεῖν καὶ αὐτόν, ὅπερ ὁ μέγας Ἀντώνιος ἰδεῖν
 καὶ παθεῖν ἠξιώθη. Πῶς οὖν οὐ γέγραπται καὶ ἐπὶ τούτου,
 ὅτι εἶδε τὸν Κύριον ; Μὴ τοὺς μὲν κόπους αὐτὸς κατεβάλετο,
 ἐκείνον δὲ ἰδεῖν οὐκ ἠξιώθη, Οὐχί, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὕτως
 95 οὕτως ἐδήλωσε φανερώς· καὶ εἰ βούλει τοῦτο μαθεῖν ἀκριβῶς,
 τὰ παρ' ἐκείνου αὐτοῦ, φημί τοῦ ἁγίου Ἀρσενίου, ἐκτεθέντα
 κεφάλαια διελθε καὶ γνώσει ἐξ αὐτῶν ὅτι καὶ οὗτος θεόπτης
 ἐστὶν ἀληθῶς.

- Ὁ οὖν αὐτοὺς ἐκμιμούμενος ἔργῳ καὶ πόνοις τῆς αὐτῆς
 100 ὄντως καταξιωθήσεται χάριτος· εἰ δὲ μὴ βούλεται τις τὴν
 ταπεινῶσιν τούτων καὶ τὴν ὑπομονὴν ἐκμιμήσασθαι, τί καὶ
 λέγει τὸ πρᾶγμα ἀδύνατον ; Εὐθυμίου δὲ καὶ Σάβα καὶ τῶν
 καθεξῆς ἁγίων τὰς πράξεις, τὰς ὑπὲρ ἀνθρώπων, τίς διηγῇ-
 σεται ; Εἴτε γὰρ πρὸ τοῦ τὴν χάριν λαβεῖν τοῦ Πνεύματος,
 105 εἴτε καὶ μετὰ τὸ ταύτην λαβεῖν, τῶς ἄνευ κόπων καὶ πόνων
 πολλῶν καὶ ἰδρώτων βίας τε καὶ στενοχωρίας καὶ θλίψεως
 οὐδεὶς διῆλθε τὸν σκοτασμόν τῆς ψυχῆς, οὐδὲ τὸ φῶς τοῦ
 Παναγίου Πνεύματος ἐθεάσατο. Βιασθὴ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία
 τῶν οὐρανῶν καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν, ἐπειδὴ καὶ
 110 διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν
 τῶν οὐρανῶν. Ἡ δὲ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἡ μετοχὴ ὑπάρχει
 τοῦ Πνεύματος τοῦ Ἁγίου τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ εἰρημένον
 ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντὸς ἡμῶν ἐστὶν, ἵνα τὸ
 Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐντὸς ἡμῶν λαβεῖν καὶ ἔχειν σπουδάσωμεν.
 115 Μὴ οὖν λεγέτωσαν οἱ ἐκτὸς ὄντες τῆς διηγεκοῦς βίας καὶ
 στενοχωρίας καὶ εὐτελείας καὶ θλίψεως, ὅτι ἐντὸς ἡμῶν
 ἔχομεν τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον· ἄνευ γὰρ ἔργων καὶ ἰδρώτων
 καὶ πόνων τῆς ἀρετῆς ὁ μισθὸς οὗτος οὐ δίδεται τισι. Διό

μοι καλῶς ἔχειν δοκεῖ καὶ τὸ παρὰ πολλοῖς οὕτω λεγόμενον

120 « Δεῖξον, φησιν, ἔργα καὶ ἐπαίτει μισθούς. »

Ἐγὼ γὰρ οἶδα ἄνθρωπον πρὸ τοῦ κόπους καταβαλέσθαι καὶ πρὸ τοῦ βιάσασθαι ἑαυτόν, εὐθύτητι διαλογισμῶν καὶ ψυχῆς ἀπλότητι ταῖς θείαις Γραφαῖς ἐγκύψαντα καὶ ὀλίγας ἡμέρας καὶ νύκτας ἀκόπως, ἢ εἶπω, ἀγρυπνήσαντα καὶ
125 εὐξάμενον καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἑλαμφθέντα ὑπὸ τῆς ἀνωθεν χάριτος, ὥς ἔξω δόξαι αὐτὸν γενέσθαι τοῦ σώματος καὶ τοῦ οἰκήματος καὶ τοῦ κόσμου παντός — νῦν γὰρ ἦν καὶ ὥς ἡμέρα τελεία ἐγένετο —, ἀλλ' ἐπεὶ ἀπόνως πλουτὸν ἔλαβε, συντόμως αὐτοῦ καὶ κατεπρόνησε. Αὐτὸ καὶ ἀμελήσας, ἔλον
130 ὁμοῦ τὸν πλουτὸν ἀπώλεσε καὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥς μηδὲ μνημονεύειν ὀλεως αὐτόν, ὅτι ποτὲ τοιαύτην δόξαν τεθέαται.

Πῶς οὖν οἱ μηδὲ λαβεῖν ἀξιοθέντες ποτὲ ἢ κατιδεῖν τὴν δόξαν ταύτην ποσῶς, λέγουσιν ἔχειν ταυτὴν ὅλην ἐν ἑαυτοῖς, ἀπορῶ. Ἀλλ' ὡς τῆς πωρώσεως, ὡς τοῦ σκοτασμοῦ, ὡς τῆς
135 ἀγνοίας καὶ τῆς ματαιίας οἰήσεως, ποῦ ποτε τοῦτο ἢ διὰ ποίων γοσφῶν μεμαθήκασιν, Ὅντως ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία καὶ ἔμειναν ἐν Αἰγύπτῳ, τουτέστιν ἐν τῇ σκοτεινῇ τῶν παθῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἡδονῶν.

140 Οἱ γὰρ τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἰδεῖν ποθήσαντες, ἦν πραέων ὀφθαλμοὶ καὶ ταπεινῶν καὶ πτωχῶν βλέπειν καταξιοῦνται, πᾶσαν στενοχωρίαν καὶ πᾶσαν θλίψιν καὶ εὐτέλειαν καταδέχονται καὶ ἀπὸ πάσης καὶ παντοίας σωματικῆς ἡδονῆς καὶ τιμῆς καὶ ἀνάσεως σφοδρῶς ἀπέχονται.

145 Οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἀπὸ παντός ἀνθρώπου μικροῦ τε καὶ μεγάλου χωρίζονται, φοβόμενοι αὐτοὺς ἀμίσως, ἵνα ταύτης καταξιοθῶσιν ἐπιθῆναι πρὸ τοῦ ἐκκοπῆναι τὸν δρόμον αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῆς παρούσης ζωῆς. Τεταπνούμενοι γὰρ καὶ ὡς πονηροὶ καὶ προσκυμαρικότες πολλὰ ἐπ' ἀληθῶς

150 διακειμένοι, οὐ μὴν ἀλλὰ γὰρ καὶ ὡς ἐχθροὶ καὶ παραβάται τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ συγνοὶ καὶ λελυπημένοι διάγουσιν, ἐπιποθοῦντες μαθεῖν τὸ τί ἂν θέοι αὐτοὺς διαπράξασθαι πρὸς τὸ καταλλαγῆναι τῷ Δεσπότην Χριστῷ. Διὰ τοῦτο τοίνυν χαρίζεται αὐτοῖς ὁ Κύριος οὐ μόνον τὸ γινῶναι ὃ τι θέοι

155 ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ ἰσχύς δίδεται αὐτοῖς παρ' αὐτοῦ καὶ ὑπομονὴ εἰς τὸ ἐκπληρώσαντας πάντα τὰ θεῖ, αὐτὸν ἐκείνον ἰδεῖσθαι καὶ κτῆσασθαι τὸν ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσι Θεόν καὶ τημαῦτα ὡς ἐν οὐρανῷ διάγειν καὶ ἐκείσε τὸ πολίτευμα ἔχειν, καὶ ἐν σπηλαίοις καὶ ἐν βρεσσι καὶ ἐν κελλίοις διέγρωσι,

- 160 καὶ ἐν μέσῃς ἀναστρέφονται πόλεσι, καὶ οὕτως καὶ ἐν χαρᾷ
καὶ εὐφροσύνῃ καὶ ἀγαλλιᾶσθαι ἐκρήτω δουλεύειν αὐτῷ.
- Αὕτη τοιγαροῦν ἡ ἐργασία τῶν ἁγίων ἐστίν, αὕτη ἡ πράξις
τῶν ἐν Πνεύματι ἀγομένων Θεοῦ. Ὅλος γέγονε καὶ ἐν τῇ
καθ' ἡμᾶς γενεᾷ ὁ ἅγιος καὶ μακαριώτατος εὐλαβὴς Συμεὼν,
- 165 ὁ λάμπας δίκην ἡλίου μέσον τῆς περιωνύμου μονῆς τῶν
Στουδίου, ὁ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου ποτὲ ὢν καὶ τοῖς τοῦ
κόσμου πράγμασι καὶ φίλοις καὶ συγγενέσιν, οὐ μόνον δὲ
ἀλλὰ καὶ ταῖς φροντίσι καὶ μερίμναις καὶ ἡδοναῖς τοῦ βίου
ἐπὶ τοσοῦτον ἀποταξάμενος, ὥς μηδὲ τὴν μνήμην ὀλως
- 170 ἔχειν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ταύτην ἀφ' ἑαυτοῦ ἐξορίσας μακρὰν,
ὁ ἀναστραφείς μέσον τοῦ πλήθους τῶν μοναχῶν καὶ τὴν
μακαρίαν ἐκείνην τότε λέξας φωνήν, α' Ὁρεῖται ἡ λέγων « εἶναι
ὁ μοναχὸς ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὥς ὢν καὶ μὴ ὢν καὶ μὴ
φαινόμενος, μᾶλλον δὲ μηδὲ γνωριζόμενος », ἦν καὶ ἐρμηνεύων
- 175 ὤλεγεν « Ὡς ὢν μὲν τῷ σώματι, μὴ ὢν δὲ τῷ πνεύματι,
μὴ φαινόμενος δὲ εἰ μὴ μόνοις διὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος
τοῖς καθαροῖς τῇ καρδίᾳ. μὴ γνωριζόμενος δὲ διὰ τὸ μὴ
ἔχειν μετὰ τινός τι. » Ὡς μακαρίων ῥημάτων, δι' ὧν ἡ ὑπὲρ
ἄνθρωπον ἀγγελικὴ πολιτεία αὐτοῦ κηρύττεται, δι' ὧν
- 180 κατεῆσθαι ἐν οὐρανοῖς τὸ καλίστευμα αὐτοῦ ἑαυτῷ διὰ τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος μαμαρτύρηκεν, δι' ὧν τὴν μετὰ Θεοῦ
ἡμῶν διαγωγὴν ὑπέφηκε, μὴ ἔχειν εἰπὼν μετὰ τινός τι
Ὅπερ οὐδεὶς κατορθῶσαι ἢ ἐπ' ἀληθῶς εἰπεῖν δύναται, εἰ
μὴ ὀλως ὀλῳ ἐκωθῇ τῷ Θεῷ εἰ δὲ καὶ εἴπῃ, πλανᾷ ἑαυτόν.
- 185 Ὁ γὰρ λέγων μὴ ἁμαρτάνειν τυφλὸς ἐστὶ μυωπάζων,
τὸν Θεὸν δὲ ὁ ἔχων ἁμαρτάνειν οὐ δύναται, ὅτι σπέρμα
αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καθὼς φησὶν ὁ Ἰωάννης ἡ θεολογι-
κωτάτη τῶν ἀποστόλων βροντῇ, Ὅτι δὲ ἐκεῖνος τὸν Θεὸν
ὅλον εἶχεν ἐν ἑαυτῷ καὶ ζῶν ὤλεγε καὶ ἀποθανὼν διὰ τῆς
- 190 οἰκιοχείρου αὐτοῦ γραφῆς μεγάλῃ βοᾷ τῇ φωνῇ « Θεὸν
κτῆσαι σεαυτῷ φίλον καὶ ἀνθρώπου βοήθειας οὐ δευθήσῃ »
καὶ πάλιν « Θεὸν κτῆσαι καὶ οὐ δευθήσῃ βιβλίου », καὶ
τοῦτο ἐδήλωσεν ἐξ ἔργων αὐτῶν, βιβλίον ἐκ τοῦ ἰδίου κόπου,
μᾶλλον δὲ ἐκ τοῦ ἐνοικήσαντος αὐτῷ Πνεύματος συγγρα-
ψάμενος, μαθήσεως γραμμάτων ὑπάρχων ἀμύητος, ὁμολο-
γοῦμεν δὲ καὶ ἡμεῖς, συμμαρτυροῦντες τῷ ἁγίῳ ἡμῶν πατρὶ
καὶ μὴ κρύπτοντες τὴν εὐεργεσίαν φειδοῖ τοῦ μὴ νομισθῆναι
ἀλαζόνας ἡμᾶς παρὰ τισιν, ὅτι ὥσπερ δεξαμένη τις ἀπορ-
ρέοντος ὕδατος, οὕτως ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν ἐκ τοῦ πληρώ-
ματος μετέλαβε τοῦ Δεσπότου ἡμῶν Χριστοῦ καὶ ἐπλήσθη
200 τῆς χάριτος τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ, ὅπερ ἐστὶν ὕδαρ ζῶν.

- ὥστερ δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς δεξαμενῆς τὸ ὑπερπλεονάσσαν καὶ
 ἔξωθεν ὑπερεκχυνόμενον ὕδωρ λαμβάνει τις εἰς κόπον, οὕτω
 καὶ ἡμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν τοῦ ἁγίου τὴν ὑπερπλεονάσσαν
 205 καὶ ὑπερεκχυνομένην αἰὶ ἐξ αὐτοῦ χάριν εἰδομεν καὶ ἐλάβομεν
 καὶ ἐπίομεν καὶ τὰς χάρις ἐξ αὐτοῦ ἐκψάμεθα, τὰς χαῖρας καὶ
 τοὺς πόδας αὐτοῦ, εἶτα καὶ ὅλοι ὅλῳ τῷ σώματι ἐλουσάμεθα
 καὶ αὐτὴν τὴν ψυχὴν μετὰ τοῦ ἀθανάτου ὕδατος ἐκείνου.
 Ὡ μυστηρίου ξένου καὶ θαυμαστοῦ, ἀδελφοί.
- 110 Καὶ μὴ ἀπιστήσητε τούτῳ· οὐ γὰρ ἐμοὶ μόνου ὁ λόγος
 ἢ ἐπ' ἐμοὶ μόνῳ γέγονε, ἀλλ' ἔκουε τοῦ εὐαγγελιστοῦ
 Ἰωάννου, τί περὶ τοῦ ὕδατος τούτου φησί, μᾶλλον δὲ αὐτοῦ
 τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ ζῶντος Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ Ἰωάννης
 τὸν λόγον πεπλούτηκεν· «Ὁ πῖνων γάρ, φησὶν, ἐκ τοῦ
 115 ὕδατος τούτου — τοῦ αἰσθητοῦ δηλονότι, διψήσει πάλιν
 ὅστις δὲ πῖνῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὐ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ
 διψήσῃ πώποτε, ἀλλὰ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος
 ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.» Καὶ ἐρμηνεύων τοῦτο ὁ
 εὐαγγελιστὴς φησὶ· «Τοῦτο δὲ ἔλαγε περὶ τοῦ Πνεύματος,
 120 οὗ ἐμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν.» Διὰ τοῦ
 τοιοῦτου γὰρ ὕδατος ὥστερ βύπος ἢ πονηρία ἐκπλύνεται
 ἀπὸ τῆς ψυχῆς· ἀνευ δὲ τούτου πολλὰ πονήσας ὠφελήσει
 οὐδέν. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ μὴ δυνάμενοι ὅλως ἡμεῖς τὸ τέλειον
 τοῦ Δεσποτοῦ ἡμῶν κρύπτειν καὶ τὴν γινομένην εἰς ἡμᾶς
 125 τοῦ Θεοῦ δωρεάν μὴ ἀναγγέλλειν, φανερώς ὁμολογοῦμεν τὸ
 ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐνεπλήσθημεν ἀπληστόως οἱ ἀνάξιοι ἐκ
 τοῦ ὕδατος οὗ ἐλάβομεν διὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ
 καὶ ἐκορέσθημεν ἀκορέστως εἰς δόξαν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ
 τοῦ ἁγίου, καὶ κατὰ τὸ ἐνὸν ἡμῖν τῆς δυνάμεως, ὡς ἔσχατοι
 130 καὶ ἀχρεῖοι, ἐδοξάσαμεν καὶ νῦν δοξάζομεν τὸν Θεόν, τὸν
 δοξάσαντα τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἅγιον καὶ διὰ τοῦ πατρὸς
 ἡμῶν τοὺς ταπεινοὺς καὶ ἀναξίους ἡμᾶς. Μὴ οὖν οἰηθεῖν μέ-
 τις ψεύδεσθαι καὶ κατὰ τῆς ἐμῆς ψυχῆς καὶ κατὰ τοῦ ἐμοῦ
 πατρὸς φθάνειν, κομπολόγον με καὶ τορναλόγον ἡγου-
 135 μένος· εἰδὼς γάρ εἰμι ὅτι ἀπολεῖ ὁ Θεὸς πάντας τοὺς
 λαλοῦντας τὸ ψεῦδος, καὶ τοῦτο ποιεῖν με Παῦλος ὁ θεὸς
 διδάσκει, «Εὐλογητὸς ὁ Θεός» λέγων, «καὶ Πατὴρ τοῦ
 Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ ὢν εὐλογητὸς εἰς τοὺς
 αἰῶνας, ἀλήθειαν λέγω καὶ οὐ ψεύδομαι. Οἶδα ἄνθρωπον
 140 πρὸ ἐτῶν δωκαεπισσάρων» καὶ τὰ ἐξῆς, καὶ πάλιν·
 «Ἠμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ
 Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἴδωμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ

χαρισθέντα ἡμῖν, ἃ καὶ λαλοῦμεν. » Τί δὲ καὶ ἐμαυτὸν
 ὠφελήσαμεν ἢ τὸν ἐμὸν πατέρα τὸν ἅγιον ἐκ τῶν ἐπαίνων
 245 καὶ ὅλων; Πάντως οὐδέν. Ἀλλὰ καθάπερ περὶ τῶν λοιπῶν
 ἀγίων ἠνωθεν εἰρηκώς, ἐκείνους μὲν ἐκ τῶν λόγων οὐδὲν
 ὠφέλησα, τοὺς δὲ ἀκροατὰς πρὸς ζῆλον διηγεῖσθαι καὶ πρὸς
 τὴν ἐκείνων παρώτρυνον μίμησιν, οὕτω καὶ περὶ τοῦ ἁγίου
 εἶπον Συμεὼν καὶ λέγων οὐ παύσομαι, ἀνάγκης δὲ μοι
 250 ἐπικαιμένης μὴ βουλόμενος λέγω καὶ περὶ ἡμῶν αὐτῶν τῶν
 ἀναξίων. Ἡ γὰρ τῶν πολλῶν ἀπιστία τῶν λεγόντων εἰς
 βλάβην τῶν ἀκουόντων, μὴ δύνασθαι εἶναι τινα τοιοῦτον
 ἄρτι μῆτε τοῖς ἔργοις εἰς τὰς τῶν μεγάλων πατέρων ἀφικνού-
 μενον πράξεις, μῆτε τῶν ἐκείνους δοθέντων χαρισμάτων
 255 καταξιούμενον, ἀναγκάζει με καὶ ἄκουστα λέγειν ἃ λέγειν
 οὐκ ἐβουλόμην οὐδέποτε καὶ δημοσιεύειν ὅπως τοῦ Θεοῦ
 τὸ φιλόανθρωπον, ἵνα τῶν ταῦτα λεγόντων τὸ ὀκνηρὸν καὶ
 ῥάθυμον ἀπελέγχῃται.

Ἐκοπίασεν ὁ μακάριος πατὴρ ἡμῶν καὶ ἅγιος Συμεὼν,
 260 ὥς πολλοὺς τῶν κάλλαι ἀγίων πατέρων ὑπερβαλέσθαι, θλίψεις
 δὲ καὶ πειρασμοὺς τοσοῦτους ὑπέμεινε, ὥς ἐξισώθῃναι
 πολλοῖς τῶν περιφανεστέρων ἐν μάρτυσι. Διὰ ταῦτα οὖν
 ἐδοξάσθη ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἐγένετο ἀπαθὴς καὶ ἅγιος, λαβὼν
 ἐν ἑαυτῷ ὅλον, ὥς εἰπεῖν, τὸν Παράκλητον· καὶ τότε, ὥσπερ
 265 προεῖκα πατὴρ υἱῷ κληρὸν δίδωσι, οὕτω καὶ τὸν ἀνάξιον
 δοῦλον αὐτοῦ Πνεύματος Ἁγίου ἀκαματί καὶ δωρεὰν
 ἐπλήσῃ. Ποῖος γάρ, εἰπέ μοι, ἐξ ὑμῶν, μὴ ὅτι γε εἶπω
 διεπράξατο, ἀλλ' ἔτι τὰ παρ' ἐκείνου πραχθέντα καὶ ὥς
 δυνατόν ῥηθέντα, νοῆσαι καλῶς δύναται;

270 Πρῶτον γὰρ πάντων τοῦτο ἐγραψεν, ὥς ἐν τάξει διδασ-
 καλίας οὕτως εἰπὼν· « Ἀδελφε, ταύτην ἡγοῦ λέγεσθαι
 ἀναχώρησιν τελείαν τοῦ κόσμου, τὴν παντελῆ τοῦ ἰδίου
 θελήματος ἀπονήκωσιν. » Ὁ μακαρίας φωνῆς, μᾶλλον δὲ
 ψυχῆς τῆς οὕτω γενέσθαι ἀξιωθείσης καὶ τοῦ κόσμου παντός
 275 χωρισθείσης. Πρὸς γοῦν τούτους καὶ τοὺς τοιοῦτους ὁ
 Δεσπότης λέγει Χριστός· « Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τοῦ κόσμου,
 ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου. Δεῦτε πρὸς με
 , καὶ ἐγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς ». Οἱ γὰρ ὅπως πῶς ἐν τοῖς
 280 πορευόμενοι, οὐ μὴ ἴδωσι τὴν ζωὴν, ἣν οἱ ἀποτιμηθέντες
 τοῦ κόσμου καὶ τῷ ἑαυτῶν ἀποθανόντες θελήματι βλέπουσιν.

Εἰ οὖν σὺ ταπεινωθῇς καὶ ὑποταγῇς, θλιβῇς τε καὶ
 ἀτμασθῇς, ἐξουθενωθῇς καὶ λοιδορηθῇς καὶ ὥς εἰς

- τῶν ἀφ' αὐτῶν καὶ ἀφ' ὧν καὶ εὐτελῶν καὶ παραπεισόντων,
 286 ἀδελφε, οὐ καταδέχῃ γενέσθαι, ἀλλ' οὐδὲ καταφρονεῖσθαι
 παρὰ παντός ἀνθρώπου καὶ ὡς εἰς τῶν ἐπιλήπτων καὶ
 προσαιτούντων εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥώμας τῆς πόλεως
 λογισθῆναι, πῶς, εἰπέ, γένη ξένος τοῦ Ἰσίου θελήματος;
 290 Εἰ γὰρ ταῦτα πρὸς δοκιμὴν καὶ πείραν ἐπαρχόμενα φέρειν
 ἐν ὑπομονῇ πᾶσιν ἡμῖν ὁ Θεὸς ἐντετατατο, μᾶλλον δὲ οὐ
 πρὸς δοκιμὴν καὶ πείραν, ἀλλὰ πρὸς κάθαρσιν τῶν ψυχῶν
 ἡμῶν ἐπαγόμενα, ἡμεῖς ὑπομεῖναι ταῦτα οὐ θέλομεν, ἀλλὰ
 295 ζῆ ἐν ἡμῖν τὸ μὴ θέλειν ταῦτα παθεῖν, ὅπερ ἔστι τὸ γεῶδες
 φρόνημα τῆς σαρκός, πῶς νεκροὶ γενησώμεθα; Οὐδαμῶς.
 Εἰ δὲ μὴ νεκροὶ τῷ κόσμῳ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ γενοίμεθα,
 πῶς οἱ μὴ γεγονότες διὰ Θεὸν νεκροί, ζήσωμεν τὴν ἐν
 Χριστῷ κεκρυμμένην ζωὴν; Πῶς, ὡς ὁ ἅγιος εἶπε
 Συμεῶν, θεασώμεθα τὸν Θεὸν ἐνουκῆσαντα ὡς φῶς ἐν ἡμῖν;
 Οὐδαμῶς, ἀδελφοί, μηδεὶς πλανᾷται ὑμᾶς.
 300 Ἀλλὰ μωρὸν ἡγῆ τὸν μακάριον Συμεῶν καὶ εἰσχύνη
 μμησασθαι τὰς πράξεις αὐτοῦ; Μίμησαι Χριστὸν τὸν Θεόν.
 Πάθε καὶ αὐτὸς διὰ τὴν σεαυτοῦ σωτηρίαν, ὡς ἐκεῖνος
 ἔπαθε διὰ σέ. Ἐκάλουν γὰρ αὐτόν, ὡς ἀκούεις, δαμονῶντα,
 κλάνον, φάγον καὶ οἰνοπότην. Ἔλεγον γάρ « Δαιμόνιον
 305 ἔχεις », καὶ πάλιν « Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης,
 φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ». Ταῦτα δὲ καὶ ὁ μακάριος
 πατὴρ ἡμῶν, ὁ ἅγιος λέγω Συμεῶν, ὑπὲρ ἡμῶν, μᾶλλον δὲ
 δι' ἡμᾶς ἤκουσε. Σὸν τοῦτοις ἀκούεις πάλιν ὡς φονέα καὶ
 κακοῦργον δεδεμένον συρόμενον τὸν Κύριον καὶ ὡς ἓνα
 310 τῶν εὐτελῶν παριστάμενον τῷ Πιλάτῳ, ῥάπισμα καταδε-
 χόμενον ὑπὸ δούλου, εἰς φυλακὴν ἐμβαλλόμενον καὶ ἀπὸ
 φυλακῆς ἐκβαλλόμενον, ὑπὸ στρατιωτῶν ραβδούχων ἀγό-
 μενόν, τῷ λαῷ ὑπὸ Πιλάτου παραδιδόμενον, « Λάβετε
 315 αὐτόν » φάσκοντος « ὑμεῖς καὶ στυρώσατε ». Ἐνόησον
 οὖν πῶς ἦν ἀποδοθεὶς μέσον αὐτῶν, ὁ ὑπεράνω πάντων τῶν
 οὐρανῶν καὶ τὰ πάντα διακρατῶν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, ὠθούμενος,
 ἀντωθούμενος, πυγμιζόμενος, ραπίζόμενος, ἐγγεγλωμένος,
 φραγγεγλωμένος, εἰς τὸ πραιτώριον εἰσαγόμενος, ὁ πάση
 κτίσει καὶ αὐτοῖς τοῖς Σαραφείμ ἀθεώρητος, ἐκιδόμενος,
 320 τῷ κλονι προσδεσμούμενος, τισσαρέκοντα κλήρεϊ λαμβάνων
 πληγὰς, τὴν ἐπιθάναντον θηλασας ἀπόφασιν. Εἴτα τί;
 Πορφύρεον κοκκίνην κακτικῶς ἐκιδόμενον, κατὰ κεφαλῆς
 ραπίζόμενον καὶ « Τίς ἐστὶν ὁ κτείνεις σε; » ἐρωτώμενον,
 ἀκένθαις στεφανούμενον, προσκυνούμενόν τε καὶ ἐμπαιζό-

- 225 μνον, ἐμπυόμενον καὶ εἰρηνικῶς ἀπεύοντα · « Ἴδε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων », ἐνδύμενον πάλιν τὰ ἐαυτοῦ ἱμάτια, τὸν τράχηλον σχοινίῳ δεσμοῦμενον καὶ ἐπὶ τὸν θάνατον ἀπαγόμενον ; εἰς οὕτω τὸν ἐαυτοῦ σταυρὸν ἐπιφορτίζόμενον καὶ ἐπὶ τοῦ τόπου γινόμενον καὶ τοῦτον
- 230 ὀρώμενα πηγνόμενον καὶ μόνον ὑπὸ τῶν φθίων καὶ μαθητῶν ἐγκαταλειπόμενον, μετὰ ταῦτα πάλιν ἀποδυόμενον, ἀναρτώμενον, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν παθολόμενον καὶ κρέμασθαι ἀρμέμενον, χολὴν ποτιζόμενον, λόγχῃ κυττόμενον, ὑπὸ ληστοῦ βλασφημούμενον, χλευα-
- 235 ζόμενον καὶ ἀκούοντα · « Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρων, οὕσον σεαυτὸν καὶ κατάρθῃ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ », καὶ αὖθις · « Εἰ Υἱὸς ἐστί τοῦ Θεοῦ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύσομεν εἰς αὐτόν », καὶ οὕτω μετὰ τὸ ταῦτα πάντα παθεῖν, εὐχαριστοῦντα καὶ
- 240 εὐχόμενον ὑπὲρ τῶν φονευσάντων αὐτόν καὶ τὴν ψυχὴν εἰς χεῖρας παρατιθέμενα τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ.

- Οὐκ ἀρκοῦσι ταῦτά σοι πάντα εἰς μίμησιν, ἀδελφέ, ἀλλ' αἰσχύνῃ οὕτω ταῦτα παθεῖν; Διὰ ποίων δὲ ἄλλων ἔργων ἢ πῶς συνδοξασθήσῃ αὐτῷ; « Ὅστις γάρ, φησὶν, ἐπαισχυνθῇ
- 245 με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, ἐπαισχυνθήσομαι κατὰ αὐτὸν ἐμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου, τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. » Διὰ καὶ ὁ Παῦλός φησιν · « Εἰ συμπαύσομεν καὶ συνδοξασθώμεθα. » Εἰ δὲ τὰ παθήματα αὐτοῦ, ἃ ὑπέστη ὑπὲρ ἡμῶν, αἰσχυνόμεθα μιμήσασθαι καὶ παθεῖν, ὡς ἐκεῖνος ἐπαθεν,
- 250 εἰδηλον ὅτι οὐδὲ τῆς δόξης αὐτοῦ συμμετοχοὶ γενησώμεθα· οὐ γὰρ ἔργῳ ἀλλὰ λόγῳ μόνῳ ἐσμέν, οὕτως ἔχοντες, πιστοὶ ἔργων δὲ μὴ προσόντων, νεκρὰ ὑπάρχει ἡ πίστις ἡμῶν.

- Διὰ τοῦτο τοιγαροῦν λέγω καὶ λέγων οὐ παύσομαι, ὅτι οἱ μὴ τὰ πάθη Χριστοῦ διὰ μετανοίας καὶ ὑπακοῆς μιμησά-
- 255 μενοι καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ μέτοχοι γεγονότες, καθὼς ἀνωτέρῳ λεπτομερῶς ἐδηλώσαμεν, οὕτε τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἀνεστάσεως συμμετοχοὶ γενήσονται, οὕτε Πνεῦμα λάβωσιν Ἅγιον. Διὰ γὰρ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἡ ἀνέστασις πάντων γίνεται· καὶ οὐ λέγω τὴν ἐπὶ συνταλαίᾳ τῶν συμμέ-
- 260 των ἀνάστασιν — σολπίσσι γάρ τότε ὁ ἄγγελος καὶ τὰ νεκρὰ σώματα ἀνεστήσονται —, ἀλλὰ τὴν καθ' ἐκάστην γινομένην τῶν νεκρῶν ψυχῶν πνευματικῶς πνευματικὴν ἀναγέννησιν καὶ ἀνάστασιν, ἣν ὁ ἐπαξ ἀποθανόντων καὶ ἐγεσθῆς καὶ διὰ πάντων καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας βιοῦντας ἀνιστάμενος

- 365 καὶ τὰς συναποθανούσας αὐτῇ τῇ προθέσει καὶ τῇ πίστει
ψυχὰς συνεγείρων, δίδωσι διὰ τοῦ Παναγίου αὐτοῦ Πνεύ-
ματος, δωρούμενος αὐταῖς ἀπονεῦθαι ἤδη τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν, ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι τοῦ
Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃ πρέπει πᾶσι δόξα εἰς τοὺς
370 αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.